

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

128730

ŞİŞLİ - OSMANBEY ARASI 19 - 20. YÜZYIL KONUT
YAPILARI

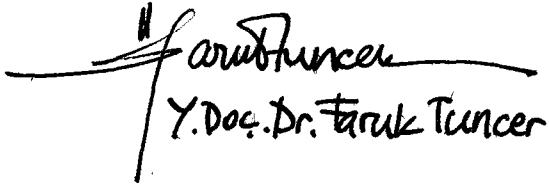
Mimar Vahide BÜYÜKBAŞARAN

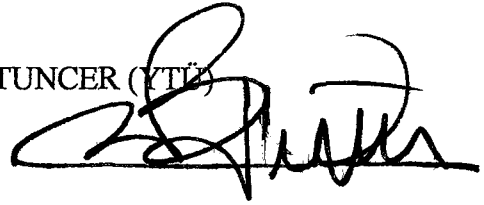
FBE Mimarlık Anabilim Dalı Rölöve-Restorasyon Programında
Hazırlanan

YÜKSEK LİSANS TEZİ

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Faruk TUNCER (YTÜ)

Y. Doç. Dr. Faruk Tuncer

128730.

Dr. Dr. Özgür CEYLAN.

İSTANBUL, 2001

İÇİNDEKİLER

	sayfa
ŞEKİL LİSTESİ.....	i
ÇİZELGE LİSTESİ.....	iii
FOTOĞRAF LİSTESİ.....	iv
HARİTA LİSTESİ.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Çalışmanın Amacı.....	2
2. ŞİŞLİ' NİN COĞRAFİ KONUMU.....	3
2.1 Sınırları.....	3
2.1.1 Mahalleleri.....	4
2.2 Doğal Yapısı.....	6
2.2.1 Topografik Durum.....	6
2.2.2 Jeolojik Oluşumlar.....	7
2.2.3 Hidrolojik Durum.....	7
2.2.4 İklim.....	8
2.2.5 Bitki Örtüsü.....	9
2.3 Ulaşım.....	11
2.4 Nüfus.....	12
3. OSMANLI DÖNEMİ' NDEN GÜNÜMÜZE ŞİŞLİ' NİN TARİHSEL VE FİZİKSEL GELİŞİMİ.....	17
4. OSMANLI DÖNEMİ' NDE GENEL ŞEHİR DOKUSU.....	41
4.1 19. Yüzyıl Öncesi.....	43
4.2 Batılılaşmanın Kent Dokusuna Etkileri.....	47
5. BATILILAŞMANIN OSMANLI KONUT MİMARİSİNE ETKİLERİ.....	50
5.1 Değişimlere Genel Bakış.....	51
5.2 19. Yüzyıl Görünümüne Neden Olan Etkenler.....	54
5.2.1 Nüfus.....	56
5.2.2 Ulaşım.....	58
5.2.3 Yangınlar.....	69
5.2.4 Kanun ve Nizamnameler.....	76

5.2.4.1	1848 Ebniye Nizamnamesi.....	78
5.2.4.2	1958 Sokaklara Dair Nizamname.....	78
5.2.4.3	1863 Turuk ve Ebniye Nizamnamesi.....	79
5.2.4.4	1875 İstanbul Belde-i Selasede Yapılacak Ebniyenin Suret-i İnşaiyesine dair Nizamname.....	80
5.2.4.5	1877 Dersaadet Belediye Kanunu.....	80
5.2.4.6	1882 Ebniye Kanunu.....	80
5.3	Geleneksel Konut Mimarisinde Görülen Değişimler.....	82
5.4	Çok Katlı Yapılaşmaya Geçiş.....	90
5.5	Konut Mimarisinde Görülen Değişimlerin Çalışma Bölgesindeki Yansımaları.....	93
6.	ÇALIŞMA BÖLGESİ.....	96
6.1	Çalışma Bölgesi ve Yakın Çevresinin Değişim ve Gelişim Süreci.....	96
6.2	Çalışma Bölgesinin Sınırları.....	102
6.3	Çalışma Bölgesinin Mevcut Durumu.....	102
6.3.1	Mekansal ve Çevresel Analiz.....	103
6.3.2	İşlevsel Analiz.....	104
6.3.3	Özgünlük Durumu Analizi.....	105
6.3.4	Cephe Analizi.....	105
6.3.5	Kat Adetleri Analizi.....	108
7.	YAPI BİÇİMLENİŞİ.....	109
7.1	Kütle Biçimlenişi.....	109
7.2	Cephe Biçimlenişi.....	110
7.2.1	Cephe Özellikleri.....	111
7.2.1.1	Çıkma.....	111
7.2.1.2	Pencere.....	112
7.2.1.3	Kapı.....	113
7.3	Plan Biçimlenişi.....	113
8.	BOZULMALAR ve NEDENLERİ.....	124
8.1	Binalarda Görülen Bozulmalar ve Nedenleri.....	115
8.1.1	Kütle Bozulmaları.....	182
8.1.2	Cephe Bozulmaları.....	182
8.1.3	Plan Bozulmaları.....	184
9.	TEK YAPI VE BÖLGE ÖLÇEĞİNDE KORUMA ÖNERİLERİ.....	199
9.1	Bölgede Görülen Koruma Sorunları.....	200
9.2	Tek Yapı Ölçeğinde Koruma.....	200
9.3	Bölge Ölçeğinde Koruma.....	205
9.4	Sonuç.....	205

EKLER.....	213
Ek 1	G Adası Rumeli Caddesi Silueti.....214
Ek2	G Adası Matbaacı Osman Sokak Silueti.....215
Ek3	G Adası Şair Nigar Sokak Silueti.....216
Ek4	G Adası Halaskar Gazi Caddesi Silueti.....217
Ek5	G Adası Rumeli Caddesi Öneri Silueti.....218
Ek6	G Adası Matbaacı Osman Sokak Öneri Silueti.....219
Ek 7	Fotoğraf Listesi.....220
Ek 8	Katalog.....221
ÖZGEÇMİŞ.....	320

ŞEKİL LİSTESİ

	sayfa
Şekil 2.1	Şişli İlçesi' nin konumu..... 3
Şekil 2.2	Şişli İlçesi mahalleleri.....5
Şekil 3.1	Ok Meydanı Kemankesler Dergahı' nın restitüsyon planı..... 18
Şekil 3.2	Ok Meydanı Dergahı Planı.....18
Şekil 4.1	1530' larda Galata42
Şekil 4.2	1530' larda İstanbul42
Şekil 5.2	1855, Kağıthane mesiresi61
Şekil 5.3	1836, Unkapanı ile Azapkapı arasındaki ilk Haliç köprüsü gravürü..... 62
Şekil 5.4	1902, Yeni Galata Köprüsü önerisi62
Şekil 5.5	Ebniye Nizamnamesiyle birlikte değişen boyutlar..... 82
Şekil 5.7	Türk evinde odalar ve odalar arası orta alan ilişkisi kroki..... 84
Şekil 5.8	19. yüzyıl oval sofalı Osmanlı konutları..... 86
Şekil 5.9	19. yüzyıl orta sofalı Osmanlı konutları..... 87
Şekil 5.10	Sadullah Paşa Yalısı, plan..... 88
Şekil 5.11	Hasip Paşa Yalısı, plan..... 89
Şekil 8.1	A5 binasının kat planları121
Şekil 8.2	B3, Ön ve arka cepheler.....132
Şekil 8.3	B3 Kat planları.....134
Şekil 8.4	B3 Kesit- Koruma.....135
Şekil 8.5	D3 Ön görünüş.....136
Şekil 8.6	D3 Arka ve yan görünüşler.....137
Şekil 8.7	D3 A-A Kesit.....138
Şekil 8.8	D3, B-B Kesit.....139
Şekil 8.9	D3 Planlar.....140
Şekil 8.10	E13 Samanyolu Sokak ve Kuzey cepheleri.....146
Şekil 8.11	E13, Şair Nigar Sokak cephesi.....147
Şekil 8.12	E13, Kat planları.....148
Şekil 8.13	E13 A-A Kesiti.....149
Şekil 8.14	1980, G4- Ön ve arka cepheler.....155
Şekil 8.15	1980, G4- Kat planları.....156
Şekil 8.16	G5- Binanın restorasyondan önce, Rumeli Caddesi ve Matbaacı Osman Sokak cepheleri.....157
Şekil 8.17	G5- Binanın restorasyondan önce, arka cepheleri.....162
Şekil 8.18	G5- Binanın restorasyondan sonra, Rumeli Caddesi ve Matbaacı Osman Sokak cepheleri.....163
Şekil 8.19	G5- Binanın restorasyondan sonra perspektifi.....164
Şekil 8.20	G5- Binanın restorasyondan önceki planları.....165
Şekil 8.21	H9' a ait kat planları.....168
Şekil 8.22	H9' a ait Rumeli caddesi cephesi.....169
Şekil 8.23	H9 Kesit.....170
Şekil 8.24	1981, H13- Binanın restorasyondan önceki plan ve kısmi görünüşü.....174
Şekil 8.25	1982, H13- Binanın ilk restorasyon için plan ve kısmi görünüş önerisi.....175
Şekil 8.26	1982, H13- Binanın ikinci restorasyon için plan ve kısmi görünüş önerisi....176

Şekil 8.27	I12, Ön ve Arka cepheler, B-B Kesit	183
Şekil 8.28	I12, Restorasyon öncesi planlar.....	184
Şekil 8.29	I35 Restorasyon öncesi, Matbaacı Osman Bey Sokak cephesi.....	186
Şekil 8.30	I35 Şekil restorasyon öncesi planlar.....	187
Şekil 8.31	E13, Restorasyon planları.....	192
Şekil 8.32	E13, Eski ve yeni çatı katı planları.....	193
Şekil 8.33	E13, Restorasyondan sonra Samanyolu Sokak cephesi.....	194
Şekil 8.34	E13, Restorasyondan sonra,Şair Nigar Sokak Cephesi.....	195
Şekil 8.35	G4, Restorasyon planları.....	197
Şekil 8.36	G4, Restorasyon Cephesi.....	198

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 2.1	Şişli ilçesi mahalleler bazında, yeşil alanların kentsel alan içindeki oranları.....	10
Çizelge 2.2	Şişli, İstanbul ve Türkiye’ de yıllık ortalama nüfus artışı.....	13
Çizelge 2.3	Şişli ilçesinin 1950’den günümüze kadarki nüfus gelişimi.....	14
Çizelge 2.4	Şişli İlçe merkezinde çalışanların faaliyet kollarına göre dağılımı.....	14
Çizelge 2.5	Şişli ilçesinin mahalleler bazında, 1980-1997 arası nüfus gelişimi (yıllara göre).....	15
Çizelge 3.1	1925 Pervititch haritalarına göre eski ve bugünkü sokak isimleri	33
Çizelge 5.1	1885 itibariyle İstanbul’ da yaşayan Osmanlı tebasının dağılımı.....	56
Çizelge 5.2	1885 itibariyle İstanbul’ da farklı bölgelerde yaşayan Osmanlı tebasının dinlere göre dağılımı.....	56
Çizelge 5.3	Etnik köken ayrımına göre konut yüksekliklerini belirleyen kanunlar ve getirdikleri kısıtlamaların tarihsel sıralaması.....	77
Çizelge 5.4	1848 Ebniye Nizamnamesine göre sokak genişlikleri ve azami kat yükseklikleri.....	78
Çizelge 5.5	1856 Aksaray yangını sonrası yeni sokak genişlikleri.....	78
Çizelge 5.6	1863 Turuk ve Ebniye Nizamnamesine göre sokak genişlikleri ve azami kat yükseklikleri	79
Çizelge 5.7	Sadece Altıncı Daire’ ye mahsus olan azami kat yükseklikleri.....	76
Çizelge 5.8	1882 Ebniye Kanununa göre, bulundukları sokaklara göre binaların azami yüksekliği.....	78
Çizelge 6.1	1925 Pervititch haritalarına göre eski ve bugünkü sokak isimleri	102
Çizelge 6.2	Çalışma alanındaki binaların işlevsel dağılım grafiği.....	105
Çizelge 6.3	Bölgedeki tarihi nitelikli binaların özgünlük durumlarının oransal dağılımı..	105
Çizelge 6.4	Çalışma bölgesindeki kat adetlerinin oransal dağılımı.....	108
Çizelge 7.1	Binaların cephe krokileri.....	121
Çizelge 7.3	Çıkma biçimleri ve görüldükleri binalar	122
Çizelge 7.4	Pencere biçim ve açılımları Çizelgesi.....	123
Çizelge 7.5	Pencere biçim ve açılımları Çizelgesi.....	123
Çizelge 8.1	Kat ilave edilen binaların parsel bazındaki yerleri ve ilave kat adetleri Çizelgesi.....	188

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 3.1	Dame de Sion okulu.....	21
Fotoğraf 3.2	Mekteb-i Harbiye, genel görünümü	24
Fotoğraf 3.3	Meşrutiyet döneminde bugünkü Halaskargazi Caddesi.....	26
Fotoğraf 3.4	19. yüzyıl sonu, Vali Konağı ve Halaskar Gazi caddelerinin kesiştiği köşe ...	26
Fotoğraf 3.5	Cumhuriyet' in ilk yıllarında, Vali Konağı ve Halaskar Gazi caddelerinin kesiştiği köşe.....	27
Fotoğraf 3.6	Mahmut Şevket Paşa Türbesi	28
Fotoğraf 3.7	Tarih yok, Eski Bulgar; günümüzde; Türkiye Gazetesi Hastanesi.....	29
Fotoğraf 3.8	Sultan Reşat' ın Hamidiye Etfal Hastanesi' ni ziyareti	29
Fotoğraf 3.9	Etfal Hastanesi	30
Fotoğraf 3.10	Tarih yok, Vali Konağı Caddesinde kış, Vedat Tek Evi.....	30
Fotoğraf 3.11	Cumhuriyet' in başlarında, Halaskar Gazi Caddesi' ndeki bugünkü Atatürk Müzesi	31
Fotoğraf 3.12	Cumhuriyet başlarında Halaskar Gazi Caddesi.....	33
Fotoğraf 3.13	1950' de Şişli Camii.....	34
Fotoğraf 3.14	1930' larda Okmeydanı ve namazgah minberi.....	34
Fotoğraf 3.15	1948 Namazgah minberinin mermer parçaları ortadan kaybolmadan önce.....	35
Fotoğraf 3.16	1995, Ok Meydanı' nda bir menzil taşı.....	35
Fotoğraf 3.17	1995, Ok Meydanında bir menzil taşı	36
Fotoğraf 3.18	1998, Namazgah minberinin 1998' deki hali	36
Fotoğraf 3.19	1998, Ok atıcıları resi, ' Reisülhattatin' Hamdullah' ın Hicri 911 tarihli menzil taşı ve arkada okçular tekkesinin külahı yok olmuş minaresi	37
Fotoğraf 4.1	Osmanlı' da sokak dokusu.....	46
Fotoğraf 5.1	Beşiktaş' taki Akaretler sıra evleri	51
Fotoğraf 5.2	Üsküdar- Haydarpaşa arasında dolmuş ve taksi olarak çalışan faytonlar	59
Fotoğraf 5.3	1890, Kağıthane Mesiresi.....	61
Fotoğraf 5.4	19. yüzyılda Üsküdar İskele Meydanı ve kayıkçılar	58
Fotoğraf 5.5	Şirket-i Hayriye' nin ilk araba vapurlarından Sahilbent.....	65
Fotoğraf 5.6	Şirket-i Hayriye' nin ilk vapurlarından Galata.....	65
Fotoğraf 5.7	Eski tünel girişi.....	69
Fotoğraf 5.8	Osmanlı sokak dokusu	71
Fotoğraf 6.1	Nişantaşı' nda Tunuslu Hayrettin Paşa Konağı	97
Fotoğraf 6.2	Nişantaşı' nda Süreyya Paşa Konağı	98
Fotoğraf 7.1	14-8-1966, E7 parsel nolu binanın Halaskar Gazi Cephesi.....	111
Fotoğraf 7.2	E5 nolu parselde bulunan binanın Halaskar Gazi Cephesi ve E7 parselindeki binanın komşuluğu.....	112
Fotoğraf 7.3	2001 yılı, E7 ve E5 binalarının bugünkü komşuluğu.....	113
Fotoğraf 7.4	14-8-1966, E7 nolu parselde daha önce bulunan binanın içinden görünüşler114	
Fotoğraf 7.5	14-8-1966 tarihli, E7 nolu parselde daha önce bulunan binanın tavan detayları fotoğrafları.....	115
Fotoğraf 7.6	14-8-1966 tarihli, E7 nolu parselde daha önce bulunan binanın tavan detayı116	
Fotoğraf 8.1	1980' ler, A5 Bina cephesi	122
Fotoğraf 8.2	1980' ler, A5- Ön ve arka cepheler.....	123

Fotoğraf 8.3	1980' ler, A5 Bina cephesinden detaylar	124
Fotoğraf 8.4	1980' ler, A5- Binanın içerden görüntüleri	125
Fotoğraf 8.5	1984, B 3.....	128
Fotoğraf 8.6	1984, B 3- Ön cephesi	129
Fotoğraf 8.7	1984, B 3- Arka cephesi	130
Fotoğraf 8.8	1984, B 3 binasının Samanyolu Sokaktan görünümü	131
Fotoğraf 8.9	1980' ler, E 13- Samanyolu Sokak' tan görünüş.....	141
Fotoğraf 8.10	1980' ler, E 13-Bina içinden görünüş.....	142
Fotoğraf 8.11	1980' ler, E 13- Bina içinden görünüş.....	143
Fotoğraf 8.12	E13, 1996' da restorasyon öncesi ve sonrasına ait görünüşler.....	144
Fotoğraf 8.13	1978, G4- Rumeli Caddesi' nden görünüşler.....	151
Fotoğraf 8.14	1978, G4- Rumeli Caddesi' nden görünüş ve giriş kapısı.....	152
Fotoğraf 8.15	1978, G4- Ön cepheden görünüşler.....	153
Fotoğraf 8.16	1978, G4- Giriş holünden görünüşler.....	154
Fotoğraf 8.17	1978, G5- Çeşitli açılardan görünüş.....	159
Fotoğraf 8.18	1978, G5- Rumeli Caddesi' nden görünüş.....	160
Fotoğraf 8.19	1982, H13- Binanın restorasyondan önce Rumeli Caddesi cephesi.....	172
Fotoğraf 8.20	1982, H13- Binanın ilk restorasyondan sonra Rumeli Caddesi cephesi.....	172
Fotoğraf 8.21	1982, H13- Binanın Rumeli Caddesi cephesinden görünüşü ve sokak kapısı.....	173
Fotoğraf 8.22	1982, I12 binası cepheler.....	178
Fotoğraf 8.23	1986, I12-Restorasyon öncesi.....	179
Fotoğraf 8.24	1986, Restorasyon öncesi I12 binası	180
Fotoğraf 8.25	1988, Restorasyon sırasında I12 binası	181
Fotoğraf 8.26	1988, Restorasyon sırasında I12 binası	182

HARİTA LİSTESİ

Harita 3.1	Pangaltı' ya kurulan yeni mahalle ve Taksim' e bağlantısı	20
Harita 3.2	1896 İstanbul Planı	22
Harita 3.3	1896 Boğaziçi Planı- Sabri Rıza.....	23
Harita 5.1	19.yüzyıl İstanbul sıra evlerinin bölgesel dağılımı.....	53
Harita 5.2	11871 İstanbul Haritası	62
Harita 5.3	1864,1869, 1881 ve 1907 nizamnamelerinde ön görülen tramvay hatları ve Tünel güzergahı	67
Harita 5.4	19. ve 20. yüzyıl da tarihi yarımada da yangın bölgeleri	70
Harita 5.5	1864 Hocapaşa yangınından etkilenen alan.....	71
Harita 5.6	1870' teki Pera yangınının yayıldığı alan	72
Harita 5.7	1925 Pervititch Haritası.....	93
Harita 5.8	1925 Pervititch haritası.....	93
Harita 5.9	1925 Pervititch haritası.....	94
Harita 6.1	1924 Pervititch Haritası.....	97
Harita 6.2	1925 Pervititch haritalarından çalışma bölgesindeki A(229), B (230), C (226), D(227) adaları.....	99
Harita 6.3	2000 yılı F-21-c-20-c-4-b pafta nolu haritadan çalışma bölgesindeki A, B, C, D adaları.....	99
Harita 6.4	1925 Pervititch haritalarından çalışma bölgesindeki E(225), F (224), G (219), adaları	100
Harita 6.5	2000 yılı F-21-c-20-c-4-b pafta nolu haritadan çalışma bölgesindeki E, F, G, adaları.....	100
Harita 6.6	1925 Pervititch haritalarından çalışma bölgesindeki H(220) ve I (221) adaları.....	101
Harita 6.7	2000 yılı F-21-c-20-c-4-b pafta nolu haritadan çalışma bölgesindeki H ve I adaları.....	101
Harita 6.8	Çalışma bölgesinin sınırları.....	108
Harita 6.9	Çalışma bölgesindeki binaların fonksiyon analizi.....	109
Harita 6.10	Özgünlük durumu analizi.....	110
Harita 6.11	Kat adetleri analizi.....	110
Harita 6.12	Tescilli ve tescili önerilen binalar.....	112
Harita 8.1	A5 ve B3 binaları.....	126
Harita 8.2	D3 binasının konumu.....	135
Harita 8.3	E13 binasının konumu.....	135
Harita 8.4	G4, G5, G9 binasının konumu.....	150

ÖNSÖZ

Sanayi devriminde, ticaret ile ekonomi ve toplumsal gelişme arasında yoğunlaşan ilişkiler kent mekanında etkili olmuş, değişen ve gelişen ulaşım ve haberleşme imkanlarıyla ülkeler birbirlerine sadece ticari bağlamda değil kültürel bağlamda da yakınlaşmaya başlamış, daha yoğun bir etkileşim içine girmişlerdir.

19. yüzyılda baş gösteren değişimler, içine girdiği ‘batılılaşıma’ süreciyle birlikte toplumun, yaşam tarzını, giyim kuşamını, mimarisini etkilemiş ve bu etki hayatın tüm diğer ayrıntı ve köşesine yansımıştır.

O günlerden bugüne gerek tarihi ve gerekse simgesel değerleri olan pek çok iz kalabileceksen, hızlı kentleşme olgusuyla başlayan ve giderek artan düzensiz ve karmaşık ‘kentleşme’ sürecinden tarihi çevreler de büyük ölçüde ve olumsuz yönde etkilenmiştir. Eski kent dokuları, tarihi binalar, konaklar, anıtlar, doğal çevre değerleri gibi pek çok kültür varlıklarımız bu süreçte yok edilmiştir.

Tez kapsamı içinde incelemiş olduğum Şişli bölgesi de, hızlı kentleşme, yoğun göç ve ekonomik baskıların altında yoz bir değişim sürecine itilmiş, bilinçsiz müdahaleler, politikalar, rant kavgaları ve toplumun aktif kesimlerinin bu konuda oturmuş bir tarih ve kültür bilinci olmamasının bedelini, en güzel tarihi mirasları ile ödemiştir.

Yapmış olduğum bu çalışma esnasında toplum ve kültür yapısındaki değişimleri, bir bölgenin mimari ayak izlerini takip ederek görebilmek heyecan verici, tüm güzel mimari çevre elemanlarının birer birer yok edilişlerini belgelemek ise elem verici bir süreçti.

Yüksek lisan eğitimi yapmam konusunda beni teşvik eden, başta babam ve annem olmak üzere ailemin tüm üyelerine, çalışmalarım sırasında beni yalnız bırakmayan ve yardımlarını esirgemeyen eşime, bir dönemi ve bu dönemin izlerini araştırmam konusunda beni yönlendiren sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Faruk Tuncer’ e, üzerimde emeği bulunan tüm hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkürü borç bilirim.

Vahide Büyükbaşaran

ÖZET

İstanbul’ un görece geç yerleşimlerinden biri olan **Şişli** 1800’ lerin ortalarına doğru, yerleşim görülen bir bölgedir. Dönemin önemli saray mensupları ve zenginlerinin bahçe içindeki, büyük konakları, daha sonraları yerlerini Osmanlı tebaasının varlıklı ailelerinin oturduğu, bezemeli, süslü, batı tarzı apartmanlara bırakmışlardır. Bu apartmanlardan ancak bazıları günümüze dek ulaşabilmişlerdir.

Tez kapsamında, bir kentin geçirdiği ‘kentlileşme’ sürecinin izlerini taşıyan Şişli bölgesinde, belirlenmiş bir alan içindeki 19. ve 20. yüzyıllara ait konut yapıları incelenmiştir.

Bölgenin coğrafi konum ve özellikleri, fiziki ve tarihi gelişim süreci, 19. yüzyılın kendine özgü oluşumları ve bu oluşumların kent, kent insanı ve mimariye etkileri ve bu etkilerin bölgedeki yansımaları ele alınmıştır.

Çalışma alanının mevcut durumu çeşitli analizler ve yerinde tespitlerle belirlenmiştir. Tespiti yapılan **19. ve 20. yüzyıl konut yapılarının biçimleniş özellikleri**, binalarda görülen **bozulmalar ve nedenleri** çeşitli krokiler, **envanter** fişleri ve fotoğraflar, arşiv araştırmaları ve siluet çalışmaları ile ortaya konmuştur.

Yapılan çalışmalar ve elde edilen bilgiler ışığında, tarihi nitelik taşıyan bu binaların ve içinde bulundukları bölgenin korunmasına yönelik öneriler sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şişli, 19. ve 20. yüzyıl , konut biçimlenişi, koruma sorunları, envanterler.

ABSTRACT

Şişli, one of the relatively newer settlements of Istanbul was inhabited towards the mid 19th century. The palaces and mantions in vast gardens have been replaced by the apartment buildings which reflect the taste of the occidental architecture with many ornaments in the following century. Only few of the those have remained up today.

In the frame of this thesis, the residence buildings from the 19th and 20th Century in a certain area of **Şişli** district has been studied as in the prosess of urbanism. The reflection of affects of westernisation on people and architecture in this area has been researched with the georafical, physical and historic facts along the 19th century

The current situation of the study area has been explained by various analyses and in situ (on actual site)Features of the transition int the selected **buildings** from the **19th and 20th Century** has been formed and recreated by various plans, photos, drawings, old engravings, **archive researches** and working on silhouttes.

Having studied on historic buildings and the area enlightened by the various data mentioned above, the **conservation suggestions** has been listed.

Key Words: **Şişli**, 19th and 20th Century, apartment buildings, conservation suggestions, archive researches.

1. GİRİŞ

İstanbul’ un, kurulduğu dönemlerde *denizden en uzak semti* olarak nitelenen Şişli bölgesi, özel pek çok etken altında ve 19. yüzyılın kendine özgü dinamikleriyle şekillenmiştir. Artan kent nüfusu, 19. yüzyıl ve özellikle Tanzimat’ la birlikte yoğun biçimde hissedilen batılılaşmanın Osmanlı tebaasındaki yankıları, çağın getirdiği çeşitli ulaşım araçlarının yaygınlaşması ve ileriki sayfalarda uzun bir şekilde değinilecek olan pek çok konu Şişli’ yi İstanbul’ un kentleşme çabaları içinde özel bir yere oturtmaktadır.

Bölge, arzu edilen yeni yaşam tarzları, değişen değer yargıları ve değişen kent kültürünün, ya da başka bir deyişle, bir kentin ve kentlilerinin geçirdiği evrimin tüm evrelerini, çok belirgin ve tüm çıplaklığıyla takip edebileceğimiz bir kent parçası olması açısından da önemli bir örnektir.

Ancak tüm bu özelliklerine rağmen, Şişli, Teşvikiye, Osmanbey, Nişantaşı ve çevresi hakkında belge niteliği taşıyan çalışmaların eksikliği üzücüdür. Bölgede tarihi değer taşıyan binaların henüz yok olmadan, müdahale edilerek kurtarılması, ya da en azından belgelenebilmeleri önemlidir.

Bu durumu göz önünde bulundurarak, Şişli bölgesinin tarihsel ve fiziksel gelişimini, kentin geçirdiği evrelerden soyutlamadan irdeleyip, bugünkü durumunu ve buralara nasıl geldiğini anlatarak, koruma önerileri sunmayı amaçlıyorum.

Bu amaçla, önce çalışma bölgemin içinde bulunduğu Şişli’ yi çeşitli başlıklar altında ele alıp, fiziksel gelişimini bugüne kadarki tarihsel süreç içinde çeşitli kaynakların ışığında inceledim. Tarihsel süreci anlatırken, 19. yüzyılın kendine özgü oluşumlarının kenti, kent insanlarını, mimariyi nasıl etkilediğini de ele aldım. Yerinde tespitler, arşiv ve kütüphane çalışmaları ışığında bölgede bir takım tespitlerde bulundum ve bunları tezimde sundum.

Bir zamanların varlıklı ailelerinin, saray çevresinden kimselerin, zengin yabancılar ve Levantenlerin büyük, süslü, bahçe içindeki konaklarıyla biçimlenmiş Şişli’ sinden şimdilerde eser kalmadığı gibi, daha sonraki tarihlerde varlıklı ailelerin, zengin bezemelerle kaplı cepheleriyle, sokakları çevreleyen apartmanlarından da günümüze ancak korunabilmiş birkaç bina ulaşmıştır.

İstanbul' un genelinde görüldüğü üzere, varlığını sürdüren ya da sürdürmeye çalışan tüm eski yerleşimler gibi önce yavaş yavaş sonra artan bir ivmeyle yağmalanan, belli bir ekonomik düzeye ulaşılınca yenilemenin yerine terk edilen ya da yıktırılıp, yerlerine 'yeni' lerinin konulmaya çalışıldığı, geçmiş yüzyıllardan kalan bölgelerin sayısının oldukça fazla olduğu düşünülürse, yapıldığı dönemin sosyal ve ekonomik durumunu, teknolojik olanaklarını, yaşam biçimi ve koşullarını yansıtan binaların yer aldığı bu bölgeler için sunulacak mevcut doku analizleri ve koruma önerileri önemlidir.

1.1 Çalışmanın Amacı

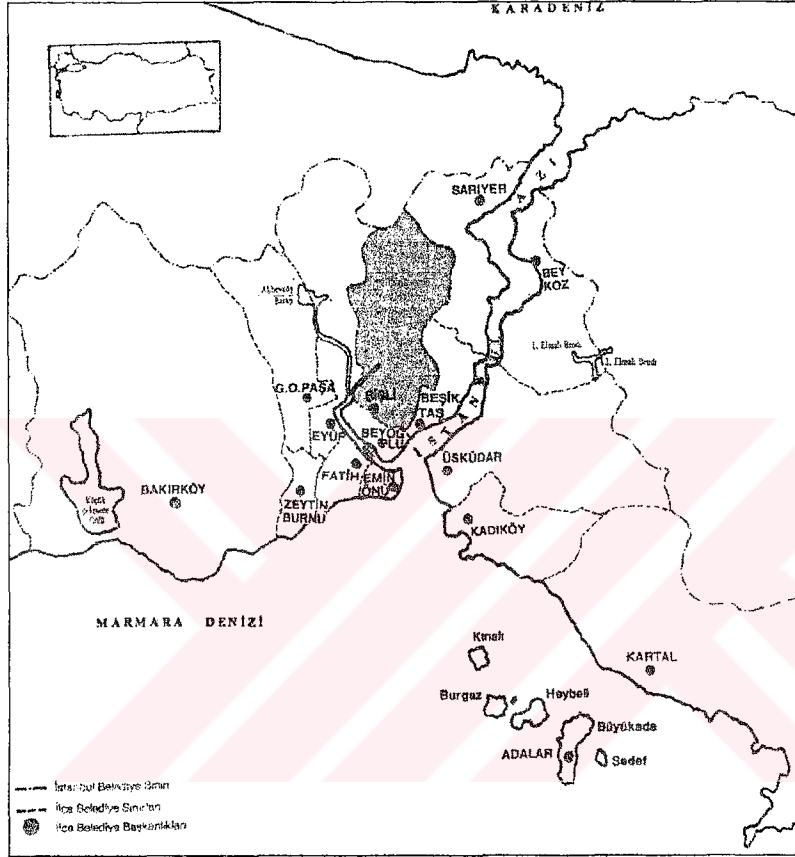
Bölgede yapmış olduğum çalışmalar esnasında, doğru veya yanlış pek çok müdahalelere maruz kalmış tarihi nitelikli binaların, kontrolsüz ve denetimsiz bir biçimde değiştirilmekte olduklarını gözlemledim.

Sık ve çok katlı yapılaşma baskısını üzerinde taşıyan ve gerek İstanbul' un, gerek Türkiye' nin belli başlı ticaret noktalarından biri olan Şişli, göçler, nüfus artışı, sanayileşmenin etkileriyle, mevcut tarihi dokusunu kaybetmeye başlamıştır. Mevcut yapılar, gün geçtikçe daha da şiddetlenerek etkisini gösteren sözde onarımlar, ilgisizlik ve korunmasızlığın altında ezilmektedir.

Şiddetli bozulmalara maruz kalmış ve kalmakta olan ve giriş bölümünde de kentleşme sürecinin izlerini taşıyor olmasından kaynaklanan önemini belirttiğim bu yerleşimde, belirli bir bölgenin belgelenebilmesi, durum tespiti yapılarak koruma önerilerinin ortaya konması amaçlanmıştır.

2. ŞİŞLİ' NİN COĞRAFİ KONUMU

Şişli, Karadeniz' i Marmara denizine birleştiren ve Asya kıtasıyla Avrupa kıtasını birbirinden ayıran yeryüzünün önemli su yollarından biri olan İstanbul boğazının batısında Avrupa yakasında bulunmaktadır.

Şekil 2.1 Şişli İlçesi' nin konumu (Şişli, 1987; s.1)

2.1 Sınırları

Kuzeydeki Ayazağa bölümü, kuzey ve doğuda Sarıyer, güneydoğuda Beşiktaş, güney ve güneybatıda Beyoğlu ilçeleriyle çevrilidir (Aksel, 1993, s:186).

İlçe, Beyoğlu plato düzlüğünün kuzey uzantısında yer alır. Toprakları kuzeyde Mecidiyeköy ve Zincirlikuyu üzerinden Ayazağa yöresini de içine alarak Sarıyer' e, kuzeybatıda ise Hürriyeti Ebediye Tepesi üzerinden Kağıthane' ye doğru geniş bir alana yayılır (Şişli, 1987 , s:1).

Şişli-Beyoğlu sınırı Türkocağı caddesiyle başlar. İlçe bu caddenin kuzeyinde yer alır.Sınır Türkocağı caddesinin Cumhuriyet caddesiyle oluşturduğu kavşaktan batıya dönerek

Yedikuyular, Nizamiye ve Taksim caddelerini izler. Dolapdere ve Kurtuluş caddelerini keserek Feriköy Türk mezarlığının güneyinde geçer. Baruthane deresi yolu ile Piyale Paşa Bulvarı' nı keserek güneybatıya yönelir (Şişli,1987; s.5) . Etibank Caddesiyle Beyoğlu ilçesinde ayrılır ve Kağıthane ilçesiyle olan sınırları başlar (İst. Ans., 1993;s:184)

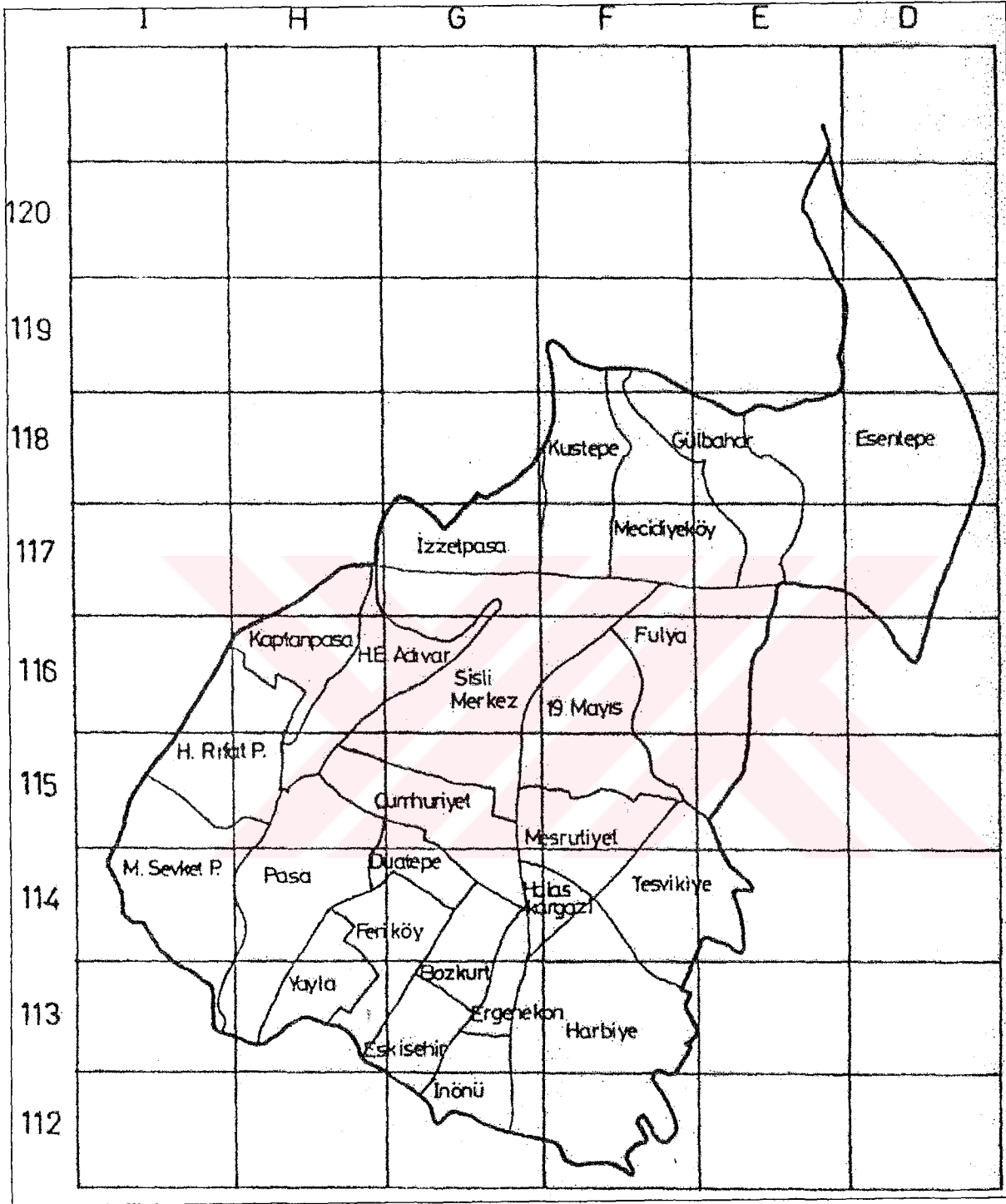
Şişli-Büyükdere Caddesi ve Barbaros Bulvarı Şişli-Beşiktaş sınırını çizer. Barbaros Bulvarı üzerinde Çevre yolunu keserek Yıldız Posta caddesiyle batıya, Likör fabrikasının yakınından yeniden güneye yönelir. Fulya stadının batıda bırakarak İhlamur Kasrı' na ulaşır. Sınır buradan itibaren bir dizi kıvrımla devam eder, Ömer Rüşdü Paşa Caddesini geçerek İTÜ' nün Maçka kampüsünü de ilçe sınırları içine alır, Küçük Çiftlik Yolu ve Kadırgalar Caddesini izleyerek Türk Ocağı caddesinde son bulur (Şişli, 1987; s4).

1987 de Kağıthane' nin ayrılmasıyla Şişli ilçe toprakları ikiye bölünmüş oldu. Bu sınırlar içinde toplam yüz ölçümü 30 km ²dir. Toplam alanın yaklaşık 14 km ² lik bölümü Şişli merkez yerleşmesine aittir(Aksel, 1993; s:186).

Çatalca Yarımadası' nın doğu kesiminde yer alan ilçe topraklarının denize sınırı yoktur. İlçenin kuzey kesimi güney kesimine göre daha büyüktür (Aksel, 1993; s:186).

2.1.1 Mahalleleri

Kırsal yerleşmesi olmayan Şişli İlçesi 28 mahalleden oluşur. Bunlar Ayazağa, Bozkurt, Cumhuriyet, Duatepe, Eskişehir, Ergenekon , Esentepe, Feriköy , Fulya, Gülbahar, Harbiye, Halide Edip Adıvar, Halil Rıfat Paşa, Halaskargazi, Huzur, İnönü, İzzet Paşa Çiftliği, Kaptan Paşa, Kuştepe, Mahmut Şevket Paşa, Maslak, Mecidiyeköy, Şişli Merkez, Meşrutiyet, 19 Mayıs, Paşa, Teşvikiye ve Yayla mahalleleridir (Aksel, c7, s:186). Şekil 2.2' de ilçedeki mahallelerin konumları görülmektedir.

Şekil 2.2 Şişli İlçesi mahalleleri (Tufanoğlu, 1998, s. 53)

2.2 Doğal Yapısı

Bölgenin doğal yapısı başlığı altında , topografik, jeolojik , hidrolojik durumu ile iklim ve bitki örtüsü detaylı olarak incelenmiştir.

2.2.1 Topografik Durum

Şişli ‘Beyoğlu platosu’ olarak anılan platonun kuzey uzantısında yer almaktadır. Beyoğlu platosu; Marmara Havzası’ nın Trakya ve Kocaeli yarı ovaları arasına dağılmış, Boğaz ve akarsu vadileriyle parçalanmış olan platolar topluluğunu batısında, Boğaziçi ile Haliç arasını dolduran kısmına verilen addır (Şişli, 1987, s:4).

Düz ve hafif dalgalı bir yüzey oluşturan bu plato iki yönlü aşınımına uğramış, bu aşınımından meydana gelen çukurluklar birleşerek vadileri oluşturmuşlardır.

Beyoğlu platosunun su bölüm çizgisini Galata’dan başlayıp Beyoğlu, Şişli, Maslak, Derbent ve Büyükdere yönünde uzanan sırt oluşturmaktadır. Bu sırt aynı zamanda bu bölümdeki yolların yönünü de belirlemektedir. Tünel’ den başlayarak Tepebaşı, Taksim, Şişli, Mecidiyeköy, Maslak Tepesi ve Ok Meydanı’ na kadar uzanmış olan güzergah, bu sırtın zamanla aşınarak, bugünkü görünümünü alan düzleşmiş kısmında yer alır.

Şişli’nin yer aldığı Beyoğlu platosu yer yer düz ve hafif dalgalı, yer yer de aşınma oluklarıyla parçalı bir yapı gösterir.

İlçenin batı sınırını Kağıthane deresi vadisi oluşturur. Bu vadi yalnızca ilçe alanının değil aynı zamanda İstanbul il alanının da en önemli vadilerinden biridir. İhsaniye’nin güneybatısından başlayarak Alibeyköy Vadisi’ne paralel olarak uzanır. Kuzeyden gelen bir başka vadiyle birleşir , Kemerburgaz’ a varır ve doğudan güneye çizdiği geniş bir yay ile Şişli ilçe sınırlarına girer. İlçe alanı doğudan batıya gidildikçe dalgalı bir görünüme sahip olmakla beraber önemli yükseltiler gözlenmez.

İlçenin ana eksenini oluşturan Beyoğlu platosunda yükselti, Taksim’ de 70-80 m, Okmeydanı’ nda 80-100m, Mecidiyeköy’ de 100-120 m, Levent-Maslak’ ta 130-140 m. ye çıkar. Çeliktepe, Gültepe, Esentepe, Duatepe, Hürriyeti Ebediye ve Tepeüstü, Şişli’ nin en yüksek noktalarını oluşturmaktadır.

Kimi yerlerde 120 m yi bulan yükselti Kağıthane' de 20-30m kadar düşer. Büyükdere caddesinin, Barbaros Bulvarı' yla birleştiği yerde 135 m. ye kadar çıkan yükselti, Ayazağa köyü sapağından sonra düşerek 20-30m. yi bulur (Şişli, 1987 , s:5) .

2.2.2 Jeolojik Oluşumlar

İstanbul il alanını oluşturan Marmara Havzası' nın doğu Marmara bölümü, çeşitli yaşlarda jeolojik oluşumlar barındırır. Şişli ilçesini oluşturan alanın büyük bölümü ise 1. Zaman Devoniyen sistemine bağlıdır. İlçe alanının güney ve batısında ise 1. Zaman Karbonifer sistemine bağlı oluşumlar yer almaktadır.

Devoniyen alanlar, başlıca killi şist ve grovak katmanlardan oluşmuştur ve ilçe alanının büyük bir bölümünü kaplar. Killi şist ve grovak alanlar içinde yer yer andezit ve diyabaz oluşumlar noktasal olarak göze çarpar (Şişli, 1987 , s:6).

2.2.3 Hidrolojik Durum

Şişli ilçesi içindeki akarsular kısa ve düzensiz su rejimine sahip olan akarsulardır. Hızlı kentleşmenin etkisiyle yerleşim alanları içinde kalmış olan bu akarsular kentsel ve sanayi atıklarını denize taşıyan derelere dönüşmüşlerdir.

Yerleşimin batısında kalan Kağıthane deresi, ilçedeki en önemli akarsudur. Antik adı *Barbysos* olan Kağıthane Deresi, Belgrat ormanının bir kısım sularının toplayarak Kemerburgaz' dan geçer ve Haliç' e dökülür. Su rejimi düzensiz olan dere kimi sonbahar ve kış aylarında yatağından taşarak, vadi tabanındaki evleri su altında bırakır. Yaz aylarında ise suyu azalır.

İlçedeki bir diğer önemli akarsu olan Alibeyköy deresi, Arnavutköy ve İmrakor yörelerinin sularını toplayarak, önce doğuya sonra güneye yönelir, Kağıthane' den de geçerek Haliç'e dökülür. Dere üzerindeki Alibeyköy Barajı, aktığı vadi tabanının Kağıthane' deki en dar kısmı kapatılarak oluşturulmuştur. İstanbul' un içme suyu ihtiyacını sağlamaya yönelik bir kaynak olan barajın temelden yüksekliği 29.50 m, göl alanı ise 1.66 km ² dir.

İlçedeki diğer dereler ise; Baruthane, Tabakhane, Zincirli(Galata), Umarca ve de Cin dereleridir (Şişli, 1987 , s:5)

2.2.4 İklim

İstanbul iline hakim olan iklim yapısı şüphesiz Şişli ilçesinde de gözlenmektedir. Akdeniz ve Karadeniz iklimleri arasında bir geçiş niteliği gösterir.

İlin ikliminde gözlenen üç ana hava tipi; kuzeyden gelen hava, güneyden gelen hava ve saikin nitelikteki hava; Şişli' de de hakim olan ana hava tipleridir. Kuzeyden gelen, en sık rastlanılandır.

Akdeniz ve Karadeniz iklimleri arasında geçiş özelliği gösteren Şişli' de sıcaklık yıllara göre değişiklik göstermekte; bazı yıllar ocak şubat ayları ılık geçerken, bazı yıllarda da mevsim normallerinin altında seyrettiği görülmüştür (Şişli, 1987 , s:9).

Şişli' de yıllık ortalama sıcaklık 13 C ° olarak belirlenmiştir. Şişli' de yükseklik bazı ilçelere oranla fazla olduğundan, sıcaklık da bu ilçelere kıyasla daha düşük seviyelerde seyretmektedir. Ayrıca kuzey ve kuzeybatı rüzgarlarına açık olmasının da etkileri sezilmektedir. Yaz aylarında ortalama 23 C° olarak tespit edilen sıcaklık, kış aylarında ortalama 4.5 C ° ye kadar düşmektedir. Isının sıfırın altına düştüğü gün sayısı ise sınırlıdır (Şişli, 1987 , s:10).

İlçede geçiş iklimine uygun yağış rejimleri gözlenir. Yazlar kurak, kışlar çok yağışlı geçer. Yılın en yağışlı ayları aralık, ocak, en kurak aylar ise temmuz ve ağustostur. Pek az görülen kar yağışları genelde şubat aylarına rastlar.

İlçedeki yıllık ortalama yağış 680 mm dir. Son yıllarda değişen doğa koşulları ve iklim özellikleri mevsimlerde de kendini iyiden iyiye göstermiş, tutarsız yağış rejimleri gözlenmeye başlamıştır (Şişli, 1987 , s:10).

İlçede hakim rüzgar, kuzeydoğudan esen poyrazdır. Yaz aylarında havanın serinlemesini sağlarken kış aylarında da yağmur ve kar yağışı getiren kuzeydoğu rüzgarı, yıl içinde yaklaşık 1400 kez eser. Soğuk, sert ve genellikle fırtına biçimindedir.

İlçedeki diğer hakim rüzgarları sırasıyla kuzey (yıldız) ve kuzeydoğu (yıldız-poyraz) takip eder (Şişli, 1987 , s:11).

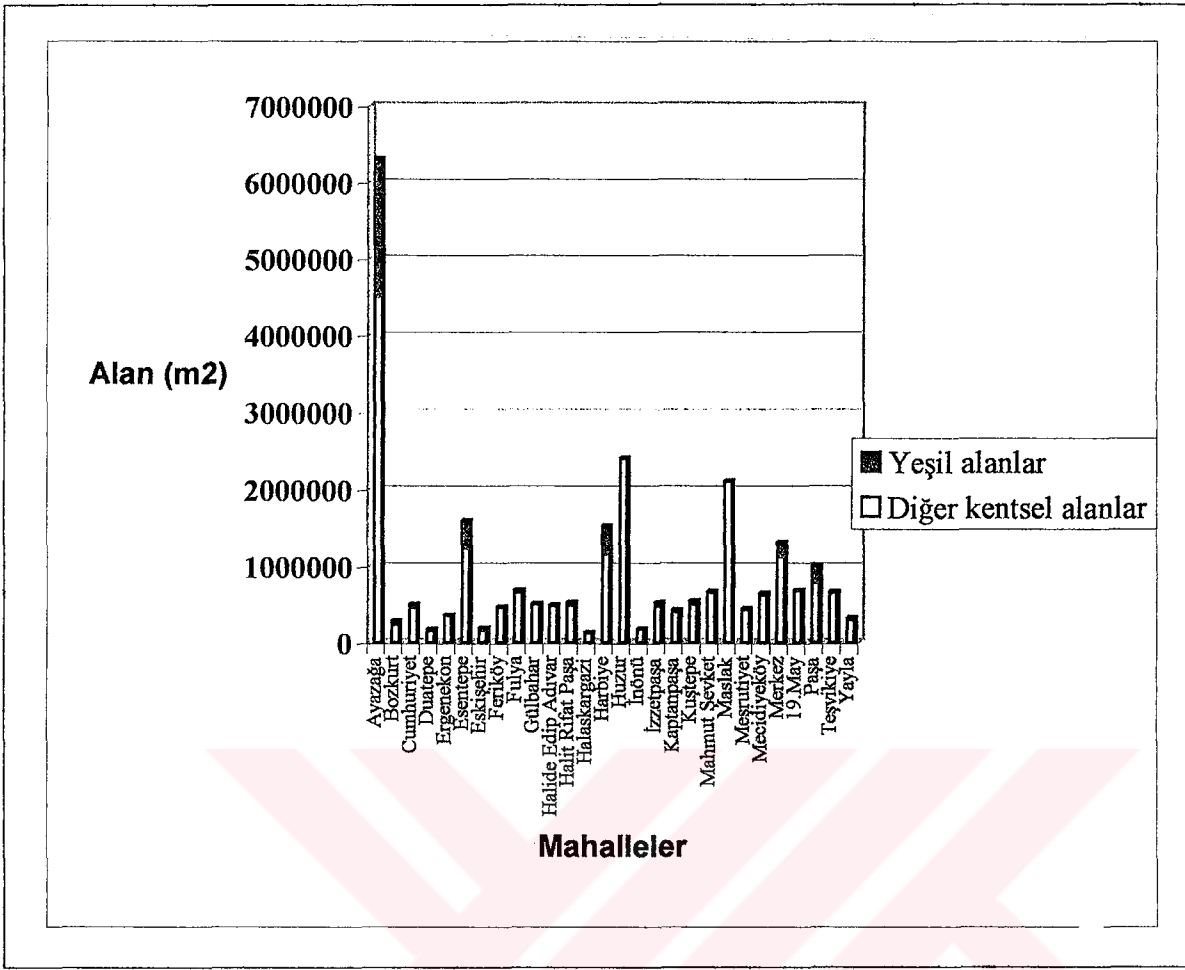
2.2.5 Bitki Örtüsü

Yakın zamana kadar bostan, bahçelik ve özellikle dutluklarıyla ünlü olan bu bölge, hızlı kentleşme, arazi yağmaları, çeşitli kanun ve yönetmeliklerin kurbanı olmuş, tümüyle bir yerleşim ve sanayi alanına dönüşmüştür. Bu sebepten dolayı ilçe sınırları içindeki sınırlı gezi alanları ve parklar ilçenin mevcut bitkisel örtüsünü meydana getirmektedir ki bu bitki örtüsünün de bir bölümü doğal oluşum olarak değil park düzenlemeleriyle oluşturulmuştur.

Doğal güzellikler açısından dünyanın sayılı kentlerinden olan İstanbul' un bu ilçesi bu doğal olanaklardan son derece yoksundur.

İlçe sınırları içinde yer alan Maçka Parkı, Dolma Bahçe Sarayı sırtlarından başlayarak, Spor ve Sergi sarayının bulunduğu sırtlara kadar yükselerek, ilgi gören bir gezinti alanını oluşturur. Bayıldım Caddesiyle, Beşiktaş arasında kalan yüksek noktada Maçka Taşlık gazinosu bulunur. Bu bölge de çam ağaçlarının çoğunlukta olduğu bir yerdir. Tarihi Taksim Gezi' si de az çok ağaçlıklı bir yer olma özelliği taşır. Dolmabahçe, Boğaz ve Boğaz' a uzanan yamaçların görüntüsüne egemen olan bu alan da Maçka Parkı gibi ilgi gören bir dinlenme alanıdır (Şişli, 1987 , s:11)

Çatalca Yarımadasının doğu kesiminde yer alan ilçe topraklarının denize sınırı yoktur. İlçenin kuzey kesimi güney kesimine göre daha büyüktür. Güney kesiminde çok az yeşil alana rastlanırken kuzey kesiminde çalılık ve ağaçlık alanlar geniş yer tutar. Kuzey kesiminde askeri alanların yer alması bu kesimde yeşil bölgelerin fazla olmasının başlıca nedenidir (İst. Ans.,1993, s.185).

Tablo 2.1 Şişli ilçesi mahalleler bazında, yeşil alanların kentsel alan içindeki oranları (Tufanoğlu, 1998, s:68)

Tablo 2.1’ de Şişli’ de yeşil alan yüzdesinin oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bu verilere göre mahalleler bazında kentsel alan içindeki yeşil alanların en düşük oranını % 0 ve % 0.6 arasında yer alan Gülbahar (% 0.4), İnönü (% 0), Halaskargazi(% 0), Ergenekon (% 0), Bozkurt (%0.2), Halide Edip Adıvar (% 0.6), Ondokuz Mayıs (%0.6), Meşrutiyet (% 0.4) , Ayazağa (%0.4) mahalleleri teşkil etmekte, en yüksek oranı ise %31.9 ile Harbiye almaktadır. Kentsel alan içinde Esentepe %29.3 , Paşa %28.9 ve Şişli merkez % 16.3 oranlarında yeşil alan barındırmaktadırlar.

2.3 Ulaşım

1973 Ekim’ inde hizmete açılan Boğaz köprüsü ve bu köprünün ilçe alanını doğu-batı yönünde kat eden Çevre Yolu, Şişli’ yi köklü bir biçimde etkileyen yakın geçmişin en önemli gelişmesi olmuştur. Yıllarca hemen hemen boş olan Mecidiyeköy yöresinde yoğunluk,

köprünün yapılmasından sonra hızla artmış ve hektar başına 1000 kişinin üstüne çıkmıştır. Bu, bir yandan alt yapısı yetersiz bir bölgenin oluşmasına , diğer yandan da Şişli' nin hem Levent ve Etiler' e doğru hızla yayılmasına, hem de bir bütün olarak yerleşim bileşiminin değişip dönüşmesine neden olmuştur. Konutların hızla işyerlerine dönüşmesi, Boğaz Köprüsü' nün ve Çevre Yolu' nun etkisiyle gerçekleşmiştir. Osmanbey, Pangaltı, Harbiye ve Nişantaşı' nda lüks pasaj ve hanların çoğalması, bu etkinin gerçeklik kazandığı bir başka gelişme olmuştur.

Boğaz Köprüsü, Şişli' nin ulaşım ve trafik yapısını değiştirmiş, Taksim- Şişli- Mecidiyeköy- Büyükdere aksı, yoğun trafik yükünü çekmeye başlamıştır. Bu yoğunluk, 1978' de Türkiye' de ilk kez gerçekleştirilen 'tercihli yol' uygulamasıyla bir ölçüde giderilmiştir. Önce Taksim- Mecidiyeköy arasında uygulanan tercihli yol, daha sonraki yıllarda Zincirlikuyu' ya dek uzatılmıştır. Mecidiyeköy' de inşa edilen viyadük de, Türkiye' de kent içinde inşa edilen ilk viyadüktür (Şişli, 1987, s: 52,) .

1992 yılında kaba inşaatı başlayan metro sisteminin Şişli' yi kapsayan hattı 2000 yılında devreye girmiş, trafik yoğunluğunu azaltacağı düşünülen raylı sistem henüz istenilen verime ulaşamamıştır.

İstanbul Metrosu, Ulaştırma Bakanlığı tarafından 1985-1986 yıllarında Dünyanın konusunda uzman kuruluşların oluşturduğu firmaların pilotluğunda bir konsorsiyuma hazırlattırılan fizibilite rapor doğrultusunda inşa edilmektedir. Söz konusu raporda Avrupa yakası kuzey-güney koridoru ile 4. Levent, Levent, Gayrettepe, Şişli, Osmanbey, Taksim, Şişhane, Unkapanı, Şehzadebaşı, Yenikapı hedeflenmiş, Yenikapı anahtar istasyon olarak planlanmıştır. Yenikapı'dan Boğaz Tüp Geçişi ile Asya Yakası, denizyolu ile raylı sistem bağlantısı sağlanmış, buradan batı istikametine yönelerek Topkapı'da son bulmaktadır. 16.3 km. uzunluğunda olan proje 13 adet istasyonu kapsamaktadır.

Taksim – 4. Levent hattı; İstanbul yoğun alışveriş ve iş merkezlerinden, üniversite çevrelerinden geçmektedir. Hat boyu 7.908 m. olup, çift tüneldir. Hat tamamlanarak hizmete sokulmuştur.

Taksim – Şişli hattının inşasına 19.08.1992 tarihinde başlanılmıştır. Bu bölümde; yaklaşımlarla, kuyruk tünelleri dahil 10.216 m. tünel ve 6 adet konkorsu olan 3 adet istasyon bulunmaktadır.

Taksim – Şişli hattı inşaatına 21.08.1992 tarihinde yer teslimi yapılarak başlanılmış.

Şişli – 4. Levent Hattı inşasına 21.08.1992 tarihinde yer teslimi yapılarak başlanılmıştır. Otoparkların, dükkanların ilavesi, hattın uzamasına neden olmuştur. Hat tamamlanarak hizmete sokulmuştur. Bu bölümde; yaklaşım tüneli, şaft, merdiven tünelleri, bağlantı galerileri dahil 8.024 m. metro tüneli, iki konkorsu olan 3 adet istasyon bulunmaktadır. Ayrıca Şişli – 4. Levent arasında 6.000 m² dükkan, 9.000 m² civarında 400 araçlık otopark bulunmaktadır (www.ibb.gov.tr, Mayıs 2001).

2.4 Nüfus

Şişli, Doğu Marmara kentsel yoğunluk sistemini oluşturan İstanbul' un önemli ilçelerinden biridir. Şişli nüfus varlığı açısından yalnızca İstanbul' un değil, Türkiye' nin de önemli ilçelerinden biridir. Nitekim 1985' te yapılmış olan nüfus sayımında görülmüştür ki 526.526 kişilik nüfusu ile Şişli İstanbul nüfusunu % 9 unu, ülke toplam nüfusunun da % 1 ini oluşturmaktaydı.

1950' ler Türkiye' nin sosyo-ekonomik yapısında ciddi dönüşümlerin yaşandığı yıllardır. Bu dönüşüm tabi ki İstanbul' u etkilediği gibi, Şişli' yi de etkilemiştir. Hızla metropoliten bir kent olma sürecine giren İstanbul' un birkaç önemli merkezinden biri de Şişli olmuştur (Şişli, 1987 , s: 48).

1950' lerden sonra, hızlı bir göç dalgasıyla İstanbul' da yığılmaya başlayan nüfusun kentsel alana sığamaz olması, kırsal alana yayılması ve kent merkezini çepeçevre sarmasıyla, boş alanları olan ilçelerdeki nüfus artışı da büyük ivme kazanmıştır. 1950 ve 1960 larda Şişli' de gerçekleşen büyük nüfus artışının ana nedenlerinden biri de bu göç hareketleri olmuştur. Kartal, Eyüp, Bakırköy ve Üsküdar gibi, boş alanları bulunan Şişli de kente yönelmiş bu göçü emen merkezlerden biri olmuştur (Şişli, 1987 , s: 49).

Çağlayan, Gültepe gibi gecekondu mahallelerini ortaya çıkışı, Kağıthane nüfusunun hızla yükselmesi, ilçedeki hızlı nüfus artışında etkili olmuştur. Bu sıralar Beyoğlu ilçesine bağlı bir bucak olarak yönetilen Şişli 1954' te yapılan bir düzenlemeyle ilçe olmuştur (Aksel, 1993, s.186).

Bu süreç içinde sanayileşme, gecekondulaşma, apartmanlaşma, kent için bayındırlık, kamulaştırma derken İstanbul' un doğal ve tarihsel çevresi geri dönülmez bir biçimde değişmeye başlamıştır.

1955' te ilçede 121.000' e (120.811) yaklaşan kent nüfusuna karşılık, 5.000 (4.743) kadar kır nüfusu vardı. Oysa 1965' e gelindiğinde 208.000' i (208.128) bulan kent nüfusuna karşılık, 60.000 (60.015) civarında kır nüfusu dikkati çekiyordu. 1970 lerde 250.000' i geçen kent nüfusunu 100.000' i geçen kırsal nüfus takip ediyordu. Kırsal nüfusun, toplam nüfus içindeki yeri 1960' ta %13, 1970' te %31.5, 1980' de %40 olmuştur. (Aksel, 1993, s:187)

Şişli' de 1960-1980 döneminde kentsel nüfus % 79' luk bir artış gösterirken, kır nüfusu % 683' lük bir artış göstererek 8 katına ulaşmıştır. İlçede kırsal nüfusun büyük bölümünü Kağıthane ve çevresindeki gecekondu mahalleleri oluşturuyordu (Şişli, 1987, s: 16).

Şişli' de en önemli nüfus artışı 1950-1955 yılları arsında olmuştur. Bu dönemdeki nüfus artış hızı binde 92.6 iken, 1975-1980 döneminde binde 12.0' ye düşmüş, 1980-85' te tekrar yükselerek binde 23.7' yi bulmuştur.

Çizelge 2.2 Şişli, İstanbul ve Türkiye' de yıllık ortalama nüfus artışı (binde) (Şişli, 1987, s:14).

Yıllar	Şişli	İstanbul	Türkiye
1950-1955	92.6	54.2	27.8
1955-1960	81.2	40.6	28.5
1960-1965	78.2	39.6	24.6
1965-1970	62.0	54.8	25.2
1970-1975	37.2	51.4	25.0
1975-1980	12.0	38.9	20.7
1980-1985	23.7	41.8	24.9

1987 yılında Kağıthane'nin Şişli' den ayrılmasıyla nüfus, 1985 teki 526.526 değerinin altına, 250.478 'e (1990 sayımında) düşmüştür (Tufanoğlu, 1998, s: 45). Bu seçim sonuçları ilçedeki nüfusun büyük bölümünün Kağıthane sınırları içinde yaşadığını açık biçimde göstermiştir. Buna göre Kağıthane ilçesinin nüfusu 269.042 iken Şişli ilçesinin ki 250.478 dir (Aksel ,1993, s.187) .

Çizelge 2.3 Şişli ilçesinin 1950'den günümüze kadarki nüfus gelişimi (Tufanoğlu, 1998, s:45)

Yıllar	Kentsel nüfus	Toplam içindeki oran	Kırsal nüfus	Toplam içindeki oran	Toplam nüfus
1955	120.811	% 96.2	4.743	% 3.8	125.554
1960	157.744	% 86.9	23.658	% 13	181.402
1965	208.128	% 77.6	60.015	% 22.4	268.143
1970	250.605	% 68.5	115.016	% 31.5	365.621
1975	270.577	% 61.4	169.995	% 38.6	440.572
1980	282.471	% 60.4	185.214	% 39.6	467.685
1985	526.526	-	-	-	526.526
1990	250.478	-	-	-	250.478
1997	259.279	-	-	-	259.279

İş kollarının dağılımı bakımından, Şişli' de sanayiinin payı İstanbul genelinin üzerindedir. İstatistik verilerine göre Şişli' de faal nüfusun yaklaşık 1/3 ü büyük sanayide çalışmaktadır. Bu bakımdan Kartal ve Bakırköy' le eş düzeyde, Eyüp, Zeytinburnu ve Beşiktaş' ın gerisindedir.

Çizelge 2.4 Şişli İlçe merkezinde çalışanların faaliyet kollarına göre dağılımı (İst. Ans., 1993,s.187)

Faaliyet kolları	Erkek	Kadın	Toplam
Tarım dışı üretim faaliyetlerinde çalışan ve ulaştırma makineleri kullanan	32.250	6.009	38.259
Hizmet işlerinde çalışanlar	10.511	2.485	12.996
Ticaret ve satış personeli	12.525	1.929	14.454
İdari personel ve benzeri çalışanlar	4.444	4.580	9.024
İlmi ve teknik elemanlar, serbest meslek sahipleri ve bunlarla ilgili diğer meslekler	7.299	4.587	11.786
Müteşebbisler, direktörler, üst kademe yöneticiler	2.992	454	3.446
Tarım, hayvancılık, ormancılık, balıkçılık ve avcılık işlerinde çalışanlar	517	43	560
İşsiz olup iş arayanlar ve bilinmeyen	4.565	1.198	5.763
Genel toplam	75.103	21.185	96.288

Çizelge 2.5 Şişli ilçesinin mahalleler bazında, 1980-1997 arası nüfus gelişimi (yıllara göre) (Tufanoğlu, 1998, s:46) .

MAHALLELER	1980	1985	1990	1997
Ayazağa	9932	12871	14028	19.710
Bozkurt	12.524	12.889	11.363	11.178
Cumhuriyet	5.407	6.783	6.054	4.977
Duatepe	8.498	8.977	8.010	7.436
Ergenekon	3.605	5.162	3.428	2.867
Esentepe	8.643	7.852	7.384	7.612
Eskişehir	12.026	12.519	11.155	11.066
Feriköy	12.138	11.196	11.893	12.318
Fulya	16.557	16.230	17.235	17.545
Gülbahar	10.724	11.860	10.476	11.968
Halide Edip Adıvar	11.175	14.649	11.395	11.282
Halit Rıfat Paşa	3000	2.612	2.827	2.483
Halaskargazi	3.529	2.730	1.900	1.650
Harbiye	4.395	3.701	5.172	4.077
Huzur	-	-	4.647	8.004
İnönü	6.846	5.235	5.033	5.037
İzzetpaşa	4.234	4.899	5.846	7.199
Kaptanpaşa	-	-	4.415	4.239
Kuştepe	15.752	9.057	16.727	15.976
Mahmut Şevket Paşa	8.384	18.079	8.706	10.292
Maslak	-	-	3.817	4.576
Meşrutiyet	14.408	11.596	9.558	7.828
Mecidiyeköy	16.497	17.663	16.509	16.143
Merkez	17.100	18.907	15.026	14.763
19. Mayıs	8.359	6.969	6.824	7.777
Paşa	13.090	25.639	12.320	12.009

İlçedeki ticaret kesimindeki faal nüfus oranı 1980 lerde yaklaşık % 20 idi 1990' lara gelindiğinde iktisaden faal nüfusun %40 ı imalat sanayiinde çalışıyordu. Bunu sırasıyla ticaret ve hizmet sektöründe çalışanlar takip ediyordu (Şişli, 1987, s.16,17).

Tüm bu veriler değerlendirildiğinde, 1970' lere kadar ilçenin kentsel alanındaki nüfusunun tamamlanmış, kırsal alandaki nüfusunun artmaya devam etmiş olduğu gözlenir. 1980' den itibaren ise çalışma sahasının da içinde bulunduğu Meşrutiyet Mahallesi' nin 1997' ye kadar geçen 17 yıl içinde nüfus değişimine baktığımızda, yerleşik nüfusta yaklaşık % 50' lik bir azalma olduğu görülüyor*.

Nüfus tabloları incelendiğinde, toptan ve perakende ticaret bölgesi haline gelen ilçede, yerleşik nüfusun zaman içinde git gide azaldığını, buradaki gündüz nüfusunun yoğun olduğunu, konutların büyük ya da önemli kısmının iş yerlerine dönüşmüş veya konut kullanıcıları tarafından terk edilmiş olduğunu görüyoruz. Bu durumu hafta sonları ve geceleri neredeyse tamamen boşalan sokaklar da doğrular niteliktedir.

Artan ticari nüfus ve ihtiyaçlar doğrultusunda ya mevcut eski yapılar yetersiz bulunarak yıkılıp yerlerine yenileri yapılmış, ya da eski binalara kat ilaveleri yapılarak, balkonlar kapatılarak, pencereler genişletilerek kullanıcıların istedikleri şekillere sokulmaya çalışılmıştır.

* Bakınız Tablo 2.4 Şişli-ilçesinin mahalleler bazında, 1980-1997 arası nüfus gelişimi, Meşrutiyet Mahallesi.

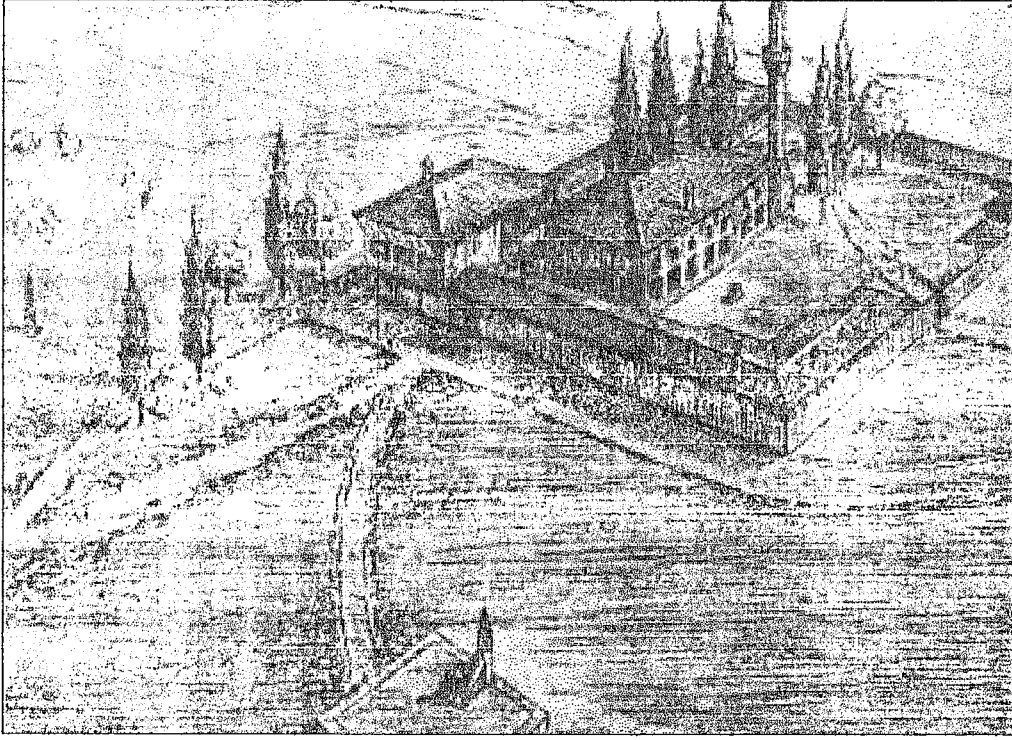
3. OSMANLI DÖNEMİ' NDE GÜNÜMÜZE ŞİŞLİ' NİN TARİHSEL ve FİZİKSEL GELİŞİMİ

Şişli' nin adının nereden geldiği kesin olarak saptanamamıştır, ancak buna dair birkaç rivayet vardır. Bunlardan en fazla söylenegeleni ve kabul göreni; şiş yapımıyla uğraşan varlıklı bir ailenin, burada konağı bulunduğuna dairdir. Halk arasında 'şişçilerin konağı' olarak anılan bu bölge zamanla 'şişlilerin konağı' na, ardından da 'şişli' ye dönüşmüştür.

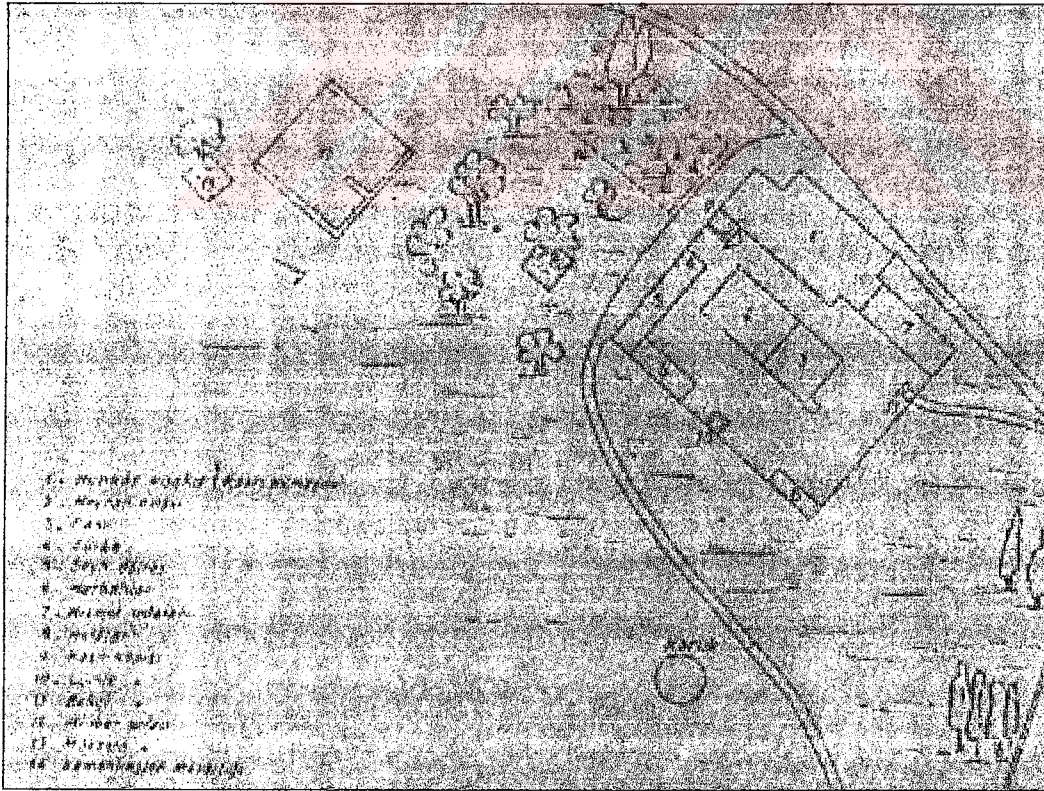
Köklü dönüşümler ve önemli değişiklikler geçirerek kentin önemli kırılma noktalarından birini oluşturan Şişli' nin tarihi Osmanlı toplumunun batılılaşma sürecine girişiyle başlar diyebiliriz. Ancak bölgenin yapılaşmaya başlamasından önceki süreçte, bugün ilçe sınırlarında yer almakta olan Ok Meydanı, Fatih Sultan Mehmet devrinden itibaren uzun süre önemini korumuştur. İstanbul kuşatması esnasında Fatih' in otağ-ı hümayunu kurduğu ve kuşatmayı idare ettiği meydandır. Fethin ardından da bu tarihi zaferin anısını gelecek kuşaklara aktarmak ve okçuların eğitim yapmalarını sağlamak amacıyla meydanı okçulara ayırmış, vakıflar bağışlayarak, korunması görevini Yeniçeri Ağasına vermiştir. Fatih zamanında hudut taşlarıyla çevrilen Okmeydanı, II. Beyazıd' tarafından çevredeki bazı bağlar ve yerlerin satın alınıp, tekke yapılması suretiyle genişletilmiştir. Sultan II. Süleyman tarafından 1688' de çıkarılan fermanla doğu sınırı 2560, batı sınırı 2480, kuzey sınırı 2070 ve güney sınırı da 1040 gez olmak üzere toplam 8510 gez olarak belirtilmiştir. Alana Fatih Sultan Mehmet tarafından mescit, Gürcü Mehmet Paşa tarafından açık minber ve namazgah, II Mahmut tarafından minare ve II. Ahmet tarafından da minber yaptırılmıştır (Güven, 1995, s.14-19). *

Fatih Sultan Mehmet' in Ok Meydanı ile ilgili fermanında, bu alanın sınırlarını tayin ettikten sonra, üzerinde kesinlikle, bağ, bahçe, mandıra ve buna benzer şeyler bina etmek, hayvan gütmek, ayrıca, Yahudi, Hristiyan ve müşrik ayağının basması yasaklanmış, hatta "*mümkün olur ise Meydan üzerinde kuş dahi uçurmayalar*" diyerek, bölgeyi her türlü işgalden korumak istediğini ifade etmiştir. Ancak Fotoğraf 3.12, 3.13, 3.14, 3.15 ve 3.16' da bölgenin geçirdiği evreler takip edilmektedir.

* Ok Meydanı' nın, 1930, 1940 ve 1990' lardaki durumunu Fotoğraf 3.12' de Fotoğraf 3.16' ya kadarki fotoğraflardan takip etmek mümkün.

Şekil 3.1 Ok Meydanı Kemankeşler Dergahı' nın restitüsyon planı* (Güven, 1995, s.16)

Şekil 3.2 Ok Meydanı Dergahı Planı (Güven, 1995, s. 16).

* Ali Sami Ülgen tarafından çizilmiştir.

Abdülmecit döneminde sultanın buraya ilgisizliğini fırsat bilen çevredeki bahçe sahipleri, bahçelerini genişletmek amacıyla Okmeydanı arazisine girmişlerdir. Daha sonraki dönemlerde de halkın okuluğa ilgisinin azalması, art arda kaybedilen savaşlar, İstanbul’ a akan gçler ve daha başka sorunlardan dolayı meydan ve 10 Temmuz 1894 depreminin ardından kısmen yıkılıp, onarılmayan Tekke de içindeki demirbaşların Evkaf Nezaretine teslimiyle tamamen terk edilmiştir (Güven, 1995, s.16).

Bölgenin tarihi evrimi, 18. yüzyıl sonlarından itibaren İstanbul’ da her yönüyle, adeta ayrı bir kent olarak büyüyen Beyoğlu’ nun kuzeye, şişli’ ye ötelenmesiyle başlar.Bu açıdan büyük ölçüde Beyoğlu’ nun tarihi evrimine de sıkı sıkıya bağlı kalmıştır (şişli, 1987, s.22).

Pera; karşı tarafta, ötede anlamına gelen Hellence *pevraj* dan gelir; Galata, Tophane ve Fındıklı semtlerinin üst tarafında yer alır. Galata mezarlığa doğru yayılınca, mezarlık da Pera’ ya doğru yayılmış, daha sonra mezarlıklar Taksim’ e doğru çekilince Pera da bu mezarlıkların üstüne yerleşmiştir. Taksim’ deki mezarlar da buradaki kışlanın yanından Feriköy’ e taşındılar. (Dethier,1980, s.76).

16. yüzyıl İstanbul’undan çeşitli kesitler veren Eremya elebi bu bölgeden bahsederken Taksim’ den Pangaltı’ ya doğru uzanan yolun her iki tarafının da mezarlıklarla kaplı olduğunu belirtir (şişli, 1987, s.17).*

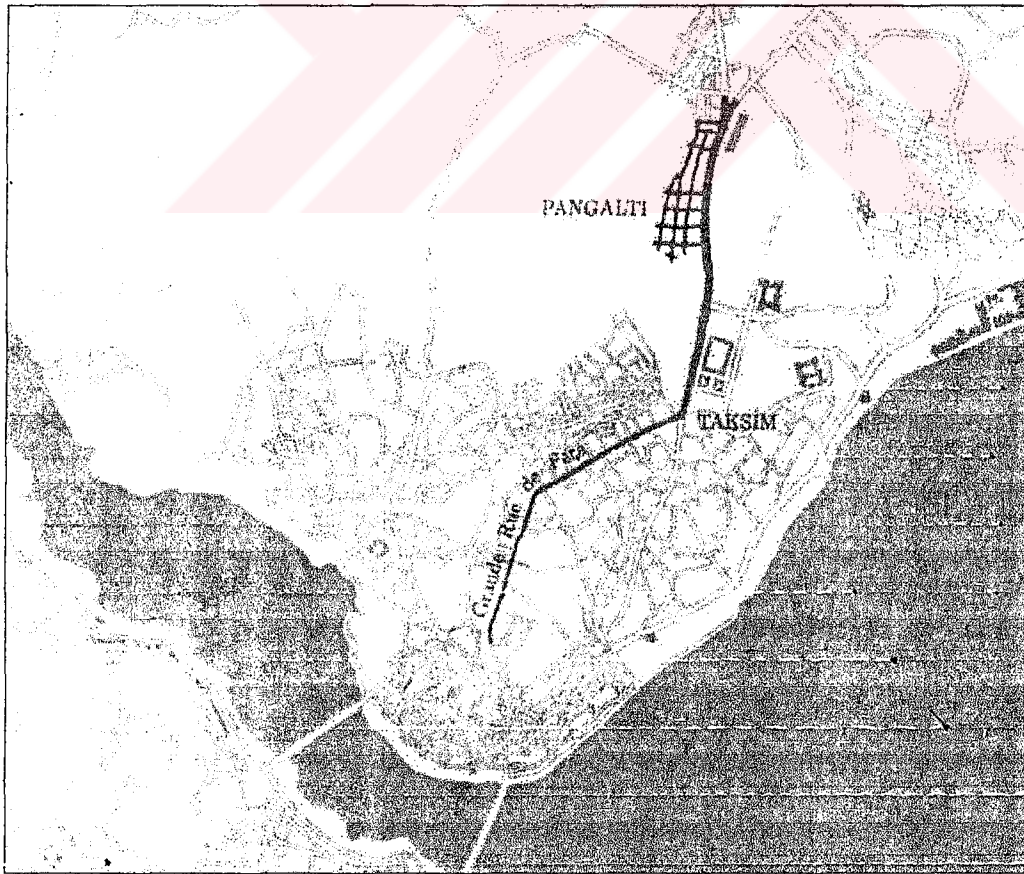
şişli’ de görülen gelişmenin sosyo-ekonomik koşulları çok daha öncelerden beri hazırlana gelmektedir. 16. yüzyıldan itibaren çeşitli anıtsal nitelikteki yapılar, yeni genişleme eksenleriyle beliren alanlar, surlarla çevrili batı yönünde gelişmemiş ve bir ölçüde Pera, Galata, Üsküdar, Kadıköy ve Boğaz boyunca yayılmıştır (şişli , 1987, s:22).

Kentin özellikle şişli’ ye yönelmesindeki ana neden Galata-Pera hattı olmuştur (şişli, 1987, s. 26). 1850 lerde semtin bugünkü yayıldığı alanlar genelde kırlıktı. şehir Harbiye ve Pangaltı’ ya doğru daha çok askeri ve idari yapılarla uzanmaktaydı. Nişantaşı ve Teşvikiye mahalleleri ancak 1850’ lerde teşvik edilmiş, buradaki Teşvikiye Camii de 1854 yılında Sultan Abdülmecit tarafından yaptırılmıştır. 18. yüzyılda bu caminin yerinde bir mescit olduğu bilinir (İst. Ans., 1993, s.186).

* Eremya elebi’ nin yazılarından, şişli, (1987)’ de 16. yüzyıl, İstanbul Ansiklopedisi (1993)’ nde 17. yüzyıla ait olarak bahsediliyor.

Bu caminin bahçesindeki Nişantaşı ise 1790\ 1791 tarihli olup, III. Selim tarafından diktirilmiştir. İlk konakların yapımı ancak 1870' lerde gerçekleştirilmiştir (İst. Ans., 1993, s.184).

19. yüzyıl ortalarında Pera' da nüfus yoğunlu çok fazla artmış, 1848 yılında Haliç' in kuzey yakasında düzenli bir büyüme sağlanabilmesi için bir adım atılarak, Pangaltı' ya yeni bir mahalle kurulmasına karar verilmiştir. Mekteb-i Harbiye' nin karşısındaki 272.800 m² lik alan ikamet bölgesi olarak yapılaşmaya açılmıştır. Plana göre 15.20m. genişliğindeki on ana caddenin her iki yanında da başkentte yeni bir kavram olan, 2.30m.' lik kaldırımlar bulunacak, ortasından 10.60m' lik bir araba yolu geçirilecektir. Tali sokaklar 6.80m. genişliğinde ve döşenmiş, buradaki kaldırımlar da 1.15m.' lik olacaktır. Su ve kanalizasyon hatları bütün sokaklar boyunca geçirilecek ve inşaatlar tuğla ve çimento ile yapılacaktır. 1848' de 18 ila 20 arsında blok yapılması planlanan bölgede 1870 yılına gelindiğinde 12 adet blok tamamlanmıştır. İradenin öngördüğü hedef tutturulamamışsa da düzenliliğiyle dikkat çekmiş ve Taksim' den Şişli' ye doğru büyümenin yönünün tayin etmiş, Pera' dan elçilik sayfiyelerinin bulunduğu Büyükdere' ye uzanan bir omurga oluşmuştur (Çelik, 1998, s.56).

Harita 3.1 Pangaltı' ya kurulan yeni mahalle ve Taksim' e bağlantısı (Çelik, 1998, s. 56)

Pangaltı’ da Harbiye binasının karşısında ve Elmadağ’ a uzanan yol üstünde, Notre Dame de Sion okulu 1850 yılında Fransız Pansiyonlu Kız Koleji ve Yetimhanesi olarak açılmış, okulun açılmasıyla semte rağbet artmış ve çevrede evler yükselmeye başlamıştır (Deleon, 1994, s:20).

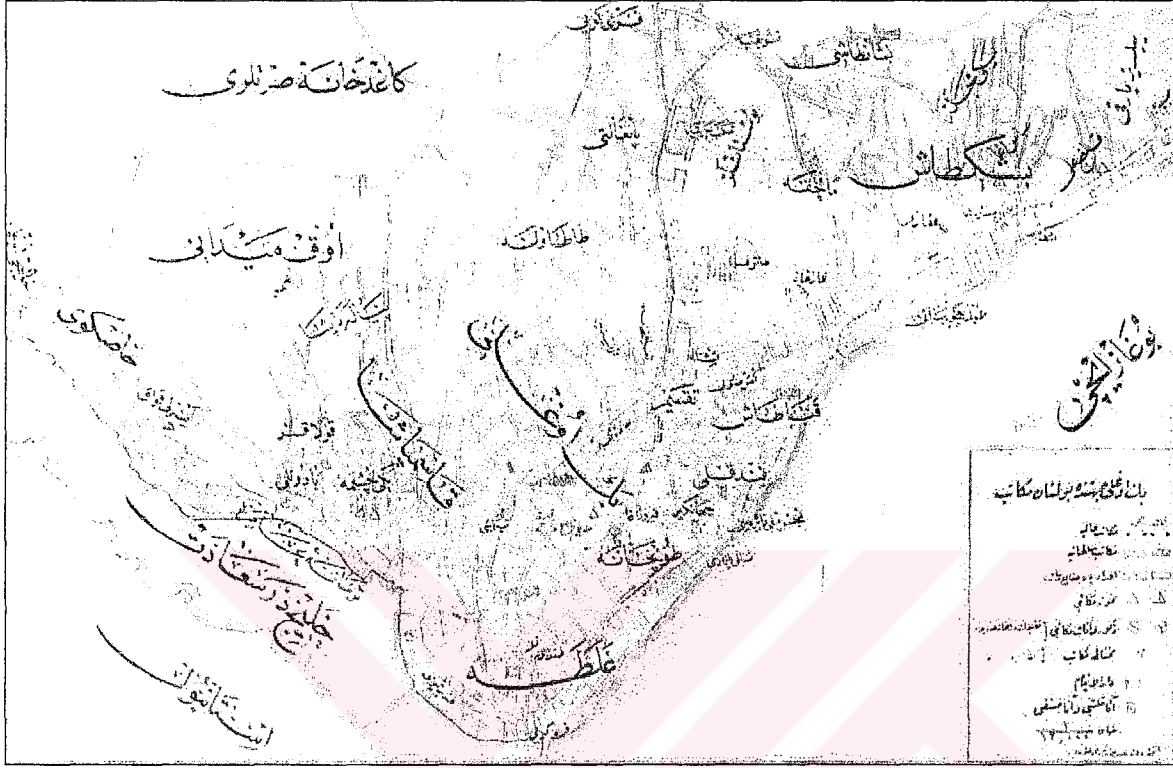
Fotoğraf 3.1 Notre Dame de Sion okulu (tarih yok), (Deleon, 1994, s.22).

III. Selim zamanında, 1794 yılında inşa edilen Teşvikiye Camii’ ne 1853’ te Abdülmecit, 1892’ de II. Abdülhamit döneminde ekler yapılmıştır. Avlu kapısıyla cami kapısı arasında iki menzil taşı bulunur. İlki 1791 yılında III. Selim için, ikincisi de 1811’ de II. Mahmut için dikilmiştir. Nişantaşı semtine adını veren ve Valikonağı ile Rumeli Caddelerinin kesiştiği köşede yer alan menzil taşının üzerindeki kitabede şu sözler yer alır; ‘Eser-i Avatıf-ı Mecidiyye / Mahalle-i Cedide-i Teşvikiye’ ; Sultan Mecid’ in hiçbir karşılık beklemeden ortaya koyduğu eser / Yeni Teşvikiye Mahallesi (Deleon,1999, s:22) .

Maçka semtinin adının kökeni tartışmalıdır. Rivayetlerden birine göre adı semtteki nişan taşları ile ilgili olup Maçka’ nın nişangah anlamına gelen Maçugah sözcüğünden olduğudur. Simon ve Sarkis Balyan’ a yaptırılan Maçka Karakolhanesi bugün İstanbul Teknik Üniversitesi’nin Kimya ve Maden Fakülteleri olarak işlev görmektedir (Deleon, 1999, s:22) .

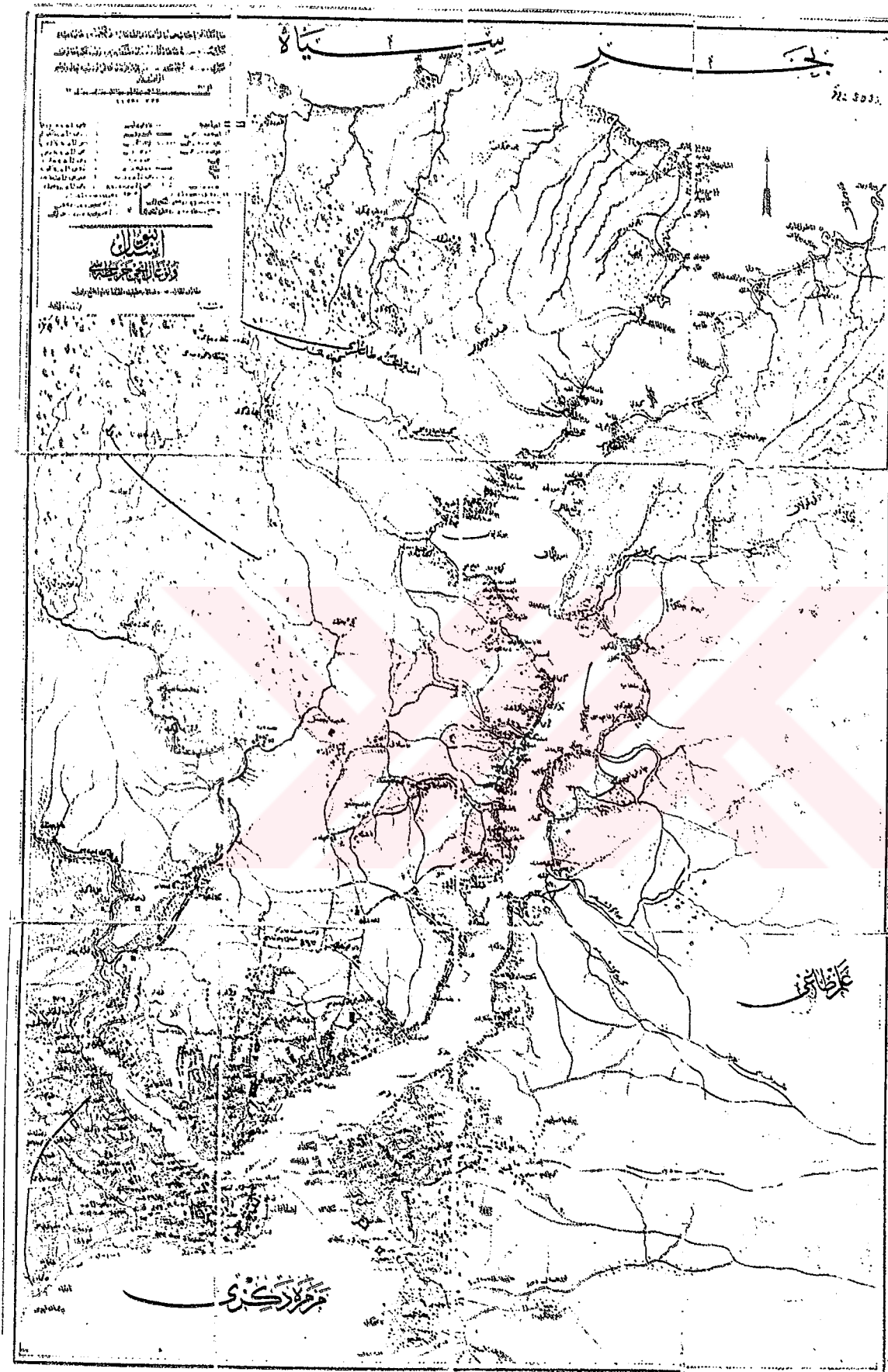
Abdülmecit döneminde (1839-1861) imparatorluğun sınır bölgelerinde yurtlarında olan birçok göçmen İstanbul’a sığınmış, bunların bir bölümü Şişli’ nin hemen kuzeydoğusundaki arpa tarlaları ve dutluklara yerleştirilmiş ve bu yeni yerleşim alanı padişahın adıyla, Mecidiye

Köy olarak anılmıştır (Aksel, 1993, s.186). 1896 İstanbul planında bugünkü yerleşim alanı yakınlarındaki en dikkat çekici binalar Pangaltı' ya doğru Mektebi Harbiye binası ve Beşiktaş'a doğru da Teşvikiye Camii olarak görülüyor.

Harita 3.2 1896 İstanbul Planı (Kayra, 1990, s.135).

1896 tarihli İstanbul Boğaziçi haritaları, kentin yerleşim alanlarını görebilmemiz açısından önemlidir. Harita 3.1.22 de görüldüğü gibi, kent Asya yakasında Üsküdar, Kadıköy çevresinde yoğunlukla olmak üzere İstanbul Boğazı boyunca küçük yerleşmeler şeklinde devam etmektedir. Avrupa yakasında ise Tarihi Yarımada' da, Karaköy, Pera, Beşiktaş' ta çok yoğun yerleşim lekelerine karşın, Harbiye, Teşvikiye' ye doğru bu yerleşimlerin seyrek biçimde uzadığı görülmektedir. Bunların yanı sıra İstanbul Boğazı boyunca, sadece kıyılarda yerleşim lekeleri bulunmaktadır. Harita 3.3' te 1896 tarihli, İstanbul Boğaziçi, Sabri- Rıza haritası görülmektedir.

Harita 3.3 1896 Boğaziçi Planı- Sabri Rıza (Kayra, 1990, s.134)

Tanzimat' la birlikte hız kazanan eğitim, öğretim, sağlık alanındaki düzenlemelerin sonuçlarından olarak, Harbiye, Maçka' daki Mekteb-i Harbiye, daha sonra okula dönüştürülecek olan Florance Nightingale önemli kuruluşları oluştururken, Şişli' deki eğitim ve sağlık kuruluşlarını asıl azınlıklar gerçekleştirmiştir. Fransız LaPaix ve Pasteur hastaneleri, Notre Dame de Sion ve Saint Michael okulları, Ermeni Surp Lusavoriçyan, Mihitryan ve Nor Tibrots okulları, Surp Agop Hastanesi ve Surp Vartanants Kilisesi, Mihitryan ve Nor Tibrots okulları, Surp Agop Hastanesi ve Surp Vartanants Kilisesi, Bulgar Hastanesi bu dönemin önemli kuruluşlarıdır. Bu arada Pangaltı' daki Ermeni mezarlığı, 1865 te Şişli Ermeni Mezarlığının düzenlenmesiyle metruk hale gelmiştir (Şişli, 1987, s.31) .

Fotoğraf 3.2 Mekteb-i Harbiye, genel görünümü (Başgelen, 1998, s.20)

Şişli' ye tarihi dokusunu kazandıran en önemli gelişmelerden biri de Türkiye' nin ilk belediye örgütü olan 6. Dairenin kurulmasıdır (1864)*. Altıncı dairenin kurulmasının ardından bölgenin kadastro çıkartılmış, mülkiyet haklarına batılı anlamda açıklık getirilmiş, yollar genişletilmiş, taş kaldırımlar yapılmış, Taksim' deki Petit Champ ve Grands Champs mezarlıkları kaldırılarak, bir bölümü Şişli ve Feriköy' e taşınmış, bu mezarlıklar yerine Taşkılla yapılmış, Taksim ve Tepebaşı' nda parklar düzenlenmiş, hastane vb. sağlık kuruluşları hizmete açılmış, mezbahe yaptırılmış, şehirde görülebilecek salgın hastalıkların bu bölgeye sıçramasını engellemek için önlemler geliştirilmiştir (Şişli,1987 , s.35).

Kentte *Frenklerin* nüfusunun hızla artması, kendilerine kapitülasyonlarla verilen ayrıcalıklara sıkı sıkıya sarılan yabancılar gibi Türklerin de kendi semtlerinde oturma ayrıcalığına sahip

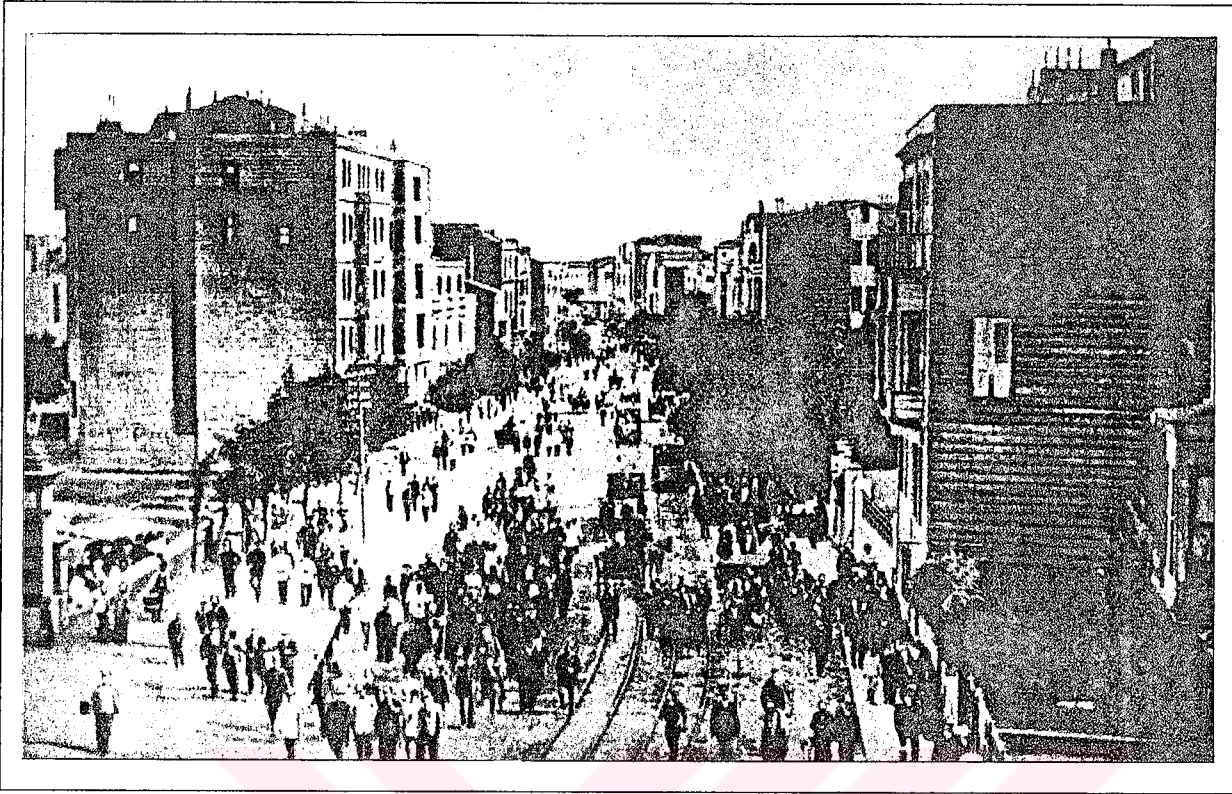
* Soygeniş (1995)' te 1868 olarak geçmektedir.

çıkmaları ve sürekli tekrarlanan yangınlarla, kenar semtler “*tıpkı bir Phöniks gibi küller içinden daha şık ve modern görünüşleriyle fıskırıyorlardı*” (Dethier,1980, s.76). Nitekim 1870 Beyoğlu yangını ve yabancılara tanzimatla verilen şehrin istedikleri yerinde mülk edinebilme hakkı şehrin Şişli ve Nişantaşı-Teşvikiye’ ye doğru yayılmasına etken olmuştur (İst. Ans., 1993, s.184).

Matbaa-i Osmaniye’yi kuran Osman Bey de Harbiye-Şişli arasında geniş bir arazi alarak bir konak yaptırmıştır. Osmanbey semtinin adı da bu konaktan gelir (Aksel, 1993, s186) . Osman Bey konağı, semtin ilk evi sayılabilir; Osmanlı zamanlar Osmanbey’ de tarlalar, ahırlar bulunuyordu. Daha sonra Müşir (Mareşal) Gazi Ethem Paşa burada bir konak yaptırmış, Osmanbey ve Ethem Paşa’ nın ardında birçok soylu ve varlıklı kişi burada köşkler ve konaklar yaptırmıştır. 1925 Pervititch haritası, Harita 5.7’ de 270 nolu adada Hilmi ve Ethem Paşaların konakları görülmektedir. Çoğu 1940’ larda ve 1950’ lerde yıktırılmış, yerlerine apartmanlar inşa edilmiştir (Deleon, 1994, s:21) .

Maçka’ nın Akaretler Yokuşu’ yla kesiştiği noktada son devir Osmanlı hanedanına ait bir mezarlık bulunur. Bu mezarlıkta II. Mustafa’ nın kızı Sayfiye Sultan ve ailesi gömülüdür. Mezarlığın arkasındaki, yakın zamana kadar ‘Taşlık’ olarak anılan arazide Kanuni Sultan Süleyman tarafından yaptırılmış, daha sonra yok olmuş bir cami bulunmakta idi. Abdülaziz döneminde de aynı yere bir cami inşaatı başlamış, ancak padişahın düşürülmesi nedeniyle yapı durdurulmuştu. burada kalan taş ve mermer parçalarından dolayı bölge ‘Taşlık*’ adını almıştır (Deleon, 1994, s:21).

1881 den itibaren atlı tramvayın Taksim’ den Pangaltı’ ya ve biraz daha ileriye; bugünkü Şişli’ nin ortalarına dek; gelmesi, 1913’ te elektrikli tramvayın işlemeye başlamasıyla Şişli, Beyoğlu’ ndan sonra elektrik ve havagazı alan ikinci ilçe konumuna yükselmiştir (İst. Ans.,1993, s.184).

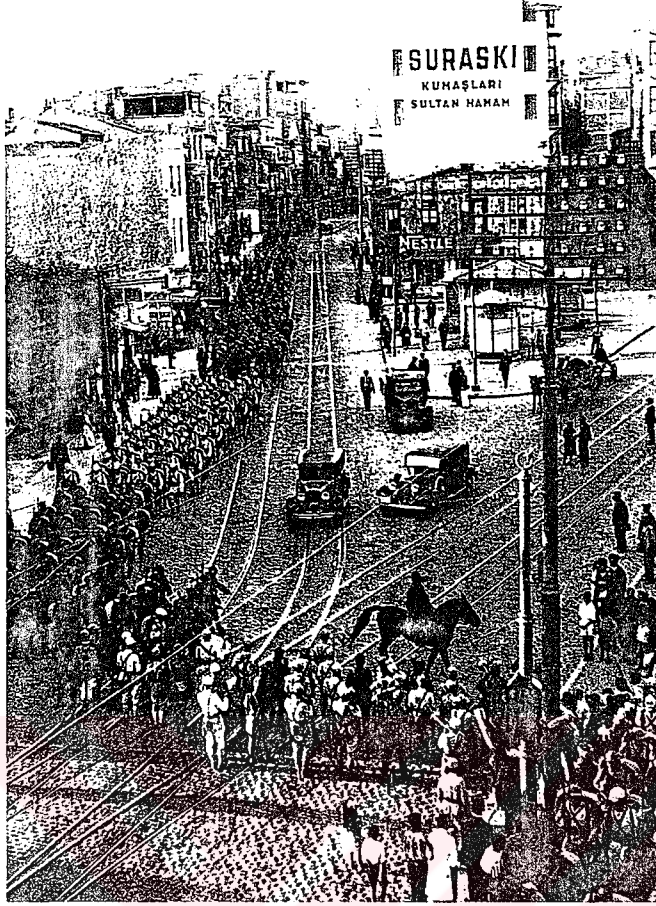

Fotoğraf 3.3 Meşrutiyet döneminde bugünkü Halaskargazi Caddesi (Başgelen, 1998, s.6)

Fotoğraf 3.4 19. yüzyıl sonu, Vali Konağı ve Halaskar Gazi caddelerinin kesiştiği köşe (Deleon, 1994, s. 19)

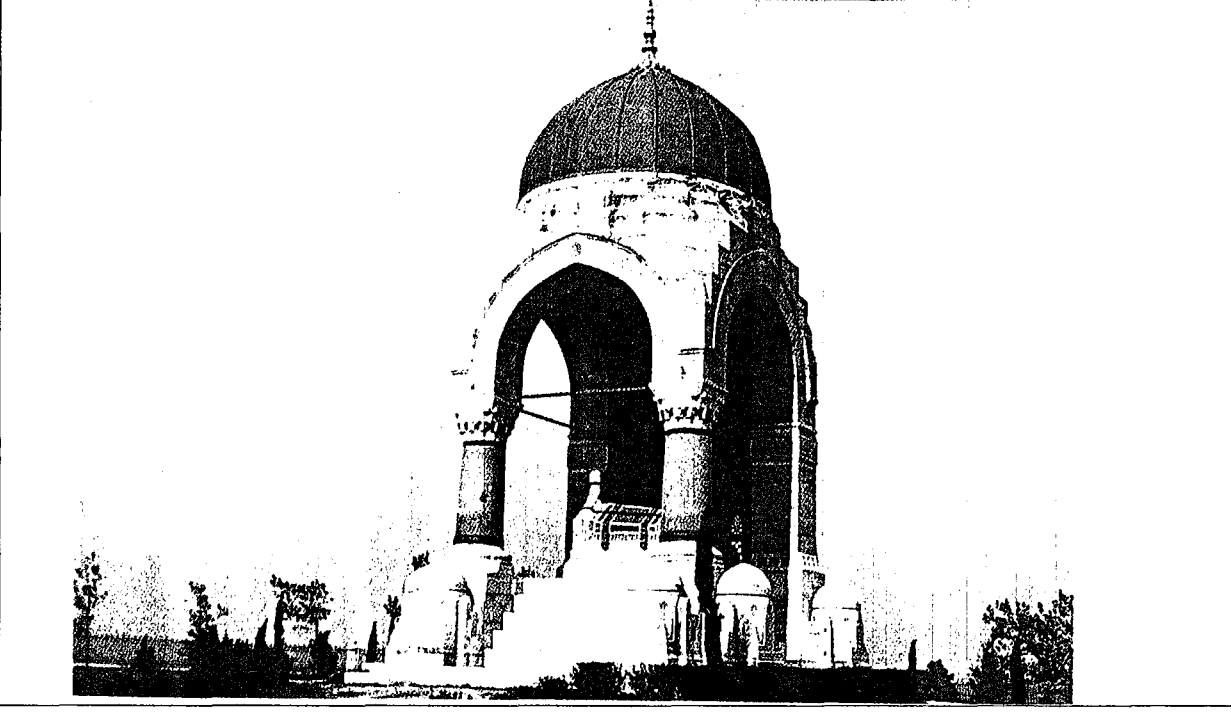
* Taşlık' ın 1940' ların ve 1980' lerin sonundaki akıbeti ileriki sayfalarda belirtilmiştir.

Fotoğraf 3.5 Cumhuriyet' in ilk yıllarında, Vali Konağı ve Halaskar Gazi caddelerinin kesiştiği köşe (Deleon, 1994, s.18).

Cumhuriyet öncesi Şişli ilçesinde yaşanan önemli bir olay da Taşkısla' daki 4. taburun başını çektiği 31 Mart ayaklanmasıdır. İttihat ve Terakki yönetimine karşı patlak veren olay, Hareket Ordusu tarafından bastırılmıştır. İttihat ve Terakki döneminden günümüze gelen önemli bir eser de Abide-i Hürriyet Anıtıdır. Bu anıtın açılma tarihi de 1911 *dir (Aksel,1993, s:186). Mecidiyeköy' de 1913' te inşa edilen Mahmut Şevket Paşa Türbesi Mimar Kemalettin Bey' in eserlerinden olup, Zincirlikuyu Mezarlığı içindedir (Şişli, 1987, s.48). Fotoğraf 3.7' de Mahmut Şevket Paşa Türbesi görülmektedir.

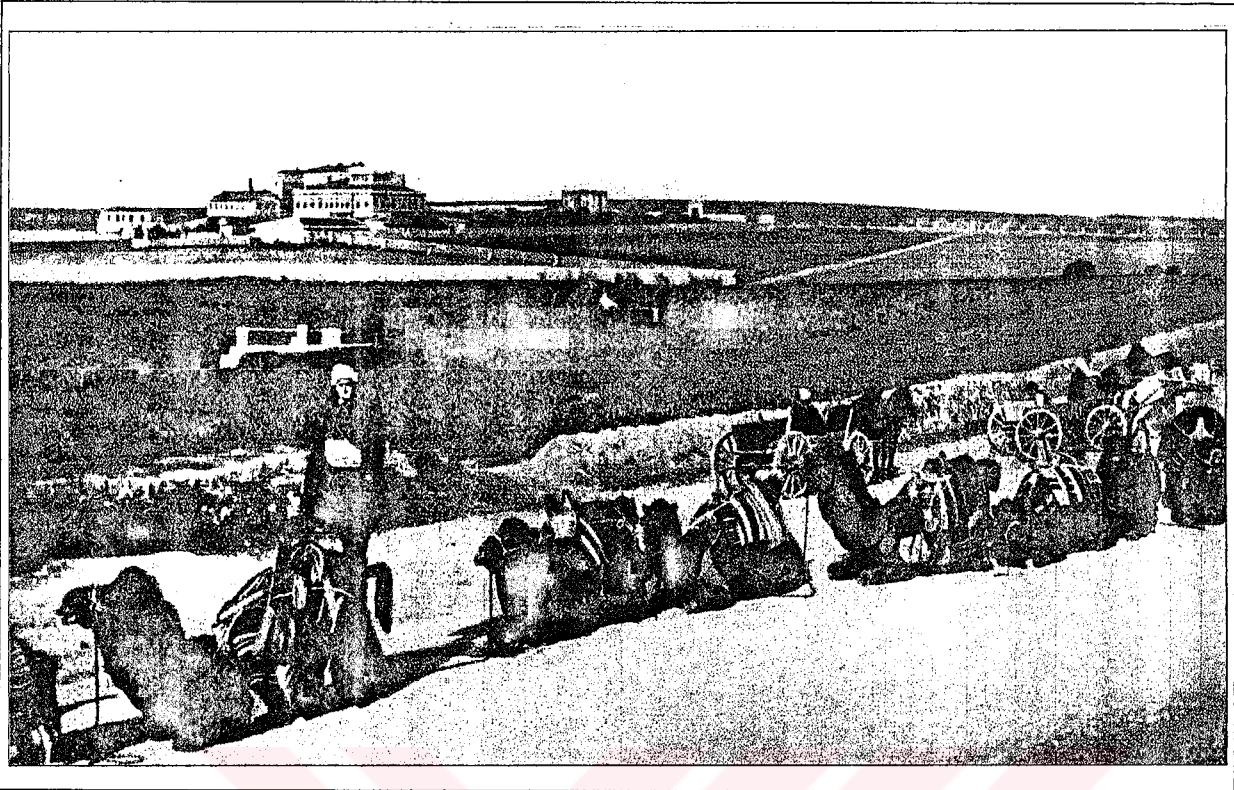
* Bu tarih Şişli (1987)' de 1909 olarak verilmiştir (s:39) .

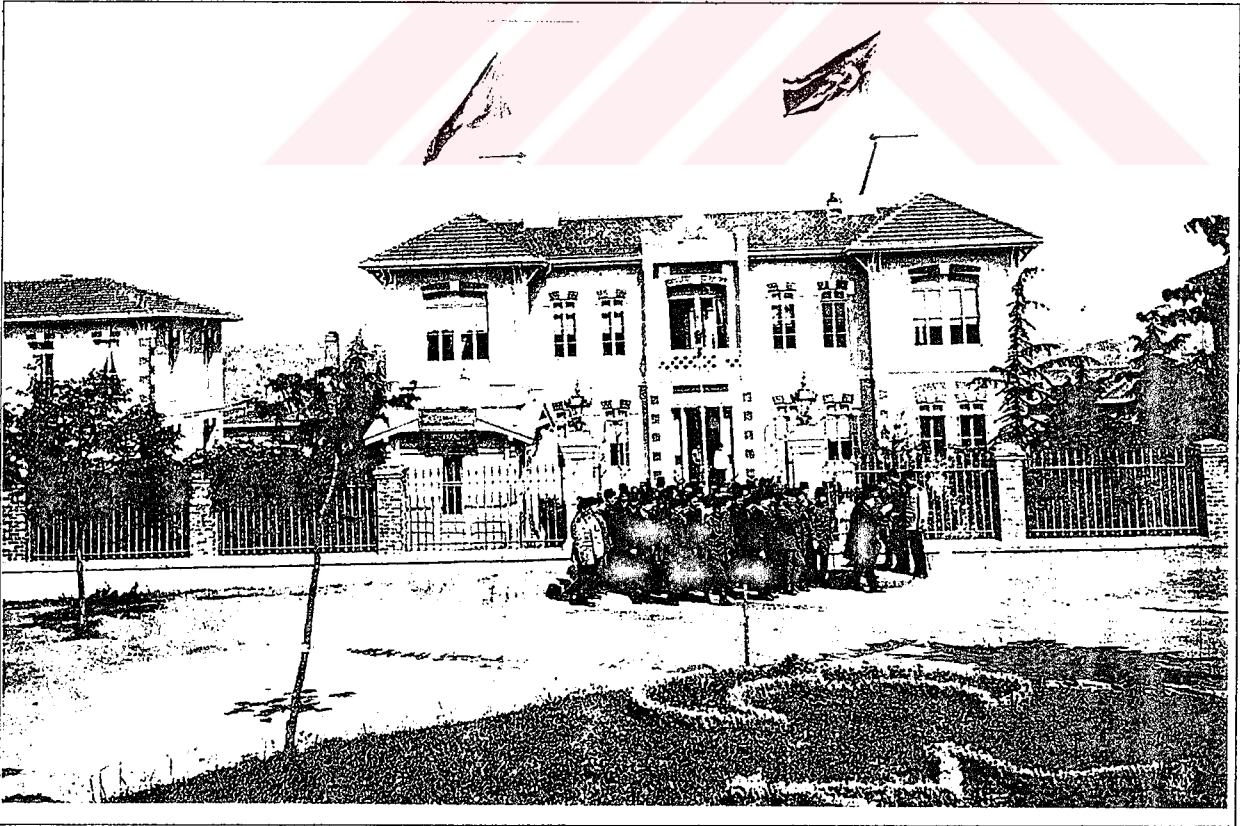
Fotoğraf 3.6 Mahmut Şevket Paşa Türbesi (Başgelen, 1998,21)

Tüm bu ayrıntılar semtin 1870' lerden sonra artan bir ivmeyle oluşmaya başladığını, 19. yüzyıl sonlarında sadece yabancıların ve kalbur üstü azınlıkların değil, batılı yaşama özenen Osmanlı seçkinlerinin de o gün koşullarının *görece çağdaş* olanaklarından yararlanmak üzere tercih ettikleri bir yer olduğunu göstermektedir. (Aksel, 1993, s.186)

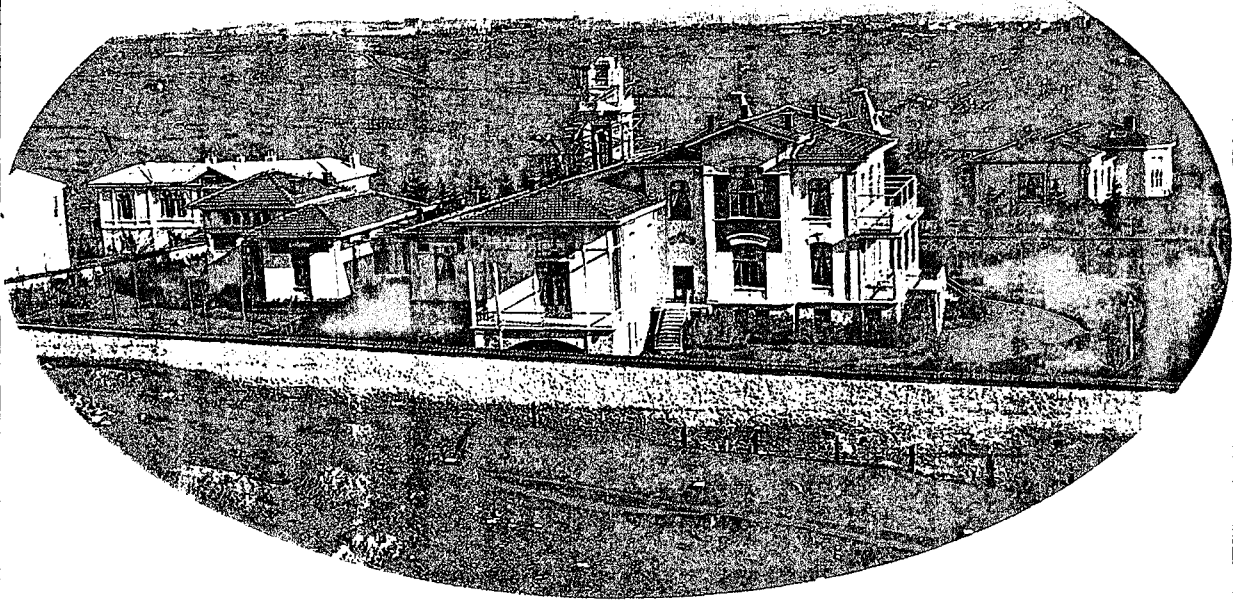
19. yüzyıl sonlarında Şişli' de, İstanbul' daki ünlü yabancı zenginlerin, Beyoğlu' ndan bu yöne kayan azınlıkların, Osmanlı paşalarının, yüksek memurların ve devrin aydınlarının bahçe içindeki konaklarının yanı sıra; 1895' te Okmeydanı' na doğru Darülaceze, 1898' de difteriden ölen kızı Hatice Sultan için, II. Abdülhamit' in yaptırdığı sağlık kurumları da yer almaktaydı (Şişli ,1987 , s.184). Fotoğraf 3.8 ve 3.9' da Hamidiye Etfal Hastenesi' nin ve çevresinin Osmanlı dönemindeki görüntüsü yer almaktadır.

Fotoğraf 3.7 Tarih yok, Eski Bulgar; günümüzde; Türkiye Gazetesi Hastanesi (Başgelen, 1998, s.4)

Fotoğraf 3.8 1909 Sultan Reşat' ın Hamidiye Etfal Hastanesi' ni ziyareti (Başgelen, 1998, s.14)

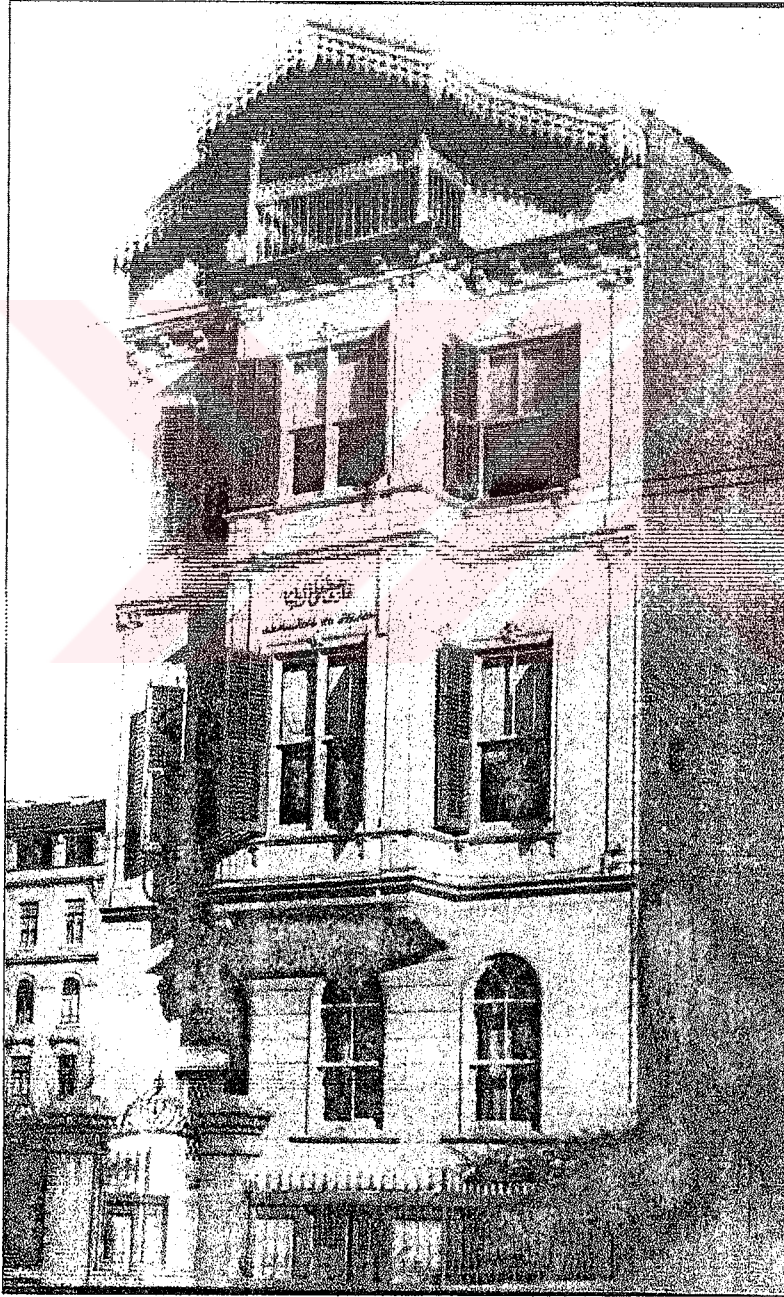
Fotoğraf 3.9 Etfal Hastanesi (Başgelen, 1998, arka kapak)

Fotoğraf 3.10 Tarih yok, Vali Konağı Caddesi' nde kış, Vedat Tek Evi (Başgelen, 1998, s: 18)

Fotoğraf 3.10' da görülen, Nişantaşı' nda 1913-1914' te inşa edilen Vedat Tek Evi, Cumhuriyet öncesinin önemli yapıları arasındadır.(Şişli,1987 , s.39).

Semtın hızla gelişmeye başlaması, elektrikli tramvayın son durağının Şişli olmasıyla başlamaktadır diyebiliriz (İst. Ans., 1993, s.185). 1910-1920 dönemi Halaskargazi caddesinde evlerin ve konakların sıklaştığı bir dönemdir. Mustafa Kemal' in de Samsun' a gidene dek Aralık 1918- Mayıs 1919 arası kaldığı ve bugün Atatürk Müzesi olarak korunan bina dönemin yapıları hakkında da fikir vermektedir (İst. Ans.,1993, s.185).

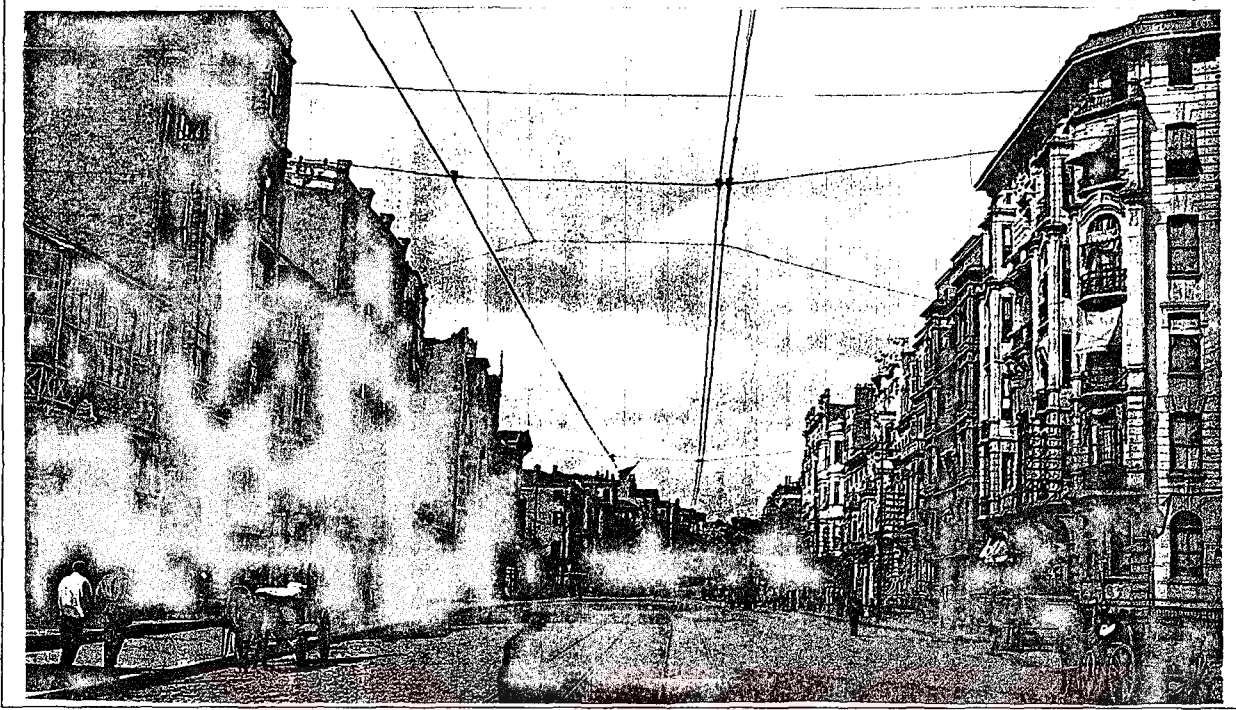

Fotoğraf 3.11 Cumhuriyet' in başlarında, Halaskar Gazi Caddesi' ndeki bugünkü Atatürk Müzesi (Başgelen, 1998, s.17)

Cumhuriyet dönemiyle birlikte gelen ve başkentin Ankara' ya taşınması ve art arda yapılan kent planları İstanbul' un tarihsel dönüşümüne eklenen önemli iki etken olmuştur. İstanbul, tarihinde ilk kez Tanzimat' la birlikte planlanmaya başlanmış, Moltke Planı, Şişli' yi etkileyen ve ona batılı ölçülerine göre gelişme doğrultusu veren ilk plan olmuştur. Cumhuriyetin ilk 25 yılında bunu yoğunlukla yaşamıştır. Avrupa' da da moda olan kent plancılığı ülkeyi etkilemiş, Fransa' dan gelen Agache, Lambert, Prost ve Almanya' dan gelen Elgötz, bu dönemde kente batılı bir yenilikçilikle yaklaşmışlardır (Şişli, 1987, s.43).

Prost' un planına uygun olarak yapılan geometrik dokulu yollar, ağaçlandırılmış bulvarlar, bitişik düzen yüksek apartmanlar, Harbiye, Nişantaşı ve Maçka' daki düzenlemeler bu dönemde gerçekleştirilmiştir (Şişli, 1987 , s.44). Şişli' de bir kısmı günümüze dek uzanan ve bir kısmı da maalesef yıkılıp gitmiş olan bazı önemli yapıların pek çoğu Cumhuriyetin ilk yıllarında yapılmıştır. Mongeri' nin 1920' lerde yaptığı ve artık yerinde olmayan Güzel Bahçe Kliniği (1920), (bugün banka binası olarak kullanılan) Ataman Kliniği (1923), Maçka Palas (1928), (bugün okul olarak kullanılan, Mongeri' nin) İtalyan Sefareti (1928) , Teşvikiye Sağlık Evi (1930) , Amiral Bristol Amerikan Hastanesi, (günümüzde Nişantaşı Anadolu Lisesi olan, *English High School For Boys*) Nişantaşı İngiliz Ortaokulu (1912), Şişli Terakki Lisesi (1938) binaları, bu dönemin eserleridir (Şişli, 1987, s.44; Deleon, 1994, s: 21-23)

1925 yıllarına ait Pervititch haritaları, o dönemin mevcut parselasyonunun büyük kısmının günümüzde de aynı biçimde kullanıldığı göstermektedir ve dönemin yapılarından halen varlığını sürdürmekte olanlar tespit edilebilmektedir.

Fotoğraf 3.12 Cumhuriyet başlarında Halaskar Gazi Caddesi (Başgelen, 1998, s11)

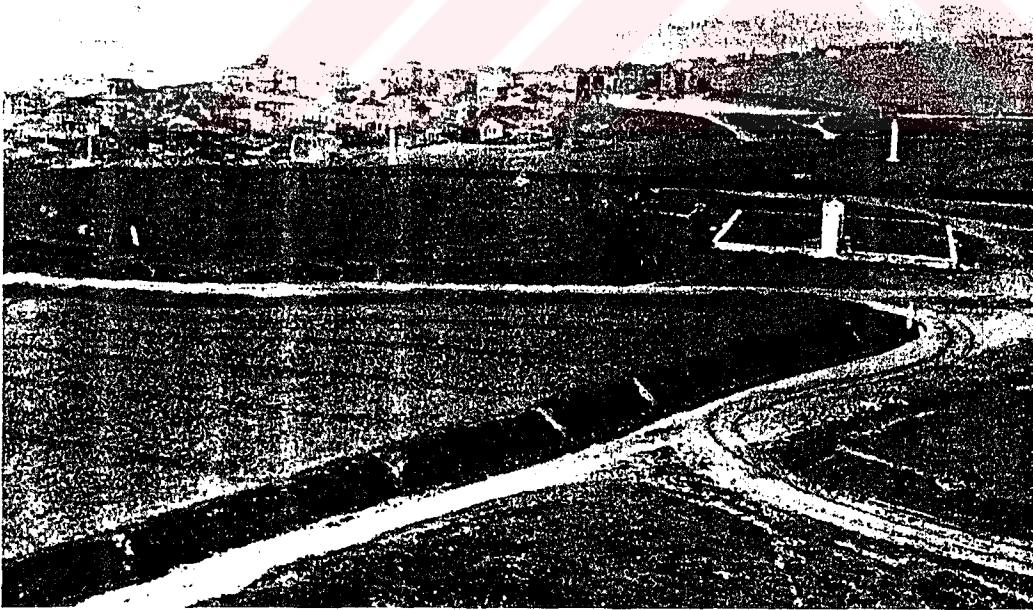
1934' teki ilçenin kuzey sınırı bugünkü Şişli Cami' nin bulunduğu yerde bitmekte, ikiye ayrılan yol kuzeydoğuya doğru Büyükdere Caddesi, kuzeybatıya doğru da Abide -i Hürriyet Caddesi olarak uzanmaktadır. Büyükdere Caddesi üzerindeki tek yapı ise eski tramvay garajıdır. Abide -i Hürriyet caddesi batısında ise Bomonti Bira Fabrikası ve bahçelerin bulunduğu sırtlığa doğru, semtin 1920' lerden sonra hızla yapılaşan ve bugün de varlığını sürdüren, Feriköy Fırın sokak ve ona paralel Sıracevizler sokağı son meskun bölgelerdir. Tümü 10-15 sokaktan oluşan Mecidiye Köyü' nün çevresi bu dönemde tamamen boştur ve civardaki tek yapı Likör Fabrikasıdır (Şişli, 1987, s: 45).

Bu dönemde Osmanbey' de yapılaşma, Etfal Hastanesi' ne dek sürmekteyken, Fulya Bayırının kuzeyi ise tamamen boştur. Valikonağı Caddesi, Poyrazcık sokakta son bulmakta, Teşvikiye Caddesi, Beşiktaş' ın içlerine doğru uzanmakta, Harbiye Caddesiyle, Kadırgalar Caddesi' nin güney kesimlerinde boş alanlar bulunmaktadır (Şişli, 1987, s. 46). Şişli bu sıralar Beyoğlu Kazası' na bağlı bir bucaktır ve Şişli' ye bağlı sadece 8 mahalle vardır: Pangaltı, Bozkurt, Feriköy, Paşa, Duatepe, Cumhuriyet, Gazihalaskar ve Meşrutiyet (Şişli, 1987, s: 47).

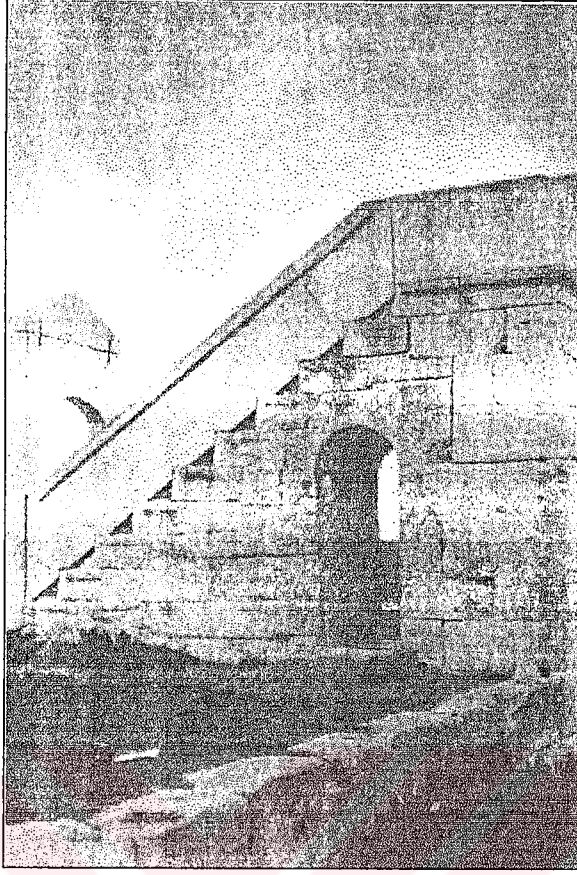
Cumhuriyet sonrasında Şişli' de hizmete giren tek büyük cami Şişli Cami olmuştur. 1945' te yapımına başlanmış, 1949 da bitirilmiştir. Cami önce süvari kışlası, daha sonra da askeri motorlar atölyesi olan yapının yerine inşa edilmiştir.

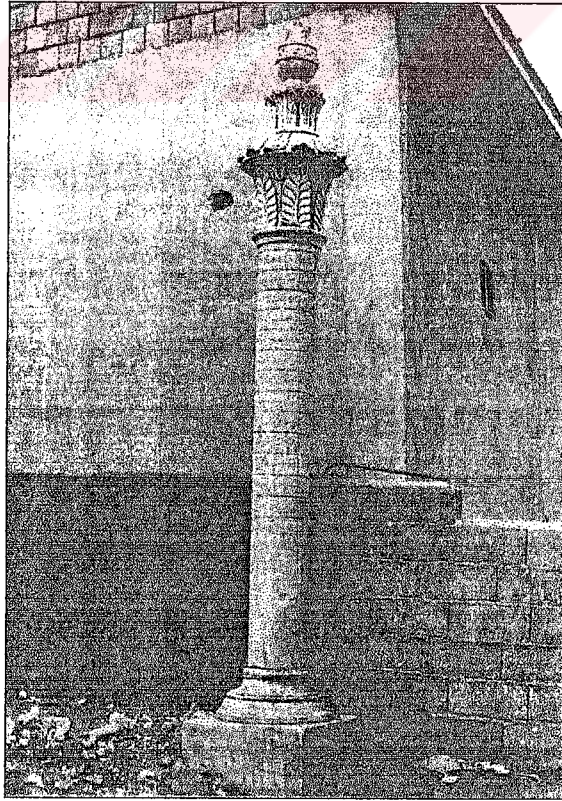
Fotoğraf 3.13 1950' de Şişli Camii (Başgelen, 1998, kapak resmi)

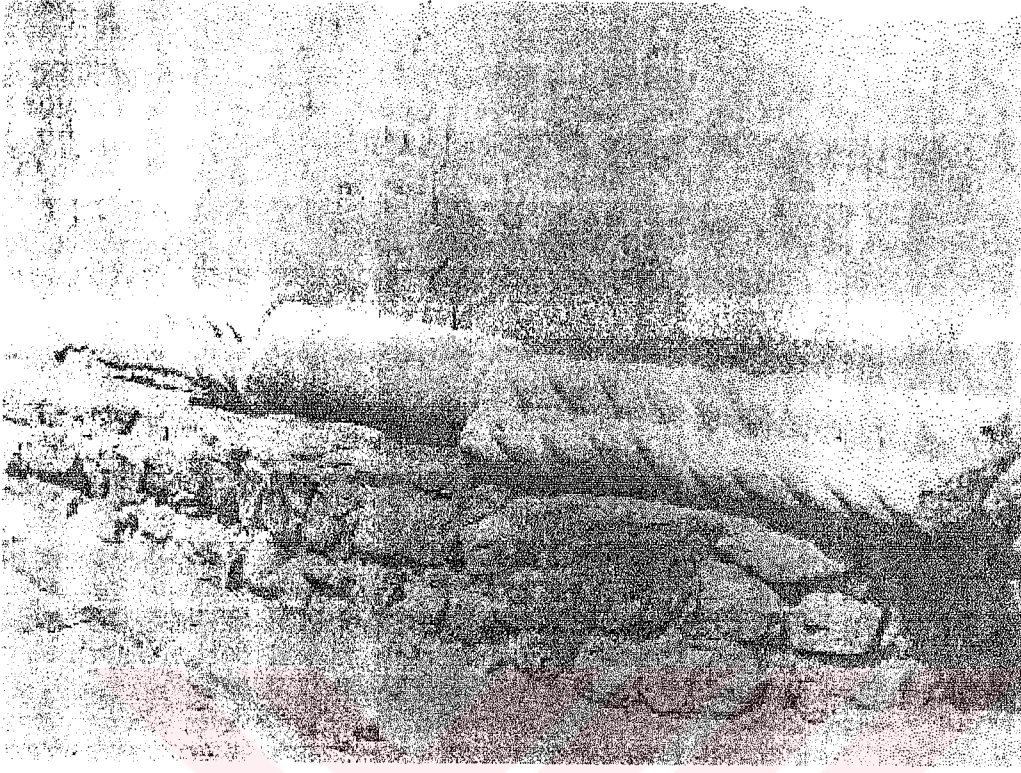
Fotoğraf 3.14 1930' larda Okmeydanı ve namazgah minberi (Elpen, 1998,s. 24).

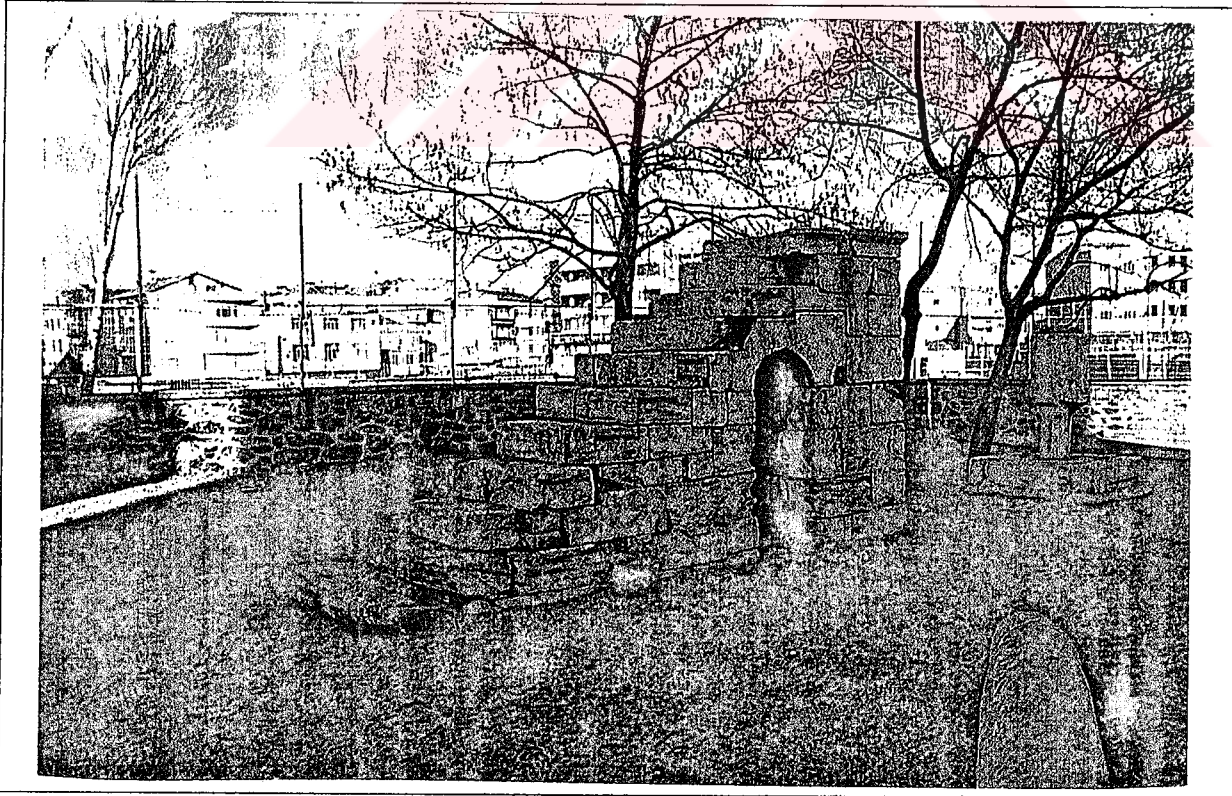
Fotoğraf 3.15 1948 Namazgah minberinin mermer parçaları ortadan kaybolmadan önce (Elpen,1998,s.24)

Fotoğraf 3.16 1995, Ok Meydanı' nda bir menzil taşı (Güven, 1995, s.15)

Fotoğraf 3.17 1995, Ok Meydanında bir menzil taşı (Güven, 1995, s.18)

Fotoğraf 3.18 1998, Namazgah minberinin 1998' deki hali (Elpen, 1994, s.26)

Fotoğraf 3.19 1998, Ok atıcıları resi, ‘ Reisülhattatin’ Hamdullah’ ın Hicri 911 tarihli menzıl taşı ve arkada okçular tekkesinin külâhı yok olmuş minaresi (Elpen, 1998, s.27)

Fotoğraf 3.4’ te Şişli Camii’ nin kuzeyinde kalan bölgenin 1950’ lerde henüz yapılaşmamış olduğu ve Halaskar Gazi Caddesi’ nde yapılaşmanın 3 ila 5 kat arasında olduğu görülmektedir.

1940-1950 arasında Şişli’ de önemli yapıların yükselmeye başladığı görülür.İstanbul Açık Hava Tiyatrosu 1947’ de, Spor ve Sergi Sarayı 1949’ da, yine aynı yıl içinde İstanbul Radyo Evi ve SSK Nişantaşı Hastanesi dönemin önemli yapılarındandır (Şişli, 1987, s: 47).

Maçka’ da bulunan ‘Taşlık’, 1939- 1947 tarihleri arasındaki imar hareketleri sırasında temizlenmiştir. 1947’ de İstanbul Belediyesince yayımlanan *Yenileşen İstanbul**’ da şu bilgiler yer almaktadır: “Maçka’ nın ilerisinde Taşlık denen yerde vaktiyle inşasına başlanmış ve yarım kalmış caminin taşlarını kaldırmak, temel duvarları arasındaki büyük çukuru doldurmak suretiyle burada küçük bir bahçe vücuda getirdiğimizi söylemek isteriz.

* Yenileşen İstanbul (1947)’ dan aktaran: Deleon, 1994, s.22.

Taşlık manzara itibariyle çok güzel bir yerdir fakat Abdülaziz devrinden bu yana burası metruk ve taşlarla dolu bir halde idi. Pek küçük bir masrafla burayı temiz ve güzel bir gezinti yeri yaptık, taşları da Şişli Camii' ne verdik.”

1948’ de Prof. Dr. Sedad Hakkı Eldem , burada ‘Taşlık Kahvehanesi’ nin yapımına başlamış, 1950’ de tamamlanan kahvehane, 1980’ lerin sonunda yıkılarak yerine Swiss Otel/ The Bosphorus yapılmıştır (Deleon, 1994, s. 22).

Mutena bir konut yerleşim alanı olarak Şişli’ nin gelişmesi 1970 hatta 1960’ lara dek uzanır. 1960’ tan sonra İlçe sınırları içinde şu değişimler gözlemlendi: Emekli subay ve gazeteciler için yapılan sitelerle Esentepe ve Gayrettepe semtleri ortaya çıktı. Mecidiyeköy’ deki bahçeli evlerin yerinde büyük apartmanlar yükselmeye başladı, Çağlayan ve Gültepe’ den başka Hürriyet mahallesi, Örnektepe, Kuştepe, Çeliktepe adlarıyla gecekondu yerleşmeleri oluştu. Kağıthane yoğun bir sanayi bölgesi haline gelirken Bomonti çevresindeki fabrikalar da çoğaldı. Büyükdere caddesinin batı kenarında ise fabrikalar kuruldu.

1970’ lere gelindiğinde ilçedeki kentsel nüfus 250.000 i, kırsal nüfus ise 100.000 i aştı* (Aksel ,1993, s.187).

Bu dönemle birlikte çevre semtler de dahil olmak üzere zengin çarşıların, seçkin dükkan ve butiklerin, işyerlerinin, pasajların, bankaların yer aldığı, ticaret, iş ve eğlence hayatının ağır bastığı bir merkez olma yoluna gitmiştir (İst. An., 1993, s.185). 1970’ lerde süren değişimle, Halaskar Gazi, Valikonağı, Cumhuriyet, Rumeli caddelerinin alt katları daha önceden de çeşitli mağazalar halinde düzenlenmişti, ancak bu dönemde, bu değişim hız ve ivme kazanmış, alışveriş merkezi Harbiye, Nişantaşı, Şişli, Osmanbey’ e doğru kaymaya başlamıştır.(Aksel ,1993, s.187)

Artan talep karşısında, bahsi geçen caddelerin kenarlarındaki apartmanların alt katları kafi gelmeyince bazı apartmanlar yıktırılarak her katı farklı reyonlar halinde düzenlenecek ya da farklı firmalarca ayrı ayrı kullanılacak biçimde yeni binalar yaptırıldı. Böylece alışveriş merkezi haline gelen önemli caddelerde, konut olarak kullanıla gelmiş apartman daireleri ya işyeri olarak kiraya verildi ya da satıldı.

* Nüfus bahsinde bu konuyu detaylı olarak değinilmiştir.

1970' lerde yaşanan bir başka değişiklik de oto tamirhanelerinin Dolapdere' den kaldırılması için Çeliktepe' nin kuzeyinde bir sanayi sitesi kurulması oldu. Daha sonra bu site etrafında meydana gelen yerleşmeye de Sanayi Mahallesi dendi.

1980' lerde İstanbul' un ve hatta tüm Türkiye' nin en gözde alış veriş merkezi haline gelen Valikonağı Caddesi, Halaskargazi ve Rumeli caddeleri etrafındaki hareket kısa sürede Mecidiyeköy, Gayrettepe' yi de etkiledi ve cadde kanarlarındaki, konut olarak kullanılan apartman daireleri de iş yerlerine kiraya verilmeye başlandı.

1980' lerde eski gece kondu mahallelerinin tümü apartmanlarla doldu. Tabi bu apartmanlar merkezdekilere hiç benzemiyordu ancak hiç değilse kırsal görüntüyü kaldırıyordu. (Aksel ,1993 , s 187). Gene aynı dönemde ilçe sınırları içindeki tüm yerleşim alanları kentsel alana katıldı ve böylece Ayazağa ve Kağıthane köy statüsünden çıktı. Üst üste gelen bu gelişmelerle hızla artan ilçe nüfusuna bazı bölgelere yeterli hizmet götürülemeyince Kağıthane 1987 yılında, yasal bir düzenlemeyle Şişli' den ayrıldı ve yeni bir ilçe oldu. İstanbul' un diğer gecekondu semtlerinde olduğu gibi Kağıthane' de de belediyenin kurulmasının ardından hızlı bir apartmanlaşma gözlemlendi. (Aksel ,1993, s. 187)

İkiye ayrılan Şişli ilçesinin Kuzey kesiminde ormanlarla askeri ve sanayi alanları dikkat çeker. Eskiden koruluklar arasında av köşkleri ve kasırlardan başka yerleşime rastlanmayan bu kesimin Maslak bölümü 1980' lerden itibaren bazı bankaların ve firmaların çalışma alanı haline geldi *.

İlçede bulunan irili ufaklı pek çok tesis, gıda, iplik ve dokuma, hazır giyim, kimya, makine, metal eşya, elektrik malzemeleri dallarında faaliyet gösterir. Şişli' nin merkezindeki pek çok ticaret sektörü önemini korumakla birlikte toplu alışveriş merkezlerinin açılmasıyla Nişantaşı-Osmanbey-Şişli aksındaki mağaza ve dükkanların eski canlılığını yitirdiği bildirilmektedir (Aksel ,1993, s. 187) .

Tarihsel değerler açısından oldukça zengin olan Şişli ilçesi eskiden nüfus içinde önemli payı bulunan gayrimüslim ve Levantenlerin yoğunlukta bulunduğu ve pek çok yapı yaptırmış oldukları bir yerdir. Bugün de sokak ölçeğinde çok fazla olmamakla birlikte büyük ölçekli tarihsel binaların pek çoğu mevcuttur ve kullanılmaktadır. Kiliseler, hastaneler, bakım evleri, okullar bunların bir kısmıdır.

*Bu bölgenin 1950' lerdeki görünümü, Fotoğraf 3.11' de yer almaktadır.

Ayrıca Maçka silahhanesi, Mekteb-i Harbiye binası, Teşvikiye Cami ilçedeki en eski yapılarıdır. Günümüzde birçok sinema, tiyatro salonu bulunan ilçe İstanbul' un kültür faaliyetleri merkezleri arasında önemli bir yerdir. Bu kültür kurumlarından başlıcaları arasında Lütfü Kırdar Spor ve Sergi Sarayı, Açık hava Tiyatrosu, Cemal Reşit Rey Konser Salonu , Askeri Müze yer alır. Ayrıca İstanbul Teknik, Yıldız Teknik ve Marmara üniversitelerinin bazı birimleri ve Ali Sami Yen Stadyumu da ilçe sınırları içindedir (Aksel, 1993, s:188)

Şubat 1995 itibariyle Ok Meydanı' nda gecekondularca işgal edilmiş alan 1.218.00 m ² dir. Ok Meydanı' nda yapılan atışlarda rekor kıranların adına, üzerlerine manzum yazılar yazılarak dikilen menzil taşları günümüzde gecekondular semtleri arasında kaybolmuş, yok olmaya yüz tutmuşlardır (Güven, 1995, s. 14-17). Fotoğraf 3.16 ve 3.17' de bu menzil taşlarından bazılarının bakımsız ve harap halleri görülmektedir.

Şişli üst sosyo-ekonomik tabakadan yabancıların, azınlıkların, devlet erkânı ve aydınların, kuruluşundan itibaren rağbet ettikleri bir semt olmuştur. Cumhuriyetten sonra , ilçedeki yapı büyük oranda değişmiş de olsa İstanbul' daki azınlıkların halen *belli ve giderek azalan* bir oranda bulundukları bir yerdir. (İst. Ans., 1993, s.185)

4. OSMANLI DÖNEMİ' NDE GENEL ŞEHİR DOKUSU

Günümüze gelinceye dek, Osmanlı kenti çeşitli evrimler geçirmiştir. 19. yüzyıl kentinin dönüşümüne varabilmek için, Klasik Osmanlı dönemi olarak bilinen 16. yüzyıldan itibaren Osmanlı kentini ele almak gerekir çünkü 16. yüzyıl kentin evrimindeki dönüm noktalarını barındırır.

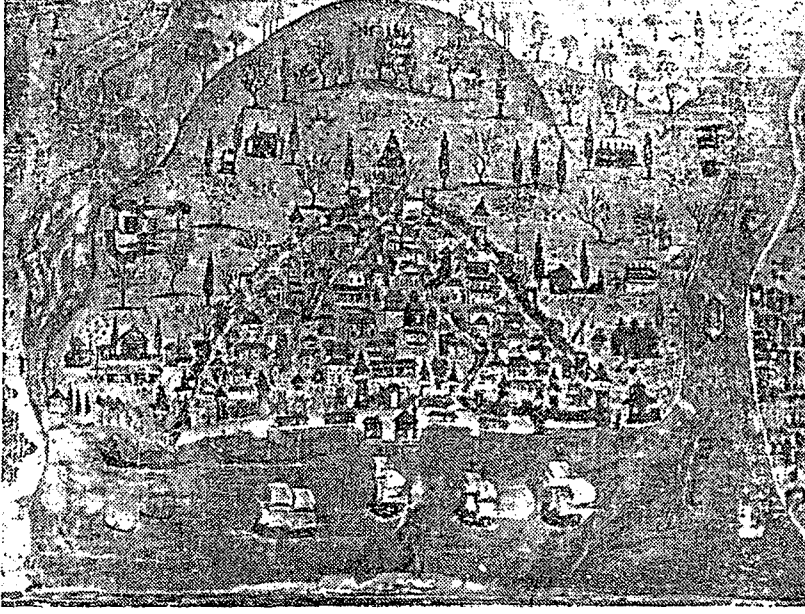
16. yüzyıl öncesi uzun süredir Ortadoğu kentlerinde görüle gelen ve kale içi ve dışı diye ayrılan iki bölüm vardı. Kalenin içinde *asıl kent* diye adlandırabileceğimiz bölüm, yöneticilerin oturduğu, yönetim birimlerinin yer aldığı bir *iç kale* ye ve bunun dışında yer alan ve zanaatkar ve şehrin ileri gelenlerinin oturduğu iki kısma ayrılmıştı. 'Kalealtı' denen ve surların dışında kalan kısım ise daha çok pazar vb. geçici ticari faaliyetlerin sürdürüldüğü kısımdı. Yolcuların konaklamaları için kervansaraylar, tarımla uğraşan ve kentten kopuk olanların yaşadığı alanlar ile bazı tekke ve zaviyeler bu civarda yer alıyordu. (Tekeli, 1985, s.881)

16. yüzyılda bir yandan Osmanlı kentlerindeki nüfus artışı, bir yandan ticaret alanında *gezgin tüccarın* önemini yitirip, *yerleşik tüccarın* ortaya çıkışı kentin yapısında bir dönüşüm meydana getirdi. Kale altındaki ticari faaliyetlerin artması, bedestenlerin çevresinde belirli üretim dallarında uzmanlaşmış sokakların oluşmasına neden oldu. Böylece kent yapılaşması kale dışına taştı (Tekeli,1985, s.881).

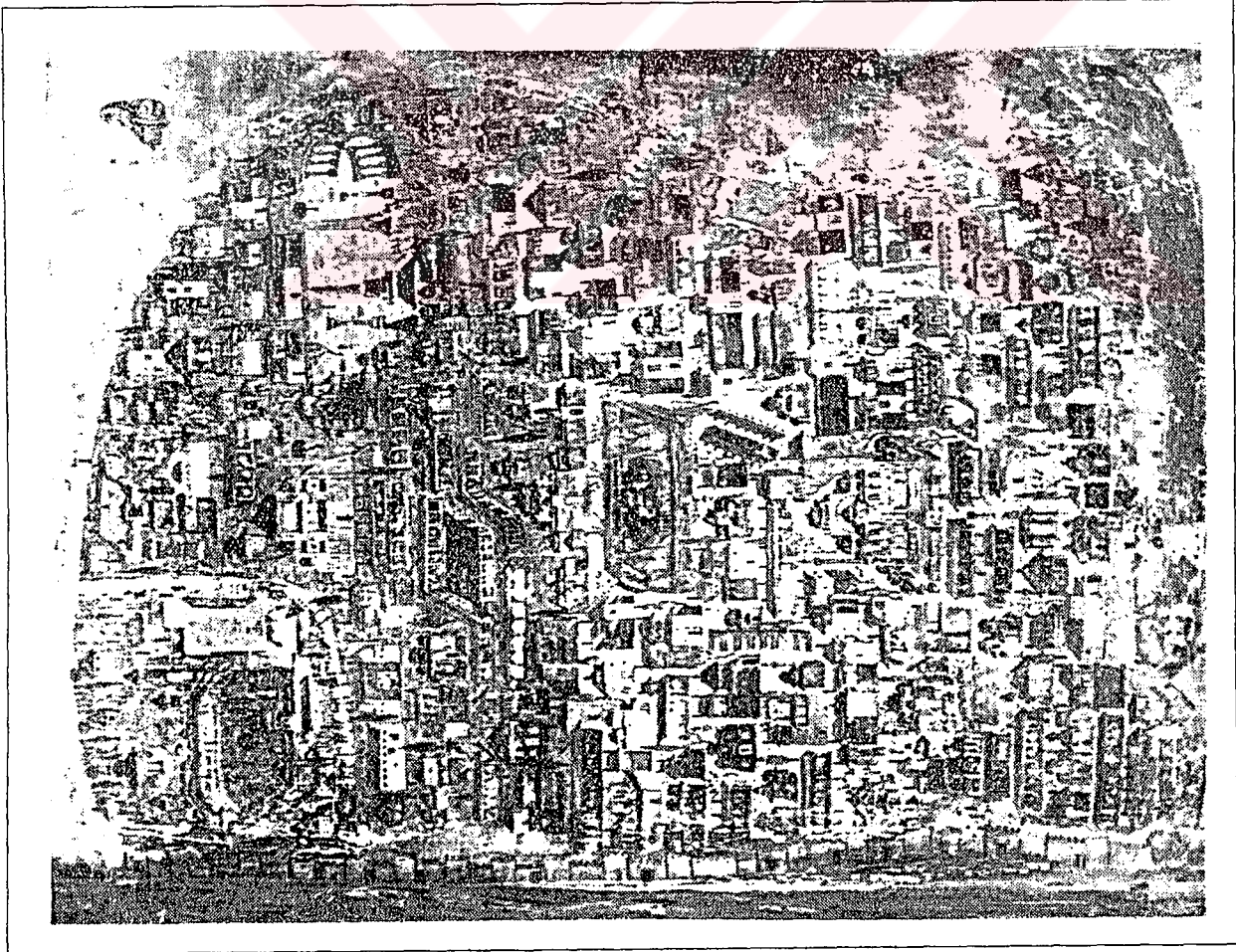
Şekil 4.1 ve Şekil 4. 2' de Salahi Matraki' nin 1500' lerin ikinci çeyreğinde yapmış olduğu İstanbul haritası çalışmalarında yerleşimin kale içinde olduğu, sur dışında tek tük evler bulunduğu görülmekte.

Söz konusu mahalleler sınıfsal olarak değil, toplumdaki dini ve etnik gruplara göre farklılık göstermekteydi. Mahallelerin kent içindeki topografik konumlarında da bir saygınlık sıralanışı görülmekteydi.İç kale çevresinde daha çok müslüman mahalleleri yer almaktaydı ve bu mahalleler içinde sınıfsal farklılık görülüyor, değişik gelir gruplarına mensup aileler çeşitli büyüklükteki konutlarda yan yana yaşıyorlardı.(Tekeli,1985 s.881)

Sanayi öncesi toplumunun temel üretiminin tarımsal olması nüfusun % 90' ının köylerde oturması anlamına geliyordu. Toplumun %2' lik seçkin ve % 8' lik kesimini oluşturan esnaf ve zanaatkarlar kentlilerdi. Bunlarının bir çoğunun çalıştığı yer ile oturduğu yer; iş yeri ile konutu birbirinden farklılaşmamış, aynı yapı içinde yer almıştır. Saraylar hem konut hem ofistir (Kıray, 1979, s: 78).

Şekil 4.1 1530' larda Galata (Dirimtekin, 1953, s. 11)

Şekil 4.2 1530' larda İstanbul (Dirimtekin, 1953, s. 10)

Konutun işler için ayrılmış özel odaları, devlet dairesi gibi çalışıp, devlet kapısı vazifesi görmektedir: Ağa Kapısı, Fetva Kapısı, Paşa Kapısı, Hükümet Kapısı gibi (Eldem, 1987, s:15)

Büyük merkezlerdeki çarşılar dışında çok zaman esnaf ve zanaatkarlar da hemen işyerlerinin üst katında, arkasında oturuyorlardı. İş yerleri konutlarından ayrı yerlerde olanlar ise sayıca çok fazla değillerdi ve rahat yürüme mesafesine yerleşmişlerdi (Kıray, 1979, s: 78).

17. ve 18. yüzyıllarda da kentin yapısında önemli bir değişiklik olmamış, askeri sınıfın önemini yitirmesine bağlı olarak iç kale boşalmış, Ayanın* konakları merkezin yakınlarında yer almıştır (Tekeli,1985, s: 881) .

4.1 19. Yüzyıl Öncesi

Osmanlı kentlerinde, konutların gruplaşarak oluşturdukları fiziksel çevre ve dokular planlı olarak meydana gelmemiş, yerleşme düzeninin bugüne kadar ulaşan niteliklerinin başlangıcı da eski Anadolu kentlerinin etrafında yaşamış göçebe toplumların oluşumlarına dayandırılmıştır (Güncan ,1993, s:171)

‘İslam şehri’ modelinin Anadolu’ daki şehirlere uygulanmasında bazı temel farklılıkların ortaya çıkmasına neden olan etkenler vardır. Aşağıda sıralanan ve şehirlerin oluşmasında ortaya çıkan toplumsal örgütlenmeler bir bütün olarak şehirsel toplumu temsil etmez. Anadolu’ da, Osmanlı döneminde ortaya çıkmış olan şu dört toplumsal örgütlenmenin hiçbiri şehirsel ölçekte değildir.

- 1.İmparatorluk veya devlet örgütü
- 2.Dinsel topluluklar
- 3.Esnaf- ahi örgütleri (loncalar)
- 4.Mahalleler (sosyo –ekonomik ve dinsel açıdan homojenlik gösteren komşuluk birimleri)

Bir islam devleti olarak kurulan Osmanlı Devleti’ nin şeriattan başka bir hukuk düzeni olmaması beklenirken gerçekte bütünüyle özel şartlar altında gelişen Osmanlı Devleti örf ; yani özel anlamda hükümdarın şariat kapsamına girmeyen konularda kanun koymasıyla; şeriatı aşan bir hukuk sistemi ortaya çıkarmıştır. Bu özellik, merkezi idarenin, Anadolu’ da çok etkili bir şekilde toplumsal yapıyı etkilemesinde önemli olmuştur (Aktürc ,1975, s :121) .

* Ayan: Bir vilayet veya kazada halk ile hükümet arasında arıcılık eden, iki tarafa ait işleri yürüten , ‘eşraf-ı belde’ içinden seçilmiş biri.(Aktüre , 1978 , s:9)

Osmanlı’ da kentlerin büyümesinin yeni mahalleler kurulmak suretiyle gerçekleştiğini biliyoruz. Bir mescit ya da bir cami, bazen onunla birlikte diğer yapılar inşa edilerek, bir Osmanlı kentinin nasıl geliştiğini vakıf kayıtları, tapu defterleri, mahkeme-i şeriye kayıtları, tahrir defterleri gibi değerli kayıtlardan takip etmek mümkündür (Kuban,1982 , s:156).

Osmanlı merkezi idaresinin konar-göçer halkı şehirler etrafında yerleşik hale getirmek için sistematik yerleştirme politikasına girişmiş, bu halkı şehir veya köylerin çevresinde, ‘bey’ lerin etrafında kendilerine verilen topraklara hayvanlarıyla birlikte yerleştirmişlerdir. Özellikle 17. yüzyılda yoğunlaşan bu girişimle merkezci devlet düzeniyle uyuşmayan göçebe halkın, şehir ve köylerdeki halka zarar vermesi engellenmiş, verimli topraklar tarıma açılmış ve üretim artırılmıştır.

Osmanlı döneminde şehirlerin güvenliğinin korunması için uygulanan en önemli tedbir bir şehirden diğer bir şehre veya köyden kente göçün önlenmesi ve seyahatin çok sıkı kurallara bağlanmış olmasıdır. Şehre yerleşecek kimsenin hangi mahalleye yerleşecekse, o mahallenin ileri gelenlerinden kendine bir kefil bularak kadıya müracaat etmesi, şehre niçin yerleşmek istediğini ve ne işle uğraşacağını belirtmesi gerekliydi. Ancak bu beyanı kabul edilirse o mahalleye yerleşebiliyordu. Böylece her mahalle birimi aynı işle uğraşan, aynı köy veya şehirden gelen, birbiri ile yakın ilişkisi olan, aynı dinden ve etnik gruptan olan ailelerin oluşturduğu homojen bir yapıya sahip olmaktaydı. Fakat her mahallede zengin ile fakir ailelerin bir arada oturduğu, gelir yönünden mahalle birimlerinin heterojen bir yapı gösterdiği söylenebilir (Aktüre,1975 , s:122) .

Müslüman toplumlarda, toplumsal yapıda meydana gelmiş olan kademeli örgütlenme biçimi; ki bu her bireyin, şeriatın farklı yorumlanmasından kaynaklanan dört mezhepten birine bağlı olmasından ileri gelir; toplum yaşamının en önemli ve en geniş kapsamlı toplumsal örgütlenme biçimidir. Toplumsal yapıdaki bu kademelenmenin yanı sıra kentsel nüfus da kendi içinde belirgin sosyal tabakalardan oluşan bir yapı gösterir (Aktüre, 1978 , s:7).

Ancak kent mekanında oluşmuş mahallelerden hiçbirinde sınıfsal dayanışma açısından mekansal yakınlık gerekli koşul değildir, sosyal tabakalaşmada her kademedeki homojen yapıya karşın mahalleler heterojen nitelik taşır ve zengin ile fakir yanyana yaşamaktadır (Aktüre, 1978 , s:7).

Bu plansız yerleşim düzeni, göçebe toplumların çevrelerindeki toprak parçalarını bölerek gruplaşmalarıyla başlamıştır. Her mahalle genellikle ya bir meydan, ya bir çeşme çevresinde

merkezlenmiş ama en çok bir dinsel merkez etrafında gelişmiştir. Mahalledeki her ev bu çok önemli merkeze özel 'çıkamaz' yollarla bağlanmıştır. Ancak bu 'çıkamaz' sözcüğü üzerinde durulursa gerçekte bu sokakların 'özel bir merkeze çıkan' yollar olduğu görülür (Küçükerman , 1988 , s:30) .

İslam kentinde yol şebekesinin hukuki açıdan iki kategoriye ayrıldığı; bütün cemaatin ortak malı sayılan iki tarafı açık yol ve yalnızca sokak sakinlerinin (komşuların) ortak malı sayılan çıkamaz sokak; görülür. Böylece çıkamaz sokak sakinleri ortak bir anlayışla, çıkamazın girişine bir kapı yaptırarak, bu bölgeyi dışardan gelenlere kapatabilirler. Batı kentlerinde, iki özel mülk ya da bir özel mülkle kamu alanını birbirinden ayıran soyut sınır kavramı bulunurken, İslam kentlerinde bir birimden diğerine aşamalı geçişi ifade eden fina* kavramı vardır. Çıkamaz sokakların ortaya çıkışı da alanın sokak sakinlerince en fazla yarar sağlayabilecekleri biçimde özelleştirilmesi sürecidir (Yerasimos, 1999, s.13)

Mahalledeki bu önemli merkezlere, organik ve aksiyel olmayan doğrultuda oluşan sokaklarla bağlanan evler, yerleşimlerin rasgele ve dağınık bir görüntü içerisine girmesine yol açmıştır (Küçükerman ,1988 , s:32).

Kentsel yapıyı oluşturan birimlerden biri olan sokak dokusunun ve mahallelerin bu organik ve aksiyel olmayan oluşumu, Osmanlı kentlerinde özellikle 15. yüzyıldan sonra, Anadolu ve Trakya' nın büyük kısmında, savunma sistemi zorunlulukları da kalkınca, kentsel çevre ve dokunun daha engelsiz ve sınır tanımayan bir karaktere bürünmesine yol açmış, kent topraklarının genişlemesinin bir sonucu olarak da dağınık ve plansız bir yerleşim meydana getirmiştir (Kazmaoğlu ve Tanyeli , 1979 ,s:29).

Yerleşme sürecinin düzensizliği konut gruplarını bağlayan yolların düzensizliğine yol açmış, ancak bu kent dokusu tanımlanabilir bir süreç sonunda işlevsel nedenlerle ortaya çıktığından, eylemleri en uygun şekilde karşılayabilecek türde de gelişimini sürdürmüştür.

Düzensiz arsa sınırlarını izleyen bazı sokaklar, yüzyıllarca süren gelişmeler sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu zoraki sokaklar boyunca evler geometriden uzak bir doğrultuda yan yana sıralanmışlar, bu gruplaşma, sokak boyutlarının ve konut çevresi mekanının oluşumunda ana faktör olarak ortaya çıkmıştır.

* Fina, alanın hak sahibi sokak sakinlerince ortak kullanılan bölümüdür ve taraflardan birinin diğerine göre hakkı mülküne doğru yaklaştıkça artar.

Fotoğraf 4.1’ de Osmanlı’ da sokak dokusunu, birbirine neredeyse bitişik evler, aksiyel olmayan sokak dokusunu belgeleyen bir fotoğraftır.

Fotoğraf 4.1 Osmanlı’ da sokak dokusu (Gürpınar, 1998, s.112)

Osmanlı kentlerinde, çevreyi meydana getiren konut biçimlenme ilkeleri ve konut boyutlarının ekonomik güce bağlı olarak büyümesi, kütleli planlamada büyük boyutlara varmamış, parçalı bir yerleşim ve yatay aksların vurgulanması ile , saraylar ve büyük konaklar dahi, klasik Osmanlı kentlerinin doku karakteristikleri üzerinde belirgin zıtlıklar yaratmamışlardır. (Kuban,1982, s:7)

Kent için ağaç ve bahçe ancak konut sınırları içinde bir anlam taşıyordu ve kentin ortak alanlarının ağaçlandırılması; bu işi üstlenecek şehir örgütünün 19.yüzyılın ikinci yarısına kadar kurulmamış olmasından ötürü; söz konusu olmamıştır. Ağaçlıklı çeşme meydanı ise

sanıldığı kadar yaygın bir motif değildir. Eski bir bahçenin içine yeni bir yerleşme yapıldığı zaman bazı büyük ağaçların ortada kalması ve orada bir kahve yada bir çeşme kurulması olanağı vardı fakat sokak yada mimari çevre ile ağaçların beraber düşünülmesi Türk kenti için karakteristik değildir. Bunun iki önemli nedeni

1-Ağaç, Türkiye ve öbür islam ülkelerinde iklim koşullarının daha yağışlı olduğu kuzey ülkelerine göre daha zor yetişmekte

2-Yollar ve meydanlardaki ağaçların düzenli bakımlarını yapacak olan kurumun henüz oluşmamış olmasıdır (Kuban , 1982 , s.190) .

Herkesin bahçesi olan bir yerleşme düzeninde bir bakıma kent içindeki yeşil sorunu da, yaşama düzeninin dışa değil içe dönük olmasıyla, ailenin içe dönük yaşantısıyla açıklanabilir. Büyük yeşillikler veya ağaçlandırılmış yollar da saraylarla ilişkili olarak meydana gelmiştir (Kuban , 1982 , s.190) .

Bu bağlamda, Osmanlı kentleri kendi gelişim prensiplerine ve topografik özelliklerine bağlı olarak, dağınık, düzensiz ve organik bir planlama içerisinde meydana gelerek, batının kuvvetli aksiyel düzenlerinden ve kent biçimlerinden uzak bir karakterde gelişimini sürdürmüştür (Günçan, 1993 , s.173) .

Yeşillikler ise kentlerin yüksek avlularla çevrili, içe dönük yaşamlarının gizli bahçelerinden sadece dallarını sokaklara uzatmış, gerek çok çeşitlilik ve düzen arz eden saray, köşk, yalı bahçelerinden, gerekse konutların küçük bahçelerinden, kentsel dokunun ve silüetin oluşumunda kuvvetli görsel etkileri olmuştur.

4.2 Batılılaşmanın Kent Dokusuna Etkileri

Osmanlı ve daha sonra da Türk toplumunun yaşadığı Avrupa' yı özümsemeye çalışan sürekli değişim, yaygın olarak 'batılılaşma dönemi' olarak tanımlanmıştır. Değişim önce askeri eğitim ve teknikler alanından giderek bilim, yönetim, edebiyat, günlük yaşam, gibi birçok sahalarda kendini göstermiş, bu oluşum zaman zaman yönetimin öncülüğünde 'zorunlu kültür değişimi' niteliğinden, doğal akışı içinde 'serbest kültür değişimi' özellikleri kazanmıştır. İlk yıllardan başlayarak beğenilerde ve günlük kullanım eşyalarında izlenen değişim giderek süsleme sanatlarına, mimariye, kentsel düzenlemelere yansımıştır (Can,1993, s.9).

Tanzimat'tan sonra yönetim etkinliklerinin artması ve İstanbul' da merkezileşmesi, dış alım ve liman işlevlerinin önem kazanması, transit ticaretinin getirdiği yüksek gelirler ve nüfus artışı İstanbul' u başkent oluşunun yanı sıra imparatorluğun 'tek büyük egemen kenti' yapmıştır (Batur, 1985, s.1055).

Birbiri ardına askeri yapılar, kışlalar yapılmaya başlanmış, yeni yönetim organları devlet dairesi denen kavramı ortaya çıkarmış, önce hükümet konağı, sonraki yıllarda, adliye, telgrafhane, postane, arşiv, karakollar, ve benzeri yapılar eklenmiştir.

Eğitimde medrese gibi dini eğitim veren kurumlar Tanzimat' tan sonra kendi hallerine bırakılarak yeni reformlar yeni öğretim kurumları üzerinde uygulanmış, rüştiyeler, mektep okulları, mekteb-i iptidailer, Darülfünun*, 19. yüzyıl ikinci çeyreğinden itibaren Harbiye (1863), Kuleli (1861) gibi askeri okul yapıları, bunlara ilaveten hastane ve sağlık yapıları, sanayi kuruluşları ve fabrikalar, yeni mimari üsluplarda dini yapılar, cami ve türbeler, saraylar, kasırlar, köşkler, tiyatrolar şehrin değişmekte olan silüetinde yerlerini almışlardır (Batur, 1985, s. 1055-1067) . İstanbul' da yapılmış olan büyük kışlalardan, Gümüşsuyu Kışlası (1861- 62), Maçka Kışlası ve Silahhanesi* (1862), Mecidiye Kışlası (Taşkışla) (1864)' nın yanı sıra Edirne, Selanik, Erzurum vb. merkezler başta olmak üzere İmparatorluğun çeşitli yerlerinde kışlalar ve yan tesisleri inşa edilmiştir.

19. yüzyıl içindeki kentleşmeyi etkilemesi açısından yönetsel yapıda görülen değişiklikler de önemlidir.

İlmiye sınıfından olan kadılar, Osmanlı şehrinin yönetim ve yargı görevlerini üstlenmişlerdi, sadece bulundukları şehrin değil aynı zamanda çevredeki köy ve nahiyelerin de mülki amiri ve yargıcı idi. II. Mahmut dönemine gelinceye kadar, şehirlerin beledi, adli, mülki görevleri aynı elde toplanırdı, örneğin güvenlik amiri olan kadı, aynı zamanda vakıfların ve çarşı-pazarın denetlenmesini üstlenir, subaşı, böcekbaşı, çöplükbaşı, mimarbaşı gibi yeniçeri

ocağına mensup subaylar, başta güvenlik olmak üzere, şehrin genel temizlik ve imar düzeninde kolluk görevler yaparak kadıya yardımcı kuvvetleri oluşturlardı. Büyük şehir merkezlerinin değişik semtlerinde 'ayak naibi' denilen, kadı adına nârhun uygulamasını

* Darülfünun, 1845' te Meclis-i Maarif' in kararı ile dönemin Ayasofya restoratörü Fossati' ye, Ayasofya ve Sultanahmet camilerinin yanına yaptırılmıştır. Kentsel ölçüleri sarsan bir büyüklükte, Neo-Rönesans bir üslupta yapılmış, kendi amacında çok kısa süre kullanılabilmiş, I. Meşrutiyette Meclis-i Mebusan olarak kullanılmış, daha sonra da 1933' te Adliye binasıyken yanmıştır.

kontrol eden, bölgedeki davalara bakan ve esnafı denetleyen görevliler mevcuttu. Ayrıca bu döneme kadar, kadılık hizmetlerinin yürütülmesi için belirli bir bina bulunmuyor, kadının maiyetiyle birlikte oturduğu konak, makamı sayılıyordu (Daşcıoğlu, 1993, s.180).

* Sarkis Balyan'ın Sultan Abdülaziz' in bizzat çizdiği plana göre inşaa ettiğini söylediği silahhane 1950' lerdeki restorasyondan önce son derece ilginç bir strüktüre sahip olduğu Batur (1985) tarafından belirtilmiştir. Batur (1985), bu yapıyı *muhtemelen* Türkiye' de inşa edilmiş tümü çelikten ilk ve en büyük yapım olduğunu bildirir.

5. BATILILAŞMANIN OSMANLI KONUT MİMARİSİNE ETKİLERİ

19. yüzyılın kendine özgü, batılılaşma hareketlerinin siyasi, sosyal, fiziki, ekonomik, kültürel, toplumsal ve diğer ortamlarda bulduğu yankılar bu yüzyılın mimarisini de büyük ölçüde etkilemiş, gerek konut mimarisi gerekse kent mimarisinde köklü değişimler gözlenmiştir.

Can (1993)' nın “ *Avrupa’ yı özümsemeye çalışan sürekli değişim*” olarak nitelediği batılılaşma hareketleri, ekonomik ve toplumsal düzeni bozulmaya başlayan Osmanlının, İmparatorluğun çöküşünü önleme çabaları için başvurduğu bir yol olmuştur.

Avrupa’ da İstanbul’un imar görmemiş durumunu eleştiren yazılar çıkması üzerine, II. Abdülhamit’ in, saltanatının sonlarına doğru Paris sefiri Salih Münir Çorlu’ yu çağırarak:

“ Ya kabahatleri yüklenip susmalı ve herkesin tavizine baş eğmeli veyahut payitahtımızı layiki üzere temizlemeli, süslemeli, mamur bir hale koymalıyız. Bu işi ancak sen kusursuz görebilirsin. Çünkü çok vakitten beri Avrupa’ da yaşıyorsun, Avrupa’ nın pek çok tarafını dolaştın, süslü şehirleri ziyaret ettin, süslü şeylerden ve mühendislikten anlarsın, sana geniş salahiyet ve nüfus vereyim, git Fransa’ da bu işlerden anlayışlı ve cidden ehliyetli adamları toplayıp buraya getir, benim nezaretim ve senin riyasetin altında senin intihap ve arz edeceğin memurlardan mürekkep bir komisyon yapalım ve işe başlayalım” dediğini, Çorlu, kendisi aktarmıştır.*

Paris sefiri, Paris Belediyesi Başmühendisi Buvar ile anlaşmış, Buvar şehre bizzat gelmeyerek fotoğraflarını (ve muhtemelen haritaları) istetmiş, bu fotoğraflardan yararlanarak, “ Eminönü ve Karaköy için tensip ettiği meydanların etrafında müzeyyen sütunlu yollar ile cepheleri süslü mağazalar olmak üzere suluboya ile ustaca yapılmış bir metreden ziyade boyda resimlerini ve şehirde açılmasını tasavvur ettiği birkaç cadde ile Sarayburnu hizasından Yedikule’ ye doğru setli ve ağaçlı ve güzel konaklar, köşkler ve bahçelerle süslenmiş Marmara’ ya nazır uzun bulvarın ve şehir içindeki yedi tepenin her biri için yapılmasını tavsiye ettiği etrafları bahçeli Belediye ve Hükümet dairelerinin manzaralarını ve caddelerin derecelerine ve ehemmiyetlerine göre halkın yapacağı binalar için cephe numunelerini havi levhalar yapmış sefirimize vermiştir ”. Bu planların masrafını Fransız hükümeti karşılamıştır.

Bu nitelikteki bir uygulamaya ne İmparatorluğun kaynakları müsaitti ne de kenti görmeden hazırlanan böyle bir plan uygulanabilirdi. Nitekim uygulanmamıştır da (Tekeli, 1985, s. 888).

* Salih Münir Çorlu’ dan aktaran, Tekeli, 1985, s.888.

19. yüzyılın son çeyreğinde, İstanbul’ da bir çok Avrupalı ve Avrupa’ da eğitim görmüş Osmanlı mimarı faaliyet göstermekte ve Avrupa’ da en son moda olan mimari tarzları Osmanlı başkentine aktarmaktaydı (Artan, 1992, s.19) .

5.1 Değişimlere Genel Bakış

Osmanlı’ da görülen batılılaşma hareketleri, 18. yüzyıl ikinci yarısında, Karlofça Antlaşması (1699) sonrasında görülmeye başlar, çünkü bu tarih Osmanlı’ nın gerilemeye, batı karşısında yenilmeye başladığı dönemi simgeler.

Osmanlı Klasik çağını noktalayan bu antlaşmanın ardından batının çeşitli kurumlarına duyulan ilgi, Avrupa kültürünün etkisi altındaki Osmanlı Barok dönemini doğurmuştur. 18. yüzyıl ilk yarısında orduda görülen yenileştirme çabalarının yanı sıra saray ve çevresinin günlük yaşantısında da önemli değişimler gözlenir. (Yavuz,1979 ,s: 80)

Başlarda sadece görsel tasarımlarda ve ayrıntılarda göze çarpan batılılaşma çabaları geleneksel formdan kopmalara neden olmuş ve daha sonraları yeni kentsel çevrelerin meydana gelmesine neden olmuştur. Bu batılılaşma süreci kentsel çevre elemanı olan konut yapılarında da çeşitli sebeplerle batılı formların benimsenerek kuvvetlenmesi, yeni formlar, yeni biçimler ve tasarım ilkeleriyle batılı karakterde bir konut mimarisi oluşumunu yaratmıştır (Günca,1993, s: 174).

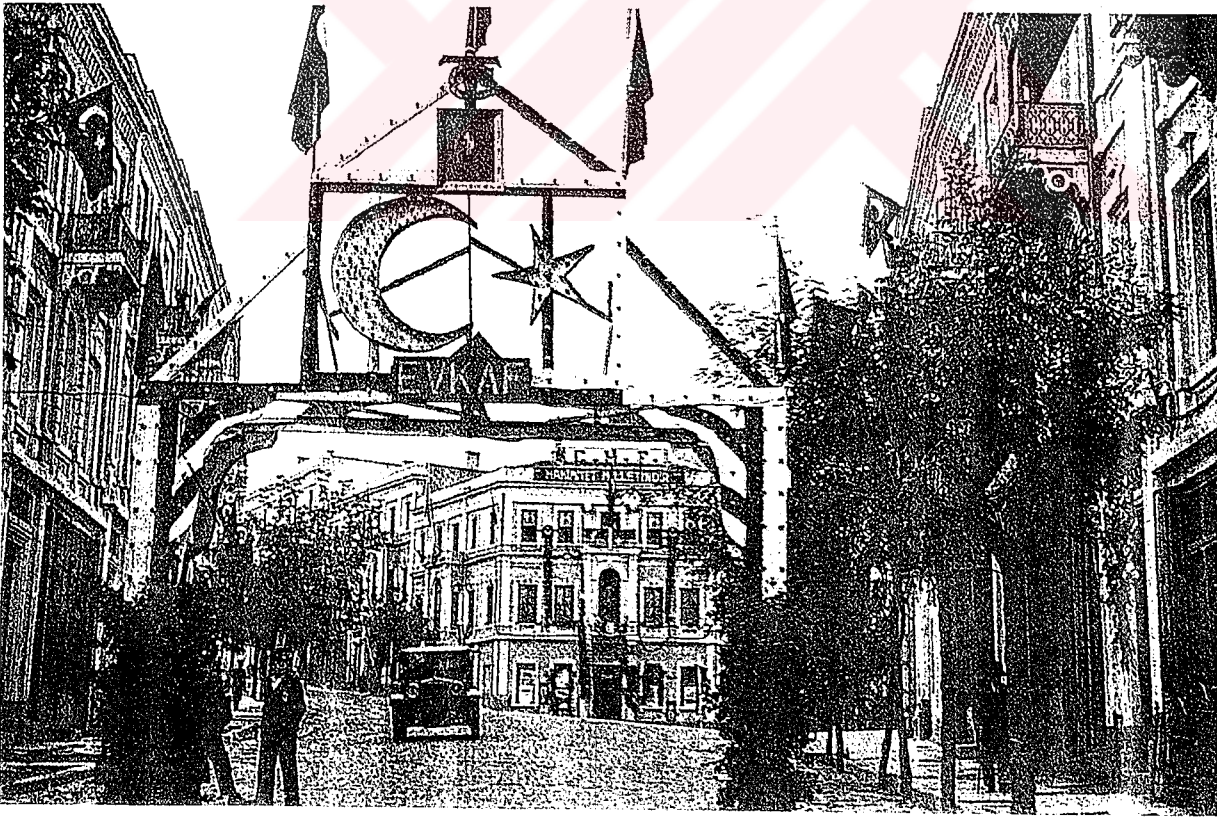
Bu oluşumu oldukça yavaş gelişen bir süreç izlemiş, batılılaşma düşüncesinin ve hareketinin yönetimden tabana doğru yayılma eğilimi gösteren tutumu, değişimin etkilediği toplum kesiminin katıldığı bir konut mimarisi olgusunun oluşumuna sebep olmuştur. Bu sebeple, başlarda değişimler saraylar ve kasırlarda, devlet adamları ile yönetime yakın varlıklı ailelerin köşk ve yalılarında görülmüş, buna karşılık avlulu veya bahçeli küçük evlerde, mahalle evlerinde ise değişimler, yüzyıl ortalarından itibaren gelişen ve yayılan *batılılaşma* düşüncesinin etkileri ile görülmüştür. (Günca,1993, s: 174)

Batılılaşma, imparatorluğun başkenti oluşu nedeniyle İstanbul’ da öncelikle etkisini göstermiş ve bu etki, 19. yüzyıl sonunda kentsel mekanlarda işlevsel alan dağılımı, boyut büyümesi, üslup farklılaşması, plan ve süslemelerde görülen farklılıklar şeklinde fiziksel çevreye yansımıştır. Osmanlı imparatorluğu bu yüzyılda kurtuluşu batılılaşmada aramış, Avrupa idari ve diplomatik sistemini şartsız kabul eden ilk Hristiyan olmayan ülke olmuştur (Soygeniş,

1995, s. 53) . Bunun yanı sıra Batı Avrupa etkisindeki bahçe düzenlemeleri, mobilya, giysi, müzik ve edebiyatın da kabullenildiği gözlenmiştir (Yavuz, 1979 ,s.80) .

İstanbul' un genel görünümü bu dönemde Avrupa' dan getirilen mühendisler tarafından Batı mimari üsluplarından esinlenilerek yapılan kışlalarla değişmiştir. III. Selim' in kurduğu kışlanın yakınında düzgün bir ızgara sisteminde kesişen yollarıyla Selimiye mahallesi oluşmuştur. Bunlar batılılaşmanın ilk fiziksel görünümleridir. Kültür hayatını etkileyen yeni öğretim kurumları ve bunlar için benimsenen Batılı modeller de yine bu yıllarda yaygınlık kazanmaya başlamıştır (Ünal, 1979 ,s:72).

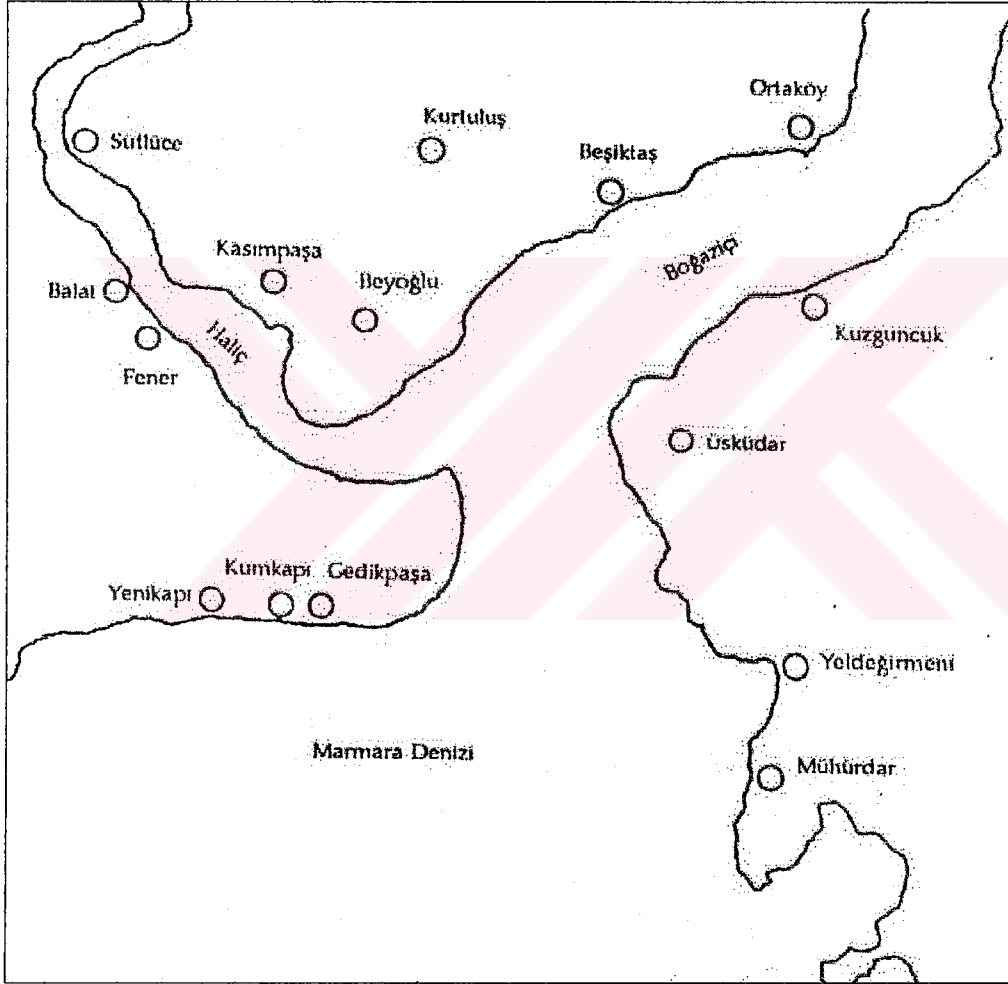
19. yüzyılın önemli bir diğer değişimi de bu yüzyıla dek Osmanlı konut mimarisinde görülmeyen, yeni bir konut biçimi olan 'sıra ev' yerleşimlerinin özellikle Beyoğlu-Pera ve Fener- Balat civarında görülmesi olmuş, çok sayıda konutu içeren dizilerle belirli bir kesimin konut gereksinimine çözüm aranmış ve Osmanlı konut mimarisinde, kökleri batılı toplumların orta sınıf ve tüccarlarından konut gereksinimlerinin karşılanması amacına dayanan bir hareketin yansıması olarak yeni bir oluşum yaratmıştır (Güncan ,1993, s: 174).

Fotoğraf 5.1. Beşiktaş' taki Akaretler sıra evleri (Deleon, 1994, s.23)

Sanayileşme öncesinde iş yeri ve konutu aynı yerde ya da yürüme mesafesinde olan kentli ticaret ve servet birikimi aşamasında (16.- 18. yüzyıl) işyerleri ile konutları birbirlerinden ayırmıştır. Avrupa’ da esnaftan çok farklı tüccarların sayılarının hızla artması, şehirlerde sıra evleri ortaya çıkarmıştır. Sıra evler iş yerlerinin yığıldığı merkeze eşit uzaklıkta ve erişilebilirlikte daha çok sayıda evin yerleşmesini sağlamıştır (Kıray,1979, s:78) .

Cepheleri basit, simetrik ve klasik elemanlarla bezenmiş sıra evler, kentteki geleneksel evlerle kontrast oluşturmalarına rağmen, çıkma gibi bazı geleneksel elemanlar eklenerek Osmanlı başkentine Batı ve geleneksel karışımı bir ifade getirmişlerdir (Çelik, 1998, s.118).

Harita 5.1 19.yüzyıl İstanbul sıra evlerinin bölgesel dağılımı (Soygeniş, 1995, s.54).

Sıra evi geleneksel evden ayıran bir diğer fark da geleneksel plan organizasyonunun sonucu olan merkezi ve içe dönük şemanın bozulup yerine belli bir manzaraya yönelmiş plan şemasının gelmesidir (Soygeniş, 1995, s: 55) .

Kentlerin nüfuslarının artması, ekonomik ve ticari yapı ilişkilerinin etkileri ve batılılaşma hareketinin toplumda yarattığı değişimlerin, konut mimarisinde yarattığı bir diğer olgu da 'çok katlı yapılaşma' veya apartmanlaşma olmuştur. Özellikle Galata-Pera bölgesinde ortaya çıkan, fiziksel çevreye yığılan nüfusun ve ekonominin baskısını karşılamak üzere , 19. yüzyılın ortalarında yaygın bir hareket olarak Osmanlı konut mimarisine katılan ve geleneksel Osmanlı konutlarından büyük biçimsel farklılıklar ve tasarım ilkeleri içeren bu apartmanlar, daha çok varlıklı ve gayrimüslim yabancılar tarafından yapılmış yüksek gelirli ailelerin yerleştikleri birimler olmuşlardır (Denel,1982 , s:53).

Geleneksel Osmanlı konutlarının batılı formlar ve biçim ilkeleri altındaki değişimi, sıra ev biçimlerinin ve apartmanlaşmanın ortaya çıkması. 19. yüzyıl Osmanlı konut mimarisinin karşılaştığı olaylar olmuş ve yüzyılın batılı formlar ve elemanlar altındaki değişimi, konut mimarisinin, özellikle 1900 lerden sonra yaşayacağı büyük değişimlere bir zemin hazırlamıştır.

5.2 19. Yüzyıl Görünümüne Neden Olan Etkenler

19. yüzyıl' da Osmanlı kentleri yeni bir dönüşüm yaşıyordu. Bu yüzyılda içine girilen yeni kapitalist iş ilişkileri çevresinde bedestenler yetersiz kalıyor, bu merkezin yanında yeni iş ilişkilerinin gerektirdiği yeni bir merkezi, yeni bir altyapı ve yeni kurumları gerektiriyordu. Bu dönüşüm kadılık, ihtisab ağalığı, mimarbaşılık gibi geleneksel Osmanlı idari kurumları yoluyla sağlanamaz, gerekli altyapı dini vakıflar aracılığıyla kurulamazdı. Hem geleneksel sistemin çöküşü , hem de yeni doğan ihtiyaçlar yeni yönetim biçimlerini ve kent gelişimini denetleyecek yeni bir sistemi gerektiriyordu. Yeni merkez yeni iş alanı oluşuyordu ve böylece Osmanlı kentinin merkezi ikili bir yapı kazanıyordu (Tekeli, 1985 , s:881;1999, s:19).

Osmanlıların 19. yüzyılda yeni merkezi iş alanları yaratmasının altında şu dört nedeni buluyoruz:

1-Kentin çevresiyle olan ilişki biçimi ve haberleşme kanallarındaki değişim.

Yeni Osmanlı kenti, çevresiyle ve dünyayla ilişkisini artık buharlı gemiler ve demiryolu ile kuruyordu. Haberleşmesi yalnız askeri sınıfın elindeki menzil ve ulaklarla değil tüm topluma açık posta sistemi ile kuruluyordu. Bu yeni ilişki kanalları, merkezde yeni istasyon binaları, yeni rıhtımlar ve yeni postane binaları demektir. Böyle bir ulaştırma sisteminin girmesi, malların naklinde antrepoların kurulması ve yolculuk yapanların konaklaması için otellerin

yapımını da birlikte getiriyordu. Başka bir deyişle 16. yüzyılın hanları ya da kervansarayları farklılaşarak istasyon, antrepo ve otel haline geliyordu.

2-İmparatorluğun dış ticaret ve yabancı sermayeye açılışı, yabancı sermayenin finansman kurumlarını gerektirmesi.

Değişik finansman kurumlarının birbirleriyle yarışmaları, bankaların kentin belli merkezlerinde toplanmalarına neden olmuştur. Gelişen dış ticaretin niteliği, tüccarın malla doğrudan ilişkisini gerektirmemekte, ona bir koordinatörlük görevi yüklemektedir. Bu iş biçimi ise bankalar çevresinde yeni iş hanlarının kurulmasını öngörmüştür.

3-Tanzimat' la gelen yeni bürokrasi.

Artık devlet işleri askeri sınıf üyelerinin konaklarında görülmemekte, bu işler kent merkezlerinde, konuttan farklılaşmış devlet dairelerinde görülmeye başlanmıştır. Böylece devlet yapıları kent merkezlerinin bir başka yeni çekim noktasını yaratmıştır.

4-Batı kültürünün getirdiği yeni ekonomik ilişkiler ve yeni yaşam biçiminin getirdikleri.

Batı kültürüne yönelmenin getirdiği tüketim kalıpları da beraberinde lüks tüketim dükkanları, tiyatrolar, eğlence yerleri, 'cafe' ler gibi mekanları doğurmuştur.(Tekeli, 1985 , s:881)

19. yüzyılın getirdiği bu yeni kurumlar, toplumun daha önceki kurumlarını ortadan kaldıracak bir hızlı değişim sonucu ortaya çıkmamış, yeni kurumlar eskiyi tasfiye etmemiştir. Bunun kent merkezine yansması da ikili bir kent merkezi yapısının doğması olmuştur.

19. yüzyılda kent merkezi etrafındaki geçiş bölgeleri daha da belirginleşmiştir. 16. yüzyıl kent merkezi civarındaki bekar hanları, odaları zaman zaman yıkılıp boşalmalarına rağmen, ortadan kalkmamış, nitelik değiştirerek kentin yeni merkezi çevresine de uzamıştır.

Konut alanlarında yine milletler arası farklılaşma vardır, ama artık her milletin bütün sınıfları aynı mahallede oturmamaktadırlar. Zenginleşenleri kent sınırları dışına çıkmakta; ulaştırma olanaklarına paralel olarak banliyöler oluşmaktadır. Yüksek gelirlilerin konutları da yerlerine göre yeni terimler almışlar; yazın bahçe içindeki köşk ya da yalılarında oturmakta, kışlık evin kentte, yazlık evin kent dışında olduğu bir yaşam biçimi ortaya çıkmaktadır. Sultan da Topkapı Sarayını terk edip Boğaz' a taşınacaktır.

Çeşitli sebeplerle hızla artan kent nüfusu kentin de sınırlarını genişletmiştir. Bunların bir kısmı sınır boylarından gelen göçmenlerdir ve bu göçmenler eski sokaklara benzemeyen,

birbirine dik, satranç tahtası biçiminde sokaklar oluşturmuyorlardı. Tüm kontrol ve engellemelere rağmen şehre göç eden kırsal kesimden gelenlerse kentin çevresinde bugünkü gecekondulu mahallelerine benzer şekilde yerleşiyorlardı (Tekeli,1985, s:882) . Bu devamlılık içinde topografyanın verilerine dayanan ana yönler, anıtlar değişmez röperler olarak kalmış eklenti ve yenileşmeler onların çevresinde biçimlenmiştir (Kuban, 1975, s. 171).

16. yüzyılın yaya ve kayığa dayalı ulaşımı yerini önce at arabasına bırakmış, devlet ricali ve zenginlerin atlı arabaları yolların genişlemesine sebep olmuş (Tekeli,1985, s:883), atlı tramvayların işlemeye başlamasına kadar koçu, kupa ve fayton adı verilen kira arabaları kent içi ulaşımına büyük katkıda bulunmuştur (Ünal, 1979 ,s:75). İstanbul' un biçimlenmesinde arabanın etkisi kadar kitle ulaşım sistemlerinin kurulması da etkili oldu (Tekeli ,1992 , s:19)*.

1858 Arazi kanunnamesi ile kent çevresindeki tarımsal arazide bir tür özel mülkiyet tanınmış ve kentin kolayca yayılabilmesine izin verilmiştir.

19. yüzyıl kent dokularının dönüşümünü hızlandırıcı etkeni yangınlardır. Ahşap binalardan meydana gelen kentte büyük yangınlar olmakta , yeni yapıların kagir olması özendirilmekte böylece yeni kent dokusuna geçiş hızlanmakta ve kalıcı kent dokusu ortaya çıkmaktadır.

Değişen kent dokusu içinde yeşil alanlar da yalnızca tarımsal üretim alanı olmaktan uzaklaşmış, bunların bir kısmı yeni konut alanları haline gelirken bir kısmı da 'belediye parkları' olarak tüm kentlinin kullanımına açılmaya başlanmıştır.

Kent yakın çevresinin yeni ögesi fabrikadır. Az sayıda da olsa kurulan fabrikalar kent çevresinde kolay ulaşılabilen yerlerde yer almaktadır.(Tekeli, 1985 ,s:883)

5.2.1 Nüfus

19. yüzyılda , diğer bütün Avrupa kentlerinde de görülmekte olan büyüme ivmesinin İstanbul ayağındaki tek neden Endüstri Devrimi olarak açıklanamaz.

Doğal nüfus artışı ve iç göç dışında en önemli neden, Balkanlar, Rumeli, Kırım, Kafkasya gibi güvensizleşen ya da elden çıkan eyaletleri terk eden nüfusun İstanbul' a yığılmasıdır. Bunlardan başka, yabancı gayrimüslimlerin sayısında önemli artışlar olmuş, 1840 ile 1900 yılları arasında, çoğunlukla kapitülasyonlar ve Avrupalı tüccar ve yatırımcılara tanınan diğer haklardan yararlanmak üzere, 100.000 gayrimüslim kente gelmiştir (Çelik, 1998, s.33).

* "Ulaşım" başlığı altında bu konuya detaylı olarak değinilecektir.

1885 sayımında İstanbul’ da yaşayan Osmanlı tebaasının nüfus dağılımı çizelge 5.1’ de görülmektedir.

Çizelge 5.1 1885 itibariyle İstanbul’ da yaşayan Osmanlı tebaasının dağılımı

Müslüman	%44.06
Ortodoks Rum	%17.48
Ermeni	%17.12
Yahudi	%5.08
Katolik	%1.17
Bulgar	%0.50
Latin	%0.12
Protestan	%0.09
Geri kalan	%14.74

Çizelge 5.2 1885 itibariyle İstanbul’ da farklı bölgelerde yaşayan Osmanlı tebaasının dinlere göre dağılımı (Çelik, 1998, s. 32-34).

Altıncı Daire-i Belediye (Pera, Galata, Tophane)	Yabancı	%47
	Gayrimüslim(Osmanlı)	%32
	Müslüman	%21
Dördüncü Daire-i Belediye (Beşiktaş, bazı Boğaz köyleri)	Yabancı	%10
	Müslüman	%43
1., 2., 3., Daireler	Yabancı	%1.5
İstanbul Yarımadası	Müslüman	%55

1885 itibariyle İstanbul’ da farklı bölgelerde yaşayan Osmanlı tebaasının dinlere göre dağılımını gösteren Tablo 5.2 incelendiğinde, yabancı ve gayrimüslim Osmanlıların yaşadığı bölgelerin kagir yapılaşmanın yoğunlaştığı alanlar olduğu görülür.

Altıncı Daire-i Belediye’ yi oluşturan Pera, Galata, Tophane mahallelerinde, Boğaz’ da Rumeli Hisarı’ na kadar bazı köyleri kapsayan Dördüncü Daire-i Belediye’ de, yabancı nüfusun Müslüman olan Osmanlı nüfusuna oranla çoğunluktaiken, Birinci, İkinci, Üçüncü

Dairelerden oluşan İstanbul Yarımadasında ise Müslüman nüfus bu yoğunluğu oluşturmaktadır (Çelik, 1998, s. 34).

Abdülmecit döneminde sınır bölgelerindeki yurtlarından olan pek çok göçmen İstanbul' a sığınmış, bunların bir kısmı da Şişli' nin kuzeydoğusuna yerleştirilmiştir* (Aksel, 1993, s. 186). Kente göç eden nüfusun büyük bir kısmı Beyoğlu çevresine yerleşip Galata, Taksim, Şişli, ve Tatavla eksenini boyunca, ayrıca Fındıklı' dan Beşiktaş'a, Maçka, Teşvikiye, Nişantaşı' na doğru kuzey kesimi kentleştirmiştir.

İmparatorluk döneminde yapılmış ve kimi sonuçlandırılmış, kimi yarım kalmış sayımlardan kentin 19. yüzyıl sonu, 20. yüzyıl başı nüfus durumu için çıkarılan bilgilerde İstanbul ve banliyölerinin 1844' te yaklaşık 391.000 iken bu sayı 1856' da 430.000' e yükselmiş, 1878' de 547.437'ye, 1886' da 851.527' ye ulaşarak ,40 yılda ikiye katlanmanın da ötesinde bir artış göstermiştir (Çelik, 1998, s.32). 1884' te 895.000, 1901' de 1.059.000 dir. Kent nüfusunun 19. yüzyıl sonunda bir milyona ulaştığı görülmektedir (Ünal, 1979, s.71).

5.2.2 Ulaşım

Bir kentin biçimlenişi ile kent içi ulaşım hizmetlerinin örgütlenmesi, karşılıklı etkileşim içinde bulunur. Kentin belli yönlerde doğru gelişmesi, bu yörelere ulaşım hizmetinin gitmesini zorunlu kılar. Belli ulaşım ekseninin gelişmesi ise bu eksenler etrafında kentsel yapılanmayı hızlandırır. Bir kentin gelişme sürecinde, bu iki yönlü ilişkiden hangisinin ağır basacağı, büyük ölçüde, o ülkedeki kapital birikim sürecine bağlı olarak, kent içi ulaşım alanına ve yapı sektörüne ne türde ve ne ölçekte kapital girdiği ile belirlenir** (Tekeli, 1992, s.18).

* Bkz. Bölüm 3. Osmanlıdan Günümüze Şişli' nin Tarihî ve Fiziksel Gelişimi.

** Tekeli (1992), İstanbul' un yüzelli yıllık toplu ulaşımını dört evreye ayırarak, toplu ulaşımına bağlı şehir gelişimini ele almıştır. Buna göre :

1-Birinci evre, 1830' lu yıllardan 1927' ye kadarki süreyi kapsar ki bu dönem toplu ulaşım, yoğunlukla yabancı sermayeli kuruluşlar eliyle, deniz ve raylı taşıma sistemleri olarak oluşturulmuştur; Kentin merkezinde *kesişen bantlar* halinde bir kent formu ortaya çıkarmıştır.

2- İkinci evre, 1927' den 1945' e kadarki yılları kapsamaktadır ki bu dönemde toplu ulaşımın niteliği değişmemiş ancak bu hizmeti veren kurumlar ya devletleştirilmiş ya da belediyeleştirilmiştir. Kentin yol yapısını motorlu trafiğe uygun hale getiren imar parogramları kentin *tarihi merkezlerinin bütünleşmesini* arttırmıştır.

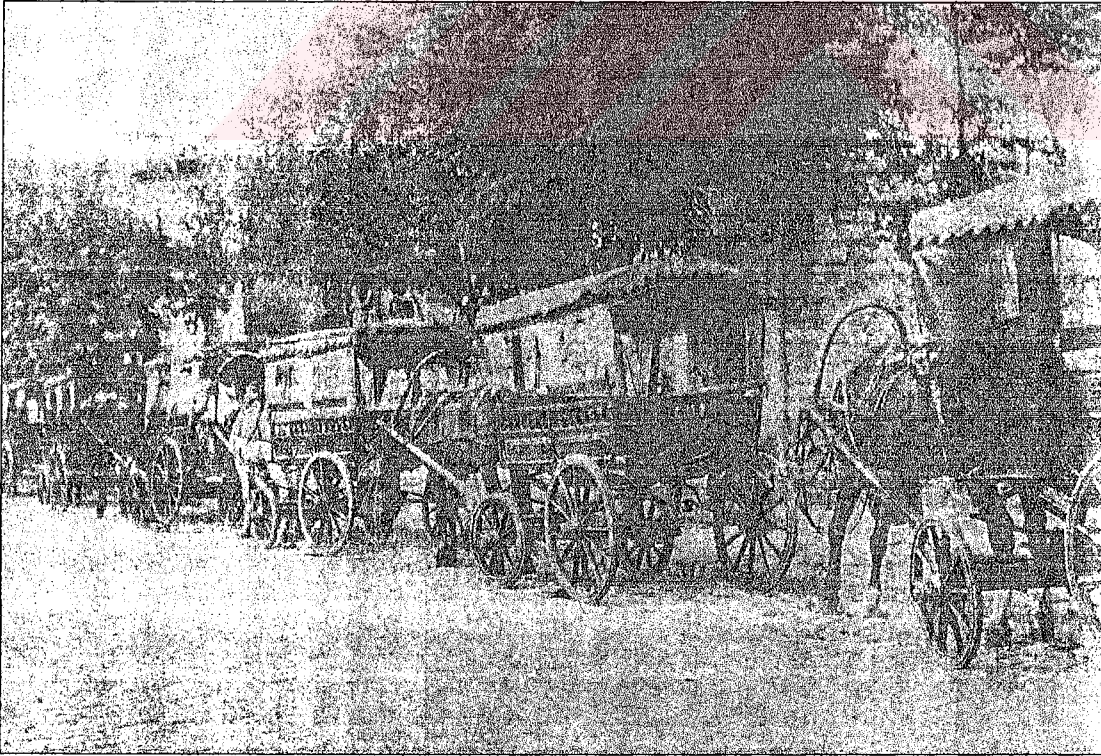
3- Üçüncü evre, 1945-1970 arasında kapsar. Bir yandan özel araç sahipliği hızla artmış, diğer yandan büyüyen kentin yolculuk taleplerini karşılamakta kamu kesimi yetersiz kalmıştır ve bu da toplu taşıma hizmetlerinin küçük girişimciler eliyle -dolmuş ve minibüslerle- verilmeye başlanmasına, kentin *yağ lekeli* halinde büyümesine neden olmuştur.

4- Dördüncü ve son evre, 1970' den 1980' e dek uzanır. Özel araç sahipliği hızla artmaya başlayarak kent trafiğinde hakimiyet kurmuş ve kentin iki yakasını birleştiren Boğaz Köprüleri açılmıştır. Bu da kent formunda *desantralizasyon* eğilimlerini güçlendirmiştir. (Tekeli, 1992, s:18).

19. yüzyılın ikinci yarısına kadar İstanbul’ da kent içi yolculuklar büyük ölçüde yaya olarak ve kayıklarla yapılıyordu. Kayıklar bir esnaf örgütlenmesi içinde, dolmuş esasına göre, iskelelere bağlı olarak yük ve yolcu taşıyorlardı. İstanbul’ un ilk kamu ulaşım sistemini bu kayıklar oluşturuyordu, ayrıca Boğaz’ da oturan devlet erkânı ile yabancı ülke sefirlerinin, özel kayıkları vardı. Bu kayıkların kaç kürekli olabilecekleri bir protokole bağlanmıştı (Tekeli, 1992, s.18)

Fotoğraf 5.2 ve 5.3’ te 19. yüzyılda Üsküdar ve Kağıthane’ den kayık manzaraları görülmektedir.

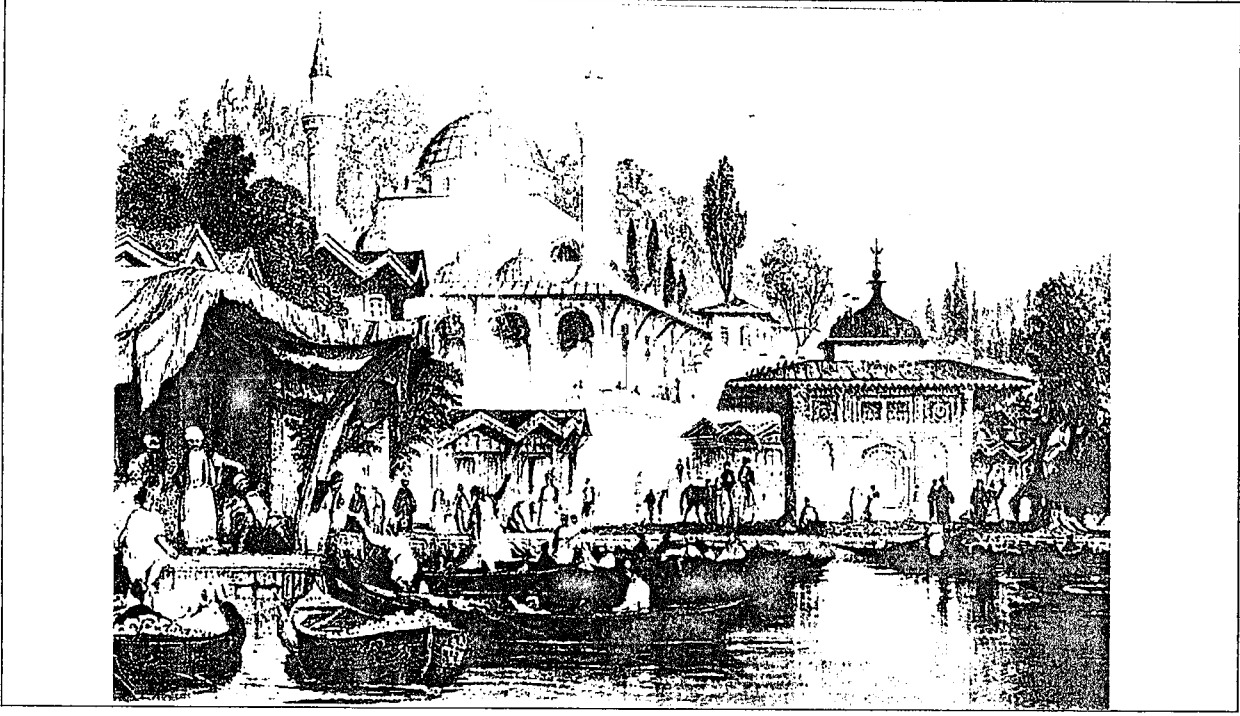
Kara ulaşımı, deniz ulaşımına göre uzun zaman alıyordu. Örneğin, Büyükdere, Eminönü arası kayıkla bir buçuk saat çekerken, aynı yol at sırtında 4 saat sürüyordu (Çelik, 1998, s.68). 1825 yılına dek faytona binmek sadece padişahın imtiyazıyken, bu yıldan sonra, uzak yerlere gidişte kolaylık olması amacıyla, önce has ve kurenaya, daha sonraları diğer bendegana, faytona binebilmeleri için izin verildi. Devlet memurları da rütbelerine göre binebilecekleri türden arabanın biçiminin saptanması suretiyle bu izinden yararlandılar. Tanzimat sonrasında zenginler arasında zarif arabalar yaygınlaşmış, Abdülaziz ve Abdülhamit dönemlerinde her köşede kiralanabilecek binek arabası bulunabilir duruma gelmiştir (Tekeli, 1992, s.19) .

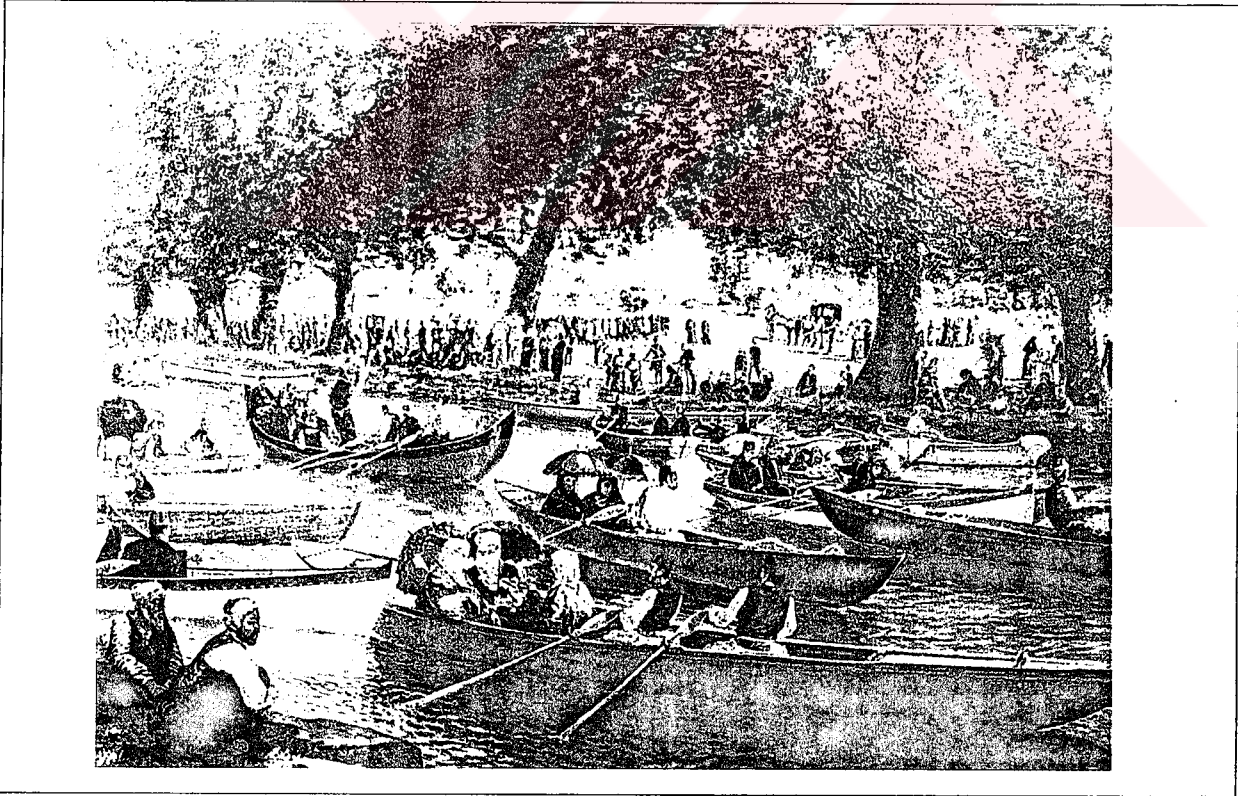
Fotoğraf 5.2 Üsküdar- Haydarpaşa arasında dolmuş ve taksi olarak çalışan faytonlar (1930’ lar), (Erdinç, 1992,s57)

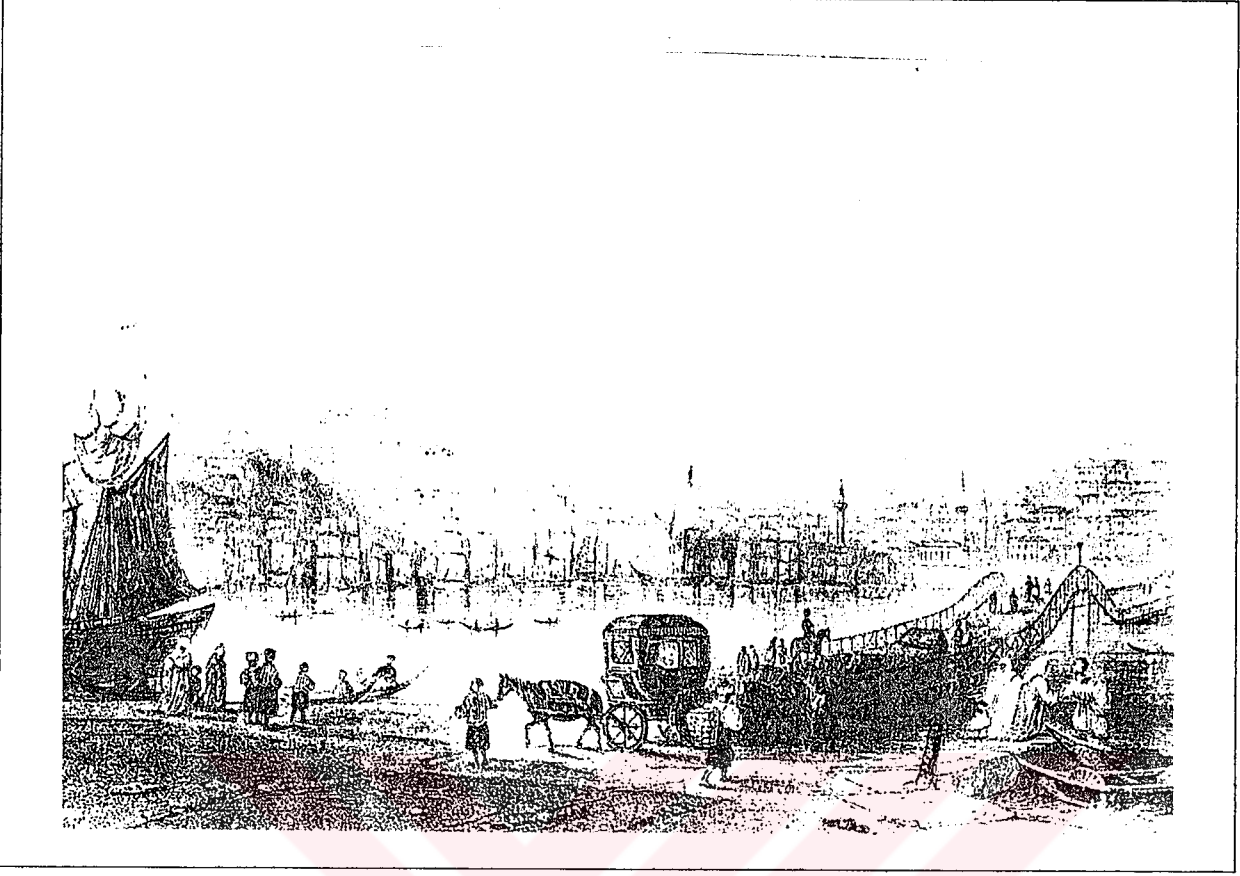
Fotoğraf 5.3 1850, Kağıthane mesiresi (Çizgen, 1994, s. 70)

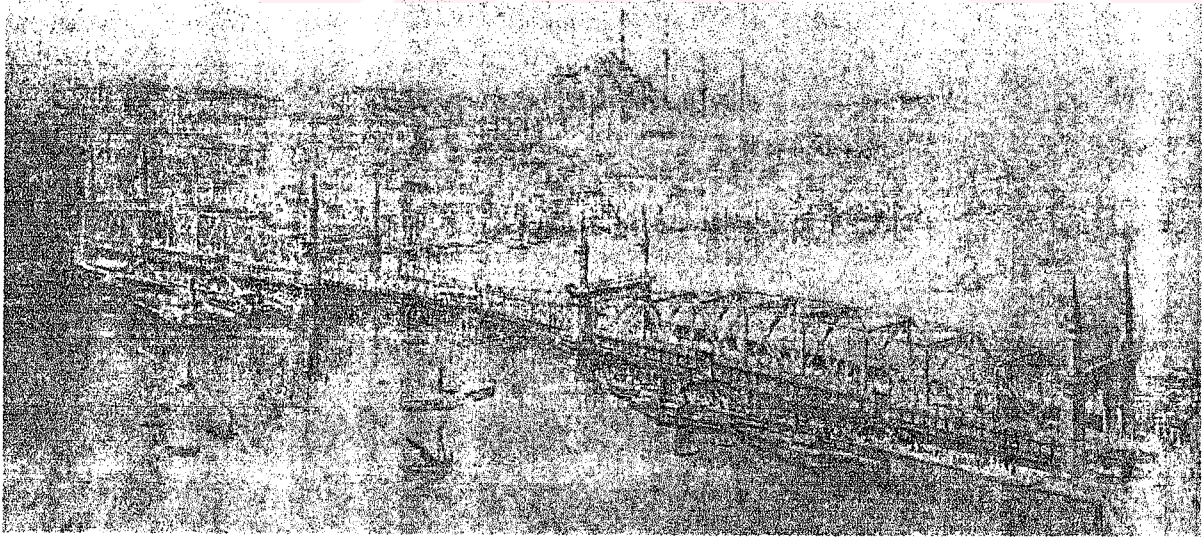
Fotoğraf 5.4 19. yüzyılda Üsküdar İskele Meydanı ve kayıkçılar (Sakaoğlu, 1994, s.33)

Şekil 5.2 1855, Kağıthane mesiresi, (Sakaoğlu, 1994,s29)

Şekil 5.3 1836, Unkapanı ile Azapkapı arasındaki ilk Haliç köprüsü gravürü (Çelik, 1998, s.72).

Şekil 5.4 1902, Yeni Galata Köprüsü önerisi (Çelik, 1998, s.73) .

Harita 5.2 1871 İstanbul Haritası (Çelik, 1998, s.32)

Şekil 5.4' te 1870' lerde İstanbul' un kentsel dağılımı ve Haliç' in iki yakasını birleştiren köprüler görülmektedir.

İstanbul' un yaya hareketlerine göre biçimlenmiş sokaklarının pek azı arabalar için uygundu ve düzenleme gerektiriyordu ve sık sık tekrarlanan büyük yangınlar bu düzenlemeyi kolaylaştırıyordu.

İstanbul' un biçimlenmesinde arabanın etkisinin yanı sıra, esas belirleyici , kitle ulaşım sistemlerinin kurulması olmuştur. Tekeli (1992), bu açıdan İstanbul'un tarihinde üç dönüm noktası olarak: 1-1850' li yılların ortalarından itibaren düzenli kent içi vapur işletmesinin başlaması, 2- 1870' li yıllarda tramvay ,tünel, banliyö trenleri gibi raylı taşıma sisteminin kurulması, 3- 1914' te geniş bir elektrikli tramvay sisteminin kurulmasını göstermiştir.

1869 yılı kent içi ulaşımında İstanbul için önemli bir dönüm noktasıdır. Bu yıl itibariyle; aşağıda detaylı bir şekilde de belirtilecek olan; pek çok farklı şirket ile çeşitli imtiyazlı sözleşmelere gidilmiş ve kentin ulaşımını rahatlatarak, çeşitli yönlerde doğru gelişmesini

belirleyecek olan, yeni kitle ulaşım araçları ve hatları şekillendirilmiştir. Bunları deniz ulaşımı ve raylı ulaşım olarak iki başlık altında inceleyebiliriz.

Deniz ulaşımı

Kent içi vapur ulaşımının Tanzimat döneminde üst kademe bürokratların Boğaziçi' ne yerleşmeye başlamalarıyla geliştiği ve kayık sayısının hızla arttığı gözlenmiştir. İstanbul' da iskelelere bağlı kayık sayısı 1802' de 3996 iken, 1844' te 19.000' e yükselmiştir*. 1837 yılında biri Rus, diğeri İngiliz vapuru Boğaziçi' de çalışmaya başlamıştır. Vapur işletmesindeki dönüm noktası 1851' de *Şirket-i Hayriye*' nin kurulması olmuştur. Şirket Londra' ya 6 vapur ısmarlamış, 1854' te bu vapurların hizmete girmesiyle yerleşim Boğaziçi' nde kıyı boyunca yayılmıştır.

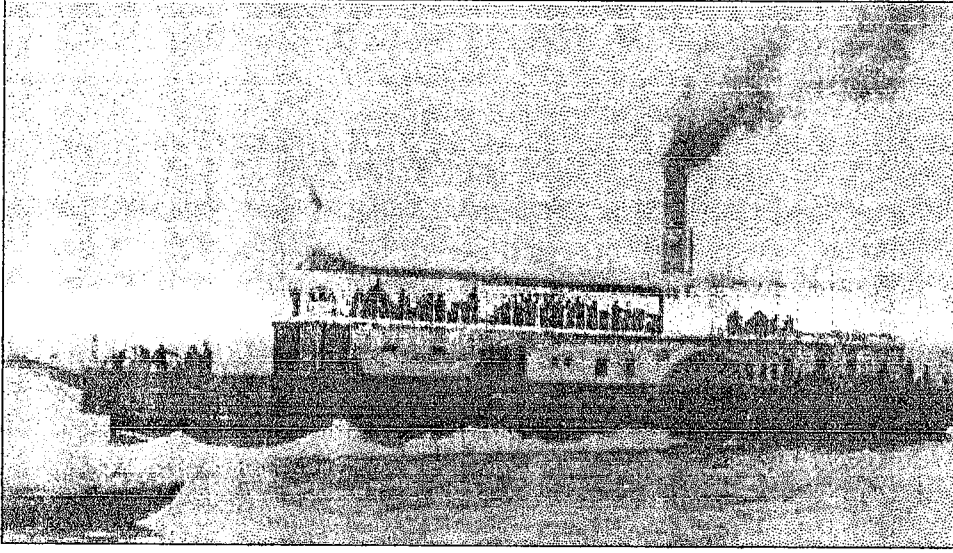
1869' da Şirket-i Hayriye tarafından 2 araba vapuru ısmarlanmış, bunlar daha çok askeri amaçla (top arabaları vs. nin nakliyesinde) kullanılmıştır. (Tekeli, 1992, s.19). İstanbul yaşantısının önemli bir yerini tutan deniz ulaşımı, 19. yüzyılın ikinci yarısında oldukça yaygınlaşarak başlıca kamu hizmeti haline gelmiştir. 1851' de iki vapurla hizmete başlayan Şirket-i Hayriye, vapur sayısını 1864' te on altıya, 1872' de otuz dörde, 1909' da ise otuz altıya çıkarmıştır (Çelik, 1998, s. 70).

Şirket-i Hayriye' nin 1888 Nizamnamesi**, yedi hattın, bunların içinde en yoğun kullanılan olarak da Üsküdar- Eminönü hattından söz etmektedir. Her yirmi dakika ya da yarım saatte bir yapılan seferlerle o zamana kadar kopuk kalmış olan Üsküdar başkente bağlanmış, bir çok Üsküdar sakininin İstanbul' a işe gitmesi mümkün kılınmıştır. Üsküdar- Beşiktaş , Harem-Kabataş hatları Asya ile Avrupa arasında sefer yaparken, Eminönü- Haliç köyleri hattı bölgedeki atölye ve fabrikalar ile kalabalık mahallelere, Eminönü- Yeşilköy ve Eminönü- Adalar seferleri de buralarda sayfiye evleri olan üst sınıf gayrimüslimlere hizmet veriyordu (Çelik, 1998, s.70)

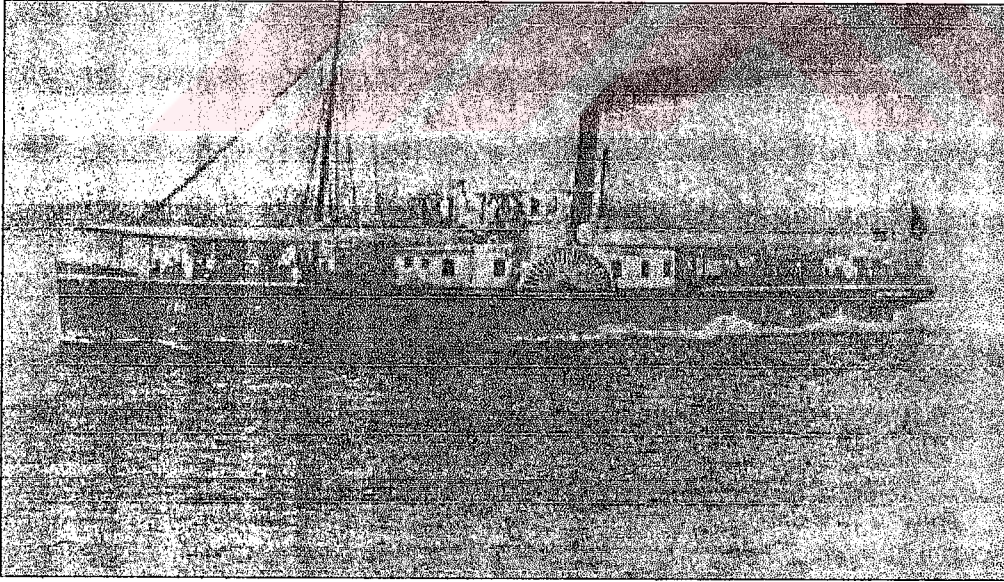
Fotoğraf 5.5 ve 5.6' da Şirket- i Hayriye' nin ilk vapurları görülmektedir.

* Orhonlu, C., 1984, Osmanlı İmparatorluğunda Şehircilik ve Ulaşım Üzerine Araştırmalar, Ege Üni. Ed. Fak. Yayınları, İzmir, 83- 104' ten aktaran: Tekeli, 1992, s.19.

** Çelik (1998), s.70, Şirket-i Hayriye' nin 1852, 1871 ve 1888 tarihli üç nizamnamesinden bahsetmektedir

Fotoğraf 5.5 Şirket-i Hayriye' nin ilk araba vapurlarından Sahilbent (Çelik, 1998, s.70)

Fotoğraf 5.6 Şirket-i Hayriye' nin ilk vapurlarından Galata (Çelik, 1998, s.70)

Yolculuğu kaliteli ve zevkli kılmak amacıyla bir takım düzenlemelere gidilmiş, iki mevki belirlenmiş, her iki mevkide de seyahat edecek yolcu sayısı saptanmış, rahat koltuklar, sobalarla ısıtma, gaz lambalarıyla ışıklandırma, temizlik gibi konfor unsurları göz önünde bulundurulurken, sosyal ve dini değerler de dikkate alınarak, vapurlarda ve bekleme odalarında kadın ve erkekler için ayrı mekanlar temin etmek suretiyle *usul-i edebiye ye riayet* edilmiştir (Çelik, 1998, s. 71).

Raylı ulaşım

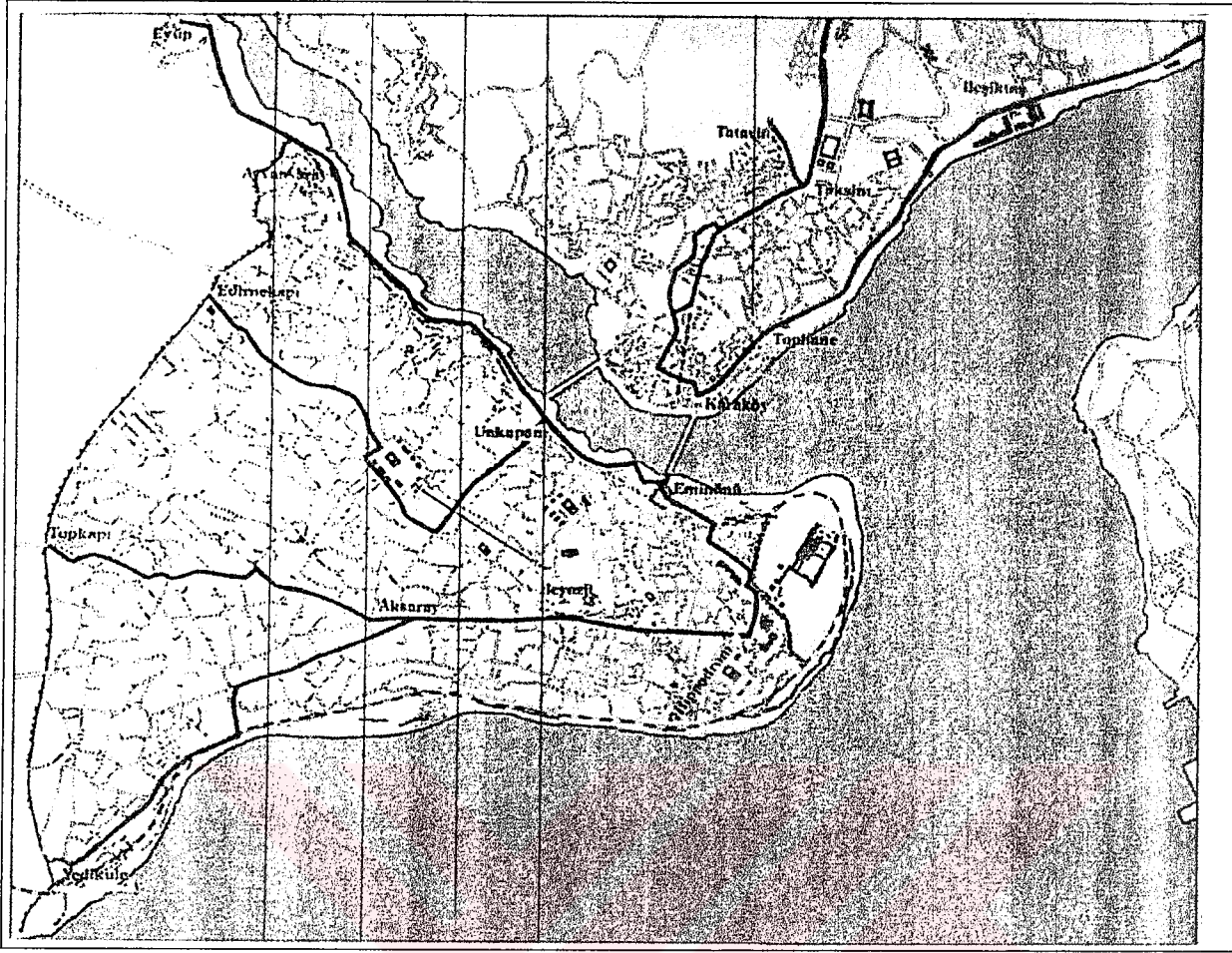
Şirket-i Hayriye' nin deniz ulaşımını büyük ölçüde rahatlatmasına karşın İstanbul yarımadasının iç tarafları, Marmara sahilleri, Galata sırtlarından Şişli' ye doğru gelişen yeni mahallelerde ulaşım sorunu çekilmekte idi. 1860' larda kentte bir tramvay sistemi kurup işletmek isteyen pek çok girişimci hükümete bir dizi teklif götürmüş, ancak 1969' a kadar bu tekliflerin hiç biri uygun görülüp yürürlüğe sokulamamıştır (Çelik, 1998, s.76).

Aşağıda daha detaylı olarak ele alınmış olan raylı ulaşım konusunda da; çağdaşlaşma çabalarında yine öncelik Galata yakasına verilmiş, İstanbul yakası için kapsamlı bir ulaşım planı verildiyse de kısmen gerçekleştirilmiştir. 1890' ların sonunda İstanbul tarafında Eminönü- Aksaray, Aksaray-Yenikapı, Aksaray-Topkapı hatları görülmektedir. Diğer tarafta Azapkapı-Boğaz ve Karaköy- Cadde-i Kebir- Şişli, hatları hizmete girmiştir.

Yeni tramvay hattının dağılımında nüfus yoğunluğu* dikkate alınmamış, kentin büyümesinin yönelimi ve seçkin nüfusa hizmet götürme isteği bir kez daha belirleyici olmuştur (Çelik, 1998, s. 77).

Aksaray, Eminönü gibi eski mahallelerde inşaat düzensiz ilerlerken, Taksim-Şişli, Karaköy-Boğaz arterlerindeki gibi geniş, yeni sokaklarda raylar hızla döşenmiştir. Galata' nın Cadde-i Kebir, Tepebaşı Caddesi, Voyvoda Caddesi, gibi tramvay hattının döşenebilmesi için genişletme çalışması gerektiren, yerleşimin yoğun olduğu bölgelere öncelik verilirken, İstanbul tarafının Fatih, Unkapanı gibi aynı yoğunluktaki bölgeleri göz ardı edilmiştir (Çelik, 1998, s. 77).

*Shaw (1979),1885' te İstanbul tarafının nüfusunun 389.545 iken, Altıncı Dairenin nüfusunun 237.293 olduğunu bildirmiştir.

Harita 5.3 1864,1869, 1881 ve 1907 nizamnamelerinde ön görülen tramvay hatları ve Tünel güzergahı (Çelik, 1998, s. 78)

Tekeli (1992), kente getirilmesi planlanan raylı kitle ulaşım araçlarını üç farklı türde ele almıştır. Bunlardan ilki; daha sonra elektrikliye çevrilecek olan; atlı tramvay, ikincisi raylı tünel projesi, üçüncüsü ise demiryoludur.

1- 1869' da, Konstantin Krepano Efendi' nin kuracağı şirkete 40 yıllık, dört hat üzerinde bir atlı tramvay imtiyazı verilmiş, *Dersaadet Tramvay Şirketi*, aynı yıl içinde kurularak, 1872' de Eminönü- Aksaray ve Beşiktaş-Azapkapı arasında ilk seferler yapılmıştır.

Şanda (1966) *, atlı tramvayın işlemeye başlamasıyla, kentte ilk kez, iki kitle ulaşım aracı arasında aktarma yapılan, Karaköy, Eminönü, Aksaray gibi *trafik düğüm noktaları* oluştuğunu bildirir. Atlı tramvay, 1873 yılına gelindiğinde günde ortalama 17.000 yolcu taşımaktaydı (Tekeli, 1992, s. 20)

1887, 1907 yılları arsında şirkete yeni imtiyazlar verilmiş ancak , 1907 deki imtiyazdan sonra 6 yeni hat yapması gereken şirket bundan kaçınarak, Galatasaray- Tünel ve Pangaltı-Tatavla

* Şanda, A., 1966, "İlk Tramvay İşletmeciliği", İstanbul Ticaret, 14 Ekim 1966

hatlarını gerçekleştirmiş, varolan Karaköy- Şişli, Karaköy- Boğaz ve Eminönü- Aksaray hatlarına eklentiler yaparak bu hatların etkin kullanılmasını sağlamıştır.

1914 yılına kadar, 1911' de şirketle yapılan yeni anlaşma uyarınca, İstanbul yakası ve Beyoğlu yakasında ayrı ayrı gelişen tramvay hatlarının, Karaköy Köprüsü üzerine çift hat yapılması ve elektrik fabrikasının kurulmasıyla, atlı tramvaydan elektrikli tramvaya dönüşüm gerçekleştirilmiştir.

1913' te kentin Asya yakasında da elektrikli tramvay işletilmesi gündeme gelmiş, imtiyaz, *Omnium d'Entreprise Şirketi* ile *Evkaf Nezareti* arasında paylaştırılmış, Üsküdar-Kısıklı-Alemdağ imtiyazını alan Evkaf Nezareti elektrik fabrikasını kurmaya başlayarak vagonları getirtmiş, ancak I. Dünya Savaşının çıkması üzerine hat işletmeye açılamamıştır (Tekeli, 1992, s.20)

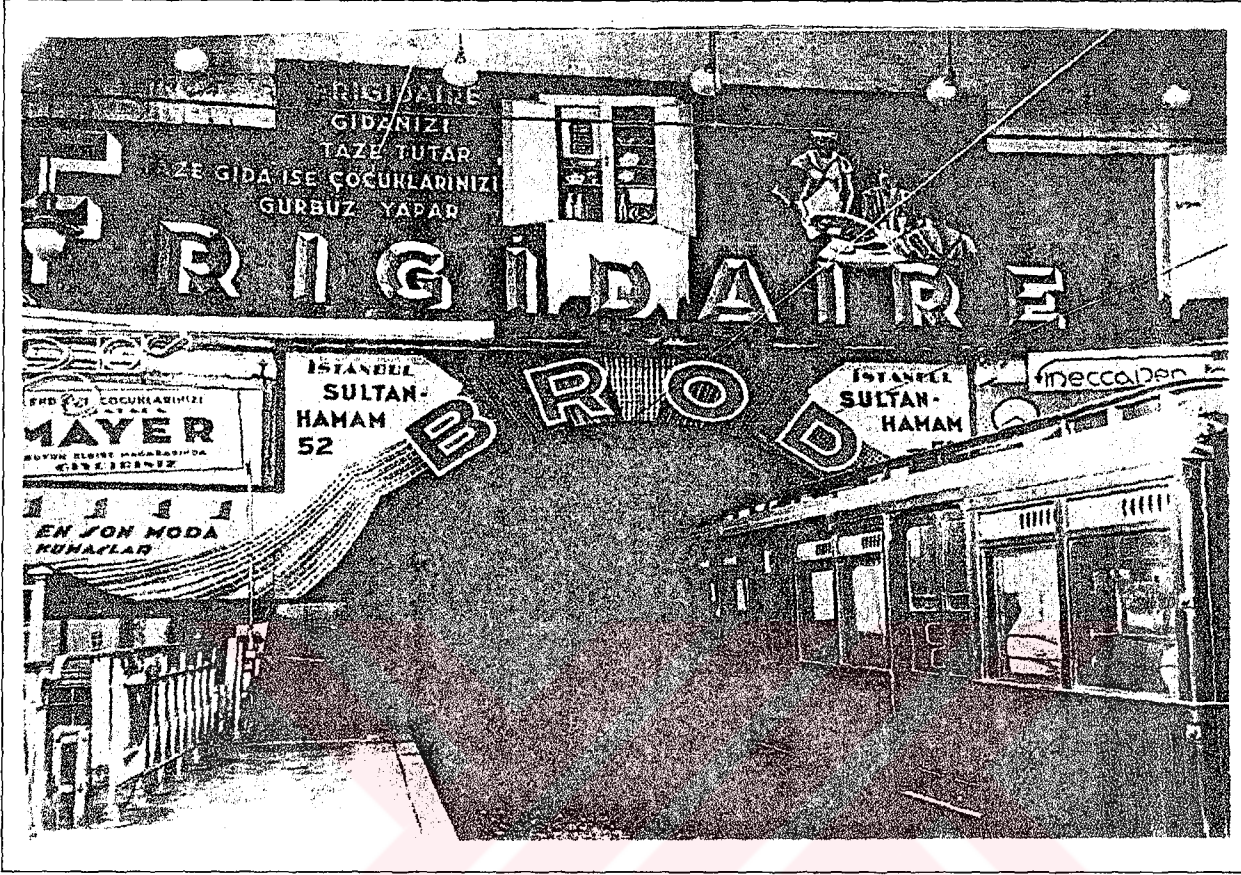
2- İstanbul' daki ikinci raylı kitle ulaşım türü tünelin yapılmasıyla gerçekleşmiştir. 1869' da Fransız mühendis Eugene Henri Gavand, Galata ile Pera arasında bir tünel yapma ve işletme imtiyazını almıştır. Boyu 554.80m. olan bu tünel 61.55m. yüksekliğe tırmanıyordu. Katar iki vagonlu oluşuyordu ve ilki yolcu, ikincisi de yük, hayvan ve hatta atlı araba taşıyacaktı. Galata ve Pera bağlantısını kuran 'Yüksek Kaldırım' da günde ortalama 40.000 kişilik yaya akımı vardı. Bu projeyi gerçekleştirmek için, 1872' de merkezi Londra' da olan *Dersaadet Mülhakatından Galata ve Beyoğlu Beyninde Tahtelarz Demiryolu Şirketi* kuruldu. Tünel 1875 Haziranından itibaren kullanıma açıldı (Tekeli,1992,s.20). Fotoğraf 5.6' da eski Tünel girişi görülmektedir.

3- 1870' li yılların kent ulaşımına getirdiği üçüncü raylı sistem demiryolu olmuştur. Yine 1869 yılında İstanbul' un Avrupa ile demiryolu bağlantısını sağlamak amacıyla Baron Hirsch şirketiyle bir imtiyazlı sözleşme yapılmıştır. 1872 yılı Temmuzunda Sirkeci'den Hadımköy' e kadar olan banliyö hattı Rumeli Demiryolları Şirketi' nce işletmeye açılmış bulunuyordu. Daha sonra Yeşilköy' e kadar çift hat haline getirilen bu banliyö hattında 1927 yılında günde ortalama 11.800 kişi taşınmaktaydı.

Anadolu yakasında demiryolunu Rumeli deneyiminden hoşnut kalmayan Hükümet kendisi gerçekleştirmiş, 1871-1873 yılları arasında 91 km. lik Haydarpaşa-İzmit hattını, 1872' de de Haydarpaşa-Pendik hattını yapmıştır

1920' li yılların sonunda, Osmanlı zamana kadar İstanbul' un kent içi ulaşımının büyük ölçekli raylı ulaşım ve deniz taşımacılığı kurumlarına bırakılmış olması nedeniyle, kentin

deniz kıyısı ve raylı hatlar boyunca, bantlar halinde geliştiği görülmektedir (Tekeli, 1992, s.20).

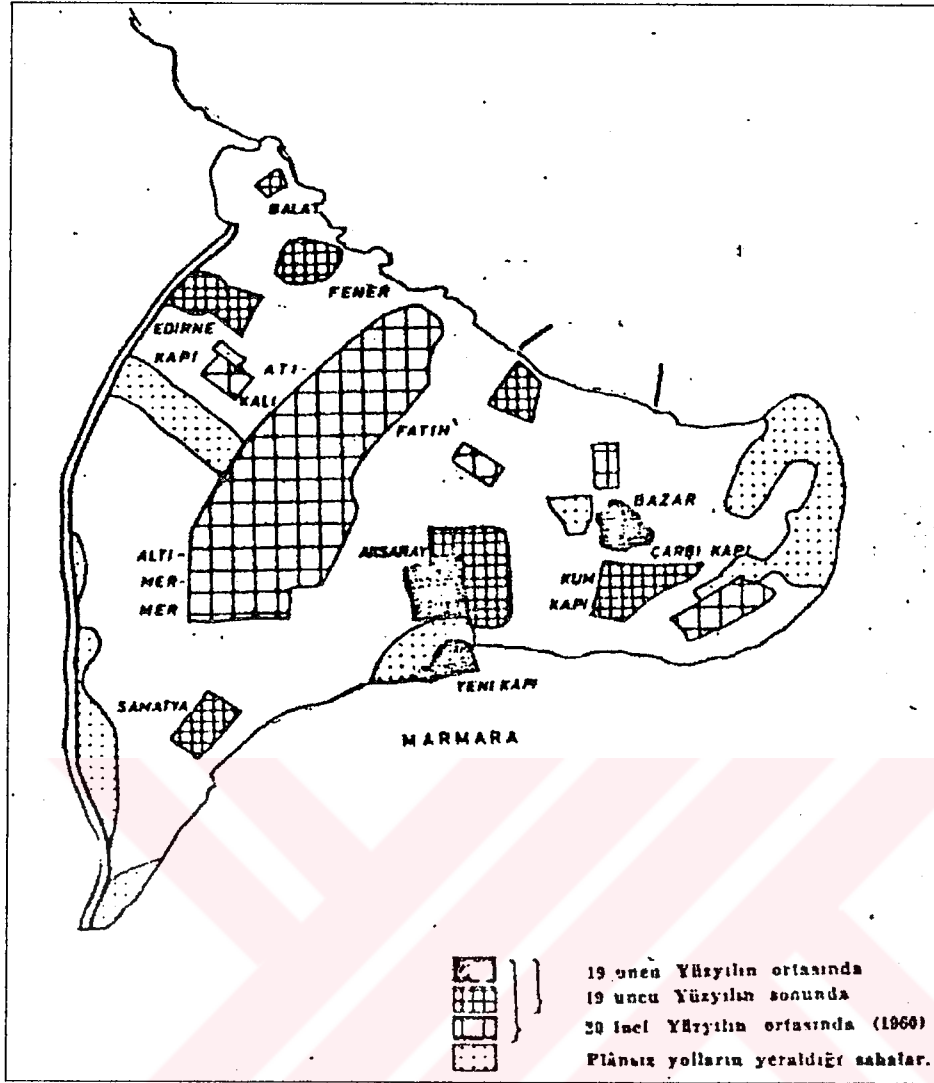

Fotoğraf 5.7 Eski tünel girişi (tarih yok) , Gökhan Akçura Arşivi (Yayla, 1994, s.30).

5.2.3 Yangınlar

Bizans döneminde de sık sık yangınlar geçiren İstanbul, Osmanlılarla birlikte nüfusun çoğalması, meydan ve sokakların daralarak ahşap konut alanlarının yoğunlaşması nedeniyle bu dönemde yangınların arttığı görülmüştür (Yavuz, 1979, s:81)

19. yüzyılın İtalyan gezginlerinden Edmondo de Amicis İstanbul sakinlerinin bu afet karşısındaki aczini ve ıstırabını şöyle anlatır: “İstanbul sakinleri için yangın kelimesi her türlü belayı ifade eder. ‘Yangın var!’ feryadı ise tüyleri diken diken edici, korkunç, meşum, duyanı yeise gark eden bir feryattır ki bütün şehir iliklerinde hisseder ve insanlar Allah’ ın gazabının haberini almışlarcasına sokaklara akarlar” (De Amicis, 1892,2,s:98).

Harita 5.4 19. ve 20. yüzyıl da tarihi yarımada yangın bölgeleri (Kılınçaslan, 1981, s. 202)

Ergin (1914- 1922)*, Osmanlı dönemi yangınlarını üç ayrı dönemde incelemiştir.

1- İlk evre kentin Türklerce alınışından, 1853' e kadarki 400 yıllık bölümdür ki edinilen bilgilere göre bu dönemdeki ilk önemli yangın 1633' te Cibali de sur dışında çıkıp, poyraz nedeniyle sur içine doğru hızla yayılarak, Kazlıçeşme, Fatih, Saraçhane yörelerine kadar büyük bir alanı yok etmiştir. Bu dönemde irili ufaklı 109 yangın saptanmıştır. En çok yanan bölgelerin Hocapaşa ve Cibali olduğu, Cibali' nin 8 kez, Hocapaşa' nın 7 kez yangın geçirdiği anlaşılmaktadır.

Kentin büyük bölümlerini her yıl yok eden yangınların önlenmesi amacıyla bir dizi önlemler alınmaya çalışılmış, bu amaçla 1717' de kentin çeşitli yerlerine tulumbacılar

* Ergin, O. N., 1914-1922, Mecelle-i Umur-u Belediye, 5 cilt, İstanbul, s:1209-1316'dan aktaran: Çelik, 1998, s:43-54

yerleştirilmiş, bundan iki yıl sonra tulumbacılar ocağı kurulmuş, 1817 yılında ahşap yapılar arasına kagir duvarlar yapılması için bir karar çıkarılmış, yangınları gözlemek için Galata ve İcadiye kulelerinden yararlanılmıştır .

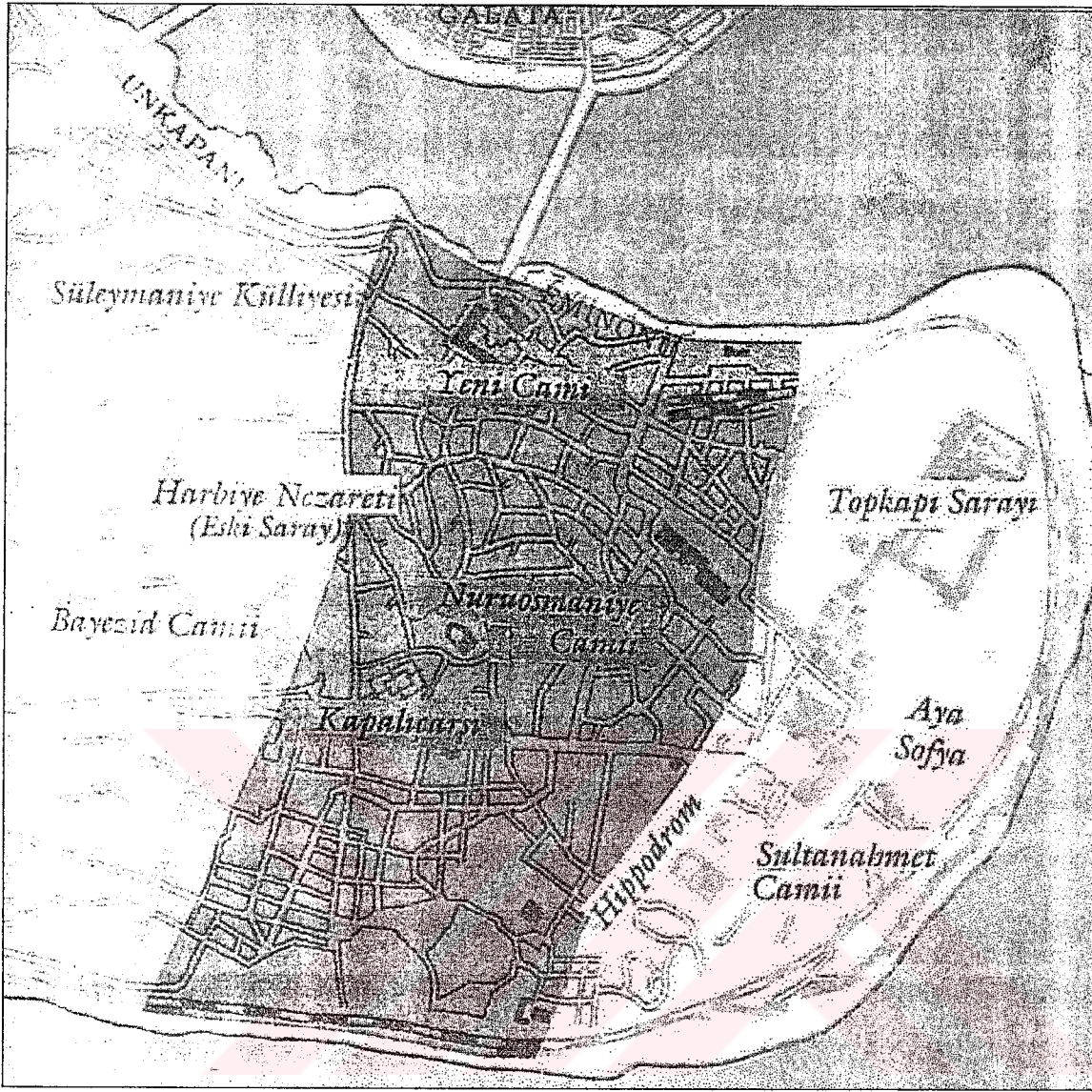
2-1852-1908 arasını kapsayan ikinci dönemde yangınların arttığı, 400 yıllık birinci dönemde 109 yangın görülmüşken, bu dönemde 229 yangın çıkmış ev yaklaşık 25.000 konut ve işyeri yanmıştır. Bu dönemin en önemli yangınları 1864' te* Hoca Paşa da çıkmış, Sirkeci, Cağaloğlu, Sultanahmet, Kadırga, Nişanca, Beyazıt ve Gedikpaşa yörelerinde toplam 2910 yapı yok olmuş, 1870 te Beyoğlu' nda çıkan yangında ise Taksim den Galata Kulesine kadar tüm Beyoğlu' nda 3000 konut ve işyeri yanmıştır.Harita 5.5' te Hoca Paşa yangınından etkilenen alan işaret edilmiştir.

Tarlabası, Taksim, İstiklal Caddesi ve Galatasaray' da hasara neden olan yangın sonrası yapılan plan, bölge topografyası dikkate alınmadığından ve yolların geniş tutulması nedeniyle arsanın küçüleceğini düşünen mal sahiplerin şiddetli itirazlarına maruz kalmıştı ve uzun sürüp, pahalıya mal olacak planın bölge sakinlerinin hayatlarını aksatacağı için eleştiriliyordu. Tüm bunlardan ötürü hükümet bu projeden vazgeçip sadece, sakinlerin önerdiği caddeler yeniden yapıldı(Çelik, 1998, s: 54).

Harita 5.6' da 1870 Pera yangınının yayıldığı alan görülmektedir.

Batı etkilerinin en yoğun olduğu yıllarda meydana gelen Hoca Paşa yangınının kent için olumlu bir yanı olmuş, yangın yerlerinin yeniden düzenlenmesi için gösterilen çabalar İstanbul' da ilk büyük ölçekli kent planlama eylemlerini oluşturmuştur. Fuat Paşa' nın girişimleriyle kurulan 'İslahat-ı Tarik Komisyonu' nun çalışmaları sonucunda Divanyolu, Bab-ı Ali, Mahmudiye ve Cağaloğlu caddeleri açılmış yangın yerleri yeniden yerleşime açılırken batıdan aktarılan bir anlayışla, dik açıyla kesişen sokaklardan oluşan ızgara plan yöntemi kullanılmıştır.Böylece topografyaya daha uygun ancak yangına daha fazla olanak tanıyan eski plan düzeni ve çıkmaz sokaklar yok edilmiş , bunun sonucunda buralarda yüzyıllardır oturmakta olan Müslüman ailelerin geleneklerine aykırı , dışa dönük yaşama uygun bir yerleşme düzeninin ortaya çıktığı görülmüştür (Yavuz ,1979 , s:81).

* Çelik (1998), bu tarihi, 1865 olarak vermiştir.

Harita5.5 1864 Hoca paşa yangınından etkilenen alan (Çelik, 1998, s.47)

Harita 5.6 1870' teki Pera yangınının yayıldığı alan (Çelik, 1998)

İstanbul' da ilk ızgara plan uygulamasını 1855 yılında 'İstanbul Ebniye İdaresi' başına getirilen Luigi Asturari, 1854 Laleli-Aksaray yangın yeri için 1856 da yapmıştır. Asturari bundan sonra da irili ufaklı bir çok yangın yeri için plan hazırlamış, 1863 te İtalya' ya döndüğünden, Hocaşaya yangın yeri haritaları yardımcısı Esseyid Mehmet Efendi başkanlığında Mühendishane-i Berri-i Hümayün öğrencilerince hazırlanmıştır .

Bu dönemde yangınların sıklaşmasını, nüfus artması sonucu tüm boş alanların yapılaşarak kentsel dokunun iyice sıklaşmasına, yüzyılın ikinci yarısından itibaren gazocağı, gaz lambası gibi aygıtların çoğalmasına ve bunların sık sık kazalara neden olmalarına bağlayabiliriz (Yavuz ,1979 , s:81) . Fotoğraf 5.8' de görülen Osmanlı sokağı, dokusunun sıklığı ve ahşap binaların birbirlerine yakınlığı ile yangınların ne denli hızlı yayılabileceğini göstermektedir.

Fotoğraf 5.8 Osmanlı sokak dokusu (Gürpınar, 1998, s.111)

Ergin (1922), bu dönemde alınan tüm önlemlere rağmen II. Meşrutiyet yıllarında da yangınların kente verdikleri zararın artarak devam ettiğini belirtmektedir. 1908-1921 yılları arasında 13 yılı kapsayan dönemde 79 yangında toplam 21.579 yapı yanmış, özellikle 31 Mayıs 1918'de Cibali'den başlayarak Fatih ve Altımermer yörelerine yayılan yangında 7500 yapı ortadan kalkmıştır.

I. Dünya savaşını son dönemlerine rastlayan bu yangın, savaşta kaybedilen yerlerden gelen göçmenlerle nüfusu iyice artmakta olan kent için büyük şanssızlık olmuş, barınma sorunu çözümü güç boyutlara ulaşmış, yanan yapıların yerine yenilerini koymak kısa sürede

gerçekleştirilemediğinden, İstanbul uzun yıllar harabe görünümünü korumuştur (Yavuz, 1979, s:81).

1840' lardan sonraki yangınları önlemek için yapılan köklü çözüm arayışları kent tasarımında yeni anlayışlara yol açmıştır. Yeni planlanan semtlerin özellikleri, yangın yerinin büyüklüğüne, topografyasına, konumuna göre değişiklikler gösteriyordu. Yanan bölge büyük ve prestijli bir semtse yeniden inşası başlı başına bir yenileşme projesi oluyor ve çevresini de kapsıyordu. Bölgede anıt vs. gibi bir odak noktası bulunuyorsa, yeni mahalleden eskisine oranla daha geniş bir ana cadde geçiriliyor, daha mütevazı mahalleler ise kolayca ızgara planına sokuluyordu (Çelik, 1998, s:44). Kısacası bu semtler *tıpkı bir Phöniks gibi küller içinden daha şık ve modern görünüşleriyle fıskırıyorlardı* . (Dethier,1980,s.76)

Kent planlamasının gündeme gelmesinde ve batı anlamda planlar hazırlanıp ortaya konmasında yangınların büyük rolü vardır ancak bir de olayın sosyal boyutu vardır ki Yavuz bu konuya şöyle değinmiştir:

Kentin içinde büyük alanları yok eden yangınlar, özellikle 19. yüzyıl sonunda ve 20. yüzyıl başında yoğunlaşarak konut stoklarını eritmiş, bu arada Balkan savaşları ve I. Dünya savaşı nedeniyle başlayan büyük göç İstanbul' daki konut sıkıntısını doruğa ulaştırmıştır. Gerileyen ekonomik durum yitirilen konutların yerlerine yeniden yapımını güçleştirmiş, yapım gereçlerinin karşılanmasındaki güçlükler karaborsayı körüklemiş, felaketin vurduğu insanlardan bir bölümü kentin başka semtlerine yerleşirlerken, gelirleri böyle bir göçe izin vermeyen düşük gelirli ailelerin uzun süreler yangından kurtulan yapıların bodrumlarına, bazı kamu yapılarına sığınmak zorunda kaldıkları, medrese ve okul gibi kagir yapıları oda oda paylaştıkları görülmüştür. Saray ve çevresinde, Beyoğlu ve Beşiktaş yörelerinde sürdürülen, batının toplumsal kurallarına daha uygun , dışa dönük yaşam biçimine karşılık, surlar içinde yaşayan ve genellikle geleneklerine bağlı ve daha tutucu olan kesimin de zorunluluklar karşısında kendilerini toplu yaşantının koşullarına alıştırmak zorunda kaldıkları anlaşılmaktadır (Yavuz, 1979, s:80- 82).

Yangın sonrası düzenlenen alanlarda yeni kent tasarımları uygulanmaya çalışılmış, böylece büyük yangınlar kent dokusundaki değişiklikleri belirleyen başlıca etkenler haline gelmişlerdir. Yangınlar sonrasında alınan önlemler ve oluşturulan yeni kuruluşlar, kentin imar faaliyetleri, yeni yapılaşma, yeni konut düzeni açısından belirleyici tanımlar ortaya koymuşlardır (Akın, 1998, s.293).

1864' te 2910 binayı yakan Hoca paşa yangının ardından, bu sahayı düzenlemek amacıyla *Islahat-ı Turuk Komisyonu*, bir çeşit imar komisyonu niteliğinde kurulmuştur. Komisyonun da zorlamasıyla, 1848 tarihli Ebniye Nizamnamesi kaldırılarak, daha gelişmiş, kentin fiziki görünümünü düzenleme kaygıları taşıyan 1864 tarihli Turuk ve Ebniye Nizamnamesi çıkarılmıştır.(Tekeli, 1985, s.886).

Yangınlardan sonra gerek arsalarda, gerekse işçi ücretlerinde büyük fiyat artışları olmuştur. Bu nedenle fiyat dengelemeleri yapılarak her meslekteki işçinin gündeliğinin saptanmış olduğu ve söz konusu fiyatların dökümü, 24 Ekim 1848 tarihli *Journal de Constantinople*' da belirtilmiştir (Akın, 1998, s.30).

5.2.4 Kanun ve Nizamnameler

1840' lardan önce yangınların gerektirdiği yeniden inşa faaliyetleri önceden var olan düzen uyarınca yapılmaktaydı. Tahribata uğrayan bölgeler daha önce nasılsa öyle yapılmaya çalışılırdı. 1840' lardan sonra, yangınları önlemek üzere köklü çözüm arayışları, çağdaşlaşma şevkiyle birleşerek, kent tasarımı yeni bir anlayışa yol açtı. Her yangın yeri kente verilecek resmi biçimlerin denendiği bir sahne haline geldi (Çelik , 1998 ,s:45).

Denel (1982), batılılaşma sürecinde İstanbul' da dış mekanlarda değişime yön veren kanun ve yönetmelikleri incelemiş, bu incelemenin sonuçlarını görsel orantılar şeklinde tablolarda toplamıştır. İnşaat işleriyle ilgili ve dış mekanların şekillenişini etkileyen fermanlar, kanunlar ve yönetmelikler şu konuları içermektedir: 1- İnşaat işlerini yürütme ve denetleme örgütleri 2- yol yapım ve onarımı, 3-bina yükseklikleri ,4-sokak genişlikleri, 5-malzeme seçimi .

Bina yüksekliklerini belirleyici kanunlar malzeme farklılaşmasına ve kültürel-etnik köken ayrımına göre sınıflandırılabilir. Etnik köken ayrımına göre konut yüksekliklerini belirleyen kanunlar ve getirdikleri kısıtlamaların tarihsel sıralaması Tablo 5.3' teki gibidir. Tanzimat'tan önce etnik ve dini kökene göre belirlenmiş olan kat yüksekliklerinin, Tanzimat'tan sonra malzeme farklılaşmasına göre belirlenmiş olduğu görülmektedir.

Çizelge 5.3 Çeşitli dönemlere ait fermanlara göre konut yükseklikleri ve getirdikleri kısıtlamaların tarihsel sıralaması . (Soygeniş,1995, s:85).

1725 tarihli hüküm	Müslüman konutları	12 zira (9 m.)
	Gayrimüslim konutları	9 zira (7m.)
1818 tarihli ferman	Müslüman konutları	14 zira (10.4 m.)
	Gayrimüslim konutları	12 zira (9m)
	Azınlıkların konutları	10 zira (7.5 m.)
1827 tarihli hüküm	Müslüman konutları	14 zira (10.5 m.)
	Azınlıkların konutları	12 zira (9m.)

Kent planlaması ve inşaat faaliyetlerini düzenleyen ilk nizamname 1848 de hazırlandı. 1848 ile 1882 yılları arsında başlıca 6 nizamname çıkarılmıştır.

- 1- 1848 Ebniye Nizamnamesi,
- 2- 1858 Sokaklara Dair Nizamname
- 3- 1863 Turuk ve Ebniye Nizamnamesi*
- 4- 1875 İstanbul Belde-i Selase’ de Yapılacak Ebniyenin Suret-i İnşaiyesine dair Nizamname
- 5- 1877 Dersaadet Belediye Kanunu
- 6- 1882 Ebniye Kanunu**

Sadece ulaşım kolaylığını ön plana alan 1848 ve 1863 nizamnameleri, sokakların yoğunluk ve ı ışık açısından niteliğine fazla eğilmedi. Böylelikle yapı yükseklikleri sırf yapı malzemelerine göre belirleniyor, tuğla ve taş yapılar ahşap binalardan daha yüksek oluyordu.(Çelik, 1998 ,s:42)

* Denel (1982), bu tarihi 1864 olarak belirtmiştir.Ayrıca 1849 tarihli 2. EbniyeNizamnamesinde : Ahşap yapılar 10.5 m , kagir yapılar 15 m. olarak belirtilmiştir. (Soygeniş, 1995, s:85)

** Denel (1982), bu tarihi 1883 olarak belirtmiştir.

5.2.4.1 1848 Ebniye Nizamnamesi

Bu nizamnamede kagir yapıların teknik avantajları tanımlanıyor, kagir yapılar ‘tam kagir’ veya ‘nim kagir’ (yarı kagir) olarak sınıflandırılıyordu. Tam ve yarı kagir olarak tanımlanmalarını ise kullanılan kiriş ve çatı malzemesi belirliyordu. Tam kagir binalarda kiriş ve çatılarda demir veya bakır kullanılıyor, yarı kagir binalarda ise bu kısımlarda kullanılan malzeme ahşap oluyordu (Çelik ,1998, s:42-45) .

Çizelge 5.4 1848 Ebniye Nizamnamesine göre sokak genişlikleri ve azami kat yükseklikleri (Çelik ,1998, s:42-45) .

Büyük Caddeler	7.60m.
Adi Caddeler	6.00m.
Sair sokaklar	4.50m.
Ahşap binalar (azami)	16.70m.
Kagir binalar (azami)	22.80m.

5.2.4.2 1858 Sokaklara Dair Nizamname

1856 Aksaray yangınının ardından İstanbul’ un tarihinde ilk kez, yangın yerinin sistematik bir haritası çıkarılmış ve alternatif bir kent tasarımı projesi çıkarılarak uygulamaya konulmuştur (Çelik,1998, s.45).Bu konuda çıkarılan irade-i seniyye, planda aranan vasıfları sıralayarak yeni düzene göre geniş ve düz caddelerin yapımını ön görüyordu. Bölgenin yeniden imarı ile görevlendirilen İtalyan mimar Luigi Storari, Unkapanı’ ndan Yenikapı’ ya uzanan doğu-batı ekseniiyle, doğu-batı ekseninin oluşturan Divanyolu’ nun uzantısı olan Aksaray Caddesini ana arterler olarak alıp, onları genişletip düzeltmiş, kavşakları belirginleştirmiştir. Her ne kadar bu yeni kavşak batılı anlamda bir meydan olmamışsa da *Journal de Constantinople* 3 Ocak 1856 tarihli baskısında buradan ‘güzel bir meydan’ (belle place) olarak söz etmiştir.*

Çizelge 5.5 1856 Aksaray yangını sonrası yeni sokak genişlikleri

Aksaray Caddesi	9.50 m
1. Sınıf sokaklar	7.60 m.
2. Sınıf sokaklar	6.00 m.

* 3 Ocak 1856 tarihli *Journal de Constantinople*’ den aktaran: Çelik, 1998, s.46.

Aksaray Caddesi' nin önemini vurgulamak için diğer sokaklar caddeye göre hizaya getirilmeye çalışılmış,birbirini dik açıyla kesen bir örnek bloklar oluşturulamamışsa da yangın öncesinin çıkmaz sokakları yok edilmiş, ikametgah alanı ölçeği fazla değiştirilmemişti (Çelik, 1998, s.46).

5.2.4.3 1863 Turuk ve Ebniye Nizamnamesi

1863 nizamnamesinde cadde ve sokak genişlikleri yeniden ele alınmış, ayrıca bu nizamnamede nüfus yoğunluğunu önleyici bir önlem olarak kat yükseklikleri düşürülmüştür fakat bu karar rantın çok yüksek olduğu Pera için fazla katı bulunmuş, Altıncı Daire' nin Fen İşleri Dairesi bu bölgede irtifa hadlerinin birkaç metre daha yükseltilebileceğini savunmuş ve Nafia Komisyonu bunu kabul ederek, sadece Altıncı Daire için geçerli olacak yeni kat yüksekliği belirlemiştir (Çelik , 1998,s:43).

Sokakların sınıflandırılması çalışmalarıyla birlikte tüm yeni yapılaşmaların önceden belirlenmiş planlara uygunluğunu öngören yeni kurallar getirildi. Mesela boş bir arsaya yapılaşmak isteyen şirket veya şahsın hükümetin onayına sunacağı proje 'menfaat-ı umumiye' açısından değerlendirilecekti. Yangın geçiren mahalleler bir plan uyarınca düzenlenecek, sokak genişletilmesi için istimlak gerektiğinde, sokağın iki yanından da eşit oranda ev yıkılacaktı. Mal sahiplerine temyiz hakkı tanınmıyor ve mülklerinin çalışmaların öngördüğü parçasını bağışlamaları bekleniyordu. Yeniden düzenlenen mahallelerde bina sahiplerine eski mülklerinin değerince hisseler verilecekti (Çelik,1998, s:43) .

Büyük caddeler	11.50m.
1. sınıf sokaklar	11.00m.
2. sınıf sokaklar	9.00m.
3. sınıf sokaklar	7.50m.
4. sınıf sokaklar	6.00m.
5. sınıf (çıkma) sokakla	4.50m.
Ahşap binalar (azami)	10.60m.
Kagir binalar (azami)	15.20m.

Tablo 5.6 1863 Turuk ve ebniye Nizamnamesine göre sokak genişlikleri ve azami kat yükseklikleri .

Ahşap binalar (azami)	12.20m.
Kagir binalar (azami)	18.20m.

Çizelge 5.7 Sadece Altıncı Daire' ye mahsus olan azami kat yükseklikleri (Çelik , 1998, s: 43)

Turuk ve Ebniye nizamnamesi tüm yapıların kare (murabba) veya dikdörtgen (müstatil) bloklar halinde gerçekleştirilmesini öngörmüştü. Böylelikle kent planlamasında görülmek istenen geometri kanunlara geçirilmiş oldu. 1864' te hükümetin bir kararıyla başkentteki bütün binaların taş veya tuğladan yapılması şart koşuyor, maddi imkanı kagir inşaata yetmeyenlerin, yangınların yayılmasına izin vermemek için ahşap binalar arasına tuğla duvar örmesi şartıyla , ahşap bina yapmasına izin veriliyordu (Çelik,1998, s:44).

5.2.4.4 1875 İstanbul Belde-i Selase' de Yapılacak Ebniyenin Suret-i İnşaiyesine dair Nizamname

Bu nizamnameye göre başkent ana ve tali bölgeler olarak ikiye ayrılmış, ana bölgelerde kesinlikle ahşap bina yapımı yasaklanırken, tali bölgelerde tali yangın duvarı yapılması ön koşuluyla bazen izin veriliyordu (Çelik,1998, s:44).

Bunlara ilaveten bazı bölgelerde binaların bağdadi ile kaplanması, çatılarda kiremit altına yanmaz maddeler konması gerekliliği getirilmiş, bütün bölgelerde de ahşap binaların dış kaplamalarının onarımı sırasında bağdadiye dönüştürülmesi kabul edilmiştir (Alsaç, 1958).

5.2.4.5 1877 Dersaadet Belediye Kanunu

Kentin daha yoğun ve prestijli bölgelerinde kagir inşaatı şart koşarak bu bölgelerdeki yangın tehlikesini azaltma mantığı güden 1875 kanununun ardından, 1877 kanunuyla ana bölgeler İstanbul yarımadasının Unkapanı-Aksaray eksenine kadar doğu kısmı, Şişli, Pera' da Cadde-i Kebir bölgesi ve Azapkapı' dan Ortaköy' e kadar uzanan kıyı şeridi olarak belirlendi (Çelik, 1998, s:44).

5.2.4.6 1882 Ebniye Kanunu

Sadece ulaşım kolaylığını ön plana alarak sokakların yoğunluk ve ı ışık açısından niteliğine fazla eğilmemiş olan 1848 ve 1863 nizamnameleri yapı yüksekliklerini salt yapı malzemesiyle belirliyordu. Bu sorun 1882 Ebniye Nizamnamesi' nde ele alınmış ve kat

yükseklikleri sokak genişliğine orantılı olarak belirlenmeye başlanmıştır. Buna göre yapılan düzenleme Tablo 5.8' de görüldüğü gibidir.

11.50m. genişliğindeki caddelerde ahşap bina (azami)	15.20m.
11.50m. genişliğindeki caddelerde kagir bina (azami)	22.80m.
7.60m. genişliğindeki sokakta ahşap bina (azami)	12.20m.
7.60m. genişliğindeki sokakta kagir bina (azami)	18.20m.

Tablo 5.8 1882 Ebniye Kanununa göre, bulundukları sokaklara göre binaların azami yüksekliği (Çelik, 1998, s: 40) .

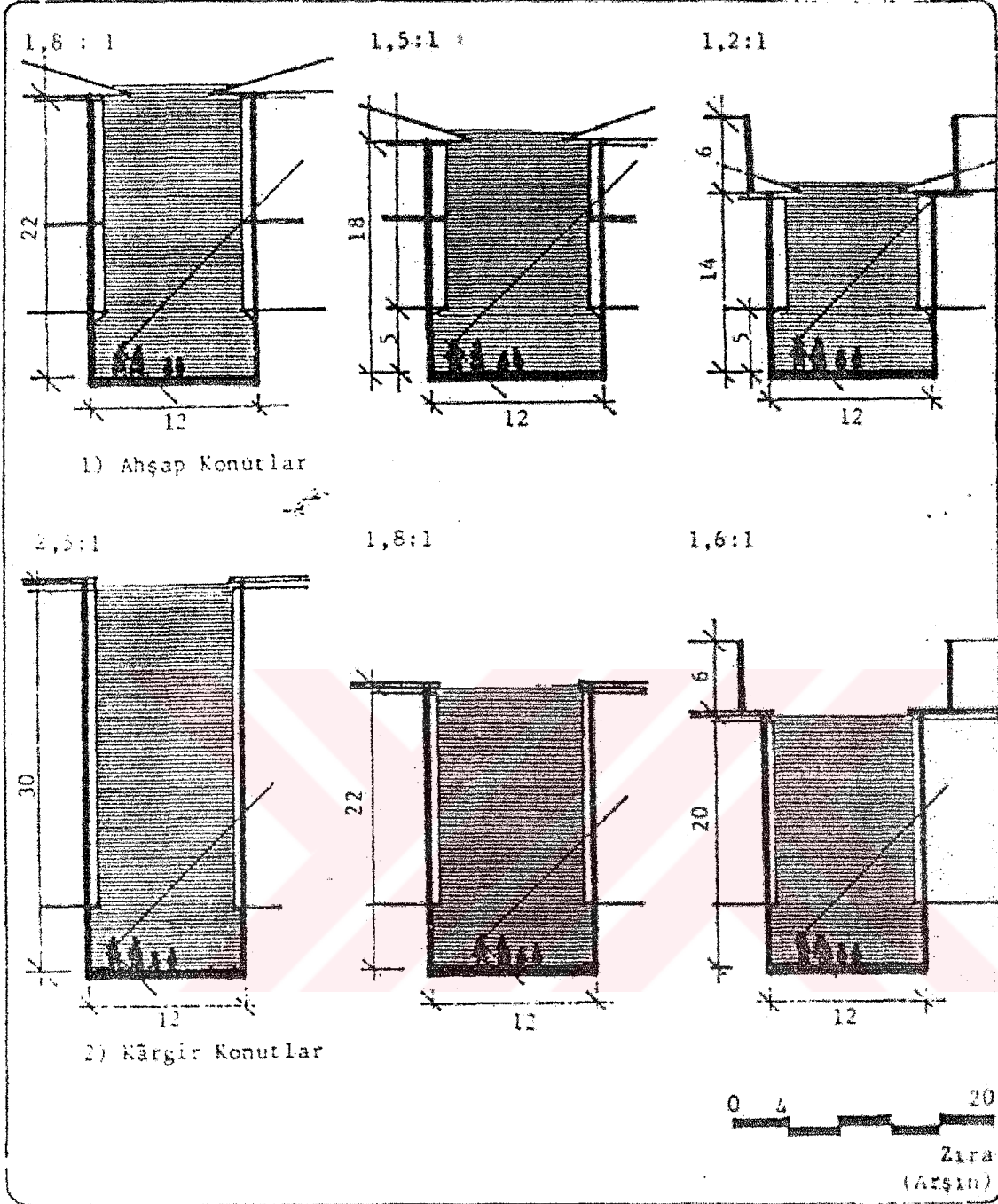
Yollar beş kısım ve çıkmazlar olarak altı sınıfa ayrılmış genişlikleri de sırayla 15m, 11m, 9m, 7.5 m, 6m, 4.5-6m. olarak sınırlandırılmıştır (Soygeniş, 1995, s:86)

1882 Ebniye Kanununa göre, üstündeki binaların en az onu yok olan herhangi bir alan ‘tarla’ kabul edilecek, yeniden parçalanıp parsellenecekti. Buna ‘usul-i cedide’ dendi (Çelik, 1998, s: 44).

1863 nizamnamesinde, yeniden düzenlenen mahallelerde bina sahiplerine eski mülklerinin değerince hisseler verilmiş, 1882 tarihli nizamnamede yolların genişletilmesiyle ilgili olarak istimlak edilebilecek arsanın yangın öncesi arsanın azami dörtte birini ($\frac{1}{4}$) aşmayacağı hükmü kabul edilmiştir (Çelik, 1998, s:44).

Alsaç (1958), 1882 tarihli nizamnameyle ilgili olarak aşağıdaki özelliklerinden bahseder. Bu nizamnameyle meydan, cami avlusu gibi açık alanların korunabilmesi için bu bölgelerde inşaat yasağı getirilmiştir. Bina çıkıntılarıyla ilgili getirdiği hükümlerle bu çıkıntıların oranları, yerden yükseklikleri, boyutları, komşuya uzaklıkları denetim altına alınmış, kat yükseklikleri belirlenen ölçülerin üzerine belli ölçüleri geçmemek kaydıyla ‘tahtaboş’ ve ‘mehtabiye’ yapılmasına izin verilmiştir. Ortak kamuya ve yardım kurumlarına ait binalar belirlenmiş, yükseklik kısıtlaması kapsamına alınmamışlardır (Soygeniş, 1995, s: 87) .

1882 tarihli Ebniye Kanunu ile değişen boyutlar Şekil 5.5’ te görülmektedir.

Şekil 5.5 Ebniye Nizamnamesiyle birlikte değişen boyutlar (Denel, 1982).

5.3 Geleneksel Konut Mimarisinde Görülen Değişimler

Türk aile yapısındaki batılılaşmanın saray ve çevresinde başladığı, giderek daha alt sosyal tabakalara indiği bilinmektedir. Dinsel törenlerin titizlikle korunmasına çalışıldığı bu dönemde, bir yandan da Batı kültürünün etkileriyle, yaşantının yavaş yavaş değiştiğini, harem-selam ayrımının sürdürülmesine karşın, batı örneğindeki tiyatronun, sofa düzeninin,

balo, konser gibi eğlencelerin saraya girdiğini, saray çevrelerinin ve soylularının bu tür yaşama ayak uydurduklarını görmekteyiz. Haliç' in kuzeyindeki yörelerde görülen bu değişime karşılık surlarla çevrili yarımada geleneklerini daha sıkı bağlı Müslüman kesim, küçük ya da büyük bahçeli tek evlerde içe dönük yaşamlarının 20. yüzyıl başlarına kadar sürdürmüşlerdir.

Sahibinin gelir düzeyini yansıtacak büyüklük ve gösterişte yapılan bu 2 –3 katlı konutların önemli bir özelliği, toplum yaşantısında kadın özgürlüklerini kısıtlayan Müslüman Osmanlı ailesinin kalabalık yapısını barındıracak biçimde planlanmış olmalarıydı. Çeşitli yaş gruplarından kişilerin sürekli olarak bir arada yaşadıkları ve hizmetkarlarla birlikte 25-30 kişiye yaklaşan bu aile birimlerinin günlük gereksinimlerin karşılayacak biçimde donanmış mutfak ve kilerler çoğunlukla giriş düzeyinde yer alır. Ailenin gelir düzeyine göre bu katta ahır ve arabalığın da bulunduğu olurdu. Yıkanma gereksinimi ise odalarda yüklükler içinde, gusülhanelerde ısıtılmış su ile giderilir, daha iyi donanmış büyük hamamlar ancak üst gelir düzeyindeki ailelerin konaklarında bulunurdu.

Çoğunlukla bir orta mekan etrafında düzenlenen üst kat odaları ailenin daha küçük bölümlerini barındırdıklarından bunlar günlük yaşamın tüm gereksinimlerini karşılayacak biçimde donanır ve çok maksatlı olarak kullanılırlardı. Ailenin tüm bireylerinin bir arada bulundukları yer ise genellikle orta mekan olurdu. Konutlarda yemek pişirmek için ocak, maltız, mangal ve daha sonraları gaz ocağı gibi araçlar kullanıldığı, bunlarda odun , odun kömürü ve gaz yakıldığı bilinmektedir. Aydınlatma için ise özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak batıdan getirilen gaz lambaları geçerli olmuştur (Yavuz, 1979 , s:80) .

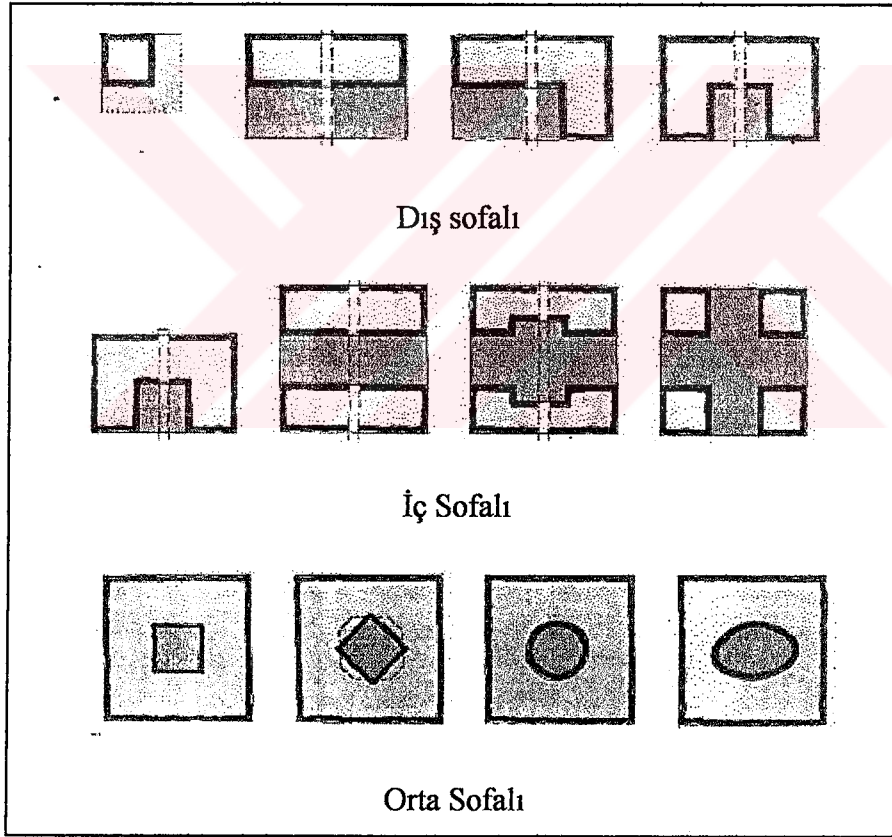
Türk evlerinde oda daima kendi başına bir varlık, bir bütündü. Bu odaları Avrupa odalarından esaslı bir şekilde ayıran bir özellik de mobilyasız olmalarıydı. İçlerinde masa, sandalye, yatak, büfe ve dolap gibi hafif veya ağır taşınabilir eşya yoktu. Her türlü kullanma ve yaşama ihtiyacı yerli yani duvara bağlı veya gömülü mobilya ile temin edilir, bunların bazıları yatak, sofra gibi kullanıldığı müddetçe yere serilirdi. Aynı odanın içinde gündüz oturulur, yemek yenir, yatılır, abdest alınır, namaz kılınırdı. Her türlü yaşama ihtiyacı bu odaların içinde giderilebilirdi.

Büyük ev ve konaklarda ise belli işlere ayrılmış odalar olurdu; daye odası, namaz odası, kitaplık gibi. Ev sahibinin sosyal veya politik statüsüne göre arz veya divan odası lüzumlu görülür, bu odaların etrafı adeta resmi daire durumuna girer, işler selamlıkta yer alan bu

bölümlerde görülürdü. Odaların ısınması ocak, peç, tandır veya mangallarla olurdu (Eldem, 1987, s:15)

Odaların birbirine bağlı veya birbirinden geçişli olmaması, Türk evinin en önemli özelliklerinden biridir. Her bir odanın sofayla ayrı bağlantısı vardır ve Avrupa evlerinden bu hususta kesin surette ayrılır. Ev tipini tayin eden sofa dış, iç ve merkezi olmak üzere üç tiptir. Şekil 5.7' de bu üç tipe ait krokiler görülmektedir.

Dış sofalar bütün uzunluklarıyla evin bir yüzünü veya köşesini işgal eder, odalar sofanın bir tarafında yer alır. İç sofalar evin ortasından geçerek oda sıralarının karşılıklı olarak ikiye böler, merkezi sofalar da evin merkezinde yer almakla beraber çıkma şeklinde eyvanlarıyla dış cepheye açılırlar. Sofalar sadece geçiş mekanı değil aynı zamanda tüm aile bireylerinin toplandıkları mekanlardır (Eldem, 1987, s:60) .

Şekil 5.7 Türk evinde odalar ve odalar arası orta alan ilişkisini gösteren kroki (Küçükerman, 1988, s.102,103)

Merdivenler sofanın önünde, içinde veya uygun bir kat mahallinde yer alırdı ve 18. yüzyıla kadar da sadece işlevsel amaçlı olarak tek kollu yapılmışlardı. 18. yüzyıldan itibaren daha geniş ve yayvan yapılarak planda daha büyük yer işgal eder olmuşlardır. Merdiven mahalli direkler veya camekanlarla çevrilip sofa içinde daha önemli bir mahal halini almışlardır. Bu

dönemde iki veya üç kollu merdivenler nadir görülmekle beraber 19. yüzyılda kesin şekillerini almışlardır.

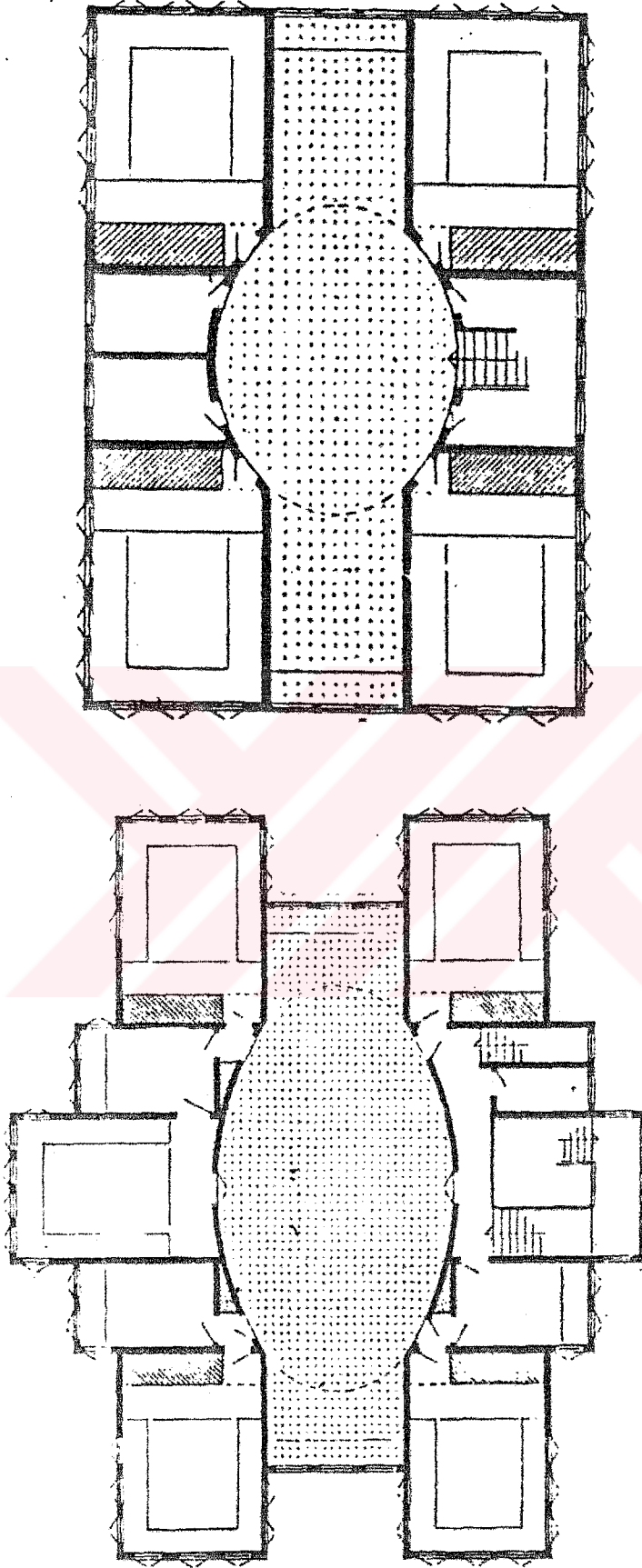
Çift kollu olarak başlayan merdiven sahanlıktan sonra tek kol halinde üst kata ulaşır ve kat sahanlığında zarif balkoncuklar bulunur, ayrıca pencereleri de iki kat yüksekliğince uzatılmıştır. Üç kollu merdivenler genellikle büyük ev ve konaklara mahsus kalmışlar ancak küçük evlerdeki merdiven mahalli de genişlemiştir. (Eldem, 1987, s:132) .

Anadolu Osmanlı konut tiplerinden bazı farklılıklar göstererek oluşan konut mimarisi, İstanbul’ da sürekli olarak kentsel doku , yakın çevre ve başkent mimarisi anlayışı ile biçimlenmiş, genelde Anadolu konutlarının plan şemaları ve biçim ilkelerine sahip ancak tümüyle ahşap konstrüksiyon kullanımı ile diğer bölgelerden ayrılan bu konutlarda batılılaşmanın ilk etkileri Avrupa mimarlık akımları formlarının ve elemanlarının kullanıldığı görsel tasarımlarda görülmüştür.

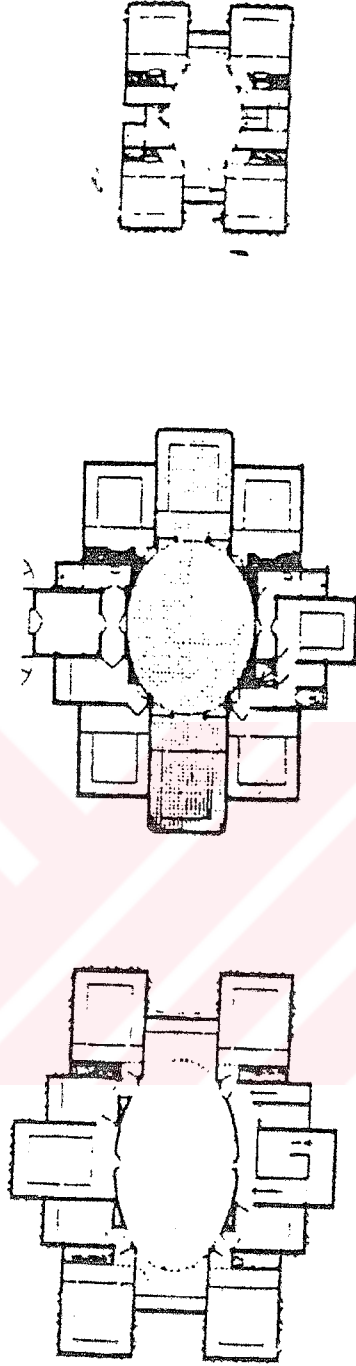
Çoğunlukla orta ve yan sofalı plan biçimlerinden meydana gelen Osmanlı konutlarında batılı biçimler plan şemalarında duvarların ve mekanların sınırlayıcı elemanlarının yuvarlatılması, oval formların oluşumu ile kendini göstermiş, diğer belirleyici öge olan merdivenin formu ve yerleştirilmesinde de batılı biçimlendirme ilkeleri etkili olmuştur. (Denel, 1982 , s:24) 19. yüzyıl oval sofalı Osmanlı konut planlarına örnek, Şekil 5.8’ de görülmektedir .

Osmanlı konutlarında özellikle İstanbul’ da ‘batılılaşma’ altındaki bu değişim plan düzenlenmesinde 19. yüzyıla dek pek sık görülmeyen, 19.yüzyılda ise karakteristik özellik haline gelen konutun aksiyel ve simetrik bir anlayışta oluşturulmasına sebep olmuş , bu etki Avrupa ülkelerinin aksiyel kompozisyonlu ve simetrik planlı saraylarına ve konut yapılarına dayandırılmıştır (Kuban ,1982 , s. 206).

1- Çoğunlukla simetrinin hakim olduğu bu konutlarda , oda grupları arasındaki eyvanlarla odaların ilişkisi değişmeye başlamış,yapıların iki yan kanadındaki eyvanlar odaya dönüştürülmesiyle ;orta sofalı ve simetrik plan tiplerinin oluşumu gözlenmiştir.Şekil 5.9 19. Yüzyıl orta sofalı Osmanlı konut planlarına örnekler görülmektedir.

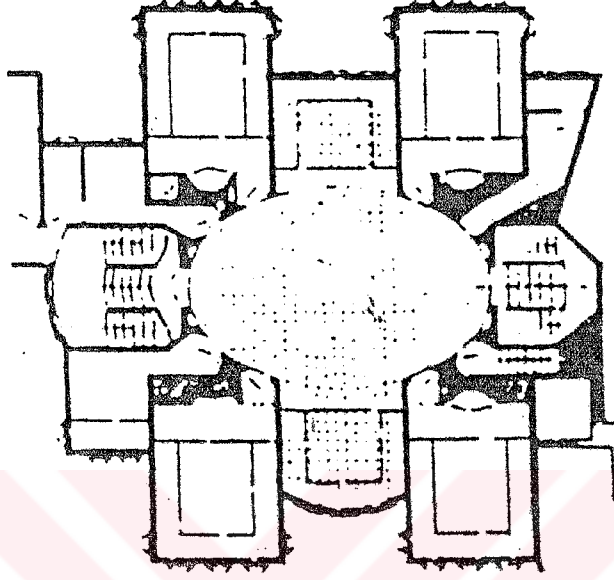
Şekil 5.8 19. yüzyıl oval sofalı Osmanlı konutları (Eldem, 1954, s.130, 147)

Şekil 5.9 19. yüzyıl orta sofalı Osmanlı konutları (Akın, 1990, s. 183)

2-Geleneksel konutlarda, merdivenin bulunduğu yer ve aldığı biçim değişime uğramış; genelde avlu kenarında ve abartısız, yalnızca fonksiyonel amaçlı merdiven, Barok etkileriyle önce yuvarlatılmış daha sonra Neo-klasik düzenler ile sert ve dik açılı biçimlenerek, orta avluya açılan galeriler etrafında oluşturulmuşlardır. Merdivenler ayrıca, 19. yüzyılda kanat kitlelerinden birinde ya da ikisinde yer alarak, orta mekan dışında da gruplanan ve plan üzerinde daha etkili olan bir diğer biçim anlayışını da getirmiş, bu tipte de yine batı etkisi,

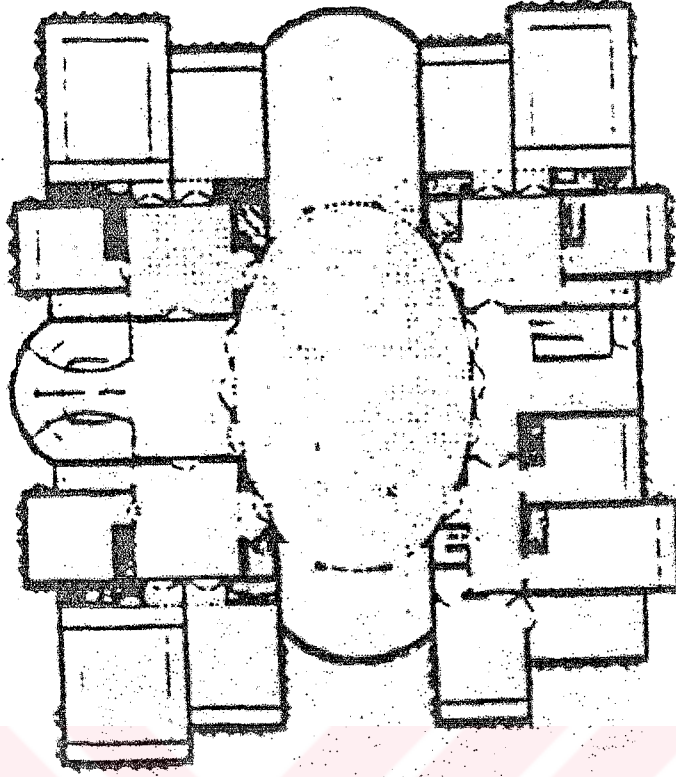
kanatlardaki merdivenler ile orta mekanın fonksiyonunun özelleştirilmesinin ve vurgulanmasının gösteriminde ve biçimlenişinde ortaya çıkmıştır. Şekil 5.10' te Sadullah Paşa Yalısı görülmektedir.

Şekil 5.10 Sadullah Paşa Yalısı, Çelgelköy, İstanbul (Eldem,1954, s. 48)

3-Bu dönemde, geleneksel Osmanlı konutlarında olduğu gibi, zemin katlarda plansızlık ve her türlü işleve uyabilecek mekan bölüntüleri ortadan kalkmış, bu katlarda kullanılacağı amaç doğrultusunda oluşturulmuş mekanlara ve tasarımda katlar arasındaki kuvvetli biçim ve kullanım farklılıklarının azaltılmasına gidilmiştir. Ana kat olan birinci katın bazı konutlarda; özellikle Boğaziçi'ndeki yalılarda; zemin katla yer değiştirdiği ve asıl kat olarak düşünülmüş olduğu görülmüştür. Konutların dış çevreyle gelişen ilişkileri tasarımda etki olmaya devam etmiştir. Şekil 5.11' de Hasip Paşa Yalısı görülmektedir.

4-Geleneksel konutların zemin kat düzeninde yer alan mutfak, depo, servis hacimleri, ahır, samanlık gibi kısımları özellikle İstanbul' da ticari faaliyete katılımları doğrultusunda dükkan kullanımlarına da açılmış ve bu bölümler, yapılarda dışarı ile direkt ilişki kurulan bölümler olmuşlardır.

Şekil 5.11 Hasip Paşa Yalısı, Beylerbeyi, İstanbul (Eldem,1954, s.165)

5-Cephelerde önce Barok, Rokoko sonraları Yunan ve Rönesans motiflerinin kullanılması geleneksel Osmanlı konutunun kendine özgü ve dış mekan etkileriyle birlikte oluşturduğu cephe düzeninde bozulmalara yol açmıştır. Zemin kat kullanımlarının yoğunlaştığı bölgelerde, pencereler geleneksel Osmanlı konutundaki mahremiyet, güvenlik olgularının ikinci plana atılarak dışa dönük bir mekan anlayışının organize ettiği gruplamalar meydana getirilmiştir.

6-Geleneksel Osmanlı konutlarının parçalı ve birbiri ile belirli uyumlar içindeki kütleleri, 19. yüzyılda daha ağır ve bütün halinde binaların tasarlanmasıyla değişmiş, kent silüetlerinde büyük ve ezici yapılar belirmiştir. Bu da Osmanlı kentlerindeki uyumlu ve belirli bir akışla devam eden kent silüetlerinde batılı formların bütünlük ve büyüklük anlayışının görülmesine yol açmıştır.

7-Dönemin konut yapılarında özellikle Boğaziçi yalılarında Yunan ve Rönesans elemanları, Osmanlı formları arka plana atılarak kullanılmıştır. Cephelerin simetri anlayışıyla tasarlanması, pencere boyutlarının klasik ebatların dışına taşması, pencere sövelerinin

farklılaşması, cephe bitimlerinde kolon kullanılması, balkonlardaki düzen farklılığı ve kolonların kullanılmaya başlanması 19. yüzyıl Boğaziçi yalılarının ana karakteri olmuştur. Cephe düzeninde Yunan motifleri olan plastırların, kornişlerin iyon, dor ve korent başlıklı kolonların, çatı bitimlerinde üçgen alınlıkların bolca kullanıldığı Boğaziçi yalılarında, Rönesans cephe geometrisi ve elemanlarının da hakim olması, dönemin batılı formlarının aynı yapılarda karışık bir cephe düzeni içerisinde gözüktüğü bir durum meydana getirmiştir. Bu hali ile 19. yüzyıl mimarlık akımlarının evrensel bir karakter taşıdığını ve çoğu mimari biçimlerde 19. yüzyıl formlarının aynı şekilde kullanıldığını göstermiştir (Eldem, 1954, s.130-147,164; Eldem, 1958, s. 50-60).

19. yüzyılda, İstanbul’ da geleneksel Osmanlı konutları plan ve cephe biçimlenişlerinde meydana gelen bu değişimler, batılı formların geleneksel Osmanlı konut anlayışı üzerindeki etkilerinin kuvvetli bir ifadesi olmuş, değişim , geleneksel konutların dışında yeni konut oluşumları ile devam ederek, 19. yüzyıl Osmanlı konut mimarisinde, konut geleneğinin farklı kavramlara bürünmesine yol açmıştır (Güncan,1993, s. 176-180).

Batılılaşma çabaları, yangınlar ve imar yönetmeliklerinin zorlamasıyla geçirilen değişimler, zamanla apartmanlaşmaya gidilmesine, geleneksel yerleşme dokusunun ve avlularda yaratılan mikro-klima konforunun yitirilmesine, iç ve dış mekanların ara mekan olmaksızın doğrudan bağlanmasına, geleneksel konutların bezeme yoğunluğu ve anlayışının değişmesine, sabit kalan yapı alanında yoğunluk arttırımı nedeniyle dış mekanların boyut ve oranlarının kontrolsüz yapılanma ile değişip anonimleşmesine neden olmuştur (Soygeniş , 1995, s: 65).

5.4 Çok Katlı Yapılaşmaya Geçiş

Çok katlı yapılaşmaya geçişte en önemli dönüşüm sanayiinin ve karmaşık iş örgütlerinin tarımdan da yalın ticaretten de daha çok önem kazanmasıyla modern sanayi toplumunun doğmasıdır. Aynı üretim ya da hizmet biriminde, aynı fabrika ya da ofiste birbirini tamamlayan, farklılaşmış, ihtisaslaşmış işlerde görev alan pek çok insan aynı bina ya da yakın mekanlarda çalışır olmuşlardır.Yeni orta tabaka diye adlandırılan bu işçi ya da memurlar aynı yörelerde yoğunlaşarak, iş yerlerine erişebilirlik bakımından aynı konumda konut talep etmişlerdir. Sanayileşmiş toplumlar bu zorlamayı 19. yüzyıl sonundan beri aynı toprakta çok birimli yapılarla; apartmanlarla çözmüştür (Kıray, 1979, s: 78) .

Posener(1982), çok katlı konut karakterinin özellikle Orta Avrupa’ da, büyük kentlere prestij kazandırması amacıyla merkezi yönetimler ve şehir yönetimlerince desteklenerek yayılmaya başladığını, 18. yüzyılda askeri lojmanlar olarak inşa edilen görkemli blokların Berlin’ de hem konut olarak elverişli bir bina stoku, hem de yenileri için bir yapı geleneği anlamına geldiğini ifade eder. Çok katlı konutlar sadece alt-orta tabakanın konut tipi olarak kalmamış, hatta *apartman konut* üst orta tabakanın, yeni şehirli nüfusun yaşam biçimini karakterize eden bir konut olarak adlandırılmıştır (Bilgin, 1992, s.27-28).

Modern sanayi toplumlarının yeni belirmiş orta tabakaların, işçi ve memurlarının konutu olan apartmanlar Türkiye’ de Osmanlı İmparatorluğunun son yüzyılı içinde batıya bağımlı iş örgütlerinde çalışanlar ve orta çaplı tüccarlaşma oluşumlarıyla ortaya çıkmıştır. Bu iki grup da özellikle gayrimüslimlerden oluşuyordu (Kıray, 1979, s: 78) .

Evden apartman tipi konuta geçiş batı dünyasında 17. yüzyıldan daha önce görülmektedir. İstanbul’ da ise bu tarihten çok daha sonra olmuştur. Her yerde olduğu gibi İstanbul’ da da apartman yapımını oluşturan etkenlerin başında nüfus gelir ama nüfus bu karmaşık olgunun tek nedeni değildir (Ünal, 1979, s: 71).

1839-1920 arasındaki ‘görelî modernleşme’ döneminde, modernleşme, erken sanayileşmiş ülkelerdeki gibi ‘sınai sektörüne’ dayanmamakta, esas olarak ‘ticaret ve finans sektörüne’ dayanmaktadır. İstanbul’ daki apartmanlaşma batıdaki örneklerine benzer koşullarda doğmuş olsa da temelde dayandığı noktalar farklıdır. Apartmanlar, batıda modern sanayi toplumunun yeni belirlenmiş orta tabakalarının, işçi ve memurlarının konutu olarak doğarken, İstanbul’ da zaten var olan üst tabaka ve yeni orta tabakaların konutu olarak yerini almıştır (Bilgin, 1996, s.475).

İlk apartmanların 19. yüzyıl sonunda İstanbul’ da Galata, Beyoğlu gibi yerlerde yapılmasının nedenini, belirli bir nüfus artışında olduğu kadar, apartman gibi çok aile barındıran çok katlı bir konutta yaşayabilecek toplumsal yapıya sahip olunmasında ve çok katlı binayı yapabilecek ekonomik ve teknik gücün bulunmasında da aramak yerinde olur (Ünal, 1979, s: 71).

Müslüman Türk kesiminde ise apartman yapımının önceleri ihtiyaçtan çok, batılılaşma hareketleri içinde gelişen taklit ve özentî duygusu ile bu toplulukların oturdukları yerlere yakın gelişme bölgelerinde, batıyla kültürel yönden yakın ve iktisadi bakımdan güçlü çevrelerde başlamış olduğu görülmektedir (Ünal, 1979, s: 72).

Kıray, ise ilk orta tabakalaşma eğiliminin batıya bağımlı iş örgütlerinde çalışanlar ve orta çaplı tüccarlaşma oluşumları ile ortaya çıktığını ve bu iki grubun da özellikle gayrimüslimlerden oluştuğunu belirtirken, önce sıra evler , sonra da apartmanlaşmanın Beyoğlu ve gayrimüslim mahallelerinde dinsel ve etnik kökenlerine bağlı olarak, bir taklit ve değerler iticiliği ile değil, orta tabakalaşmaya, şirket, banka gibi örgütlü iş yerlerinde çalışanlara ve sayılarına bağlı olarak ortaya çıkmış olduğunu belirtir (Kıray, 1979, s.78).

Kültür değişiminin İstanbul’ da evden apartmana geçiş açısından önemi büyüktür. Yaşama çevresindeki bu oluşumu etkileyen başlıca faktörler olarak batılılaşma hareketlerini, bunlara bağlı olarak yaşama biçiminde ve aile yapısındaki değişimleri, kadının toplum içindeki yerinin değişmesini gösterebiliriz. Kadın hakları üzerine ilk gelişmeler batılılaşma hareketleri içinde kadınlar için de okullar açılması ve 1. Dünya Savaşı sırasında nüfus ve ekonomik nedenlere bağlı olarak kadının çalışma hayatına girmesidir. Yasal bakımdan kadın eşitliğinin sağlanması, kaç-göçün ortadan kalkması, konut planlamasında en azından haremlik- selamlık bölümlerinin bire indirgenerek çözümlenmesi gibi bir sonuca götürmüş, dolayısıyla mahremiyet bölgelerinden görelili olarak arınmış, apartman tipi konutun İstanbul’ un Müslüman kesiminde yaygınlaşması olanağını yaratmıştır (Ünal, 1979, s: 75).

Bir ara konut çözümü olan *aile apartmanları*, Osmanlı ailesinin geniş yapısının, çekirdek aileye dönüşmesi sırasında ortaya çıkmış, önceleri iki veya üç katlı birimlerden oluşan bu yapılar daha yüksek yapılara geçişin kademelerini oluşturmuşlardır. Çok sayıda ailenin aynı merdiveni ve ayrı konut birimini paylaştığı ‘apartman’ nitelemesini 19. yüzyılın ikinci çeyreğinden sonra kullanmak daha doğrudur denebilir. Aile apartmanlarını bu tür apartmanlarla eş tutmamak gerekir. Birbirinden tam bağımsız yaşama alışkanlıklarını henüz edinmemiş, farklı kuşak aile bireylerinin birbiri üzerinde etkili olduğu, ekonomik olarak çok katlı konut yaptırmaya müsait ancak ‘henüz değişmemiş yaygın üst tabaka aileleri’ nin tercih ettikleri konut tiplerini oluşturmuşlardır (Denel, 1982, s.52).

Eski İstanbul’ da apartmanların görülmesi 1920-1922 yıllarında Harikzedegan apartmanlarıyla olmuştur. Bu binalar dışında aynı yangın yerlerindeki konut çözümleriyse kagir olmakla beraber iki, üç katlı evlerden oluşmuştur. Beyoğlu yakasındaysa apartman yapım tarihleri 1882 yılına kadar gider, Kadıköy Yeldeğirmeni’ ninde bu tarih 1909’ dur. Buna neden olarak buralarda daha çok azınlıkların, yabancı elçilik ve okul personelinin, yani batı kültürüne sahip ya da kendini yakın hissedenden kesimin yaşamasıdır. Dolayısıyla apartman yapımı buralarda başlayıp, giderek Müslüman- Türk kesimde de uygun yayılma ortamı

CHICHLI

PLAN CADASTRAL D'ASSURANCES
LEVÉ ET DESSINÉ, EN MARS 1925, PAR

g. Perittich

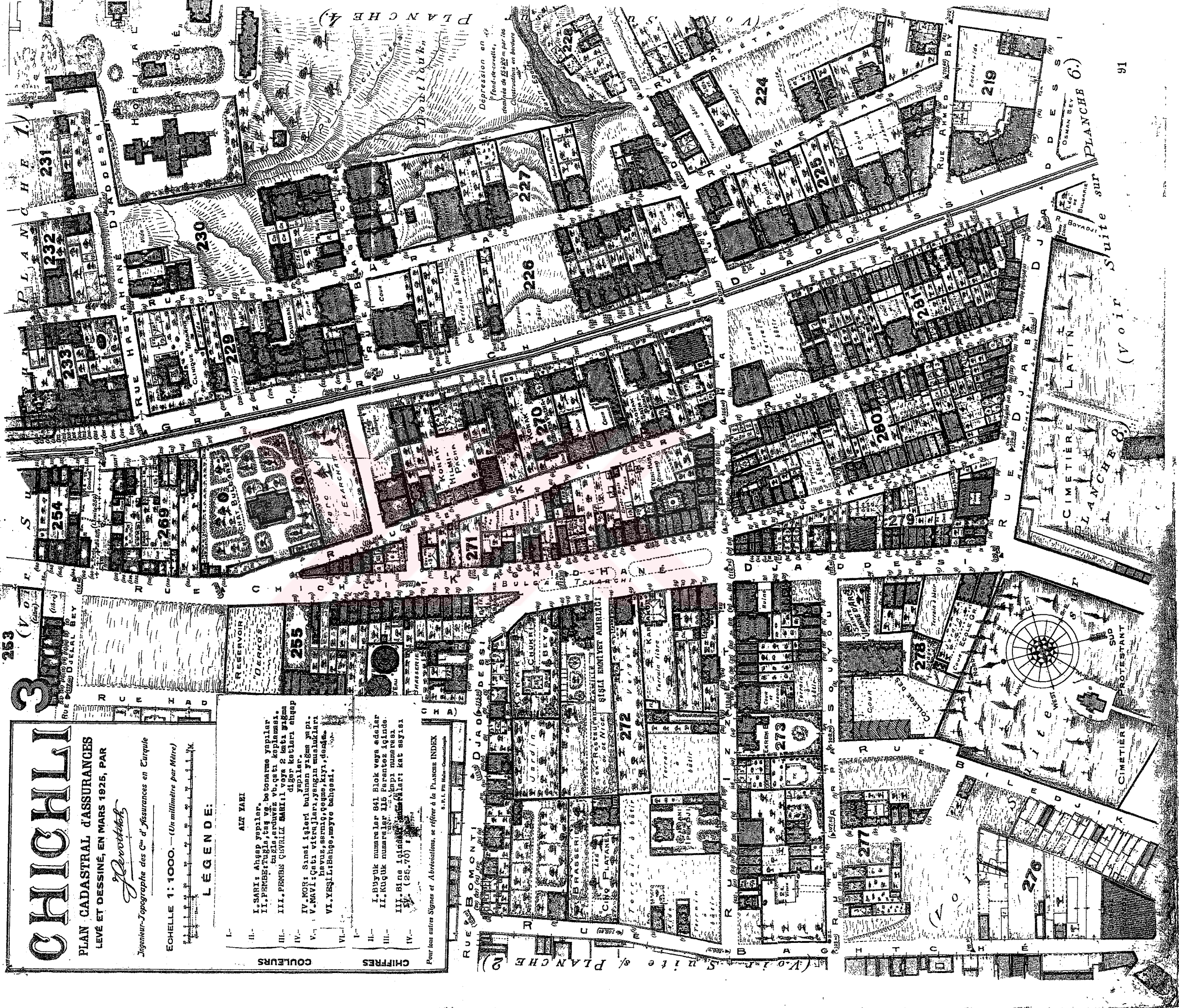
Ingénieur-Topographe des C^m d'Assurances en Turquie

ECHELLE 1:1000. — (Un millimètre par Mètre)

LÉGENDE:

COULEURS	CHIFFRES
I. SARI: Abşap yerler.	I. Büyük numara lar 841 Blok veya eşdalar
II. PEMBER: Tugla taş ve betonarme yapılar	II. Küçük numaralar 115 Parantez içinde
III. KIRMIZI: Çatı 2 katlı binalar	III. Bina içi numaralar 115 Parantez içinde
IV. YEŞİL: Çatı 1 katlı binalar	IV. Bina içi numaralar 115 Parantez içinde
V. MAVİ: Çatı 1 katlı binalar	VI. YERİLL: Bağı, mayte bahçesi.
VI. YERİLL: Bağı, mayte bahçesi.	

Pour les autres Signes et Abréviations, se référer à la PLANCHE INDEX

CONSTANTINOPLÉ

PLAN CADASTRAL D'ASSURANCES

INDEX DU SECTEUR **NORD**, (Vol. I.-12 PLANCH.)

LEVÉ ET DESSINÉ, EN 1924-5, sous les auspices des *Autorités urbaines*,

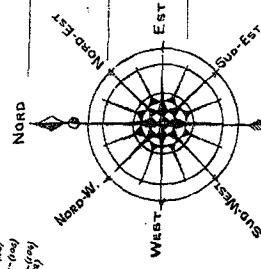
par *Pervititch*

Ingénieur-Topographe des C^{ms} d'Assurances en Turquie.

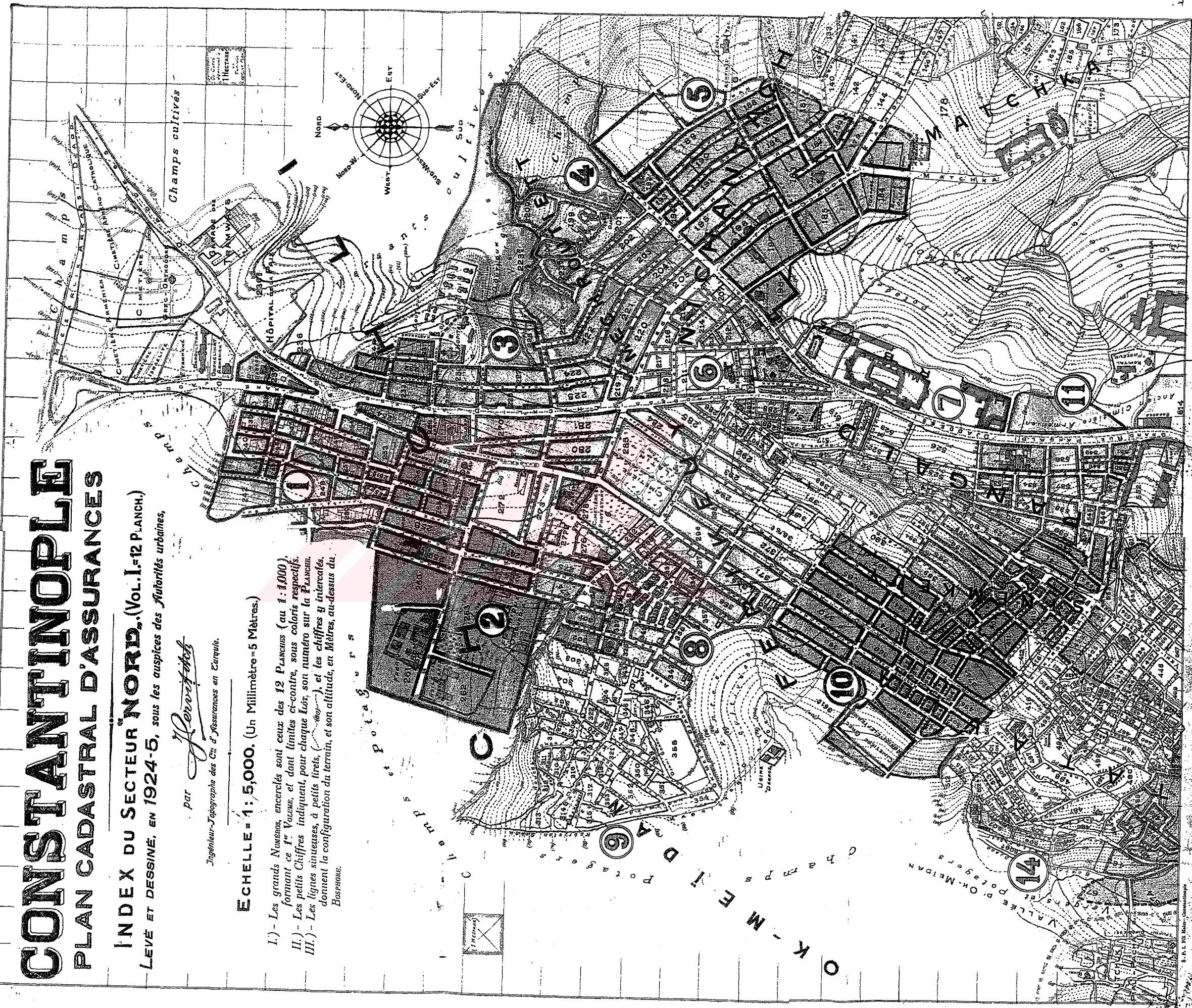
ECHELLE = 1:5,000. (Un Millimètre = 5 Mètres.)

- I.) - Les grands *Noussos*, encadrés sont ceux des 12 *Plancus* (au 1:1,000), formant ce 1er *Voume*, et dont limites ci-contre, sous coloris respectifs.
II.) - Les petits Chiffres indiquent, pour chaque *Lôt*, son numéro sur la *Planche*.
III.) - Les lignes sinuées, à petits tirets, (---), et les chiffres y intercalés, donnent la configuration du terrain, et son altitude, en Mètres, au-dessus du *Niveau*.

et p o t a s e r s

Champs cultivés

bulmuş ve zamanla Maçka, Teşvikiye, Nişantaşı ve Cihangir gibi semtlere sıçramıştır (Ünal, 1979, s: 72).

5.5 Konut Mimarisinde Görülen Değişimlerin Çalışma Bölgesindeki Yansımaları

Tanzimat' ın ilanını takip eden seneler içinde pek çok alanda değişimler yaşanmış, bu değişimler ve yansımalarına daha önceki bölümlerde detaylı olarak değinilmişti.

Kentin konut dokusunda da önemli dönüşümler yaşanmıştır. Ahşap konutlardan kagir konulara geçilmiş*, Konut alanlarında sıra evler ve apartmanlar ortaya çıkmış, bir yandan kentte yeni orta tabaka oluşurken, diğer yandan da arazi fiyatlarını yükselmesi, genellikle kagir bina yapımına geçilen alanlarda sıra ev ve apartman yapımına neden olmuştur.

Tarihi yarımada da kentin büyümesi sınırlı olurken, sur dışında, kent içi ulaşım teknolojileri, yol ağlarının araba ve tramvay ulaşımına elverişli hale gelmesi, ulaşım imkanlarının kolaylaştığı semtlerde, dolayısı ile Teşvikiye, Nişantaşı' nda da büyümeyi hızlandıran ve kolaylaştıran etkenler olmuşlardır.

Bu dönemde genel olarak tarihi yarımada ve Haliç kıyıları prestij kaybına uğrarken, Nişantaşı, Boğaziçi, Dolmabahçe çevresi, Yeşilköy gibi yeleşim alanları prestij kazanmıştır. Prestijli alanların tarihi yarımadadan Galata yakasına kayması Abdülmecit' in Dolmabahçe Sarayı' na taşınmasıyla hızlanmış, yüzyılın sonuna doğru da yeni konaklar, Ayaspaşa, Nişantaşı ve Yıldız' da yapılmaya başlanmıştır (Tekeli, 1999, s.29).

Nişantaşı' nın bir 'konaklar semti' olmasına etki eden faktörlerden biri, sarayın önce Dolmabahçe, daha sonra da Yıldız' a taşınması nedeniyle hanedan mensupları ve devlet büyüklerinin burada oturmaya yönelmeleridir. Bir diğer neden ise Nişantaşı' nın, kentin önemli bölgelerinden olan Beyoğlu' na yakınlığıdır. Böylece modernleşme sürecinde Nişantaşı da Beyoğlu gibi gelişme imkanı bulmuştur (Niş., 1995, s.44).

Çeşitli yazılı kaynaklardan, bölgenin 1910' larda apartmanlar inşa edilmeye başlayıncaya kadar bir 'konaklar' semti olduğu anlaşılmaktadır. 1866-67 yıllarında İstanbul' a gelen Sırp Knezi Mihal Bey' in Nişantaşı' ndaki bir konakta ağırlandığı, 1872- 1873 yıllarında Sultan

* Ancak ahşap inşaat yapımı kentin dışındaki sayfiyelerde ve kent içindeki düşük gelirliilerin oturduğu mahallelerde devam etmiştir.

Abdülaziz' in Mehmet Paşa' ya Nişantaşı' ndan bir konak hediye etmiş olduğu bilinmektedir (Nişantaşı' m, 1995, s. 45).

20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar bölgedeki konutlar az katlı ve tek ailenin yaşadığı evler şeklindeydi. Harita 5.8 ve Harita 6.1' de, Teşvikiye Camii etrafında konaklar büyük oranda korunmuşken, Rumeli Caddesi' nden Halaskar Gazi Caddesi' ne doğru çıkılan yol boyunca tek tük konaklara rastlanmakta, bu bölümde apartmanların çoğunlukta olduğunu ve her apartmanın, orada yaşamakta olan ailenin adıyla anılmakta olduğunu görmekteyiz.

Kuban, bu büyük apartmanların geleneksel sokak- avlu-sofa mekanlar dizisinin ilk olarak bozulduğu yenileşme sırasında, sokaktan doğrudan iç mekana girmek üzere tasarlanmış, ancak cumba, şahnişin gibi değişik düzlemlerde çıkmalarla daha çok geleneksel konutlara yakın büyük konutların geçiş örnekleri sayılabileceğini belirtmiştir (Durudoğan, 1998, s.175).

Çoğunlukla varlıklı ailelerin yaptırdıkları ve 19. yüzyılın yarısından sonra çıkartılan nizamnamelerle şekillenmiş yüksek, iki veya üç katlı birimler öncelikle yapısı henüz değişmemiş olan yaygın aileye hizmet etmişlerdir. Bu yapılar apartmanlaşma sayılmasa da yüksek katlı yapılara geçişi sağlamışlardır (Durudoğan, 1998, s. 176).

Osmanlı Devleti' nin yabancı uyruklulara tanıdığı haklar ile, Galata' da gerçekleşen dış ticaret Pera' yı etkilemiş, bölgenin önemini arttırmış, bölgede iş yapan yabancı tüccar ve banker aileleri, kendi kültürlerine yakınlığı nedeniyle bu bölgeyi tercih etmiş ve ulaşım imkanlarının gelişmesiyle de Pera' ya sığamayan kalabalık, yayılmaya başlamıştır.

Galata ve Pera' da gelişme üç yönde olmuştur. Deniz kıyısında Tophane' den Ortaköy' e doğru, Taksim' den Şişli' ye uzanan yolun özellikle batı kısmı ve Dolmabahçe' den içeriye, Teşvikiye, Nişantaşı eksenleridir (Tekeli, 1999, s.30).

Yukarılarda da bahsi geçen çeşitli ulaşım, haberleşme kolaylıkları, üst düzey saray görevlileri ve zenginler tarafından tercih edilen bir bölge olması ve Pera' ya yakınlığı bölgeye talebi arttırmış, alanın darlığı karşısındaki yüksek talep rant artışını beraberinde getirmiştir.*

Böylelikle geleneksel tekniklerle yapılan ve tek aileyi barındıran az katlı konutlar yerine, çağdaş malzeme olarak demir putrellerin kullanıldığı ve birden fazla aileyi barındıran, küçük ve dar parselli apartmanlar inşa edilmiştir.

* Ubicini, Pera' ya 1855' te yaptığı gezisinde, yabancı akınıyla birlikte aersa fiyatlarının devamlı yükseldiğini, hatta Sultan' ın, Dr. Spitzer2 eTophane' den Kalyoncu Kulluğu' na çıkan yol üzerinde bağışladığı arazinin değerinin, üç yıl içinde yüz katı değer kazandığını yazmaktadır (Durudoğan, 1998,s. 177).

Bunda, belirli bir nüfus artışının yanı sıra, apartman gibi çok aileyi barındıran çok katlı bir konutta yaşayabilecek toplumsal yapıya sahip olunması ve çok katlı binayı yapabilecek ekonomik ve teknik gücün bulunmasının da yeri vardır (Durudoğan, 1998, s.178).

Bölgenin artan prestiji ve ekonomik baskılar, tek ailenin yaşadığı konak ve apartmanlardan, çok ailenin yaşadığı apartmanlara geçiş sürecini hızlandırmış, batılılaşma çabası içindeki Müslüman Osmanlı kesiminin de bu dışa dönük yaşam tarzını kabullenip, benimsemesi uzun sürmemiştir.

6. ÇALIŞMA BÖLGESİ

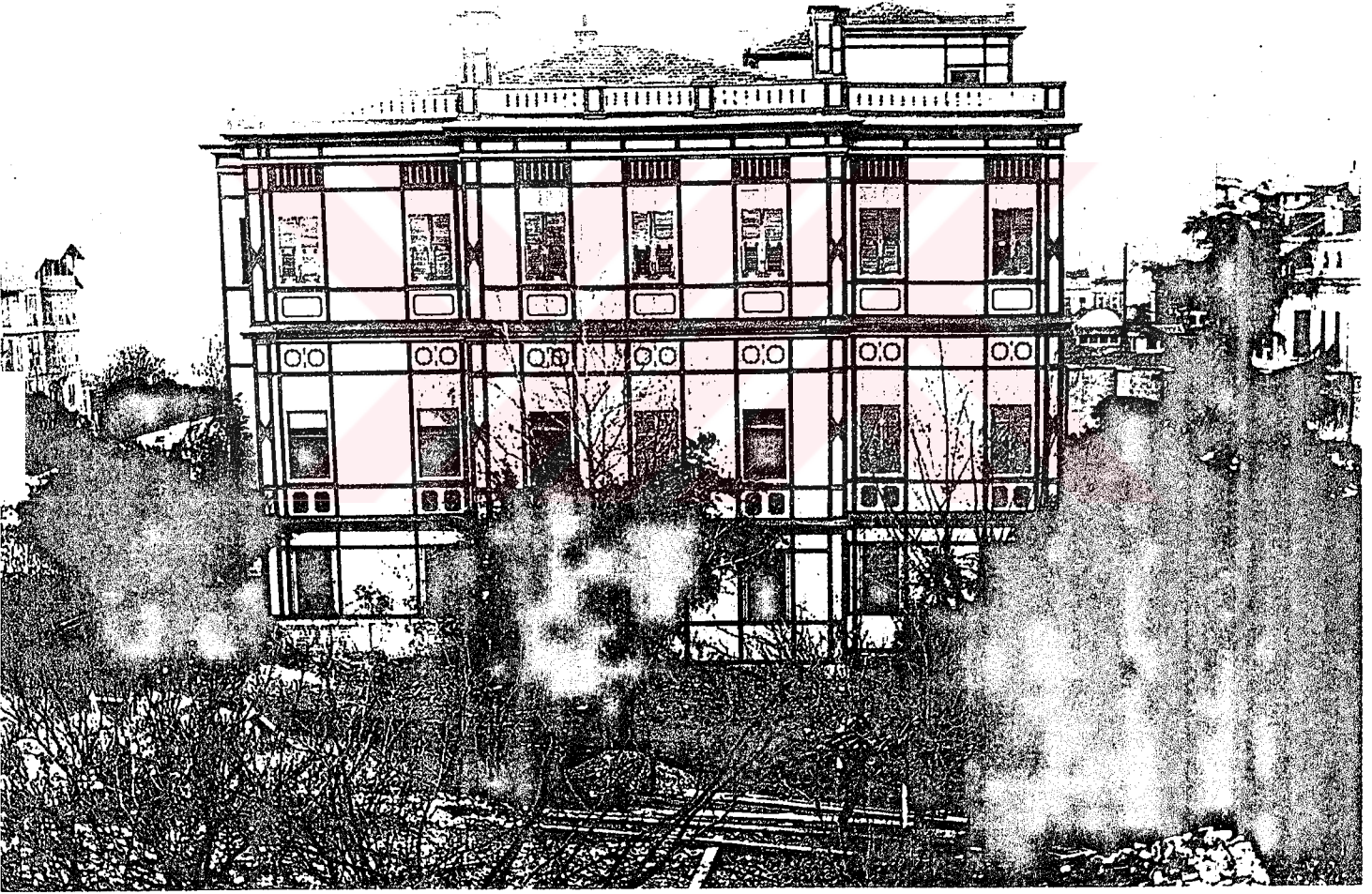
Bu bölümde, çalışma bölgesi ve yakın çevresinin geçirmiş olduğu değişim ve gelişim süreci ele alınacak, sınırları çizilecek, bölgede yapılmış olan analizler ışığında çalışma bölgesinin, mekansal ve çevresel değerlendirmeleri yapılarak, bölge içindeki binaların yapım sistemleri, yapım dönemleri, işlevleri, yükseklikleri, cepheleriyle ilgili veriler toplanarak mevcut durum gözler önüne serilecektir.

Bölgede çalışmanın büyük zorluklarından biri, kullanıcıların bina içinde yapılmak istenen yerinde tespit çalışmaları, çizim, fotoğraf çekimi gibi çalışmalara müsaade etmemeleri olmuştur.

6.1 Çalışma Bölgesi ve Yakın Çevresinin Değişim ve Gelişim Süreci

Nişantaşı, yerleşime teşvik edildiği yıllardan itibaren uzunca bir süre ‘konaklar’ semti olarak anılmıştır.

Günümüze dek ulaşamayan bu konaklar arasında, Karakol ile Nişantaşı kavşağı arasında kalan, bütünüyle boş bir alan olan adada Sadrazam Tunuslu Hayrettin Paşa’ nın, o zamanlar halk arasında “Nişantaşı Sarayı” olarak anılan konağı bulunmaktaydı. 6.1 nolu fotoğrafta görülmekte olan konak, daha sonra II. Abdülhamit tarafından satın alınarak, kızı Şadiye Sultan’ a armağan edilmiş ve bir dönem de “Şadiye Sultan Konağı” olarak anılmıştır. 6.1 nolu Pervititch haritasında ise konağın bulunduğu ada görülmektedir.

Fotoğraf 6.1 Hayrettin Paşa konağı (Başgelen,1998, s.16)

Harita 6.1 1924, Pervititch haritasında, 197 nolu adada konak görülmektedir (Artan, 1992, s. 51)

Bir diğerkonak, Abdi İpekçi Caddesi ile Mim Kemal Öke Caddesi arasındaki adada yer alan ve 1888’ de II. Abdülhamit’ in başmabeyincisi olan Süreyya Paşa tarafından yaptırılan konaktır. II Meşrutiyet döneminde Hariciye Nazırı Konağı olarak kullanılmış olan konakta, 1919 yılında Mustafa Kemal de ağırlanmıştır. Konağa ait fotoğrafta, arka sırada da, Hayrettin Paşa Konağı görülebilmektedir.

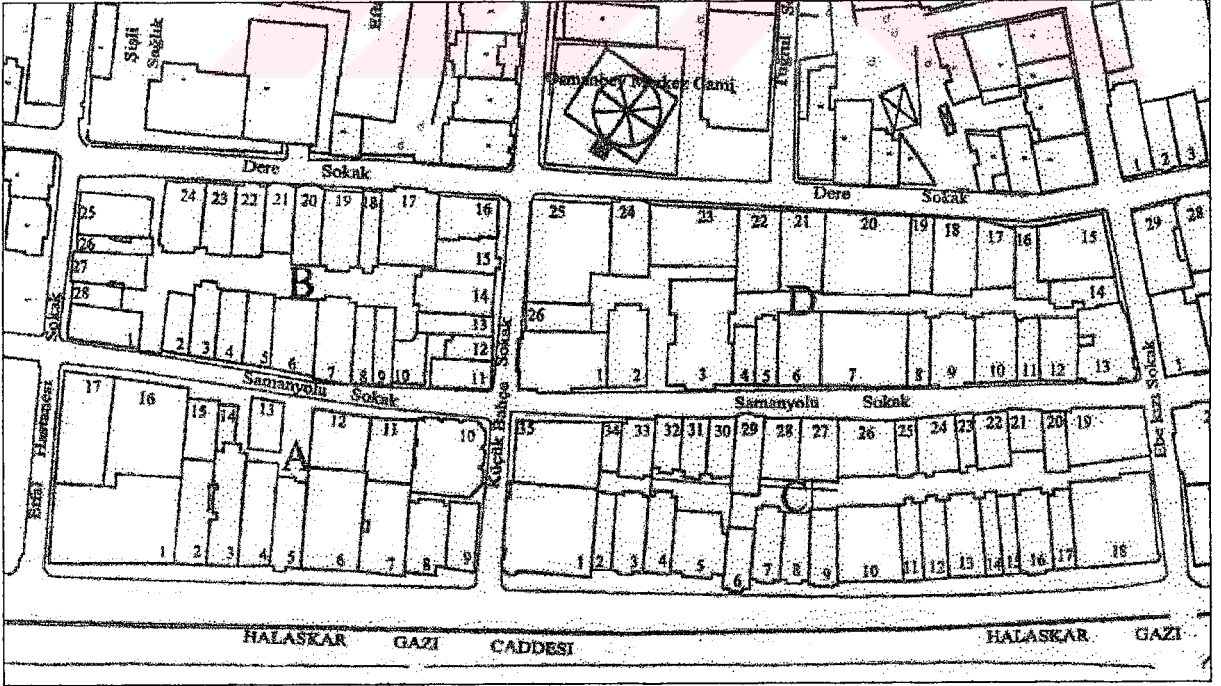
Fotoğraf 6.2 Nişantaşı’ nda Süreyya Paşa Konağı (Artan, 1992, s. 50)

Bölgenin, 1925 yılına ait Pervititch haritalarında, o dönemki mevcut dokunun nasıl olduğu açıkça görülmektedir.

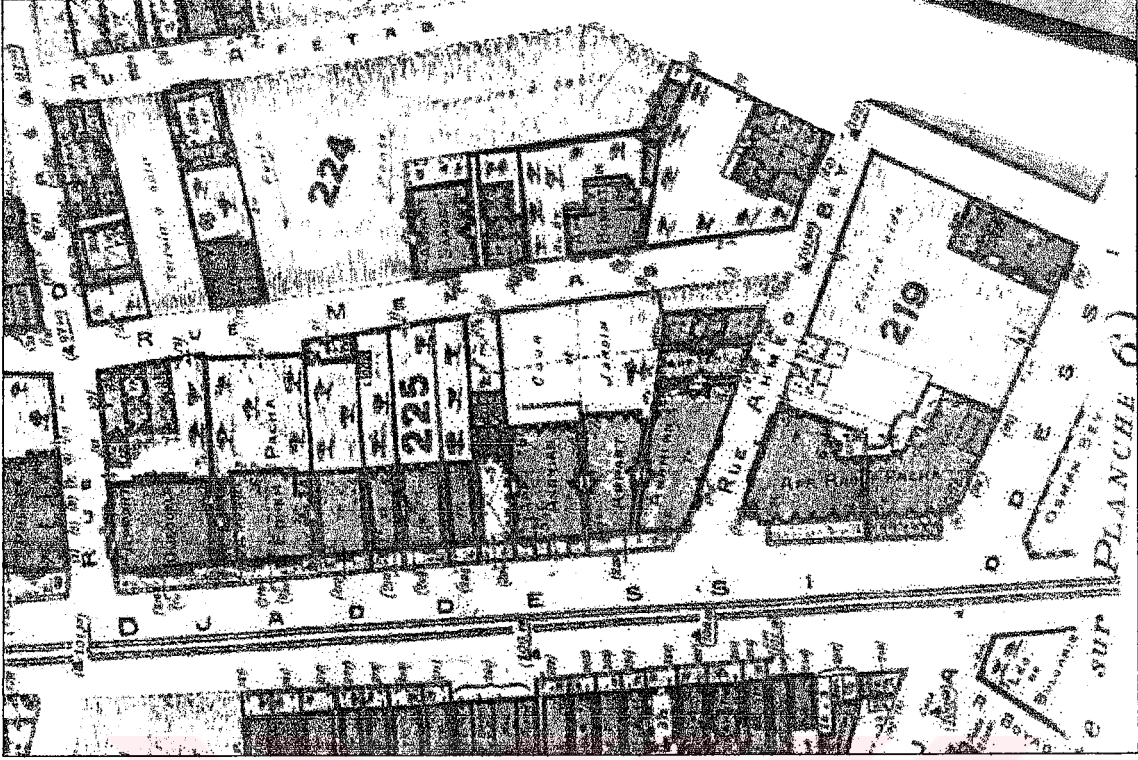
Harita 6.2 ve Harita 6.3’ de bugün Etfal Hastanesi’ nin batısından geçen Dere Sokak’ ın 1925’ te henüz oluşmamış olduğu, bu bölümde geniş bir dutluğun yer aldığı, daha önceleri tek bir binanın kullandığı parsellerin bugün en az iki bina tarafından kullanılmakta olduğu görülmekte.

Harita 6.2 1925 Pervititch haritalarından çalışma bölgesindeki A(229), B (230), C (226), D(227) adalarını gösteren bölüm.

Harita 6.3 2000 yılı F-21-c-20-c-4-b pafta nolu haritadan çalışma bölgesindeki A, B, C, D adalarını gösteren bölüm.

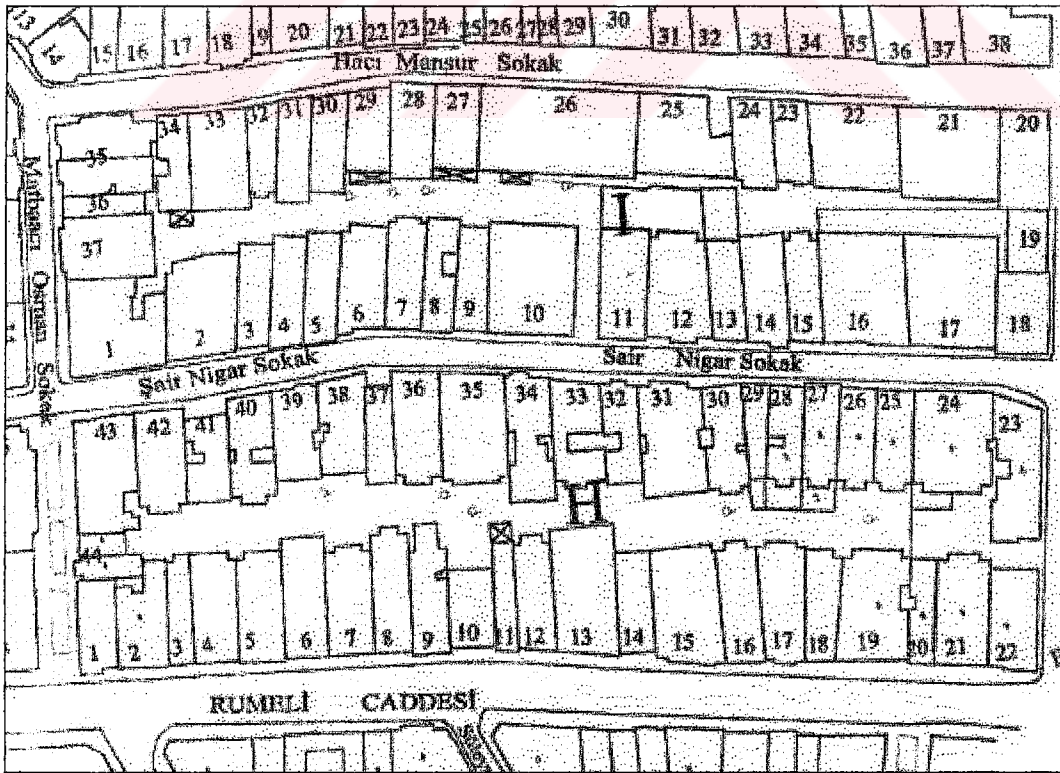
Harita 6.4 1925 Pervititch haritalarından çalışma bölgesindeki E(225), F (224), G (219), adalarını gösteren bölüm.

Harita 6.5 2000 yılı F-21-c-20-c-4-b pafta nolu haritadan çalışma bölgesindeki E, F, G, adalarını gösteren bölüm.

Harita 6.6 1925 Pervititch haritalarından çalışma bölgesindeki H(220) ve I (221) adalarını gösteren bölüm.

Harita 6.7 2000 yılı F-21-c-20-c-4-b pafta nolu haritadan çalışma bölgesindeki H ve I adalarını gösteren bölüm.

Çalışma bölgesi sınırları içindeki tüm adalar ve yollar günümüze dek değişmeden kalmış yalnızca bazı sokakların isimleri değişmiştir.

Sokağın 1925' teki Adı	Sokağın Bugünkü Adı
Arka Dere Sokak	Samanyolu Sokak
Dere Sokak	Ebe Kızı Sokak
Afetaş Sokak	Matbaacı Osman ve Şair Nigar Sokak
Taş Ocak Sokak	Dere Sokak
Ahmed Efendi Sokak	Baytar Ahmet Sokak
Ahmed Bey Sokak	Şair Nigar Sokak

Tablo 6.1 1925 Pervititch haritalarına göre eski ve bugünkü sokak isimleri.

6.2 Çalışma Bölgesinin Sınırları

Çalışma bölgesi Rumeli Caddesi' nin, Baytar Ahmet Sokak ile kesiştiği yerden başlayarak Halaskargazi Caddesine doğru uzanır. Halaskargazi Caddesi üzerinde kuzeyden Etfal Hastanesi Sokakla sınırlanır.İç kısımlarda ise Samanyolu Sokak, Matbaacı Osman Sokak, Şair Nigar Sokak ve Hacı Mansur sokakları kapsar. Meşrutiyet Mahallesi ve 19 Mayıs Mahallelerinin bir kısmı çalışma bölgesinin içine dahil olmaktadır. Harita 6.8' de bölgenin sınırları belirtilmiştir.

6.3 Çalışma Bölgesinin Mevcut Durumu

Bölge günümüzde yoğunlukla iş merkezi olarak kullanılmaktadır.Çalışma alanı sınırlarındaki binaların giriş katları çoğunlukla mağaza, dükkan olarak kullanılmakta, üst katların büyük bölümü işyeri ve depo olarak ve pek az bir kısmı da konut olarak kullanılmaktadır.

Giyim sektörünün yoğunluk olarak ilk sırayı aldığı bölgede ikinci sırayı buralara da hizmet veren restoran ve cafeler almaktadır. Ana caddelerde genellikle büyük mağazalar ve bankalar bulunmakta ve arka sokaklarda küçüklü büyüklü mağazalar, bunların depo ve atölyeleri yer almaktadır.

Sokaklar çok dar olmalarına karşın motorlu trafik akışının yanı sıra otoparka da izin verilmiştir. Tek yönlü dahi olsa bu trafik akışı ve yol kenarına yapılan parklar yaya trafiğini güçleştirmektedir.

Genellikle konut olarak tasarlanıp inşa edilmiş olan binaların mağazaya çevrilmesi de denetimsiz olduğundan bina cephelerine yoğun müdahaleler söz konusu olmuş, vitrin açmak ve dikkat çekici reklam panoları hazırlamak suretiyle pek çok binanın cephesinde değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca bölgeye karşı yoğun talep sonucu binaların kütle oranlarına müdahaleler olmuş, genellikle kat ilaveleri yapılarak, bu oranlar bozulmuştur.

Daha önceleri konaklar ve seçkin kişilerin oturduğu apartmanlar, artan yoğun taleple birlikte yıllar içinde teker teker işyerleri, butik ve mağazalara terk edilmiş, mevcut yollar ağır trafik akışını kaldıramaz hale gelmiş, kontrolsüz yapılaşma, tarihi değeri olan binalara yapılan denetimsiz müdahaleler bölgenin nezih çehresini bozmuştur.

6.3.1 Mekansal ve Çevresel Analiz

Çalışma alanı, 19. yüzyıl ortalarında Sultan Abdülmecit' in teşvikleriyle yerleşime açılmış olan ve daha sonraları yoğun kentleşme baskılarıyla gelişip değişen Şişli' nin merkezinde yer almaktadır. Bunun bir sonucu olarak da Osmanlı dönemlerinin önce geniş konaklarını, daha sonra varlıklı ailelerinin apartmanlarını, yoğun kentleşme ve nüfus artışı baskılarıyla *apartmanları* görmüş, neredeyse her on yılda bir çehresi kentin büyüme hızıyla doğru orantılı olarak değişmiş olan bir bölgedir.

Bölgede imara ilk açıldığı zamanki yapılaşmadan; bahçe içindeki büyük konaklardan örneklerle rastlanmamaktadır ancak çalışma sahasının dışında, bugün farklı amaçlarla kullanılan sayılı örnekler mevcuttur.

Osmanlı İmparatorluğunun son yıllarına ve Cumhuriyetin ilk yıllarına şahitlik etmiş binalardan bazıları hala görülebilmektedir. Bunlardan en önemlisi sayılabilecek yapı Halaskargazi Caddesi üzerindeki, bugün bir müzeye dönüştürülmüş olan ve Mustafa Kemal' in Samsuna çıkmadan önce, Aralık 1918-Mayıs 1919 tarihleri arasında konaklamış olduğu evdir.

Çalışma alanındaki binaların % 87' sini küçük yapı parselleri oluşturmaktadır. Parsellerin küçük, talebin büyük olması bitişik nizam yapılaşmayı doğurmuş, binalar dar parseller üzerinde, arka bahçeli, yoldan girişli olarak şekillenmiştir. Daha önceleri yürürlüğe girmiş

olan nizamnameler kat yüksekliklerini belirginleştirmiş, batılılaşmanın etkileri cephe biçimlenişinde; özellikle süslemelerde kendini göstermiştir.

İşyerlerinin yoğun olarak bulunması bina cephelerine olumsuz yönde etkilemiştir. Genel olarak reklam panoları, klima motorları, çevre kirliliği, cephelerde açılan geniş vitrinler bina cephelerinin algılanmasını güçleştirmiştir.

Sokak aralarında tek yönlü araç trafiğine izin veren bir düzenleme yapılmış, sadece Matbaacı Osman sokağın, Şair Nigar Sokak ve Rumeli Caddesi arasında kalan kısmı trafiğe kapatılmıştır. Sokaklar boyunca yaya kaldırımları bulunmakla beraber bunların çok dar olması ve kot farklarından kaynaklanan fazla kademelenme yürümeyi güçleştirmektedir.

Bölgede ne doğal ne de düzenlenmiş yeşil alana rastlanmamaktadır. Trafiğe kapatılmış olan Matbaacı Osman Sokak' ta hat boyunca orta akstaki bölgesel çiçeklendirme ve bazı dükkanların önündeki ufak saksılar dışında göze çarpan bir yeşillik yoktur.

6.3.2 İşlevsel Analiz

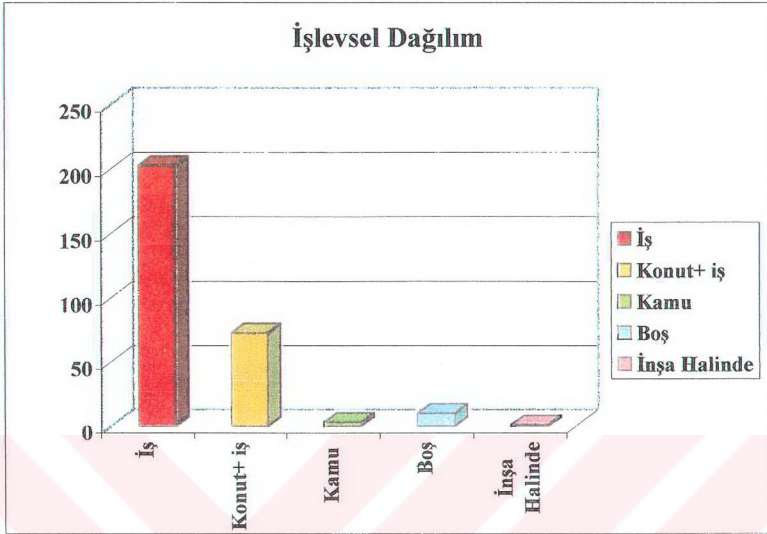
Bu başlık altında bölgede toplam 290 bina incelenmiştir. Bunların 203 adedi sadece iş, 73 adedi konut+iş, 3 adet kamu binası, 10 adet boş (3' ü restorasyon görmekte), 2 adet inşaat faaliyeti sürmekte olan bina bulunmaktadır. Harita 6.9' da binaların fonksiyonlarına göre dağılımı analizi görülmektedir. Tablo 6.1' de çalışma alanı sınırları içindeki binaların işlevsel dağılım grafiği görülebilir.

6.3.3 Özgünlük Durumu Analizi

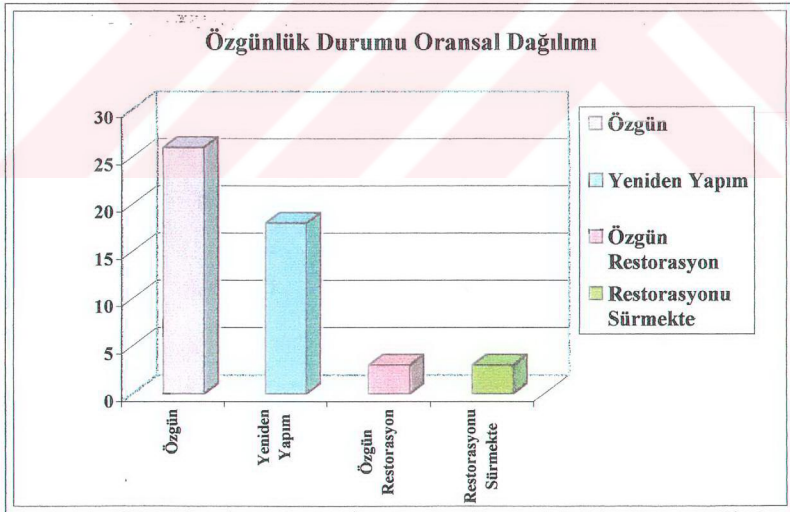
Bu başlık altında, tez kapsamına giren bölgedeki tarihi nitelikli binalar incelenmiş, özgünlük durumları tespit edilerek Harita 6.10' da belirtilmiştir.

Bölgede incelenmiş olan 252 yapı içinde, özgünlüğünü korumakta olan 26 adet, cephesi korunarak yeniden yapılmış olan 19 adet, cephesi ve mevcut strüktür sistemi korunarak restore edilmiş 3 adet bina tespit edilmiştir. Bunlara ilaveten şu anda 3 adet tarihi nitelik taşıyan binanın restorasyonu sürmektedir.

Çalışma alanı içindeki binaların özgünlük durumlarının oransal dağılımı Tablo 6.3' te görüldüğü gibidir.

Tablo 6.2 Çalışma alanındaki binaların işlevsel dağılım grafiği

Tablo 6.3 Bölgedeki tarihi nitelikli binaların özgünlük durumlarının oransal dağılımı.*

* Yeniden yapım: cephe özgün, strüktür ve plan şeması değiştirilerek yeniden yapılan binaları temsil etmektedir.

Rakamların ifade ettiği değerlerden bölgede şu andaki mevcut 252 bina içerisinde özgünlüğünü koruyabilmiş binaların oranı sadece % 10 dur. Cepheleri korunarak strüktür ve plan şeması değiştirilerek yeniden yapılmış olan binaların oranı ise %7.5.

zgnlğn koruyabilmiş, % 10 luk bölümü oluşturan yapıların da özgünlük durumu tartışılabilir düzeydedir çünkü gerek özgün, gerek yeniden yapım olan tüm binalarda cephelerde pencerelerin genişletilmesi, vitrin açılması, mağaza düzenlemeleri sebebiyle planlama değişiklikleri, balkonların kapatılması, dikkat çekici cephe ve zemin kaplamaları tercih edilmesi gibi uygulamalar her binada göze çarpmaktadır.

Cepheleri korunarak yeniden yapılan binalardaki temel sorun ise binanın özgün planlama düzenin tamamen değiştirilmesidir. Yapılan arşiv çalışmaları bu durumu onaylar niteliktedir.*

6.3.4 Cephe Analizi

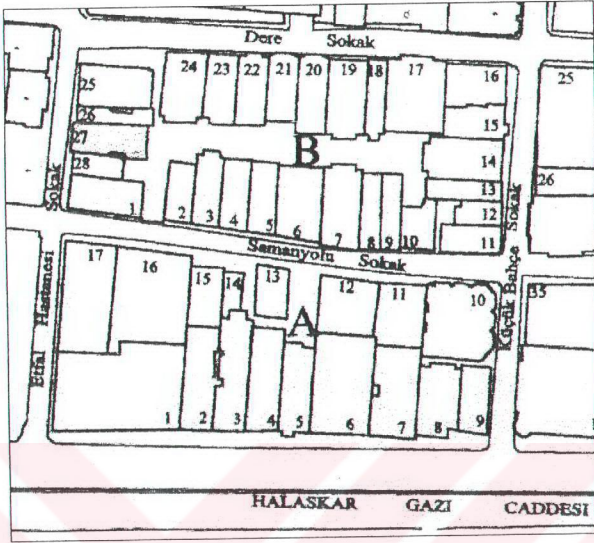
1890' larda bostanlar ve dutluklarla kaplı alanın imara açılması 1850' lerde olmuş, bu tarihten itibaren bölgede yapılan binalar da yapıldıkları dönemlerin üslup özelliklerini almışlardır.

Çalışma bölgesindeki 252 binadan tarihi değer taşıyanlar incelenmiş, 2 adedinin üzerinde yapım tarihi ve mimarının adları saptanmıştır. B adası 27 nolu parselde bulunan binanın üzerinde: Mimar, A. Mavraoğlu, 1922; C adası 8 nolu parselde bulunan binanın üzerinde ise: Y. M. Mimar A. Pekmez, 1951 yazmaktadır.

Bu incelemelere göre bölgedeki nitelikli bina cephelerinde Art Nouveau ve Art-deco üslup özellikleri ile erken Cumhuriyet döneminin modernist apartman cephelerine rastlanmıştır. Binaların cephe özellikleri envanter fişlerine işlenmiştir.

Ayrıca bölgedeki tescilli ve tescili önerilen binalar Harita 6.12' de gösterilmiştir.

*Arşiv alışmaları ile ilgili dökümanlar 9. Bölüm altında sunulmuştur.

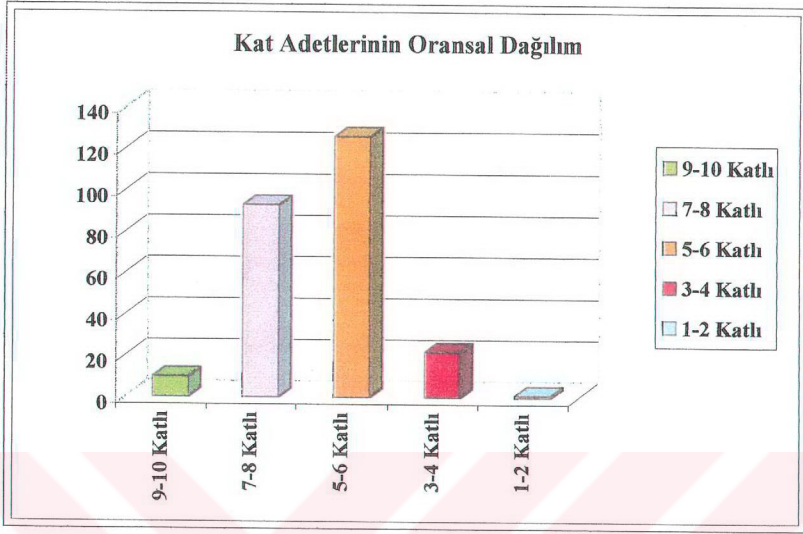
Şekil 6.8 B ve C Adalarındaki Binaları Gösterir Harita.

6.3.5 Kat Adetleri Analizi

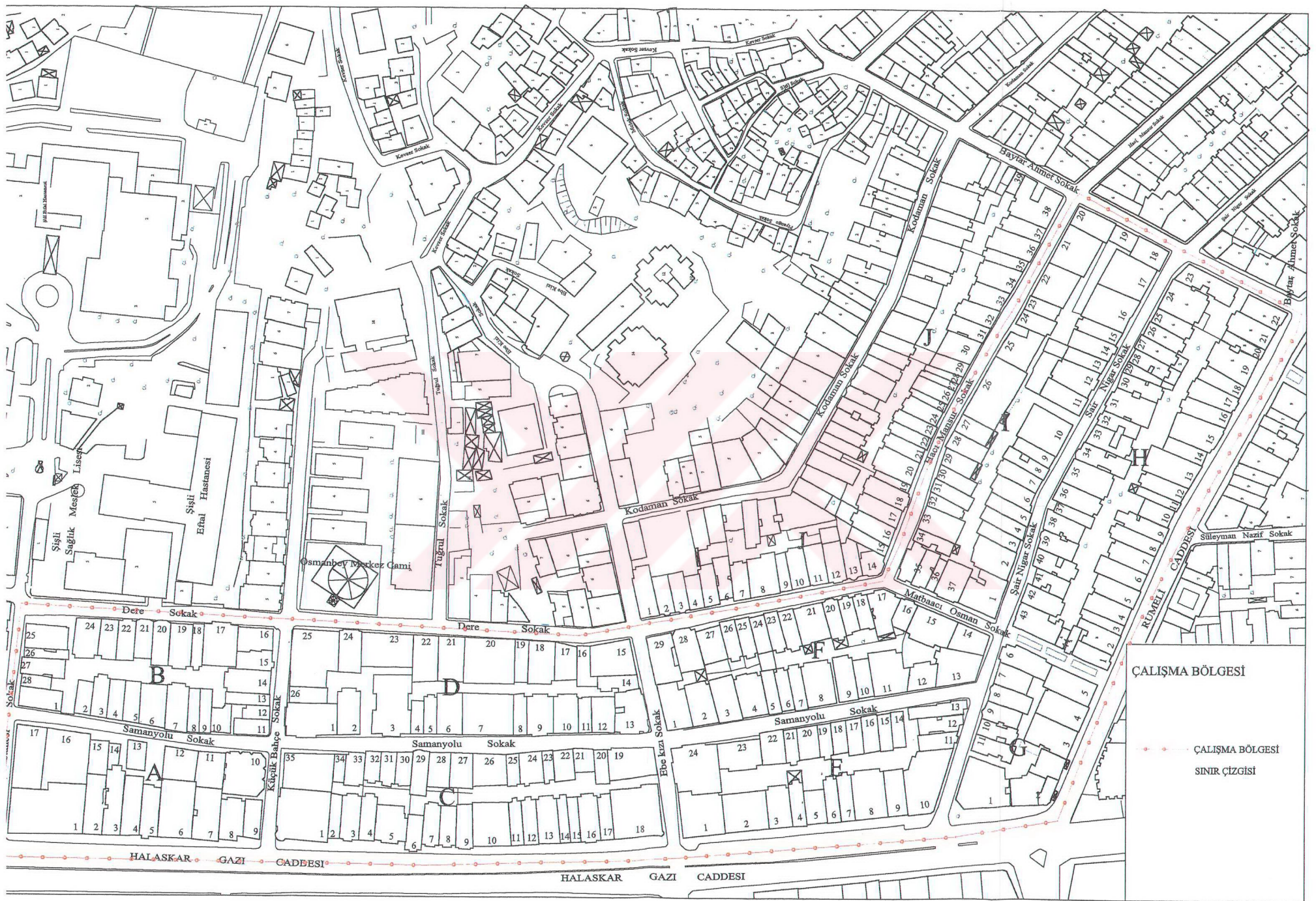
Bölgedeki binalarla ilgili olarak kat adetlerine dair analiz yapılmıştır. Buna göre 252 adet binadan 9-10 kat yüksekliğindekilerin sayısı toplam 10, 7-8 katlı bina sayısı 93, 5-6 katlı bina sayısı 126, 3-4 katlı bina sayısı 22 ve tek katlı yapı sayısı ise 1 adettir.

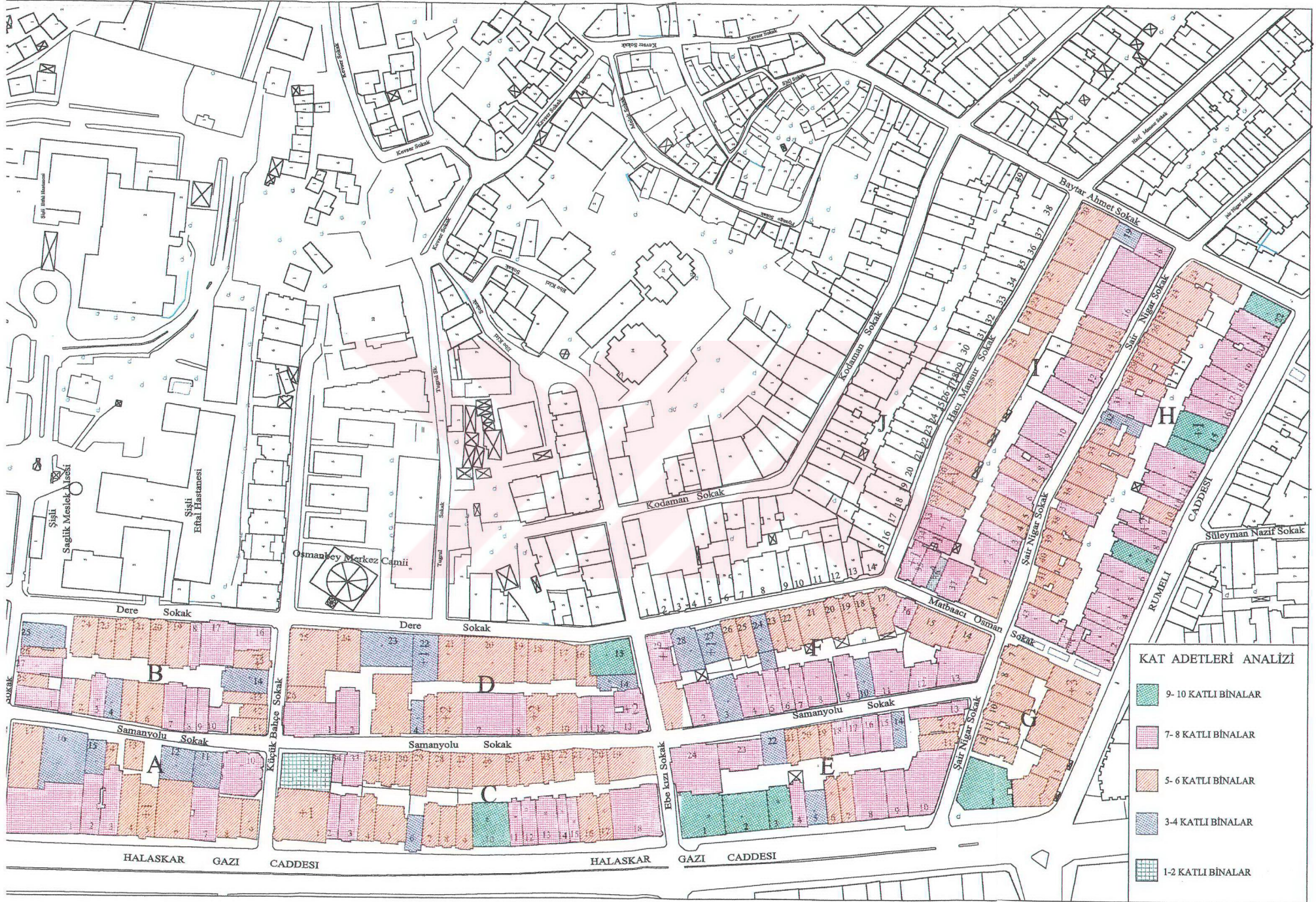
Tablo 6.4' te de görüldüğü gibi mevcut binalar içinde en büyük oranı % 51' le 5-6 katlı binalar oluşturmaktadır. İkinci olarak ise %36.5 lik payıyla 7-8 katlı binalar gelmektedir. Bunları sırasıyla %8.7 ile 3-4 katlılar, %3.9 ile de 9-10 katlılar takip etmektedir. Tek katlı yapılar %0.4 ü geçmemektedir.

Harita 6.11, Kat Adetleri Analiz Paftasından mevcut durum izlenebilir.

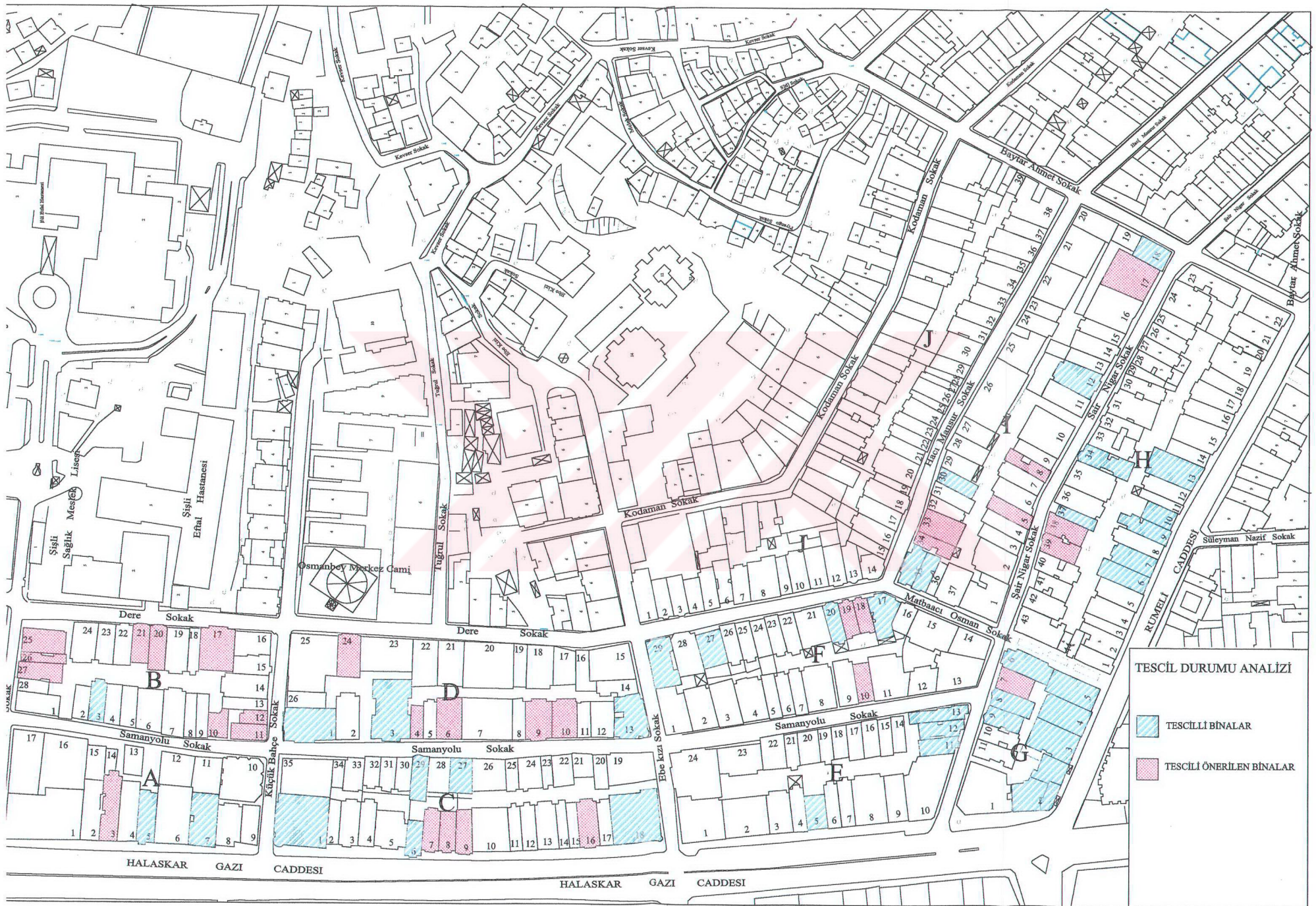

Tablo 6.4 Çalışma bölgesindeki kat adetlerinin oransal dağılımı.

Harita 6.11 Kat adetleri analizi

Harita 6. 12 Tescil durumu analizi

7. YAPI BİÇİMLENİŞİ

Bu bölüme kadar, çeşitli başlıklar altında çalışma alanımın dahil olduğu Şişli İlçesi' nin, toplumun genel kabulleri, beğenileri, dini görüşleri, sosyal ve ekonomik yapısı, bunların zaman içinde değişmesiyle şekillenen yaşam tarzlarına bağlı olarak nasıl bir değişim sürecinden geçmiş olduğu irdelenmişti.

Bu bölümün başlığı altında tez alanında, yerinde tespitlerle yapılmış olan analizler ve hazırlanmış olan kataloglar yardımıyla bölgedeki yapıların, kütle ve cephe biçimlenişleri ele alınacak, yapı elemanlarının hali hazırdaki durumları, biçimlenişlerinde etkili görülen faktörler ortaya konulacaktır.

Fiziksel çevrenin bileşenlerinden olan ve insanın doğal çevre içinde oluşturduğu bina eylemi, toplumun yapısına, isteklerine ve gereksinimlerine paralel olarak biçim almaktadır. Bina yapımını 'çevre oluşturma işlemi' olarak tanımlayan Velioğlu ve Öztürk, insanın kültürel evrimine bağlı olarak farklılık kazanan bu çevreyi doğan, büyüyen ve değişim göstererek gelişen, yaşayan bir organizma olarak tanımlıyor. 'Tarihsellik' kavramının yerleştiği, geçmişe ait her türlü ögenin yer aldığı bu çevrelerin, yapıldıkları devirlerin sosyal, ekonomik, kültürel, teknolojik yönlerini ve ayrıntılara inildiğinde, toplumların beğenilerini, dini görüşlerini, anlayışlarını ve çeşitli özelliklerini yansıtmakta olduğunu belirtiyor (Velioğlu, 1993, s.37).

7.1 Kütle Biçimlenişi

İlk yerleşimlerin oluşmasından itibaren oluşan süreçte, Şişli bölgesi, gerek Pera' ya yakınlığı ve gerekse batılı düşünceye sahip insanların oturmayı tercih ettikleri bir yer olması itibarıyla düzenli bir yerleşim olmayı başarmıştır.

Konakların, yukarıda da uzunca anlatılan süreç sonunda; yerlerini apartmanlara bırakması, belli merkez yerleşmelerinde mevcut sokakların bozulmasına neden olmadan, dikdörtgen, sokağa dik parsellerin olduğu, kat yükseklikleri ve cephe biçimlenişlerinin dönemlerinin nizamnamelerine uygun yapıldığı adalardan meydana gelmiştir. 1925 Pervititchi haritaları incelendiğinde günümüz sokak dokusunun Osmanlı dönemindeki sokak çizgileriyle tamamen örtüştüğü ve pek çok sokak adının da aynı olduğu görülmektedir.*

* Bu konu 6. Bölüm altında detaylı biçimde incelenmiştir.

Kütle biçimlenişlerinde binaları, topografya, plan şeması, sokağa yönelme, parsel ebatları, iklimlenme gibi etkileyen faktörlerin yanı sıra bölgedeki şu anki mevcut dokuyu oluşturan asıl etkenler, yoğun yerleşim talebi, değişen ihtiyaçlar ve kullanıcı talepleri olmuştur.

Özellikle Halaskar Gazi Caddesi'nde 7- 8 katlı binalar arasına sıkışmış 4- 5 katlı bina örnekleri bu hususta dikkat çekicidir. Tarihi Eserleri Koruma Yüksek Kururlu'nda yapmış olduğum arşiv çalışmaları sırasında 1966 yılına ait bazı fotoğraflar caddenin o döneme ait silueti hakkında fikir vermektedir.

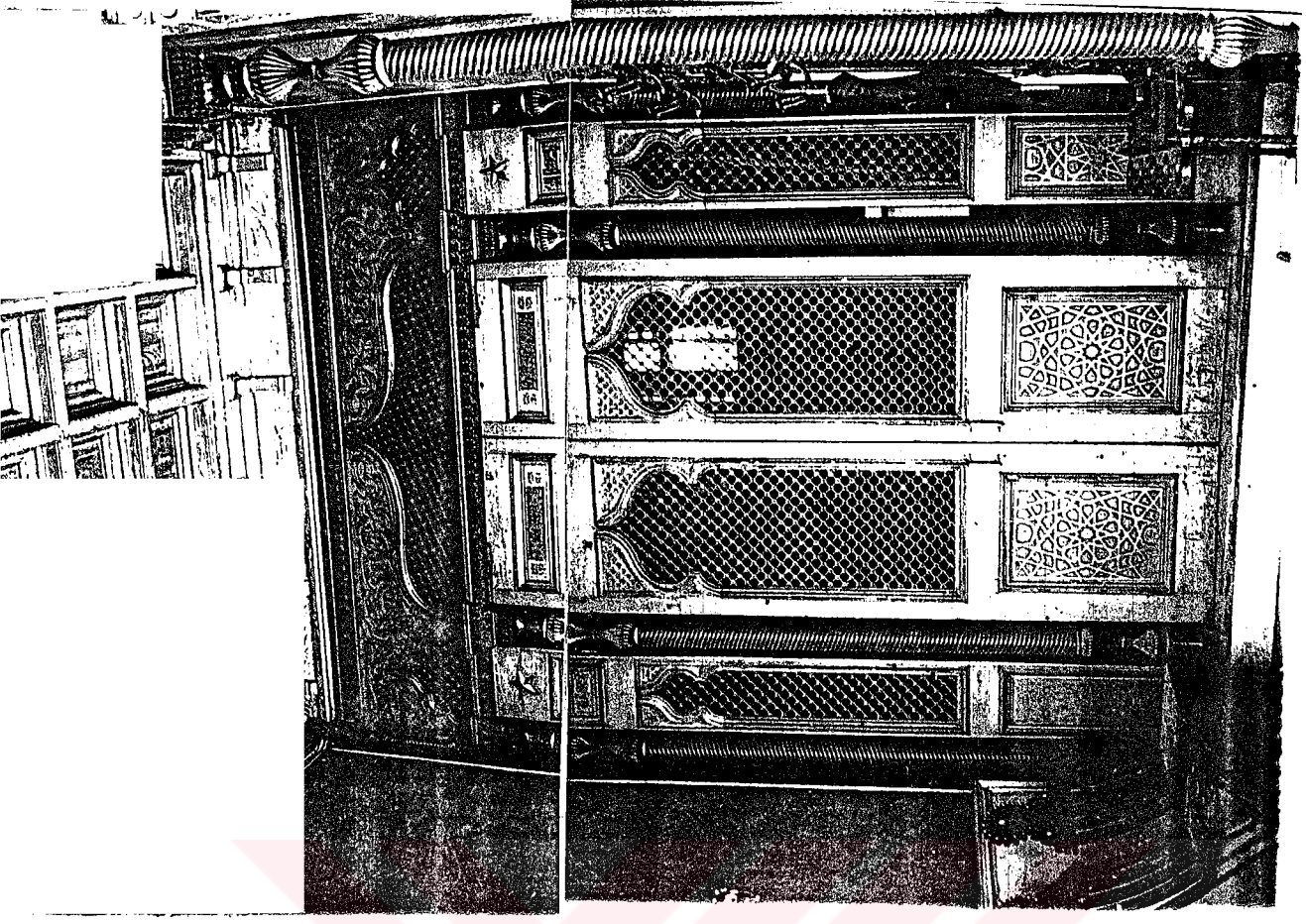
Fotoğraf 7.1 Kurul arşivindeki A3 nolu dosyaya ait 14-8-1966 tarihli fotoğraf.

E7 parselinde bulunan bina, bölgede konut olarak korunabilmiş az sayıdaki binalardan biri olan E5' iki yan parselinde bulunmaktaydı. Kurul arşivindeki dosyasından binanın 1968 yılında yıkılmış olduğu anlaşılmaktadır. E7 binası, Fotoğraf 7.2' deki E5 binasının 1970' lerin ortalarına ait fotoğraflarında görülmekte olan 'Singer Binası' nın yerinde bulunmaktaydı.

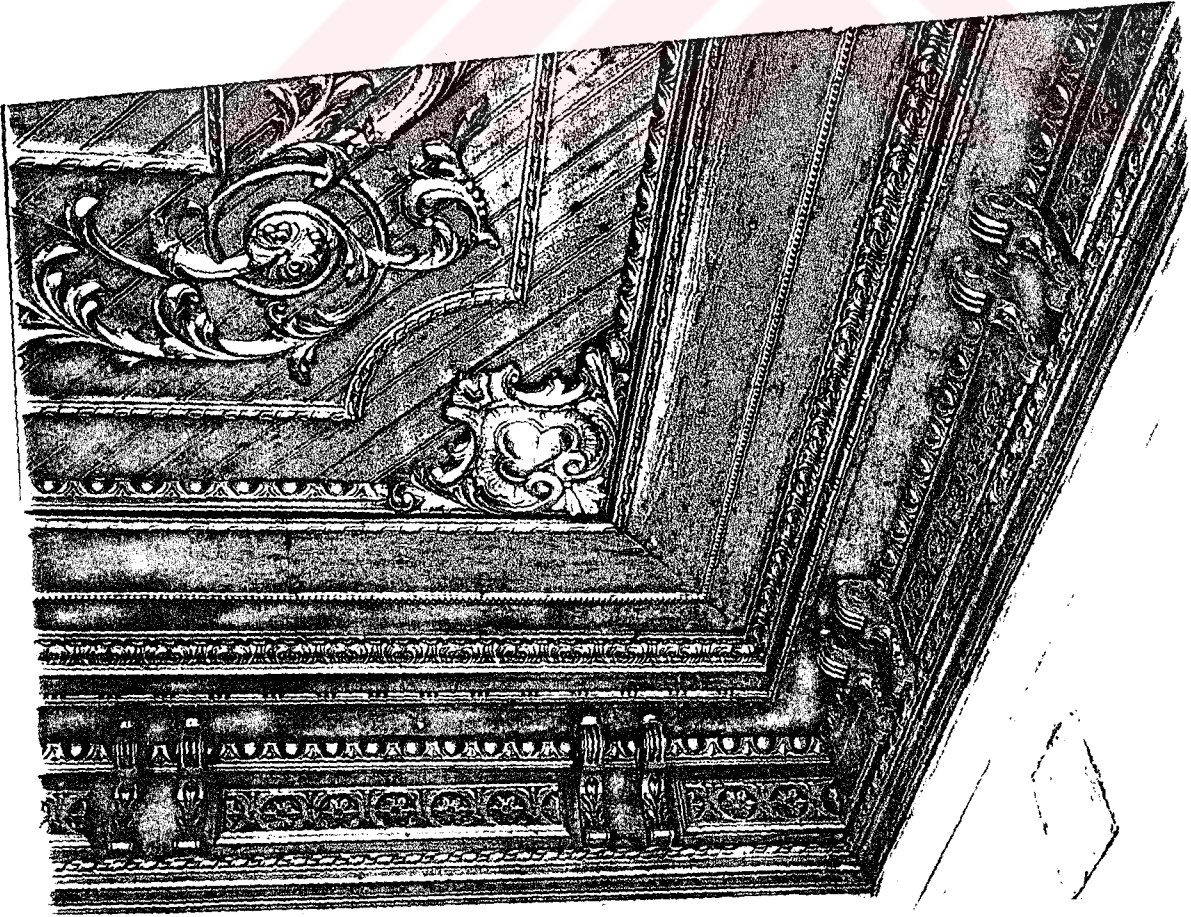
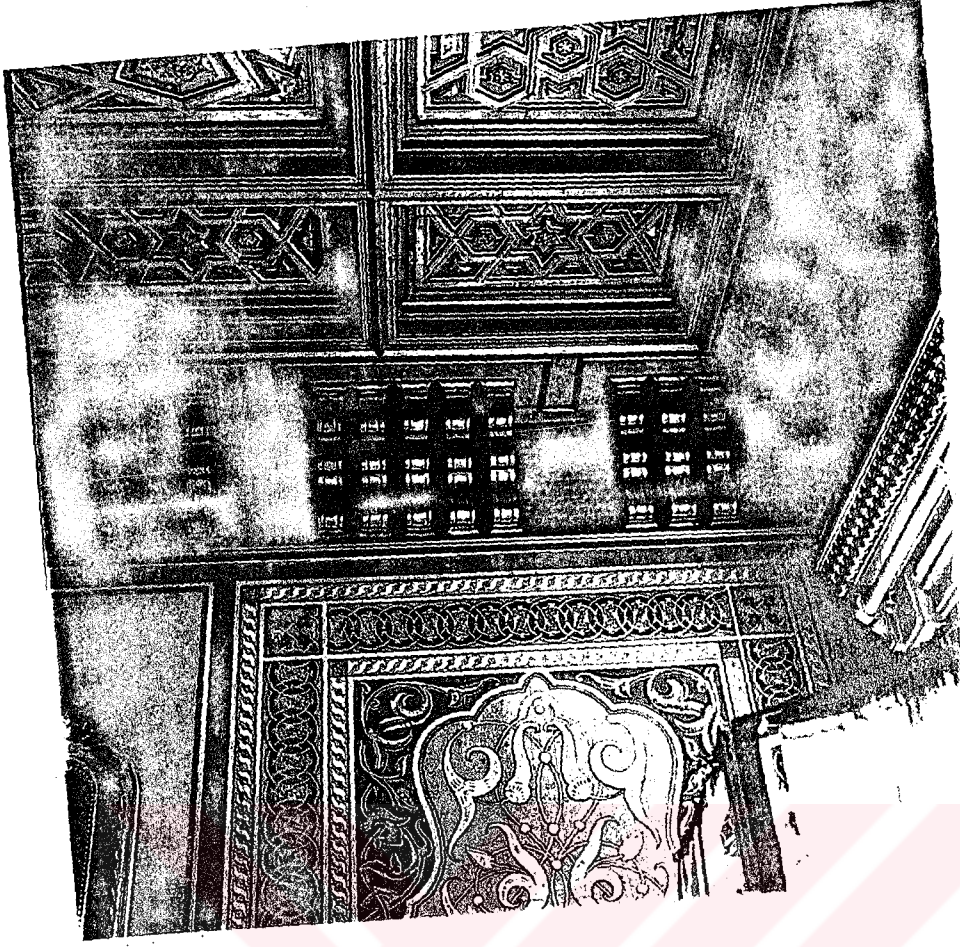
Bu bölgenin günümüzdeki silueti Fotoğraf 7.3' te görüldüğü gibidir.

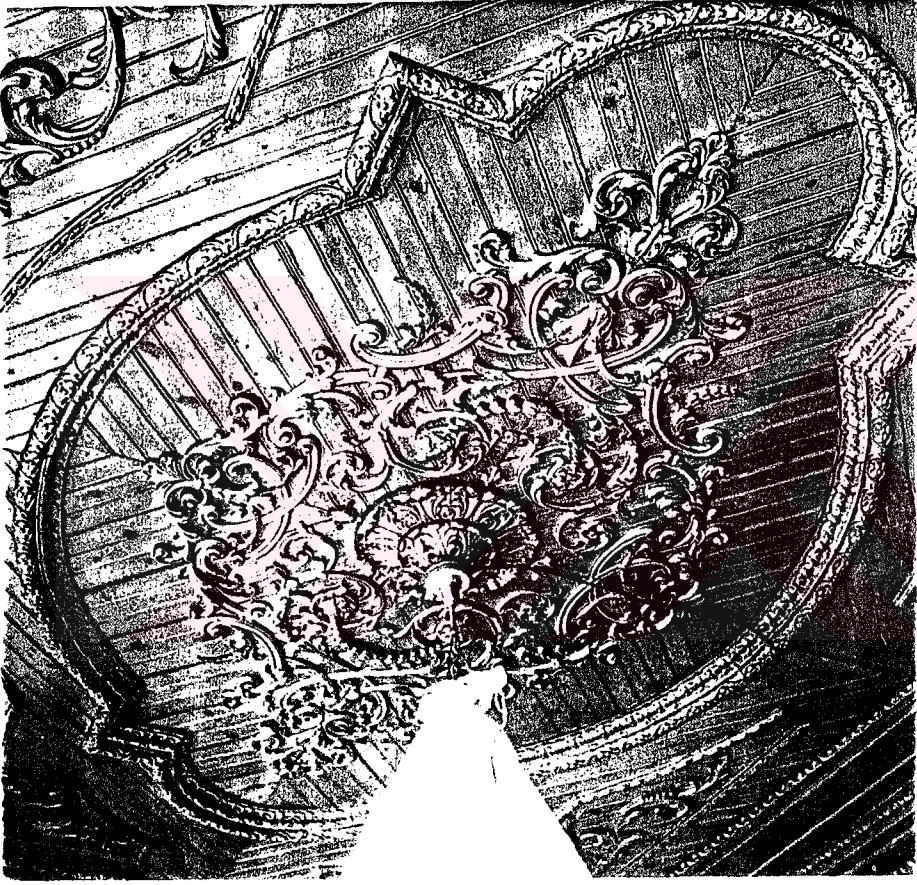
Fotoğraf 7.1 E7 Envanter nolu binanın Kurul arşivindeki A3 nolu dosyaya ait 14-8-1966 tarihli fotoğrafı.

Fotoğraf 7.4 E7 nolu parselde daha önce bulunan binanın içinden görünüşler-Kurul arşivi A3 nolu dosyaya ait 14-8-1966 tarihli fotoğraf

otoğraf 7.5 14-8-1966 tarihli, E7 nolu parselde daha önce bulunan binanın tavan detayları
otoğrafları-Kurul arşivi A3 nolu dosya.

Fotoğraf 7.6 14-8-1966 tarihli, E7 nolu parselde daha önce bulunan binanın tavan detayı-
Kurul arşivi A3 nolu dosya.

7.2 Cephe Biçimlenişi

1882’ de çıkarılan Ebniye nizamnamesi, 1933 yılında Berlin Belediyesi inşaat nizamnamesinden alınan yapı ve yollar kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bu nizamnameyle bitişik binalarda sınırsız olan ‘çıkma’ hakkı 1957’ ye dek şartlı olarak sınırlandırılmıştır.

1957’ den sonra imar kanunu ile önce 20 cm. olarak dekoratif amaçlı bırakılmış, daha sonra da tamamen kaldırılmıştır. Bu arada bu kanunla şartlı olarak teşekkül etmiş kısımlarda belediye kararı ile açık çıkmaya izin verilmiştir.

İmar Kanununun cephe oluşumu bakımından en olumsuz yanı, yapı ve yollar kanununun bitişik binalarda bazı şartlarla sınırladığı ‘ çıkma’ hakkının yok denecek kadar azaltılmasıdır.

Böylece yüzyıllardır doluluk- boşluk ve iklim dengeleme unsuru olarak cephede önemli yeri olan ‘çıkma’ bitişik binalarda cadde ve sokaklardan çekilmiştir. (Ünal, 1983, s: 37) .

Çalışma bölgesi sınırları içinde, yapım tarihi 1920’ lere dek uzanan binaların yanı sıra, son dönem yapım teknikleri ve üsluplarında binalar da vardır. Her bir bina yapılmış olduğu dönemin hakim akımlarından gerek cephe biçimlenişleri ve cephe elemanları açısından gerekse mevcut kanunların değiştirilmesinin akabinde, kat adetlerinin, kütleli oranların değişimi açısından, malzeme kullanımı, stil farklılıkları bakımından etkilenmiştir.

Tüm bunlar; değişen kanunlar, parsel oranları, malzeme çeşitliliği, yapım teknolojilerindeki değişiklikler, yeni yaşam görüşü farklılıkları, değişen beklentiler modern istek ve zevkler her şeyi olduğu gibi, binaların kütleli ve cephesel oranlarında değişimlere, plan farklılaşmalarına yol açmıştır. Hazırlanmış olan krokide bölgedeki incelenmiş tüm binalara ait cephe, kütle ve plan izdüşümleri görülmektedir.

7.2.1 Cephe Özellikleri

Çalışma bölgesindeki tarihi nitelikli binalarda doluluk-boşluk oranlarının birbirlerine benzerlik gösterdiği gözlenmiştir. Dar ve yola tek cepheli binalarda, cephe düzenlemesini iki tipte ele almak mümkündür.

ÇIKMALARIN BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ

TEK CEPHEDE

TEK CEPHEDE		ÇOKLU ÇIKMA	İKİLİ
TEK CEPHEDE		TEK Lİ ÇIKMA	İKİLİ
GÖNYELİ		E12	
DÖRTGEN		F19	G3
		F18	G4
		H37	
		B3	
DÖRTGEN		F27	I12
		D9	H6
		C6	H9
		A5	H13
DAİRESEL		H34	D6
		C29	G8
		G9	
TEK CEPHEDE		TEK Lİ ÇIKMA	İKİLİ
TEK CEPHEDE		TEK Lİ ÇIKMA	İKİLİ
DÖRTGEN		G5	E13
		B12	F29
		D1	
		G6	
DAİRESEL		D13	C18

Tablo 7.1 Cephe Krokileri

* Taralı alanlar ilave katları göstermektedir.

1. Aksiyel simetrik binalar
2. Asimetrik binalar

Asimetrik binalarda da kendi içinde bir simetri hakimdir. İki ayrı kısımda incelenebilen asimetrik bina cephelerinde kapalı çıkmaların; cumbaların; bulunduğu kısımlarla, açık çıkmaların; balkon ve Fransız balkonların; bulundukları kısımların kendi içlerindeki hakim simetrisi göze çarpmaktadır.

İlave kat çıkılmamış olan binalarda saçak silmelerinin üstünde çeşitli motiflerde alınlıklara rastlanmakta, furuş veya payandaların her türlü açık çıkmaların altlarında yer aldıkları gözlenmektedir.

Aksiyel Simetrik Binalar	Asimetrik Binalar
B 3, B 12 - C 1, C 6, C18	A 5, A 7- C 1, C 29-
D 1, D 3, D 4, D 9, D 13	F 7, F 17, F 27
E 13 - F 18, F 29	G2, G8
G3, G4, G6, G7	H 34, H 38, H39,
H 6, H 9, H 13, H 37- I 34	I 12

Tablo 7.2 Simetrik ve asimetrik binalar.

7.2.1.1 Çıkma

Çalışma alanında incelenmiş olan, tarihi nitelikli yapılarda görülen çıkma biçimlerini başlıca üç başlık altında toplamak mümkün.

- 1- Dairesel
- 2- Dikdörtgen
- 3- Gönyeli

Dairesel çıkmaları da kendi aralarında, yuvarlatılmış köşeli çıkmalar ve eliptik formu olarak ikiye ayırmak mümkün.

Dörtgen çıkımlar, bina cephesinin genişliğine bağılı olarak değışik oranlarda karşımıza çıkıyor.Gönyeli çıkma türüne ise çalışma bölgesinde sadece bir binada rastlanmıştır (E12' de: E adası, 12 nolu parsel).

Tablo 7.1' de plan izdüşüm krokileri verilen binalardaki çıkımların biçimleri ve bina cephesindeki konumları görölmektedir.

Tablo 7.3 Çıkma biçimleri ve göröldükleri binalar .

Bazı pencerelerin ve özellikle açık çıkımların önünde görölen korkuluklar büyük oranda demir malzeme kullanılarak oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra kagir ve metal malzemenin birlikte kullanıldığı örneklerle kagir malzemenin tek başına kullanılmış olduğı örnekler de mevcuttur. Açık ve kapalı çıkımların biçimsel özellikleri, konumları, parapet ve korkuluklarda kullanılan malzemeler envanter fişlerine işlenmiştir. Ayrıca Tablo 7.1' de açık ve kapalı çıkımların bina cephelerindeki konumları kroki biçiminde belirtilmiştir.

7.2.1.2 Pencere

Çalışma alanında incelenmiş pencere örneklerinde, düz formlu pencereler çoğunluktadır.

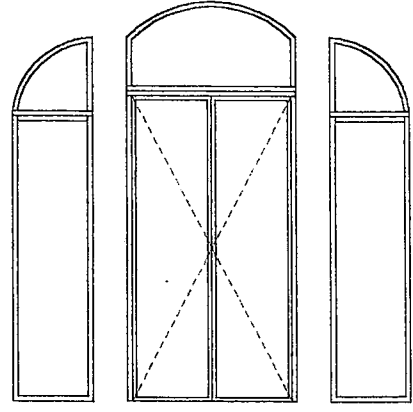
Giriş katlarının % 98 oranında iş yeri olarak kullanılmasından ileri gelen bir bozulma olarak, pencere formlarının genişletilerek, iş yeri sahibinin istekleri doğırtusunda düzenlenmiş olduğı göz önüne alınacak olursa giriş katı pencerelerinde bazı özgün bina cephelerinde gözlemleyebildiğimiz form farklılıkları, bu tür bozulmuş binalarda görölmemektedir.

Köşe pencerelerinin tek kanat, diğere cephe pencerelerinin ve kapılarının büyük oranda iki kanat olduğı gözlenmiştir. Kanatlı açılımların yanı sıra giyotin pencerelere de çeşitli binalarda rastlanmaktadır. İncelenmiş olan tüm binalara ait pencere biçim ve açılımları Tablo 7.4' te yer almaktadır.

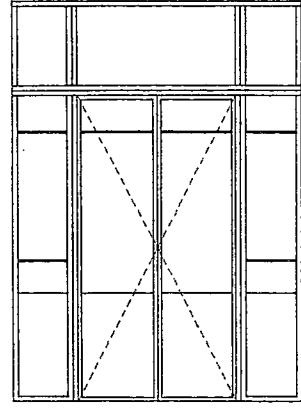
Tablo 7.4 Pencere biçim ve açılımlarını gösterir tablo.

Kimi yerlerde değışmiş olmasına karşın, özgün örneklerden ahşap malzeme seçimi tespit edilmiştir. Tez konusuna dahil olan binalardaki pencerelerin birçoğunun etraflarında süslemelere rastlanmıştır.

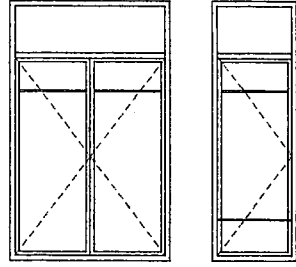
PENCERE BİÇİM VE AÇILIMLARI

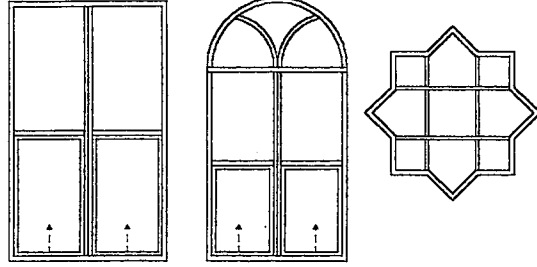
C1 BALKON KAPISI

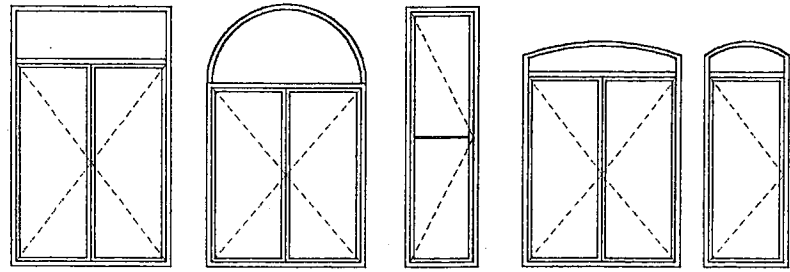
C1 BALKON KAPISI

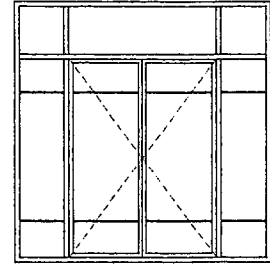
C1, G8 PENCERE

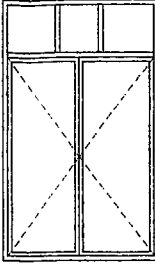
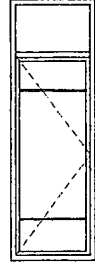
C6 ATATÜRK EVİ

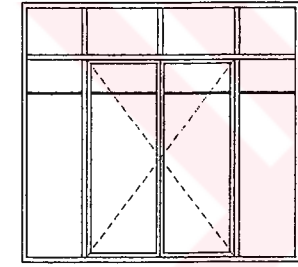
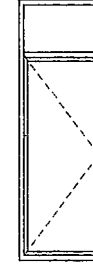
H13

A5

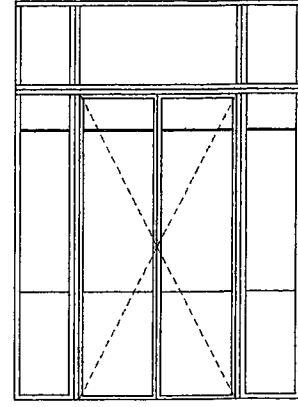
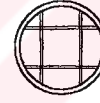
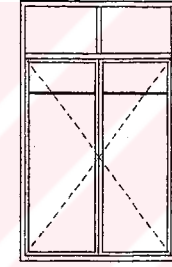
A7, D4

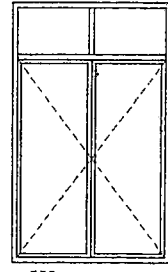
F17

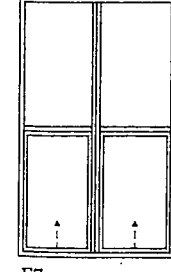
C29

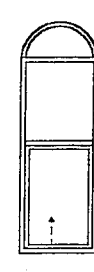
H6

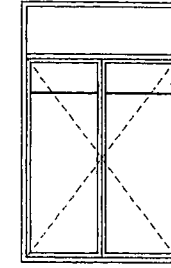
H9

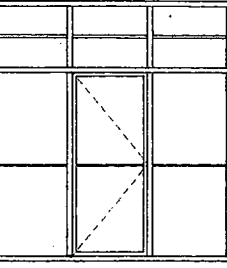
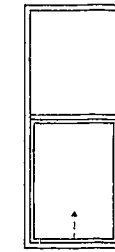
F7

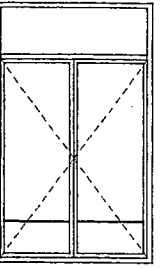
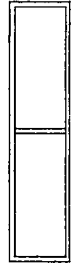
F27

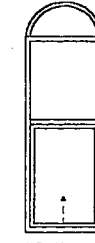
I34

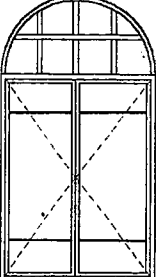
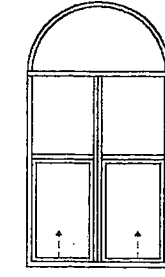
I12

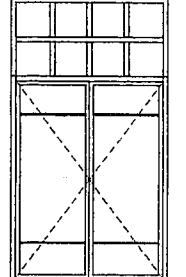
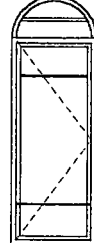
F17

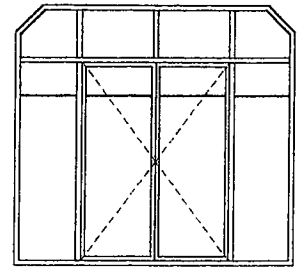
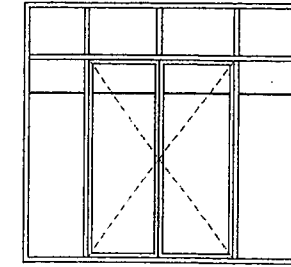
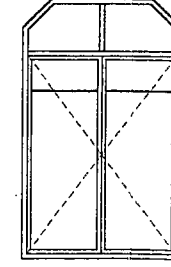
H37

D1

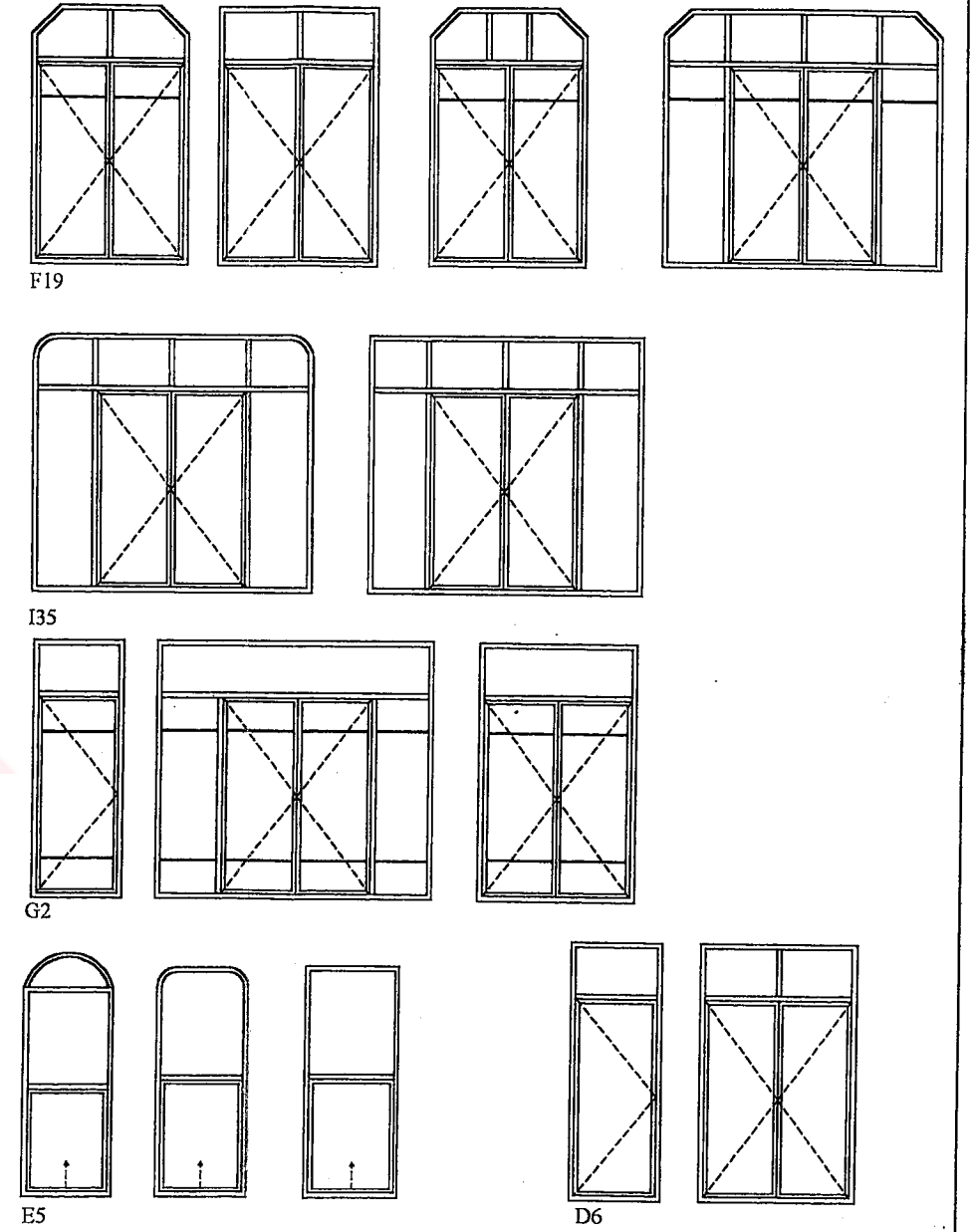
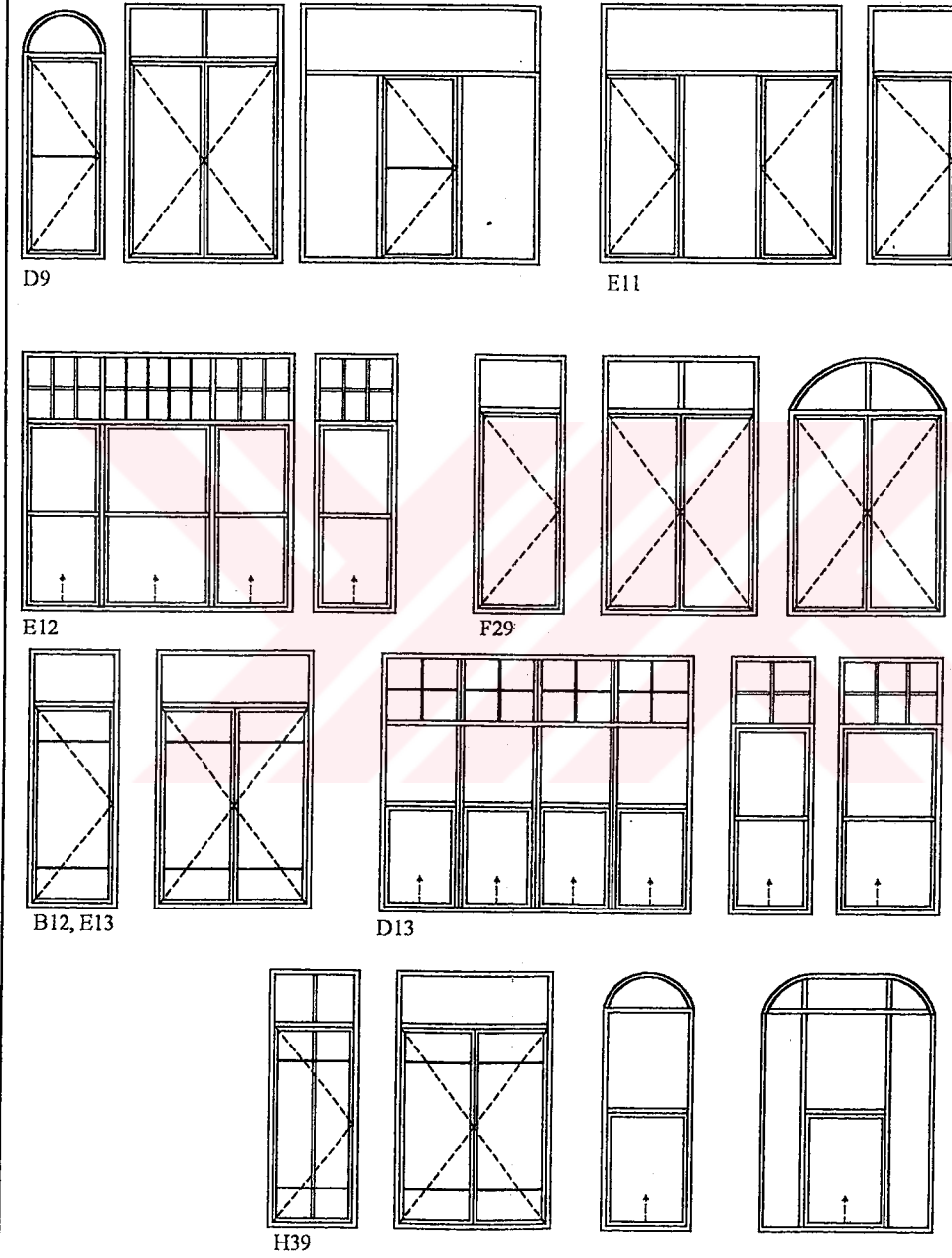
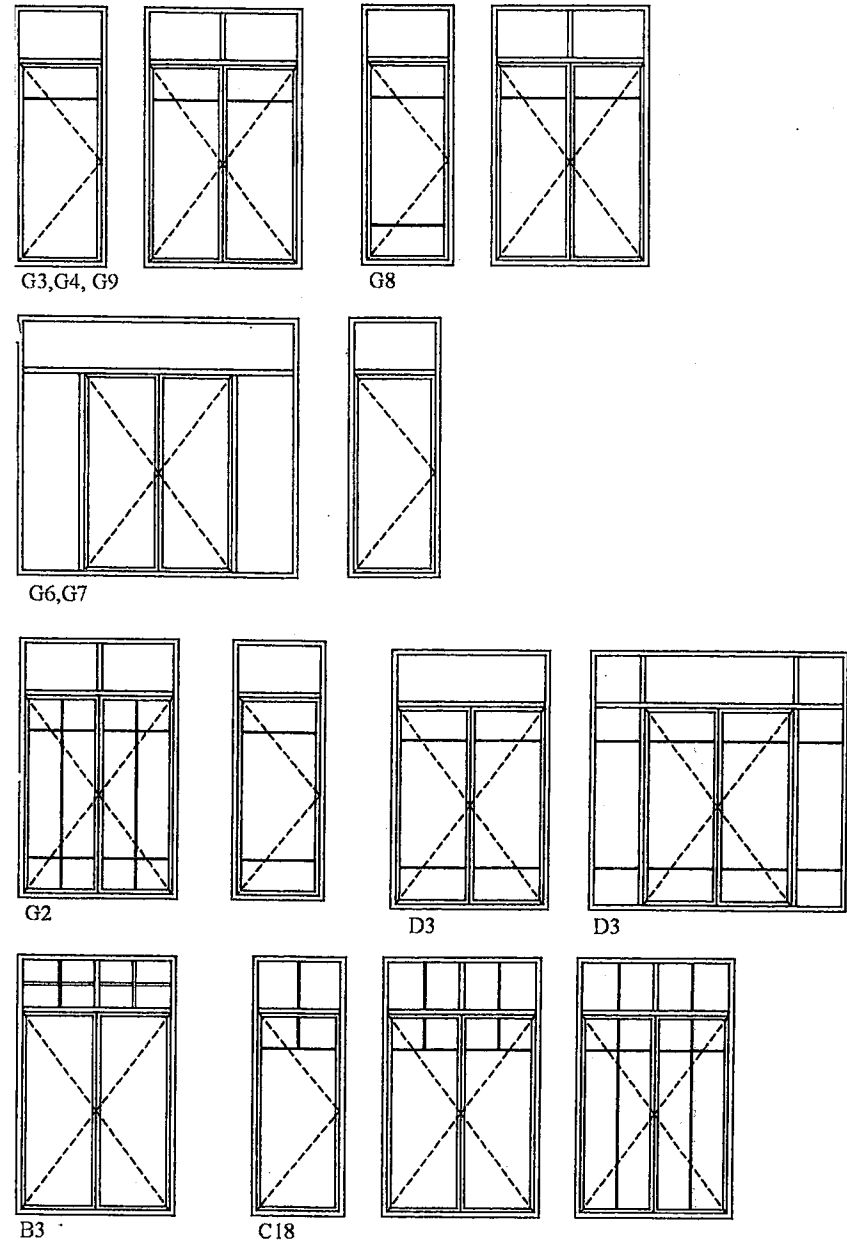

F18

Tablo 7.4 Pencere biçim ve açılımları

PENCERE BİÇİM ve açılımları

Tablo 7.5 Pencere biçim ve açılımları

7.2.1.3 Kapı

Bölgedeki tescilli yapılar içinde, henüz değiştirilmemiş, özgünlüğünü korumakta olan ve özellikle art-nouveau ve art-deco izleri taşıyan kapılar bulunmaktadır. Genel olarak geometrik düzenlemenin uygulanmış olduğu kapılarda demir malzeme kullanımı yaygın olarak gözlenmektedir. Bunun yanı sıra floral düzenlemede kapılar da karşımıza çıkmaktadır. Kapılarda simetri hakimdir.

Kapı üstü penceresi bölgede sıkça karşımıza çıkan bir unsurdur. Düz, eğrisel köşeli, eliptik ya da çember formlarda kapı üstü pencerelerine rastlanmıştır. Bunlar kapıyla bütünlük arz eder biçimde tasarlanmış, kapıya hakim motifler ya da çok benzerleri aynı oranda ya da oran değiştirerek tekrarlanmışlardır.

7.3 Plan Biçimlenişi

Bölgedeki binaların planları incelendiğinde, ortak sirkülasyon alanlarına iki kadmelili geçiş sağlanmış olduğu görülür. Önce 1-3 basamakla binanın içine, buradan da, binanın bulunduğu sokaktaki kot farkına bağlı olarak 6-9 basamakla, bir rüzgarlığın bulunduğu merdiven kovanının olduğu düzleme ulaşılır. Fakat binaların büyük çoğunluğunda bu rüzgarlıklar kaldırılmıştır.

Dairenin sokak cephesine bakan kısmı baş oda olarak düzenlenmiş, mutfak, tuvalet, banyo ve yatak odalarının bulunduğu bölüm, bu mahallerin tümünün açıldığı koridorun başından bir kapıyla ayrılmıştır. Böylece misafir odasının diğer mahallerle bağlantısı kademelendirilmiştir.

Özgünlüğünü koruyabilmiş binaların tamamında, merdiven kovanında aydınlığa açılan birer pencere bulunmaktadır. Ayrıca banyo ya da WC mahallerinden -enaz - birisi de bu aydınlığa açılan pencereyle havalandırılmaktadır.

Binaların tamamında kapalı ve açık çıkmalara ön cephede rastlanmaktadır. Arka bahçeye bakan odalardan birinde de, arka balkona çıkılmaktadır. Binalara ait planlar, 9.Bölüm başlığı altında sunulmuştur.

8. BOZULMALAR ve NEDENLERİ

Günümüzde hızlı kentleşme olgusuyla başlayan ve giderek artan düzensiz, karmaşık yapılaşmalar sonucu fiziksel çevreler ve bu çevrenin bileşenlerinden olan tarihi çevreler olumsuz yönde etkilenmektedir. Tarihi çevrelerin giderek bozulmaya, yok olmaya başladığı, gerek tarihi çevreler içinde ve gerekse yakın etkileşimde olduğu çevrelerinde oluşan yeni yapılaşmaların, geçmişe ait verilerin bir göstergesi olan bu çevreleri ikinci plana itmekte olduğu görülmektedir (Aksoylu, 1993, s.85).

Tarihi çevrelerde, hızlı kentleşmenin ortaya çıkardığı toplumsal değişim ve başkalaşım ile insan yaşamının hızlı ivmesinden en fazla etkilenen yapı ve yapı grupları çalışma ve konut alanları içinde yer almaktadır.

Çarpık kentleşme; kentlerin nüfus patlaması sonucunda, plansız ve denetimsiz olarak, gelişmiş, alt yapısız, her türlü estetik kaygıdan uzak bir şekilde merkezden dışa doğru büyümesi; insanca yaşamaya olanak vermeyen ilkel yerleşmelerin kenti kuşatmasına, merkezde ise mevcut dokunun tahribine, tarihsel, kültürel, ve doğa değerlerinin yok olmasına yol açmaktadır (Tabanlıoğlu vd.,1991, s.37)

Tayla, çeşitli örnekler ve anıtlarda görülen tahribi dört şekilde tarif etmiştir.

1-Kendi haline bırakılan anıtların doğa etkileriyle zaman içinde tahrip olması.

2-Yapıları işgal edenler veya sahipleri tarafından bilinçli bir endişe veya gayet olmaksızın, yalnız çıkarlar ve kullanım amaçları doğrultusunda yapılan tahripler.

3-Yanlış işlevlendirme veya bilinçsiz restorasyonlar ile meydana gelen tahripler.

4-Özgün işlevine en yakın işlevlendirme durumunda dahi, devlet eliyle ve uzmanlar yönetiminde yapılan restorasyonlarda zorunlu olarak yitirilen mimari ve yapı değerleri (Tayla, 1988, s. 35).

Bu bölümde, 1950'lerden itibaren yoğun bir iç göç alan ve bu göçlerin, hızlı kentleşmenin etkileriyle yeni bir başkalaşım sürecine giren Şişli' de, sokak dokusunda ve tek bina ölçeğinde yapıların bozulmalarına neden olan etkenler irdelenecektir.

Neden sonuç ilişkisi içinde ele alınacak olan bu bozulmalar, kütle, cephe ve plan bozulmaları olarak ele alınarak çalışma bölgesi sınırları içinde yapılan tespitler ortaya konulacaktır.

8.1 Binalarda Görülen Bozulmalar ve Nedenleri

Beyoğlu'ndan Nişantaşı- Teşvikiye'ye doğru kaymaya başlayan ticaret eksenini, daha sonraları diğer tüm katlara sıçrayacak olan yeni fonksiyonun, apartmanların önce zemin katlarında yer almasına neden olmuştur. Bu yeni fonksiyon ticarettir.

Dökümanlar ve arşiv kayıtları incelendiğinde 1968'lerde binaların zemin katlarını çeşitli mağazalara çevirmek için, kullanıcıların Koruma Kuruluna müracaatlarının arttığı gözlenir. Bu durum daha sonraki senelerde hızlanarak artmış, zemin kat cephe ve plan tadilatları, diğer katlara ve 1980'lere gelindiğinde binanın tümüne sıçramıştır.

Yoğun talep karşısında, daha çok gelir getireceği düşüncesiyle, binaların plan krokileri değiştirilip, katlardaki oda- ofis sayıları arttırılmış, binalara ilave katlar inşa edilmiş ve konut kullanıcıları bölgeyi terk etmiştir.

Yerleşim ve aktif ticaretin yoğun şekilde yer aldığı bir şehir merkezinde mağaza, iş yeri sahibi olma baskısının bölgede en kolay gözlenebilen etkileri, ilave kat çıkma anlayışı, daha geniş bir dükkana sahip olma ve cephelerde vitrin açma çabasıdır.

Bu her üç olgunun da aşağıda daha kapsamlı bir biçimde ele alınacak olan bozulmalara etkileri yadsınamaz.

Koruma Yüksek Kurulu'nda, bölgede bulunan binalardan bazılarının, daha önceki senelere ait fotoğrafları, rölöve, restorasyon ve restitüsyon projeleri ile binalarda yapılmak istenen değişikliklere dair yazışmaların bulunduğu arşiv dosyaları, bölgenin yakın zamana kadar sahip olduğu silüetin detay ve bilgilerini barındırmaktadır.

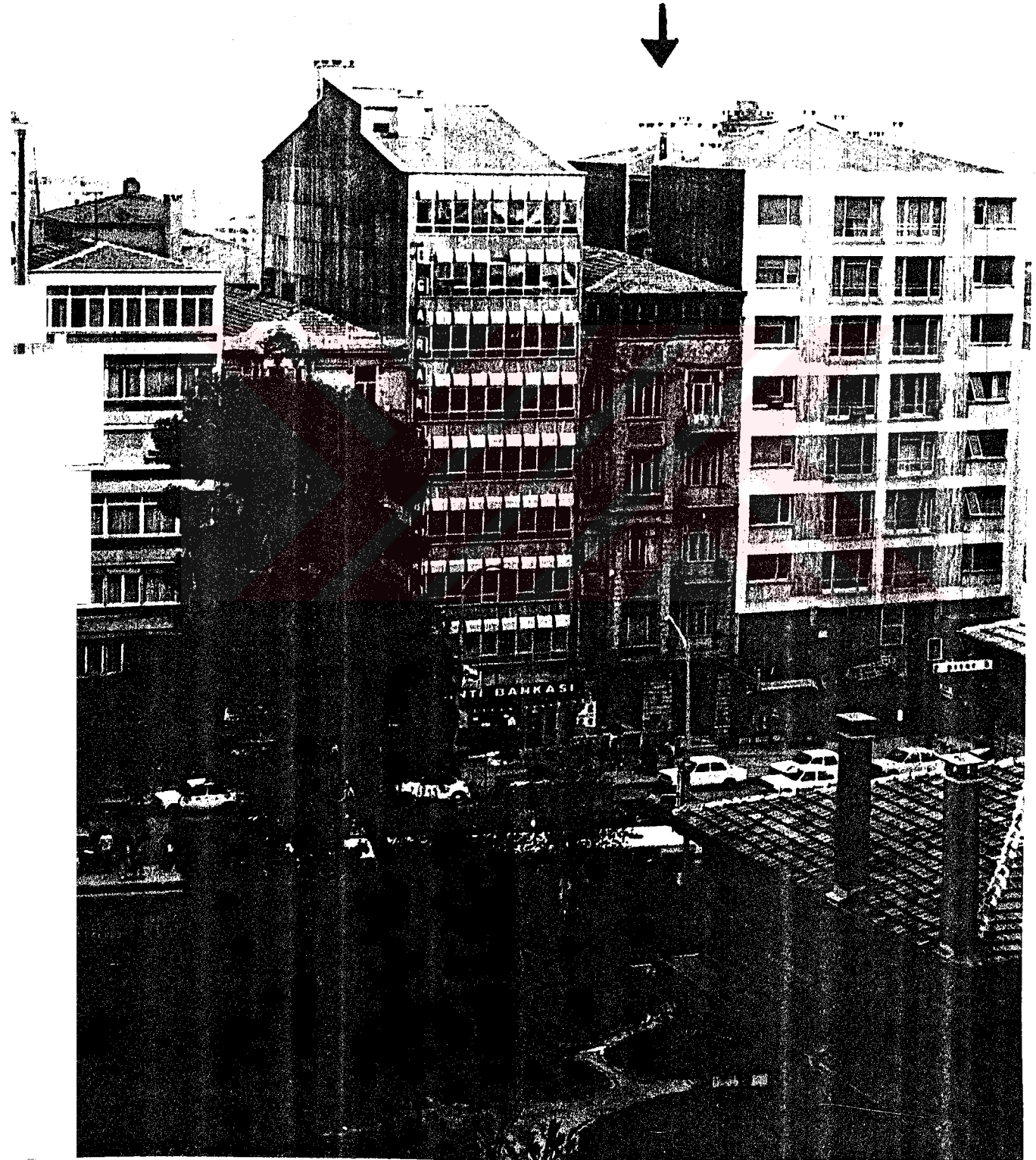
Bu dosyalardan bazılarının faydalanarak, bölgedeki binaların 'maruz kaldığı' bozulmaları daha yakından incelemek mümkün.

Bu başlık altında, arşiv dosyalarından elde edilebilmiş olan, bazı binalara ait bilgi ve doküman, envanter numaralarına göre alfabetik olarak incelenmiştir.

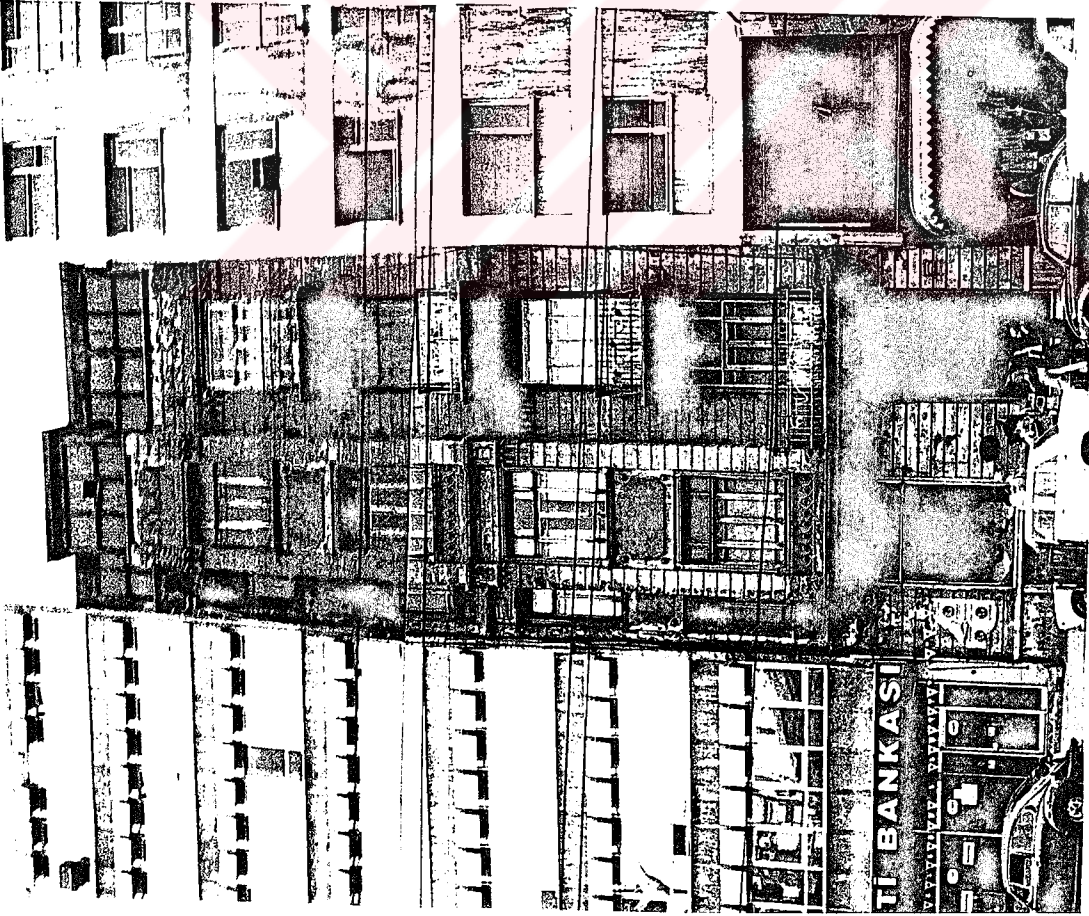
A5 Envanter Nolu Bina

948 ada, 9 parselde bulunmaktadır. Bakınız Harita 8.1.

Günümüzde zemin ve 1. katları iş yeri olarak kullanılan, diğer katları metruk durumda olan binanın, 1980'lerde tüm katlarının boş ve harap vaziyette olduğu Fotoğraf 8.1, 8.2, (3' te görülmektedir.

Fotoğraf 8.1 1980' ler, A5 Bina cephesi- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K76 nolu dosya.1

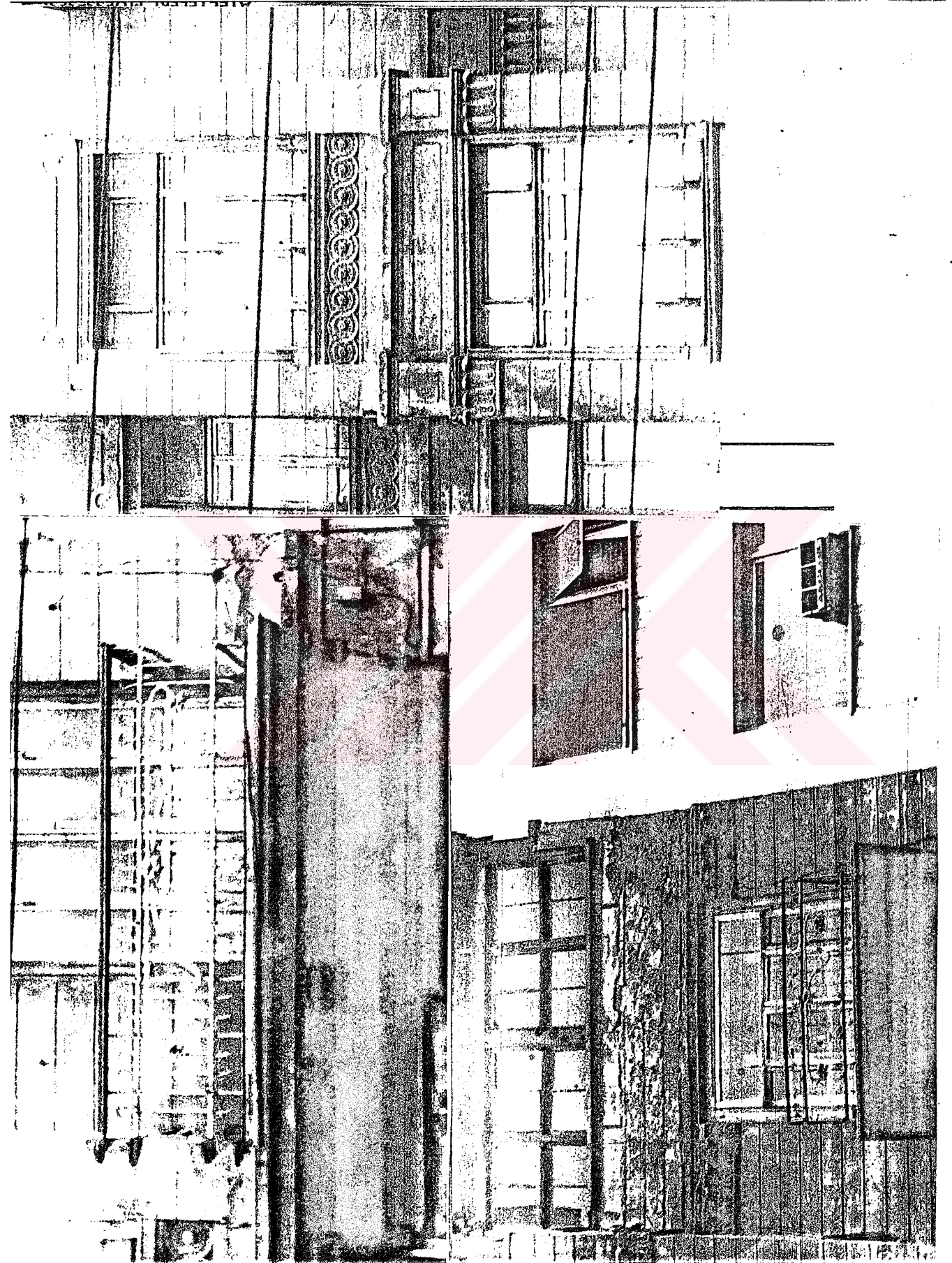

ÖN GÖRÜNÜŞ

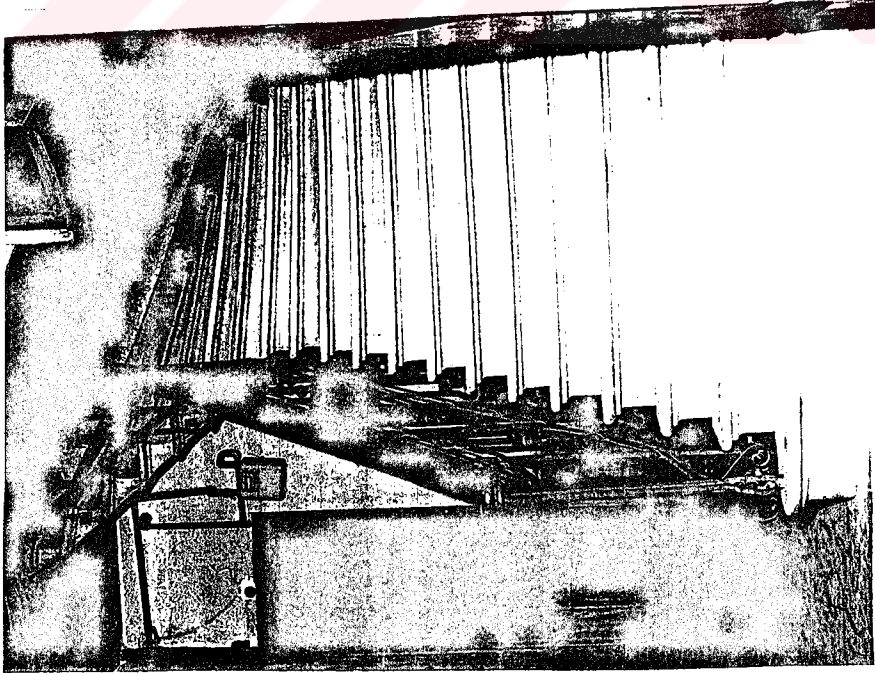

ARKA GÖRÜNÜŞ

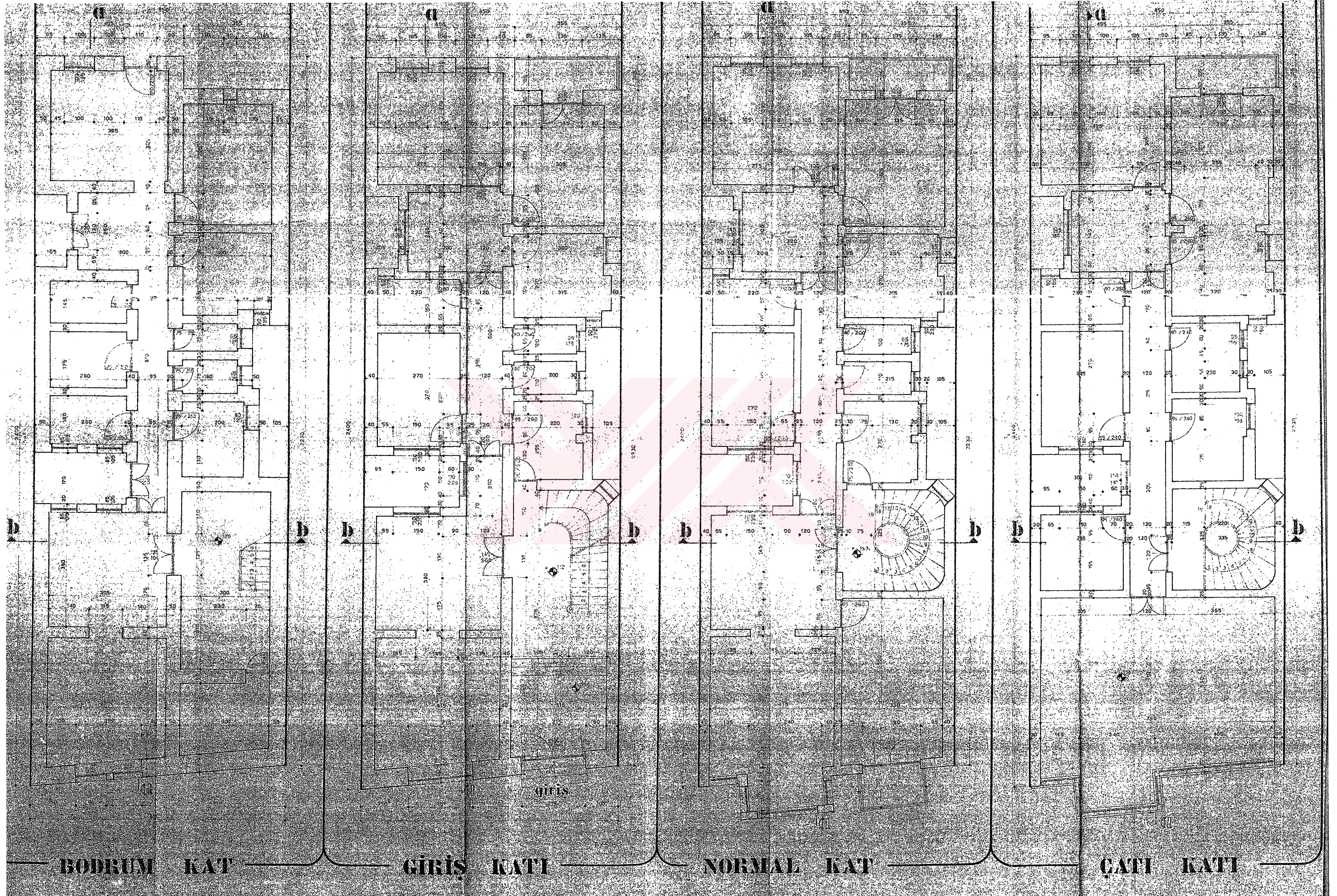
Fotoğraf 8.2 1980' ler, A5- Ön ve arka cepheler- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K76 nolu dosya

ğraf 8.3 1980' ler, A5 Bina cephesinden detaylar- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K76
1 dosya.

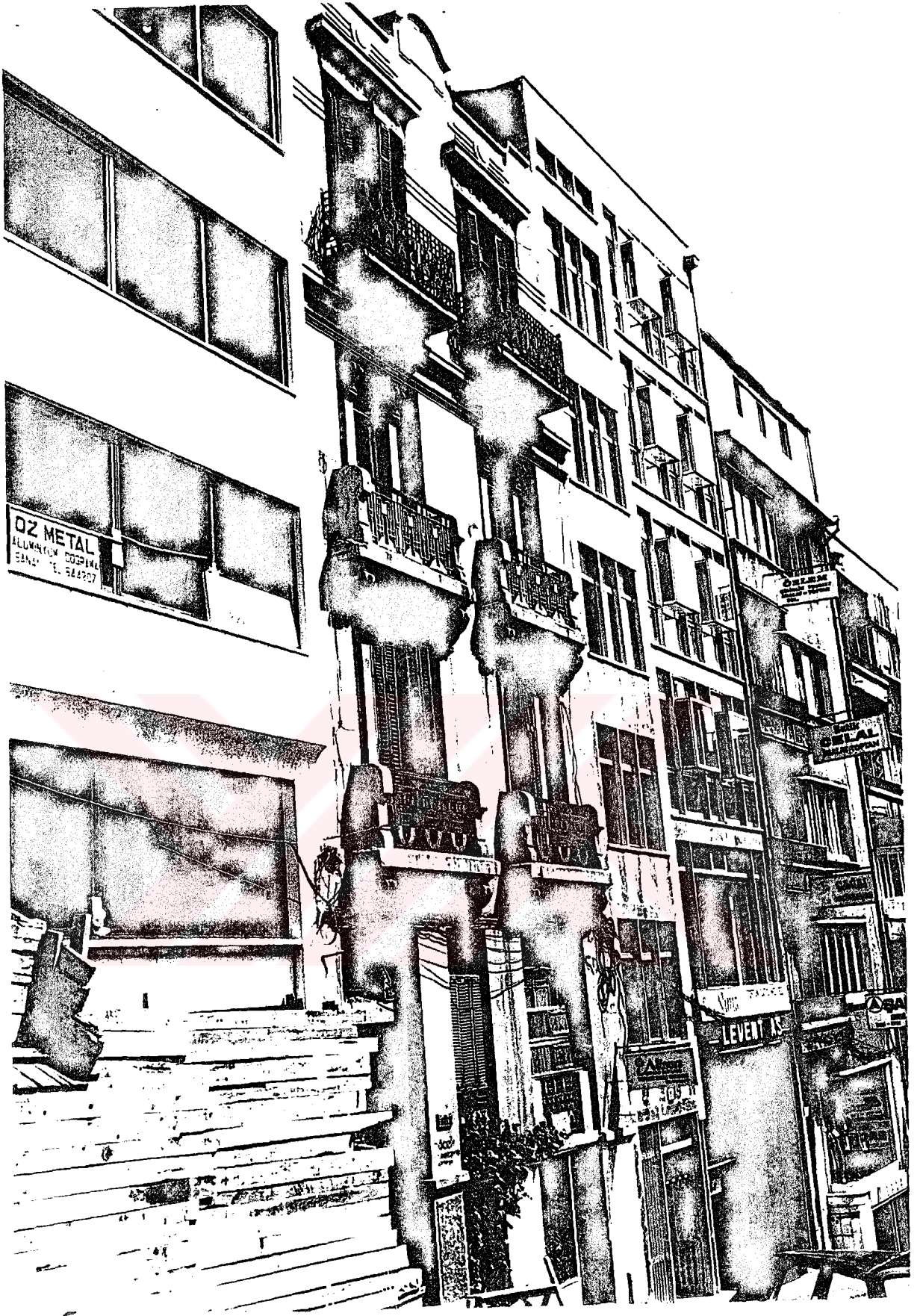
Fotoğraf 8.4 1980' ler, A5- Binanın içerden görüntüleri- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K76 nolu dosya

Sekil 8.1 A5 binasının kat planları- Koruma Yüksek Kurulu Arsivi- K76 nolu dosya.

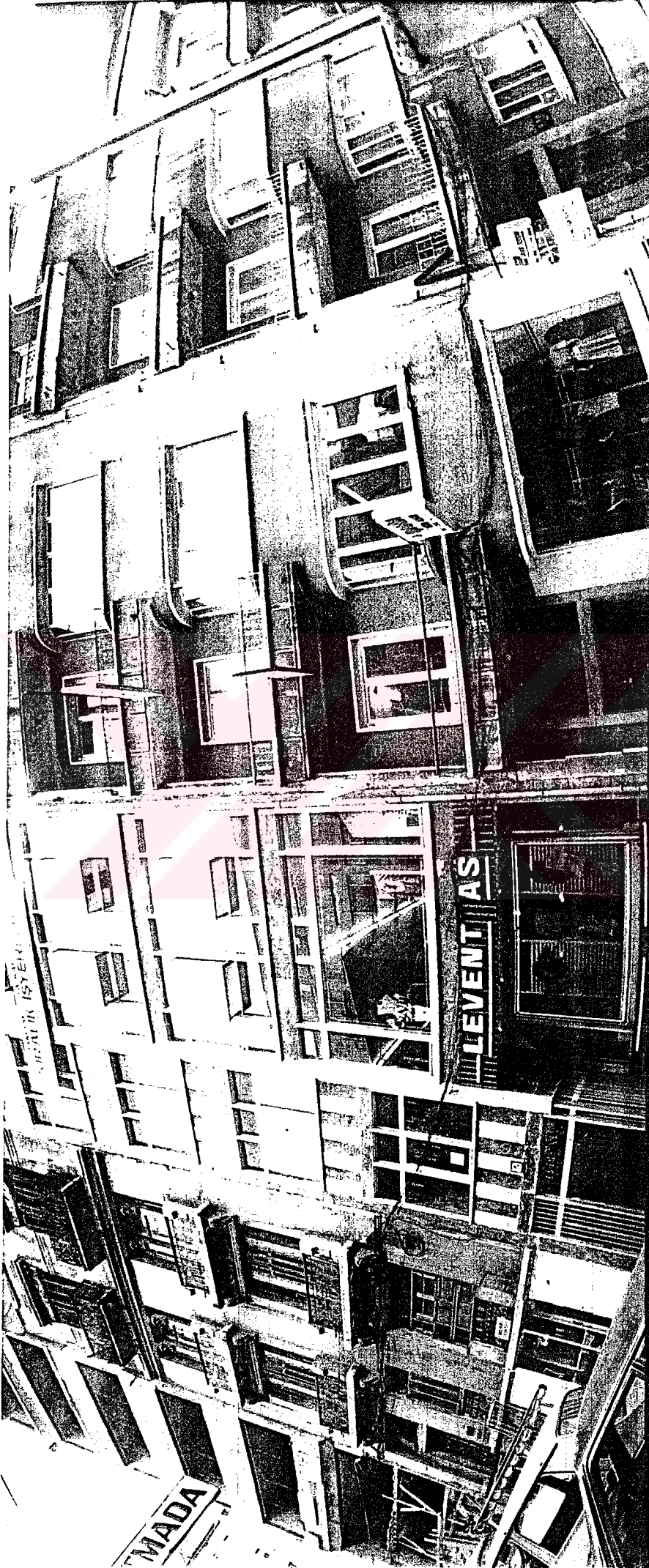
otoğraf 8.5 1984, B 3- Ön cephesi- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K131 nolu dosya

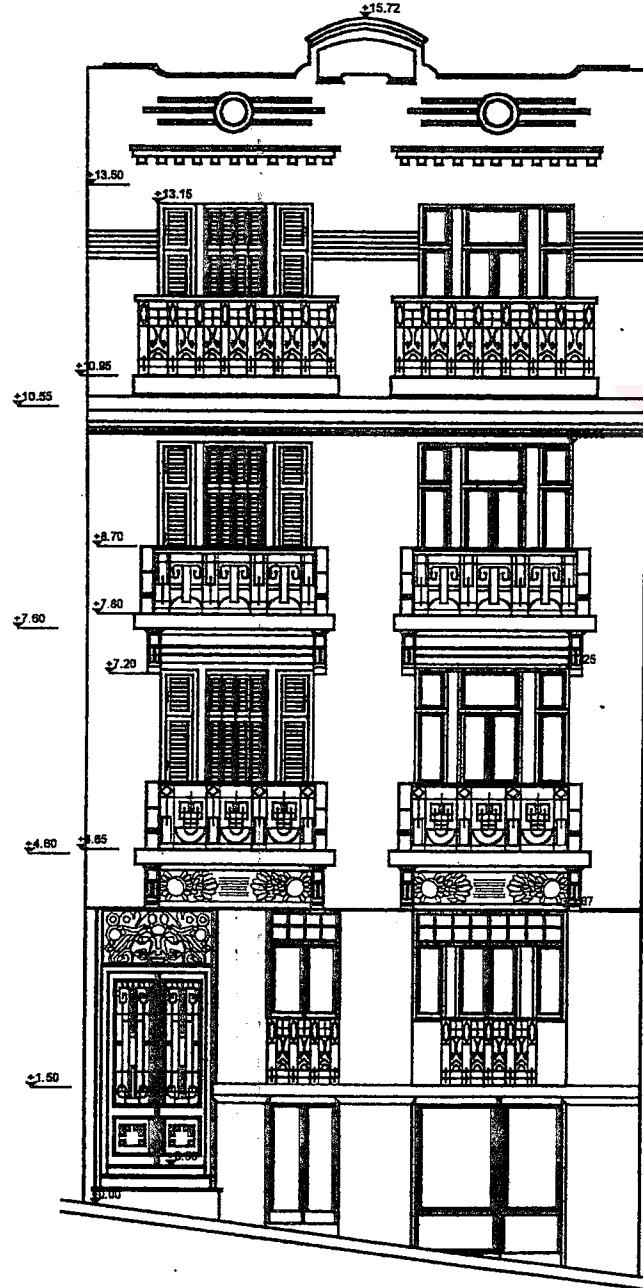
Fotoğraf 8.6 1984, B 3- Ön cephesi - Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K131 nolu dosya

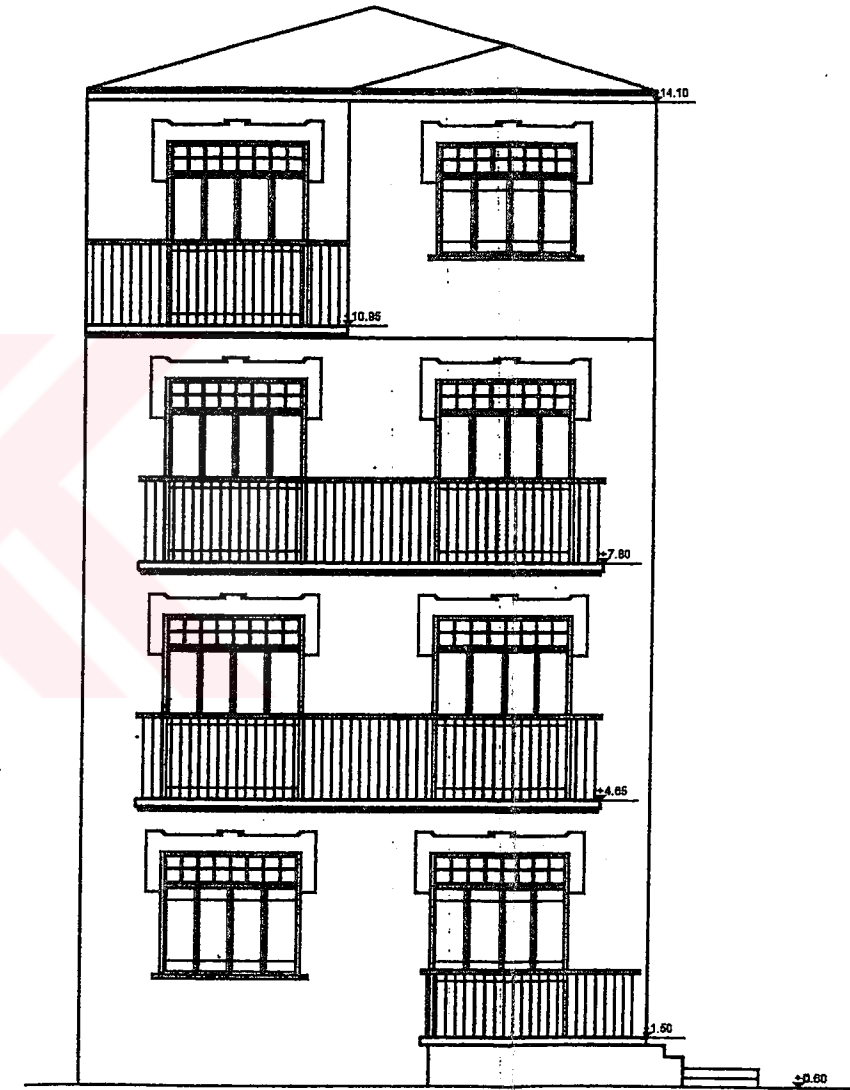
Fotoğraf 8.7 1984, B 3- Arka cephesi - Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K131 nolu dosya.

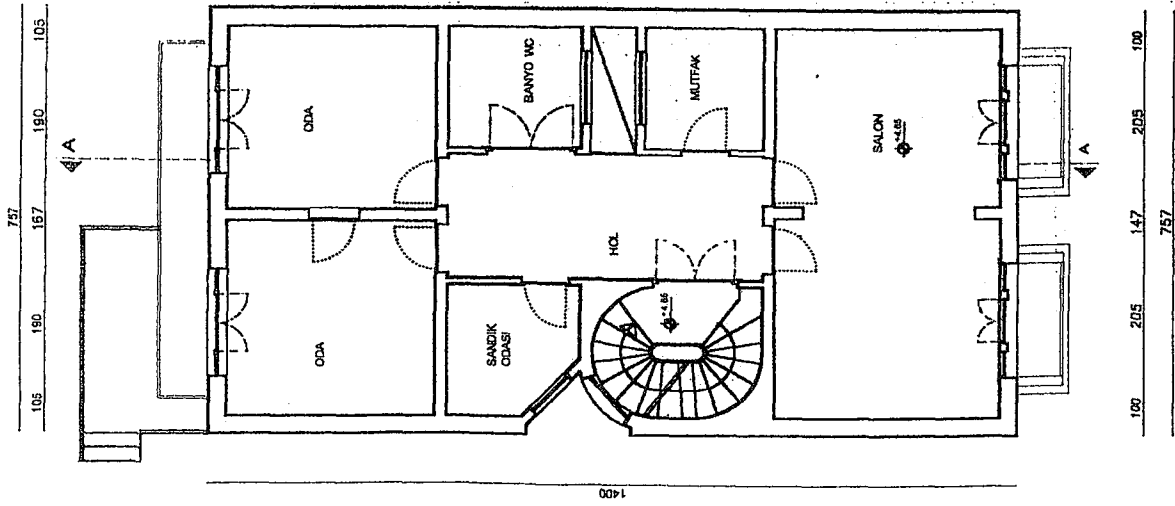
Fotoğraf 8.8 1984, B 3 binasının Samanyolu Sokaktan görünümü - Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K131 nolu dosya.

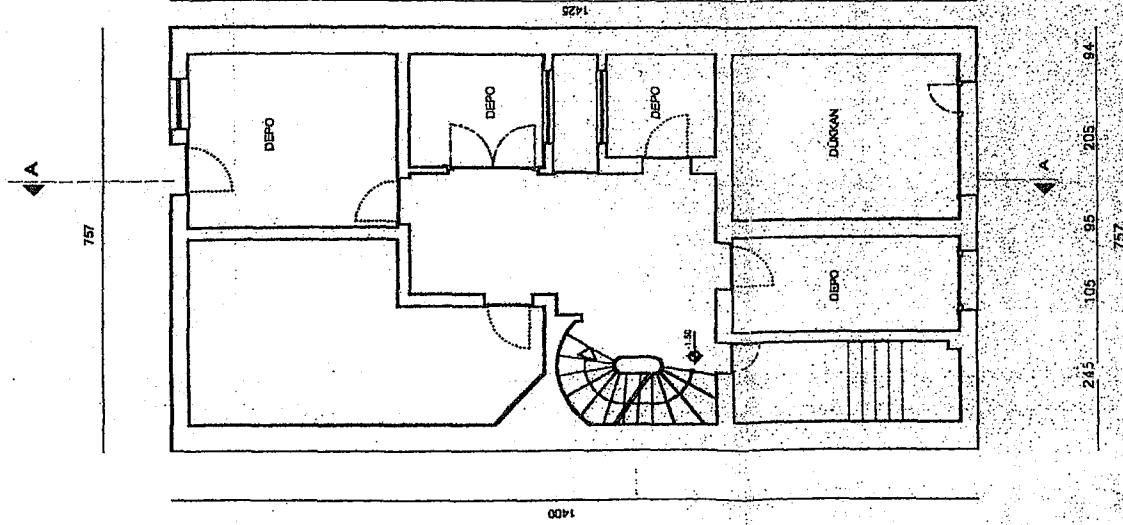
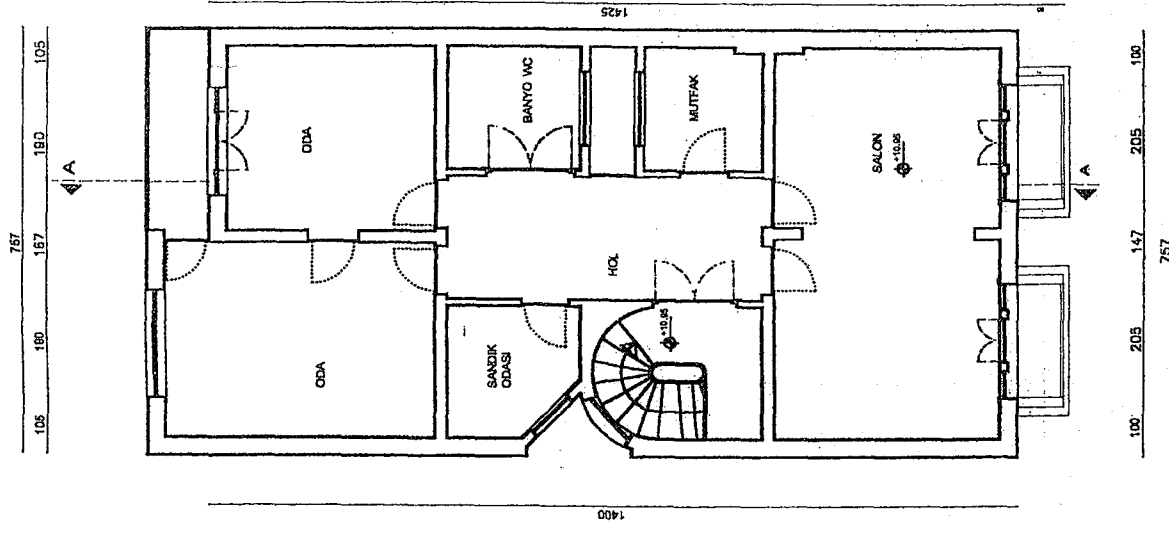
ÖN CEPHE
ÖLÇEK:1/100

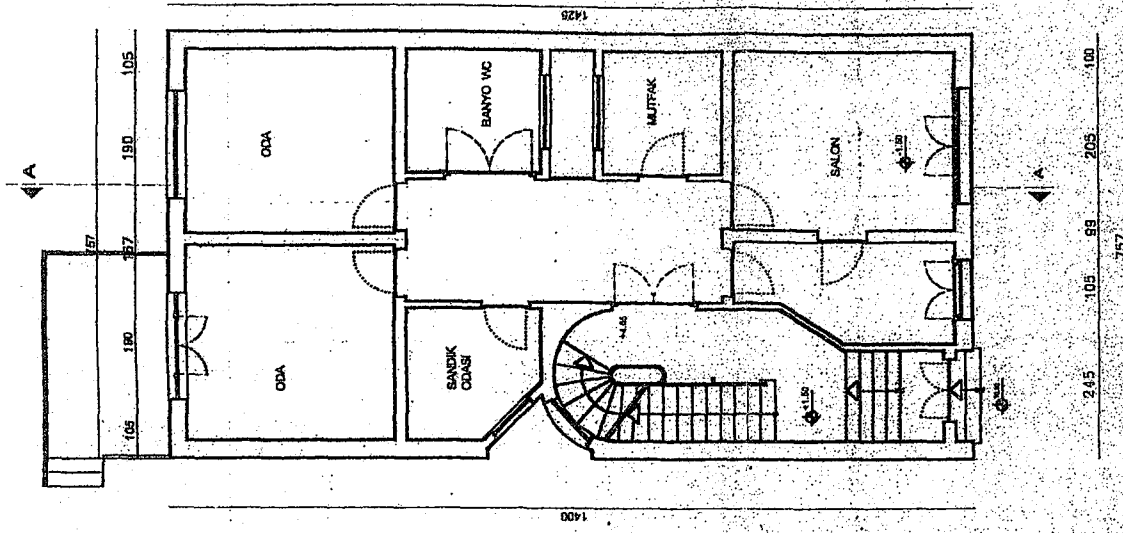
ARKA CEPHE
ÖLÇEK:1/100

3. KAT PLANI
ÖLÇEK:1/100

ZEMİN KAT PLANI
ÖLÇEK:1/100

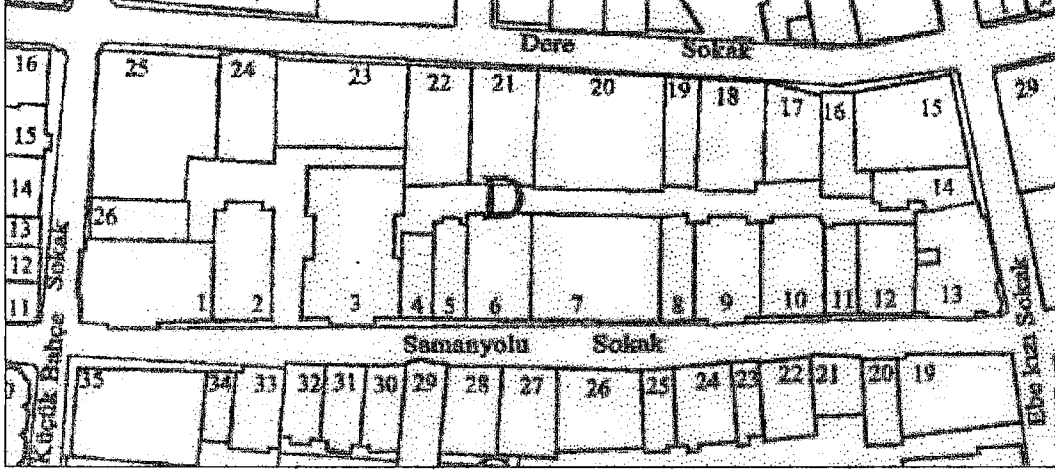

A-A KESİTİ
ÖLÇEK: 1/100

D 3 Envanter Nolu Bina

946 ada, 38 nolu parselde bulunmaktadır. Planlarda ve cephede binanın aksiyel simetrik özellikleri görülmektedir. Her katta iki dairenin yer aldığı bina günümüzde metruk vaziyettir. Envanter fişinde binanın Mart 2000 tarihli fotoğrafı yer almaktadır.

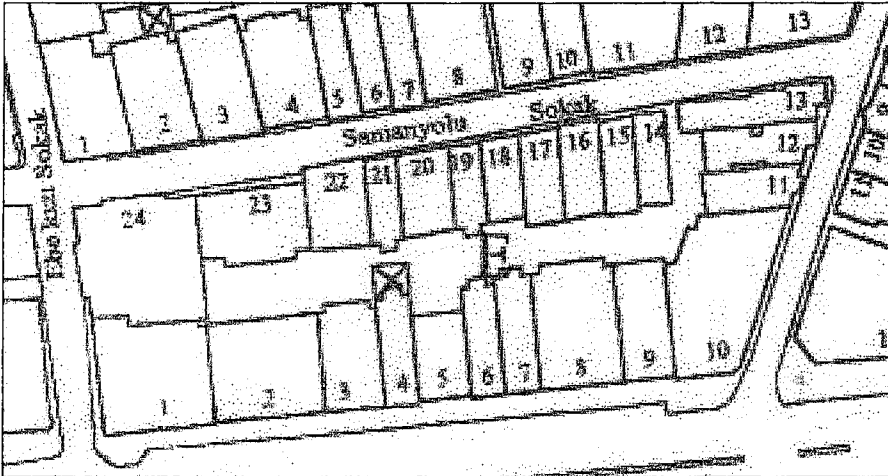

Harita 8.2 D3 binası

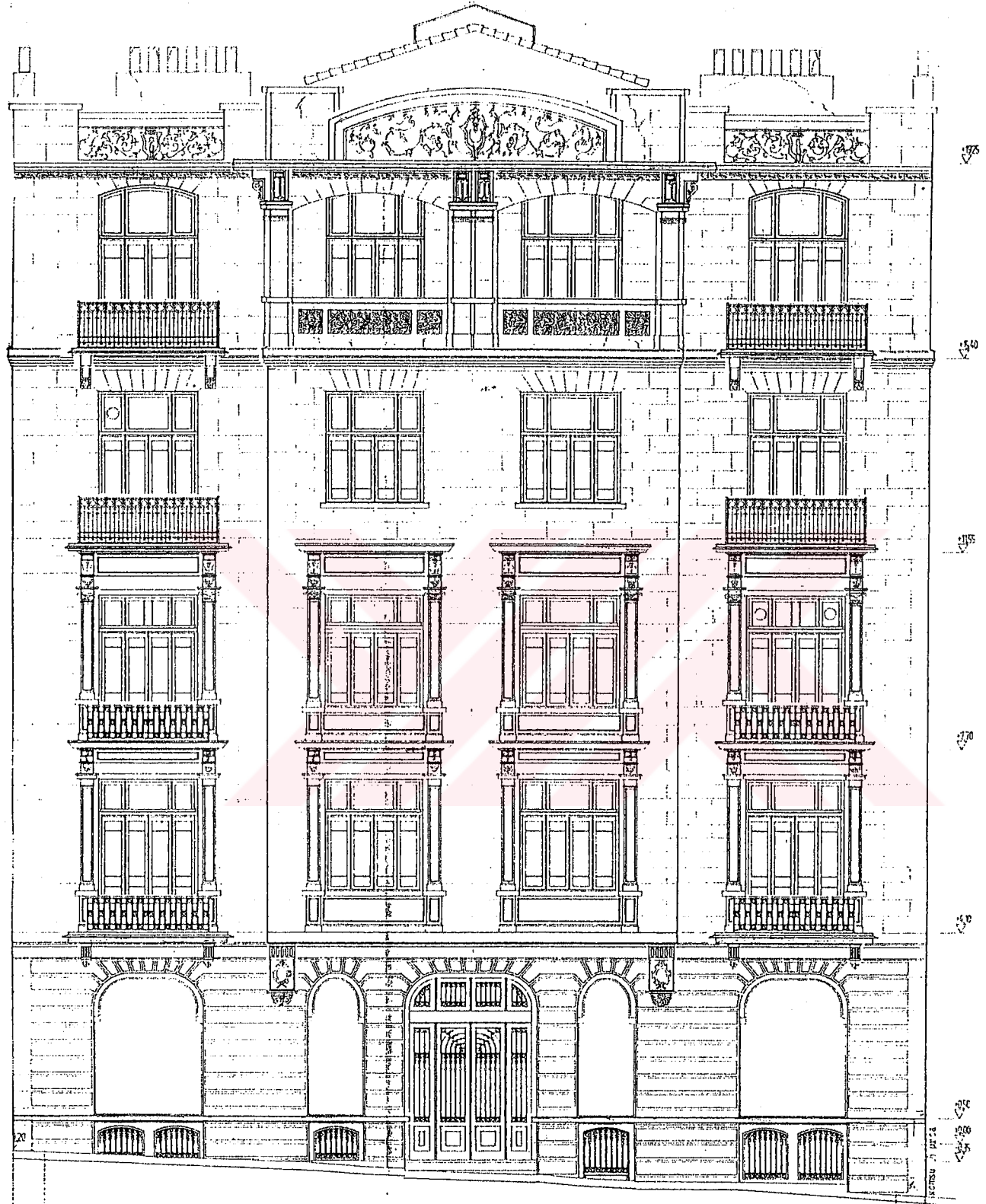
E 13 Envanter Nolu Bina

943 ada, 1 nolu parselde bulunan bina. 1996 yılında restore edilen binanın koruma kurulu arşivindeki dosyasında, 1980' lere ait fotoğrafları bulunmaktadır.

Bu fotoğraflarda o yıllarda binada ikamet edenler bulunmasına karşın sirkülasyon alanlarının bakımsız olduğu görülmektedir. Bakınız Fotoğraf 8.1. 9 ve Fotoğraf 8.1.10

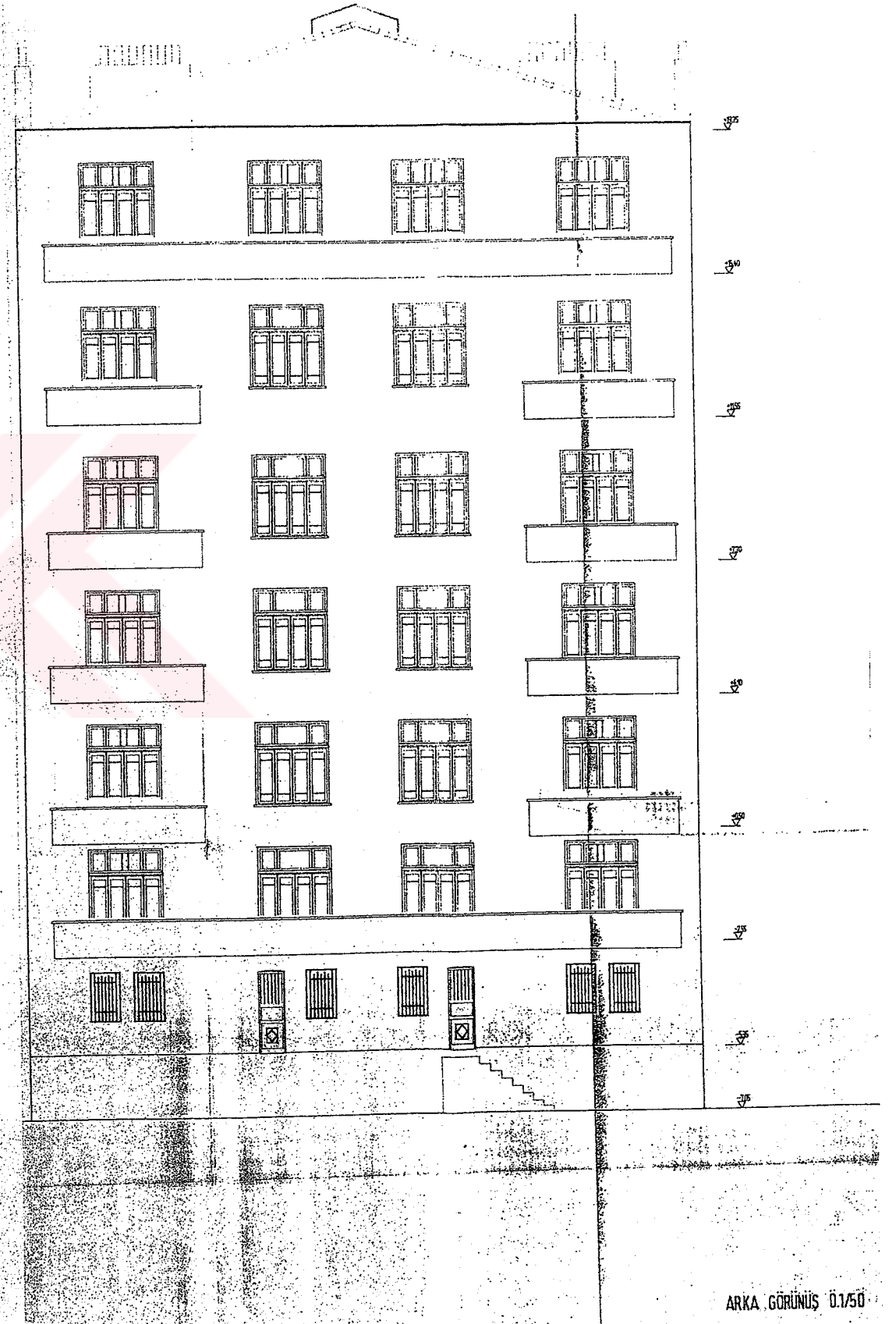
Harita 8.3 E13

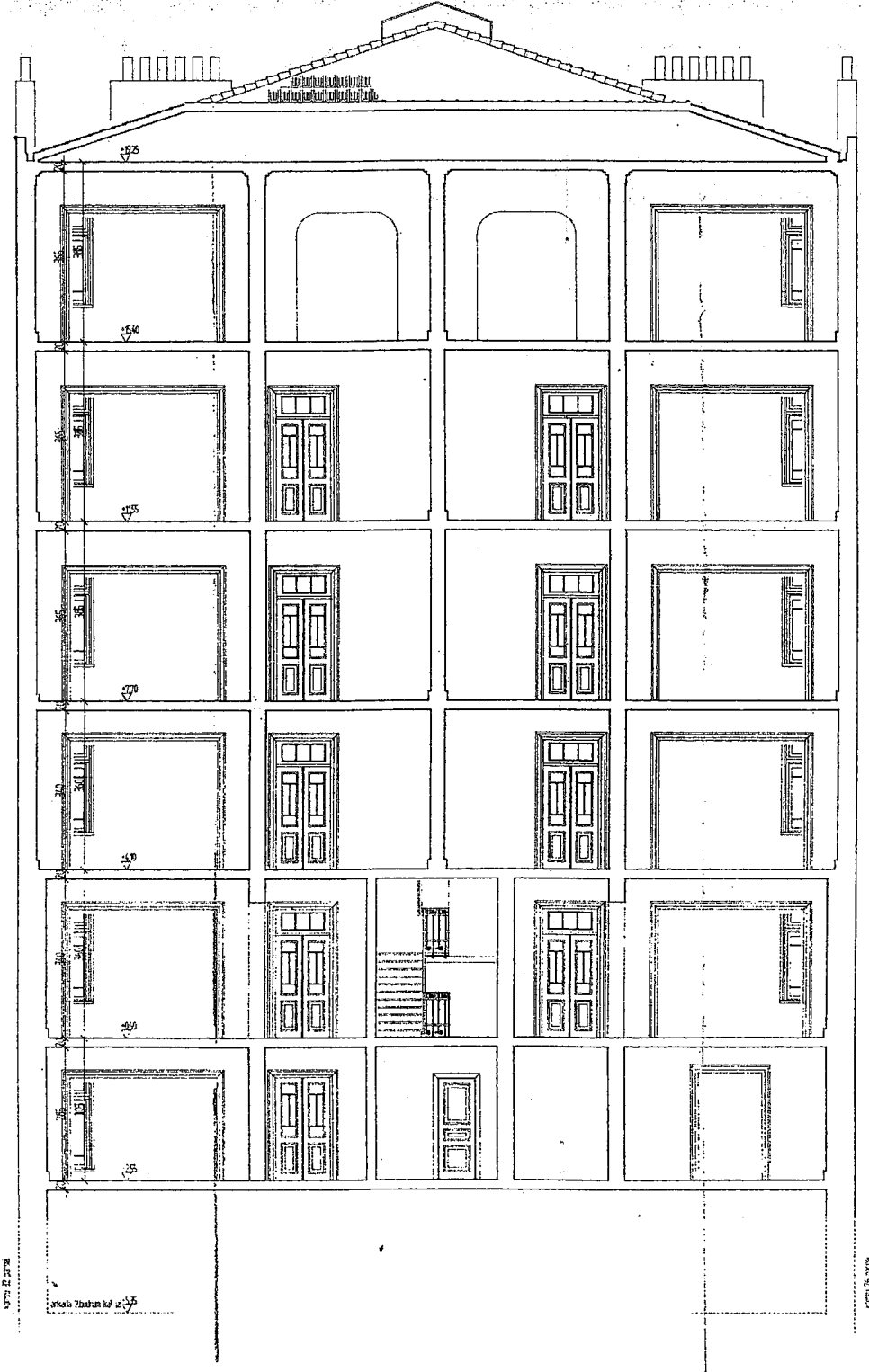
Şekil 8.5 D3 Ön görünüş- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K507 nolu dosya

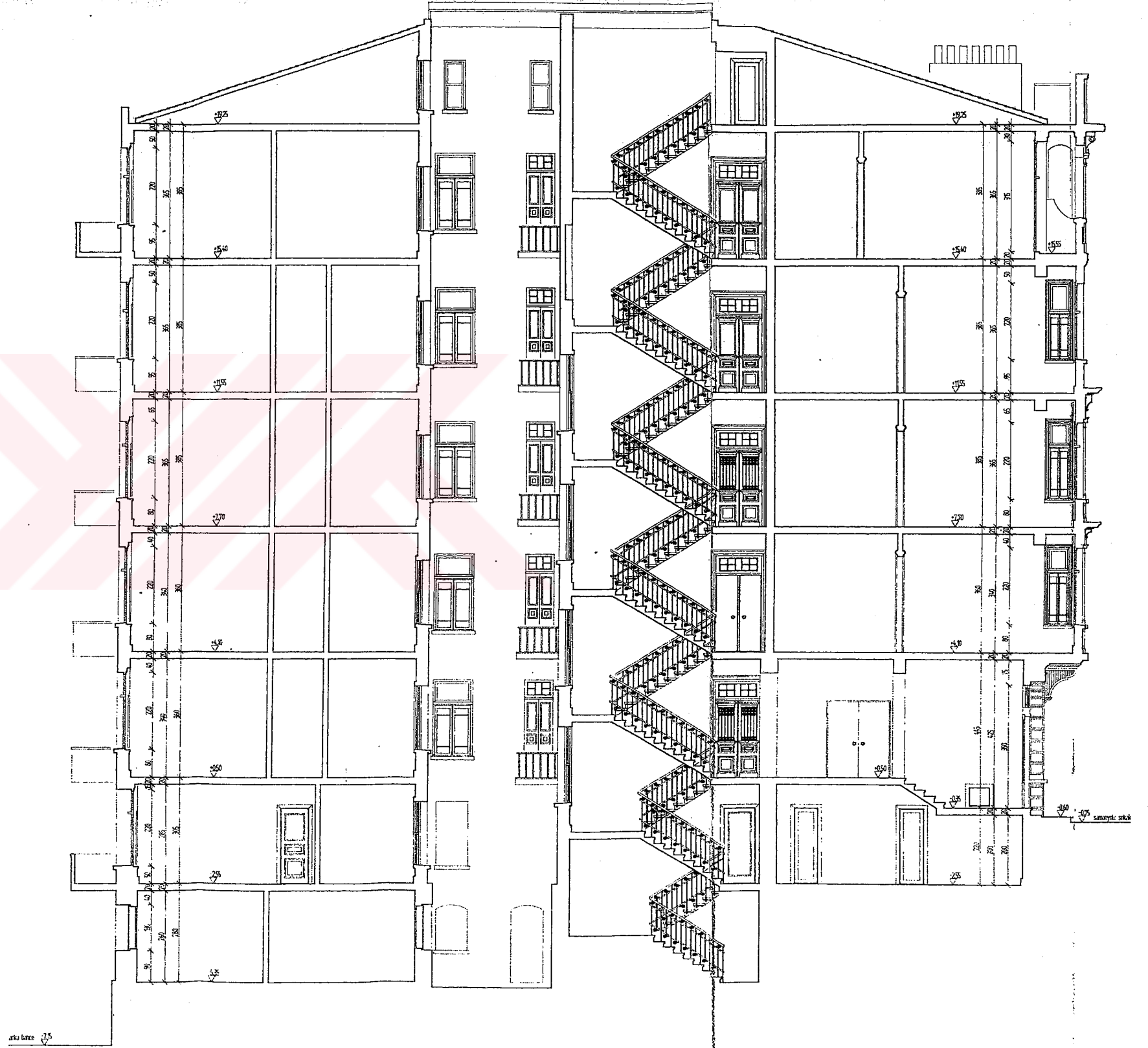
SOL YAN GÖRÜNÜŞ 0.1/50

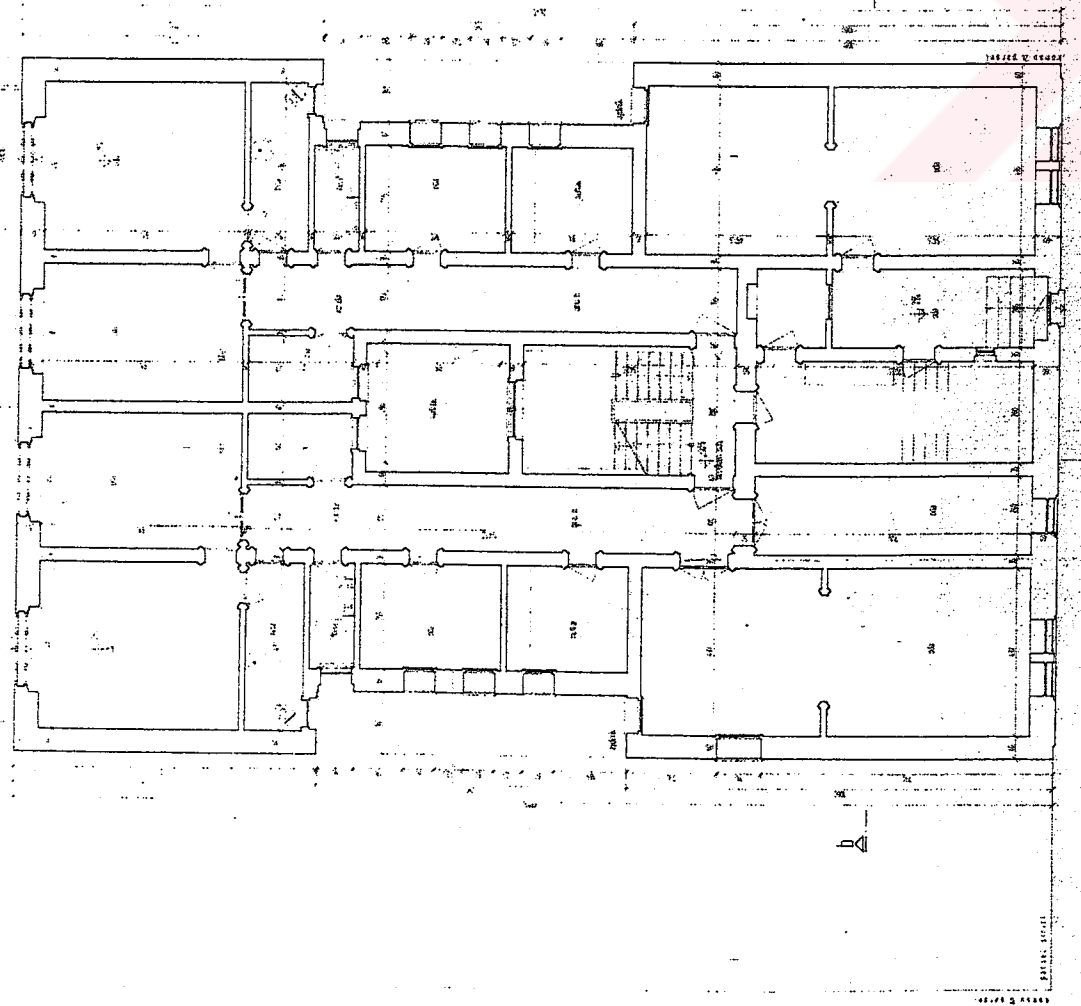
ARKA GÖRÜNÜŞ 0.1/50

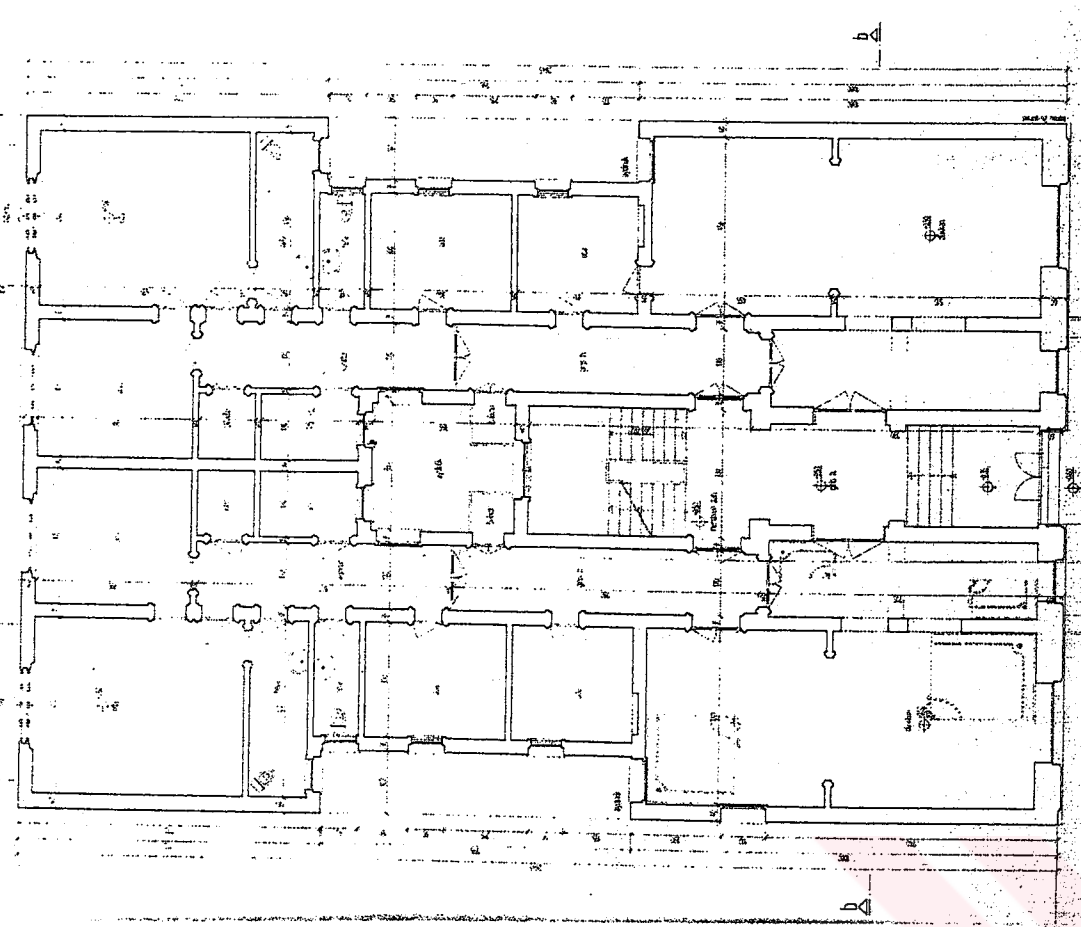
Şekil 8.8 D3, B-B Kesit - Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K507 nolu dosya

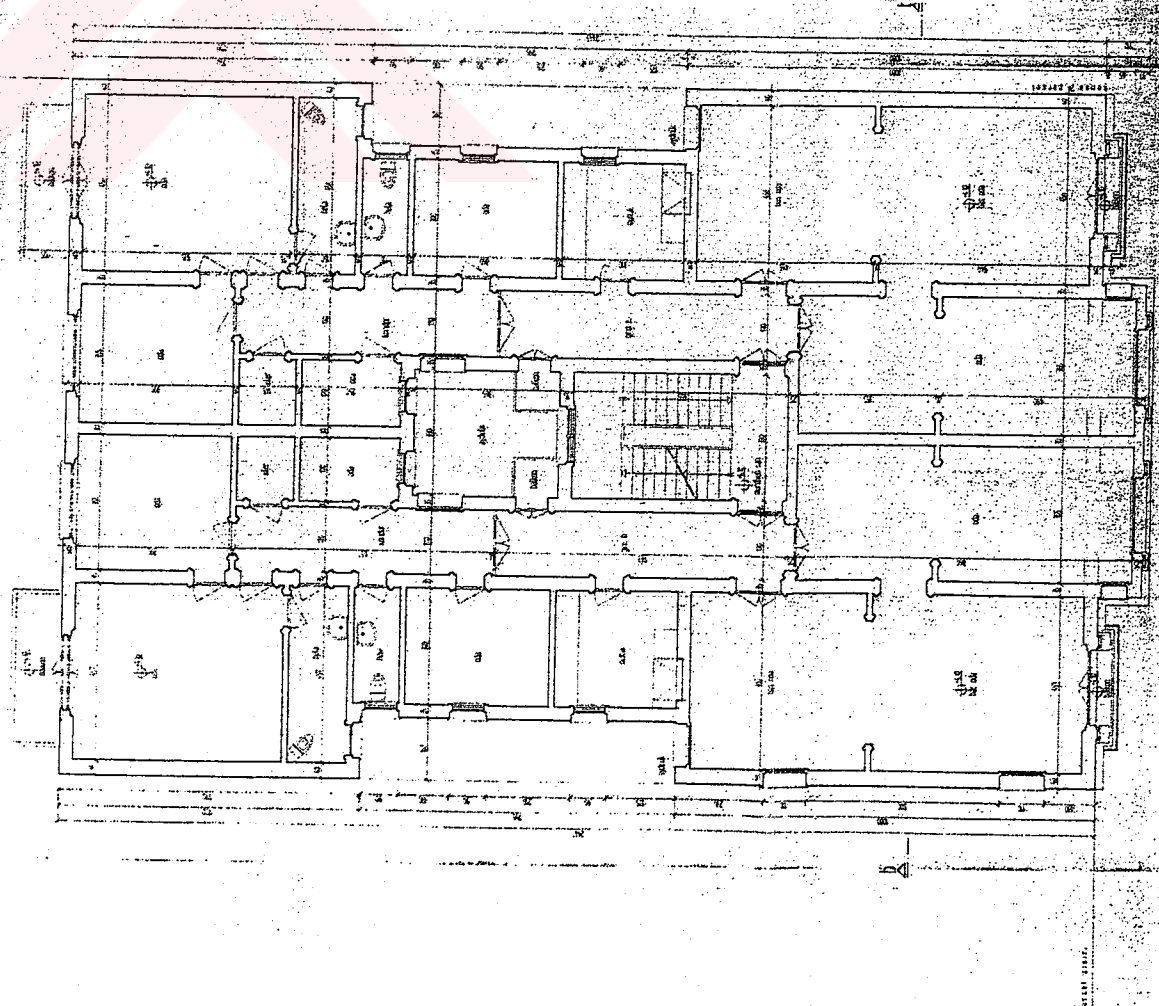
Şekil 8.7 D3 A-A Kesit- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K507 nolu dosya

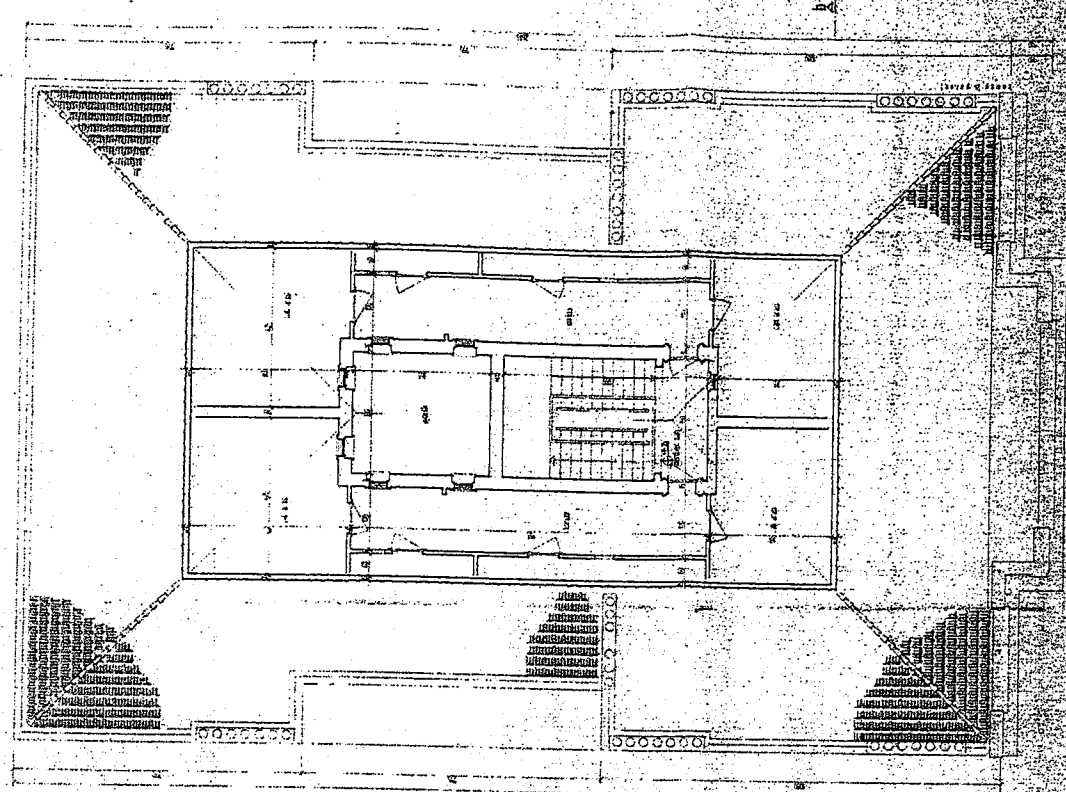
1. KAT PLANI 01/50

2. KAT PLANI 02/50

3. KAT PLANI 03/50

4. KAT PLANI 04/50

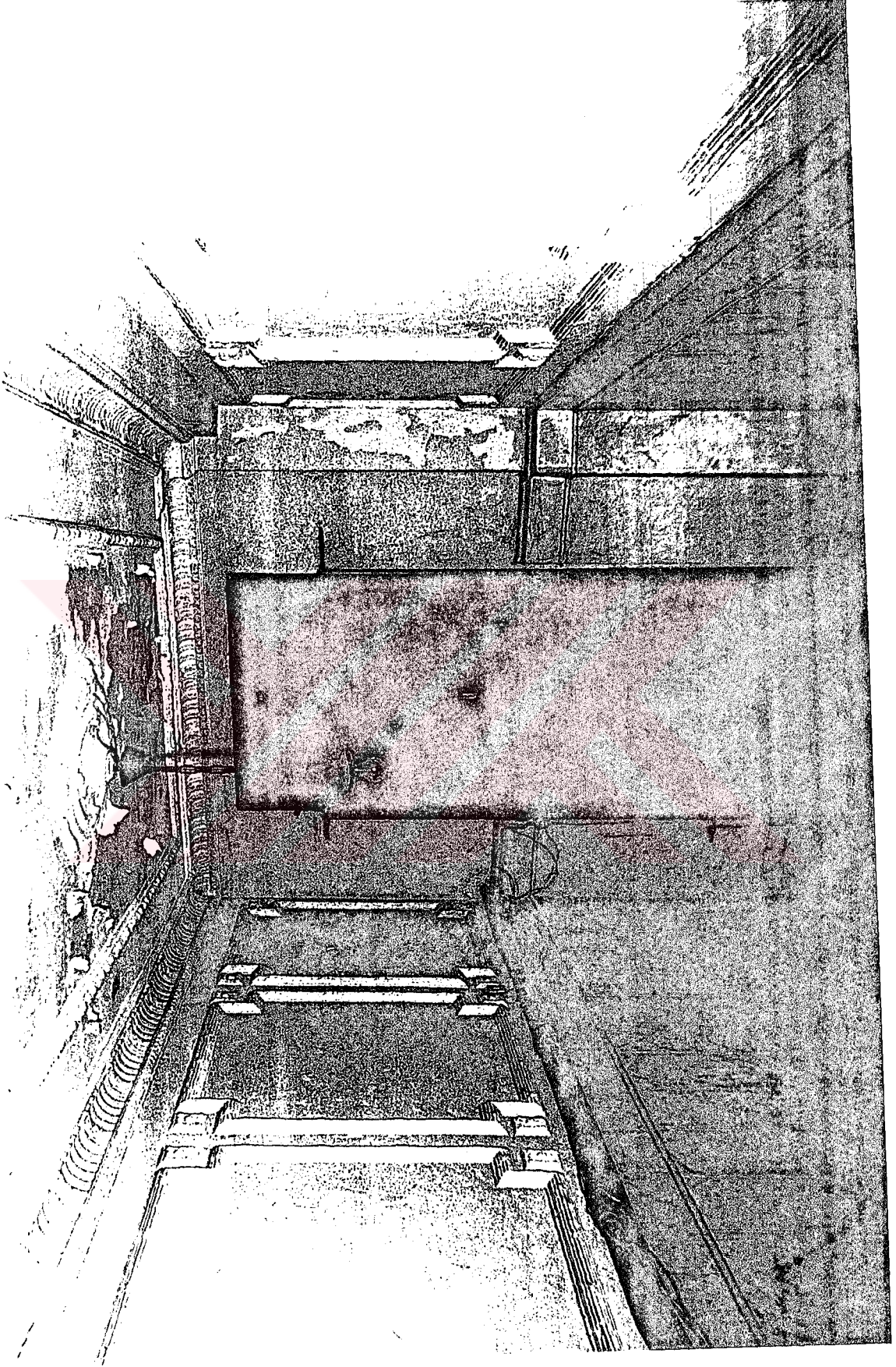
Şekil 8.9 D3 Planlar- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K507 nolu dosya

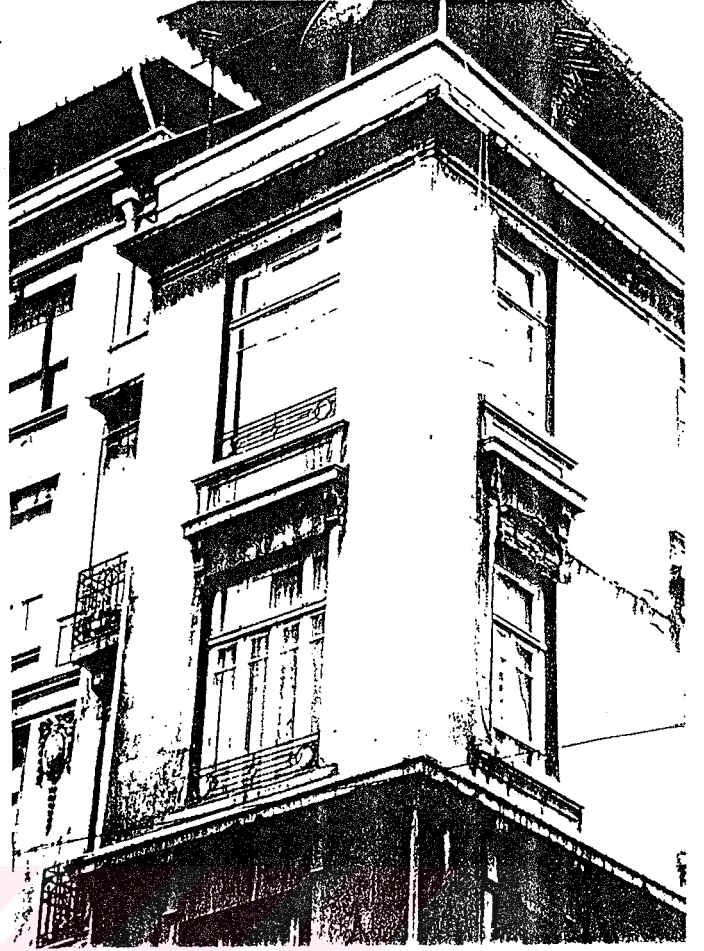
Fotoğraf 8.9 1980' ler, E 13- Samanyolu Sokak' tan görünüş- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K126 nolu dosya

toğraf 8.10 1980' ler, E 13-Bina içinden görünüş- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K126
lu dosya.

Fotoğraf 8.11 1980' ler, E 13- Bina içinden görünüş- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K126
olu dosya.

oğraf 8.12 E13, 1996' da restorasyon öncesi ve sonrasına ait görünüşler- Koruma Yüksek
ulu Arşivi- K126 nolu dosya.

1996 yılına ait restorasyon projelerinden binanın yıkılıp, cephesi korunarak yeniden inşa edildiği anlaşılmaktadır.

Rölöve ve restorasyon projeleri karşılaştırıldığında, alt kat restoran, üst katları konut olarak kullanılan binanın tamamının iş yerine çevrildiği, plan şemasının tamamen değiştirilerek, orjinalinde dar cepheden olan bina girişinin, uzun cephenin sağına çekilmiş olduğu, bir bodrum katı bulunan binaya iki bodrum kat ilavesinin yapıldığı görülmektedir.*

Bina bu haliyle cephe, kütle ve plan bozulmalarından her üç bozulma tipine de örnek teşkil etmektedir.

* Binanın plan şemasındaki değişiklikler '8.1.3 Plan Bozulmaları' bölümü altında irdelenmiştir.

Şekil 8.10 E13 Samanyolu Sokak ve Kuzey cepheleri- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K126 nolu dosya

KİMSÜ BİNA

0.99 (9.20)

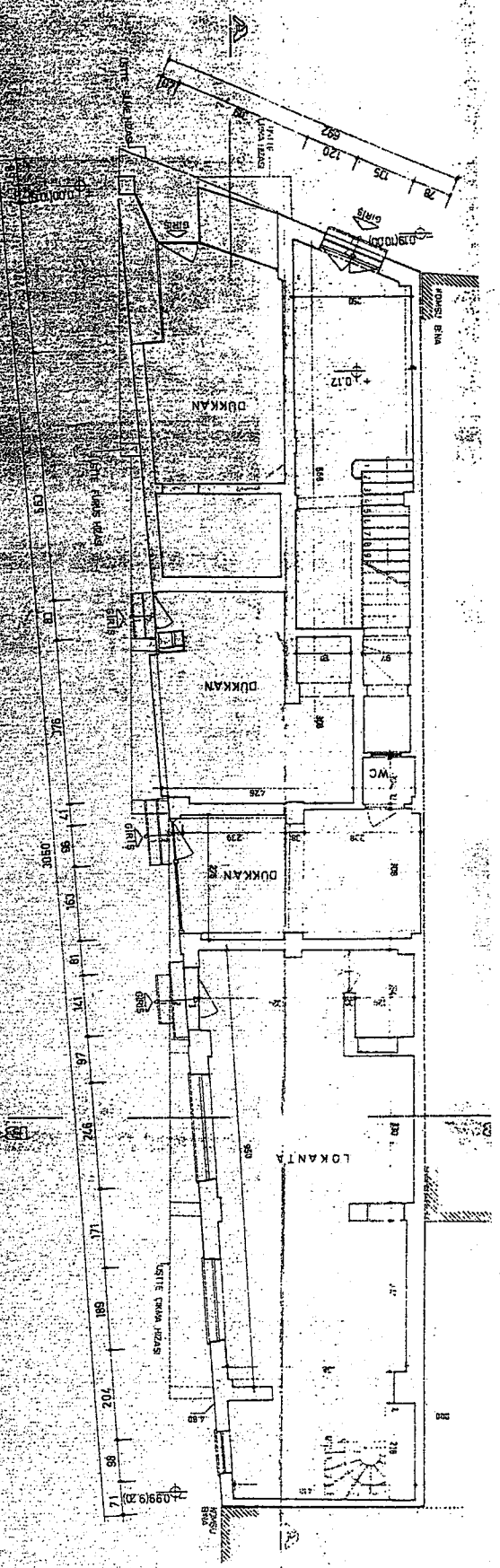
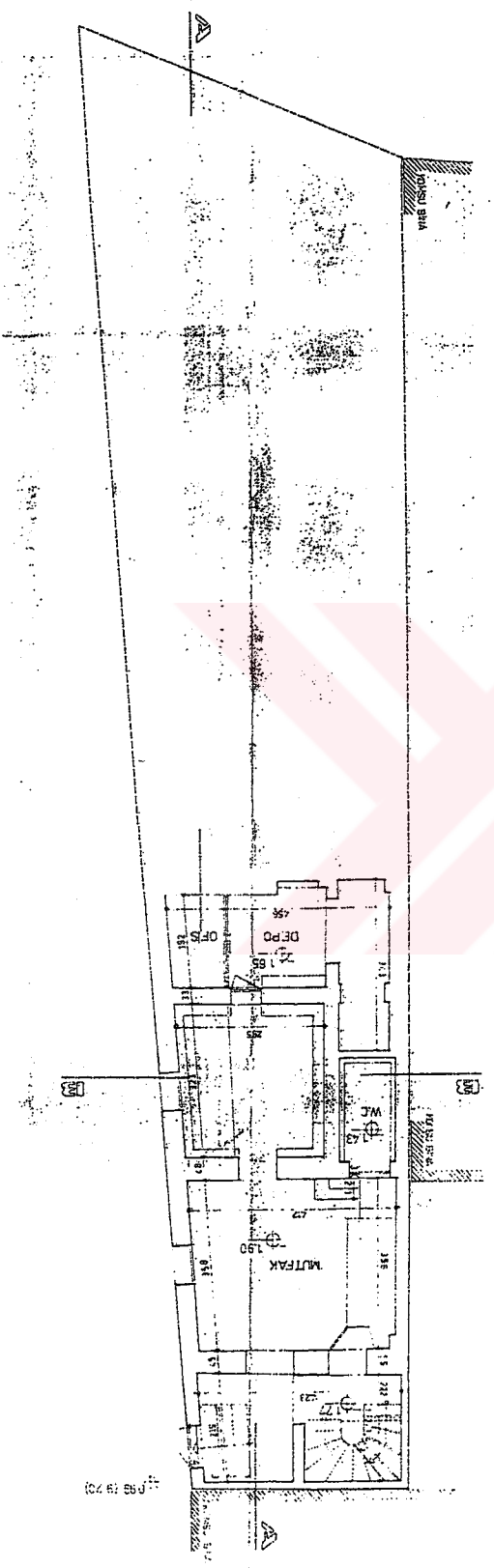
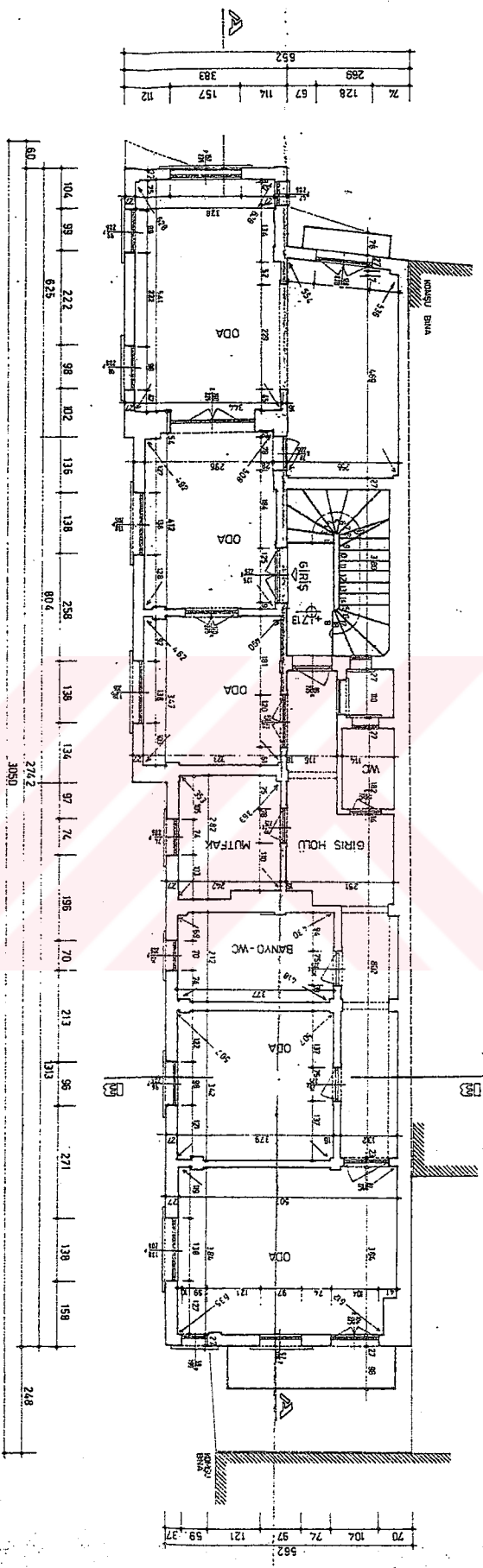
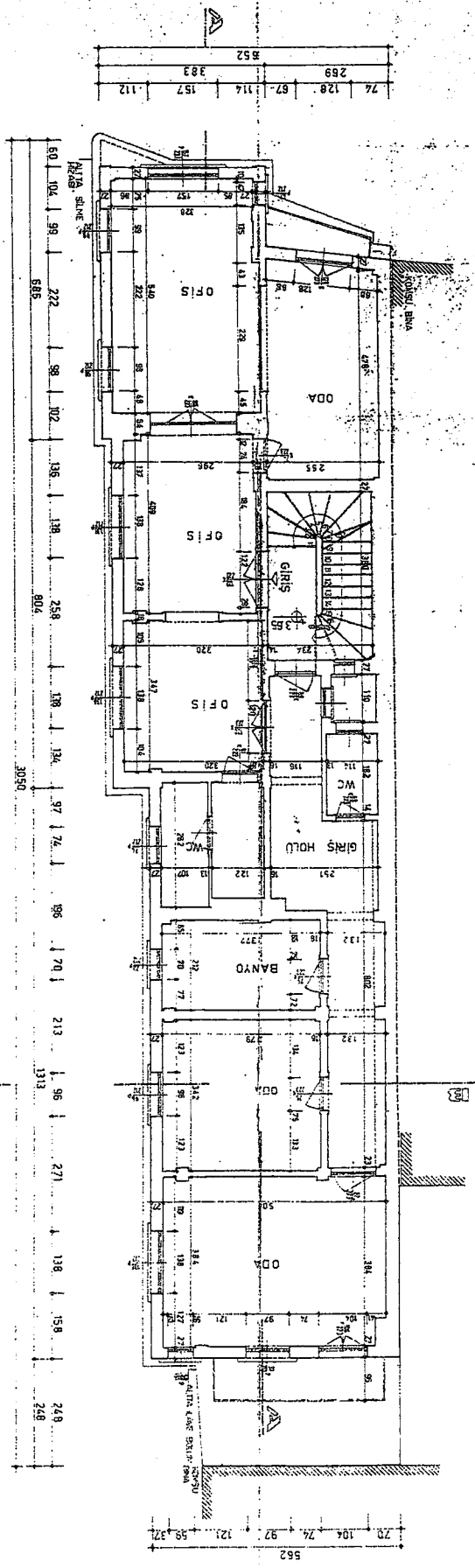
ÇATI ÖRTÜSÜ: MARSLIYA KİREMIT

B9A SACAĞI HİZASI

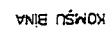
ETERNİT ÖRTÜ

0.96

B9B(SACAĞI İSTİ)

Şekil 8.12 E13, Kat planları- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K126 nolu dosya.

G4 Envanter Nolu Bina

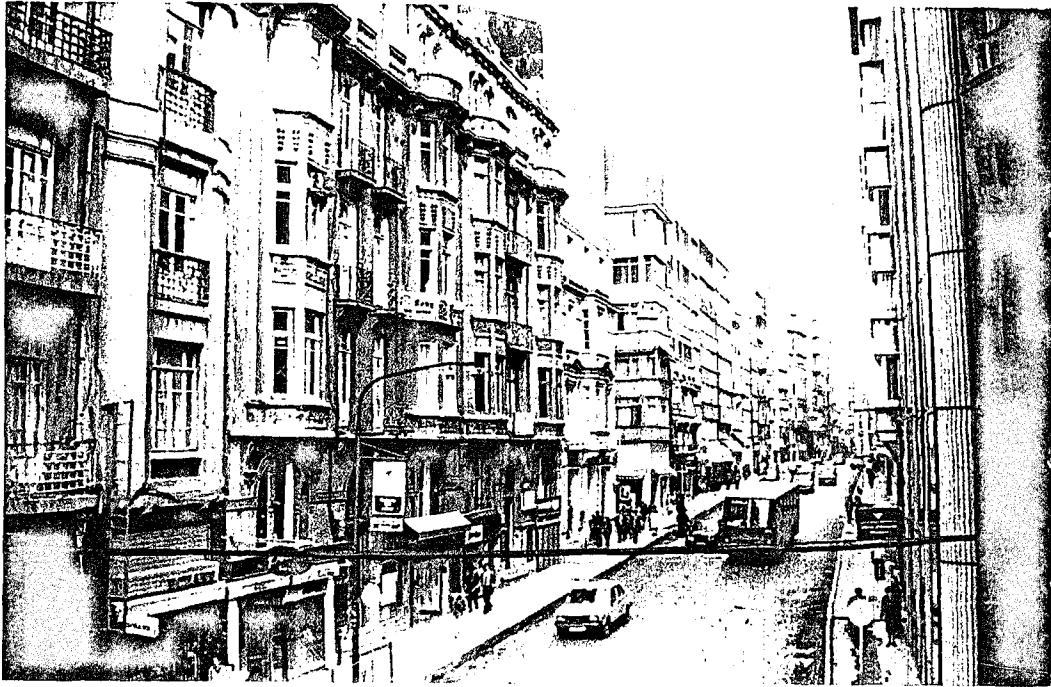
Bina 675 ada, 2 parselinde bulunmaktadır. Bina cephesi korunmaya çalışılarak yeniden inşa edilmiş binalardan biridir. Zemin ve dört kat olan binanın, restorasyon sırasında strüktürünün ve plan şemasının tamamen değiştirilmiş ve bir kat ilavesiyle inşa edilmiş olduğu G4 envanter fişi ilişkisindeki fotoğrafta da görülmektedir.

Harita 8.4 G4, G5, G9

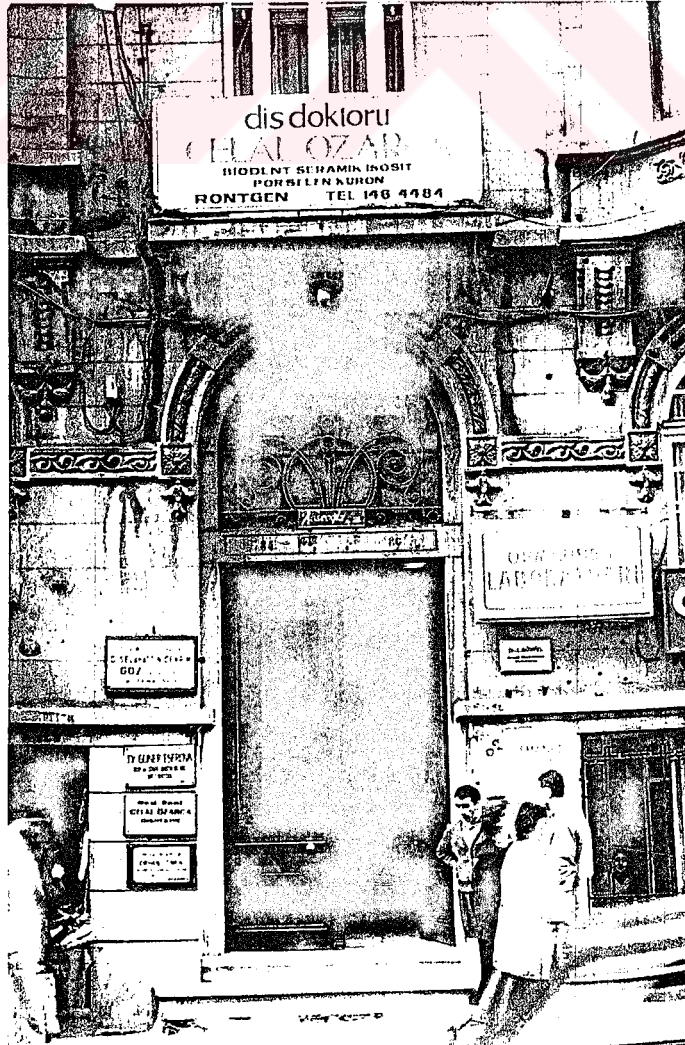
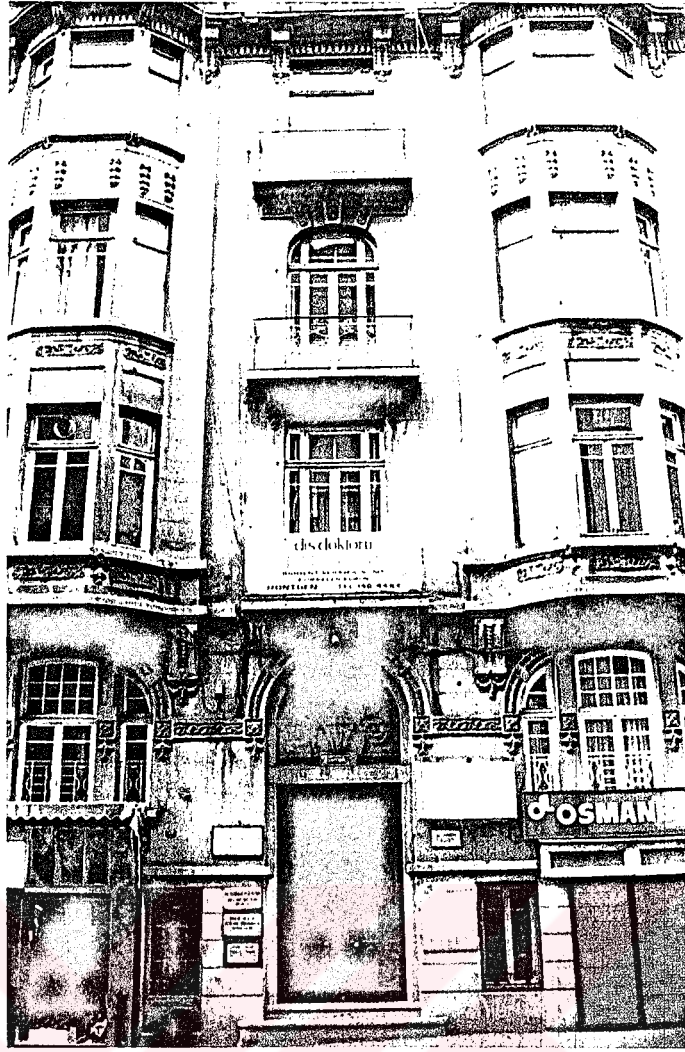
Bununla beraber, cephede, zemin katta vitrin uygulaması için orijinal cephe hizasından içeri doğru çekilme yapıldığını görmekteyiz.

Binanın 1978 yılına ait fotoğraflarında orijinal cephesi ve giriş holünü görülmektedir. Fotoğraf 8.13ve 8.14' te 1978 yılındaki cepheler görülmektedir.

RUMELİ CADDESİNDEN GÖRÜNÜŞLER

Fotoğraf 8.13 1978, G4- Rumeli Caddesi' nden görüşler- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K257 nolu dosya.

ÖN CEPHE GÖRÜNÜŞLER

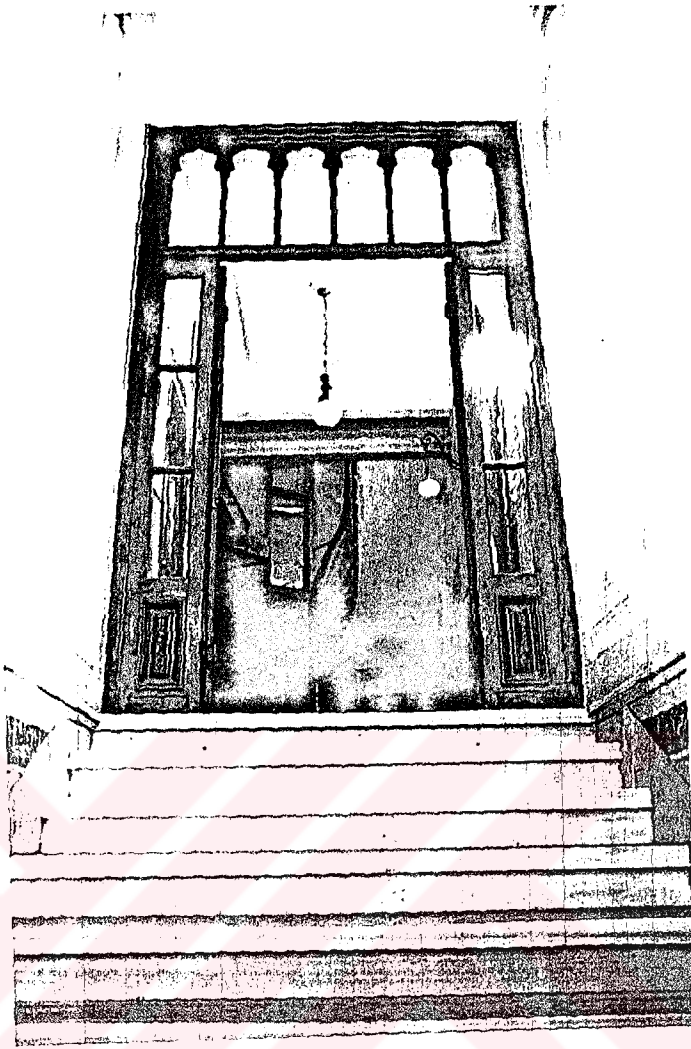
Fotoğraf 8.14 1978, G4- Rumeli Caddesi' nden görünüş ve giriş kapısı- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K257 nolu dosya

Fotoğraf 8.15 1978, G4- Ön cepheden görünüşler- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K257 nolu dosya

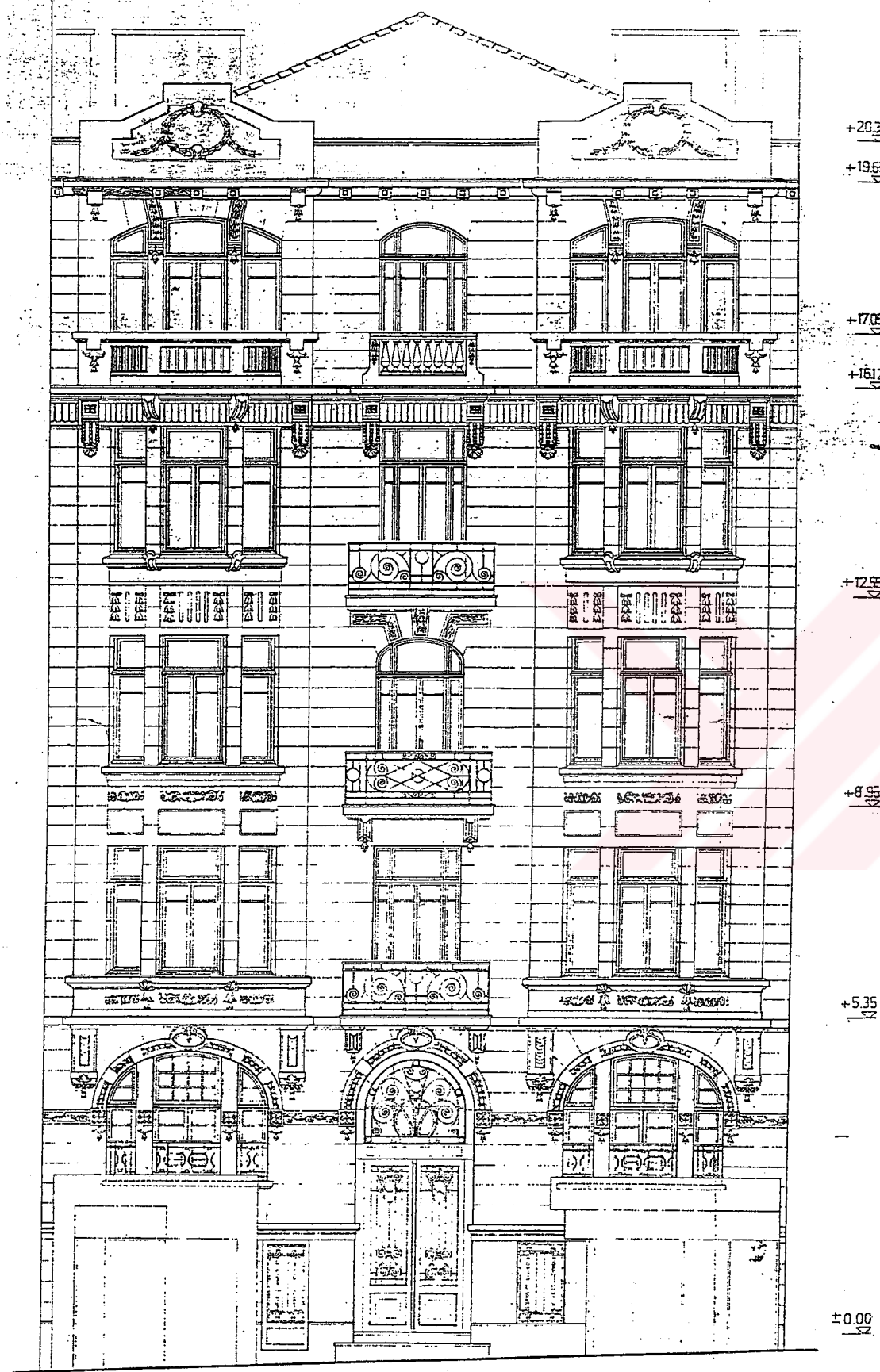

ÖN CEPHE GÖRÜNÜŞLER

GİRİŞ HOLÜNDEN GÖRÜNÜŞLER

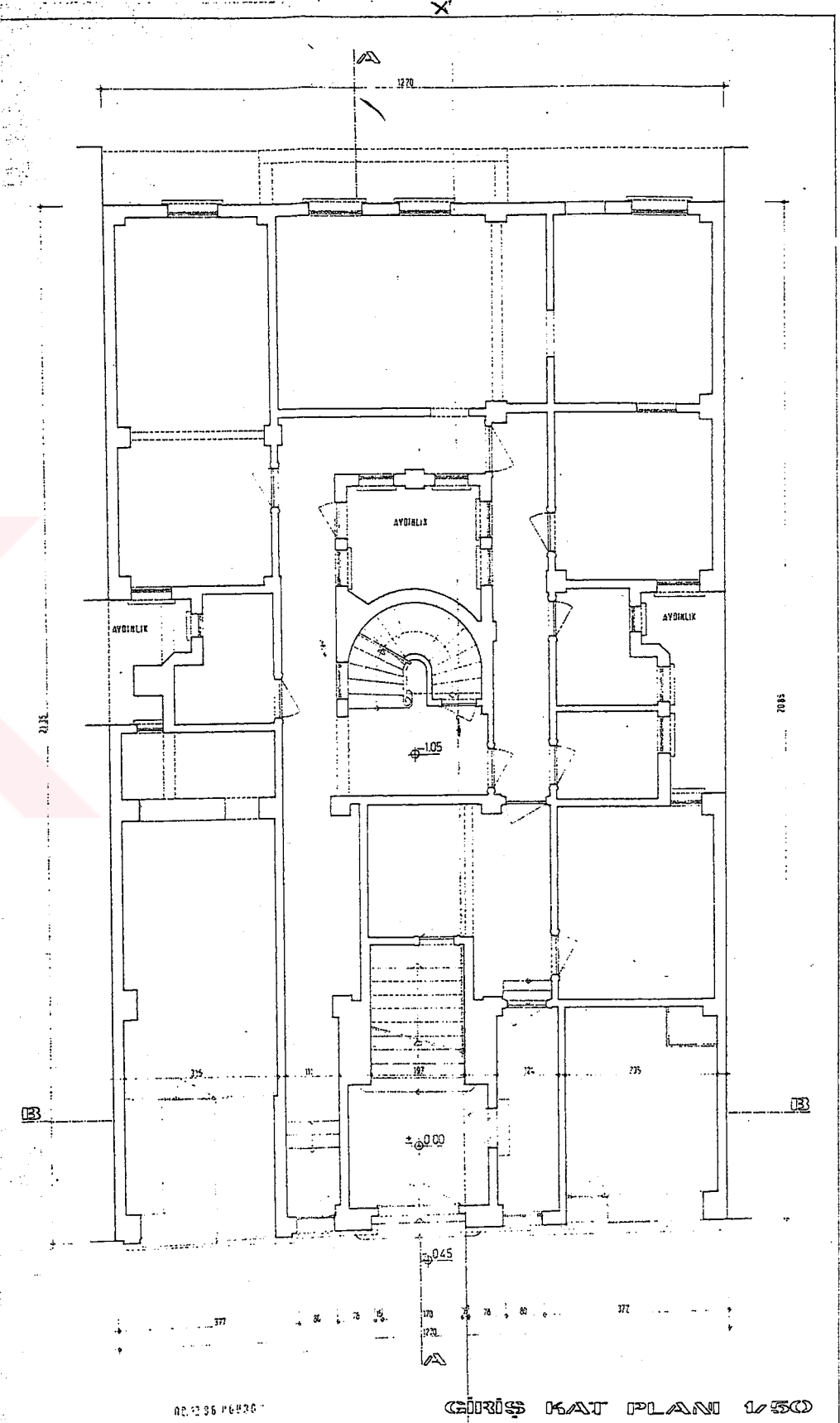
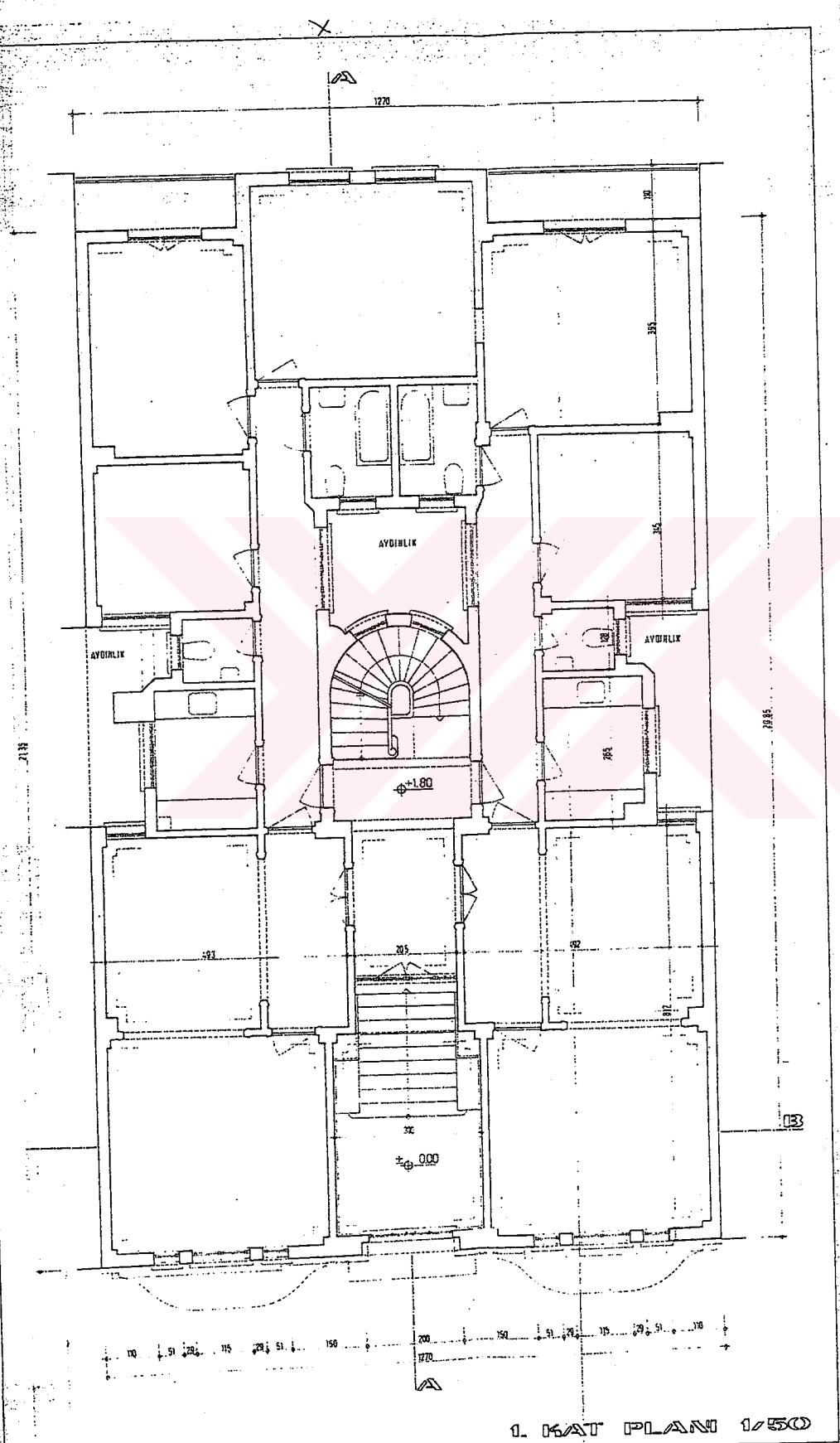
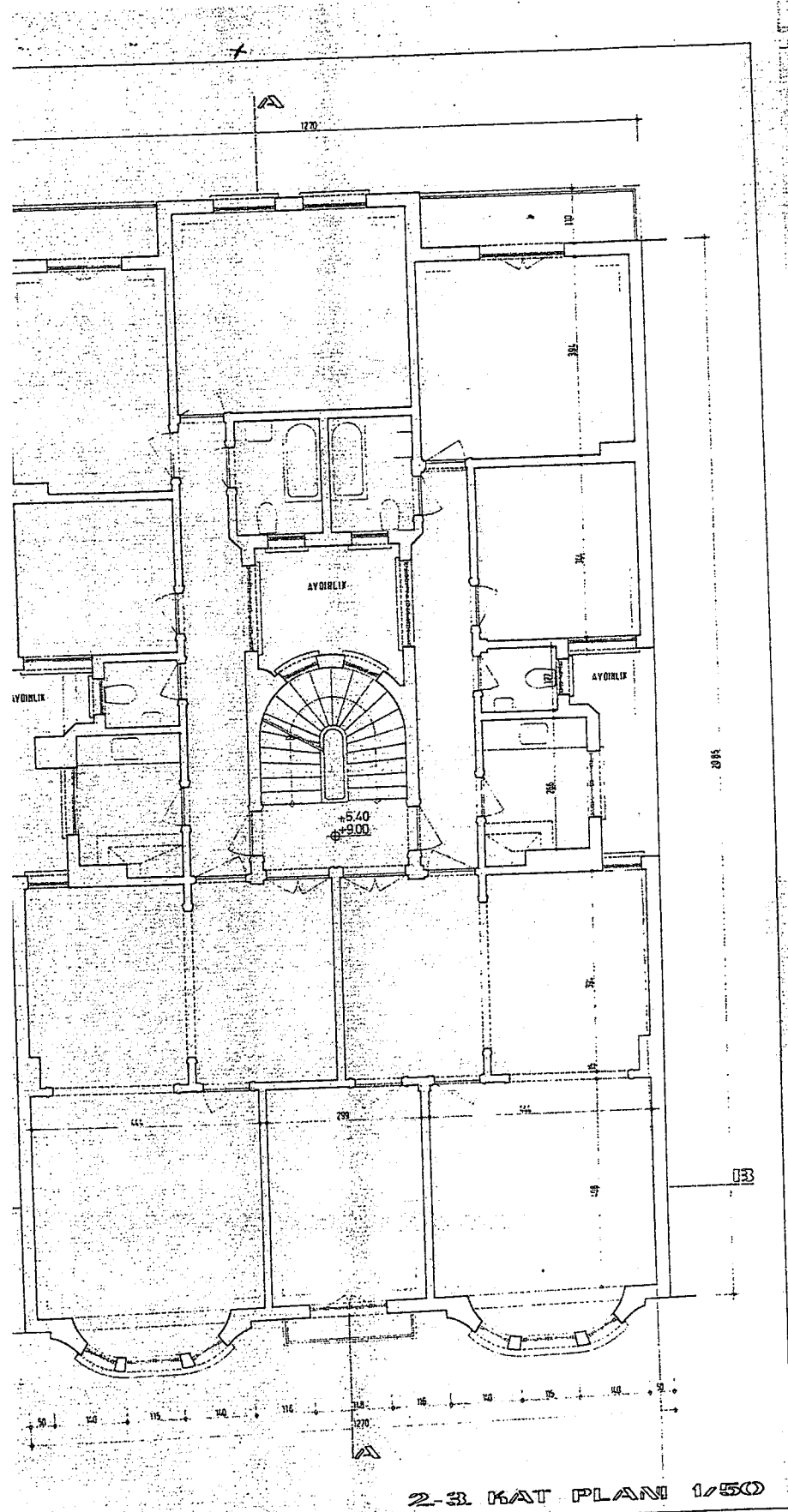
Fotoğraf 8.16 1978, G4- Giriş holünden görüşler- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K257 nolu dosya

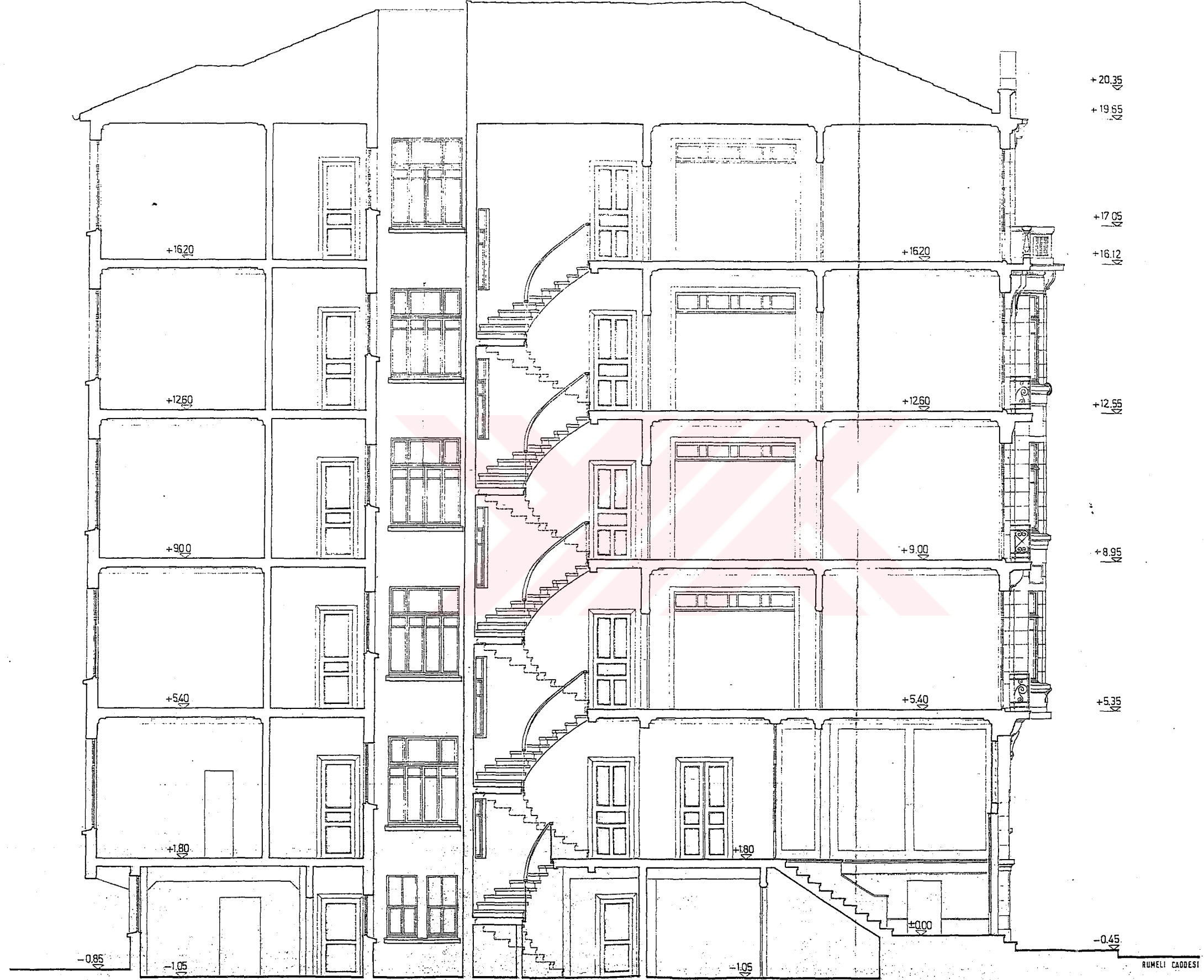
ÖN GÖRÜNÜŞ 1/50

ARKA GÖRÜNÜŞ 1/50

Şekil 8.15 1980, G4- Kat planları- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K257 nolu dosya

Şekil 8.16 1980, G4- Kesit- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K257 nolu dosya.

G5 Envanter Nolu Bina

675 ada, 1 nolu parselde bulunan bina. 1980 yılına ait rölöve projeleri ve 1978 tarihli fotoğraflarından binanın zemin ve üç katlı ve her katta tek daire üzerine inşa edilmiş olduğu anlaşılmaktadır. O seneye ait restorasyon projelerinde ise binaya üç kat daha ilave edilmiş ve proje kuruldan bu şekilde onay almıştır.

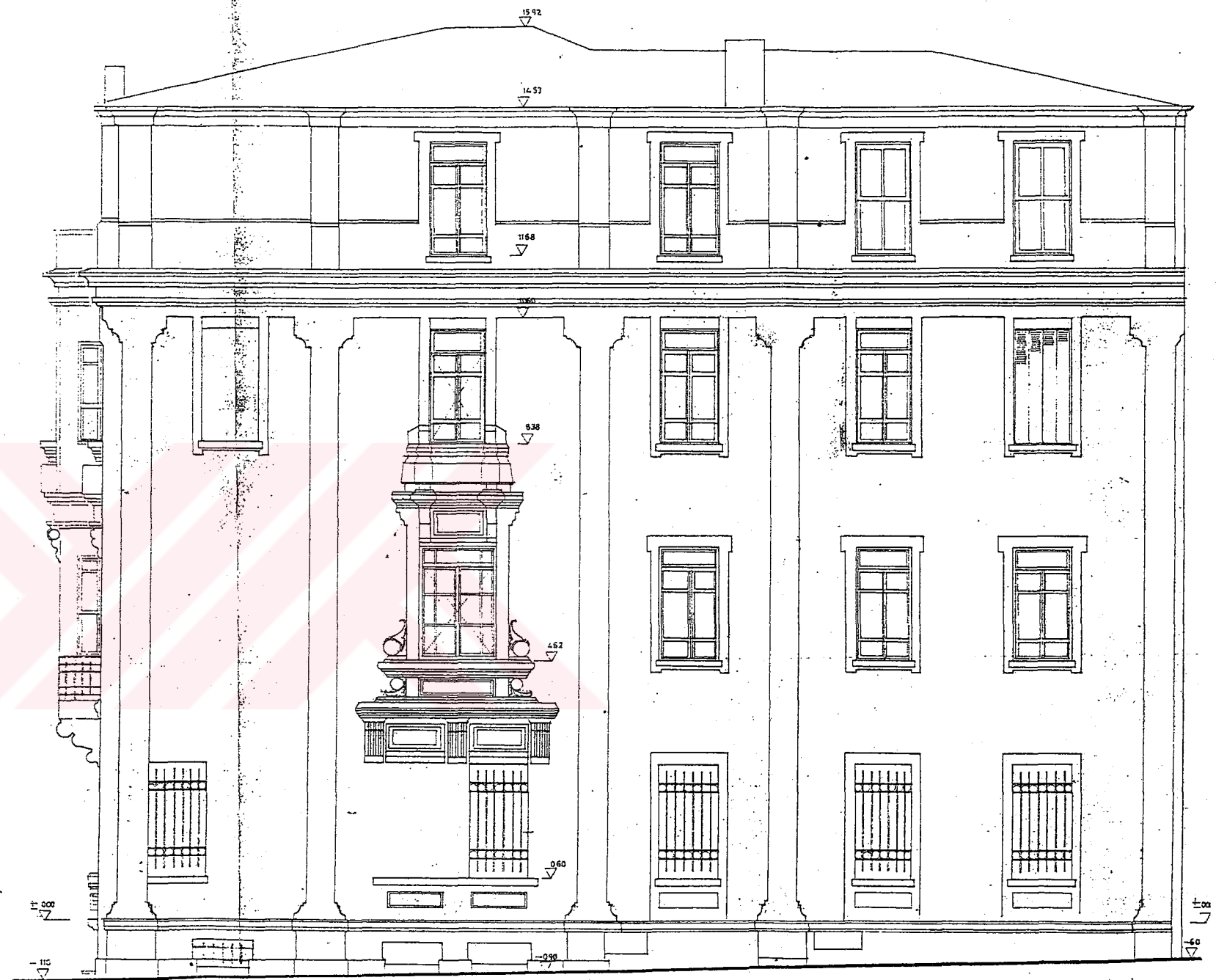
Günümüzde mağaza ve iş yeri olarak kullanılmakta olan binanın eski ve yeni görünüşünün yer aldığı cephe çizimlerinde ilave katların yanı sıra, zemin katta da pencere oranlarının değiştirilmiş olduğu görülmektedir. Bakınız Şekil 8.17, 8.18 ve Fotoğraf 8.16.

Eski ve yeni fotoğraflara bakıldığında binanın, bu haliyle cephe, kütle ve plan bozulmalarından her üç bozulma tipine de örnek teşkil ettiği görülmektedir.

ÖN CİPHE Ö 1/300

SAĞ YAN CİPHE Ö 1/300

Şekil 8.16 G5- Binanın restorasyondan önce, Rumeli Caddesi ve Matbaacı Osman Sokak cepheleri- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K84 nolu dosya.

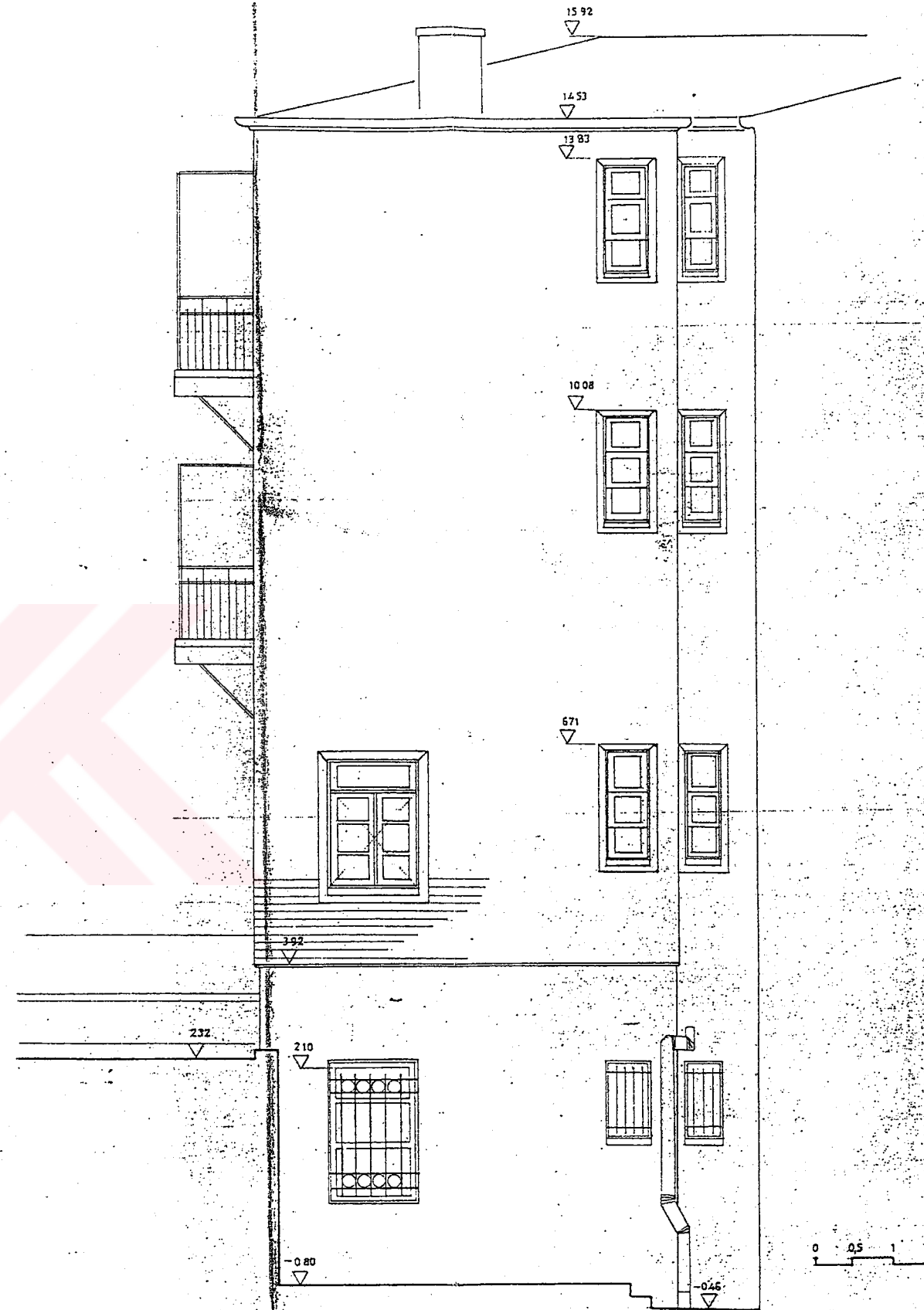
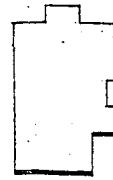
Fotoğraf 8.18 1978, G5- Rumeli Caddesi' nden görünüş- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K84 nolu dosya

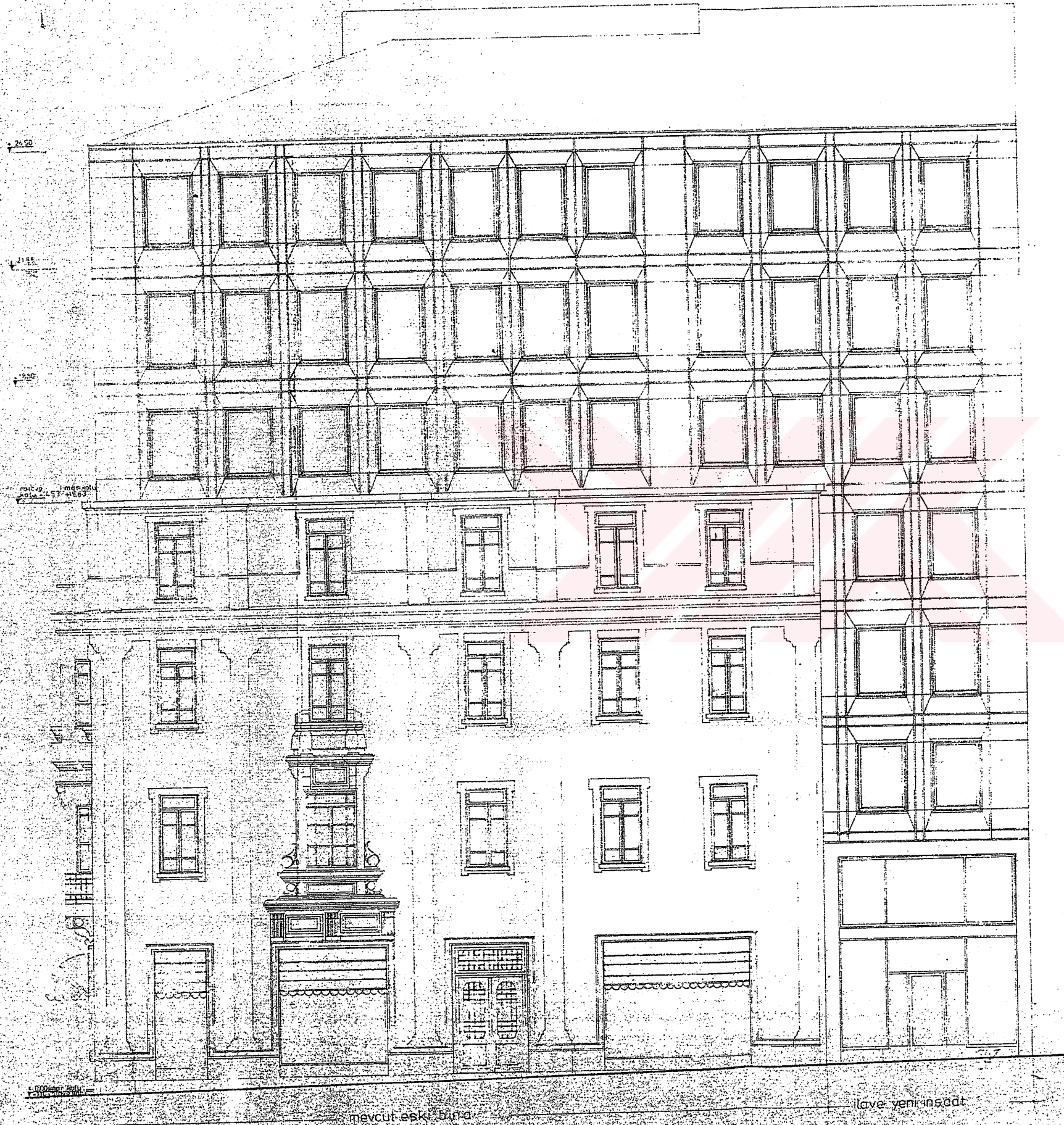
Fotoğraf 8.17 1978, G5- Çeşitli açılardan görünüş- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K84 nolu

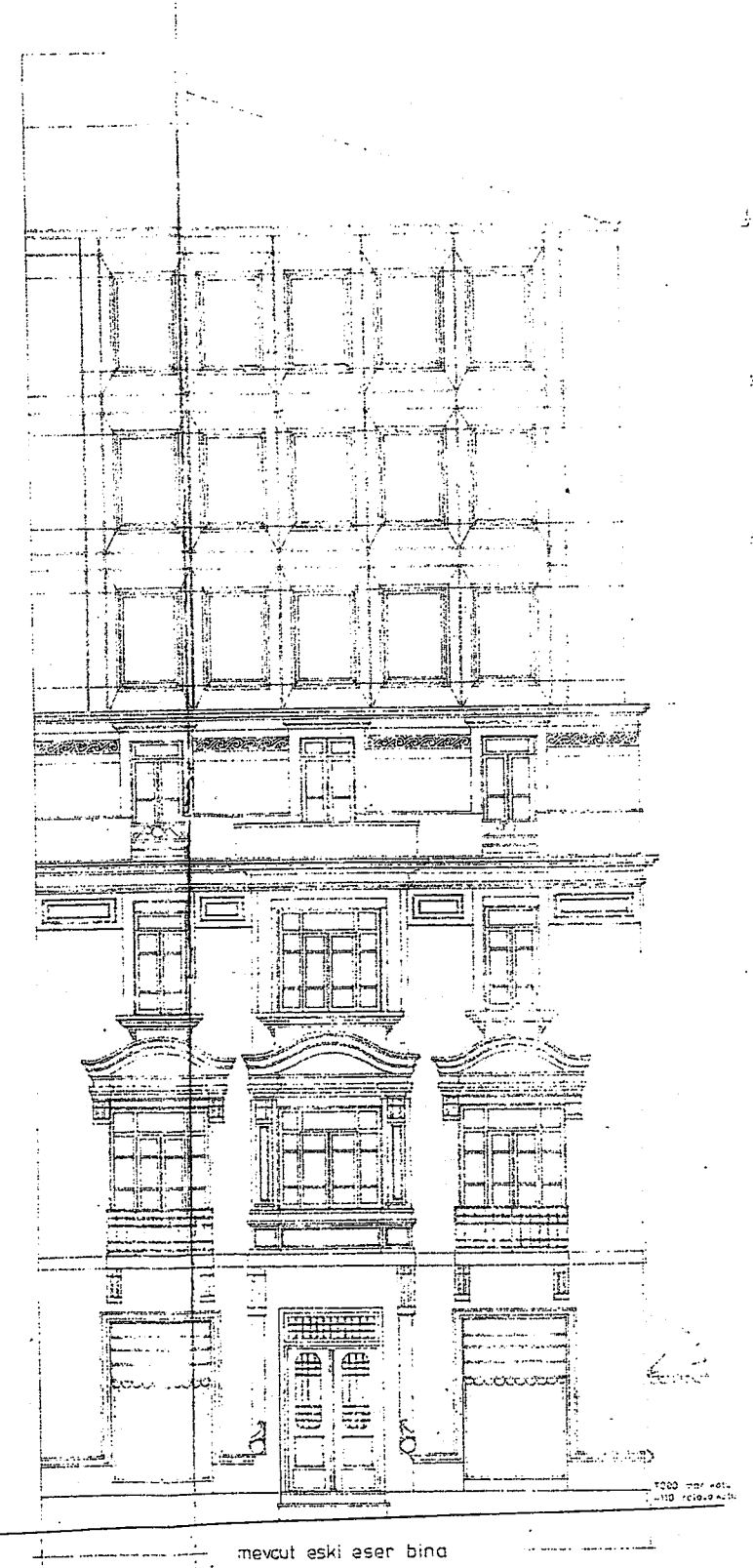
ARKA CEFHNE
Ö 1/500

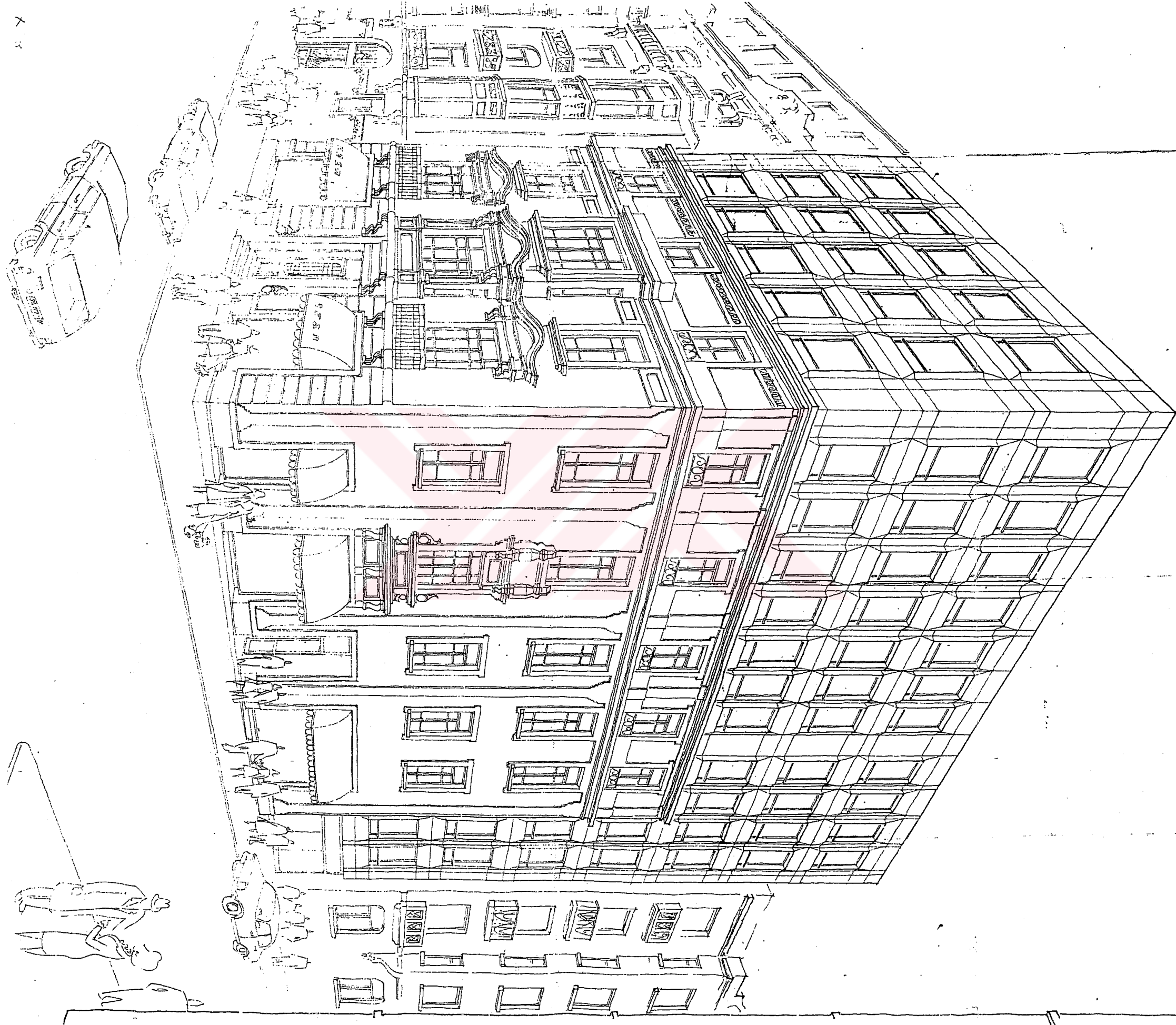
SOL YAN CEFHNE
Ö 1/500

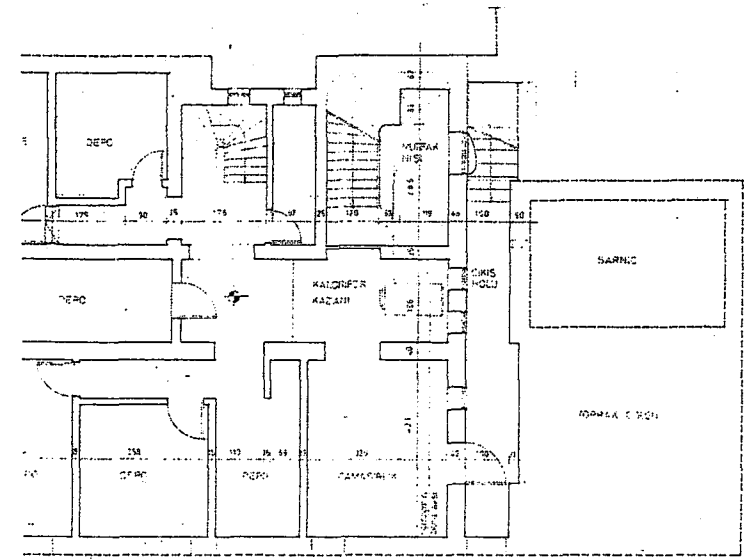
MATBAACI OSMAN BEY SOKAĞI 1/30

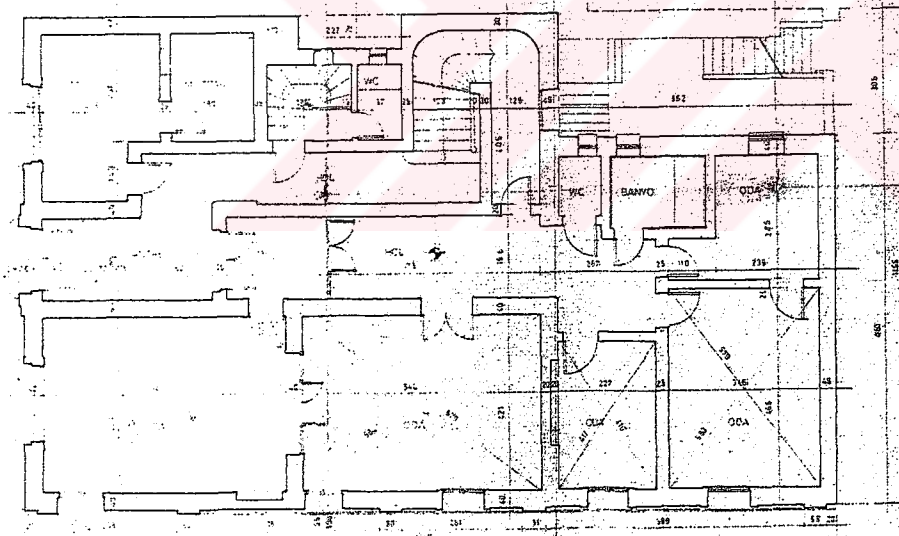
RUMELİ CADDESİ CEPHESİ 1/30

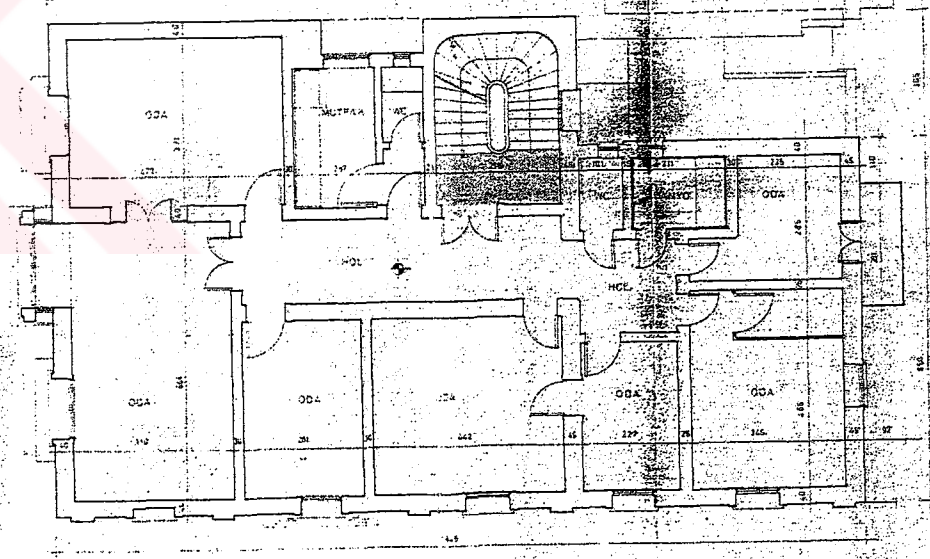
Şekil 8.19 G5- Binanın restorasyondan sonra perspektifi- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi-

BODURUM KAT PLANI
Ö 1/50

ZEMİN KAT PLANI
Ö 1/50

İKİNCİ KAT PLANI
Ö 1/50

G9 Envanter Nolu Bina

Rölöve ve restorasyon projeleri hazırlanarak, tez ilişğinde sunulan, 675 ada 9 parselde, Şair Nigar Sokak' ta bulunan binadır.

Konut olarak tasarlanmış binanın mimarı ve yapım yılı bilinmemektedir.

Her katı farklı kullanıcılara tahsis edilmiş binada plan değişiklikleri ve cephede yoğun müdahaleler mevcuttur.

Giriş kat şarküteri, diğer katların her biri de farklı tekstil firmaları tarafından mağaza ve ofis olarak kullanılmakta iken 2001' de restorasyon geçirerek yeniden düzenlenmiştir. Mevcut rölöve projeleri restorasyon öncesi tarihe aittir.

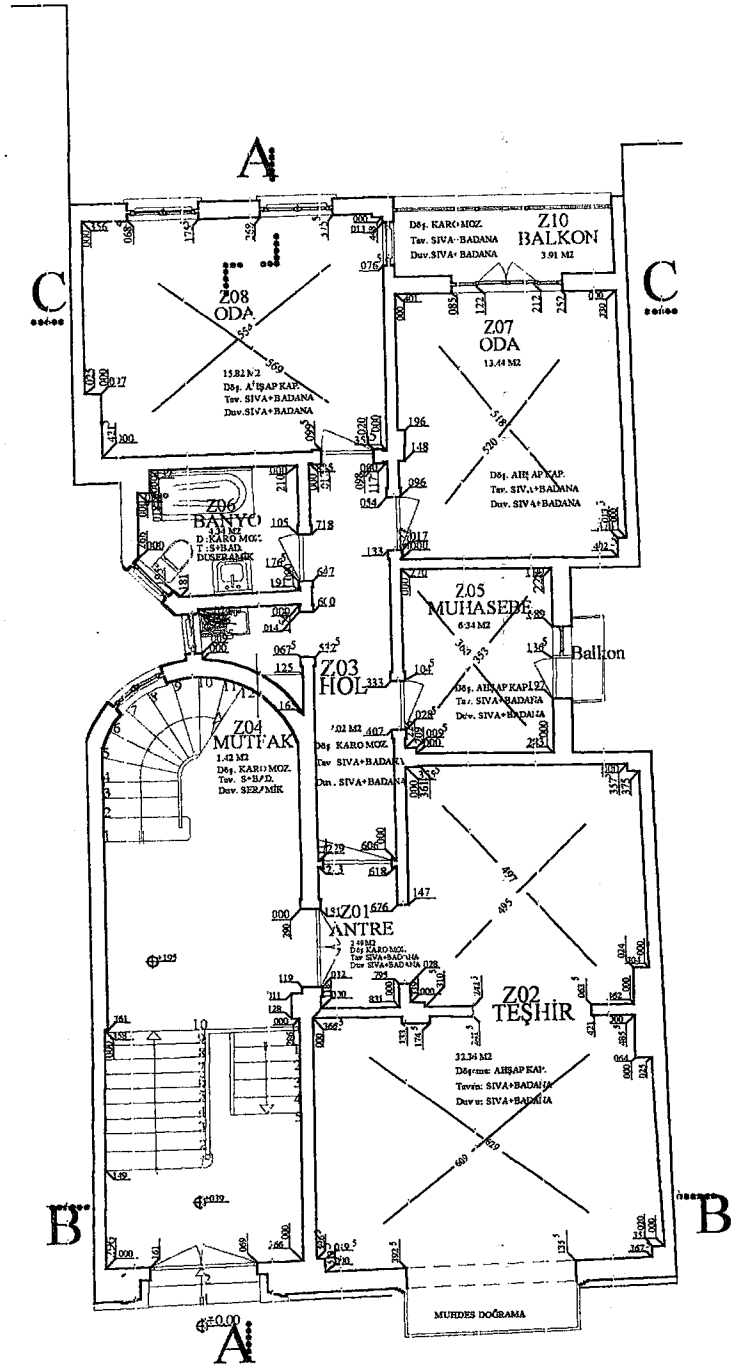
Bodrum katın, Şair Nigar Sokak cephesi 2 basamakla inilen şarküteri biçiminde düzenlenmiş, giriş cepheden verilmiş ve arka tarafa bir WC yerleştirilmiştir. Şarküteri katının orijinal doğramaları iptal edilerek bozulmuş ve şarküterinin cephesine büyük bir tabela yerleştirilmiştir.

Bodrum katın diğer bölümlerine giriş, binanın içindendir. 5 basamakla kazan dairesi ve kapıcı dairesine inilmektedir ve arka bahçeye açılan bir de kapı mevcuttur.

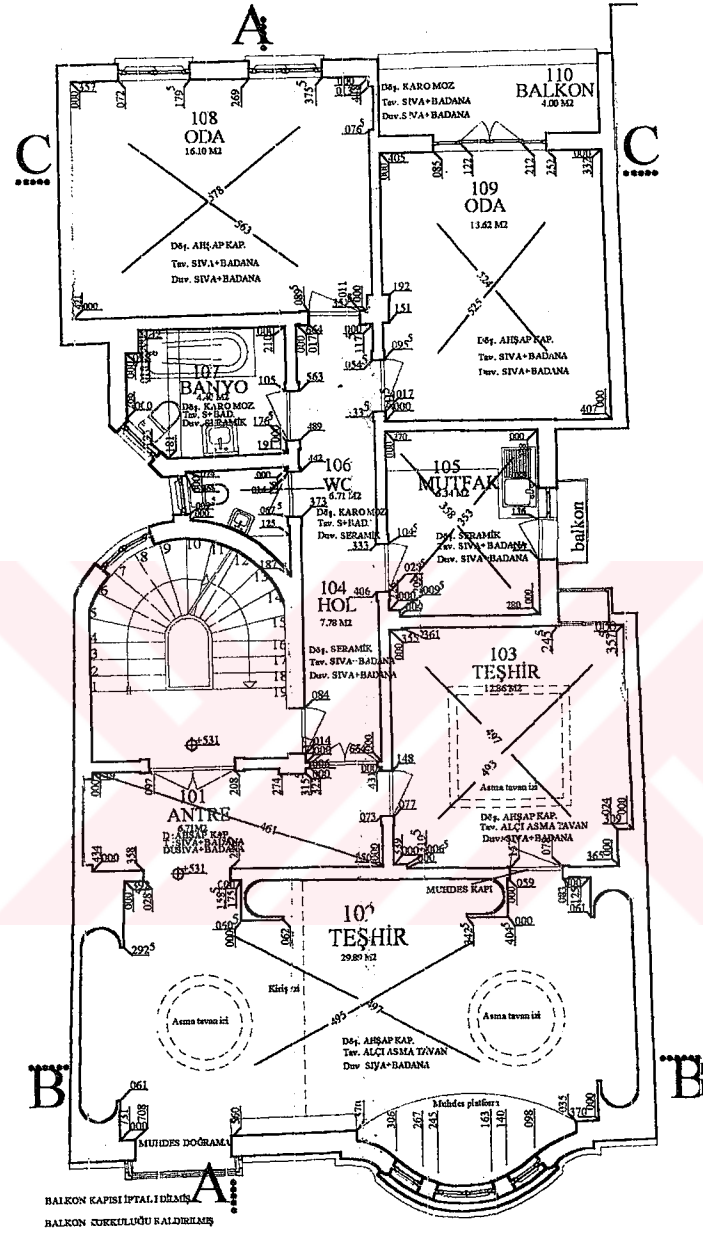
Giriş kattaki kemerli pencere doğramaları iptal edilerek vitrin biçiminde düzenlenmiştir. Diğer tüm katlarda da Fransız balkonların hepsinde bozulmalar mevcuttur. Balkon korkulukları 2. ve 3. katlarda iptal edilerek balkonlar kapatılmışken, 1. ve 4. katlarda korkuluklar sökülmeden muhdes doğrama uygulaması görülmektedir. Ayrıca arka cephede de balkonlar parapet hizasından itibaren kapatılmıştır.

Bunlara ilaveten cephede, çatı silmesi, kat silmesi ve denizliklerde parça kopmalarına, yer yer sıva çatlaklarına, özellikle süslemelerde ve silmelerin alt kısımlarında yoğun kirliliğe rastlanmaktadır.

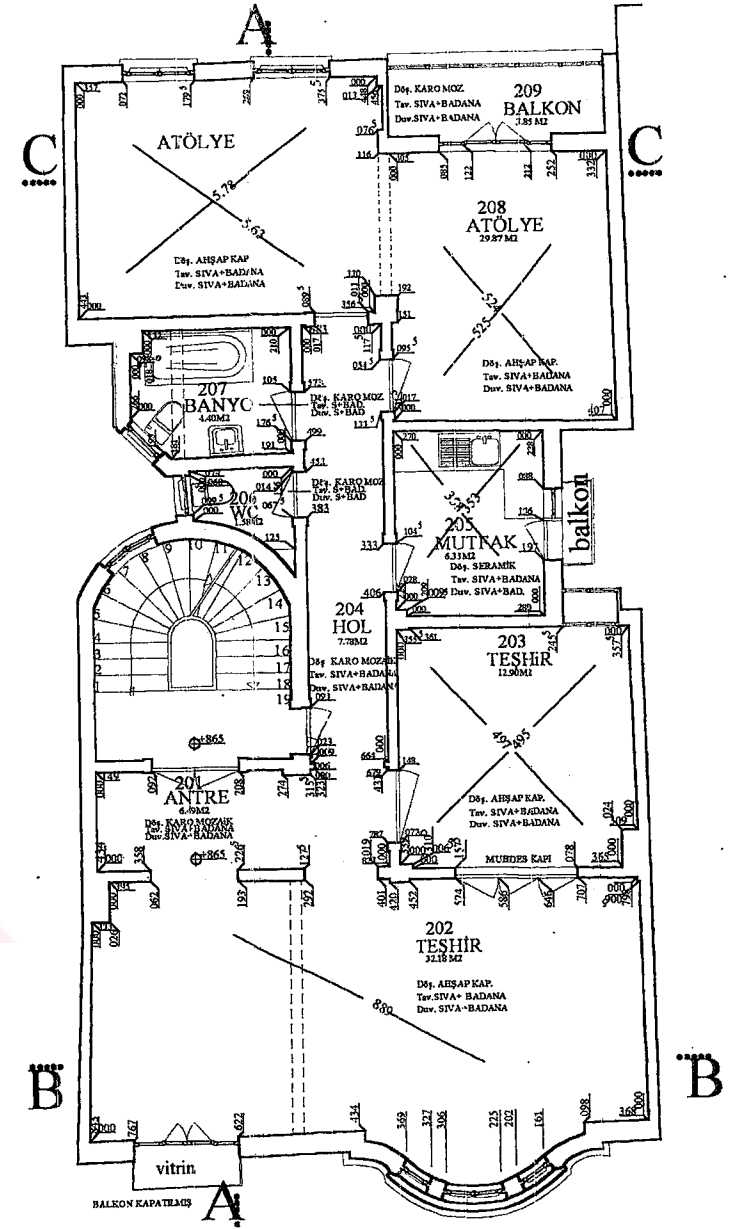
Bina restorasyon öncesindeki haliyle, cephe ve plan bozulmaları görülen binalara örnek teşkil etmektedir, restorasyon sonrası, cephede bazı kısımlar onarılmış ve düzeltilmiştir. Ancak plan şeması ve strüktürü tamamen değiştirilmiş, cephedeki bazı motif , pencere ve doğramalar tahrip edilmiş ya da tamamen cepheden çıkarılmıştır. Binanın geçirmiş olduğu restorasyon öncesine ait planlar ve cephe rölövesi Ek' te sunulmuştur.

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/50

BİRİNCİ KAT PLANI Ö:1/50

RÖLÖVE
G9 BİNASI ve KISMİ SOKAK SİLÜETİ

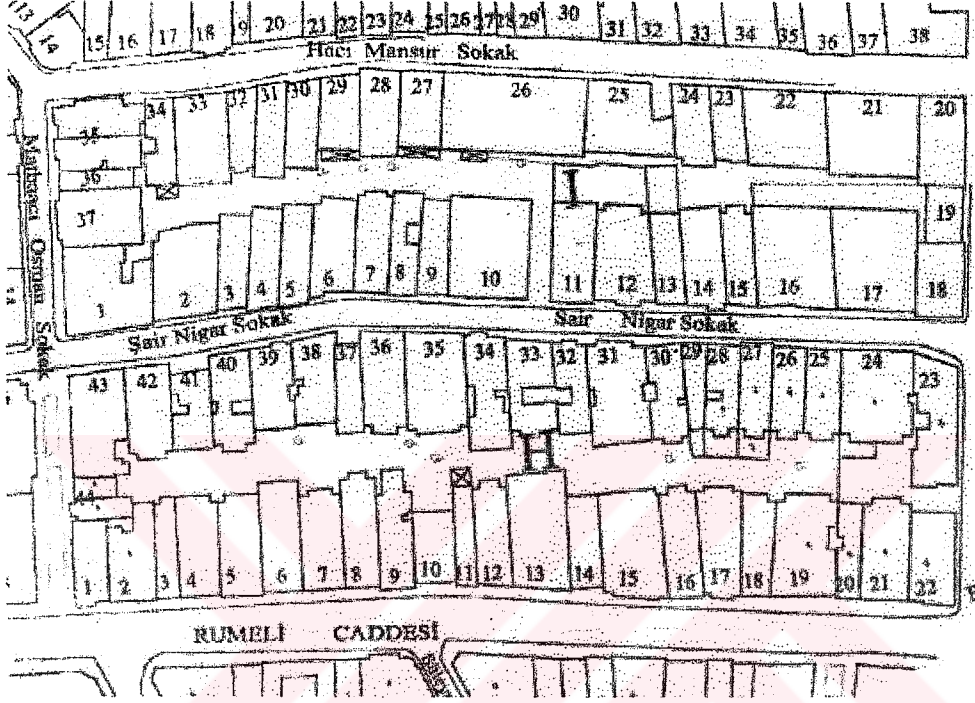
cm. 0 50 500 cm.

Yöneten: Yrd. Doç. Faruk TUNCER

1175462 Vahide BÜYÜKBAŞARAN

H 9 Envanter Nolu Bina

674 ada, 16 parselde bulunan binanın bodrum kat ve giriş katı mağaza ve dükkan olarak düzenlenmiş ve pencere doğramaları vitrin oluşturmak için değiştirilmiştir. Ayrıca binaya üç kat ilavesi yapılmış olduğu cepheden anlaşılmaktadır. Şekil 8.21 ve Şekil 22' de binanın planları ve cephesi yer almaktadır.

Harita 8.5 H9 ve H13, I12, I35

RUMELİ CADDESİ SİLÜETİ

sil 8.22 H9' a ait Rumeli caddesi cephesi, Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K517 nolu sya.

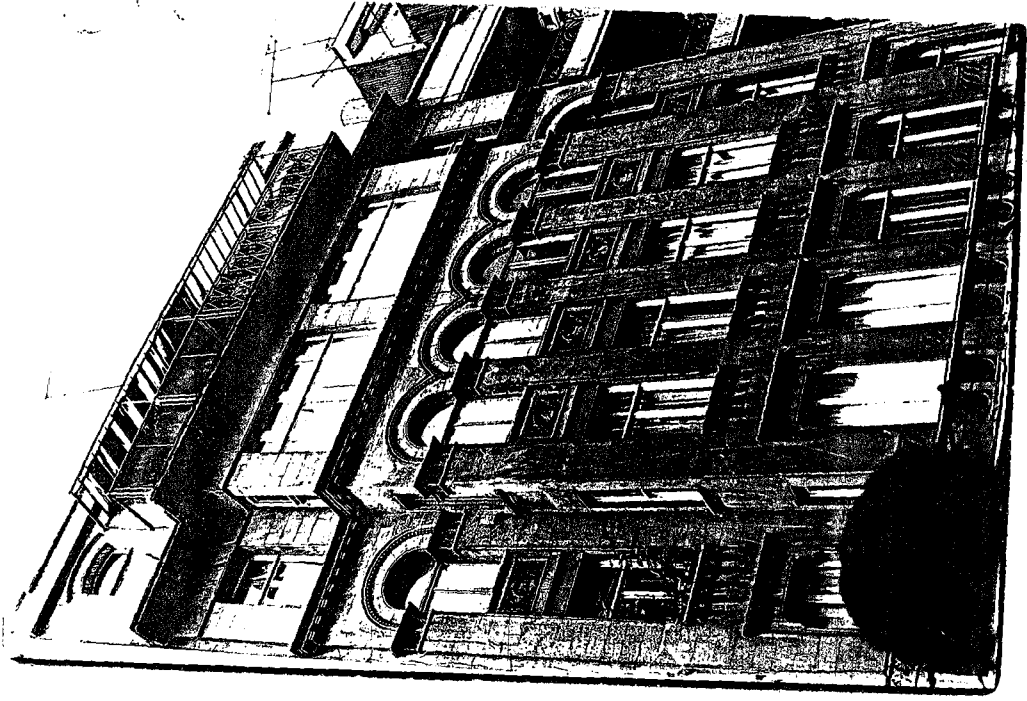
Şekil 8.23 H9 Kesit, Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K517 nolu dosya.

H 13 Envanter Nolu Bina

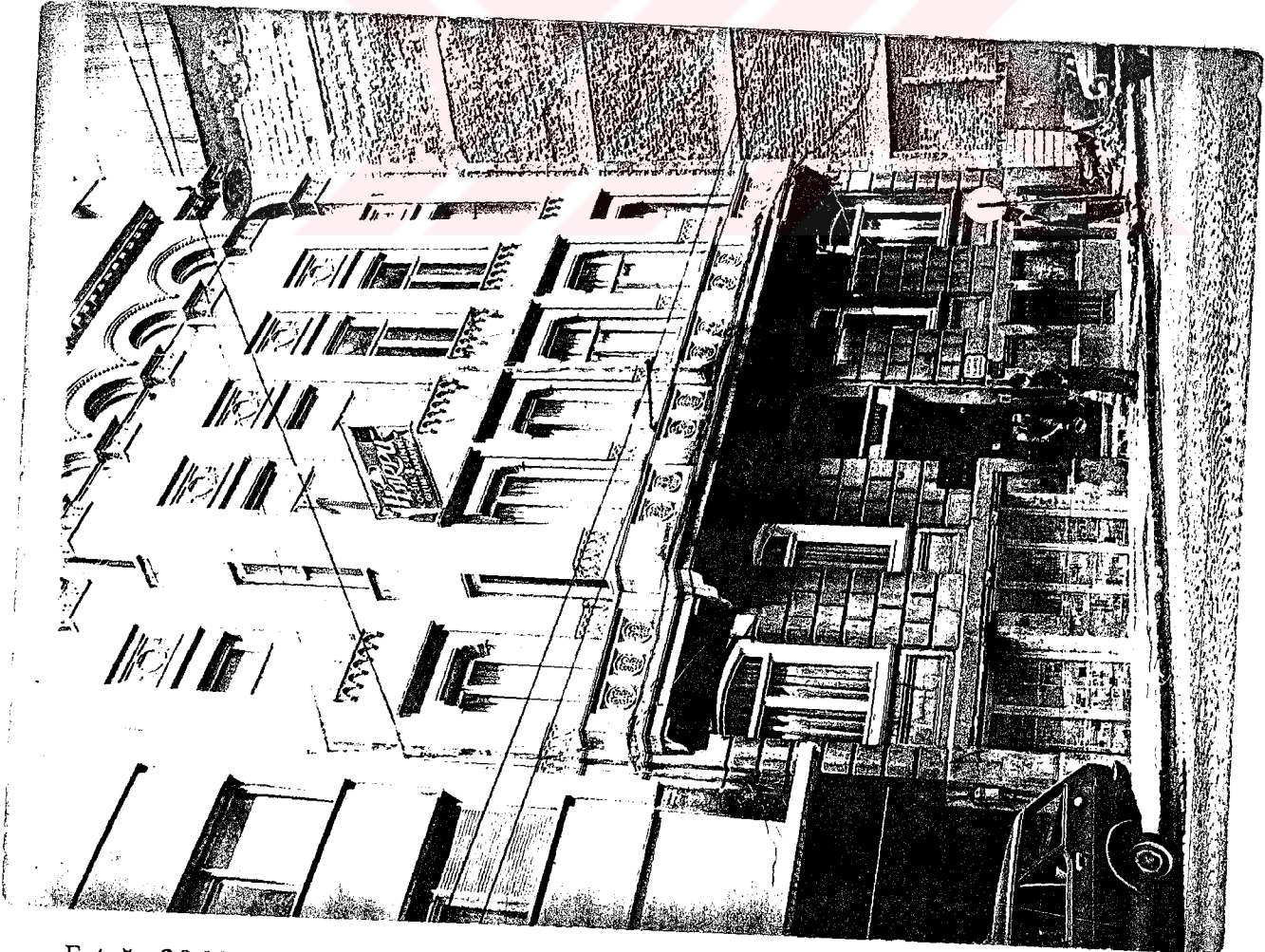
674 ada, 12 parselde bulunan binaya ait arşiv dosyasında, 1982 ve 1983 yıllarında geçirmiş olduğu tadilatlardan önceki fotoğrafları ve Mayıs 1981 tarihli rölöve projeleri mevcuttur. 1982 yılında binanın sol tarafında, zemin katta, 1983' te ise sağ taraf, zemin katta vitrin düzenlemesi yapılmıştır.

Fotoğraf 8.19 ve Fotoğraf 8.20' de zemin katta dükkan olarak kullanılacak bölüm için, cephede vitrin açılmadan önceki ve açıldıktan sonraki durum görülmektedir. Bina bu haliyle cephe bozulmaları tipine örnek teşkil etmektedir. H13 Envanter fişinde binanın günümüzdeki cephesi görülmektedir

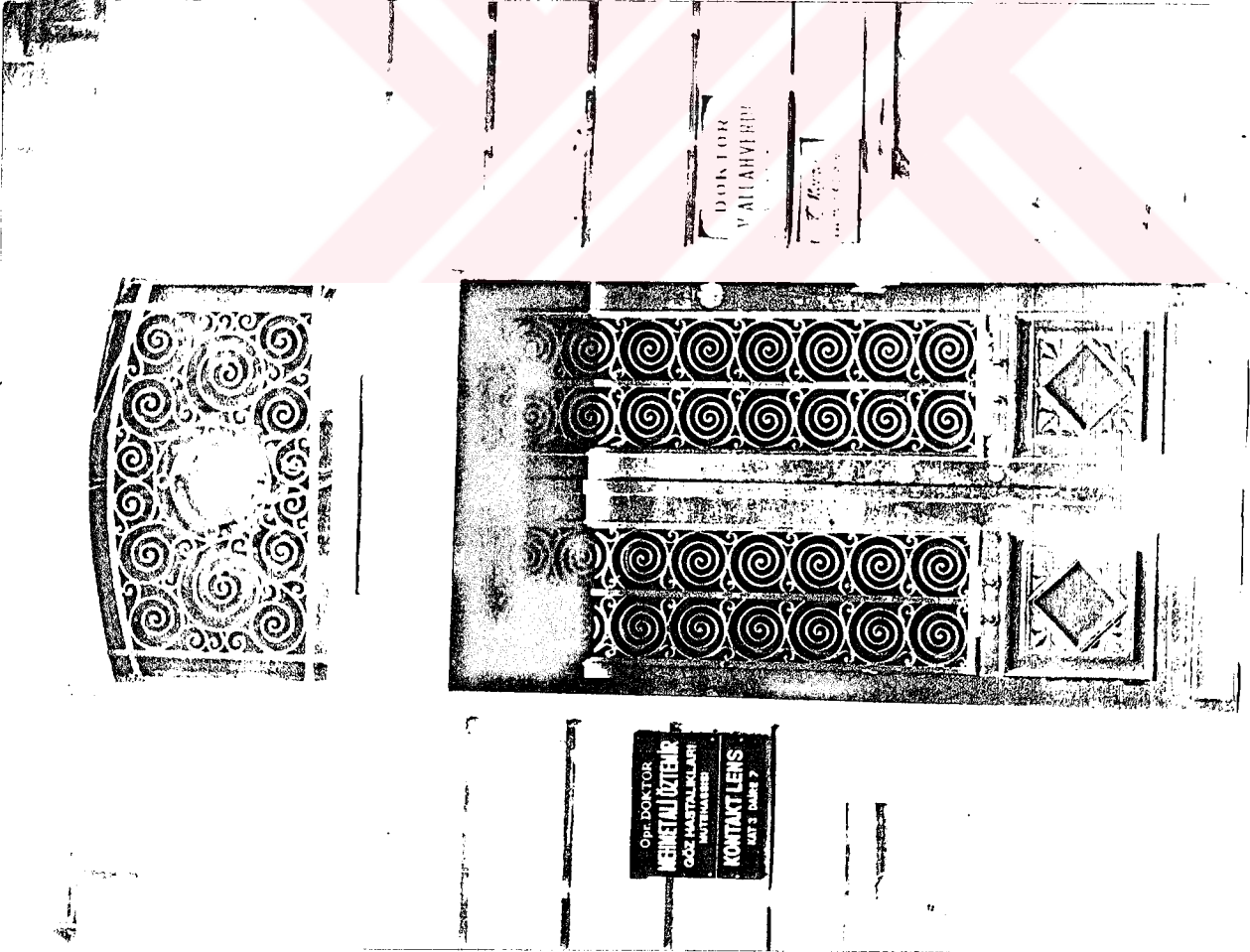

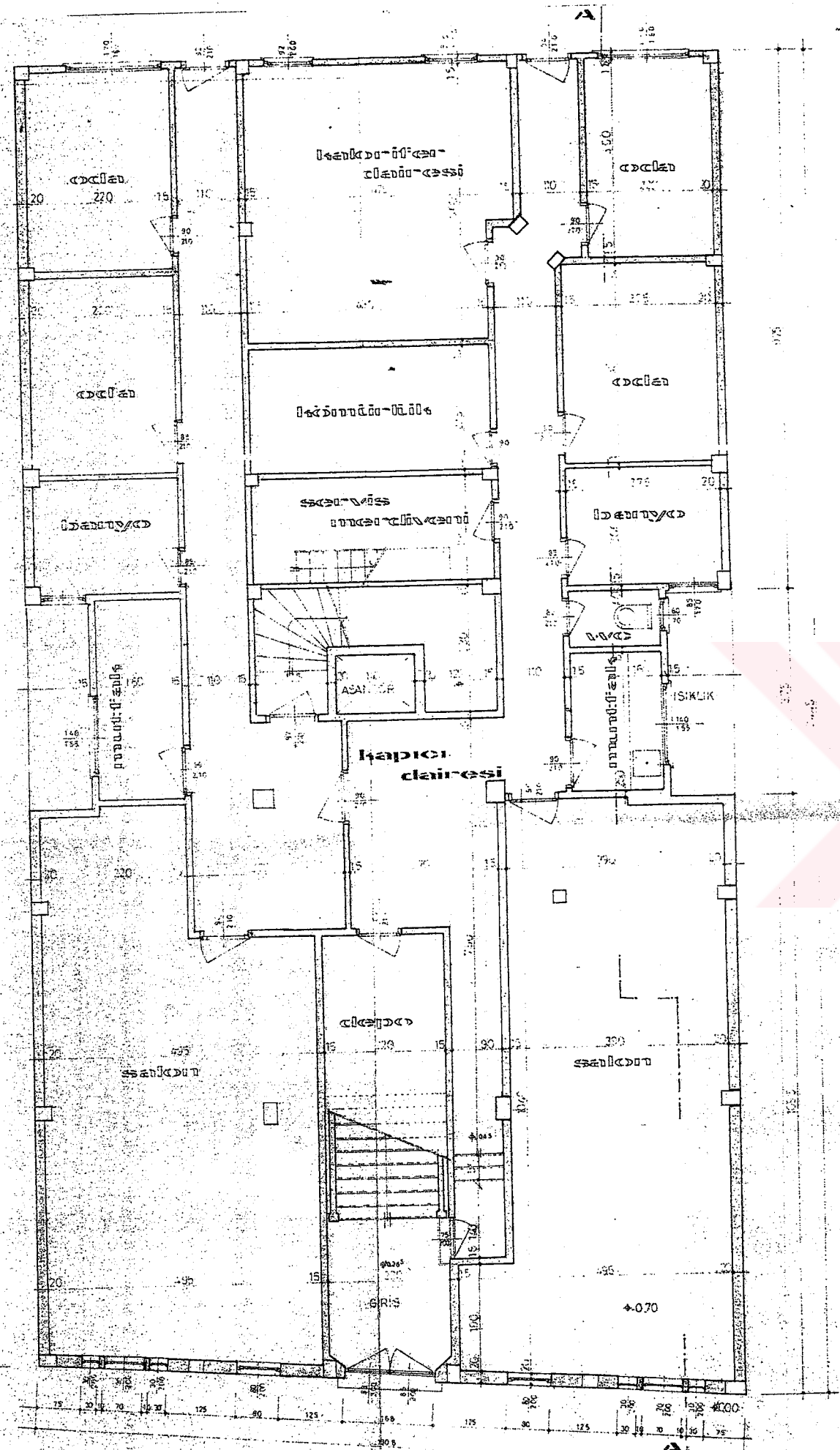
Fotoğraf 8.19 1982, H13- Binanın restorasyondan önce Rumeli Caddesi cephesi- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K99 nolu dosya.

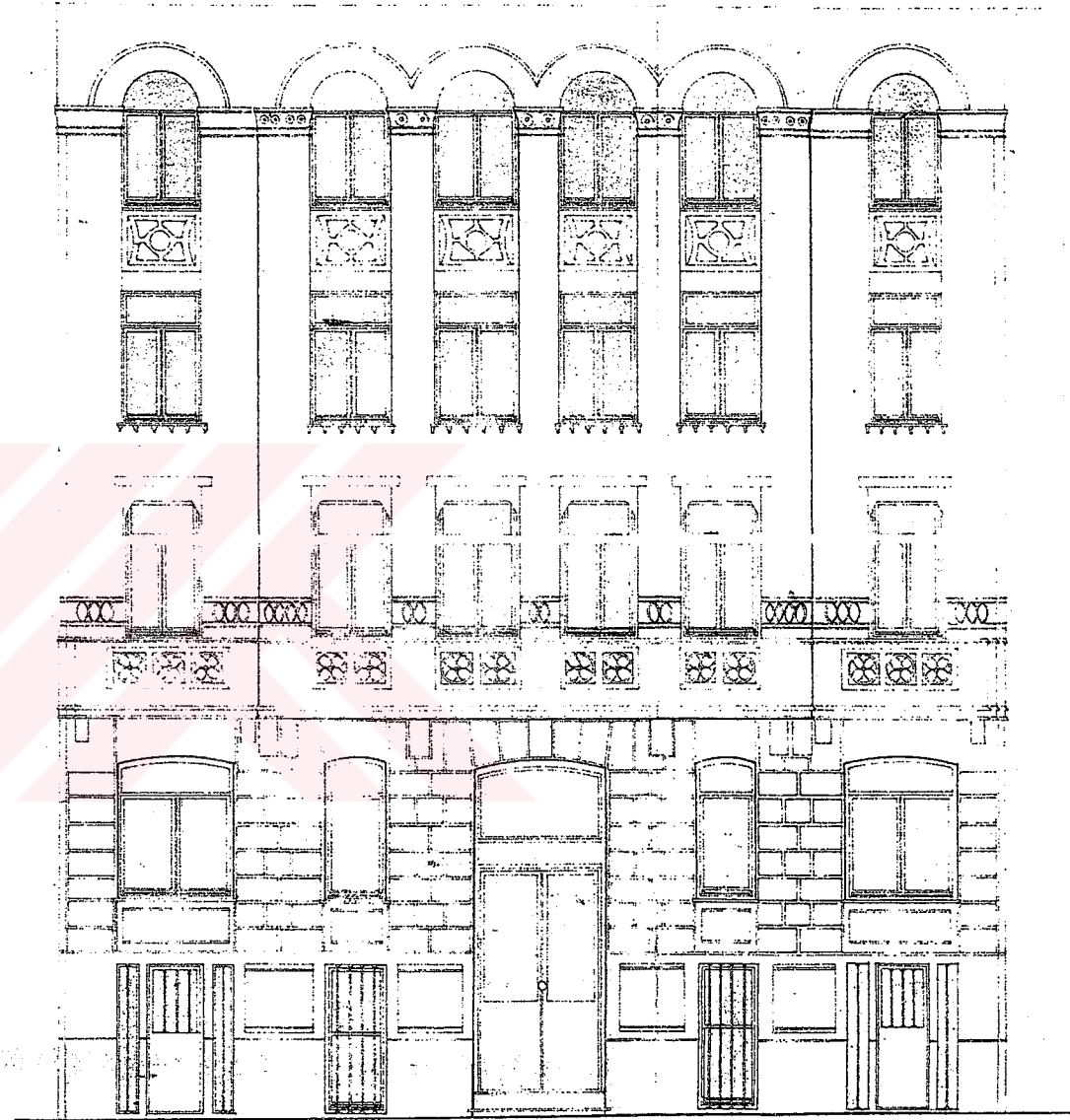
Fotoğraf 8.20 1982, H13- Binanın ilk restorasyondan sonra Rumeli Caddesi cephesi- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K99 nolu dosya.

Fotoğraf 8.21 1982, H13- Binanın Rumeli Caddesi cephesinden görünüşü ve sokak kapısı.

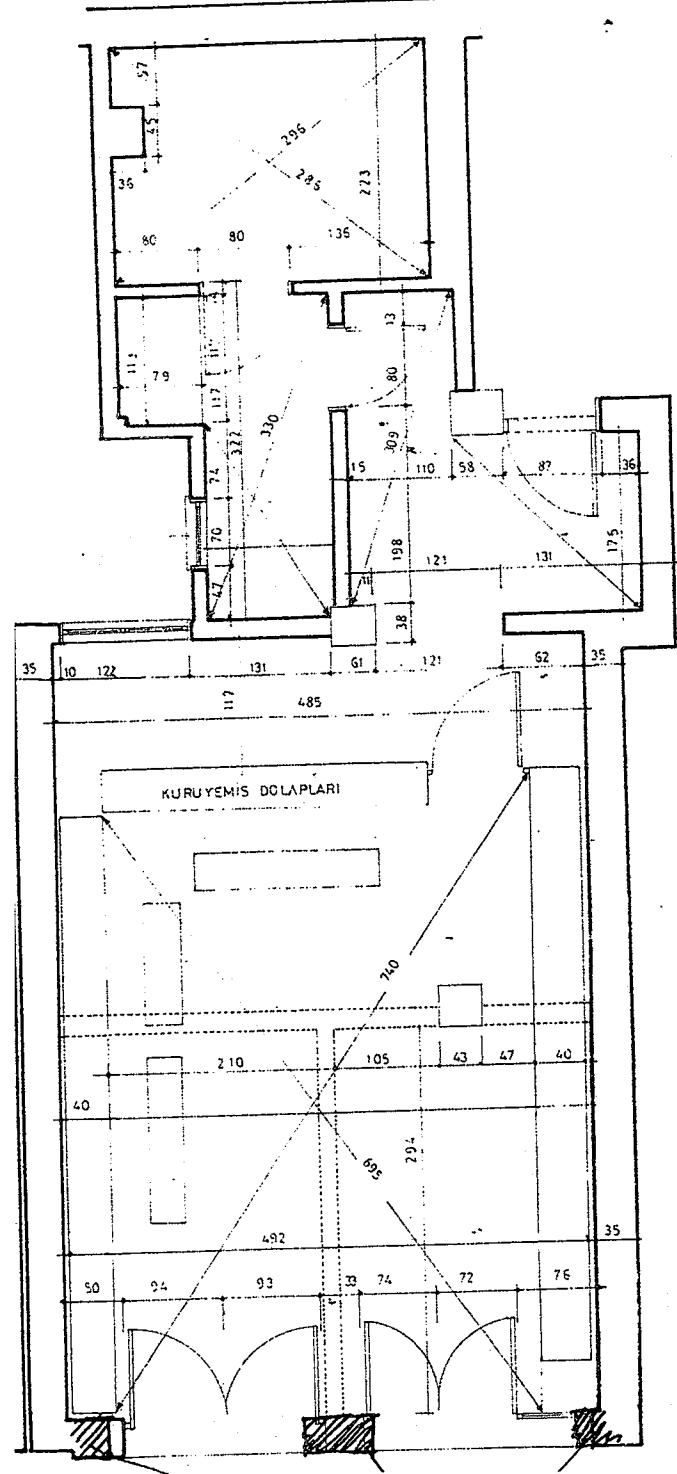

მანქანის: კარი: 1/

მანქანის: წინ: 1/50

შეიქ. 8.24 1981, H13- ბინის რესტავრაციის წინაგანგებულ გეგმა და ნაწილობრივი ხატვა- კონსერვაციის არქივი- K99 ნომერული ფაილი.

Şekil 8.25 1982, H13- Binanın ilk restorasyon için plan ve kısmi görünüş önerisi- Koruma
Yüksek Kurulu Arşivi- K99 nolu dosya.

500

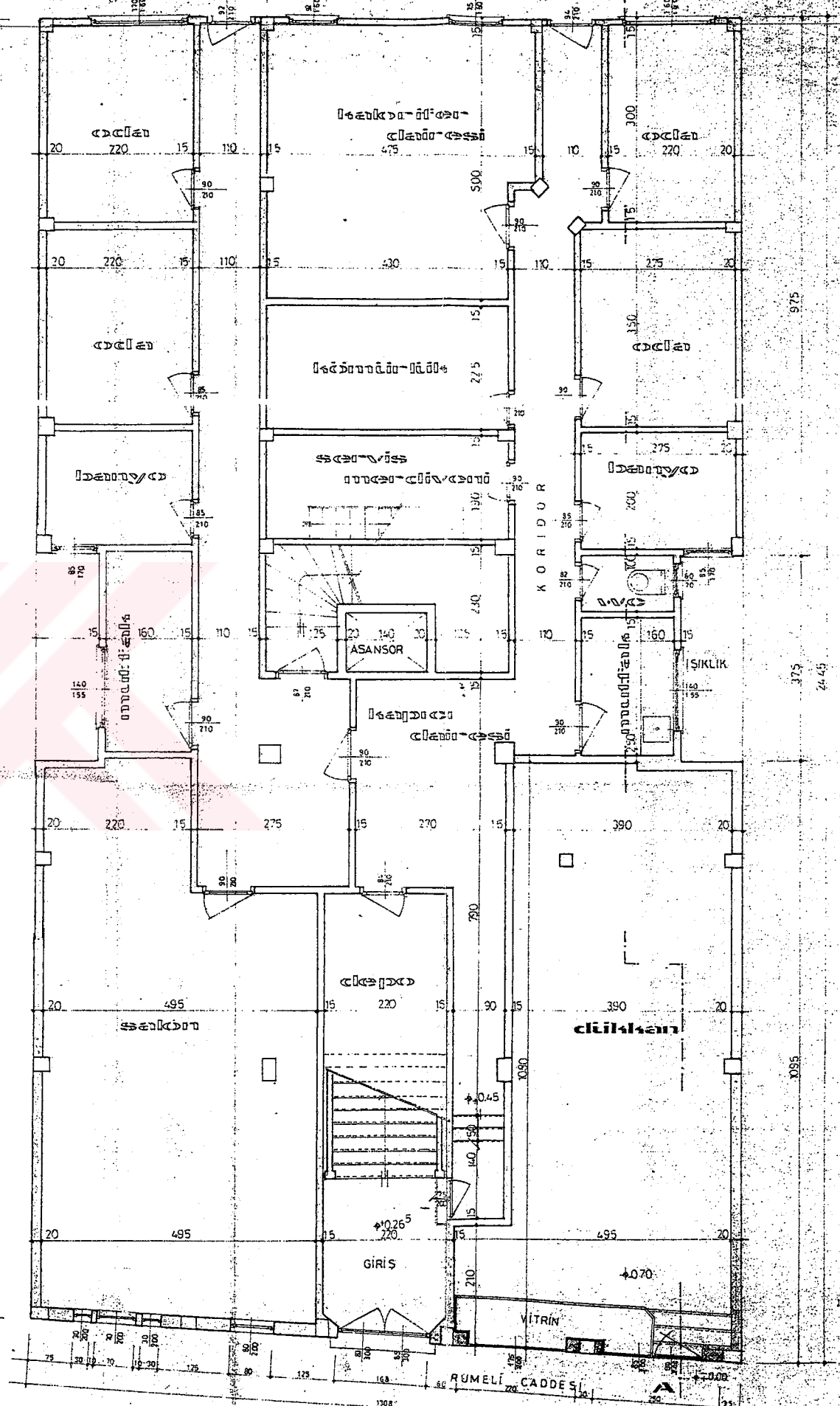
PARSEL
12

arketü
ük kg/m²

1:50

2250

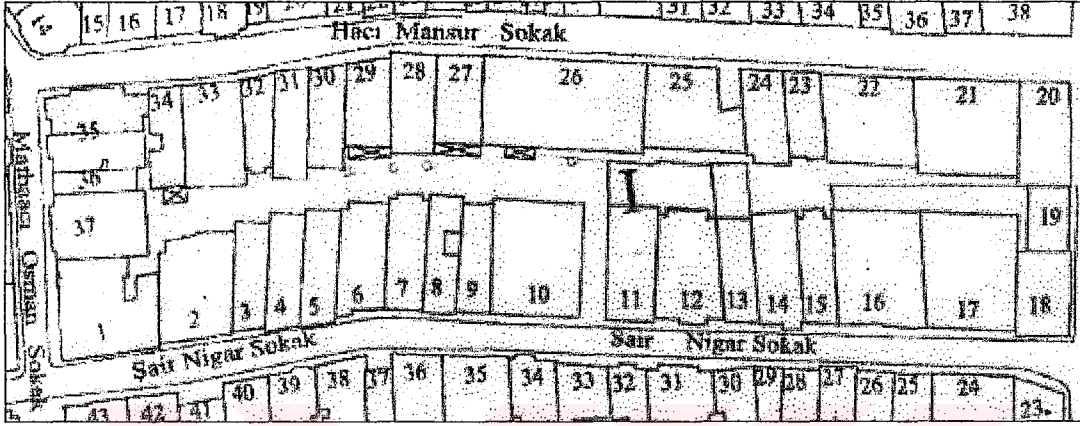

1:50

Şekil 8.26 1982, H13- Binaın ikinci restorasyon için plan ve kısmi görünüş önerisi- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K99 nolu dosya.

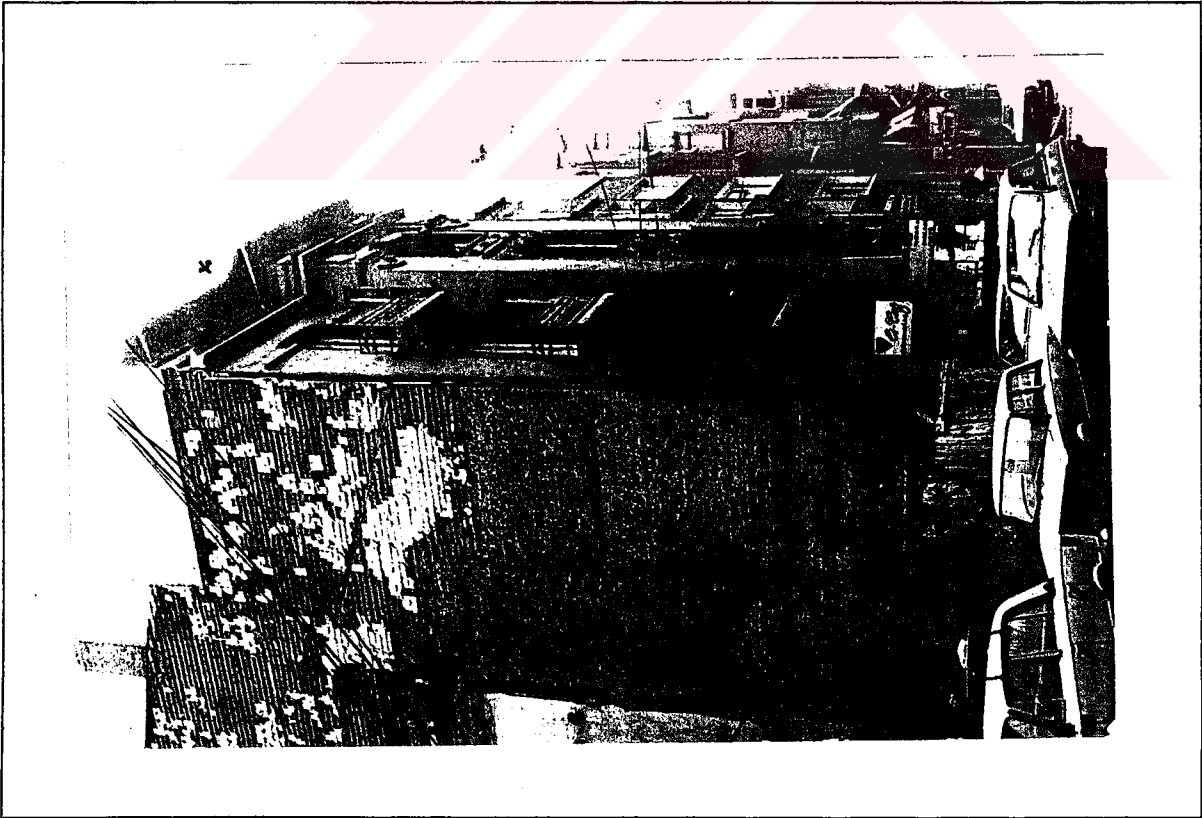
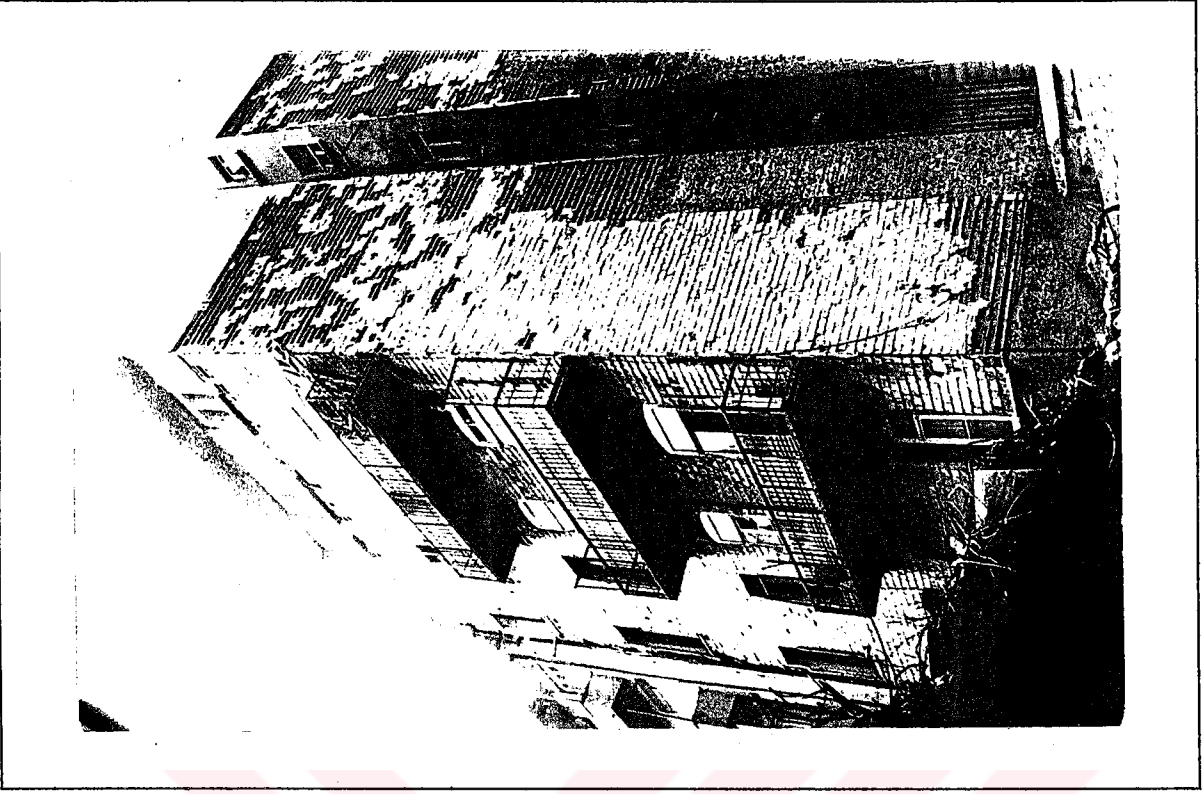
I 12 Envanter Nolu Bina

939 ada, 7 parselinde, Şair Nigar sokakta bulunan binanın arşiv dosyasında 1982 yılına ait restorasyon öncesi fotoğraflarına ilaveten, 1988 yılındaki restorasyon çalışmaları esnasında ve 1986' da, bu çalışmalar öncesinde çekilmiş fotoğraflar mevcuttur.

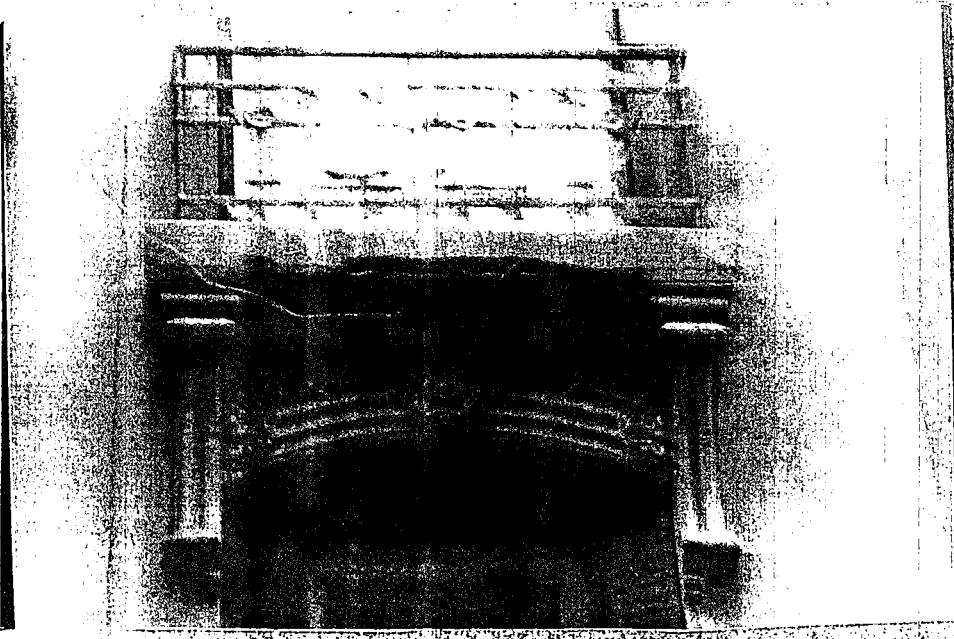

Harita 8.6 I12, I35 binaları

1982' lerdeki fotoğrafta, I12 binasının bitişiğindeki yapının yıkılmış olduğu, yıkılan binanın duvardaki yapı izi ve I12' nin yan ve ön cephesi Fotoğraf 8.22' de görülmektedir.

Fotoğraf 8.22 1982, I12 binası cepheler- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi-K115 nolu dosya.

Fotoğraf 8.23 1986, I12-Restorasyon öncesi-Koruma Yüksek Kurulu Arşivi-K115 nolu dosya

2115

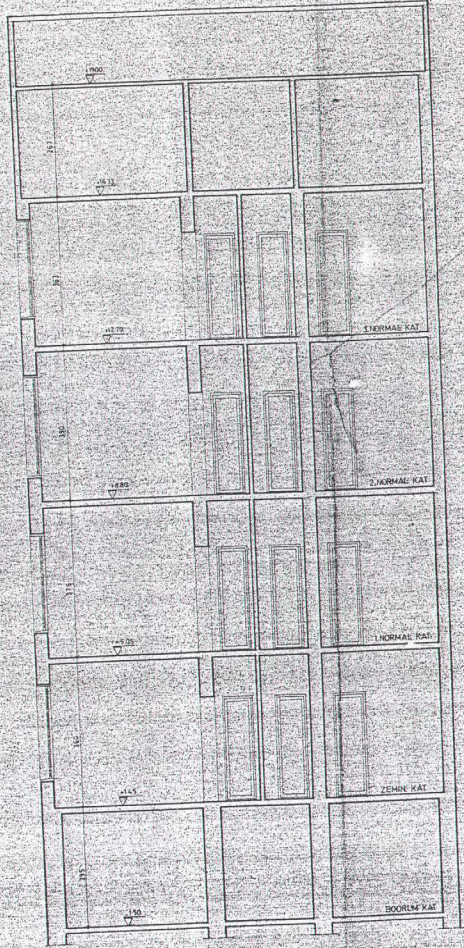
Şekil 8.24 1986, Restorasyon öncesi I12 binası -Koruma Yüksek Kurulu Arşivi-K515 nolu

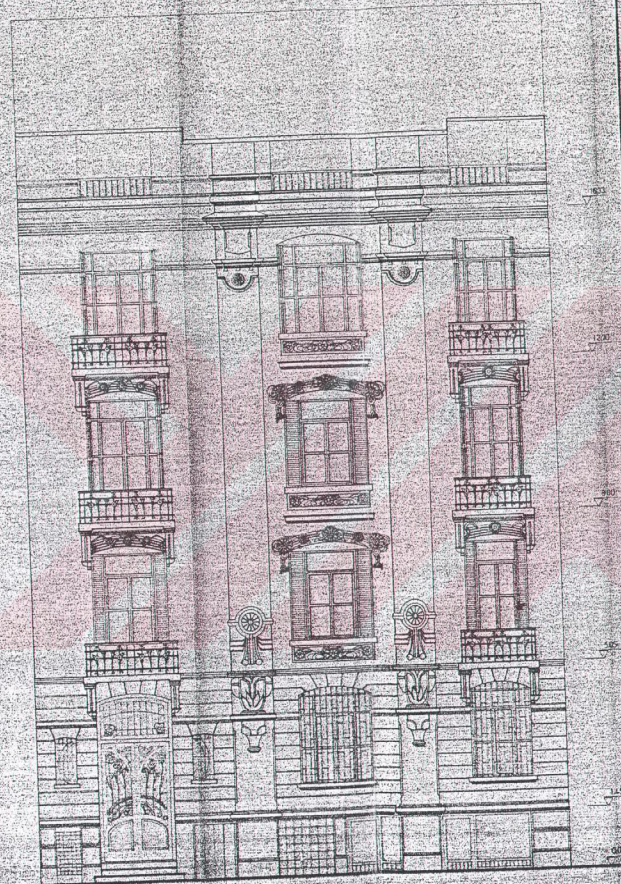
Fotoğraf 8.25 1988, Restorasyon sırasında I12 binası -Koruma Yüksek Kurulu Arşivi-K515
olu dosya.

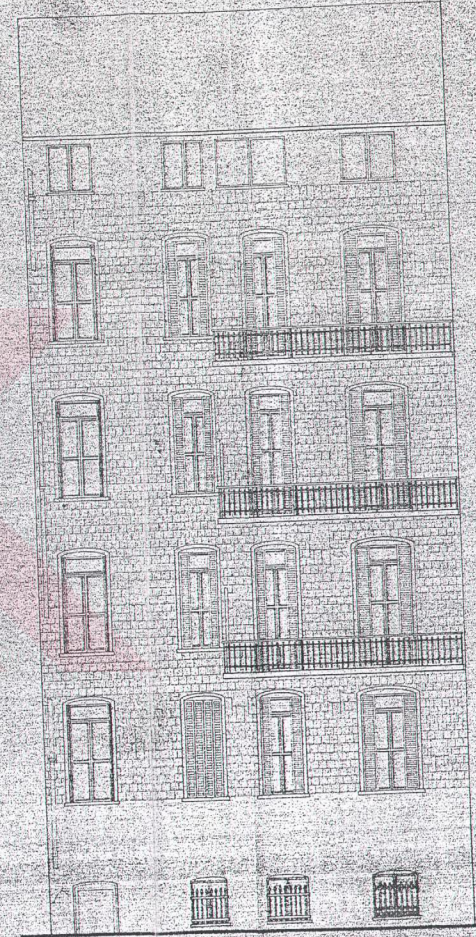
Fotoğraf 8.26 1988, Restorasyon sırasında I12 binası -Koruma Yüksek Kurulu Arşivi-K515 nolu dosya.

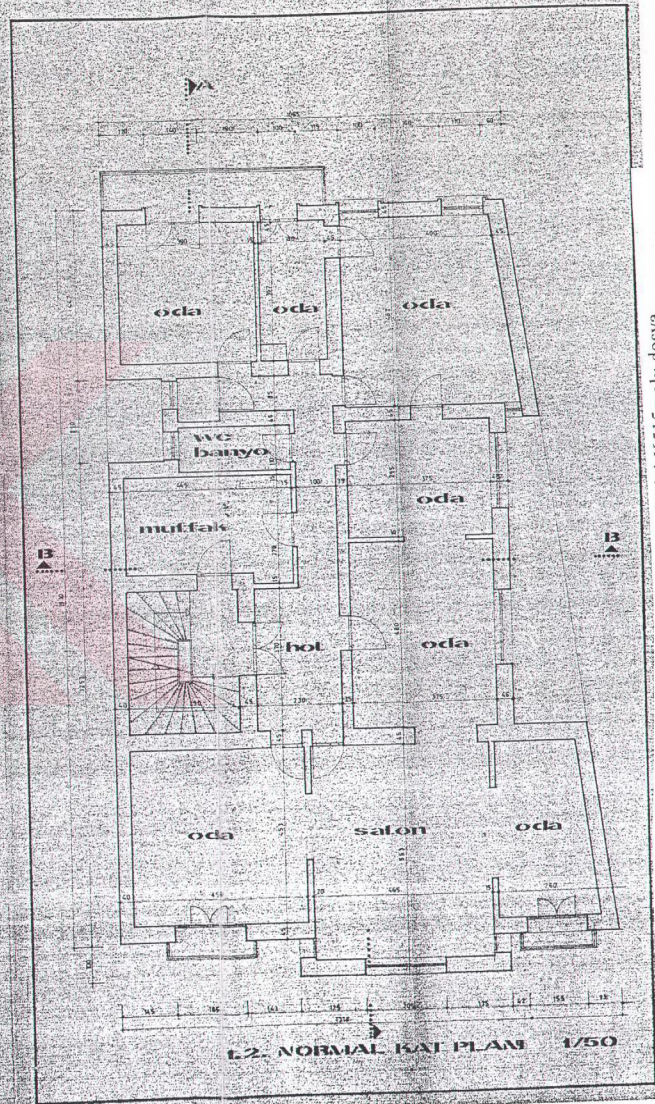
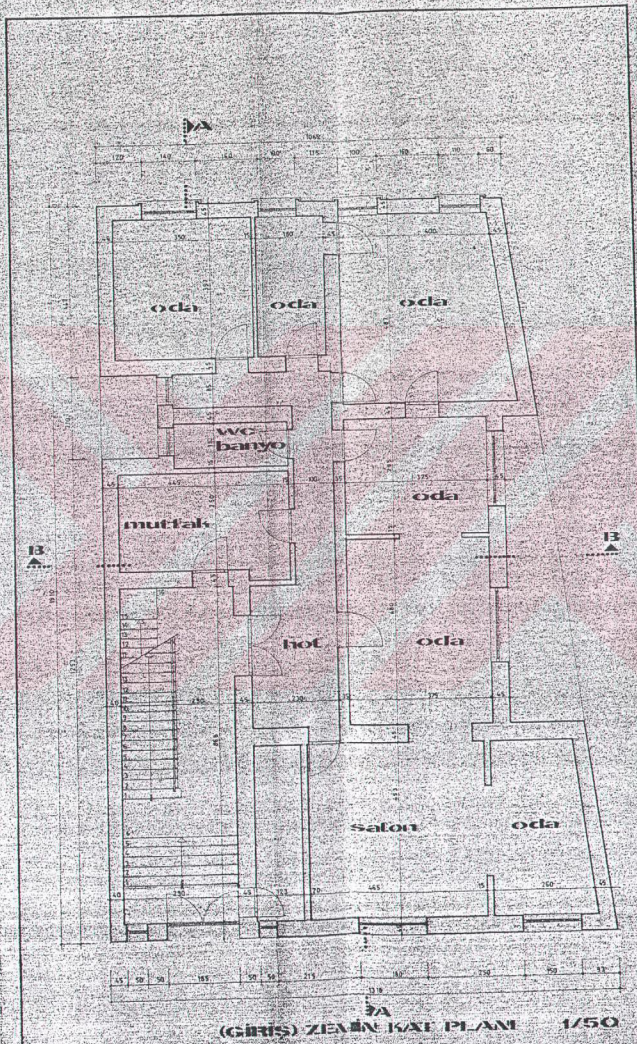
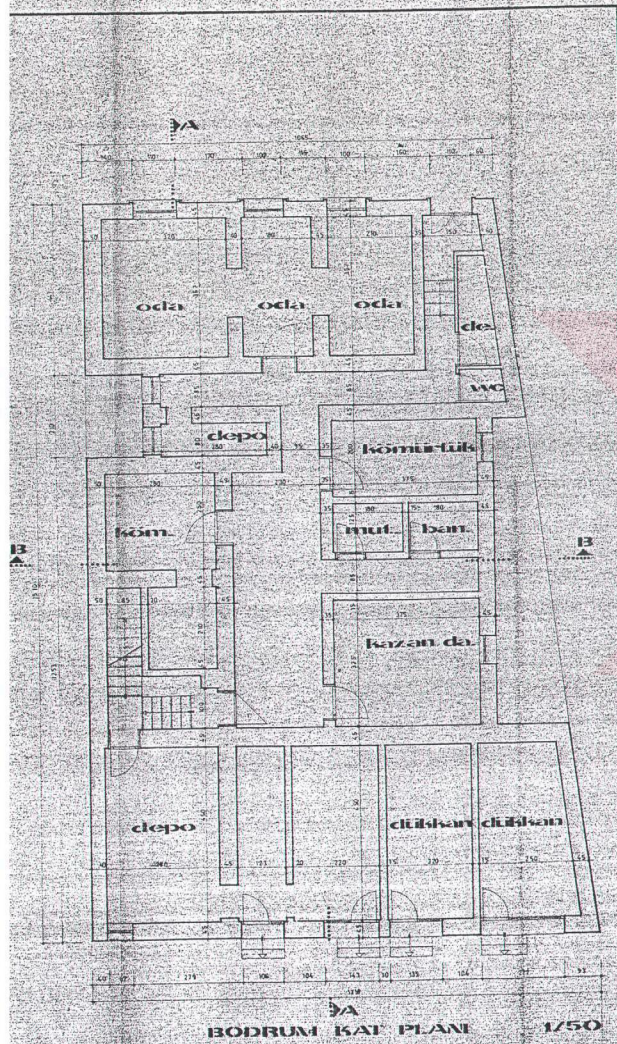
B-B KESİTİ 0-1/50

ÖN CEPHE 1/50

ARKA CEPHE 1/50

I 35 Envanter Nolu Bina

939 ada,24 nolu parselde bulunan binadadır.

1997 yılında restorasyon geçirmiş, Şekil 8.29' da görülmekte olan cephedeki bozulma ve tahribatlar onarılırken, Şekil 8.30' da görülmekte olan plan şeması tamamen değiştirilmiştir. Binanın restorasyon sonrası görünüşü I35 envanter fişinde meevculttur.

8.1.1 Kütle Bozulmaları

Yoğun bir yerleşme arzı ile karşı karşıya olan bölge, II. grup uygulama olarak anılan, cepheleri korunarak strüktürü ve planlaması değiştirilerek yeniden yapılan, ve bu sayede de üstüne kat çıkılabilen binalarla dolmuştur. Bölgede sıkça rastlanan bu uygulama örnekleri envanter fişlerinde belirtilmiştir.

İlave Kat Adedi	Envanter no
Tek kat ilave	A\ 5, B\ 5, C\ 1, F\ 29, H\ 15, I\ 33, T\ 35
İki kat ilave	D\ 6, D\ 9, D\ 13, H\ 9
Üç kat ilave	G\ 5

Tablo 8.1 kat ilave edilen binaların parsel bazındaki yerleri ve ilave kat adetleri tablosu *

8.1.2 Cephe Bozulmaları

Çalışma alanı sınırları içindeki binalarda cephe bozulmaları yoğun olarak gözlenmektedir. Bu bozulmalar, cephelerde kirlenme, cephelere yerleştirilen büyük ve uyumsuz reklam panoları, değiştirilmiş pencere oranları ve doğramaları, vitrin düzenlemeleri için iptal edilen kapı ve pencereler, kapatılmış balkonlar, farklı cephe kaplama malzemeleri kullanımı olarak sıralanabilir.

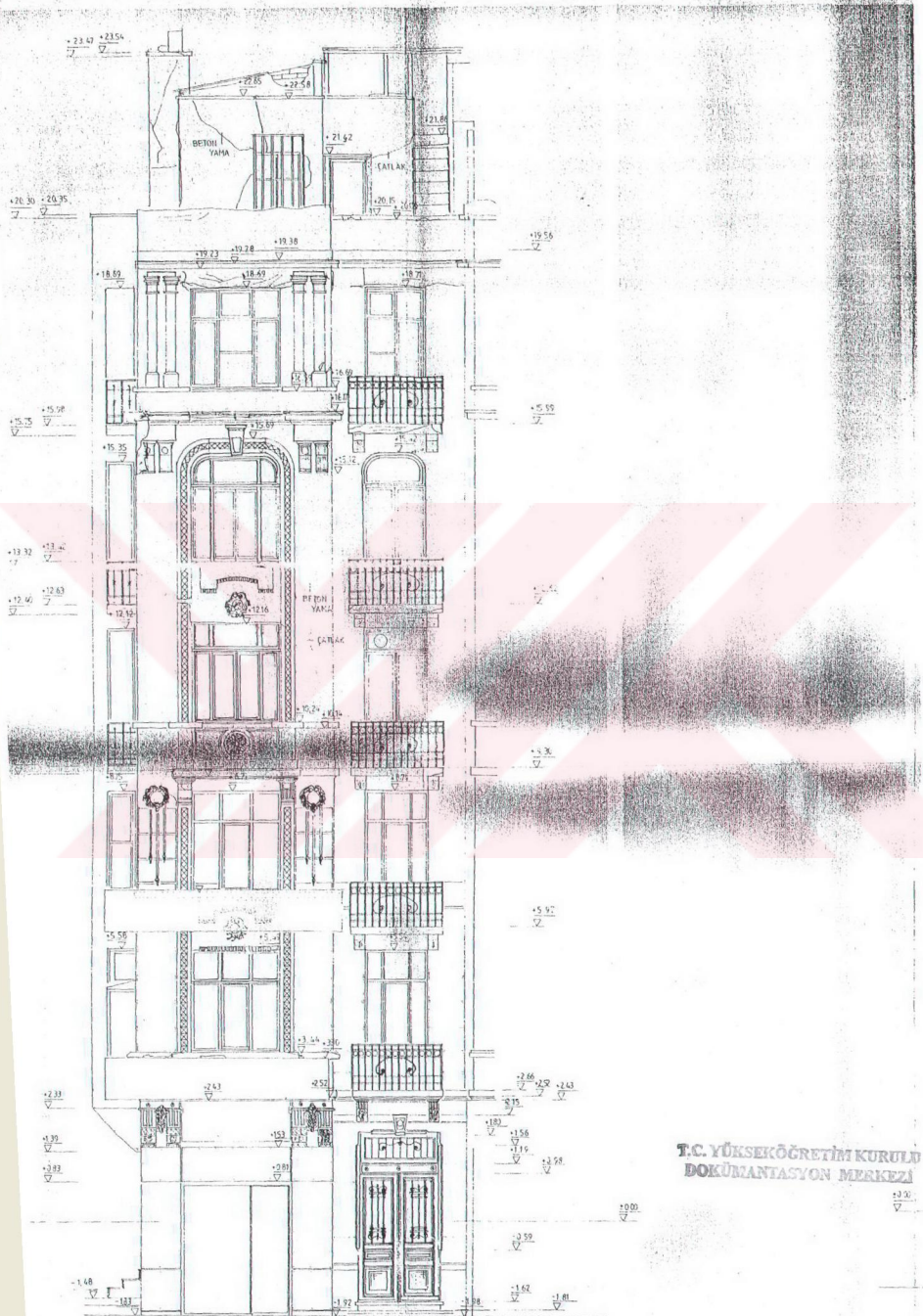
1-Kirlenme

Envanter fişleri ve ilişikteki fotoğraflarda da görüldüğü gibi yoğun trafik akışı ve hava kirliliğinin bina cephelerinde sebep olduğu kirlilik tüm binalarda mevcuttur. Binalardan bazıları restorasyon görmüş ve cepheleri boyanmıştır ancak herhangi bir müdahale yapılmamış olan binalarda cephe kirlenmesi yüksek oranlarda göze çarpmaktadır.

2-Reklam Panoları

Ticaret faaliyetlerinin yoğun bir şekilde yürütüldüğü bölge, bu yoğunluğun etkilerini taşımaktadır. Çevre ya da binayla gerek oransal gerek üslup açısından herhangi bir uyumu söz

*Bu tablodaki binalar, Özgünlük Durumu Analizi Paftası'nda 'cephe korunarak, planlama ve strüktürü değiştirilen binalar' başlığı altında görülebilir.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

8.29 135 Şekil restorasyon öncesi Matbaacı Osman Bey Sokak cephesi- Koruma Yüksek
lu Arşivi-K410 nolu dosya

konusu olmayan, büyük, dikkat çekici reklam panoları cephelerin çeşitli yerlerine gelişigüzel asılmak suretiyle görüntü kirliliği yaratmaktadır.

3-Pencere Oranları

Bölgede bulunan binaların özellikle zemin katlarında karşımıza çıkan bozulma, vitrin olarak kullanılmak üzere doğramaları iptal edilerek, genişletilen, biçimi ve oranları değiştirilen pencerelerdir. %98 oranında işyeri olarak kullanılan binaların tamamının zemin katlarında bu durum söz konusudur.

Bozulan pencere oranlarının yanı sıra, orijinal doğramalar yüksek oranda pvc ve alüminyum doğramalarla değiştirilmiş, bunların bir kısmı orijinal doğrama biçimine sadık kalırken, bir kısım da tamamen farklı, kullanıcı istekleriyle şekillenmiş doğramalardır.

4-Balkonlar

Bölgedeki binaların %23' ünün cephesinde kapatılmış balkonlar görülmektedir. Bu balkonlarda, korkulukların iptal edildiği ve vitrin şeklinde düzenlemeler yapıldığı tespit edilmiştir.

5-Cephe Kaplama Malzemeleri

Bu tür uygulama, tekstil sektörünün yoğunlukla bulunduğu bölgede bazı bina cephelerinde görülmektedir. Çok sayıda atölye ve mağazanın bulunduğu ilçede, dikkat çekici vitrin düzenleme ve cephe uygulamaları yapmak isteyen bina kullanıcıları çeşitli yöntemler uygulamışlardır. Binadaki firmaların sadece kendi bulundukları katlara, renkli ve farklı malzemelerden kaplama yaptırdıkları görüldüğü gibi, sadece kendi kullandıkları katların cephelerini boyattıkları da görülmektedir.

6-Müdahaleler

Genelleştirilmiş bu başlığın altında ele alınacak olan konu, tarihi nitelikteki binalara 'restorasyon' adı altında yapılmış müdahalelerdir.

Binaların orijinal sıvaları boyanarak kapatılmış, bazı binaların cephelerindeki süslemeleri; payandalar, furuşlar, rozetler gibi; alçı kopyalarıyla değiştirilmiş ya da üzerleri genellikle beyaz boyayla kapatılarak, bina cephesi farklı renge boyanmak suretiyle 'kolay algılanabilir' hale getirilmeye çalışılmıştır.

8.1.3 Plan Bozulmaları

Bölgedeki binalarda görülen plan bozulmalarını iki başlık altında incelenmiştir.

1- Kısmi Plan Bozulmaları

2- Binanın Tümünü Kapsayan Plan Bozulmaları

1-Kısmi Bozulmalar

Bu uygulama konut olarak tasarlanan ancak daha sonra işyerine çevrilmiş olan tüm binalarda görülmektedir. İşyeri sahibi mağaza veya ofis olarak kullandığı kat ya da binanın tamamının planlamasında kendi istek ve ihtiyaçları doğrultusunda düzenlemeler yaptırmıştır.

Bazı duvarlar tamamen kaldırılmış, bazı odalar ise duvarlarla bölünerek oda sayısı artırılmış, ya da odalar arası bağlantı sağlamak amacıyla bazı duvarlarda kapılar açılmıştır. Bu uygulamalar da binaların orijinal plan tipinin bozulmasına neden olmuştur. Bunlara ilaveten ıslak hacimlerde değişiklikler yapılmış, yeni kullanıcının istek ve ihtiyaçları doğrultusunda düzenlemelere gidilmiştir.

Bu durum E13 envanter nolu bina, yıkılıp, plan şeması tamamen değiştirilmeden önce, zemin kat ve 1. katlarda görülmekteydi.

Ekte sunulan restorasyon sonrası E13 binasının planları incelendiğinde, konut olarak düzenlenmiş normal kat planında, 1. katta ofis düzenlemesi yapıldığı ve plan şemasında bazı değişiklikler olduğu görülmektedir. Bu durum zemin katta da görülmektedir.

2- Binanın Tümünü Kapsayan Plan Bozulmaları

Çalışma sahası içindeki bazı binalarda gözlenen bu durum 'II. grup uygulama' olarak bilinen, bina cephesi korunarak, mevcut parselde planlaması ve strüktürü farklı, yeni bir bina tasarlanmasıyla ortaya çıkan bozulma türüdür.

Çalışma alanı içindeki tarihi nitelikli binaların 19 adedi cephesi korunarak yenilenmiş binalardan olup, incelenmiş 252 binanın % 7.5' uğunu oluşturmaktadır. Bu binalar Özgünlük Durumu Analiz Paftasında belirtilmiştir.

8.1 bölüm başlığı altında, E 13 envanter nolu binanın geçmiş senelere ait fotoğraf ve belgelerine yer verilmişti. Bu bölüm başlığı altında ise binanın geçirdiği restorasyon sonucu,

taşıyıcı sistemi ve plan şemasının tamamen değiştirilerek yeniden yapılması hususuna değinilecektir.

E 13

Orijinal planında zemin katında 3 adet dükkan ve bir adet lokanta bulunan binanın girişinin dar cepheden olduğu ve merdiven kovanının da burada bulunduğu görülmektedir. Bakınız Şekil 8.12., Fotoğraf 8.10, 8.11.

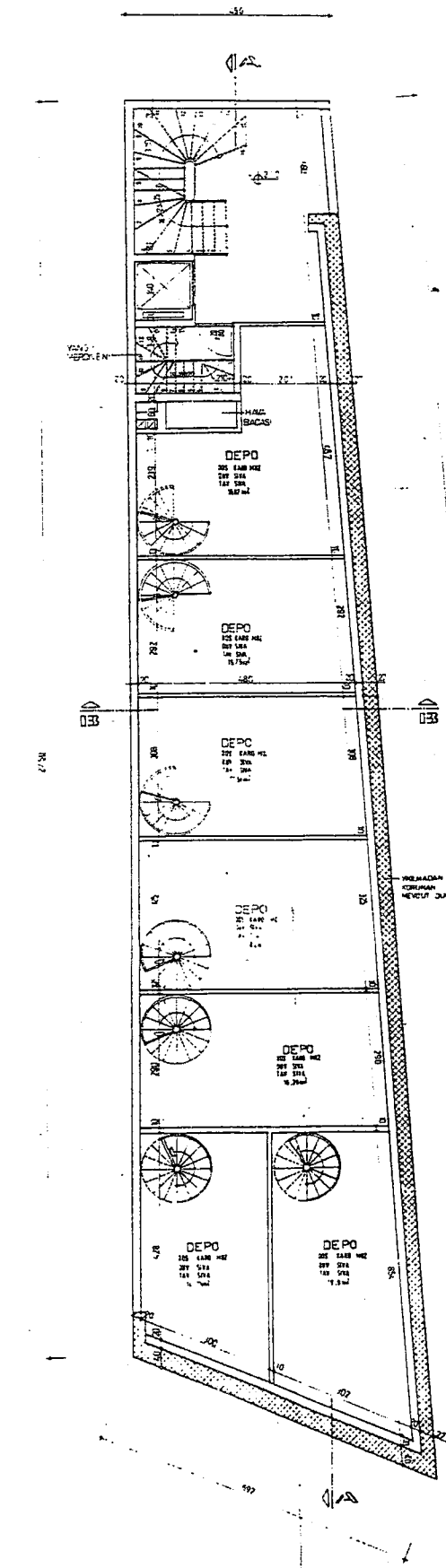
Yeni düzenlemeyle, bina girişi uzun cephenin sağ tarafında oluşturularak, merdiven kovanının da buraya yerleştirildiğini görmekteyiz. Geriye kalan alan ise 7 dükkan mekanına bölünerek, her birine dışarıdan ayrı girişler tasarlanmış ve zemin kat cephesi tamamen değiştirilmiştir. Ayrıca her bir dükkanın içinden döner merdivenlerle, birinci bodrum kattaki depolara iniş imkanı sağlanmıştır. Bu değişiklik bina cephesine de yansımıştır. Eski ve yeni cephe farklılıkları için bakınız Şekil 8.11 ve Şekil 8.33. Şekil 8.33' te yeni cephede pencerelerin tek tip tasarlanmış olduğu görülmekte.

Daha önceki normal kat planlarında 6 oda, 1 WC, 1 banyo, 1 mutfak olarak bölümlenmişken, yeni düzenlemede, küçük bir oda ve geri kalan alanın bölünmeden, tek mekan olarak kullanılacağı bir ofis şeklinde planlandığı görülmekte. Bakınız Şekil 8.31.

Orijinal planda, kuzey cephe, bitişiğindeki binadan 2.48m. çekilerek arka odaların iki cepheden ışık alması sağlanmışken, yeni düzenlemede bu çekilmenin yapılmamış olduğu görülmekte.

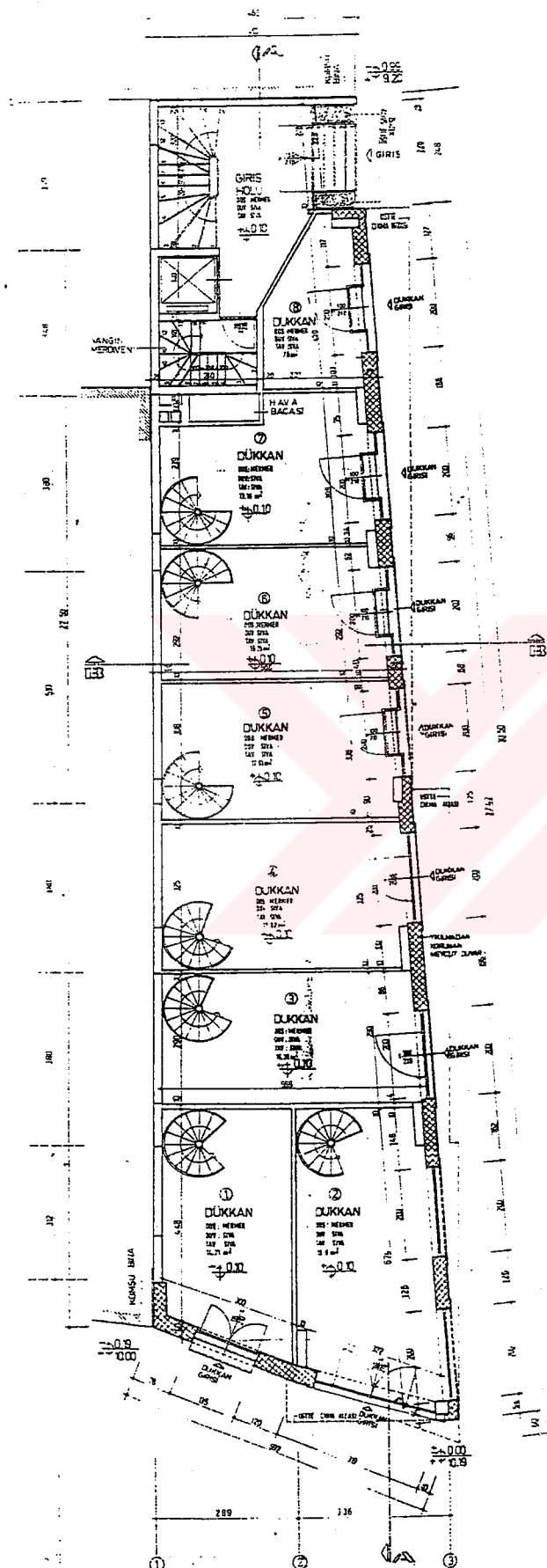
Ayrıca restorasyondan önce çatı katının, bölünüp, depo olarak kullanıldığı görülmekte. Ancak restorasyon projesinde çatı katının tek bir büro mekanına ayrılmış olduğunu görmekteyiz. Bakınız Şekil 8.32

Bina sahiplerinin, yapının dolaşılmasına izin vermemeleri sebebiyle, binanın, hazırlanmış ve kuruldan onay alan restorasyon projesine ne derece sadık kalınarak yapıldığı bilinmemektedir. Bu nedenle binanın plan bozulmalarının yorumları, dosyasındaki projeler üzerinden yapılabilmektedir

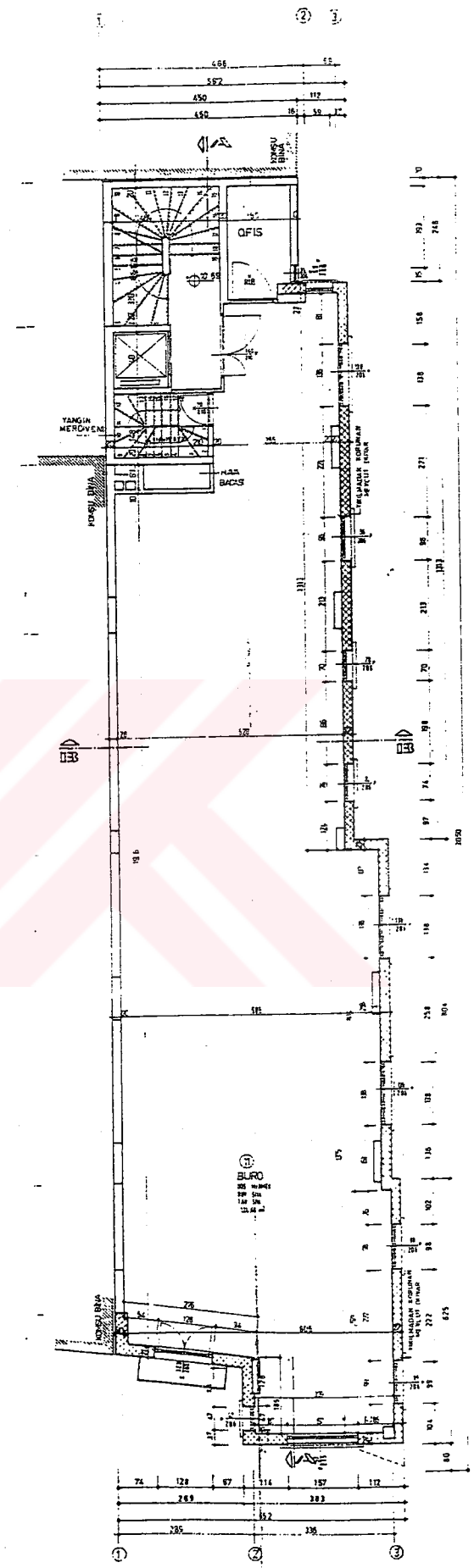
TOPLAM ALAN : 83.00 m²

1. BODRUM KAT PLANI 1/5

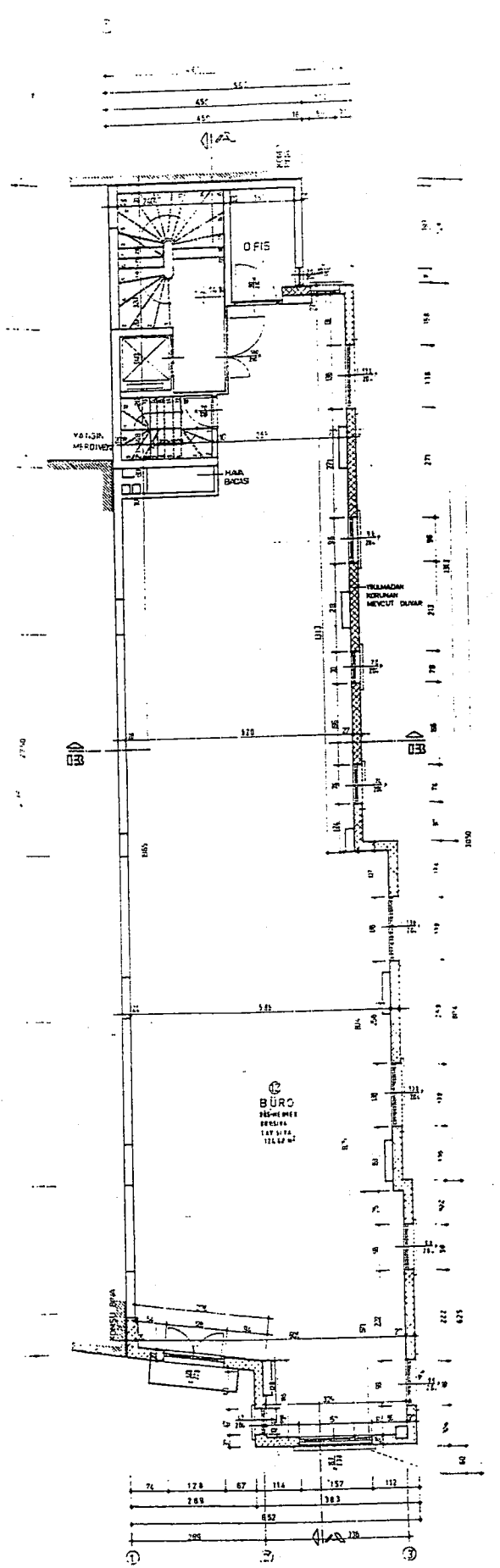
TOPLAM ALAN : 45.00 m²

GİRİŞ KAT PLANI 1/5

TOPLAM ALAN : 126.00 m²

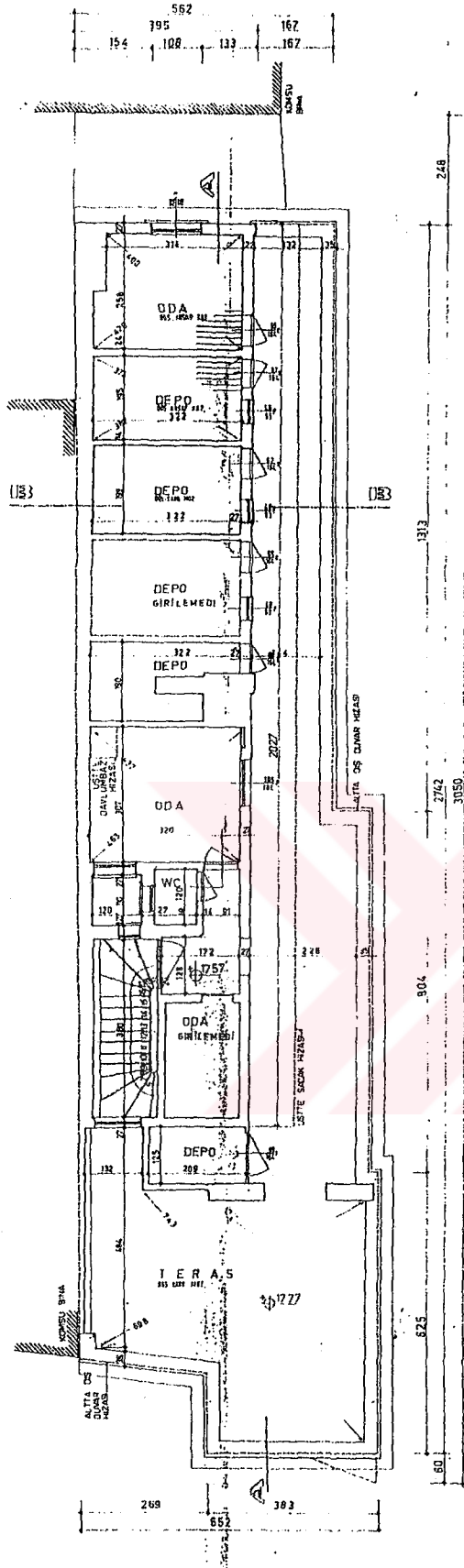
3. KAT PLANI 1/5

TOPLAM ALAN : 78.22 m²

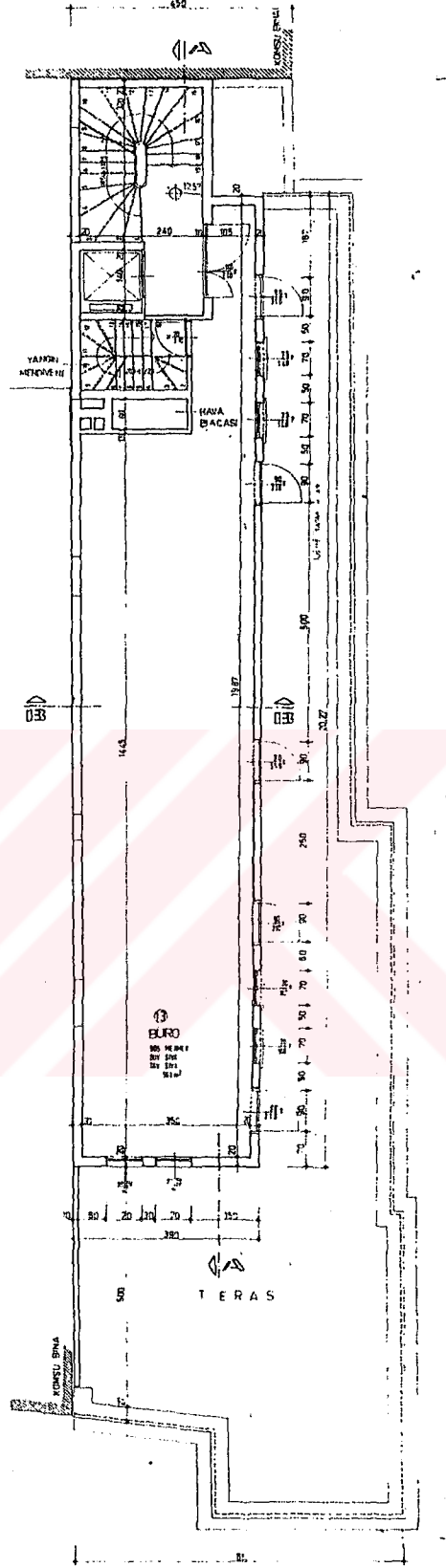
4. KAT PLANI 1/5

Şekil 8.31 E13, Restorasyon planları- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K126 nolu dosya

ROLOVE

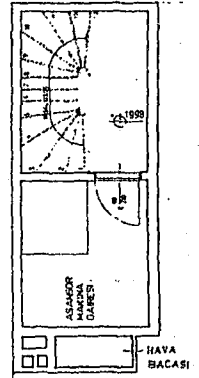
ÇATI KATI PLANI

RESTORASYON

AM ALAN: 8005 m²

ÇATI KATI PLANI 1/50

ASANSÖR MAKİNA DAİRESİ
PLANI 1/50

Şekil 8.32 E13, Eski ve yeni çatı katı planları- Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K126 nolu dosya

+21.50
+20.76
+20.23
+19.75
+18.45
+17.65
+16.83
+14.79
+13.21
+11.15
+10.68
+9.77
+7.71
+6.37
+4.25
+3.69
+3.22
±0.00 (+10.19)

AIR NIGAR SOKAK

+19.98 (Mevcut Rolave Sıcak Katu)
+8.45 (Parapet)
TAS KAPLAMA
KOMŞU BİNA
GİRİS SACAĞI (ÇELİK-GAM)
-0.99 (+9.20)

Şekil 8.33 E13, Restorasyondan sonra Samanyolu Sokak cephesi, Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K126 nolu dosya

G4

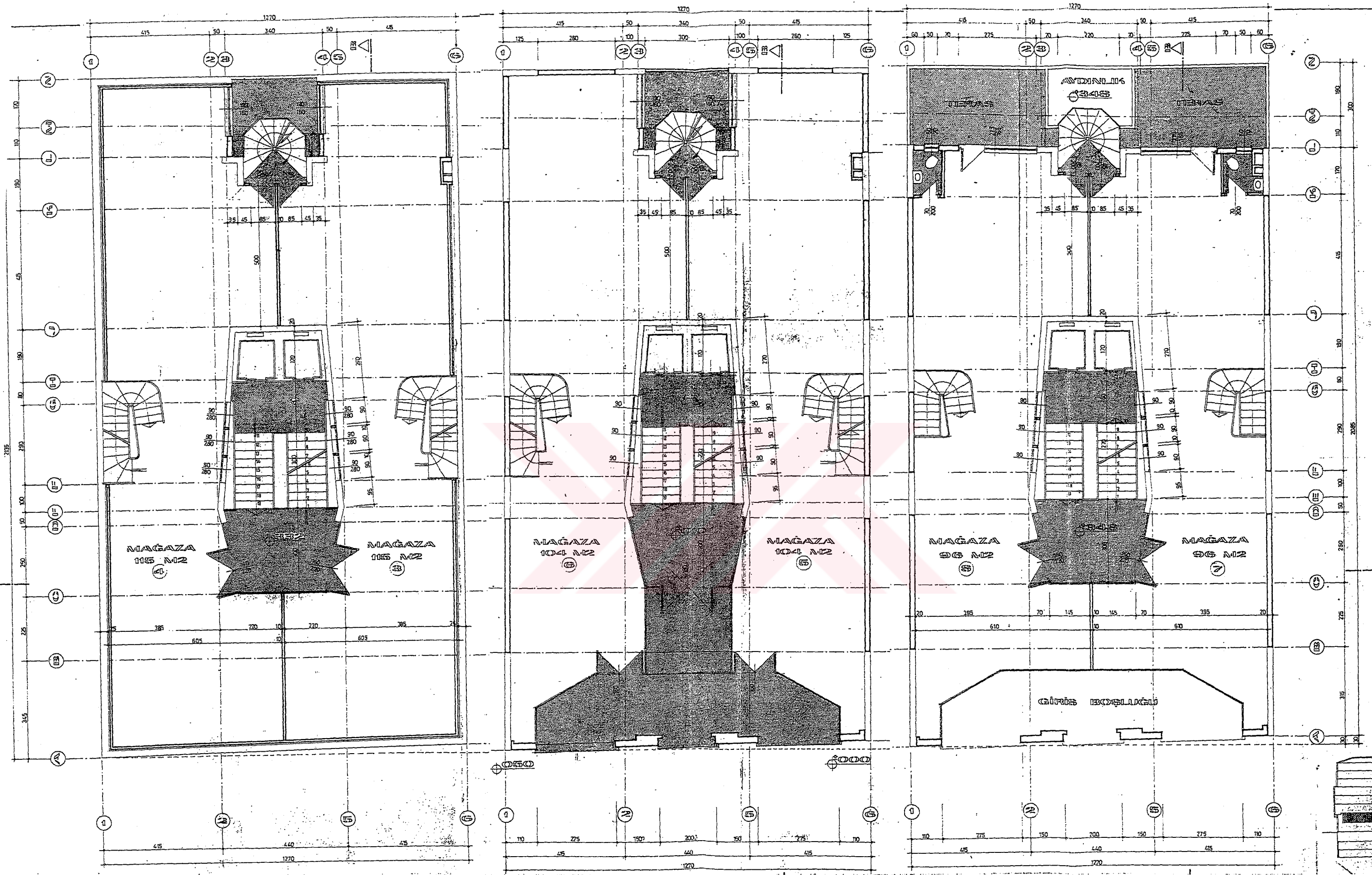
Bu bina da 8.1 bölüm başlığı altında fotoğraf ve diğer belgeleriyle incelenmiştir. Yukarıda sıralamış olduğum her üç bozulma türüne de uygunluk göstermektedir.

Zemin kat cephesi bölgedeki tüm binalarda olduğu gibi vitrin uygulamalarının kurbanı olmuştur. Ayrıca binanın strüktür ve plan şeması tamamen değiştirilip yeniden inşa edilmiş, bu restorasyon esnasında da kat ilavesi yapılmıştır.

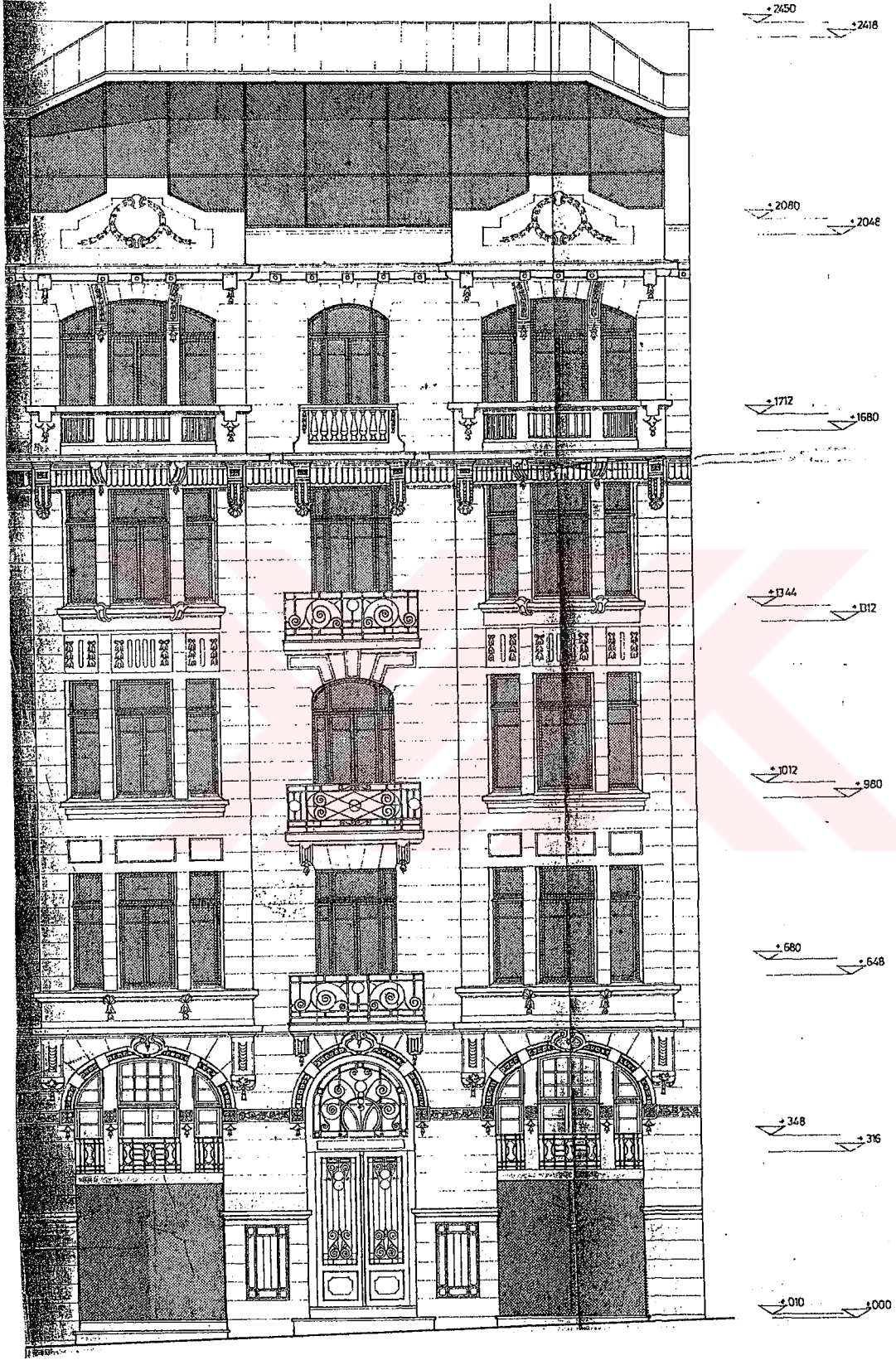
Sirkülasyon çekirdeği, binanın merkezinde düzenlenmiş, zeminkat vitrin oluşturmak amacıyla, cephe hizasından geriye çekilmiş, ana merdiven ve asansörler binayı aksiyel olarak ikiye bölmüş, daha önce binada bulunan aydınlık boşlukları da bu alana katılarak, iki büyük mekan elde edilmiştir

Rölöve planlarında, her kat iki apartman dairesi olarak düzenlenmişken, binanın tamamı, mağaza ve ofis olarak, farklı kullanım amacı için yeniden tasarlanmıştır.

Şekil 8.35 G4 Restorasyon planları

Şekil 8.36 G4, Restorasyon Cephesi, Koruma Yüksek Kurulu Arşivi- K257 nolu dosya

9. TEK YAPI ve BÖLGE ÖLÇEĞİNDE KORUMA ÖNERİLERİ

Yapıldıkları alanlarda mevcut doku ile bağlantısı düşünülmeden tasarlanan, ‘komşu’ veya ‘komşularına’ değer verilmeden oluşturulan ürünler günümüz kentlerinin, çevrelerinin önemli sorunlarından biridir ve bu sorun içine tarihi çevreler de dahil olmaktadır.

Aksoylu, kültür tarihimizin kalıntıları ve farklı devrelerin sosyal, kültürel, ekonomik yaşantısıyla bağdaşan yapı gereksinimlerinin göstergesi olan mimari mirasımızın gelecek kuşaklara aktarılması ve yapıların içerdiği simgesel ve sanatsal elemanlarla kullanıcı ilişkisinin sağlanması gerektiğini belirtmiştir (Aksoylu, 1995, s. 89).

Tarihi çevre veya çevre elemanlarının korunması çalışmalarının sağlıklı olabilmesi için bu çevrelerin taşıdıkları değerlerin bilinmesi ve öğretilmesi gerekir. Bu çevrelerde yapılacak yeni tasarımlarda, tasarım yaklaşımları ve ölçütlerinin şekli de önem taşır (Velioğlu, 1993, s.37).

Türkiye’ de koruma kavramı ve kararlarının sorunlarını Kuban (1994),

Türk toplumunun, kentlerin ve ülkenin giderek karmaşıklaşan gereksinimlerine çözüm getirecek aydın ve uzman yetiştirme potansiyelinin sınırlı olması.

Koruma kararı verecek kurulların statülerinin bilimsel ve idari bir özellikten uzaklaştırılmış, politik ve idari karar organlarına bağlı olması

Toplumun değişme sürecinin ekonomik eğilimleri; 1950’ den itibaren kentlere yönelen göçün, toprak yağması, yapı ve arsa spekülasyonlarına maruz kalması.

Türkiye’ de eski yapıların korunmasındaki sınıflandırmanın, tarihi doku ve kent fizyonomisinin korunmasında derecelendirmeye gidilmesine yol açması ve kentsel korumada karar boyutunun tek yapı ölçeğinde alınması.

Yağma örgütlenmesinin ortadan kaldırılması yerine, tarihi çevrelerin korunmasını sağlayacak kurumların yapısının, yağma ekonomisinin yürütmesine engel olmayacak biçimde düzenlenmeye çalışılması

Yönetmeliklerin zamanında yapılmaması, uygulanmaması veya gelişen koşullara uydurulmamış olması olarak sıralamış, ancak Türkiye’ de tarihi çevreyi korumanın karşısına çıkan engellerin başında toplumun kültürel yapısının geldiğini belirtmiştir.*

* “Uygarlığın en önemli fiziksel görüntüsü olan kent, yapısı, yolu, anıtı ve onları yaratan, onları seven ve onlara saygı duyan halkıyla bir kenttir” Kuban, 1994, s.26.

9.1 Bölgede Koruma Sorunları

1950' lerden itibaren yoğun göç alan İstanbul' da yığılan nüfus, kentsel alan içine sığamadığından, kent merkezini saran kırsal alana yayılmış ve boş alanların bulunduğu ilçelerdeki nüfus artışının büyük ivme kazandığı görülmüştür. Şişli de bu ilçelerden biridir.

1960' larda sonra ilçe sınırları içine yapılan sitelerle birlikte yeni semtler ortaya çıkmış, Mecidiyeköy' deki bahçeli evlerin yerlerine apartmanlar inşa edilmiş, Kağıthane yoğun bir sanayii merkezi haline gelmiş, Bomonti çevresinde fabrikalar çoğalırken, Büyükdere Caddesi' nin batısında bir çok yeni fabrika kurulmuştur.

1970' lerde ise alış veriş merkezleri, Beyoğlu' ndan Harbiye, Nişantaşı, Osmanbey ve Şişli yönüne kaymaya başlamış, yoğun ticari talebi bu semtlerde bulunan apartmanların alt katları karşılayamaz duruma gelince de firmalar bazı apartmanları yıktırarak her katı farklı şekilde hizmet verebilecek biçimde düzenlenen yeni binalar inşa ettirmişler ya da daha önce konut olarak kullanılan binalar, planlarında yapılan değişikliklerle işyeri olarak kiraya verilmiş veya satılmışlardır.*

Bu yoğun talep 1980' lerde de artarak devam etmiş, Mecidiyeköy ve Gayrettepe' yi de etkilemiştir.

Özellikle gıda, iplik ve dokuma, hazır giyim gibi dallarda faaliyet gösteren firmaların bu bölgede yerleştiği görülmektedir. Bölgede faaliyette bulunan tekstil firmalarının, binaların genellikle zemin katlarını toptan ve perakende satış mağazaları olarak kullanırken, binanın diğer katlarını, depo, dikim atölyesi, yemekhane gibi amaçlarla kullanmakta oldukları tespit edilmiştir.

Zemin katları % 98 oranında iş yeri olarak kullanılmakta olduğundan, bu kullanım biçiminin binalarda neden olduğu bozulma biçimlerinden, bölge ile ilgili analiz ve tespitlerin bulunduğu 6. Bölüm ve bölgedeki bozulma biçimlerinin ortaya konulduğu 8. Bölümde daha önce bahsedilmişti.

Yapılan bu tespit ve analizler ışığında görülmüştür ki, anıtlar kurulu, binalar üzerinde yapılmak istenen her türlü değişiklik, yenilik, kat ilavesi, pencerelerin vitrin düzenlemeleri için genişletilip, yıkılması gibi, sadece cephe özellikleri değil, kitlesel özellikler, planlama

* Bu konu "Osmanlı Dönemi' nden Günümüze Şişli' nin Tarihsel ve Fiziksel Gelişimi" başlığı altında, 3. Bölüm' de detaylı biçimde irdelenmiştir.

özellikleri, yapım sistemi değişikliği gibi konularda da kullanıcı taleplerini geri çevirmemiştir.

Çalışma alanımı kapsayan bölge içindeki binalara ait dosyaları incelediğimde, yapımına izin verilmeyen tek husus, bina yıkımıyla ilgili olarak karşıma çıkmıştır ki o da, tarihi nitelikli bir binanın yıkımının ardından, gerekli kurumlarca yapılmış olan tahkikat dosyalarının istenmesinden ibarettir.

Tüm bu uygulamalar gösteriyor ki, benimsenmiş olan koruma politikası, mevcut yapının cephesinin korunmasından ibarettir.

Başka ülkelerde de var olan, yalnızca cephe koruma niteliği taşıyan koruma uygulaması, yapısal değer ve çevresel değer şeklinde iki kategori ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kentsel korumada karar boyutu tek yapı değil, yapı dizisi ya da kentsel mekan olmalı, kıyılarda, silüetlerde, meydan niteliği taşıyan alanlarda tümel kararlar alınmalıdır.(Kuban, 1994, s.29).

Çeçener (1979), eski yapı korumasından yana ve eski yapı korumasından sorumlu olan kişilerin en büyük sorununun sanıldığı gibi ekonomik nedenler değil, toplumun bu konuda yıllardır yanlış koşullandırılması ve devletin yanlış bir politika ile bu koşullanmayı kuvvetlendirmesi olarak değerlendirir.

9.2 Tek Yapı Ölçeğinde Koruma

Bölgede bulunan binaların maruz kaldıkları bozulmalardan 9. Bölümde bahsedilmişti. Bu başlık altında, bahsi geçen bozulmalardan yola çıkarak, tarihi nitelik taşıyan yapılardaki bozulmaların düzeltilmesi ve iyileştirilmesine yönelik, tek yapı ölçeğinde koruma önerileri hazırlanmıştır.

Kirlilik

Envanter fişleri ve ilişikteki fotoğraflarda da görüldüğü gibi yoğun trafik akışı ve hava kirliliğinin bina cephelerinde sebep olduğu kirlilik tüm binalarda mevcuttur. Bölgede trafik akışı, dar ara sokaklarda tek yönlü olarak sağlanmaktadır ve egzoz gazına maruz kalan tüm binalarda olduğu gibi bu bölgedeki binalarda da, trafik yoğunluk ve sürekliliğinin kirliliğe neden olduğu gözlenmektedir. Binalardaki cephe kirlenmeleri temizlenerek binalar özgün hallerine döndürülmelidir.

Bölgede restorasyonu yapılmış ve yapılmakta olan binalarda, cephedeki süslemelerin ya da sıvanın temizlenmesi yerine, süslemeler beyaz renge boyanmış ya da orijinalleri alçı kopyalarıyla değiştirilmiştir.

Restorasyon süreci, araştırma laboratuvarları ile ortak çalışma içinde sürdürülmelidir. Malzeme problemlerinin tanımlanması ve bu problemlerin kaynaklarının sıralanması, malzemelerin ve diğer bozulma faktörlerinin işleyişini etkileyen nem sorununun ele alınması, yapıda kullanılan doğal yapı taşlarının özellikleri, yapıda izlenen bozulma şekilleri, nem, komşu malzemeler, tuzlar, hava kirliliği, makro ve mikro bitkiler gibi bozulmaya neden olabilecek faktörlerle ilişkileri bilinmelidir.

Temizleme sadece estetik gerekçelere dayandırılarak yapılmamalı, esas amaç, malzemenin daha iyi korunmasını sağlamak olmalıdır. Temizleme yöntemleri iyi seçilmeli, doğrudan ya da dolaylı olarak malzemeye zarar vermeyecek, zararlı yan ürünler üretmeyecek, temizleme sonunda düzgün ve temiz bir yüzey sağlayacak, deliklere ve çatlaklara yol açmayacak yöntemler belirlenip, uygulanmalıdır (Böke, 1990, s. 35).

Asidik ürünler, kumlama ve taşlama gibi, malzemeye zarar verebilecek ve yüzey kaybına yol açacak temizleme yöntemlerinden kaçınılmalı, bu işleme geçmeden önce, temizlenecek yüzeyin kimyasal ve minerolojik yapısı, gözenekliliği, kirliliğin cinsi ve durumu tespit edilerek, uzman kişi ve kuruluşların önerdiği, yumuşak ve malzemenin dokusuna zarar vermeyecek temizleme yöntemleri uygulanmalıdır. Yapı malzemesini kirlilik ve dış etkenlere karşı koruyacak ürünler yine uzmanların görüşleri doğrultusunda, malzemenin özellikleri dikkate alınarak uygulanmalıdır.

Onarımda kullanılacak yeni malzemelerin özellikle eski malzeme ile uyum sağlaması ve eskiye zarar vermemesine dikkat edilmeli, malzeme seçimine dair kararlar, ancak araştırma laboratuvarlarından çıkacak sonuçlar göz önünde bulundurularak alınmalıdır.

Tuğla, sıva, harç malzemenin korunması, onarılması ve değiştirilmesi kararları, bu malzemenin bileşimlerinin ve bozulma nedenlerinin, laboratuvarlarda araştırılıp, ortaya konulmasından sonra verilmelidir (Böke, 1990, s.36).

Demir, kurşun, bakır gibi metallerin temizlenmesi ve korunması kararları yine ancak bu metallerin bozulmalarını hızlandıran koşulların bilimsel biçimlerde tespitinin yapılmasının ardından alınmalıdır (Böke, 1990, s. 36).

Reklam Panoları

İstanbul kenti ve Türkiye genelindeki önemli görsel kirlilik öğelerinden olan reklam panoları, Şişli bölgesinde de bu etkisi göstermektedir.

Kent merkezlerinde bulunan, tarihi nitelik taşıyan ve iş yeri olarak kullanılmakta olan tüm binalarda göze çarpmakta olan reklam panoları ve tabelalarının bu kötü etkilerini gidermek için, bölgedeki binaları kullanmakta olan firma ve şirketlerin belirli form ve ebatlardaki flamaları veya belirli ebatlarda plaketleri tasarlanarak, gelişi güzel hazırlanmış reklam panolarının bina cephelerini işgal etmeleri engellenmelidir.

Bu konu dikkatle ve titizlikle ele alınmalı, bölgedeki binaların cephelerini kapatmayacak, genel görünümün güzelleşmesine katkıda bulunacak arma ve flamalar düzenlenmeli ve belirli standartlar getirilmelidir.

Şişli Belediyesi Koruma Kurulu' nun bu konudaki çalışmaları da bölgede, bu hususta duyulan ihtiyacın bir göstergesi niteliğindedir.

Pencere Oranları

Gerek yerel yönetimlerin çevre koruma hususundaki duyarsızlığı, gerek devletin bu konudaki politikaları, gerekse koruma kanunlarındaki esneklikler nedeniyle, koruma bilincinden zaten uzak olan kullanıcılar, tarihi nitelik taşıyan ya da taşımasını, her binayı kendi istekleri doğrultusunda, diledikleri biçimde düzenlemeye çalışmışlardır.

Bu keyfi uygulamalarla tarihi nitelik taşıyan binaların cephelerinde, pencere ebatlarının değiştirildiğini, söve ve süsleme elemanlarının tahrip edildiğini, kapatılarak vitrin ya da depo olarak kullanılan balkonları görmekteyiz.

Geniş çaplı bir rölöve, tespit çalışması yapılarak, bölgedeki mevcut binaları restütisyon projeleri hazırlanmalı, bu projeler ışığında, mevcut doku daha fazla bozulmadan ve yapı elemanlarının izleri yok olmadan, değiştirilen kısımlar orijinal hallerine dönüştürülmelidir.

Bu çalışmaların yanı sıra, koruma kanunlarında yapılacak düzenlemeler ve sonrasında yapılacak denetlemelerle, cephe oranlarının korunması sağlanmalıdır.

Evrensel bir yaşam kuralı olan 'değişme', zorlayıcıdır fakat koruma kurullarının görevi, değişmeyi zorlayan koşullarda da, bunu en üst düzeyde sınırlamaktır (Kuban, 1994, s.27).

Cephe Kaplama Malzemeleri

Binaların cephelerinde yapılmış olan oran değiştirmelerinin yanı sıra, vitrin oluşturmak ya da o kattaki firmanın diğerlerinden ayırt edilmesini sağlamak amacıyla, metal, alüminyum, renkli kaplama malzemelerinden cepheye yapılan eklentiler sökülmeli ve binalar bu çirkin görüntüden temizlenmelidir.

Restorasyon Uygulamaları

Bölgede, bina kullanıcılarının bireysel olarak yaptırdıkları restorasyon çalışmalarını yanı sıra, Şişli Belediyesi Çevre Koruma Kurulu' nun halen sürdürmekte olduğu çalışmalar kapsamında, özellikle tarihi nitelikli ve kirlilik görülen bina cephelerinde boya uygulaması yapılmış ve yapılmaktadır.

Bina zeminleri açık renk, korniş, kat silmeleri ve diğer cephe süslemelerinde beyaz renge boyanarak, binaların bürüt görünümü ve karakteristik özellikleri kapatılmıştır. Ayrıca beyaza boyanan cephe süslemeleri, ışık- gölge unsurları ile sağlanan üç boyutlu görünümünden yoksun bırakılmışlardır.

Farklı dönemlerde yapılmış olsalar da tüm binalar aynı tarz boyanarak tek düze bir çevre oluşturulmaktadır.

Binaların orijinal cephe özellikleri korunmalı, kirlilik görülen cepheler yukarda da belirtildiği biçimde temizlenmeli, karakteristik özellikleri en üst düzeyde muhafaza edilmelidir.

Bu unsurların yanı sıra, restorasyon geçirmiş bazı binalarda cephelerin korunarak, strüktürünün değiştirildiğini ve kat ilaveleri yapılmış olduğunu görmekteyiz.

İlave katlar binaların orijinal görünümüne uyum sağlamadığı gibi, bölgenin gabarisini de yükseltmiştir.

Fotoğraf 3.13' te Halasękar Gazi Caddesi' ndeki binaların, 1950' lerde iki, üç ve en fazla beş katlı oldukları görülmektedir.

Yapılacak olan yeni kanuni düzenlemelerle, mevcut dokunun korunmasına dair kararlılık sağlanmalı, yeni restorasyon uygulamalarında ilave kat yapımına müsaade edilmemeli, kaçak yapılaşmaya göz yumulmamalı ve aksi durumlarda gerekli adli ve idari işlemler takip edilmelidir.

9.3 Sokak Ölçeğinde Koruma

Bu bölüme kadar anlatılan başlıklar altında bölgenin daha önceki, günümüzdeki durumu ve tek yapı ölçeğinde korumaya yönelik önerilerden bahsedilmiştir.

Bölgede sokak dokusunun korunmasından bahsederken sadece mevcut binaların cephe, plan ve kütle bazında korunmaları da yeterli olmayacaktır.

Yoğun ticaret bölgesi olarak karşımıza çıkan çalışma sahası içindeki atölyelerin başka bölgelere taşınması özendirilmeli, böylece binalardaki bir süreliğine barındırılmakta olan kalabalık insan kitleleri hafifletilmeli, binaların zemin katları perakende ya da toptan satış, restoran, café şeklinde düzenlenmelidir.

Bölgede çalışmaya başladığım Ekim 2000 tarihinden beri metruk vaziyette gördüğüm ve bu halini uzun süredir korudukları anlaşılan bazı binalar vardır; A5, B3 ve D3 envanter nolu bu binalar, gerek biçimsel özellikleri gerek taşıdıkları tarihi değer açısından nitelikli binalardır. Bu binalar da restore edilip, özgün fonksiyonlarına kazandırılmalo, konut olarak özendirilmeli ve yapılacak düzenlemelerle yaşatılmalıdır.

Yoğun trafik akışı olan dar sokaklar, araç trafiğine kapatılmalı, mal sevkiyatı için ancak gece belirli saatler arasında araç geçişine müsaade edilmelidir.

Bölgedeki binalarda, tek yapı ölçeğinde korumadan bahsederken de değinilen, tabela ve reklam panoları, belirli bir standart getirilerek düzenlenmeli ve sokaklar bu çirkin görüntü kalabalığından kurtarılmalıdır.

Binaların esas olarak tekrar konut olarak kullanımı özendirilmelidir. Bölgedeki adaların, metruk ve mezbelelik halde bulunan arka bahçeleri ele alınmalı, sokaklardan içerilere doğru sağlanacak geçişlerle, parklar, çocuk oyun alanları, café ler ve benzeri sosyal mekanlar biçiminde düzenlemeler yapılarak, metruk vaziyetten kurtarılmalı, kent merkezlerinde, apartmanlar, trafik ve dar sokaklarda boğulmakta olan kentlilerin kullanımına sunulmalıdır.

9.3 Sonuç

Sokak ölçeğinde ve bölge ölçeğinde korumadan bahsedilebilmesi, bölgeyle ilgili tümel kararların, koruma kurulları ve yerel yönetimler tarafından alınması ile mümkündür. Bir tarihi çevreyi oluşturan yapılar bütün özellikleriyle korunursa tümel kararlar almak gerekmeyecektir ancak, her hangi bir bölgesel koruma kararı çıkıp, etkili oluncaya dek, her sokakta, bir şekilde

alınan imar hakları ile tarihi dokusu tahrip edilmiş yapılarıyla zaten kentler büyük değişikliklere uğramış olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle gerekli tespit ve belgelenmeler yapılarak, tümel kararların vakit geçirilmeden alınması gerekmektedir (Kuban, 1994, s. 28).

Kentsel mekan kararları, hükümetler ve yerel yönetimlerce birlikte alınmalı, bu kararlar partiler ve hükümetler üstü, her yeni gelen hükümet ve belediyelerce değiştirilmeyecek kurum ve kanunlarla düzenlenmeli, projelendirmeye dayalı genel kararların, tet tek parsel bazında alınan kararlardan önce değerlendirilmeleri gerekmektedir.

Batıda yüzlerce yıllık bir geçmişi olan, bir özgün dünya görüşü olarak benimsenen ‘koruma’ kavramı, Türkiye’ ye ithal edilen ve özümselemeyen bir kavram olduğundan, yeni yapılar arasında imar hakkını hiç kullanmamış, zaman içinde de tarihi nitelik kazanmış eski yapı sahipleri, kendilerini mülkiyet açısından bir zulüm kurbanı olarak görmektedir (Kuban, 1994, s. 28-30).

‘Koruma’ kent ekonomisi ve idaresi, yapı hukuku ve politika ile tıpkı mimari ve kent planlama gibi içi içe bir sorundur. Mimarlık ve kent tarihinin verileri, yapıların tarihsel statüsü ve restütisyon bakımından gereklidir. Sanat tarihi ve arkeoloji, koruma objesinin saptanmasında, tarih, sosyoloji ve hukuk bilimleri de korumanın sosyal ve hukuki mekanizmalarının çalışmasında yardımcı olabilecek bilimlerdir ve bu bilimlerin hepsinin de koruma kurumları içinde yer alması gerekmektedir (Kuban, 1994, s. 29-30).

Geçmişle gelecek arasında köprü kuran tarihi mekanların korunmalarının yanı sıra önemli olan olgu, sürekliliklerinin sağlanmasıdır. Bu nedenle hem doku ve karakter, hem de sosyal yaşam ve ilişkiler yönünden bir dönemin izlerini taşıyan tarihi kent merkezlerinin yenileme ve düzenlenmesinde, tarihi yapılara saygıyla yaklaşan, tarihi dokuyu korumayı ön planda tutan ve kentsel imaj kalitesini yükselten önerilere öncelik verilmesi gerekmektedir (Aksoylu, 1995, s. 90).

Yakın zamana kadar Şişli bölgesi toplumun sosyal ve ekonomik yapısını yansıtan, çevresi ve birbiri ile uyum sağlayan bir yapılaşma göstermekteydi.

Ancak hızlı ve çarpık kentleşme, nüfus artışı, yoğun ekonomik baskılar sonucu bölge olumsuz yapılaşmaya yönelmiş, bu durum sivil mimarlık örneklerinin süratle yok olmasına, kalanların ise hızla özgünlüğünü yitirmesine yol açmıştır.

Tarihi nitelikli binalar hızlı bir kullanıcı değişimi sürecine girmiş, ekonomik baskılar, rant kavgası nedeniyle bir çok bina ya yıkılarak yerine daha yüksek katlı binalar inşa edilmiş ya da daha yüksek gelir getirecek biçimde kiraya verilmiştir. Değişen kullanıcılar da konut olarak tasarlanan binalarda keyfi uygulama ve düzenlemelerle özgünlüğün kaybolmasına neden olmuşlardır.

Bölgenin yapısı daha fazla bozulmadan, korunacak olan alanların ivedilikle saptanması ve bu alanlar içindeki tarihi yapı ve yapı gruplarının rölöve, restorasyon ve restitüsyon projeleri hazırlanarak belgelenmeleri ve koruma altına alınmaları gerekmektedir.

Kat yükseklikleri oransal dağılım tablosunda (Tablo 6.4, s. 108) da görüldüğü gibi mevcut binalar içinde en büyük oranı % 51' le 5-6 katlı binalar oluşturmaktadır. Yaklaşık % 4' lük bir paya sahip olan 9-10 katlı binalar bölgenin genel gabarisine aykırıdır. Yeni düzenlemelerle bölgede inşa edilecek binaların kat yükseklikleri bölgenin ortalamasının üzerinde olmamalı, silüetin korunabilmesi için yeni yapılaşmada bu hususa dikkat edilmelidir.

Ayrıca yeni yapılaşmalarda mevcut tarihi komşu binaların kütle oranları ve cephe özellikleri dikkate alınmalı, yeni yapılaşmadan önce hazırlanacak bir ön analizle, çevredeki tarihi binaların ortak özellikleri saptanarak, bu öğelerin yeni proje içinde yer almasına olanak sağlanmalı, böylece nesnenin kendi çevresi içine alınması, çevresine aykırı durmaması sağlanmalıdır.

Bina cepheleri, zararlı ve çirkin ilavelerden temizlenmeli, vitrin, kapı açmak için değiştirilen pencere, kapı oranları, arşiv kayıtları, eski fotoğraflar ve daha önceki kullanıcıların bilgilerine başvurularak hazırlanacak restitüsyon projeleri yardımıyla, özgün hallerine kavuşturulmalıdır.

Yukarıdaki bölümlerde de ele alınmış olan tabela kirliliği, standart malzeme kullanımı ve belirli oran ve ölçüleri geçmeyecek plaketerle çözüme kavuşturulmalı, bina cepheleri tabela kalabalığından temizlenmelidir.

Tek yapı ölçeğinde ve bölge ölçeğinde koruma önerilerinin yer aldığı bölümde, cephe kirliliği ve sebeplerinden bahsedilmişti. Bu bağlamda, cephelerdeki kirlilik, nedenleri ve uzman kişilerce saptanan uygun malzemelerin tespitinin ardından, binalara tek düze bir görünüm veren, bürüt kütle ve cephe özelliklerini silikleştiren cephe boyama uygulamasından vazgeçilmeli, bunun yerine, yüzey aşındırıcı yöntemlerden kaçınarak, yumuşak temizleme ürünleri ile temizleme uygulaması benimsenmelidir.

Ayrıca yine binalarda parça kopmaları, sıva hasarları, özgün malzeme özellikleri laboratuvarlarda incelenerek en uygun yeni malzemeyle, yapıdaki mevcut parça ve bölümlere zarar verilmeden tamir edilmelidir.

Onarımda kullanılacak yeni malzemelerin özellikle eski malzeme ile uyum sağlaması ve eskiye zarar vermemesine dikkat edilmeli, malzeme seçimine dair kararlar, ancak araştırma laboratuvarlarından çıkacak sonuçlar göz önünde bulundurularak alınmalıdır.

Trafik, bölgenin önemli sorunlarından biridir. Daha önceki bölümlerde de değinildiği gibi, ara sokaklardaki trafik akışı yaya trafiğini olumsuz yönde etkilediği gibi, park halindeki araçlar da geçişleri zorlaştırmaktadır. Bu bölgedeki ara sokaklar gündüz saatlerinde trafiğe kapatılmalı, mal sevkıyatı vs. işlemleri için belirli saatlerde araç girişine izin verilmelidir. Böylece cephelerde yoğun kirliliğe neden olan etkenlerden birinin etkisi hafifletilmiş olacaktır.

Tarihi çevreyi oluşturan kültür değerlerinin korunabilmesi, bu yapılara günümüz koşullarına uygun yeni fonksiyonlar kazandırılması ya da mevcut fonksiyonlarının en yüksek performansla kullanılabilecek hale getirilmesiyle mümkündür. Bölgenin ekonomik ve sosyal yapısı göz önünde bulundurularak bu yapılar toplumun kullanımına yönelik değerlendirilmelidir.

Tüm bu öneriler devlet, yerel yönetimler veya sivil toplum kuruluşları tarafından önerilip uygulamaya konulabilir ancak görünen ve ürkütücü olan bir gerçek vardır ki o da ‘koruma’ kavramının toplum bilincinde saygın ve kabul görmüş bir yeri olmayışıdır. Sadece ekonomik nedenlerle, evini yıkmak, ağacını kesmek isteyen bir halk, sadece bir yerlerden yol geçirmek ve kat vermek isteyen bir belediye, kendi tarihinin maddi verilerinden bihaber, hiçbir kent vizyonu olmayan bir hükümet karşısında tüm idealist görüş ve önerilerin ‘uygulanabilir’ olmadığı bir gerçektir.

Ancak bir başka gerçek de geçmişin izlerini günümüze taşıyan tüm tarihi değerlerin korunarak gelecek kuşaklara aktarılması gerekliliğidir.

KAYNAKLAR

- Akın, N.,(1998), 19. Yüzyılın İkinci Yarısında Galata ve Pera, Literatür Yayıncılık, İstanbul .
- Akın, G., (1990), Asya MerkeziPlan Geleneği, Başbakanlık Basımevi, Ankara.
- Aksel, A.,(1993), “Şişli İlçesi”, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, cilt 7, s:186-188, İstanbul.
- Aktüre, S.,(1975),“17.Yüzyıl Başından 19. Yüzyıl Ortasına Kadarki Dönemde Anadolu Osmanlı Şehrinde Şehrsel Yapının Değişim Süreci”, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi, cilt 5, sayı: 2, s:185-205, Ankara.
- Aktüre, S., (1978), 19. Yüzyıl Sonunda Anadolu Kenti Mekansal Yapı Çözümlemesi, s: 6-7, ODTÜ. Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi,Ankara.
- Artan, T., (1992), “Topkapı Sarayı Arşivi’ndeki Bir Grup Mimari Çizimin Düşündürdükleri” Topkapı Sarayı Müzesi Yıllık-5, s.7-55, İstanbul.
- Başgelen, N., (1998), Geçmiş Zamanda Şişli, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul .
- Batur, A., (1985), “Batılılaşma Döneminde Osmanlı Mimarlığı”, Tanzimat’ tan Cumhuriyet’ e Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yayınları, cilt 4, s:1050-1067, İstanbul .
- Bilgin, İ.,(1992), Konut Üretiminin Karşılaştırmalı Analizi,YÜMFED Yayınları, İstanbul .
- Bilgin, İ., (1996), “Anadolu’ da Modernleşme Sürecinde Konut ve Yerleşme”, Tarihten Günümüze Anadolu’ da Konut ve Yerleşme, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, s:475, İstanbul.
- Böke, H., (1990), “Restorasyon ‘Bilimsel Bir Süreç’ Olmak Zorundadır”, Yapı Dergisi, sayı:105, s.35-37, İstanbul.
- Can, C., (1993), İstanbul’ da Batılı ve Levanten mimarların Yapıları ve Koruma Sorunları, YTÜ Doktora Tezi, İstanbul .
- Çelik, Z.,(1998), 19. Yüzyıl’ da Osmanlı Başkenti: Değişen İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları,İstanbul.
- Çeçener, B., (1979), “Eski Yapıların Korunma Nedenleri ve Yöntemleri”, Çevre Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, sayı: 3, s: 14, İstanbul.
- Çizgen, E., (1994), “Osmanlı Sarayı’ nın Fotoğrafçıları, Abdullah Biraderler”, İstanbul Dergisi, Ana Basım AŞ., sayı: 8, s:69-76, İstanbul.
- Daşcıoğlu, Y., (1993), “Belediyecilik”, Osmanlı Ansiklopedisi, Ağaç Yayıncılık, cilt 2, s.180-183, İstanbul.
- Deleon, J., (1994), “Harbiye’ den Şişli’ ye Bir Devri Alem Alafranga”, İstanbul Dergisi, Tarih Vakfı Yayın Bölümü, , sayı: 8, s:19-25 İstanbul.
- Denel, S.,(1982), “Batılılaşma Sürecinde İstanbul’ da Tasarım ve Dış Mekanlarda Değişim ve Nedenleri”, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Ara-Yayınları, Ankara.
- Dethier, P.A.,(1993), Boğaziçi ve İstanbul (19. Yüzyıl Sonu), Yayımcı Muhittin Salih Eren, İstanbul.

- Dirimtekin, F. (1953), *İstanbul After The Conquest*, İstanbul Press, İstanbul.
- Eldem, S. H., (1954), *Türk Evi Plan Tipleri*, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul
- Eldem, S.H., (1958), *Boğaziçi Yalıları*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Eldem, S. H., (1987), *Türk Evi Osmanlı Dönemi*, Turkish Houses Ottoman Period, cilt 3, Taç Vakfı, İstanbul.
- Elpen, L., (1998), “Arazi Rantının ve İşgalin abidesi, Fatih’ in Vakfı Ok Meydanı”, İstanbul Dergisi, sayı: 25, s.20-28, Tarih Vakfı Yayın Bölümü, İstanbul.
- Güncan, A.,(1993), 19. Yüzyıl Avrupa Mimarlık Hareketlerinin ve Batılılaşmanın Osmanlı Konut Mimarisine Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, (yayımlanmamış)
- Gürpınar, M., (1198), “Ahşabın Kurdu Kim?” , İstanbul Dergisi, Sayı: 25, s.109-112, Tarih Vakfı Yayın Bölümü, İstanbul.
- Güven, Ö., (1995), “Türk Kültüründe Kaybolan Miraslarımızdan İstanbul Ok Meydanı Spor Alanı”, Toplumsal Tarih Dergisi, sayı: 14, s. 14-19, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Helvacıoğlu, L., (1993),“ İstanbul Hamidiye Etfal Hastanesi”, Türk Tıbbının Batılılaşması, Gülhane’ nin 90. Kuruluş Yıldönümü Anısına 11-15 Mart 1988’ de Ankara ve İstanbul’ da yapılan Simpozyuma Sunulan Bildiriler, s.176-178, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul
- İst. Ans., (1993),“Şişli”, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, cilt 7, s:184-185, İstanbul .
- Kayra, C., (1990), *İstanbul Haritaları*, Ortaçağdan Günümüze, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, İstanbul .
- Kazmaoğlu, M., Tanyeli, U.,(1979), “Anadolu Konut Mimarisinde Bölgesel Farklılıklar”, Yapı Dergisi, sayı:33, Ünal Ofset, İstanbul .
- Kılınçaslan, İ., (1981), *İstanbul, Kentleşme Sürecinde Ekonomik ve Mekansal Yapı İlişkileri*, İTÜ. Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul.
- Kıray, M.,(1979),“Apartmanlaşma ve Orta Tabakalar”, Çevre Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, sayı:4, s:78, İstanbul.
- Koechlin, R., (1982), “Kentsel Renovasyon: Restore Etme veya Yıkma”, Yapı Dergisi, sayı: 44, s.44, İstanbul.
- Kuban, D., (1971), *Sanat Tarihimizin Sorunları*, Çağdaş Yayınları, İstanbul.
- Kuban, D., (1982), *Türk ve İslam Sanatı Üzerine Denemeler*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul .
- Kuban, D.,(1994), “Kent Toprağı Yağması ve Koruma Ölçütlerinin Yozlaşması”, Yapı Dergisi, sayı: 150, s:25-30.
- Küçükerman, Ö.,(1988), *Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi*, TTOK, İstanbul .
- Lapidus, İ.M., (1967), *Muslim Cities in the Later Middle Ages*, Harvard University Press, London.

Lapidus, İ.M., (1969), *Muslim Cities and İslamic Societies*, Middle Aestern City, University of California Press, California.

Nişantaşı' m, (1995), "Bir Zamanlar Nişantaşı" , Nişantaşı' m Dergisi, Tanıtım Yayıncılık A.Ş., sayı: 1, s. 43-47, İstanbul.

Sakaoğlu, N., (1994), "İstanbul Sularına Şehrengiz", İstanbul Dergisi, Ana Basım AŞ., sayı: 8, s:27-44, İstanbul.

Soygeniş, M.,(1995), 19. Yüzyıl İstanbul Evinin Mekansal Değişimi ve Nedenlerinin Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, (yayımlanmamış)

Sperco, W.,(1989), *Yüzyılın Başında İstanbul*, İstanbul Kütüphanesi Yayınları, İstanbul.

Şişli, (1987), *Şişli Rehberi*, Şişli Belediyesi, İki Nokta Basın Yayın, İstanbul.

Tabanlıoğlu H., Tekeli D., Hasol D., (1991), *Yapı Dergisi*, sayı: 115, s:37-39, İstanbul.

Tayla, H., (1988), "İşlevlendirme Koruma Karşıtlığı" *Yapı Dergisi*, sayı: 84, s:35-37, İstanbul.

Tekeli, İ.,(1979), "Türkiye Kentlerinde Apartmanlaşma Sürecinde İki Aşama", *Çevre Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi*, sayı:4, s:79, İstanbul

Tekeli, İ., (1985), " Kentler ve Kentleşme; Tanzimat' tan Cumhuriyet' e Kentsel Dönüşüm", *Tanzimat' tan Cumhuriyet' e Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yayınları*, cilt 4, s:881-890

Tekeli, İ., (1992), "Yüzelli Yılda Toplu Ulaşım", İstanbul Dergisi, Ana Basım AŞ., sayı: 2, s:18-27, İstanbul.

Tekeli, İ., (1999), "19. Yüzyılda İstanbul Metropol Alanının Dönüşümü", *Modernleşme Sürecinde Osmanlı Kentleri, Tarih Vakfı Yurt Yayınları*, s.19-31, İstanbul.

Terzioğlu, A., (1981), "19. Yüzyılda ve 20. Yüzyıl Başında Tesis Edilen Osmanlı Hastenelerinde Alman Tesirleri", *Türk- Alman Tıbbi İlişkileri, 18-19 Ekim 1976 Simpozyum Bildirileri*, s.25-31, İstanbul .

Terzioğlu, A., (1993), "Tersane-i Amire' deki Tabibhane' den Gülhane' ye Türk Tıbbının Batılaşması", *Türk Tıbbının Batılaşması, Gülhane' nin 90. Kuruluş Yıldönümü Anısına 11-15 Mart 1988' de Ankara ve İstanbul' da yapılan Simpozyuma Sunulan Bildiriler*, s.24-30, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul

Tufanoğlu, E., (1998), *Şişli İlçesinde Mevcut Yeşil Dokunun İrdelenmesi ve Yeşil Alan Planlamasına Yönelik Öneriler*, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, (yayımlanmamış)

Ünal, M.,(1979), "Türkiye'de Apartman Olgusunun Gelişimi, İstanbul Örneği", *Çevre Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi*, sayı:4, s:71-77, İstanbul.

Ünal, M., (1983), "Tarihsel sıralama içinde İstanbul' da apartman cepheleri", *Yapı Dergisi*, sayı: 50, s:34-40, İstanbul.

Velioğlu, A. ve Öztürk K.,(1993), "Tarihi Çevrelerde Mimari Değerler ve Tasarım Üzerine Bazı Ölçütler", *Yapı Dergisi*, sayı: 138, s.37-40, İstanbul

Yayla, N., (1992), "Dolaşmak ama Ulaşmamak", İstanbul Dergisi, Ana Basım AŞ., sayı: 2, s:28-31, İstanbul.

Yerasimos, S., (1999), “Tanzimat’ ın Kent Reformları Üzerine”, Modernleşme Sürecinde Osmanlı Kentleri, Tarih Vakfı Yurt Yayınları,s.1-19, İstanbul .

Yıldırım,Y.(1979), “Türkiye’ de Çok Katlı Sosyal Konuta İlk Örnek: İstanbul-Laleli’ de Harikzedegan Katevleri”, Çevre Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, sayı: 4, s:80-84, İstanbul.

İNTERNET SİTELERİ

İstanbul Büyükşehir Belediyesi İnternet Sitesi, (Mayıs, 2001), www.ibb.gov.tr

cm. 0 100 500 cm.

cm. 0 100 500 cm.

2

3

4

5

cm. 0 100 500 cm.

2

3

4

5

cm. 0 100 500 cm.

5

6

cm. 0 100 500 cm.

1

2

cm. 0 100 500 cm.

cm. 0 100 500 cm.

EK FOTOĞRAF LİSTESİ

sayfa

Fotoğraf 1	G ve E adaları Rumeli Caddesi görünüşü.....	221
Fotoğraf 2	A5 binası.....	222
Fotoğraf 3	A5 binası.....	222
Fotoğraf 4	A7 binası.....	224
Fotoğraf 5	B3 binası.....	225
Fotoğraf 6	B12.....	227
Fotoğraf 7	C1.....	229
Fotoğraf 8	C1.....	229
Fotoğraf 9	Haziran 2001, C18.....	230
Fotoğraf 10	Ekim 2001, C18.....	231
Fotoğraf 11	1970'ler C18.....	231
Fotoğraf 13	C6.....	233
Fotoğraf 14	C6.....	233
Fotoğraf 15	C29.....	234
Fotoğraf 16	D1.....	236
Fotoğraf 17	D3.....	238
Fotoğraf 18	D4.....	238
Fotoğraf 19	D6.....	239
Fotoğraf 20	D9.....	239
Fotoğraf 21	D9.....	241
Fotoğraf 22	D13.....	243
Fotoğraf 23	E5.....	245
Fotoğraf 24	E5, Halaskar Gazi Caddesi.....	245
Fotoğraf 25	E5, 1970'ler.....	249
Fotoğraf 26	E5, 1970' ler, arka cephe.....	249
Fotoğraf 27	E12.....	249
Fotoğraf 28	E11,12,13.....	249
Fotoğraf 29	E13.....	251
Fotoğraf 30	F7.....	253
Fotoğraf 31	F17,18 18, 19.....	255
Fotoğraf 32	F27.....	260
Fotoğraf 33	F29.....	262
Fotoğraf 34	G2.....	264
Fotoğraf 35	G3.....	266
Fotoğraf 36	G4.....	268
Fotoğraf 37	G5.....	270
Fotoğraf 38	G6.....	175
Fotoğraf 39	G6.....	273
Fotoğraf 40	G6.....	273
Fotoğraf 41	H6.....	275
Fotoğraf 42	H9.....	277
Fotoğraf 43	H13.....	279
Fotoğraf 44	H13.....	279
Fotoğraf 45	H34.....	281
Fotoğraf 41	H37,38,39.....	
Fotoğraf 42	H39.....	
Fotoğraf 43	I12.....	
Fotoğraf 44	I34.....	

Fotoğraf 45	I35.....	
Fotoğraf 46	H37, 38, 39.....	283
Fotoğraf 47	H39.....	285
Fotoğraf 48	I12	287
Fotoğraf 49	I34	289
Fotoğraf 50	I3.....	289
Fotoğraf 51	I35.....	291

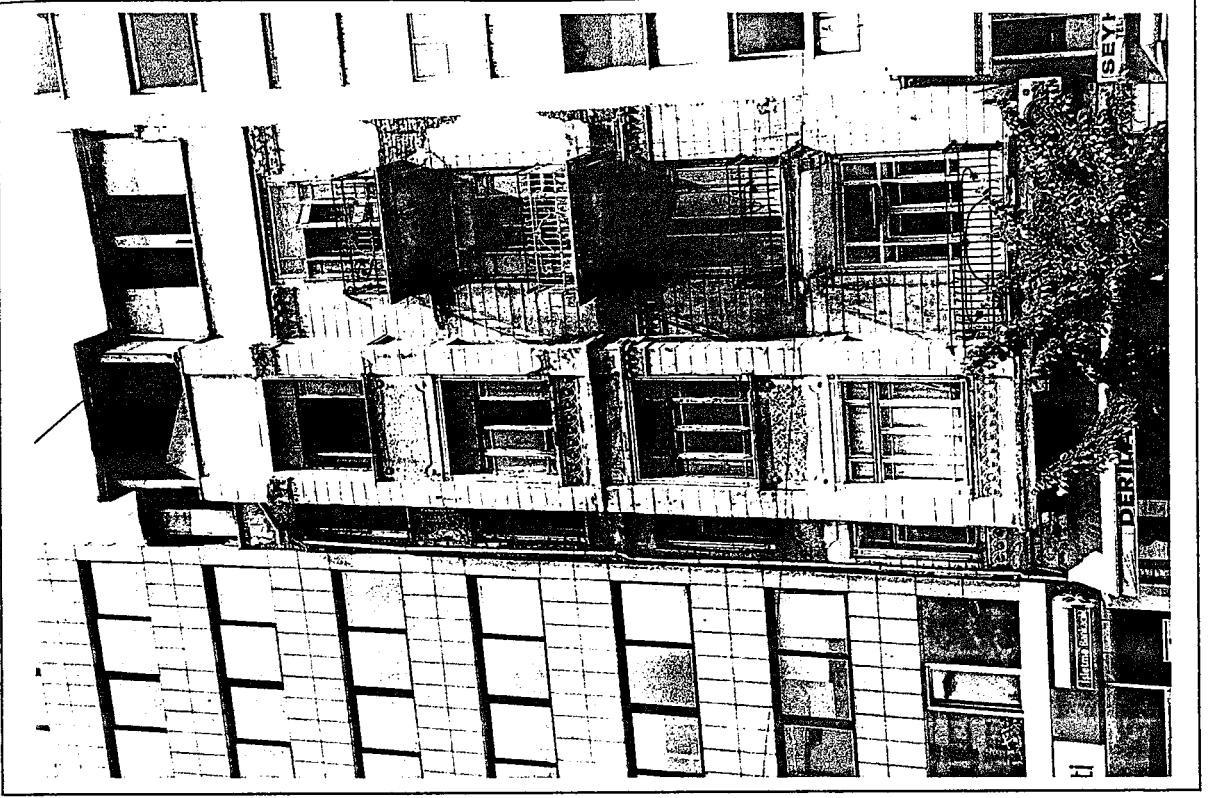

Fotoğraf 1 G ve E adaları Rumeli Caddesi görünüşü

Fotoğraf 2 A3 binası

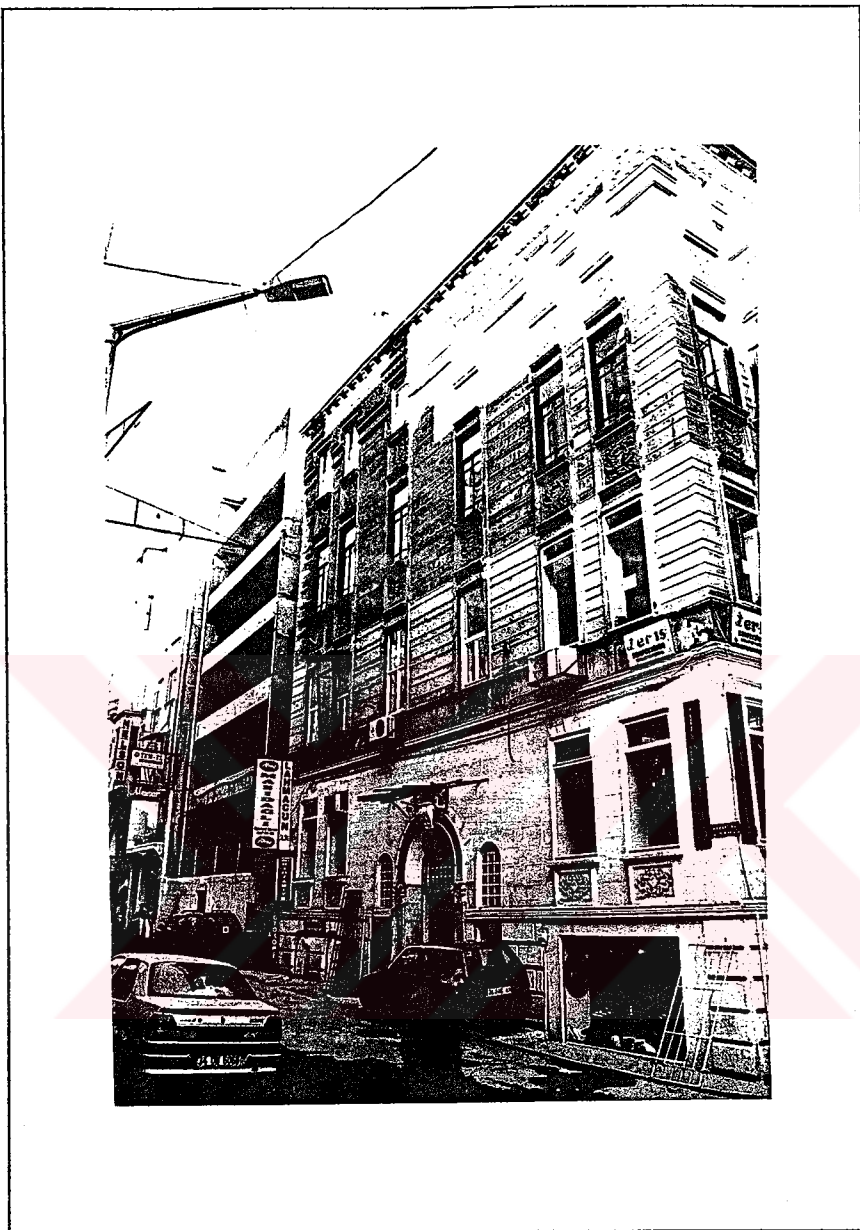
Fotoğraf 3 A5 binası

envanter no : A5		adres : Halaskar Gazi Caddesi		yapım yılı : minarı :	
çalışma tarihi : mart-2001		ada no : 948		parsel no : 5	
özgün fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri			
günümüzde fonksiyonu :		☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☒ boş			
yapım sistemi :		☐ yığma ☐ betonarme ☒ karma			
biçimsel özellikler		kat adetleri		plan izdüşüm krokisi	
zemin + bodrum		5			
ilave kat / adedi		☐ var ☒ yok ☒ var ☐ yok			
		+1			
ÇIKMA		kapalı çıkma düzeni		açık çıkma düzeni	
biçimsel özellikler		yapı aksı köşe sağ sol		yapı aksı köşe sağ sol	
konumu		ön cephe yan cephe		ön cephe yan cephe	
biçimi		dairesele dörtgen gönyeli		malzeme ön cephe yan cephe	
yükseklik		başlama bitim		fransız b. konumu ön cephe yan cephe	
		1 4		malzeme ön cephe yan cephe	
CEPHE ELEMANLARI		yapı aksı sağ sol		kemerli düz söveli sövesiz	
giriş kapısı		ön cephe yan cephe		giriş katı ön cephe yan cephe	
biçimi		kemerli düz		ara katlar ön cephe yan cephe	
cumba payandası		☒ var ☐ yok		kat silmesi ☐ var ☒ yok	
balkon payandası		☒ var ☐ yok		çatı silmesi ☐ var ☒ yok	
diğer		Pencere altı süsleme		alınlık ☐ var ☒ yok	
diğer					
KORUMA DURUMU		☒ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün			
CEPHE BOZULMALARI		yenileme tahribat eklenti kirlenme		yenileme tahribat eklenti kirlenme	
görüldüğü yerler		kapı		cumbalar	
		pencereler		balkonlar	
		süslemeler		parapetler	
		silmeler		kaplamalar	
		saçaklar		diğer	
MEVCUT DURUM		özgün değişmiş mermer mozaik ahşap demir		özgün değişmiş mermer mozaik ahşap demir	
giriş		yer kaplaması		yer kaplaması	
		merdiven		asansör	
		giriş kapısı		kat merd.	
		rüzgarlık		merd. korkuluğu	
				bezemeli tavan ☐ var ☐ yok	
				bezemeli duvar ☐ var ☐ yok	
kapıcı		☐ var ☐ yok		merdiven	
ısıtma sistemi		girişi binanın : ☐ içinden ☐ dışından		tek kollu ☐	
		konumu ☐ giriş katı ☐ bodrum kat		çift kollu ☐	
		tipi ☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☐ soba		üç kollu ☐	
		konumu ☐ bodrum kat			

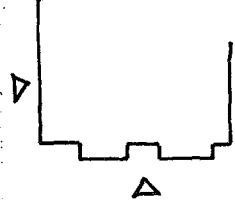

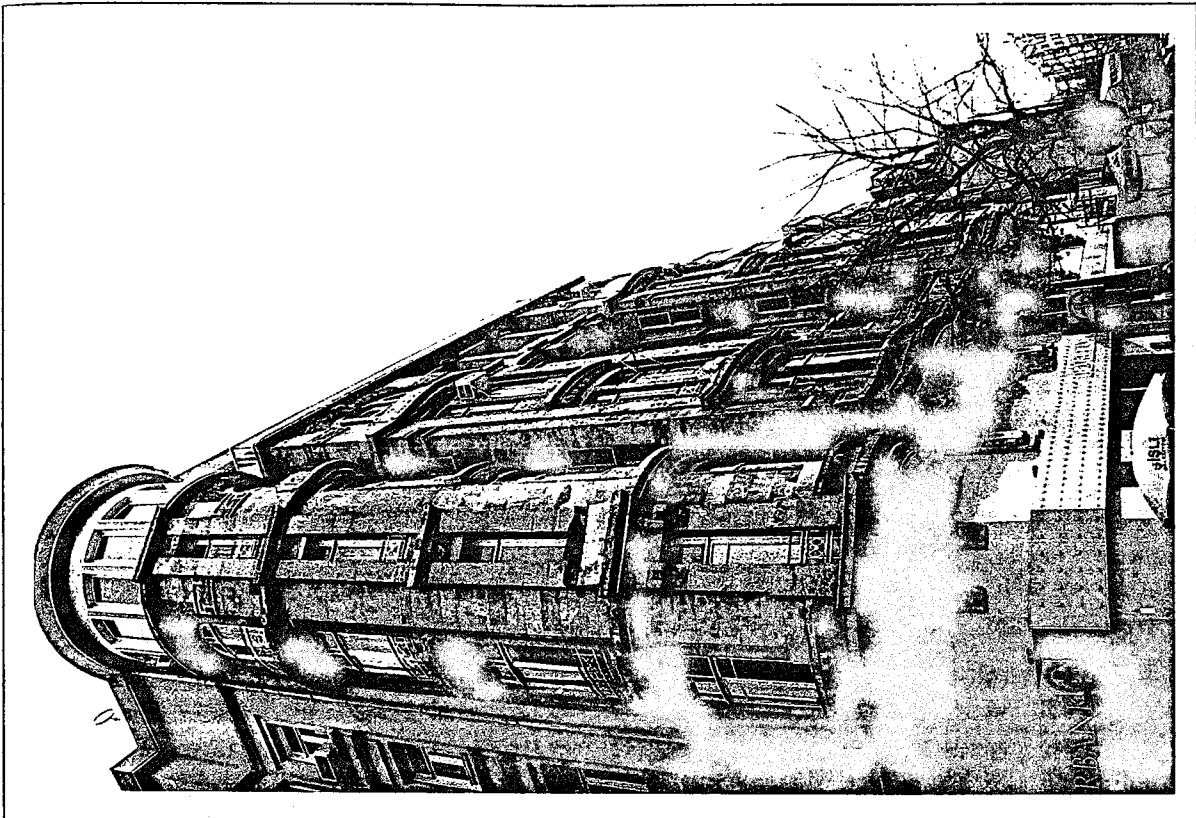
Fotoğraf 5 B3 binası, Mart 2000

envanter no : B3		adres : Samanyolu Sokak				plan izdüşüm krokisi																																																																																								
		yapım yılı :		mimarı :																																																																																										
		ada no : 949		parsel no : 12																																																																																										
çalışma tarihi : mart-2001		pafta no : F21 - c - 20 - c - 4 - b																																																																																												
özgün fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri																																																																																												
günlümüzde fonksiyonu :		☐ konut ☐ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☒ boş																																																																																												
yapım sistemi :		☒ yığma ☐ betonarme ☐ karma																																																																																												
biçimsel özellikler	kat adetleri																																																																																													
	zemin + 3																																																																																													
	bodrum ☒ var ☐ yok																																																																																													
	ilave kat / adedi ☐ var ☒ yok																																																																																													
kapalı çıkma düzeni <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2"></th> <th>yapı aksı</th> <th>köşe</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">konumu</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">biçimi</td> <td>ön cephe</td> <td>dairesel</td> <td>dörtgen</td> <td colspan="2">gönyeli</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td colspan="2"></td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">yükseklik</td> <td>ön cephe</td> <td colspan="2">başlama</td> <td colspan="2">bitim</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td colspan="2"></td> </tr> </table> açık çıkma düzeni <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2"></th> <th>yapı aksı</th> <th>köşe</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">konumu</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">malzeme</td> <td>ön cephe</td> <td>demir</td> <td>kargır</td> <td colspan="2">demir+kargır</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td colspan="2"></td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">fransız b. konumu</td> <td>ön cephe</td> <td>yapı aksı</td> <td>köşe</td> <td>sağ</td> <td>sol</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td>☒</td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">malzeme</td> <td>ön cephe</td> <td>demir</td> <td>kargır</td> <td colspan="2">demir+kargır</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td colspan="2">☒</td> </tr> </table>								yapı aksı	köşe	sağ	sol	konumu	ön cephe					yan cephe					biçimi	ön cephe	dairesel	dörtgen	gönyeli		yan cephe					yükseklik	ön cephe	başlama		bitim		yan cephe							yapı aksı	köşe	sağ	sol	konumu	ön cephe					yan cephe					malzeme	ön cephe	demir	kargır	demir+kargır		yan cephe					fransız b. konumu	ön cephe	yapı aksı	köşe	sağ	sol	yan cephe			☒	☒	malzeme	ön cephe	demir	kargır	demir+kargır		yan cephe			☒	
		yapı aksı	köşe	sağ	sol																																																																																									
konumu	ön cephe																																																																																													
	yan cephe																																																																																													
biçimi	ön cephe	dairesel	dörtgen	gönyeli																																																																																										
	yan cephe																																																																																													
yükseklik	ön cephe	başlama		bitim																																																																																										
	yan cephe																																																																																													
		yapı aksı	köşe	sağ	sol																																																																																									
konumu	ön cephe																																																																																													
	yan cephe																																																																																													
malzeme	ön cephe	demir	kargır	demir+kargır																																																																																										
	yan cephe																																																																																													
fransız b. konumu	ön cephe	yapı aksı	köşe	sağ	sol																																																																																									
	yan cephe			☒	☒																																																																																									
malzeme	ön cephe	demir	kargır	demir+kargır																																																																																										
	yan cephe			☒																																																																																										
CEPHE ELEMANLARI <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2"></th> <th>yapı aksı</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">giriş kapısı</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">biçimi</td> <td>ön cephe</td> <td>kemerli</td> <td>düz</td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2">cumba payandası</td> <td colspan="3">☐ var ☐ yok</td> </tr> <tr> <td colspan="2">balkon payandası</td> <td colspan="3">☒ var ☐ yok</td> </tr> <tr> <td colspan="2">diğer</td> <td colspan="3">Pencere üstü süsleme</td> </tr> <tr> <td colspan="2">diğer</td> <td colspan="3"></td> </tr> </table> pencere <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2"></th> <th>kemerli</th> <th>düz</th> <th>söveli</th> <th>sövesiz</th> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">giriş katı</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">ara katlar</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td>kat silmesi</td> <td>☒ var ☐ yok</td> </tr> <tr> <td>çatı silmesi</td> <td>☐ var ☒ yok</td> </tr> <tr> <td>alınlık</td> <td>☒ var ☐ yok</td> </tr> </table>								yapı aksı	sağ	sol	giriş kapısı	ön cephe			☒	yan cephe				biçimi	ön cephe	kemerli	düz	☒	yan cephe				cumba payandası		☐ var ☐ yok			balkon payandası		☒ var ☐ yok			diğer		Pencere üstü süsleme			diğer							kemerli	düz	söveli	sövesiz	giriş katı	ön cephe		☒			yan cephe					ara katlar	ön cephe		☒			yan cephe					kat silmesi	☒ var ☐ yok	çatı silmesi	☐ var ☒ yok	alınlık	☒ var ☐ yok												
		yapı aksı	sağ	sol																																																																																										
giriş kapısı	ön cephe			☒																																																																																										
	yan cephe																																																																																													
biçimi	ön cephe	kemerli	düz	☒																																																																																										
	yan cephe																																																																																													
cumba payandası		☐ var ☐ yok																																																																																												
balkon payandası		☒ var ☐ yok																																																																																												
diğer		Pencere üstü süsleme																																																																																												
diğer																																																																																														
		kemerli	düz	söveli	sövesiz																																																																																									
giriş katı	ön cephe		☒																																																																																											
	yan cephe																																																																																													
ara katlar	ön cephe		☒																																																																																											
	yan cephe																																																																																													
kat silmesi	☒ var ☐ yok																																																																																													
çatı silmesi	☐ var ☒ yok																																																																																													
alınlık	☒ var ☐ yok																																																																																													
KORUMA DURUMU ☒ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>yenileme</th> <th>tahribat</th> <th>eklenti</th> <th>kirlenme</th> <th></th> <th>yenileme</th> <th>tahribat</th> <th>eklenti</th> <th>kirlenme</th> </tr> <tr> <td>kapı</td> <td></td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> <td>cumbalar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>pencereler</td> <td></td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> <td>balkonlar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>süslemeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>☒</td> <td>parapetler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>silmeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>☒</td> <td>kaplamalar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>saçaklar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>☒</td> <td>diğer</td> <td colspan="4">Sarmasık kaplamış</td> </tr> </table>							yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme		yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	kapı		☒			cumbalar					pencereler		☒			balkonlar				☒	süslemeler				☒	parapetler				☒	silmeler				☒	kaplamalar					saçaklar				☒	diğer	Sarmasık kaplamış																																
	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme		yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme																																																																																					
kapı		☒			cumbalar																																																																																									
pencereler		☒			balkonlar				☒																																																																																					
süslemeler				☒	parapetler				☒																																																																																					
silmeler				☒	kaplamalar																																																																																									
saçaklar				☒	diğer	Sarmasık kaplamış																																																																																								
MEVCUT DURUM <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">giriş</th> <th rowspan="2"></th> <th rowspan="2">özgün</th> <th rowspan="2">değişmiş</th> <th rowspan="2">mermer</th> <th rowspan="2">mozaik</th> <th rowspan="2">ahşap</th> <th rowspan="2">demir</th> <th colspan="6" style="text-align: center;">ortak sirkülasyon</th> </tr> <tr> <th>yer kaplaması</th> <th>asansör</th> <th>kat merd.</th> <th>merd. korkuluğu</th> <th>bezemeli tavan</th> <th>bezemeli duvar</th> </tr> <tr> <td></td> <td>yer kaplaması</td> <td>☒</td> <td></td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>merdiven</td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>giriş kapısı</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>rüzgarlık</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>☐ var ☐ yok</td> <td>☐ var ☐ yok</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>						giriş		özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	ortak sirkülasyon						yer kaplaması	asansör	kat merd.	merd. korkuluğu	bezemeli tavan	bezemeli duvar		yer kaplaması	☒		☒												merdiven	☒														giriş kapısı						☒									rüzgarlık									☐ var ☐ yok	☐ var ☐ yok												
giriş		özgün	değişmiş	mermer	mozaik									ahşap	demir	ortak sirkülasyon																																																																														
						yer kaplaması	asansör	kat merd.	merd. korkuluğu	bezemeli tavan	bezemeli duvar																																																																																			
	yer kaplaması	☒		☒																																																																																										
	merdiven	☒																																																																																												
	giriş kapısı						☒																																																																																							
	rüzgarlık									☐ var ☐ yok	☐ var ☐ yok																																																																																			
ısıtma sistemi <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td>☐ var</td> <td>girişi binanın :</td> <td>☐ içinden</td> <td>☐ dışından</td> </tr> <tr> <td>☒ yok</td> <td>konumu</td> <td>☐ giriş katı</td> <td>☐ bodrum kat</td> </tr> <tr> <td>☐ var</td> <td>tipi</td> <td>☐ kat kaloriferi</td> <td>☐ merkezi sistem</td> </tr> <tr> <td>☒ yok</td> <td>konumu</td> <td>☐ bodrum kat</td> <td>☒ soba</td> </tr> </table>						☐ var	girişi binanın :	☐ içinden	☐ dışından	☒ yok	konumu	☐ giriş katı	☐ bodrum kat	☐ var	tipi	☐ kat kaloriferi	☐ merkezi sistem	☒ yok	konumu	☐ bodrum kat	☒ soba																																																																									
☐ var	girişi binanın :	☐ içinden	☐ dışından																																																																																											
☒ yok	konumu	☐ giriş katı	☐ bodrum kat																																																																																											
☐ var	tipi	☐ kat kaloriferi	☐ merkezi sistem																																																																																											
☒ yok	konumu	☐ bodrum kat	☒ soba																																																																																											
merdiven <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td>tek kollu</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>çift kollu</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>üç kollu</td> <td>☐</td> </tr> </table>						tek kollu	☐	çift kollu	☐	üç kollu	☐																																																																																			
tek kollu	☐																																																																																													
çift kollu	☐																																																																																													
üç kollu	☐																																																																																													

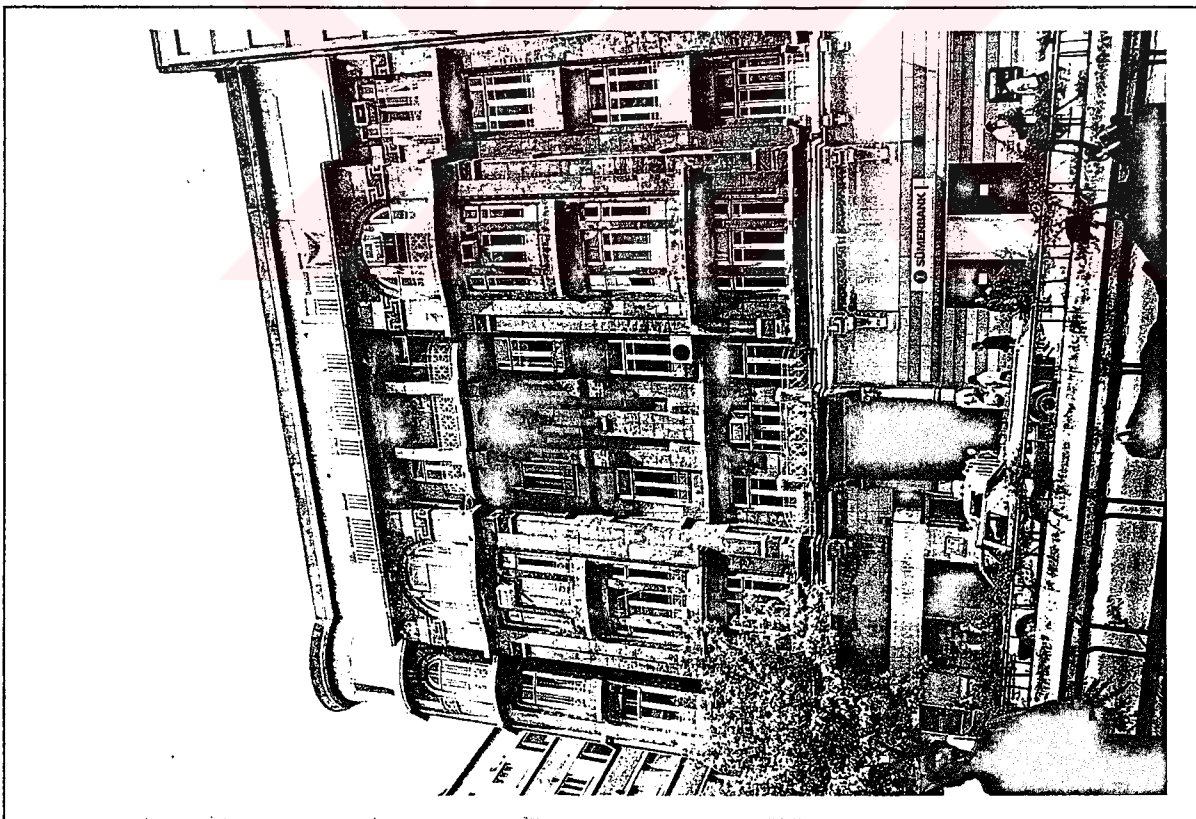

Fotoğraf 6 B12

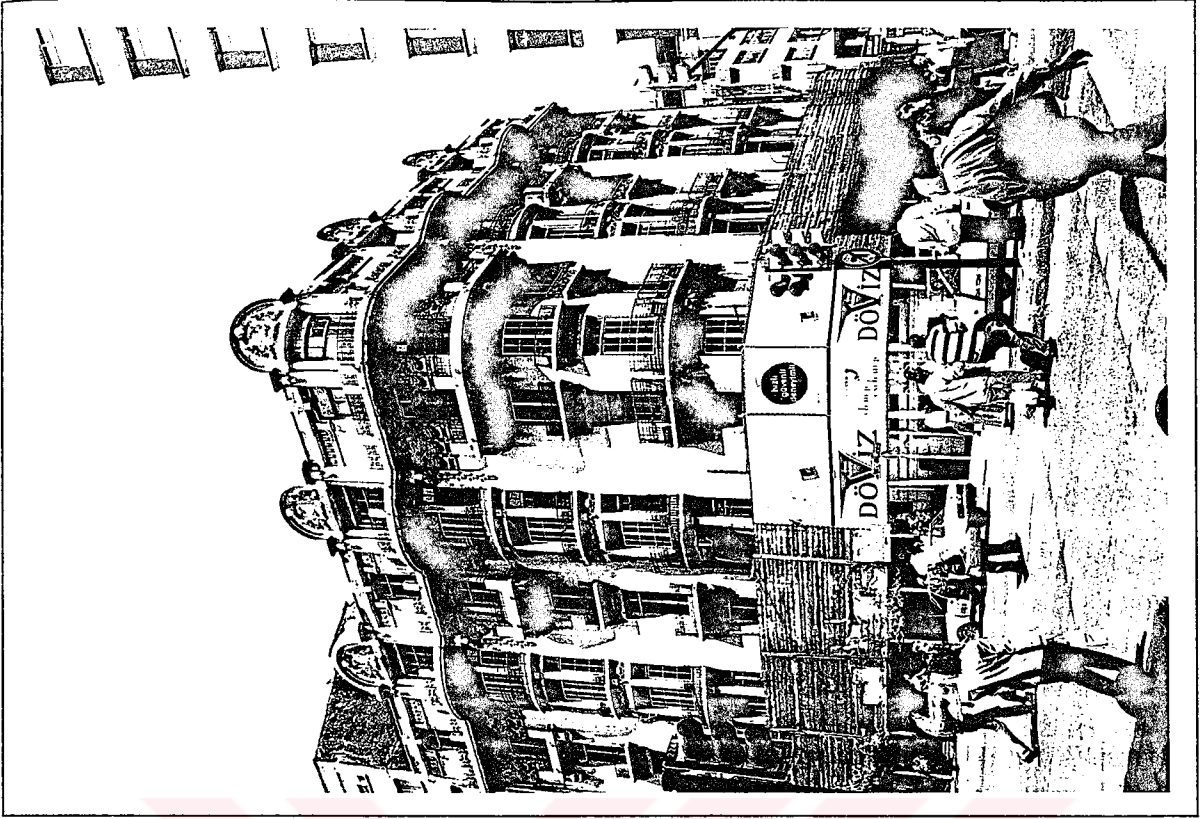
envanter no : B12		adres : Küçükbahçe Sok., Samanyolu Sok. köşesi				plan izdüşüm kroki																																																																																																																																																																																		
		yapım yılı :		mimar :																																																																																																																																																																																				
		ada no : 949		parsel no : 35-6																																																																																																																																																																																				
çalışma tarihi : mart-2001		pafta no :																																																																																																																																																																																						
özgün fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri																																																																																																																																																																																						
günümüzde fonksiyonu :		☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş																																																																																																																																																																																						
yapım sistemi :		☐ yığma ☐ betonarme ☒ karma																																																																																																																																																																																						
biçimsel özellikler	kat adetleri																																																																																																																																																																																							
	zemin +		4																																																																																																																																																																																					
	bodrum		☐ var ☒ yok																																																																																																																																																																																					
ilave kat / adedi		☐ var ☒ yok																																																																																																																																																																																						
kapalı çıkma düzeni <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2"></th> <th>yapı aksı</th> <th>köşe</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">konumu</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">biçimi</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td>dairesel</td> <td>dörtgen</td> <td>gönyeli</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">yükseklik</td> <td>ön cephe</td> <td colspan="2">başlama</td> <td colspan="2">bitim</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td colspan="2">2</td> <td colspan="2">3</td> </tr> </table> açık çıkma düzeni <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2"></th> <th>yapı aksı</th> <th>köşe</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">konumu</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">malzeme</td> <td>ön cephe</td> <td>demir</td> <td>kargır</td> <td>demir+kargır</td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">fransız b. konumu</td> <td>ön cephe</td> <td>yapı aksı</td> <td>köşe</td> <td>sağ</td> <td>sol</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">malzeme</td> <td>ön cephe</td> <td>demir</td> <td>kargır</td> <td>demir+kargır</td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>										yapı aksı	köşe	sağ	sol	konumu	ön cephe			✓	✓	yan cephe					biçimi	ön cephe		dairesel	dörtgen	gönyeli	yan cephe					yükseklik	ön cephe	başlama		bitim		yan cephe	2		3				yapı aksı	köşe	sağ	sol	konumu	ön cephe					yan cephe					malzeme	ön cephe	demir	kargır	demir+kargır		yan cephe					fransız b. konumu	ön cephe	yapı aksı	köşe	sağ	sol	yan cephe					malzeme	ön cephe	demir	kargır	demir+kargır		yan cephe																																																																																												
		yapı aksı	köşe	sağ	sol																																																																																																																																																																																			
konumu	ön cephe			✓	✓																																																																																																																																																																																			
	yan cephe																																																																																																																																																																																							
biçimi	ön cephe		dairesel	dörtgen	gönyeli																																																																																																																																																																																			
	yan cephe																																																																																																																																																																																							
yükseklik	ön cephe	başlama		bitim																																																																																																																																																																																				
	yan cephe	2		3																																																																																																																																																																																				
		yapı aksı	köşe	sağ	sol																																																																																																																																																																																			
konumu	ön cephe																																																																																																																																																																																							
	yan cephe																																																																																																																																																																																							
malzeme	ön cephe	demir	kargır	demir+kargır																																																																																																																																																																																				
	yan cephe																																																																																																																																																																																							
fransız b. konumu	ön cephe	yapı aksı	köşe	sağ	sol																																																																																																																																																																																			
	yan cephe																																																																																																																																																																																							
malzeme	ön cephe	demir	kargır	demir+kargır																																																																																																																																																																																				
	yan cephe																																																																																																																																																																																							
CEPHE ELEMENLARI <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2"></th> <th>yapı aksı</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">giriş kapısı</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">biçimi</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2">cumba payandası</td> <td colspan="3"> ☐ var ☐ yok </td> </tr> <tr> <td colspan="2">balkon payandası</td> <td colspan="3"> ☐ var ☐ yok </td> </tr> <tr> <td colspan="2">diğer</td> <td colspan="3"></td> </tr> <tr> <td colspan="2">diğer</td> <td colspan="3"></td> </tr> </table> CEPHE ELEMENLARI <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2"></th> <th>kemerli</th> <th>düz</th> <th>söveli</th> <th>sövesiz</th> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">giriş katı</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">ara katlar</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2">kat silmesi</td> <td colspan="4"> ☐ var ☒ yok </td> </tr> <tr> <td colspan="2">çatı silmesi</td> <td colspan="4"> ☒ var ☐ yok </td> </tr> <tr> <td colspan="2">alınıklık</td> <td colspan="4"> ☒ var ☐ yok </td> </tr> </table>										yapı aksı	sağ	sol	giriş kapısı	ön cephe	✓			yan cephe	✓			biçimi	ön cephe	✓			yan cephe	✓			cumba payandası		☐ var ☐ yok			balkon payandası		☐ var ☐ yok			diğer					diğer							kemerli	düz	söveli	sövesiz	giriş katı	ön cephe		✓			yan cephe					ara katlar	ön cephe		✓	✓		yan cephe					kat silmesi		☐ var ☒ yok				çatı silmesi		☒ var ☐ yok				alınıklık		☒ var ☐ yok																																																																																											
		yapı aksı	sağ	sol																																																																																																																																																																																				
giriş kapısı	ön cephe	✓																																																																																																																																																																																						
	yan cephe	✓																																																																																																																																																																																						
biçimi	ön cephe	✓																																																																																																																																																																																						
	yan cephe	✓																																																																																																																																																																																						
cumba payandası		☐ var ☐ yok																																																																																																																																																																																						
balkon payandası		☐ var ☐ yok																																																																																																																																																																																						
diğer																																																																																																																																																																																								
diğer																																																																																																																																																																																								
		kemerli	düz	söveli	sövesiz																																																																																																																																																																																			
giriş katı	ön cephe		✓																																																																																																																																																																																					
	yan cephe																																																																																																																																																																																							
ara katlar	ön cephe		✓	✓																																																																																																																																																																																				
	yan cephe																																																																																																																																																																																							
kat silmesi		☐ var ☒ yok																																																																																																																																																																																						
çatı silmesi		☒ var ☐ yok																																																																																																																																																																																						
alınıklık		☒ var ☐ yok																																																																																																																																																																																						
KORUMA DURUMU ☒ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün																																																																																																																																																																																								
<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2"></th> <th>yenileme</th> <th>tahribat</th> <th>eklenti</th> <th>kirlenme</th> <th>yenileme</th> <th>tahribat</th> <th>eklenti</th> <th>kirlenme</th> </tr> <tr> <td rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">CEPHE BOZULMALARI görüldüğü yerler</td> <td>kapı</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td>cumbalar</td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>pencereler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>balkonlar</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>süslemeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td>parapetler</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>silmeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>kaplamalar</td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>saçaklar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>diğer</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>										yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	CEPHE BOZULMALARI görüldüğü yerler	kapı				✓	cumbalar			✓	pencereler					balkonlar				süslemeler				✓	parapetler				silmeler					kaplamalar			✓	saçaklar					diğer																																																																																																																												
		yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme																																																																																																																																																																															
CEPHE BOZULMALARI görüldüğü yerler	kapı				✓	cumbalar			✓																																																																																																																																																																															
	pencereler					balkonlar																																																																																																																																																																																		
	süslemeler				✓	parapetler																																																																																																																																																																																		
	silmeler					kaplamalar			✓																																																																																																																																																																															
	saçaklar					diğer																																																																																																																																																																																		
<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2"></th> <th>özgün</th> <th>değişmiş</th> <th>mermer</th> <th>mozaik</th> <th>alışap</th> <th>demir</th> <th colspan="2"></th> </tr> <tr> <td rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">MEVCUT DURUM</td> <td style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">giriş</td> <td>yer kaplaması</td> <td>✓</td> <td></td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">ortak sirkülasyon</td> </tr> <tr> <td>merdiven</td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>giriş kapısı</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>rüzgarlık</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">merdiven plan kroki</td> <td>yer kaplaması</td> <td>✓</td> <td></td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>asansör</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>kat merd.</td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>merd. korkuluğu</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>bezemeli tavan</td> <td></td> <td></td> <td>✓ var</td> <td>□ yok</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>bezemeli duvar</td> <td></td> <td></td> <td>✓ var</td> <td>□ yok</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="3" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">kapı</td> <td>□ var</td> <td colspan="2">girişi binanın :</td> <td colspan="2">□ içinden □ dışından</td> <td colspan="3"></td> </tr> <tr> <td>✓ yok</td> <td colspan="2">konumu</td> <td colspan="2">□ giriş katı □ bodrum kat</td> <td colspan="3"></td> </tr> <tr> <td>□ var</td> <td colspan="2">tipi</td> <td colspan="2">□ kat kaloriferi □ merkezi sistem ✓ soba</td> <td colspan="3"></td> </tr> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">istima sistemi</td> <td>□ var</td> <td colspan="2">konumu</td> <td colspan="2">□ bodrum kat</td> <td colspan="3"></td> </tr> <tr> <td>✓ yok</td> <td colspan="2"></td> <td colspan="2"></td> <td colspan="3"></td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-align: center;">merdiven</td> <td colspan="2">tek kollu</td> <td colspan="2">□</td> <td colspan="3"></td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td colspan="2">çift kollu</td> <td colspan="2">□</td> <td colspan="3"></td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td colspan="2">üç kollu</td> <td colspan="2">□</td> <td colspan="3"></td> </tr> </table>										özgün	değişmiş	mermer	mozaik	alışap	demir			MEVCUT DURUM	giriş	yer kaplaması	✓		✓	✓			ortak sirkülasyon	merdiven			✓	✓			giriş kapısı						✓	rüzgarlık					✓										merdiven plan kroki	yer kaplaması	✓		✓	✓						asansör										kat merd.			✓							merd. korkuluğu										bezemeli tavan			✓ var	□ yok						bezemeli duvar			✓ var	□ yok				kapı	□ var	girişi binanın :		□ içinden □ dışından					✓ yok	konumu		□ giriş katı □ bodrum kat					□ var	tipi		□ kat kaloriferi □ merkezi sistem ✓ soba					istima sistemi	□ var	konumu		□ bodrum kat					✓ yok								merdiven		tek kollu		□							çift kollu		□							üç kollu		□				
		özgün	değişmiş	mermer	mozaik	alışap	demir																																																																																																																																																																																	
MEVCUT DURUM	giriş	yer kaplaması	✓		✓	✓			ortak sirkülasyon																																																																																																																																																																															
	merdiven			✓	✓																																																																																																																																																																																			
	giriş kapısı						✓																																																																																																																																																																																	
	rüzgarlık					✓																																																																																																																																																																																		
	merdiven plan kroki	yer kaplaması	✓		✓	✓																																																																																																																																																																																		
		asansör																																																																																																																																																																																						
		kat merd.			✓																																																																																																																																																																																			
		merd. korkuluğu																																																																																																																																																																																						
		bezemeli tavan			✓ var	□ yok																																																																																																																																																																																		
		bezemeli duvar			✓ var	□ yok																																																																																																																																																																																		
kapı	□ var	girişi binanın :		□ içinden □ dışından																																																																																																																																																																																				
	✓ yok	konumu		□ giriş katı □ bodrum kat																																																																																																																																																																																				
	□ var	tipi		□ kat kaloriferi □ merkezi sistem ✓ soba																																																																																																																																																																																				
istima sistemi	□ var	konumu		□ bodrum kat																																																																																																																																																																																				
	✓ yok																																																																																																																																																																																							
merdiven		tek kollu		□																																																																																																																																																																																				
		çift kollu		□																																																																																																																																																																																				
		üç kollu		□																																																																																																																																																																																				

Fotoğraf 7 C1

Fotoğraf 8 C1

Fotoğraf 9 Haziran 2001, C18

Fotoğraf 10

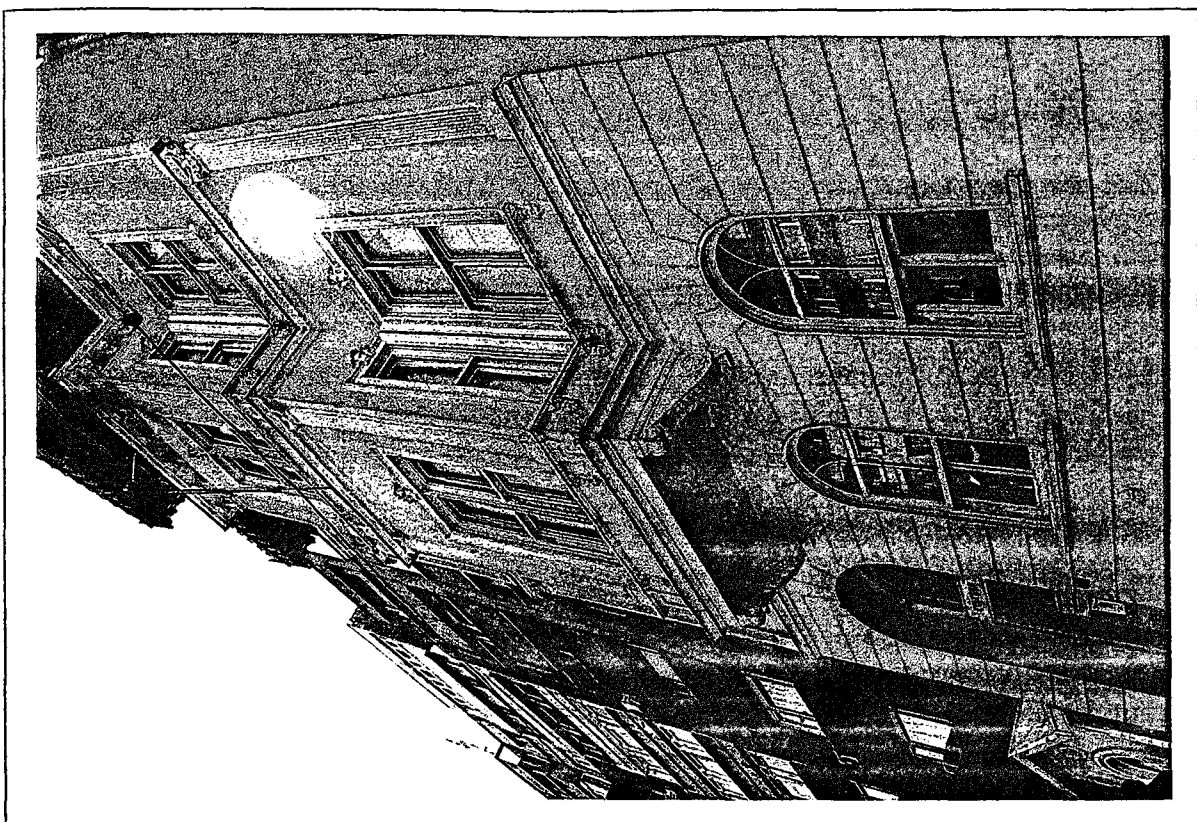

Fotoğraf 11 Ekim 2001, C18

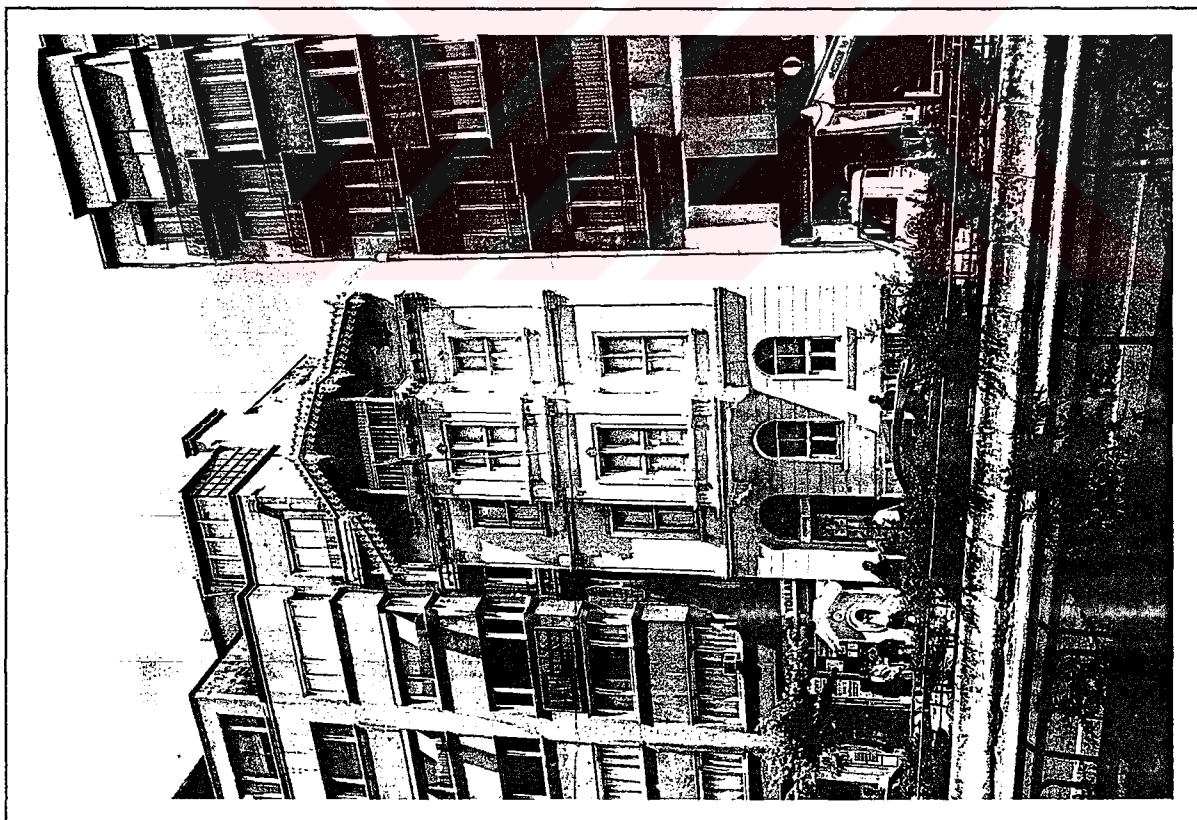

Fotoğraf 52 1970'ler C18

envanter no : C18		adres : Halaskargazi cad.		yapım yılı :		mimar :			
çalışma tarihi : mart-2001		ada no : 947		parşel no :					
özgün fonksiyonu :		☒ konut		☐ iş yeri					
günümüzde fonksiyonu :		☐ konut		☐ iş yeri		☐ konut+iş yeri			
yapım sistemi :		☐ yığma		☐ betonarme		☒ karma			
biçimsel özellikler		kat adetleri		plan izdüşüm krokisi					
zemin + bodrum		6							
ilave kat / adedi		Yarı ☒ var ☐ yok							
		☐ var ☒ yok							
ÇIKMA biçimsel özellikler		kapalı çıkma düzeni				açık çıkma düzeni			
		yapı aksı köşe sağ sol				yapı aksı köşe sağ sol			
		konumu		ön cephe		konumu		ön cephe	
		yan cephe				yan cephe			
		biçimi		dairesele		dörtgen		gönyeli	
		ön cephe				ön cephe			
		yan cephe				yan cephe			
		yükseklik		başlama		bitim			
		ön cephe				ön cephe			
		yan cephe				yan cephe			
CEPHE ELEMANLARI		yapı aksı sağ sol				kemerli düz söveli sövesiz			
		konumu		ön cephe		giriş katı		ön cephe	
		yan cephe				yan cephe			
		biçimi		kemerli		düz		kemerli	
		ön cephe				ara katlar		ön cephe	
		yan cephe				yan cephe			
		cumba payandası		☐ var ☒ yok		kat silmesi		☐ var ☐ yok	
		balkon payandası		☒ var ☐ yok		çatı silmesi		☒ var ☐ yok	
		diğer		Fr. balkon altında motif		alınlık		☒ var ☐ yok	
		diğer		Saçak altı motif					
KORUMA DURUMU		☒ özgün		☐ yeniden yapım		☐ cephe özgün			
CEPHE BOZULMALARI görüldeğü yerler		yenileme		tahribat		eklent			
		kirlenme		yenileme		tahribat			
		eklent		kirlenme		eklent			
		kirlenme		yenileme		tahribat			
		eklent		kirlenme		eklent			
		kirlenme		yenileme		tahribat			
kapı				cumbalar					
pencereler				balkonlar					
süslemeler				parapetler					
silmeler				kaplamalar					
saçaklar				diğer					
MEVCUT DURUM		giriş		ortak sirkülasyon		merdiven plan krokisi			
		yer kaplaması		yer kaplaması		merdiven			
		merdiven		asansör		tek kollu			
		giriş kapısı		kat merd.		çift kollu			
		rüzgarlık		merd. korkuluğu		üç kollu			
				bezemeli tavan					
kapıcı		☐ var		girişi binanın :		☐ içinden			
daire		☒ yok		konumu		☐ dışından			
ısıtma		☐ var		tipi		☐ giriş katı			
sistemi		☐ yok		konumu		☐ bodrum kat			
				kat kaloriferi		☐ merkezi sistem			
				bodrum kat		☐ soba			

Fotoğraf 13 C6

Fotoğraf 14 C6

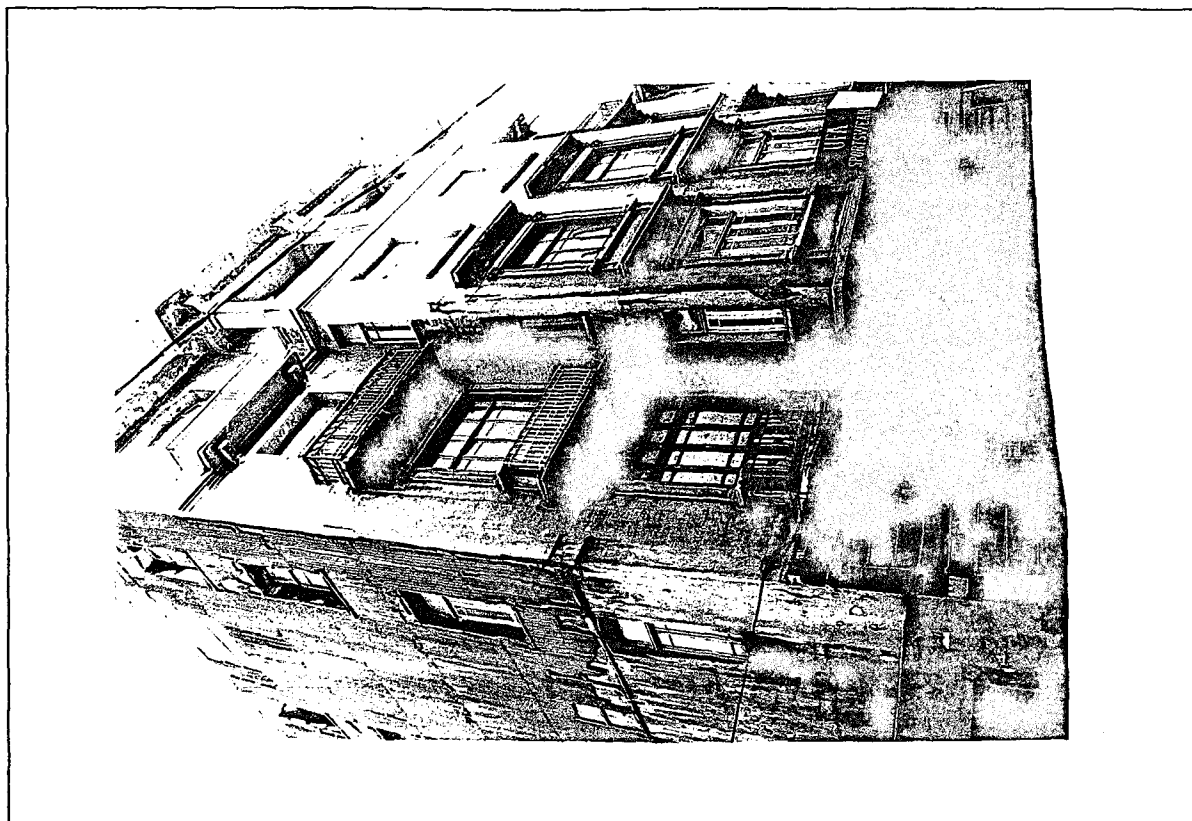
Fotoğraf 15 C29

envanter no : C29		adres : Samanyolu Sokak						plan izdüşüm krokisi						
		yapım yılı :		mimarı :										
		ada no : 947		parsel no : 23										
çalışma tarihi : mart-2001		pafta no : F21-C-20-C-4-B												
özgün fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri												
günümüzde fonksiyonu :		☐ konut ☐ iş yeri ☒ konut+iş yeri ☐ boş												
yapım sistemi :		☐ yığma ☐ betonarme ☒ karma												
biçimsel özellikler	kat adetleri													
	zemin +		4											
	bodrum		☒ var ☐ yok											
	ilave kat / adedi		☐ var ☐ yok											
ÇIKMA biçimsel özellikler	kapalı çıkma düzeni					açık çıkma düzeni								
	cumba	konumu	yapı aksı		köşe	sağ	sol	balkon	konumu	yapı aksı		köşe	sağ	sol
			ön cephe	☒						ön cephe				
		yan cephe					yan cephe							
		biçimi	dairesel		dörtgen	gönyeli		fransız balkon	malzeme	dairesel		dörtgen	gönyeli	
	ön cephe		☒				ön cephe							
	yükseklik	başlama		bitim		fransız balkon	malzeme	başlama		bitim				
		ön cephe	1	4				ön cephe						
			yan cephe						yan cephe					
			yan cephe						yan cephe					
CEPHE ELEMANLARI	giriş kapısı	yapı aksı		sağ	sol	pencere	kemerli	düz	söveli	sövesiz				
		konumu	ön cephe					☒			☒			
			yan cephe											
		biçimi	kemerli		düz			ara katlar	kemerli	düz	söveli	sövesiz		
	ön cephe				☒					☒				
	yan cephe				yan cephe									
	cumba payandası	☒ var ☐ yok			kat silmesi	☒ var ☐ yok	3. katta							
	balkon payandası	☒ var ☐ yok			çatı silmesi	☒ var ☐ yok								
	diğer	Balkonlarda süsleme				alınlık	☒ var ☐ yok							
	diğer													
KORUMA DURUMU														
☒ özgün ☐ yeniden yapım ☒ cephe özgün														
CEPHE BOZULMALARI görülüp görüldüğü yerler	yenileme		tahribat	eklenti	kirlenme	yenileme		tahribat	eklenti	kirlenme				
			☒		☒									
	kapı					cumbalar								
	pencereler					balkonlar								
	süslemeler					parapetler								
	silmler					kaplamalar								
saçaklar					diğer									
MEVCUT DURUM	giriş	ortak sirkülasyon	özgün	değişmiş	mmer	mozaik	ahşap	demir	merdiven plan krokisi					
			yer kaplaması	☒	☒									
			merdiven	☒	☒									
			giriş kapısı	☒			☒							
			rüzgarlık											
			yer kaplaması	☒			☒							
asansör														
kat merd.														
merd. korkuluğu														
bezemeli tavan				☒ var ☐ yok										
bezemeli duvar				☒ var ☐ yok										
kapıcı daresi	☒ var	girişi bin												

Fotoğraf 16 D1

envanter no : D 1		adres : Kucukbahce Sok. Samanyolu Sok. Köşesi		plan izdüşüm krokisi																																																																																					
çalışma tarihi : mart-2001		yapım yılı : mimarı																																																																																							
özgün fonksiyonu :		ada no : 949																																																																																							
günümüzde fonksiyonu :		parsel no : 19																																																																																							
yapım sistemi :		pafta no :		plan izdüşüm krokisi																																																																																					
☐ konut ☐ iş yeri ☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş ☐ yığma ☒ betonarme ☐ karma																																																																																									
kat adetleri zemin + 4 bodrum ☒ var ☐ yok ilave kat / adedi ☒ var ☐ yok +1																																																																																									
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">ÇIKMA</th> <th colspan="4">ÇIKMA</th> </tr> <tr> <th colspan="4">biçimsel özellikler</th> <th colspan="4">biçimsel özellikler</th> </tr> <tr> <th colspan="4">kapalı çıkma düzeni</th> <th colspan="4">açık çıkma düzeni</th> </tr> <tr> <th colspan="4">yapı aksı köşe sağ sol</th> <th colspan="4">yapı aksı köşe sağ sol</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="6">cumba</td> <td rowspan="2">konumu</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td rowspan="6">balkon</td> <td rowspan="2">konumu</td> <td>ön cephe</td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td>✓</td> <td>yan cephe</td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">biçimi</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td rowspan="2">malzeme</td> <td>ön cephe</td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td>yan cephe</td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">yükseklik</td> <td>ön cephe</td> <td>7</td> <td rowspan="2">fransız b. konumu</td> <td>ön cephe</td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td>4</td> <td>yan cephe</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>						ÇIKMA				ÇIKMA				biçimsel özellikler				biçimsel özellikler				kapalı çıkma düzeni				açık çıkma düzeni				yapı aksı köşe sağ sol				yapı aksı köşe sağ sol				cumba	konumu	ön cephe	✓	balkon	konumu	ön cephe		yan cephe	✓	yan cephe		biçimi	ön cephe		malzeme	ön cephe		yan cephe		yan cephe		yükseklik	ön cephe	7	fransız b. konumu	ön cephe		yan cephe	4	yan cephe																					
ÇIKMA				ÇIKMA																																																																																					
biçimsel özellikler				biçimsel özellikler																																																																																					
kapalı çıkma düzeni				açık çıkma düzeni																																																																																					
yapı aksı köşe sağ sol				yapı aksı köşe sağ sol																																																																																					
cumba	konumu	ön cephe	✓	balkon	konumu	ön cephe																																																																																			
		yan cephe	✓			yan cephe																																																																																			
	biçimi	ön cephe			malzeme	ön cephe																																																																																			
		yan cephe				yan cephe																																																																																			
	yükseklik	ön cephe	7		fransız b. konumu	ön cephe																																																																																			
		yan cephe	4			yan cephe																																																																																			
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">CEPHE ELEMANLARI</th> <th colspan="4">CEPHE ELEMANLARI</th> </tr> <tr> <th colspan="4">giriş kapısı</th> <th colspan="4">pencere</th> </tr> <tr> <th colspan="4">yapı aksı sağ sol</th> <th colspan="4">kemerli düz söveli sövesiz</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="2">konumu</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td rowspan="2">giriş katı</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td>yan cephe</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">biçimi</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td rowspan="2">ara katlar</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td>yan cephe</td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> </tr> <tr> <td>cumba payandası</td> <td>☒ var ☐ yok</td> <td></td> <td>kat silmesi</td> <td>☐ var ☐ yok</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>balkon payandası</td> <td>☒ var ☐ yok</td> <td></td> <td>çatı silmesi</td> <td>☐ var ☐ yok</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>diğer</td> <td></td> <td></td> <td>alınlık</td> <td>☐ var ☐ yok</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>diğer</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>						CEPHE ELEMANLARI				CEPHE ELEMANLARI				giriş kapısı				pencere				yapı aksı sağ sol				kemerli düz söveli sövesiz				konumu	ön cephe	✓	giriş katı	ön cephe	✓			yan cephe		yan cephe	✓			biçimi	ön cephe	✓	ara katlar	ön cephe	✓	✓		yan cephe		yan cephe	✓	✓		cumba payandası	☒ var ☐ yok		kat silmesi	☐ var ☐ yok				balkon payandası	☒ var ☐ yok		çatı silmesi	☐ var ☐ yok				diğer			alınlık	☐ var ☐ yok				diğer							
CEPHE ELEMANLARI				CEPHE ELEMANLARI																																																																																					
giriş kapısı				pencere																																																																																					
yapı aksı sağ sol				kemerli düz söveli sövesiz																																																																																					
konumu	ön cephe	✓	giriş katı	ön cephe	✓																																																																																				
	yan cephe			yan cephe	✓																																																																																				
biçimi	ön cephe	✓	ara katlar	ön cephe	✓	✓																																																																																			
	yan cephe			yan cephe	✓	✓																																																																																			
cumba payandası	☒ var ☐ yok		kat silmesi	☐ var ☐ yok																																																																																					
balkon payandası	☒ var ☐ yok		çatı silmesi	☐ var ☐ yok																																																																																					
diğer			alınlık	☐ var ☐ yok																																																																																					
diğer																																																																																									
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">KORUMA DURUMU</th> <th colspan="4">KORUMA DURUMU</th> </tr> <tr> <th colspan="4">yeniden yapım</th> <th colspan="4">cephe özgün</th> </tr> <tr> <th colspan="4">yenileme tahribat eklenti kirlenme</th> <th colspan="4">yenileme tahribat eklenti kirlenme</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>kapı</td> <td>✓</td> <td></td> <td>✓</td> <td>cumbalar</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>pencereler</td> <td>✓</td> <td></td> <td>✓</td> <td>balkonlar</td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>süslemeler</td> <td>✓</td> <td></td> <td>✓</td> <td>parapetler</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>silmeler</td> <td>✓</td> <td></td> <td>✓</td> <td>kaplamalar</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>saçaklar</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td>diğer</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>						KORUMA DURUMU				KORUMA DURUMU				yeniden yapım				cephe özgün				yenileme tahribat eklenti kirlenme				yenileme tahribat eklenti kirlenme				kapı	✓		✓	cumbalar				pencereler	✓		✓	balkonlar			✓	süslemeler	✓		✓	parapetler				silmeler	✓		✓	kaplamalar				saçaklar	✓			diğer																							
KORUMA DURUMU				KORUMA DURUMU																																																																																					
yeniden yapım				cephe özgün																																																																																					
yenileme tahribat eklenti kirlenme				yenileme tahribat eklenti kirlenme																																																																																					
kapı	✓		✓	cumbalar																																																																																					
pencereler	✓		✓	balkonlar			✓																																																																																		
süslemeler	✓		✓	parapetler																																																																																					
silmeler	✓		✓	kaplamalar																																																																																					
saçaklar	✓			diğer																																																																																					
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">MEVCUT DURUM</th> <th colspan="4">MEVCUT DURUM</th> </tr> <tr> <th colspan="4">giriş</th> <th colspan="4">merdiven</th> </tr> <tr> <th colspan="4">özgün değişmiş mermer mozaik ahşap demir</th> <th colspan="4">özgün değişmiş mermer mozaik ahşap demir</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>yer kaplaması</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td>yer kaplaması</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>merdiven</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td>asansör</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>giriş kapısı</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td>kat merd.</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>rüzgarlık</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>merd. korkuluğu</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>bezemeli tavan</td> <td>☐ var ☐ yok</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>bezemeli duvar</td> <td>☐ var ☐ yok</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>						MEVCUT DURUM				MEVCUT DURUM				giriş				merdiven				özgün değişmiş mermer mozaik ahşap demir				özgün değişmiş mermer mozaik ahşap demir				yer kaplaması	✓			yer kaplaması	✓			merdiven	✓			asansör	✓			giriş kapısı	✓			kat merd.	✓			rüzgarlık				merd. korkuluğu	✓							bezemeli tavan	☐ var ☐ yok							bezemeli duvar	☐ var ☐ yok														
MEVCUT DURUM				MEVCUT DURUM																																																																																					
giriş				merdiven																																																																																					
özgün değişmiş mermer mozaik ahşap demir				özgün değişmiş mermer mozaik ahşap demir																																																																																					
yer kaplaması	✓			yer kaplaması	✓																																																																																				
merdiven	✓			asansör	✓																																																																																				
giriş kapısı	✓			kat merd.	✓																																																																																				
rüzgarlık				merd. korkuluğu	✓																																																																																				
				bezemeli tavan	☐ var ☐ yok																																																																																				
				bezemeli duvar	☐ var ☐ yok																																																																																				
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">KAPICI DAİRESİ</th> <th colspan="4">KAPICI DAİRESİ</th> </tr> <tr> <th colspan="4">girişi binanın :</th> <th colspan="4">girişi binanın :</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>☐ var</td> <td>☐ yok</td> <td>konumu</td> <td>☐ içinden ☐ dışından</td> <td>☐ var</td> <td>☐ yok</td> <td>konumu</td> <td>☐ içinden ☐ dışından</td> </tr> <tr> <td>☐ var</td> <td>☐ yok</td> <td>tipi</td> <td>☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☐ soba</td> <td>☐ var</td> <td>☐ yok</td> <td>tipi</td> <td>☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☐ soba</td> </tr> <tr> <td>☐ var</td> <td>☐ yok</td> <td>konumu</td> <td>☐ bodrum kat</td> <td>☐ var</td> <td>☐ yok</td> <td>konumu</td> <td>☐ bodrum kat</td> </tr> </tbody> </table>						KAPICI DAİRESİ				KAPICI DAİRESİ				girişi binanın :				girişi binanın :				☐ var	☐ yok	konumu	☐ içinden ☐ dışından	☐ var	☐ yok	konumu	☐ içinden ☐ dışından	☐ var	☐ yok	tipi	☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☐ soba	☐ var	☐ yok	tipi	☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☐ soba	☐ var	☐ yok	konumu	☐ bodrum kat	☐ var	☐ yok	konumu	☐ bodrum kat																																												
KAPICI DAİRESİ				KAPICI DAİRESİ																																																																																					
girişi binanın :				girişi binanın :																																																																																					
☐ var	☐ yok	konumu	☐ içinden ☐ dışından	☐ var	☐ yok	konumu	☐ içinden ☐ dışından																																																																																		
☐ var	☐ yok	tipi	☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☐ soba	☐ var	☐ yok	tipi	☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☐ soba																																																																																		
☐ var	☐ yok	konumu	☐ bodrum kat	☐ var	☐ yok	konumu	☐ bodrum kat																																																																																		

Fotoğraf 17 D3

Fotoğraf 18 D4

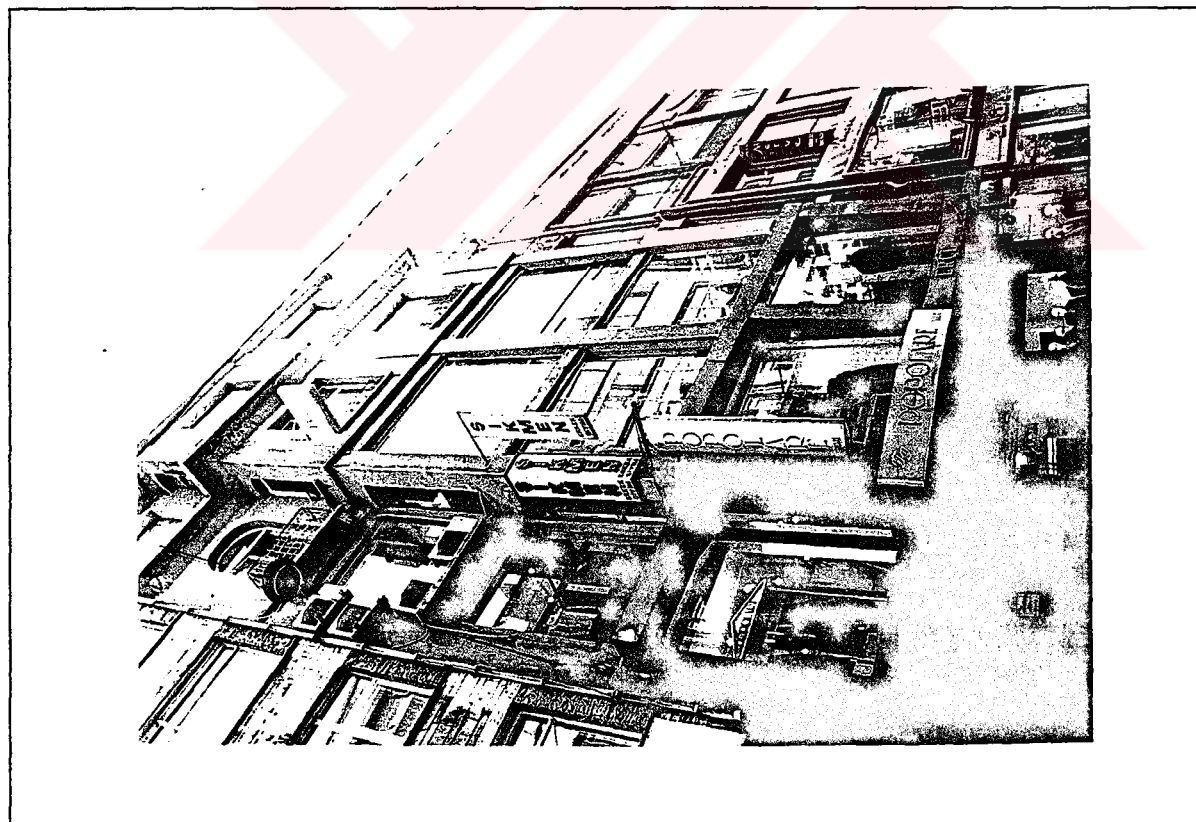

Fotoğraf 19 D6

envanter no : D6		adres : Samanyolu sok.			
		yapım yılı :		mimarı :	
		ada no : 746		parsel no : 13	
çalışma tarihi : mart-2001		pafta no :			
özgün fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri			
günlüğümüzde fonksiyonu :		☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş			
yapım sistemi :		☐ yığma ☒ betonarme ☐ karma			
biçimsel özellikler		kat adetleri		plan izdüşüm krokisi	
		zemin + bodrum +4			
		☒ var ☐ yok			
		ilave kat / adedi ☐ var ☐ yok			
ÇIKMA		kapalı çıkma düzeni		açık çıkma düzeni	
biçimsel özellikler		yapı aksı köşe sağ sol		yapı aksı köşe sağ sol	
konumu		ön cephe yan cephe		ön cephe yan cephe	
biçimi		dairesele dörtgen gönyeli		malzeme	
yükseklik		başlama bitim		fransız b. konumu	
		ön cephe yan cephe		ön cephe yan cephe	
		1 3		malzeme	
				ön cephe yan cephe	
CEPHE ELEMANLARI		yapı aksı sağ sol		kemerli düz söveli sövesiz	
giriş kapısı		ön cephe yan cephe		giriş katı	
biçimi		kemerli düz		ara katlar	
cumba payandası		☐ var ☒ yok		kat silmesi	
balkon payandası		☐ var ☐ yok		çatı silmesi	
diğer				alınlık	
diğer					
KORUMA DURUMU		☐ özgün ☒ yeniden yapım ☒ cephe özgün			
CEPHE BOZULMALARI		yenileme tahribat eklenti kirlenme		yenileme tahribat eklenti kirlenme	
görüldüğü yerler		kapı		cumbalar	
		pencereler		balkonlar	
		süslemeler		parapetler	
		silmeler		kaplamalar	
		saçaklar		diğer	
MEVCUT DURUM		örneğin değişmiş mermer mozaik ahşap demir		örneğin değişmiş mermer mozaik ahşap demir	
giriş		yer kaplaması		yer kaplaması	
		merdiven		asansör	
		giriş kapısı		kat merd.	
		rüzgarlık		merd. korkuluğu	
				bezemeli tavan	
				bezemeli duvar	
kapıcı daire		☐ var ☒ yok		merdiven plan krokisi	
ısıtma sistemi		☐ var ☐ yok		merdiven	
		girişi binanın : ☐ içinden ☐ dışından		tek kollu ☐	
		konumu ☐ giriş katı ☐ bodrum kat		çift kollu ☐	
		tipi ☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☐ soba		üç kollu ☐	
		konumu ☐ bodrum kat			

Fotoğraf 20 D9

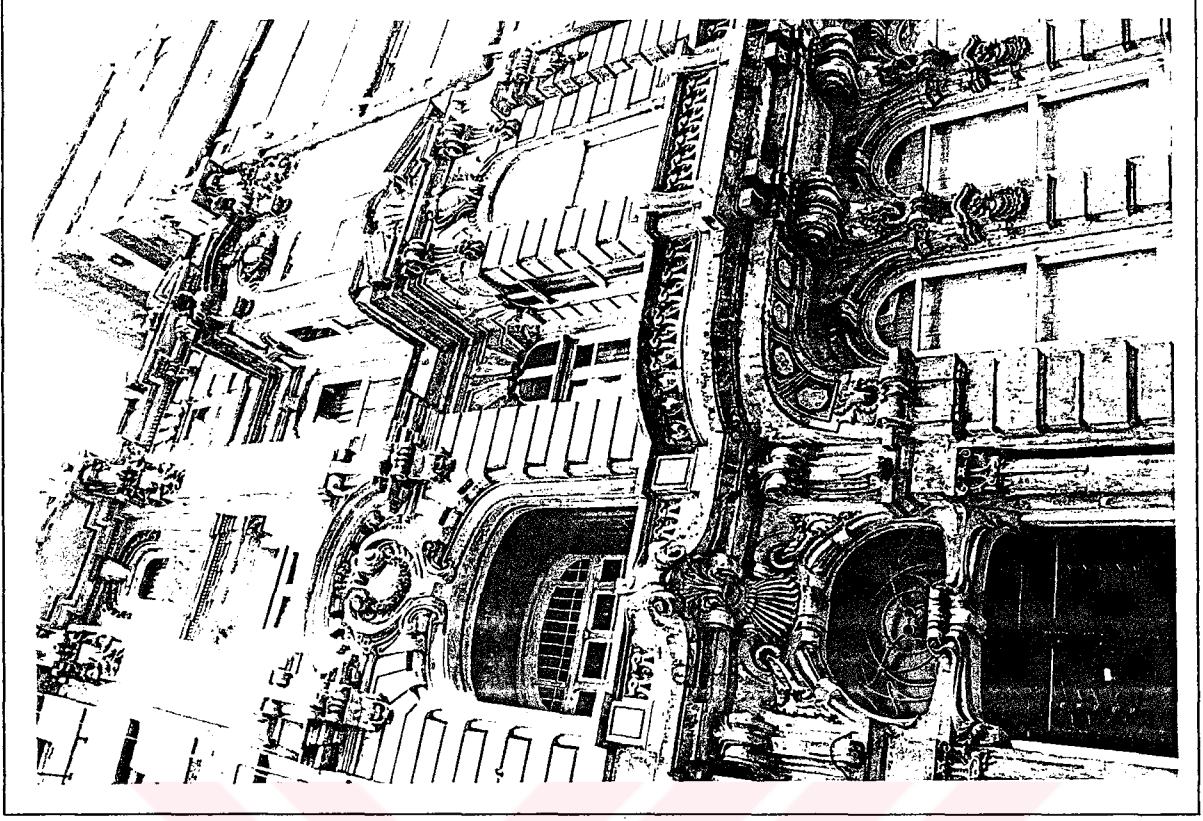
Fotoğraf 21 D9

envanter no : D9		adres : Samanyolu Sokak		mimar :	
		yapım yılı :		ada no : 946	
		ada no : 946		parşel no : 42	
çalışma tarihi : mart-2001		pafta no :			
özgün fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri			
günümüzde fonksiyonu :		☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş			
yapım sistemi :		☐ yığma ☒ betonarme ☐ karma			
biçimsel özellikler		kat adetleri			
		zemin + 5			
		bodrum ☒ var ☐ yok			
		ilave kat / adedi ☒ var ☐ yok +1			
plan izdüşüm krokisi					
ÇIKMA					
biçimsel özellikler					
kapalı çıkma düzeni					
yapı aksı köşe sağ sol					
konumu ön cephe ☒ yan cephe ☐					
biçimi dairesel dörtgen gönyeli					
ön cephe ☐ ☒ ☐					
yan cephe ☐ ☐ ☐					
başlama bitim					
ön cephe 1. kat 5. kat					
yan cephe ☐ ☐ ☐					
açık çıkma düzeni					
yapı aksı köşe sağ sol					
konumu ön cephe ☐ yan cephe ☐					
malzeme ön cephe ☐ yan cephe ☐					
demir kargır demir+kargır					
fransız b. konumu ön cephe ☐ yan cephe ☐					
yapı aksı köşe sağ sol					
ön cephe ☐ ☒ ☒					
yan cephe ☐ ☐ ☐					
demir kargır demir+kargır					
malzeme ön cephe ☐ yan cephe ☐					
yan cephe ☐ ☐ ☒					
CEPHE ELEMANLARI					
giriş kapısı					
yapı aksı sağ sol					
konumu ön cephe ☐ yan cephe ☒					
biçimi kemerli düz					
ön cephe ☐ ☒					
yan cephe ☐ ☐					
kemerli düz söveli sövesiz					
ön cephe ☒ ☒ ☐ ☒					
yan cephe ☐ ☐ ☐ ☐					
cumba payandası ☐ var ☐ yok					
kat silmesi ☐ var ☒ yok					
balkon payandası ☐ var ☐ yok					
çatı silmesi ☐ var ☒ yok					
diğer ☐ var ☒ yok					
diğer ☐ var ☒ yok					
KORUMA DURUMU					
☐ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün					
yenileme tahribat eklenti kirlenme					
kapı ☒ ☐ ☐ ☐					
pencereler ☐ ☒ ☒ ☒					
süslemeler ☐ ☒ ☒ ☐					
silmeler ☐ ☐ ☐ ☒					
saçaklar ☐ ☐ ☐ ☐					
CEPHE BOZULMALARI					
görüldüğü yerler					
yenileme tahribat eklenti kirlenme					
kapı ☒ ☐ ☒ ☐					
pencereler ☐ ☒ ☒ ☒					
süslemeler ☐ ☒ ☒ ☐					
silmeler ☐ ☐ ☐ ☒					
saçaklar ☐ ☐ ☐ ☐					
MEVCUT DURUM					
giriş					
yer kaplaması ☒ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
merdiven ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
giriş kapısı ☒ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
rüzgarlık ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
ortak sirkülasyon					
yer kaplaması ☒ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
asansör ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
kat merd. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
merd. korkuluğu ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
bezemeli tavan ☐ var ☒ yok					
bezemeli duvar ☐ var ☒ yok					
merdiven plan krokisi					
tek kollu ☐					
çift kollu ☐					
üç kollu ☐					

Fotoğraf 22 D13

envanter no : D 13		adres : Samanyolu S., Ebeğirisi S. köşesi						plan izdüşüm krokisi								
		yapım yılı :		mimarı :												
		ada no : 946		parsel no : 3												
çalışma tarihi : mart-2001		pafta no :														
özgün fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri														
günlümüzde fonksiyonu :		☐ konut ☐ iş yeri ☒ konut+iş yeri ☐ boş														
yapım sistemi :		☐ yığma ☐ betonarme ☒ karma														
biçimsel özellikler	kat adetleri															
	zemin + bodrum		6													
	ilave kat / adedi		☒ var ☐ yok ☒ var ☐ yok 3													
ÇIKMA biçimsel özellikler	kapalı çıkma düzeni					açık çıkma düzeni										
	cumba	konumu	yapı aksı		köşe	sağ	sol	balkon	konumu	yapı aksı		köşe	sağ	sol		
			ön cephe	☒	☒					ön cephe				☒		
		yan cephe	☒				yan cephe				☒					
		biçimi	dairesele		dörtgen	gönyeli		malzeme	ön cephe	☒						
			yan cephe	☒	☒				yan cephe	☒						
	yükseklik	başlama		bitim			fransız balkon	fransız b. konumu	yapı aksı		köşe	sağ	sol			
		ön cephe	1	5		ön cephe										
		yan cephe	1	5		yan cephe										
	CEPHE ELEMANLARI	giriş kapısı	konumu	yapı aksı		sağ	sol	pencere	giriş katı	kemerli		düz	söveli	sövesiz		
ön cephe					☒		ön cephe			☒						
yan cephe						yan cephe	☒									
biçimi			kemerli		düz		ara katlar		kemerli		düz	söveli	sövesiz			
			ön cephe	☒					ön cephe	☒						
yan cephe					yan cephe	☒										
cumba payandası		☒ var ☐ yok	kat silmesi				☐ var ☐ yok									
balkon payandası		☐ var ☒ yok	çatı silmesi				☒ var ☐ yok									
diğer			alınlık				☐ var ☒ yok									
diğer																
KORUMA DURUMU		☐ özgün ☒ yeniden yapım ☒ cephe özgün														
CEPHE BOZULMALARI görüldüğü yerler	kapı	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	cumbalar	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme						
	pencereler Giriş	☒	☒	☒		balkonlar			☒							
	süslemeler				☒	parapetler										
	silmeler					kaplamlar										
	saçaklar					diğer										
MEVCUT DURUM	giriş	ortak sirkülasyon	yer kaplaması	☒ özgün	☒ değişmiş	☒ mermer	☒ mozaik	☒ alışıp	☒ demir	yer kaplaması	☒ özgün	☒ değişmiş	☒ mermer	☒ mozaik	☒ alışıp	☒ demir
			merdiven	☒	☒				asansör							
			giriş kapısı	☒				☒	merd. korkuluğu				☒			
			rüzgarlık	☒			☒		bezemeli tavan		☐ var ☐ yok					
									bezemeli duvar		☐ var ☐ yok					
	istima kapısı sistemi	☒ var	girişi binanın :		☒ içinden	☐ dışından		merdiven plan krokisi								
		☐ yok	konumu		☐ giriş katı	☒ bodrum kat										
		☐ var	tipi		☐ kat kaloriferi	☐ merkezi sistem ☒ soba										
		☐ yok	konumu		☐ bodrum kat											

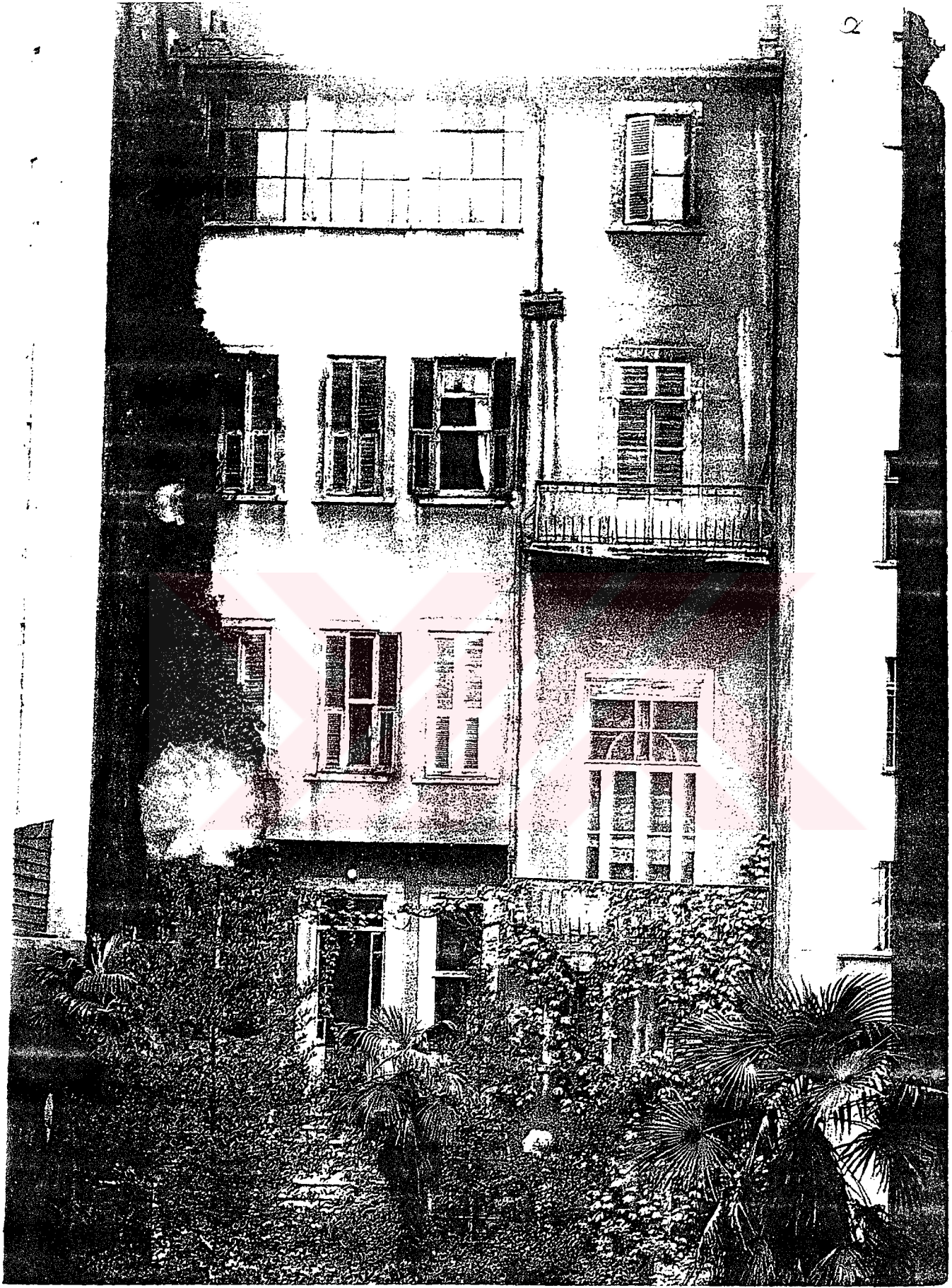
Fotoğraf 23 E5

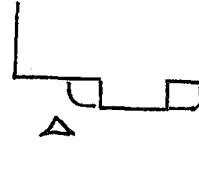
Fotoğraf 24 E5, Halaskar Gazi Caddesi

otoğraf 53 E5, 1970'ler

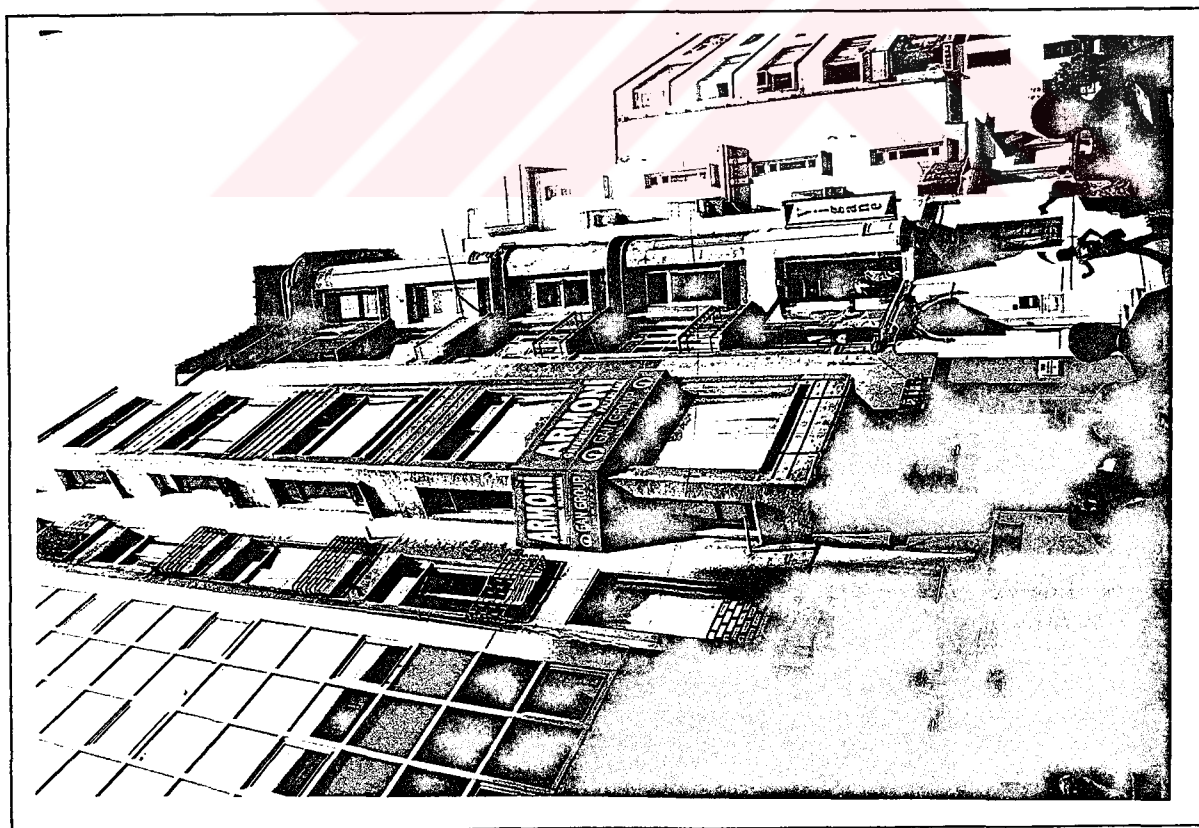

otoğraf 54 E5, 1970' ler, arka cephe

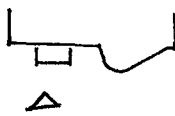
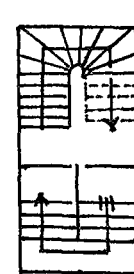
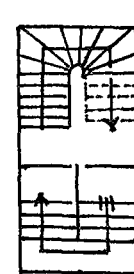
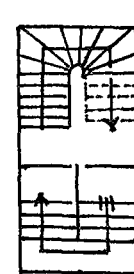
envanter no : E5		adres : Halasgar Ga21 Cad.				mimarı : ada no : 943 parsel no : 9		plan izdüşüm krokişi 																					
		çalışma tarihi : mart-2001								pafta no : F 21-C-20.C-36																			
		özgün fonksiyonu : ☒ konut ☐ iş yeri		günümüzde fonksiyonu : ☒ konut ☐ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş																									
yapım sistemi : ☐ yığma ☐ betonarme ☒ karma		kat adetleri zemin + 3 bodrum ☒ var ☐ yok ilave kat / adedi ☐ var ☒ yok																											
ÇIKMA biçimsel özellikler		kapalı çıkma düzeni				balkonlar balkon fransız balkon		açık çıkma düzeni																					
		yapı aksı köşe sağ sol						yapı aksı köşe sağ sol																					
		konumu		ön cephe				yan cephe		konumu		ön cephe		yan cephe															
				dairesel				dörtgen				gönyeli		demir		kargır													
		biçimi		ön cephe				yan cephe		malzeme		ön cephe		yan cephe															
				başlama				bitim				yapı aksı		köşe		sağ sol													
		yükseklik		ön cephe				yan cephe		fransız b. konumu		ön cephe		yan cephe															
				başlama				bitim				demir		kargır		demir+kargır													
		CEPHE ELEMANLARI		yapı aksı sağ sol				kemerli düz söveli sövesiz																					
				giriş kapısı				ön cephe		yan cephe		giriş katı		ön cephe		yan cephe													
kemerli						düz		kemerli		düz				söveli sövesiz															
biçimi				ön cephe		yan cephe		ara katlar		ön cephe		yan cephe																	
				başlama		bitim				demir		kargır		demir+kargır															
cumba payandası ☐ var ☒ yok				kat silmesi ☒ var ☐ yok																									
balkon payandası ☐ var ☒ yok				çatı silmesi ☒ var ☐ yok																									
diğer				alınlık ☒ var ☐ yok																									
diğer				diğer																									
KORUMA DURUMU				☒ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün																									
		yenileme		tahribat		eklenti		kirlenme		yenileme		tahribat		eklenti		kirlenme													
		kapı								cumbalar																			
		pencereler								balkonlar																			
		süslemeler								parapetler																			
		silmeler								kaplamalar																			
saçaklar								diğer																					
MEVCUT DURUM		giriş		özgün		değişmiş		mermer		mozaik		alışap		demir		ortak sirkülasyon		özgün		değişmiş		mermer		mozaik		alışap		demir	
				yer kaplaması		✓		✓		✓		✓		✓				yer kaplaması		✓		✓		✓		✓		✓	
				merdiven		✓		✓		✓		✓		✓				merdiven		✓		✓		✓		✓		✓	
				giriş kapısı														merd. korkuluğu											
				rüzgarlık														bezemeli tavan		✓ var ☐ yok		bezemeli duvar		✓ var ☐ yok					
				kapıcı		✓ var		girişi binanın :		✓ içinden		□ dışından																	
ısıtma sistemi		□ yok		konumu		□ giriş katı		✓ bodrum kat																					
		□ var		tipi		□ kat kaloriferi		□ merkezi sistem		✓ soba																			
		□ yok		konumu		□ bodrum kat																							
merdiven		tek kollu		☐		çift kollu		☐		üç kollu		☐																	

Fotoğraf 27 E12

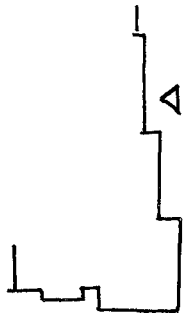

Fotoğraf 28 E11,12,13

envanter no : E 12		adres : Şair Nigar Sok																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
		yapım yılı :		mimarı :																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
		ada no : 943		parsel no : 1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
çalışma tarihi : mart-2001		pafta no : F21 C20 C4C																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
özgün fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
günümüzde fonksiyonu :		☐ konut ☐ iş yeri ☒ konut+iş yeri ☐ boş																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
yapım sistemi :		☐ yığma ☐ betonarme ☒ karma																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
biçimsel özellikler zemin + bodrum ilave kat / adedi		kat adetleri																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
		5																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
		☒ var ☐ yok																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
		☐ var ☐ yok çatı katı																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
plan izdüşüm krokisi																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
ÇIKMA biçimsel özellikler																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="5">kapalı çıkma düzeni</th> <th colspan="5">açık çıkma düzeni</th> </tr> <tr> <th></th> <th>yapı aksı</th> <th>köşe</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> <th></th> <th>yapı aksı</th> <th>köşe</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> </tr> <tr> <td rowspan="4">cumba</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td rowspan="4">balkon</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">dairesel dörtgen gönyeli</td> <td colspan="4">demir kargır demir+kargır</td> </tr> <tr> <td>biçimi</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td>✓</td> <td>malzeme</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="4">yükseklik</td> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td rowspan="4">fransız balkon</td> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">başlama bitim</td> <td colspan="4">yapı aksı köşe sağ sol</td> </tr> <tr> <td>ön cephe</td> <td>1</td> <td>5</td> <td></td> <td>fransız b. konumu</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="6"> <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>yapı aksı</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> <th></th> <th>kemerli</th> <th>düz</th> <th>söveli</th> <th>sövesiz</th> </tr> <tr> <td rowspan="4">giriş kapısı</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td>✓</td> <td rowspan="4">pencere</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">kemerli düz</td> <td colspan="4">kemerli düz söveli sövesiz</td> </tr> <tr> <td>biçimi</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td></td> <td>ara katlar</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">yan cephe</td> <td colspan="4">yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">cumba payandası</td> <td>☒ var ☐ yok</td> <td colspan="4">kat silmesi</td> <td>☒ var ☐ yok</td> </tr> <tr> <td colspan="4">balkon payandası</td> <td>☐ var ☒ yok</td> <td colspan="4">çatı silmesi</td> <td>☒ var ☐ yok</td> </tr> <tr> <td colspan="4">diğer</td> <td>1-2 , 4-5 katlarda</td> <td colspan="4">alınlık</td> <td>☐ var ☒ yok</td> </tr> <tr> <td colspan="4">diğer</td> <td>plaster sütun</td> <td colspan="4">3. katta rozet</td> <td></td> </tr> </table> </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> KORUMA DURUMU ☒ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> CEPHE BOZULMALARI görüldüğü yerler </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>yenileme</th> <th>tahribat</th> <th>eklenti</th> <th>kirlenme</th> <th></th> <th>yenileme</th> <th>tahribat</th> <th>eklenti</th> <th>kirlenme</th> </tr> <tr> <td>kapı</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>cumbalar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>pencereler</td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td>balkonlar</td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>süslemeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>parapetler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>silmeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td>kaplamalar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>saçaklar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td>diğer</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> MEVCUT DURUM giriş </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>özgün</th> <th>değişmiş</th> <th>mermer</th> <th>mozaik</th> <th>ahşap</th> <th>demir</th> <th></th> <th>özgün</th> <th>değişmiş</th> <th>mermer</th> <th>mozaik</th> <th>ahşap</th> <th>demir</th> </tr> <tr> <td>yer kaplaması</td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td rowspan="5">ortak sirkülasyon</td> <td>yer kaplaması</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>merdiven</td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>asansör</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>giriş kapısı</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td>kat merd.</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> </tr> <tr> <td>rüzgarlık</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td>merd. korkuluğu</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>bezemeli tavan</td> <td></td> <td></td> <td>☐ var ☒ yok</td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>bezemeli duvar</td> <td></td> <td></td> <td>☐ var ☒ yok</td> <td></td> <td>✓</td> </tr> </table> </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> merdiven plan krokisi </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> kapıcı daireesi </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> ☒ var ☐ yok girişi binanın : ☒ içinden ☐ dışından </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> ☐ var ☐ yok konumu ☐ giriş katı ☒ bodrum kat </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> ☐ var ☐ yok tipi ☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☒ soba </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> ☐ var ☐ yok konumu ☐ bodrum kat </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> merdiven </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> tek kollu ☐ </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> çift kollu ☐ </td> </tr> <tr> <td colspan="6"> üç kollu ☐ </td> </tr> </table>						kapalı çıkma düzeni					açık çıkma düzeni						yapı aksı	köşe	sağ	sol		yapı aksı	köşe	sağ	sol	cumba	ön cephe			✓	balkon	ön cephe				yan cephe				yan cephe					dairesel dörtgen gönyeli				demir kargır demir+kargır				biçimi	ön cephe		✓	malzeme	ön cephe				yükseklik	yan cephe				fransız balkon	yan cephe				başlama bitim				yapı aksı köşe sağ sol				ön cephe	1	5		fransız b. konumu	ön cephe			✓	yan cephe				yan cephe					<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>yapı aksı</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> <th></th> <th>kemerli</th> <th>düz</th> <th>söveli</th> <th>sövesiz</th> </tr> <tr> <td rowspan="4">giriş kapısı</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td>✓</td> <td rowspan="4">pencere</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">kemerli düz</td> <td colspan="4">kemerli düz söveli sövesiz</td> </tr> <tr> <td>biçimi</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td></td> <td>ara katlar</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">yan cephe</td> <td colspan="4">yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">cumba payandası</td> <td>☒ var ☐ yok</td> <td colspan="4">kat silmesi</td> <td>☒ var ☐ yok</td> </tr> <tr> <td colspan="4">balkon payandası</td> <td>☐ var ☒ yok</td> <td colspan="4">çatı silmesi</td> <td>☒ var ☐ yok</td> </tr> <tr> <td colspan="4">diğer</td> <td>1-2 , 4-5 katlarda</td> <td colspan="4">alınlık</td> <td>☐ var ☒ yok</td> </tr> <tr> <td colspan="4">diğer</td> <td>plaster sütun</td> <td colspan="4">3. katta rozet</td> <td></td> </tr> </table>							yapı aksı	sağ	sol		kemerli	düz	söveli	sövesiz	giriş kapısı	ön cephe		✓	pencere	ön cephe				yan cephe			yan cephe					kemerli düz				kemerli düz söveli sövesiz				biçimi	ön cephe	✓		ara katlar	ön cephe				yan cephe				yan cephe								cumba payandası				☒ var ☐ yok	kat silmesi				☒ var ☐ yok	balkon payandası				☐ var ☒ yok	çatı silmesi				☒ var ☐ yok	diğer				1-2 , 4-5 katlarda	alınlık				☐ var ☒ yok	diğer				plaster sütun	3. katta rozet					KORUMA DURUMU ☒ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün						CEPHE BOZULMALARI görüldüğü yerler						<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>yenileme</th> <th>tahribat</th> <th>eklenti</th> <th>kirlenme</th> <th></th> <th>yenileme</th> <th>tahribat</th> <th>eklenti</th> <th>kirlenme</th> </tr> <tr> <td>kapı</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>cumbalar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>pencereler</td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td>balkonlar</td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>süslemeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>parapetler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>silmeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td>kaplamalar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>saçaklar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td>diğer</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>							yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme		yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	kapı					cumbalar				✓	pencereler	✓	✓			balkonlar		✓			süslemeler					parapetler					silmeler				✓	kaplamalar					saçaklar				✓	diğer					MEVCUT DURUM giriş						<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>özgün</th> <th>değişmiş</th> <th>mermer</th> <th>mozaik</th> <th>ahşap</th> <th>demir</th> <th></th> <th>özgün</th> <th>değişmiş</th> <th>mermer</th> <th>mozaik</th> <th>ahşap</th> <th>demir</th> </tr> <tr> <td>yer kaplaması</td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td rowspan="5">ortak sirkülasyon</td> <td>yer kaplaması</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>merdiven</td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>asansör</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>giriş kapısı</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td>kat merd.</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> </tr> <tr> <td>rüzgarlık</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td>merd. korkuluğu</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>bezemeli tavan</td> <td></td> <td></td> <td>☐ var ☒ yok</td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>bezemeli duvar</td> <td></td> <td></td> <td>☐ var ☒ yok</td> <td></td> <td>✓</td> </tr> </table>							özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir		özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	yer kaplaması	✓	✓					ortak sirkülasyon	yer kaplaması	✓					merdiven	✓	✓					asansör						giriş kapısı					✓		kat merd.				✓		rüzgarlık					✓		merd. korkuluğu	✓				✓								bezemeli tavan			☐ var ☒ yok		✓								bezemeli duvar			☐ var ☒ yok		✓	merdiven plan krokisi												kapıcı daireesi						☒ var ☐ yok girişi binanın : ☒ içinden ☐ dışından						☐ var ☐ yok konumu ☐ giriş katı ☒ bodrum kat						☐ var ☐ yok tipi ☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☒ soba						☐ var ☐ yok konumu ☐ bodrum kat						merdiven						tek kollu ☐						çift kollu ☐						üç kollu ☐					
kapalı çıkma düzeni					açık çıkma düzeni																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
	yapı aksı	köşe	sağ	sol		yapı aksı	köşe	sağ	sol																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
cumba	ön cephe			✓	balkon	ön cephe																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
	yan cephe					yan cephe																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
	dairesel dörtgen gönyeli					demir kargır demir+kargır																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
	biçimi	ön cephe		✓		malzeme	ön cephe																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
yükseklik	yan cephe				fransız balkon	yan cephe																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
	başlama bitim					yapı aksı köşe sağ sol																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
	ön cephe	1	5			fransız b. konumu	ön cephe			✓																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
	yan cephe					yan cephe																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>yapı aksı</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> <th></th> <th>kemerli</th> <th>düz</th> <th>söveli</th> <th>sövesiz</th> </tr> <tr> <td rowspan="4">giriş kapısı</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td>✓</td> <td rowspan="4">pencere</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">kemerli düz</td> <td colspan="4">kemerli düz söveli sövesiz</td> </tr> <tr> <td>biçimi</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td></td> <td>ara katlar</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">yan cephe</td> <td colspan="4">yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">cumba payandası</td> <td>☒ var ☐ yok</td> <td colspan="4">kat silmesi</td> <td>☒ var ☐ yok</td> </tr> <tr> <td colspan="4">balkon payandası</td> <td>☐ var ☒ yok</td> <td colspan="4">çatı silmesi</td> <td>☒ var ☐ yok</td> </tr> <tr> <td colspan="4">diğer</td> <td>1-2 , 4-5 katlarda</td> <td colspan="4">alınlık</td> <td>☐ var ☒ yok</td> </tr> <tr> <td colspan="4">diğer</td> <td>plaster sütun</td> <td colspan="4">3. katta rozet</td> <td></td> </tr> </table>							yapı aksı	sağ	sol		kemerli	düz	söveli	sövesiz	giriş kapısı	ön cephe		✓	pencere	ön cephe				yan cephe			yan cephe					kemerli düz				kemerli düz söveli sövesiz				biçimi	ön cephe	✓		ara katlar	ön cephe				yan cephe				yan cephe								cumba payandası				☒ var ☐ yok	kat silmesi				☒ var ☐ yok	balkon payandası				☐ var ☒ yok	çatı silmesi				☒ var ☐ yok	diğer				1-2 , 4-5 katlarda	alınlık				☐ var ☒ yok	diğer				plaster sütun	3. katta rozet																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
	yapı aksı	sağ	sol		kemerli	düz	söveli	sövesiz																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
giriş kapısı	ön cephe		✓	pencere	ön cephe																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
	yan cephe				yan cephe																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
	kemerli düz				kemerli düz söveli sövesiz																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
	biçimi	ön cephe	✓			ara katlar	ön cephe																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
yan cephe				yan cephe																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
cumba payandası				☒ var ☐ yok	kat silmesi				☒ var ☐ yok																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
balkon payandası				☐ var ☒ yok	çatı silmesi				☒ var ☐ yok																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
diğer				1-2 , 4-5 katlarda	alınlık				☐ var ☒ yok																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
diğer				plaster sütun	3. katta rozet																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
KORUMA DURUMU ☒ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
CEPHE BOZULMALARI görüldüğü yerler																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>yenileme</th> <th>tahribat</th> <th>eklenti</th> <th>kirlenme</th> <th></th> <th>yenileme</th> <th>tahribat</th> <th>eklenti</th> <th>kirlenme</th> </tr> <tr> <td>kapı</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>cumbalar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>pencereler</td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td>balkonlar</td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>süslemeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>parapetler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>silmeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td>kaplamalar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>saçaklar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td>diğer</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>							yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme		yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	kapı					cumbalar				✓	pencereler	✓	✓			balkonlar		✓			süslemeler					parapetler					silmeler				✓	kaplamalar					saçaklar				✓	diğer																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme		yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
kapı					cumbalar				✓																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
pencereler	✓	✓			balkonlar		✓																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
süslemeler					parapetler																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
silmeler				✓	kaplamalar																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
saçaklar				✓	diğer																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
MEVCUT DURUM giriş																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>özgün</th> <th>değişmiş</th> <th>mermer</th> <th>mozaik</th> <th>ahşap</th> <th>demir</th> <th></th> <th>özgün</th> <th>değişmiş</th> <th>mermer</th> <th>mozaik</th> <th>ahşap</th> <th>demir</th> </tr> <tr> <td>yer kaplaması</td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td rowspan="5">ortak sirkülasyon</td> <td>yer kaplaması</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>merdiven</td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>asansör</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>giriş kapısı</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td>kat merd.</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> </tr> <tr> <td>rüzgarlık</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td>merd. korkuluğu</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>bezemeli tavan</td> <td></td> <td></td> <td>☐ var ☒ yok</td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>bezemeli duvar</td> <td></td> <td></td> <td>☐ var ☒ yok</td> <td></td> <td>✓</td> </tr> </table>							özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir		özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	yer kaplaması	✓	✓					ortak sirkülasyon	yer kaplaması	✓					merdiven	✓	✓					asansör						giriş kapısı					✓		kat merd.				✓		rüzgarlık					✓		merd. korkuluğu	✓				✓								bezemeli tavan			☐ var ☒ yok		✓								bezemeli duvar			☐ var ☒ yok		✓																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir		özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
yer kaplaması	✓	✓					ortak sirkülasyon	yer kaplaması	✓																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
merdiven	✓	✓						asansör																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
giriş kapısı					✓			kat merd.				✓																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
rüzgarlık					✓			merd. korkuluğu	✓				✓																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
								bezemeli tavan			☐ var ☒ yok		✓																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
							bezemeli duvar			☐ var ☒ yok		✓																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
merdiven plan krokisi																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
kapıcı daireesi																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
☒ var ☐ yok girişi binanın : ☒ içinden ☐ dışından																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
☐ var ☐ yok konumu ☐ giriş katı ☒ bodrum kat																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
☐ var ☐ yok tipi ☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☒ soba																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
☐ var ☐ yok konumu ☐ bodrum kat																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
merdiven																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
tek kollu ☐																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
çift kollu ☐																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
üç kollu ☐																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															

Fotoğraf 29 E13

envanter no : E 13		adres : Samanyolu Sok.				plan izdüşüm krokisi	
		yapım yılı :		mimarı :			
		ada no :		parsel no :			
çalışma tarihi : mart-2001		pafta no :					
özgün fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri					
günlümüzde fonksiyonu :		☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş					
yapım sistemi :		☐ yığma ☒ betonarme ☐ karma					

biçimsel özellikler	kat adetleri			
	zemin + 4			
	bodrum ☐ var ☒ yok			
	ilave kat / adedi ☐ var ☐ yok			

ÇIKMA							
kapalı çıkma düzeni			açık çıkma düzeni				
biçimsel özellikler	cumba	yapı aksı				balkon	
		köşe					
		sağ sol					
		ön cephe					
		yan cephe					
		dairesele					
		dörtgen					
		gönyeli					
		biçimi					
		yükseklik					
başlama				bitim			
ön cephe				yan cephe			

CEPHE ELEMANLARI										
CEPHE ELEMANLARI	giriş kapısı	yapı aksı				pencere	kemerli düz söveli sövesiz			
		sağ sol								
		ön cephe								
		yan cephe								
		kemerli düz								
		biçimi								
		ön cephe								
		yan cephe								
		cumba payandası								
		balkon payandası								
diğer				kat silmesi						
diğer				çatı silmesi						
diğer				alınlık						

KORUMA DURUMU										
☐ özgün ☒ yeniden yapım ☒ cephe özgün										
CEPHE BOZULMALARI	görüldeğü yerler	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	
		kapı	☒				cumbalar			
		pencereler	☒	☒			balkonlar			
		süslemeler					parapetler			
		silmeler					kaplamalar			
		saçaklar					diğer			

MEVCUT DURUM														
MEVCUT DURUM	giriş	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	
		yer kaplaması	☒						yer kaplaması	☒				
		merdiven	☒						asansör					
		giriş kapısı	☒						kat merd.					
		rüzgarlık							merd. korkuluğu					
									bezemeli tavan	☐ var ☐ yok				
							bezemeli duvar	☐ var ☐ yok						

KAPICI DAİRESİ			
☐ var	girişi binanın :		
☒ yok	☐ içinden ☐ dışından		
☒ var	konumu		
☐ yok	☐ giriş katı ☐ bodrum kat		
☒ var	tipi		
☐ yok	☒ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☐ soba		
☐ yok	konumu		
☐ yok	☐ bodrum kat		

MERDİVEN	
merdiven	tek kollu ☐
	çift kollu ☐
	üç kollu ☐

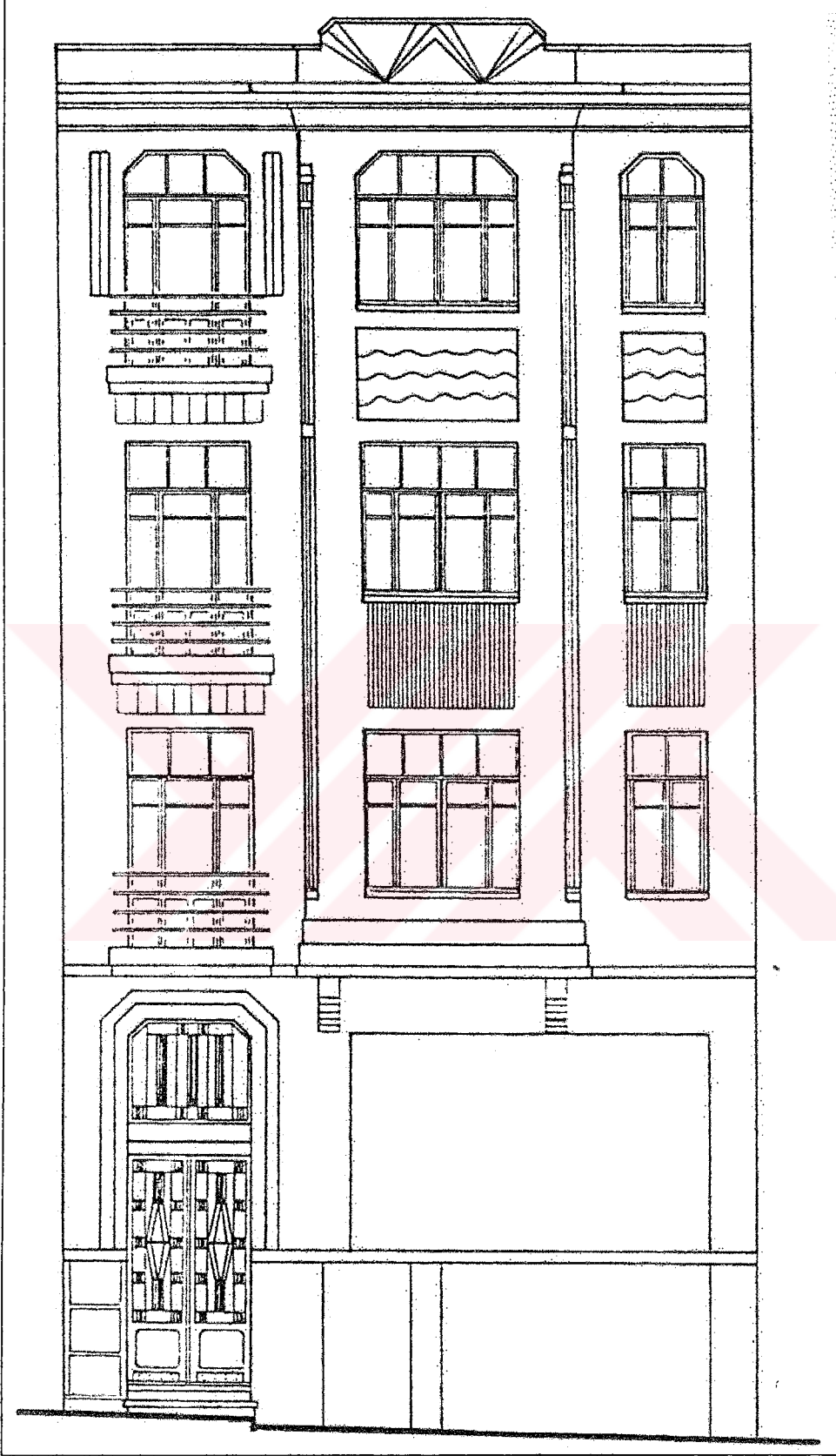
Fotoğraf 30 F7

envanter no : F ₇		adres : Samanyolu Sok.															
		yapım yılı :	mimarı :														
		ada no : 940	parsel no : 37														
çalışma tarihi : mart-2001		pafta no :															
özgün fonksiyonu :		☒ konut	☐ iş yeri														
günümüzde fonksiyonu :		☐ konut	☒ iş yeri	☐ konut+iş yeri	☐ boş												
yapım sistemi :		☐ yığma	☐ betonarme	☒ karma													
biçimsel özellikler	kat adetleri																
	zemin + bodrum		4														
	ilave kat / adedi		☒ var	☐ yok													
			☐ var	☒ yok	+1												
plan izdüşüm krokisi																	
ÇIKMA biçimsel özellikler	cumba	kapalı çıkma düzeni				balcon	açık çıkma düzeni										
		konumu	ön cephe	yapı aksı	köşe		sağ	sol	konumu	ön cephe	yapı aksı	köşe	sağ	sol			
			yan cephe							yan cephe							
		biçimi	ön cephe	dairesel	dörtgen		gönyeli		malzeme	ön cephe	demir	kargır	demir+kargır				
			yan cephe							yan cephe							
		yükseklik	ön cephe	başlama	bitim		fransız b. konumu	ön cephe	yapı aksı	köşe	sağ	sol					
			yan cephe						yan cephe								
			ön cephe	1	4		malzeme	ön cephe	demir	kargır	demir+kargır						
			yan cephe						yan cephe								
		CEPHE ELEMANLARI	giriş kapısı	konumu	ön cephe		yapı aksı	sağ	sol	giriş katı	ön cephe	kemerli	düz	söveli	sövesiz		
yan cephe							yan cephe										
biçimi	ön cephe			kemerli	düz		ara katlar	ön cephe	kemerli	düz	söveli	sövesiz					
	yan cephe							yan cephe									
cumba payandası	☐ var		☒ yok	kat silmesi		☐ var	☒ yok										
balkon payandası	☐ var		☒ yok	çatı silmesi		☒ var	☐ yok										
diğer					üçgen alınlık	☐ var	☒ yok										
diğer																	
korunma durumu			☐ özgün ☐ yeniden yapım ☒ cephe özgün														
CEPHE BOZULMALARI görülüp görüldüğü yerler	kayı		yenileme	tahribat	eeklenti	cumbalar	yenileme	tahribat	eeklenti								
	pencereler	✓	✓		balkonlar		✓										
	süslemeler				parapetler												
	silmeler				kaplamalar												
	saçaklar				diğer												
MEVCUT DURUM	giriş	yer kaplaması	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	aşıp	demir	ortak sirkülasyon	yer kaplaması	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	aşıp	demir	
		merdiven			✓						asansör						
		giriş kapısı		✓						✓	merd. korkuluğu					✓	
		antre kapısı						✓			bezemeli tavan			☐ var	☒ yok		
											bezemeli duvar			☐ var	☒ yok		
kapıcı dairesi	☐ var	girişi binanın :		☐ içinden	☐ dışından		merdiven										
	☐ yok	konumu		☐ giriş katı	☐ bodrum kat												
	☐ var	tipi		☐ kat kaloriferi	☐ merkezi sistem											☐ soba	
istima sistemi	☐ yok	konumu		☐ bodrum kat													
tek kollu ☒ çift kollu ☐ üç kollu ☐																	

Fotoğraf 31 F17, 18, 19. yüzyıl

envanter no : F18		adres : Dere Sokak			
çalışma tarihi : mart-2001		yapım yılı :		mimarı :	
özgün fonksiyonu :		ada no : 944		parsel no : 25	
güntümüzde fonksiyonu :		pafta no : F21-C-20-C-4-C			
yapım sistemi :		☒ konut ☐ iş yeri			
		☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş			
		☐ yığma ☐ betonarme ☒ karma			
biçimsel özellikler		kat adetleri		plan izdüşüm krokisi	
		zemin + bodrum 4 ☐ var ☒ yok			
		ilave kat / adedi ☐ var ☒ yok			
ÇIKMA		kapalı çıkma düzeni		açık çıkma düzeni	
biçimsel özellikler		yapı aksı köşe sağ sol		yapı aksı köşe sağ sol	
		konumu ön cephe ☒ yan cephe		konumu ön cephe yan cephe	
		biçimi ön cephe dairesel dörtgen gönyeli		malzeme ön cephe demir kargır demir+kargır	
		yan cephe		yan cephe	
		başlama bitim		fransız b. konumu ön cephe yapı aksı köşe sağ sol	
		yükseklik ön cephe 2 4		yan cephe demir kargır demir+kargır	
				malzeme ön cephe demir kargır demir+kargır	
				yan cephe	
CEPHE ELEMANLARI		giriş kapısı		pencere	
		yapı aksı sağ sol		kemerli düz söveli sövesiz	
		konumu ön cephe ☒ yan cephe		giriş katı ön cephe ☒ yan cephe	
		biçimi ön cephe kemerli düz		ara katlar ön cephe kemerli düz söveli sövesiz	
		yan cephe ☒		yan cephe	
		cumba payandası ☐ var ☐ yok		kat silmesi ☐ var ☒ yok	
		balkon payandası ☐ var ☐ yok		çatı silmesi ☒ var ☐ yok	
		diğer Kapalı çıkma ve payanda var		alınlık ☐ var ☒ yok	
		diğer			
KORUMA DURUMU		☒ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün			
CEPHE BOZULMALARI		görüldüğü yerler		yenileme tahribat eklenti kirlenme	
		kapı		yenileme tahribat eklenti kirlenme	
		pencereler		cumbalar	
		süslemeler		balkonlar	
		silmeler		parapetler	
		saçaklar		kaplamalar	
				diğer	
MEVCUT DURUM		giriş		merdiven	
		özgün değişmiş mermer mozaik alıșap demir		özgün değişmiş mermer mozaik alıșap demir	
		yer kaplaması ☒		yer kaplaması ☒	
		merdiven ☒		asansör	
		giriş kapısı ☒		kat merd. ☒	
		rüzgarlık		merd. korkuluğu ☒	
				bezemeli tavan ☐ var ☒ yok	
				bezemeli duvar ☐ var ☒ yok	
kapıcı		☐ var ☒ yok		giriş binanın : ☐ içinden ☐ dışından	
ısıtma sistemi		☐ var ☒ yok		konumu ☐ giriş katı ☐ bodrum kat	
				tipi ☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☒ soba	
				konumu ☐ bodrum kat	
				merdiven	
				tek kollu ☐	
				çift kollu ☐	
				üç kollu ☐	

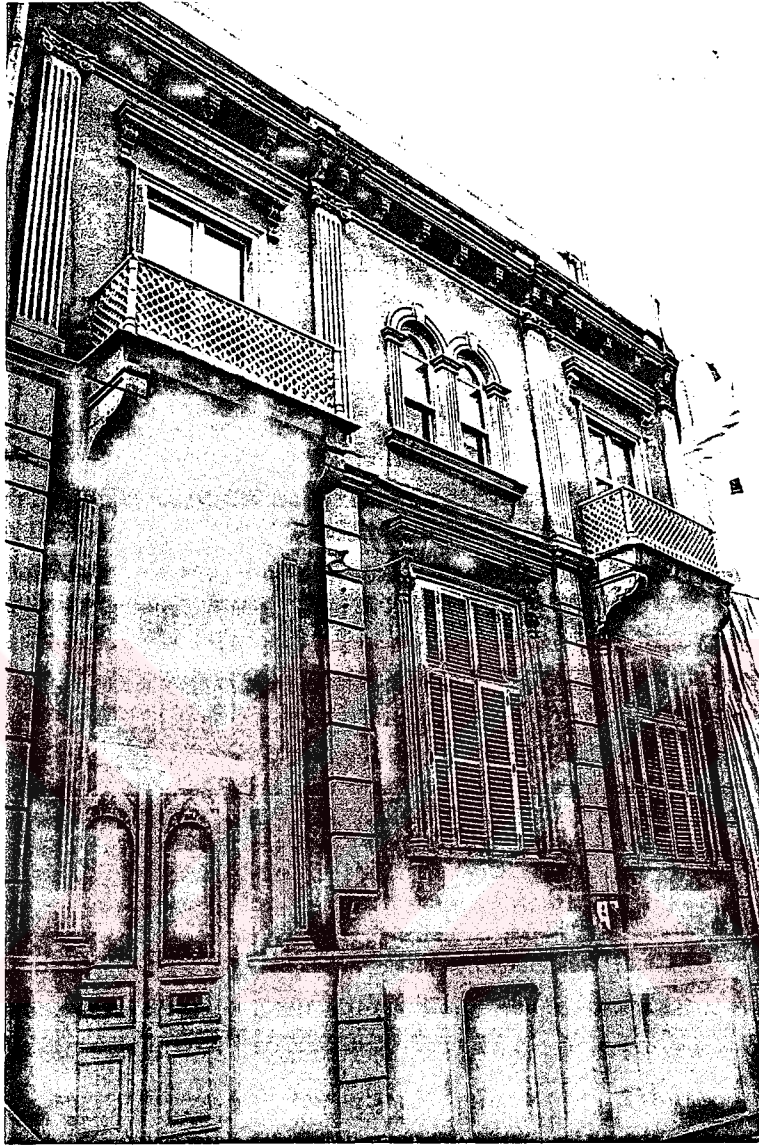
Şekil 1 F18, Matbaacı Osman Sokak Cephesi (Baykara, 1995, s.124)

envanter no : F19		adres : Dere Sokak		mimarı :																																																																																																
		yapım yılı :		ada no : 94A																																																																																																
çalışma tarihi : mart-2001		pafta no : F21-C-20-C-4-C		parsel no : 2A																																																																																																
özgün fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri																																																																																																		
günümüzde fonksiyonu :		☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş																																																																																																		
yapım sistemi :		☐ yığma ☐ betonarme ☒ karma																																																																																																		
biçimsel özellikler		kat adetleri																																																																																																		
		zemin + 4																																																																																																		
		bodrum ☐ var ☒ yok																																																																																																		
		ilave kat / adedi ☐ var ☒ yok																																																																																																		
plan izdüşüm krokisi																																																																																																				
ÇIKMA biçimsel özellikler <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="6">kapalı çıkma düzeni</th> </tr> <tr> <th></th> <th>yapı aksı</th> <th>köşe</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> <th></th> </tr> <tr> <td rowspan="2">konumu</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">biçimi</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">yükseklik</td> <td>başlama</td> <td>2</td> <td></td> <td>bitim</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> balkonlar açık çıkma düzeni <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>yapı aksı</th> <th>köşe</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> <th></th> </tr> <tr> <td rowspan="2">konumu</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">malzeme</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">fransız b. konumu</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">malzeme</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>						kapalı çıkma düzeni							yapı aksı	köşe	sağ	sol		konumu	ön cephe	✓				yan cephe					biçimi	ön cephe					yan cephe					yükseklik	başlama	2		bitim	4	yan cephe						yapı aksı	köşe	sağ	sol		konumu	ön cephe					yan cephe					malzeme	ön cephe					yan cephe					fransız b. konumu	ön cephe				✓	yan cephe					malzeme	ön cephe	✓				yan cephe				
kapalı çıkma düzeni																																																																																																				
	yapı aksı	köşe	sağ	sol																																																																																																
konumu	ön cephe	✓																																																																																																		
	yan cephe																																																																																																			
biçimi	ön cephe																																																																																																			
	yan cephe																																																																																																			
yükseklik	başlama	2		bitim	4																																																																																															
	yan cephe																																																																																																			
	yapı aksı	köşe	sağ	sol																																																																																																
konumu	ön cephe																																																																																																			
	yan cephe																																																																																																			
malzeme	ön cephe																																																																																																			
	yan cephe																																																																																																			
fransız b. konumu	ön cephe				✓																																																																																															
	yan cephe																																																																																																			
malzeme	ön cephe	✓																																																																																																		
	yan cephe																																																																																																			
CEPHE ELEMANLARI giriş kapısı <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>yapı aksı</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> <th></th> </tr> <tr> <td rowspan="2">konumu</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">biçimi</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> pencere kemerli düz söveli sövesiz <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>kemerli</th> <th>düz</th> <th>söveli</th> <th>sövesiz</th> </tr> <tr> <td rowspan="2">giriş katı</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">ara katlar</td> <td>ön cephe</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>							yapı aksı	sağ	sol		konumu	ön cephe	✓			yan cephe				biçimi	ön cephe				yan cephe					kemerli	düz	söveli	sövesiz	giriş katı	ön cephe	✓			yan cephe				ara katlar	ön cephe	✓			yan cephe																																																				
	yapı aksı	sağ	sol																																																																																																	
konumu	ön cephe	✓																																																																																																		
	yan cephe																																																																																																			
biçimi	ön cephe																																																																																																			
	yan cephe																																																																																																			
	kemerli	düz	söveli	sövesiz																																																																																																
giriş katı	ön cephe	✓																																																																																																		
	yan cephe																																																																																																			
ara katlar	ön cephe	✓																																																																																																		
	yan cephe																																																																																																			
<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td>cumba payandası</td> <td>☐ var ☐ yok</td> <td>kat silmesi</td> <td>☐ var ☒ yok</td> </tr> <tr> <td>balkon payandası</td> <td>☐ var ☐ yok</td> <td>çatı silmesi</td> <td>☒ var ☐ yok</td> </tr> <tr> <td>diğer</td> <td colspan="3">kapalı çıkma, payanda var</td> </tr> <tr> <td>diğer</td> <td colspan="3">alınlık</td> </tr> </table>						cumba payandası	☐ var ☐ yok	kat silmesi	☐ var ☒ yok	balkon payandası	☐ var ☐ yok	çatı silmesi	☒ var ☐ yok	diğer	kapalı çıkma, payanda var			diğer	alınlık																																																																																	
cumba payandası	☐ var ☐ yok	kat silmesi	☐ var ☒ yok																																																																																																	
balkon payandası	☐ var ☐ yok	çatı silmesi	☒ var ☐ yok																																																																																																	
diğer	kapalı çıkma, payanda var																																																																																																			
diğer	alınlık																																																																																																			
KORUMA DURUMU ☒ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>yenileme</th> <th>tahribat</th> <th>eklenti</th> <th>kirlenme</th> <th></th> <th>yenileme</th> <th>tahribat</th> <th>eklenti</th> <th>kirlenme</th> </tr> <tr> <td>kapı</td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td>cumbalar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>pencereler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td>balkonlar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>süslemeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>parapetler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>silmeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>kaplamalar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>saçaklar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td>diğer</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>							yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme		yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	kapı		✓			cumbalar					pencereler				✓	balkonlar				✓	süslemeler					parapetler					silmeler					kaplamalar				✓	saçaklar				✓	diğer																																							
	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme		yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme																																																																																											
kapı		✓			cumbalar																																																																																															
pencereler				✓	balkonlar				✓																																																																																											
süslemeler					parapetler																																																																																															
silmeler					kaplamalar				✓																																																																																											
saçaklar				✓	diğer																																																																																															
MEVCUT DURUM <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>özgün</th> <th>değişmiş</th> <th>mermer</th> <th>mozaik</th> <th>ahşap</th> <th>demir</th> <th></th> <th>özgün</th> <th>değişmiş</th> <th>mermer</th> <th>mozaik</th> <th>ahşap</th> <th>demir</th> </tr> <tr> <td>yer kaplaması</td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>ortak sirkülasyon</td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>merdiven</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>giriş kapısı</td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>rüzgarlık</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>☐ var ☒ yok</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>☐ var ☒ yok</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>							özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir		özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	yer kaplaması		✓					ortak sirkülasyon		✓					merdiven				✓							✓			giriş kapısı		✓										✓	✓	rüzgarlık										☐ var ☒ yok														☐ var ☒ yok														
	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir		özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir																																																																																							
yer kaplaması		✓					ortak sirkülasyon		✓																																																																																											
merdiven				✓							✓																																																																																									
giriş kapısı		✓										✓	✓																																																																																							
rüzgarlık										☐ var ☒ yok																																																																																										
										☐ var ☒ yok																																																																																										
<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th></th> <th>giriş</th> <th>ortak sirkülasyon</th> <th>merdiven</th> </tr> <tr> <td>ısıtma kapısı</td> <td>☐ var ☒ yok</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>giriş binanın :</td> <td></td> <td>☐ içinden ☐ dışından</td> <td></td> </tr> <tr> <td>konumu</td> <td></td> <td>☐ giriş katı ☐ bodrum kat</td> <td></td> </tr> <tr> <td>tipi</td> <td></td> <td>☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☒ soba</td> <td></td> </tr> <tr> <td>konumu</td> <td></td> <td>☐ bodrum kat</td> <td></td> </tr> </table>							giriş	ortak sirkülasyon	merdiven	ısıtma kapısı	☐ var ☒ yok			giriş binanın :		☐ içinden ☐ dışından		konumu		☐ giriş katı ☐ bodrum kat		tipi		☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☒ soba		konumu		☐ bodrum kat																																																																								
	giriş	ortak sirkülasyon	merdiven																																																																																																	
ısıtma kapısı	☐ var ☒ yok																																																																																																			
giriş binanın :		☐ içinden ☐ dışından																																																																																																		
konumu		☐ giriş katı ☐ bodrum kat																																																																																																		
tipi		☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☒ soba																																																																																																		
konumu		☐ bodrum kat																																																																																																		

Şekil 2

F19, Matbaacı Osman Sokak cephesi (Baykara, 1995, s68)

Fotoğraf 32 F27

envanter no : F 27		adres : Dere Sokak													
		yapım yılı :		mimar :											
		ada no : 944		parcel no : 30											
çalışma tarihi : mart-2001		pafta no : F21-C-20-C-4-b													
özgün fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri													
günümüzde fonksiyonu :		☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş													
yapım sistemi :		☐ yığma ☐ betonarme ☒ karma													
biçimsel özellikler	kat adetleri														
	zemin + bodrum		1												
	ilave kat / adedi		☒ var ☐ yok												
		☐ var ☒ yok													
ÇIKMA biçimsel özellikler	kapalı çıkma düzeni														
	konumu	yapı aksı		köşe	sağ	sol									
		ön cephe													
	yan cephe														
	biçimi	dairese		dörtgen	gönyeli										
		ön cephe													
	yan cephe														
	yükseklik	başlama		bitim											
		ön cephe													
	yan cephe														
açık çıkma düzeni															
konumu	yapı aksı		köşe	sağ	sol										
	ön cephe			☒	☒										
yan cephe															
malzeme	demir		kargır	demir+kargır											
	ön cephe	☒													
yan cephe															
fransız b. konumu	yapı aksı		köşe	sağ	sol										
	ön cephe														
yan cephe															
malzeme	demir		kargır	demir+kargır											
	ön cephe														
yan cephe															
CEPHE ELEMANLARI	giriş kapısı	yapı aksı		sağ	sol										
		ön cephe			☒										
		yan cephe													
		kemerli		düz											
	biçimi	ön cephe		☒											
		yan cephe													
	cumba payandası	☐ var ☐ yok	kat silmesi			☒ var ☐ yok									
	balkon payandası	☒ var ☐ yok	çatı silmesi			☒ var ☐ yok									
	diğer		alınlık			☒ var ☐ yok									
	diğer														
KORUMA DURUMU	☐ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün														
	görüldüğü yerler	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme		yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme					
		kapı	☒	☒			cumbalar								
		pencereler					balkonlar								
		süslemeler					parapetler								
		silmeler					kaplamalar								
		saçaklar					diğer								
	MEVCUT DURUM	giriş	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	ortak sirkülasyon	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir
			yer kaplaması		☒	☒				yer kaplaması		☒	☒		
			merdiven		☒	☒				asansör					
giriş kapısı						☒	☒	merd. korkuluğu					☒	☒	
rüzgarlık								bezemeli tavan			☒ var ☐ yok				
								bezemeli duvar			☒ var ☐ yok				
kapıcı daire		☐ var	girişi binanın :		☐ içinden	☐ dışından		merdiven	tek kollu		☐				
		☒ yok	konumu		☐ giriş katı	☐ bodrum kat			çift kollu		☐				
		☐ var	tipi		☐ kat kaloriferi	☐ merkezi sistem ☐ soba			üç kollu		☐				
ısıtma sistemi		☒ yok	konumu		☐ bodrum kat										

Fotoğraf 33 F29

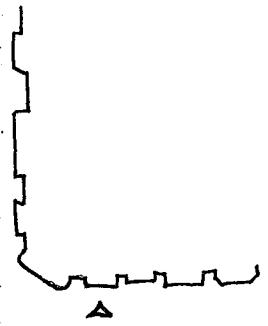
envanter no : F29		adres : Ebeli Sok. Dere Sok. Köşesi		yapım yılı : mimarı :	
çalışma tarihi : mart-2001		ada no : 944		parşel no : 14	
özgün fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri			
günlümüzde fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş			
yapım sistemi :		☐ yığma ☐ betonarme ☒ karma			
biçimsel özellikler		kat adetleri		plan izdüşüm krokisi	
zemin + bodrum		5			
ilave kat / adedi		☒ var ☐ yok			
		☒ var ☐ yok		7	
ÇIKMA		kapalı çıkma düzeni		açık çıkma düzeni	
biçimsel özellikler		yapı aksı köşe sağ sol		yapı aksı köşe sağ sol	
konumu		ön cephe ☒ yan cephe ☒		ön cephe ☒ yan cephe ☒	
biçimi		dairesele dörtgen gönyeli		demir kargır demir+kargır	
yükseklik		başlama bitim		ön cephe ☒ yan cephe ☒	
		ön cephe 1 4		malzeme	
		yan cephe 1 4		ön cephe ☒ yan cephe ☒	
CEPHE ELEMANLARI		yapı aksı sağ sol		kemerli düz söveli sövesiz	
giriş kapısı		ön cephe ☒ yan cephe		giriş katı	
biçimi		kemerli düz		ön cephe ☒ yan cephe ☒	
cumba payandası		☒ var ☐ yok		kemerli düz söveli sövesiz	
balkon payandası		☒ var ☐ yok		ön cephe ☒ yan cephe ☒	
diğer		kat silmesi		ara katlar	
diğer		çatı silmesi		ön cephe ☒ yan cephe ☒	
		alınlık		1. ve 4. katlarda	
KORUMA DURUMU		☒ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün			
CEPHE BOZULMALARI		yenileme tahribat eklenti kirlenme		yenileme tahribat eklenti kirlenme	
görüldüğü yerler		kapı pencerele stülemeler silmeler saçaklar		cumbalar balkonlar parapetler kaplamalar diğere	
MEVCUT DURUM		örün değışmiş mermer mozaik ahşap demir		örün değışmiş mermer mozaik ahşap demir	
giriş		yer kaplaması merdiven giriş kapısı rüzgarlık		yer kaplaması asansör kat merd. merd. korkuluğı bezemeli tavan bezemeli duvar	
kapıcı daireesi		☐ var ☐ yok		girişi binanın : ☐ içinden ☐ dışından	
ısıtma sistemi		☐ var ☐ yok		konumu ☐ giriş katı ☐ bodrum kat	
		tipi konumu		☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☐ soba	
		☐ bodrum kat		merdiven plan krokisi	
				tek kollu ☐ çift kollu ☐ üç kollu ☐	

Fotoğraf 34 G2

envanter no : G2	adres : Rumeli Cad.	yapım yılı :	mimar :
çalışma tarihi : mart-2001	ada no : 675	parşel no :	
özgün fonksiyonu :	☐ konut ☐ iş yeri		
günlümüzde fonksiyonu :	☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş		
yapım sistemi :	☐ yığma ☒ betonarme ☐ karma		
biçimsel özellikler	kat adetleri : 4 zemin + bodrum ☐ var ☐ yok ilave kat / adedi : ☒ var ☐ yok 4		

plan izdüşüm krokisi

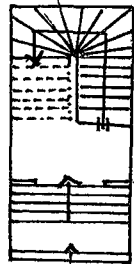

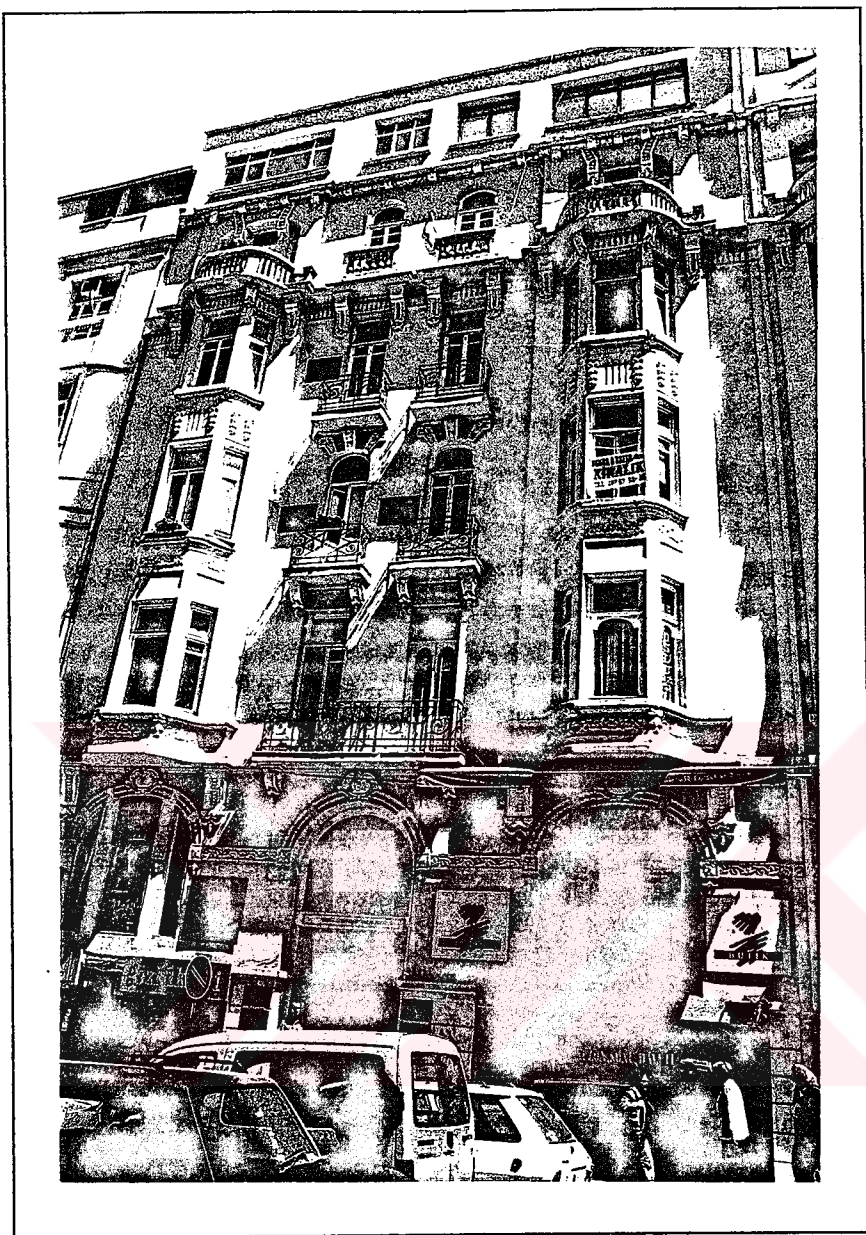
kapalı çıkma düzeni				açık çıkma düzeni														
ÇIKMA biçimsel özellikler	cumba	konumu	yapı aksı	köşe	sağ	sol	balkon	konumu	yapı aksı	köşe	sağ	sol						
			ön cephe		✓					ön cephe	✓							
			yan cephe							yan cephe	✓							
			daireysel dörtgen gönyeli						demir kargır demir+kargır									
			biçimi	ön cephe	✓					malzeme	ön cephe	✓						
				yan cephe							yan cephe							
			yükseklik	başlama		bitim			fransız balkon	yapı aksı		köşe		sağ		sol		
				ön cephe	1	4				fransız b. konumu	ön cephe				✓			
			yan cephe							malzeme	ön cephe	✓						
											yan cephe	✓						

giriş kapısı				kemerli				düz				söveli				sövesiz												
CEPHE ELEMANLARI	giriş kapısı	konumu	yapı aksı	sağ	sol	pencere	giriş katı	ön cephe	✓				✓															
			yan cephe						yan cephe	✓				✓														
			kemerli					düz				kemerli				düz				söveli				sövesiz				
			biçimi	ön cephe	✓					ara katlar	ön cephe		✓			✓												
				yan cephe							yan cephe		✓			✓												
			cumba payandası	☒ var ☐ yok	kat silmesi				☐ var ☒ yok																			
			balkon payandası	☐ var ☒ yok	çatı silmesi				☐ var ☒ yok																			
			diğer		alınlık				☐ var ☒ yok																			
			diğer																									

KORUMA DURUMU		☒ özgün	☐ yeniden yapım	☐ cephe özgün						
CEPHE BOZULMALARI görüldüğü yerler	kapı	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	cumbalar	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme
	pencereler					balkonlar				
	süslemeler					parapetler				
	silmeler					kaplamalar				
	saçaklar					diğer				

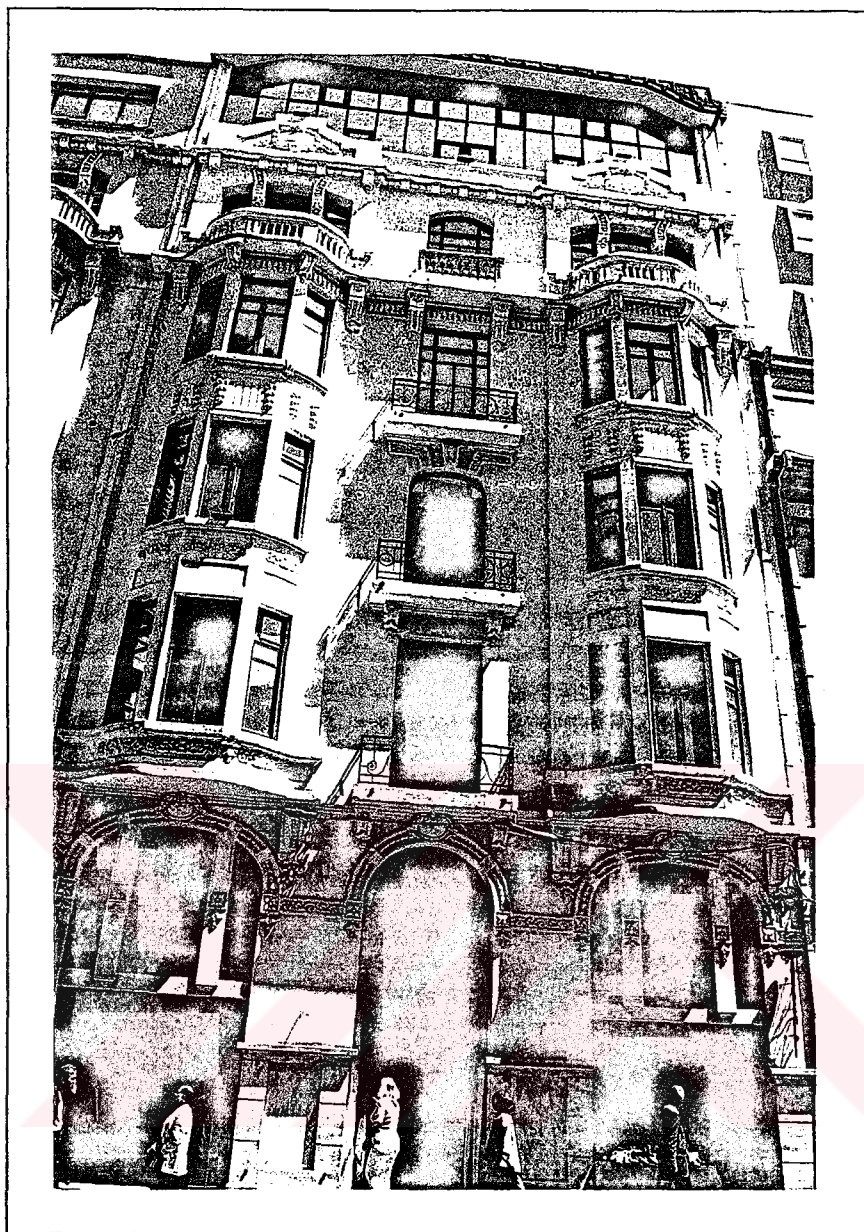
MEVCUT DURUM		giriş										merdiven																					
MEVCUT DURUM	giriş	yer kaplaması	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	ortak sirkülasyon	yer kaplaması	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	merdiven plan krokisi																
																		merdiven	✓	✓													
																		giriş kapısı															
																		rüzgarlık	✓														
																		kapıcı	☒ var ☐ yok	girişi binanın :				☒ içinden ☐ dışından									
																		ısıtma sistemi	☐ var ☐ yok	konumu				☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☐ soba									
																merdiven	tek kollu	☐															
																merdiven	çift kollu	☐															
																merdiven	üç kollu	☐															

Fotoğraf 35 G3

envanter no : G3		adres : Rumeli Caddesi															
		yapım yılı :		mimarı :													
		ada no : 675		parsel no : 3													
çalışma tarihi : mart-2001		pafta no : F21-C-20-C-4-b															
özgün fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri															
günümüzde fonksiyonu :		☐ konut ☐ iş yeri ☒ konut+iş yeri ☐ boş															
yapım sistemi :		☐ yığma ☐ betonarme ☒ karma															
biçimsel özellikler	kat adetleri																
	zemin + bodrum 5																
	ilave kat / adedi ☒ var ☐ yok +1																
ÇIKMA biçimsel özellikler	kapalı çıkma düzeni																
	cumba	yapı aksı		köşe	sağ	sol											
		konumu	ön cephe			☒	☒										
			yan cephe														
		biçimi	ön cephe	dairesel	dörtgen	gönyeli											
	yan cephe				☒												
	yükseklik	ön cephe	başlama		bitim												
		yan cephe															
	ÇIKMA biçimsel özellikler	açık çıkma düzeni															
		konumu	yapı aksı		köşe	sağ	sol										
ön cephe					☒	☒											
malzeme		yan cephe	demir	kargır	demir+kargır												
		ön cephe		☒													
fransız b. konumu		yan cephe	yapı aksı	köşe	sağ	sol											
		ön cephe	☒														
malzeme		yan cephe	demir	kargır	demir+kargır												
		ön cephe	☒														
CEPHE ELEMANLARI		giriş kapısı	yapı aksı		sağ	sol											
	konumu		ön cephe	☒													
			yan cephe														
	biçimi		ön cephe	kemerli	düz												
		yan cephe	☒														
	cumba payandası	☒ var ☐ yok															
		balkon payandası	☒ var ☐ yok														
	diğer		Saçak payandaları														
		diğer			Pencere üstü süleme												
	KORUMA DURUMU		☒ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün														
görüldüğü yerler		yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme								
		kayı				cumbalar											
		pencereler				balkonlar											
		süslemeler				parapetler											
		silmeler				kaplamalar											
		saçaklar				diğer											
MEVCUT DURUM		giriş	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	ortak sirkülasyon	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir		
			yer kaplaması	☒	☒						yer kaplaması	☒	☒				
			merdiven	☒	☒						asansör	☒	☒				
	giriş kapısı		☒				☒			kat merd.	☒			☒			
	rüzgarlık	☒				☒		merd. korkulğu	☒			☒	☒				
								bezemeli tavan		☒ var ☐ yok							
	kapıcı	☒ var	girişi binanın :		☒ içinden	☐ dışından		merdiven	tek kollu	☐							
		☐ yok	konumu		☒ giriş katı	☐ bodrum kat				çift kollu	☐						
	istima sistemi	☐ var	tipi		☒ kat kaloriferi	☐ merkezi sistem		üç kollu	☐								
		☐ yok	konumu		☐ bodrum kat												

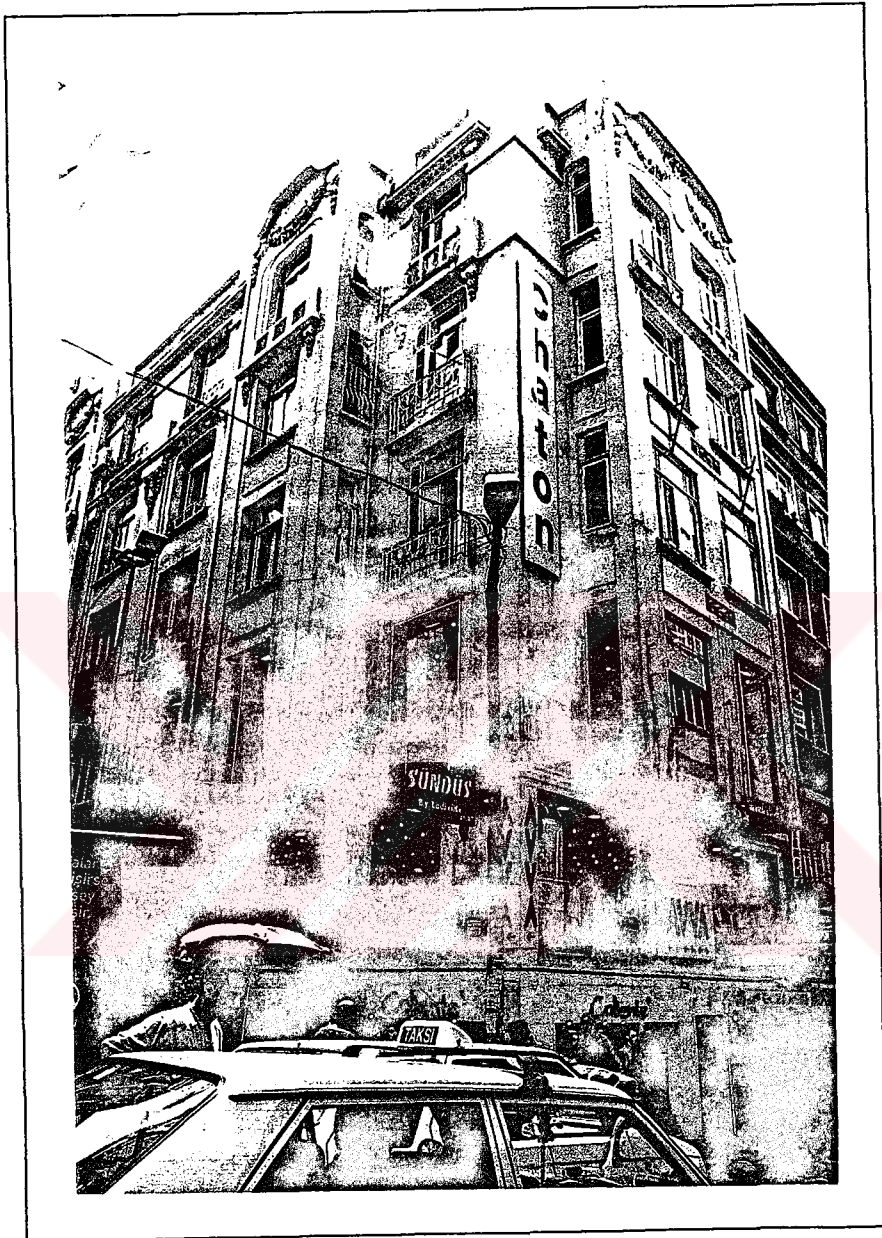

Fotoğraf 36 G4

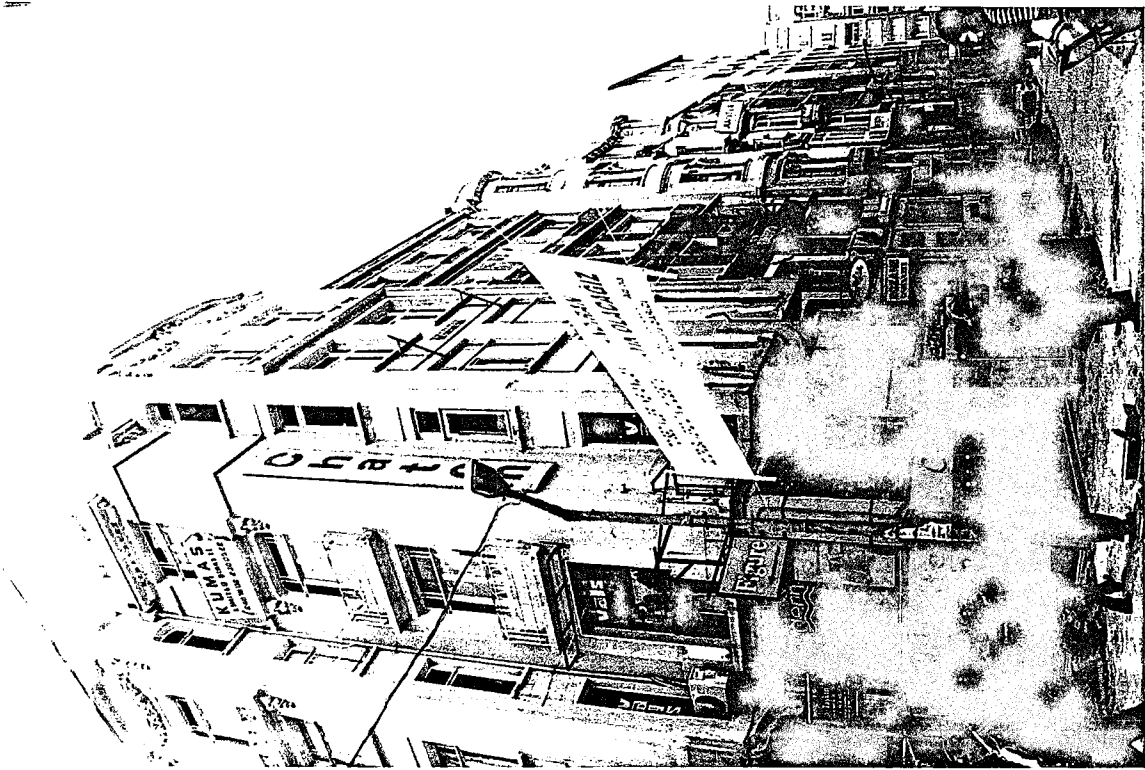
envanter no : G4		adres : Rumeli Caddesi		plan izdüşüm krokisi																																																																																																				
		yapım yılı :				mimarı :																																																																																																		
		ada no : 675				parsel no : 2																																																																																																		
		çalışma tarihi : mart-2001				pafta no :																																																																																																		
özgün fonksiyonu :		☒ konut ☐ iş yeri																																																																																																						
günümüzde fonksiyonu :		☐ konut ☐ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☒ boş																																																																																																						
yapım sistemi :		☐ yığma ☐ betonarme ☒ karma																																																																																																						
biçimsel özellikler	kat adetleri																																																																																																							
	zemin + bodrum 5 ☒ var ☐ yok																																																																																																							
	ilave kat / adedi ☒ var ☐ yok +1																																																																																																							
ÇIKMA biçimsel özellikler <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="5">kapalı çıkma düzeni</th> </tr> <tr> <th></th> <th>yapı aksı</th> <th>köşe</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="2">konumu</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td>☒</td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">biçimi</td> <td>ön cephe</td> <td>dairesel</td> <td>dörtgen</td> <td>gönyeli</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">yükseklik</td> <td>ön cephe</td> <td>1</td> <td>3</td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> BAKON biçimsel özellikler <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="5">açık çıkma düzeni</th> </tr> <tr> <th></th> <th>yapı aksı</th> <th>köşe</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="2">konumu</td> <td>ön cephe</td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">malzeme</td> <td>ön cephe</td> <td>☒</td> <td>☒</td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">fransız b. konumu</td> <td>ön cephe</td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">malzeme</td> <td>ön cephe</td> <td>☒</td> <td>☒</td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>						kapalı çıkma düzeni						yapı aksı	köşe	sağ	sol	konumu	ön cephe		☒	☒	yan cephe				biçimi	ön cephe	dairesel	dörtgen	gönyeli	yan cephe				yükseklik	ön cephe	1	3		yan cephe				açık çıkma düzeni						yapı aksı	köşe	sağ	sol	konumu	ön cephe	☒			yan cephe				malzeme	ön cephe	☒	☒		yan cephe				fransız b. konumu	ön cephe	☒			yan cephe				malzeme	ön cephe	☒	☒		yan cephe																			
kapalı çıkma düzeni																																																																																																								
	yapı aksı	köşe	sağ	sol																																																																																																				
konumu	ön cephe		☒	☒																																																																																																				
	yan cephe																																																																																																							
biçimi	ön cephe	dairesel	dörtgen	gönyeli																																																																																																				
	yan cephe																																																																																																							
yükseklik	ön cephe	1	3																																																																																																					
	yan cephe																																																																																																							
açık çıkma düzeni																																																																																																								
	yapı aksı	köşe	sağ	sol																																																																																																				
konumu	ön cephe	☒																																																																																																						
	yan cephe																																																																																																							
malzeme	ön cephe	☒	☒																																																																																																					
	yan cephe																																																																																																							
fransız b. konumu	ön cephe	☒																																																																																																						
	yan cephe																																																																																																							
malzeme	ön cephe	☒	☒																																																																																																					
	yan cephe																																																																																																							
CEPHE ELEMANLARI <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="5">yapı aksı</th> <th>sağ</th> <th>sol</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="2">giriş kapısı</td> <td>ön cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>☒</td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">biçimi</td> <td>ön cephe</td> <td>kemerli</td> <td>düz</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2">cumba payandası</td> <td colspan="2">☒ var ☐ yok</td> <td colspan="2">kat silmesi</td> <td>☒ var ☐ yok</td> </tr> <tr> <td colspan="2">balkon payandası</td> <td colspan="2">☐ var ☐ yok</td> <td colspan="2">çatı silmesi</td> <td>☒ var ☐ yok</td> </tr> <tr> <td colspan="2">diğer</td> <td colspan="2">Furus</td> <td colspan="2">alınlık</td> <td>☒ var ☐ yok</td> </tr> <tr> <td colspan="2">diğer</td> <td colspan="5">Pencere etrafında süsleme</td> </tr> </tbody> </table> BAKON <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="5">kemerli</th> <th>düz</th> <th>söveli</th> <th>sövesiz</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="2">giriş katı</td> <td>ön cephe</td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="2">ara katlar</td> <td>ön cephe</td> <td>☒</td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>yan cephe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>						yapı aksı					sağ	sol	giriş kapısı	ön cephe				☒	☒	yan cephe						biçimi	ön cephe	kemerli	düz				yan cephe						cumba payandası		☒ var ☐ yok		kat silmesi		☒ var ☐ yok	balkon payandası		☐ var ☐ yok		çatı silmesi		☒ var ☐ yok	diğer		Furus		alınlık		☒ var ☐ yok	diğer		Pencere etrafında süsleme					kemerli					düz	söveli	sövesiz	giriş katı	ön cephe	☒						yan cephe							ara katlar	ön cephe	☒	☒				☒	yan cephe						
yapı aksı					sağ	sol																																																																																																		
giriş kapısı	ön cephe				☒	☒																																																																																																		
	yan cephe																																																																																																							
biçimi	ön cephe	kemerli	düz																																																																																																					
	yan cephe																																																																																																							
cumba payandası		☒ var ☐ yok		kat silmesi		☒ var ☐ yok																																																																																																		
balkon payandası		☐ var ☐ yok		çatı silmesi		☒ var ☐ yok																																																																																																		
diğer		Furus		alınlık		☒ var ☐ yok																																																																																																		
diğer		Pencere etrafında süsleme																																																																																																						
kemerli					düz	söveli	sövesiz																																																																																																	
giriş katı	ön cephe	☒																																																																																																						
	yan cephe																																																																																																							
ara katlar	ön cephe	☒	☒				☒																																																																																																	
	yan cephe																																																																																																							
KORUMA DURUMU ☐ özgün ☒ yeniden yapım ☒ cephe özgün <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th>yenileme</th> <th>tahribat</th> <th>eklenti</th> <th>kirlenme</th> <th></th> <th>yenileme</th> <th>tahribat</th> <th>eklenti</th> <th>kirlenme</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>kapı</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>cumbalar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>pencereler</td> <td>☒</td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> <td>balkonlar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>süslemeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>parapetler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>silmeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>kaplamalar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>saçaklar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>diğer</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>							yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme		yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	kapı					cumbalar					pencereler	☒	☒			balkonlar					süslemeler					parapetler					silmeler					kaplamalar					saçaklar					diğer																																											
	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme		yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme																																																																																															
kapı					cumbalar																																																																																																			
pencereler	☒	☒			balkonlar																																																																																																			
süslemeler					parapetler																																																																																																			
silmeler					kaplamalar																																																																																																			
saçaklar					diğer																																																																																																			
MEVCUT DURUM <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th rowspan="2">giriş</th> <th colspan="5">ortak sirkülasyon</th> <th rowspan="2">merdiven plan krokisi</th> </tr> <tr> <th>özgün</th> <th>değişmiş</th> <th>mermer</th> <th>mozaik</th> <th>ahşap</th> <th>demir</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>yer kaplaması</td> <td>☒</td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td rowspan="6"> merdiven </td> </tr> <tr> <td>merdiven</td> <td>☒</td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>giriş kapısı</td> <td>☒</td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>rüzgarlık</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>asansör</td> <td>☒</td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>kat merd.</td> <td>☒</td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>merd. korkuluğu</td> <td>☒</td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>bezemeli tavan</td> <td></td> <td></td> <td>☐ var ☐ yok</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>bezemeli duvar</td> <td></td> <td></td> <td>☐ var ☐ yok</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>							giriş	ortak sirkülasyon					merdiven plan krokisi	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	yer kaplaması	☒	☒					merdiven	merdiven	☒	☒					giriş kapısı	☒	☒					rüzgarlık							asansör	☒	☒					kat merd.	☒	☒					merd. korkuluğu	☒	☒					bezemeli tavan			☐ var ☐ yok					bezemeli duvar			☐ var ☐ yok																							
	giriş	ortak sirkülasyon						merdiven plan krokisi																																																																																																
		özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir																																																																																																	
yer kaplaması	☒	☒					merdiven																																																																																																	
merdiven	☒	☒																																																																																																						
giriş kapısı	☒	☒																																																																																																						
rüzgarlık																																																																																																								
asansör	☒	☒																																																																																																						
kat merd.	☒	☒																																																																																																						
merd. korkuluğu	☒	☒																																																																																																						
bezemeli tavan			☐ var ☐ yok																																																																																																					
bezemeli duvar			☐ var ☐ yok																																																																																																					
İSTİSNA SİSTEMLERİ <table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th>girişi binanın :</th> <th>çiniden</th> <th>dışından</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>kapıcı daireesi</td> <td>☒ var</td> <td>☒</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td></td> <td>☐ yok</td> <td>☐</td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>istisna sistemi</td> <td>☐ var</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td></td> <td>☐ yok</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table>							girişi binanın :	çiniden	dışından	kapıcı daireesi	☒ var	☒	☐		☐ yok	☐	☒	istisna sistemi	☐ var	☐	☐		☐ yok	☐	☐																																																																															
	girişi binanın :	çiniden	dışından																																																																																																					
kapıcı daireesi	☒ var	☒	☐																																																																																																					
	☐ yok	☐	☒																																																																																																					
istisna sistemi	☐ var	☐	☐																																																																																																					
	☐ yok	☐	☐																																																																																																					

Fotoğraf 37 G5

Fotoğraf 38 G6

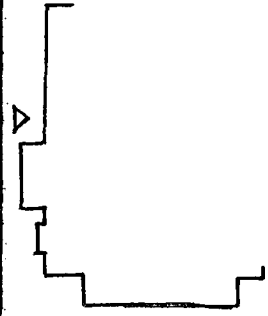
Fotoğraf 39 G6

Fotoğraf 40 G6

envanter no : G-6	adres : Matbaacı Osman Sk. Şair Nigar S. köşesi	
	yapım yılı :	mimar :
	ada no : 675	parsel no : 12
	çalışma tarihi : mart-2001	pafta no : F21C 20C 4C
özgün fonksiyonu :	☒ konut	☐ iş yeri
günümüzde fonksiyonu :	☐ konut	☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş
yapım sistemi :	☒ yığma	☐ betonarme ☐ karma
biçimsel özellikler	kat adetleri	
	zemin + 5	
	bodrum ☒ var ☐ yok	
	ilave kat / adedi ☐ var ☒ yok	

plan izdüşüm krokisi

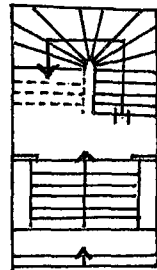

kapalı çıkma düzeni				açık çıkma düzeni									
ÇIKMA biçimsel özellikler	cumba	konumu	yapı aksı	köşe	sağ	sol	konumu	yapı aksı	köşe	sağ	sol		
			ön cephe					✓	ön cephe				
		yan cephe	✓				yan cephe						
		biçimi	daireysel			dörtgen	gönyeli	malzeme	demir			kargır	demir+kargır
			ön cephe			✓			ön cephe				
		yan cephe			✓		yan cephe						
		yükseklik	başlama			bitim	fransız balkon	yapı aksı			köşe	sağ	sol
			ön cephe	2		5		ön cephe				✓	
		yan cephe	2		5	yan cephe				demir	kargır	demir+kargır	

yapı aksı				sağ	sol	kemerli				düz	söveli	sövesiz		
CEPHE ELEMANLARI	giriş kapısı	konumu	ön cephe	✓			pencere	giriş katı	ön cephe		✓			
			yan cephe						yan cephe		✓			
		biçimi	kemerli			düz		ara katlar	kemerli			düz	söveli	sövesiz
			ön cephe	✓					ön cephe		✓			
	yan cephe				yan cephe		✓							
	cumba payandası	☒ var	☐ yok	kat silmesi		☒ var	☐ yok	4. katta						
	balkon payandası	☐ var	☒ yok	çatı silmesi		☒ var	☐ yok							
	diğer			alınlık		☒ var	☐ yok							
	diğer													

KORUMA DURUMU		☒ özgün	☐ yeniden yapım	☐ cephe özgün				
CEPHE BOZULMALARI görülüyor yerler	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme
	kapı				cumbalar			✓
	pencereler 1.2.kat	✓	✓	✓	balkonlar			
	süslemeler				parapetler			
	silmeler				kaplamalar			✓
	saçaklar				diğer			

MEVCUT DURUM		özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	ortak sirkülasyon	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	
giriş	yer kaplaması	✓		✓					yer kaplaması				✓		
	merdiven	✓		✓					asansör				✓		
	giriş kapısı	✓					✓		merd. korkuluğu				✓		
	rüzgarlık	Kaldırılmış							bezemeli tavan		☒ var	☐ yok			
									bezemeli duvar		☒ var	☐ yok			
kapıcı	☒ var	girişi binanın :		☒ içinden	☐ dışından		merdiven	merdiven plan krokisi							
	☐ yok	konumu		☐ giriş katı	☒ bodrum kat			tek kollu ☐							
	☐ var	tipi		☒ kat kaloriferi	☐ merkezi sistem ☐ soba			çift kollu ☒							
	☐ yok	konumu		☐ bodrum kat				üç kollu ☐							

Fotoğraf 41 H6

envanter no : 46	adres : Rumeli Caddesi	mimar :
çalışma tarihi : mart-2001	yapım yılı :	ada no : 674
özgün fonksiyonu : ☒ konut ☐ iş yeri	pafta no :	parsel no : 19
güncümüzde fonksiyonu : ☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş		
yapım sistemi : ☐ yığma ☒ betonarme ☐ karma		

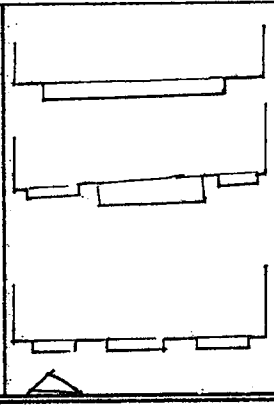
ÇIKMA biçimsel özellikler	kat adetleri									
	zemin + 5									
	bodrum ☐ var ☐ yok									
	ilave kat / adedi ☒ var ☐ yok +1									
	kapalı çıkma düzeni					açık çıkma düzeni				
	yapı aksı köşe sağ sol					yapı aksı köşe sağ sol				
	konumu ön cephe					konumu ön cephe ☒				
	yan cephe					yan cephe				
	biçimi dairesel dörtgen gönyeli					malzeme demir kargır demir+kargır				
	ön cephe					ön cephe ☒				
yan cephe					yan cephe ☒					
başlama bitim					fransız b. konumu ön cephe ☒					
ön cephe					yan cephe ☒					
yan cephe					malzeme demir kargır demir+kargır					
yan cephe					yan cephe ☒					

CEPHE ELEMANLARI	yapı aksı sağ sol									
	konumu ön cephe ☒									
	yan cephe									
	biçimi kemerli düz									
	ön cephe ☒									
	yan cephe ☒									
	cumba payandası ☐ var ☐ yok									
	balkon payandası ☒ var ☐ yok									
	diğer									
	diğer									
kemerli düz söveli sövesiz										
giriş katı ön cephe										
yan cephe										
kemerli düz söveli sövesiz										
ara katlar ön cephe										
yan cephe										
kat silmesi ☒ var ☐ yok										
çatı silmesi ☒ var ☐ yok										
alınlık ☐ var ☒ yok										

KORUMA DURUMU									
☐ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün									
CEPHE BOZULMALARI görülüp yerler	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	
	kapı	☒	☒		cumbalar				
	pencereler	☒	☒		balkonlar				
	süslemeler				parapetler				
	silmeler				kaplamalar	☒			
	saçaklar				diğer				

MEVCUT DURUM	giriş	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	ortak sirkülasyon	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir
		yer kaplaması	☒						yer kaplaması	☒				
		merdiven	☒						asansör	☒				
		giriş kapısı	☒						kat merd.	☒				
		rüzgarlık							merd. korkuluğu	☒				
									bezemeli tavan	☐ var ☒ yok				
									bezemeli duvar	☐ var ☒ yok				
		kapıcı daireesi	☐ var ☐ yok	girişi binanın :	☐ içinden ☐ dışından									
		ısıtma sistemi	☐ var ☐ yok	tipi	☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☐ soba									
				konumu	☐ bodrum kat									

plan izdüşüm krokisi

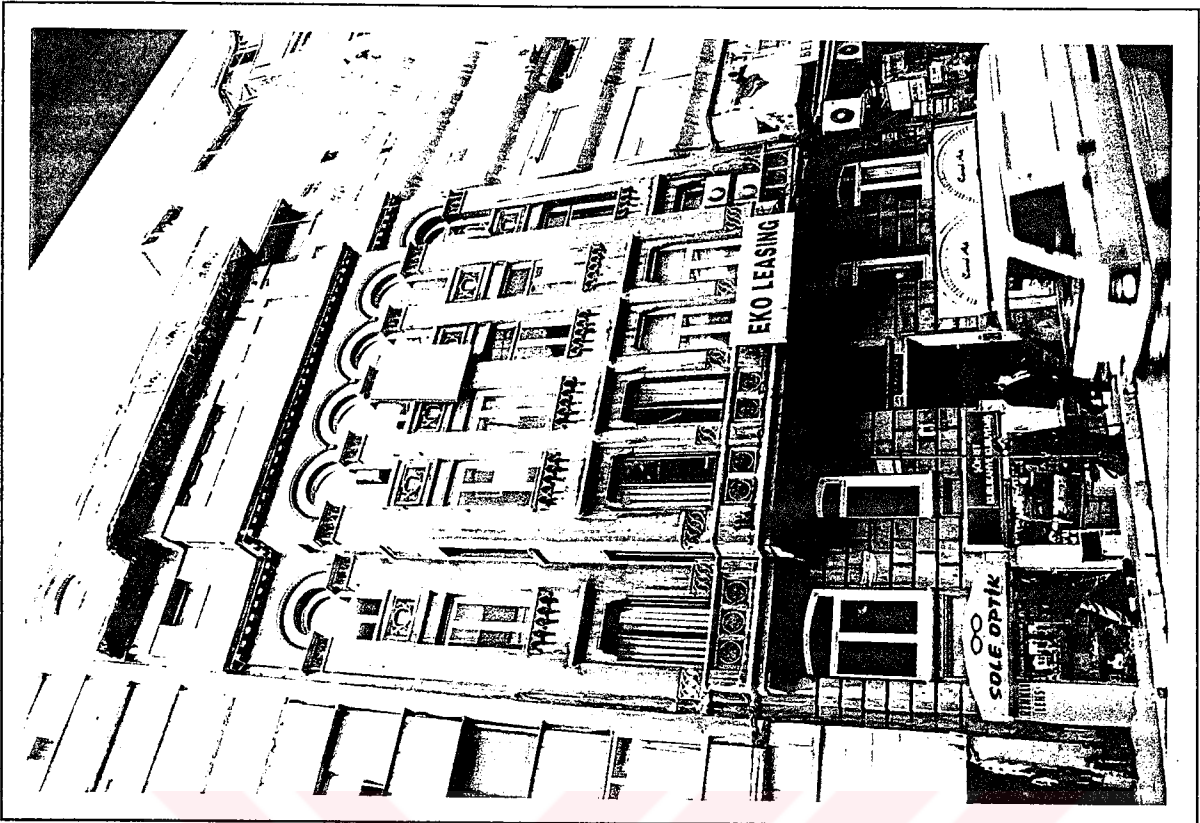
merdiven plan krokisi

merdiven	tek kollu	☐
	çift kollu	☐
	üç kollu	☐

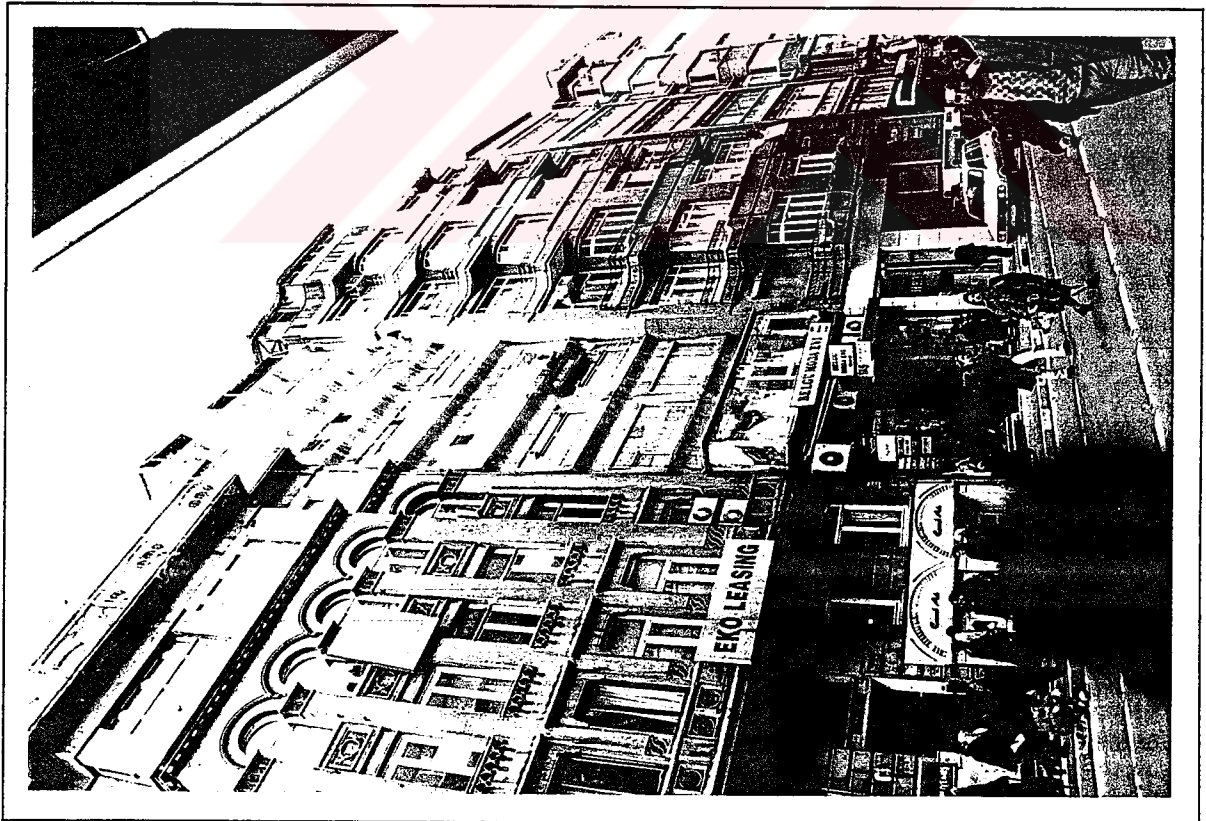

Fotoğraf 42 H9

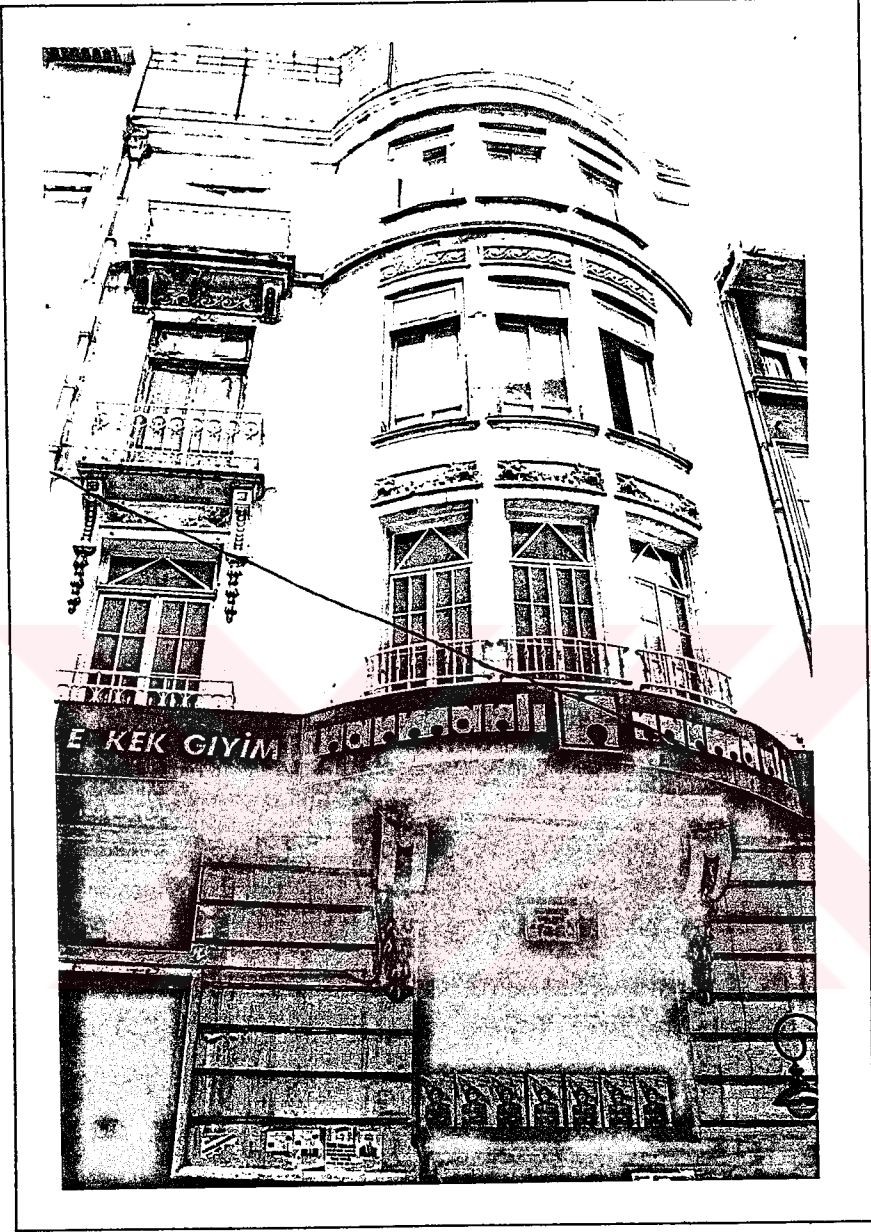
[illegible]

Fotoğraf 43 H13

Fotoğraf 44 H13

Fotoğraf 45 H34

MEVCUT DURUM		giriş							ortak sirkülasyon							merdiven plan krokisi	
		özgün	değiştirilmiş	mermer	mozaik	aşap	demir		özgün	değiştirilmiş	mermer	mozaik	aşap	demir			
giriş	yer kaplaması	✓		✓				yer kaplaması	✓			✓					
	merdiven	✓		✓				asansör									
	giriş kapısı	✓					✓	kat merd.									
	rüzgarlık							merd. korkuluğu									
								bezemeli tavan			✓var		□yok				
								bezemeli duvar			✓var		□yok				
giriş kapısı isana sistemli	daresi	girişi binanın :		içinden		dışından											
		konumu		giriş katı		bodrum kat											
		tipi		kat kaloriferi		merkezi sistem		soba									
		konumu		bodrum kat													
merdiven																merdiven	
																tek kollu	
																çift kollu	
																üç kollu	

Fotoğraf 46 H37,38,39

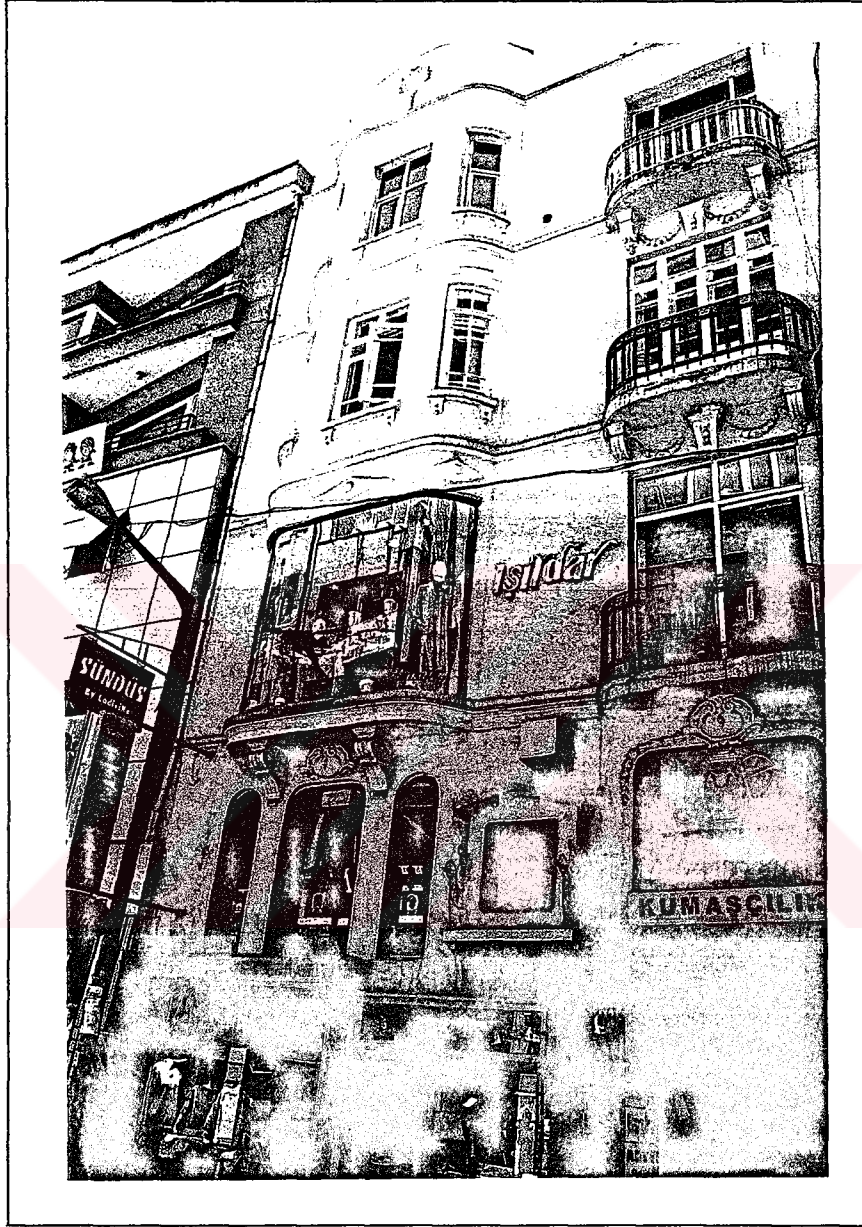
envanter no : H37	adres : <i>Sair Higar Sok.</i>	plan izdüşüm krokisi		
çalışma tarihi : mart-2001	yapım yılı :			mimarı :
özgün fonksiyonu :	ada no : 674			parsel no : 36
günümüzde fonksiyonu :	pafta no :			
yapım sistemi :				
☒ konut ☐ iş yeri ☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş ☐ yığma ☐ betonarme ☐ karma				
kat adetleri zemin + bodrum <i>3</i> ilave kat / adedi <i>1</i>				

ÇIKMA				ÇIKMA			
kapalı çıkma düzeni				açık çıkma düzeni			
ÇIKMA biçimsel özellikler	cumba	konumu	ön cephe	yapı aksı	köşe	sağ	sol
			yan cephe				
		biçimi	ön cephe	dairesel	dörtgen	gönyeli	
			yan cephe				
		yükseklik	ön cephe	başlama	bitim		
			yan cephe				
ÇIKMA biçimsel özellikler	balkon	konumu	ön cephe	yapı aksı	köşe	sağ	sol
			yan cephe				
		malzeme	ön cephe	demir	kargır	demir+kargır	
			yan cephe				
		fransız balkon	ön cephe	yapı aksı	köşe	sağ	sol
			yan cephe				
malzeme	ön cephe	demir	kargır	demir+kargır			
	yan cephe						

CEPHE ELEMANLARI				CEPHE ELEMANLARI			
CEPHE ELEMANLARI	giriş kapısı	konumu	ön cephe	yapı aksı	sağ	sol	
			yan cephe				
		biçimi	ön cephe	kemerli	düz		
			yan cephe				
		cumba payandası	ön cephe	var	yok		
			yan cephe				
balkon payandası	ön cephe	var	yok				
	yan cephe						
diğer	ön cephe	Plastir kolonlar					
	yan cephe						
diğer	ön cephe						
	yan cephe						

KORUMA DURUMU				KORUMA DURUMU						
☒ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün										
CEPHE BOZULMALARI	görülmesi gereken yerler	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	yenileme	tahribat	eklenti	kirlenme	
		kapı	✓	✓			cumbalar			
		pencereler	✓	✓			balkonlar			
		süslemeler		✓			parapetler			
		silmeler					kaplamlar			
		saçaklar					diğer			

MEVCUT DURUM				MEVCUT DURUM			
MEVCUT DURUM	giriş	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir
		yer kaplaması	✓				
		merdiven	✓				
		giriş kapısı	✓				
		rüzgarlık					
		ortak sirkülasyon					
MEVCUT DURUM	giriş	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir
		yer kaplaması			✓		
		asansör					
		kat merd.					
		merd. korkuluğu					
		bezemeli tavan			var	yok	
bezemeli duvar			var	yok			
kapıcı	daireesi	var	girişi binanın :	içinden	dışından		
		yok	konumu	giriş katı	bodrum kat		
		var	tipi	kat kaloriferi	merkezi sistem	soba	
		yok	konumu	bodrum kat			
ısıtma sistemi	daireesi	var	girişi binanın :	içinden	dışından		
		yok	konumu	giriş katı	bodrum kat		
		var	tipi	kat kaloriferi	merkezi sistem	soba	
ısıtma sistemi	daireesi	var	girişi binanın :	içinden	dışından		
		yok	konumu	giriş katı	bodrum kat		
		var	tipi	kat kaloriferi	merkezi sistem	soba	

Fotoğraf 47 H39

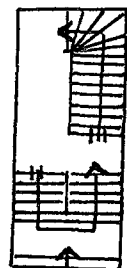
envanter no : H39	adres : Şair Nigar Sok.	plan izdüşüm krokisi
çalışma tarihi : mart-2001	yapım yılı : mimarı :	
özgün fonksiyonu :	ada no : 674 parsel no : 34	
günümüzde fonksiyonu :	pafta no : F21-C-20-C-4C	
yapım sistemi :	☒ konut ☐ iş yeri	
	☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş	
	☐ yığma ☒ betonarme ☐ karma	
biçimsel özellikler	kat adetleri	
	zemin + bodrum 4 ☐ var ☒ yok	
	ilave kat / adedi ☐ var ☒ yok	

kapalı çıkma düzeni				açık çıkma düzeni								
ÇIKMA biçimsel özellikler	cumba	konumu	yapı aksı	köşe	sağ	sol	konumu	yapı aksı	köşe	sağ	sol	
			ön cephe					✓	ön cephe			
		yan cephe					yan cephe					
		biçimi	dairese		dörtgen	gönyeli	malzeme	dairese		dörtgen	gönyeli	
			ön cephe	✓				ön cephe				
		yan cephe				yan cephe						
		yükseklik	başlama		bitim	fransız balkon	başlama		bitim			
			ön cephe	2	4		ön cephe					
		yan cephe				yan cephe						

CEPHE ELEMANLARI				CEPHE ELEMANLARI							
CEPHE ELEMANLARI	giriş kapısı	konumu	yapı aksı	sağ	sol	giriş katı	konumu	kemerli	düz	söveli	sövesiz
			ön cephe		✓				ön cephe		✓
		yan cephe				yan cephe					
		biçimi	kemerli		düz	ara katlar	kemerli		düz	söveli	sövesiz
			ön cephe		✓		ön cephe		✓		
		yan cephe			yan cephe						
		cumba payandası	☐ var ☒ yok	kat silmesi	☒ var ☐ yok						
		balkon payandası	☐ var ☒ yok	çatı silmesi	☒ var ☐ yok						
		diğer		alınlık	☐ var ☒ yok						
		diğer									

KORUMA DURUMU									
		☐ özgün	☒ yeniden yapım	☒ cephe özgün					
		yenileme	tahribat	eklenme	kirlenme	yenileme	tahribat	eklenme	kirlenme
CEPHE BOZULMALARI görülmesi yerler	kapı					cumbalar	✓		
	pencereler					balkonlar	✓		
	süslemeler					parapetler	✓		
	silmeler					kaplamalar	✓		
	saçaklar					diğer			

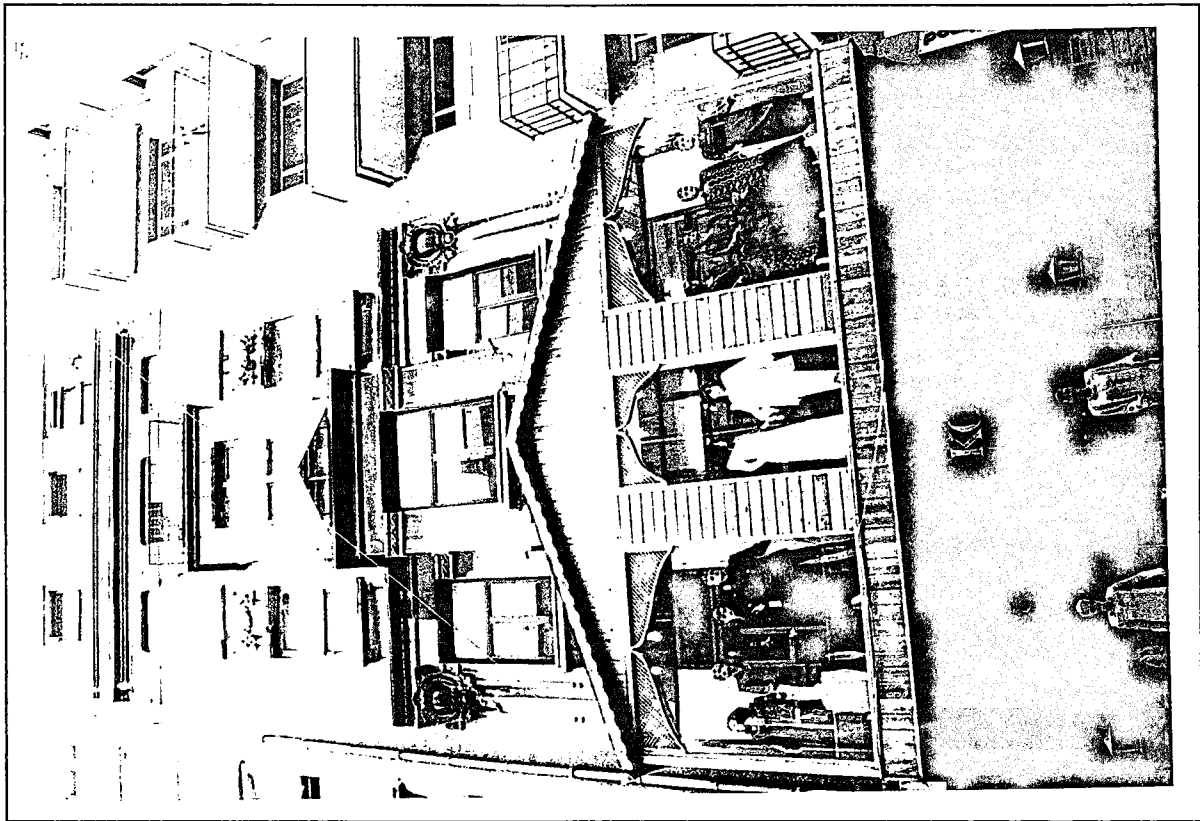
MEVCUT DURUM																											
MEVCUT DURUM	giriş	örneğin	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	ortak sirkülasyon	örneğin	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir													
															yer kaplaması	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
															merdiven					✓	✓						
															giriş kapısı					✓	✓						
															rüzgarlık												
															yer kaplaması												
															asansör												
															kat merd.												
															merd. korkuluğu												
															bezemeli tavan												
bezemeli duvar																											
kapı	☐ var ☒ yok	girişi binanın :		☐ içinden ☐ dışından																							
istima sistemi	☐ var ☒ yok	tipi	☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☒ soba																								
		konumu	☐ bodrum kat																								

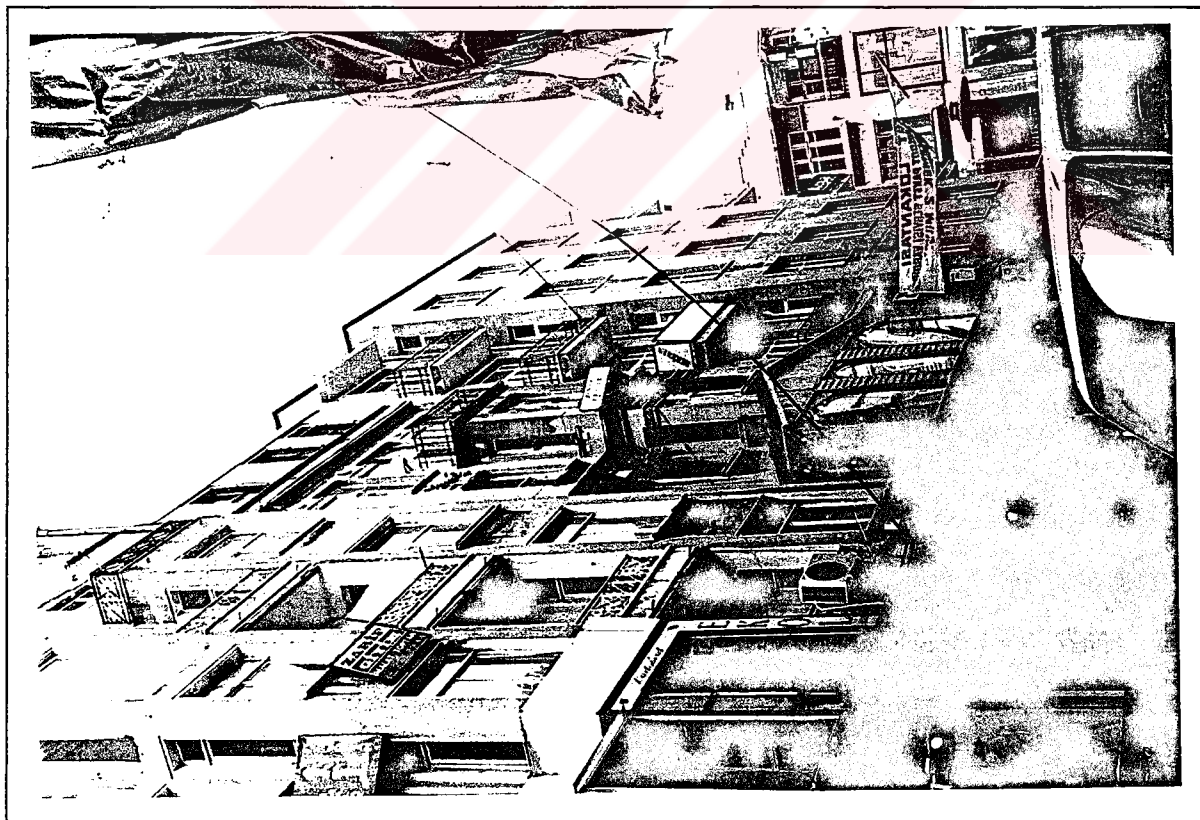
merdiven	tek kollu	✓
	çift kollu	☐
	üç kollu	☐

[illegible]

Fotoğraf 49 I34

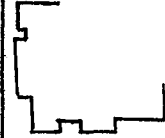
Fotoğraf 50 I34

nvanter no : I34		adres : Hacı Mansur Sok.		mimar :	
alısma tarihi : mart-2001		ada no : 939		parcel no : 25	
zgün fonksiyonu : ☒ konut ☐ iş yeri					
tümümüzde fonksiyonu : ☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş					
apım sistemi : ☐ yağma ☐ betonarme ☒ karma					
kat adetleri		plan izdüşüm krokisi			
özellikler					
zemin + bodrum		4 ☐ var ☐ yok			
ilave kat / adedi		☒ var ☐ yok +1			
kapalı çıkma düzeni		açık çıkma düzeni			
yapı aksı köşe sağ sol		yapı aksı köşe sağ sol			
konumu ön cephe ☒ yan cephe		konumu ön cephe ☒ yan cephe			
biçimi daireysel dörtgen gönyeli		malzeme ön cephe ☒ yan cephe			
başlama bitim		fransız b. konumu ön cephe ☐ yan cephe			
yükseklik ön cephe 1 3		malzeme ön cephe ☐ yan cephe			
yapı aksı sağ sol		kemerli düz söveli sövesiz			
konumu ön cephe ☒ yan cephe		giriş katı ön cephe ☒ yan cephe			
biçimi kemerli düz		ara katlar ön cephe ☐ yan cephe			
cumba payandası ☒ var ☐ yok		kat silmesi ☒ var ☐ yok 2. Katta			
balkon payandası ☐ var ☒ yok		çatı silmesi ☒ var ☐ yok			
diğer		alınlık ☐ var ☐ yok			
diğer					
KURUMA DURUMU		☐ özgün ☐ yeniden yapım ☐ cephe özgün			
görüldüğü yerler		yenileme tahribat eklenti kirlenme yenileme tahribat eklenti kirlenme			
kapı		☒ ☒ ☒ ☐ cumbalar ☒ ☒ ☐ ☐			
pencereler		☒ ☒ ☐ ☐ balkonlar ☐ ☐ ☐ ☒			
süslemeler		☐ ☒ ☐ ☐ parapetler ☐ ☐ ☐ ☒			
silmeler		☐ ☒ ☐ ☐ kaplamalar ☐ ☐ ☐ ☐			
saçaklar		☐ ☐ ☐ ☒ diğer ☐ ☐ ☐ ☐ Cephede önemli bozulma			
giriş		özgün değişmiş mermer mozaik ahşap demir			
yer kaplaması		☒ ☐ ☐ ☐ ☐			
merdiven		☐ ☒ ☐ ☐ ☐			
giriş kapısı		☒ ☐ ☐ ☐ ☐			
rüzgarlık		☐ ☐ ☐ ☐ ☐			
ortak sirkülasyon		özgün değişmiş mermer mozaik ahşap demir			
yer kaplaması		☒ ☐ ☐ ☐ ☐			
asansör		☐ ☒ ☐ ☐ ☐			
kat merd.		☐ ☒ ☐ ☐ ☐			
merd. korkuluğu		☐ ☐ ☐ ☐ ☐			
bezemeli tavan		☐ var ☒ yok			
bezemeli duvar		☐ var ☒ yok			
sistem		girişi binanın : ☐ içinden ☐ dışından			
☐ var		konumu ☐ giriş katı ☐ bodrum kat			
☐ yok		tipi ☐ kat kaloriferi ☐ merkezi sistem ☒ soba			
☐ var		konumu ☐ bodrum kat			
☐ yok					
merdiven		tek kollu ☐			
		çift kollu ☐			
		üç kollu ☐			

envanter no : I 35	adres : Hacı Mansur ve Matbaacı Osman Sok. köşesi	
	yapım yılı :	mimarı :
	ada no : 939	parsel no : 23-24
	çalışma tarihi : mart-2001	pafta no : -F21-C-20-C-4-C
özgün fonksiyonu :	☒ konut ☐ iş yeri	
günlümüzde fonksiyonu :	☐ konut ☒ iş yeri ☐ konut+iş yeri ☐ boş	
yapım sistemi :	☐ yığma ☒ betonarme ☐ karma	
dişimsel özellikler	kat adetleri	
	zemin + 5	
	bodrum ☐ var ☒ yok	
	ilave kat / adedi ☐ var ☒ yok	

plan izdüşüm krokisi

ÇIKMA biçimsel özellikler	cumba	kapalı çıkma düzeni					balkonlar	balkon	açık çıkma düzeni						
		yapı aksı köşe sağ sol							yapı aksı köşe sağ sol						
		konumu	ön cephe		✓	✓				konumu	ön cephe				✓
			yan cephe	✓							yan cephe				✓
		biçimi	ön cephe							malzeme	ön cephe	✓			
			yan cephe								yan cephe				
		yükseklik	başlama		bitim				fransız balkon	yapı aksı köşe sağ sol					
			ön cephe	1		5					fransız b. konumu	ön cephe			
			yan cephe	1		5					yan cephe				
											malzeme	ön cephe			
								yan cephe							

CEPHE ELEMANLARI	giriş kapısı	yapı aksı sağ sol			pencere	kemerli düz söveli sövesiz						
		konumu	ön cephe			✓		giriş katı	ön cephe			
			yan cephe						yan cephe			
		biçimi	kemerli			düz	ara katlar	kemerli düz söveli sövesiz				
			ön cephe			✓		ön cephe	✓	✓	✓	
			yan cephe				yan cephe	✓	✓	✓		
		cumba payandası	☐ var ☒ yok	kat silmesi		☐ var ☒ yok						
		balkon payandası	☐ var ☒ yok	çatı silmesi		☒ var ☐ yok						
		diğer		alnlık		☐ var ☒ yok						
		diğer										

ORUMA DURUMU		☐ özgün	☒ yeniden yapım	☒ cephe özgün					
görülüyor yerler	kapı	yenileme	tahribat	eklenme	kirlenme	yenileme	tahribat	eklenme	kirlenme
	pencereler	✓			✓	✓			
	süslemeler				✓		✓		
	silmeler								✓
	saçaklar								

giriş	ortak sirkülasyon	özgün	değişmiş	mermer	mozaik	ahşap	demir	merdiven plan krokisi	merdiven	tek kollu ☐
		yer kaplaması		✓						
		merdiven								
		giriş kapısı				✓	✓			
		rüzgarlık								
sistem	dairesi	☐ var	giriş binanın :		☐ içinden	☐ dışından	merdiven	çift kollu ☐		
		☒ yok	konumu		☐ giriş katı	☐ bodrum kat				
		☒ var	tipi		☐ kat kaloriferi	☐ merkezi sistem			üç kollu ☐	
		☐ yok	konumu		☐ bodrum kat					

ÖZGEÇMİŞ

Doğum tarihi	03.04.1976	
Doğum yeri	Gaziantep	
Ortaokul	1987-1993	Gaziantep Anadolu Lisesi
Lise	1993-1994	Antalya Anadolu Lisesi
Lisans	1994-1998	Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fak. Mimarlık Bölümü
Çalıştığı kurumlar		
	1995	Çeliksoy Mimarlık Ltd. Şti.
	1996	Zümrüt Deniz Mimarlık Ltd. Şti.
	2000	YTÜ. Mimarlık Fak. Mimarlık Bölümü Maket Atölyesi (Asistan öğrenci olarak)

